MINISTERUL EDUCAŢIEI ȘI CERCETĂRII
INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„Bogdan Petriceicu-Hasdeu“

Ion Bărbuță *Elena Constantinovici*

Dicționar de structuri sintactice

Chișinău, 2021
CEP USM

Lucrarea a fost recomandată pentru editare de Consiliul științific al Institutului de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”.

Autori: Ion Bărbuță
Elena Constantinovici

Prezenta lucrare a fost realizată în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.01 *Valorificarea științifică a patrimoniului lingvistic național în contextul integrării europene*, finanțat de Agenția Națională pentru Cercetare și Dezvoltare a Republicii Moldova.

DESCRIEREA CIP A CAMERei NAŢIONALE A CĂRŢII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Bărbuţă, Ion.

Dicţionar de structuri sintactice / Ion Bărbuţă, Elena Constantinovici; Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”. – Chişinău: CEP USM, 2021. – 350 p.

160 ex.

ISBN 978-9975-158-61-9.

811.135.1'374.2'373.4

B 30

© Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu“
© dr. Ion Bărbuță, dr. hab. Elena Constantinovici

INTRODUCERE

Dintre cele două unităţi de bază ale limbii, *cuvintele* şi *enunţurile*, doar cele dintâi sunt înregistrate şi definite în dicţionarele de diferite tipuri. Cât priveşte enunţurile, al căror număr este practic infinit, se ştie sigur că până în momentul de faţă nu există şi ar fi greu să ne imaginăm că ar putea să existe vreo lucrare care să inventarieze enunţurile atestate într-o limbă. Aceasta deoarece spre deosebire de lexic, enunţurile care pot fi construite într-o limbă sunt, aşa cum se spune uneori, un infinit în expansiune. În aceste condiţii, un dicționar de enunţuri nu ar reprezenta altceva decât o lista interminabilă de astfel de unități. Conchidem astfel că elaborarea unui dicţionar care ar cuprinde toate enunţurile posibile într-o limbă este de-a dreptul o sarcină irealizabilă.

Ceea ce poate fi realizat este însă elaborarea dicţionarelor care să conţină descrierea şi ilustrarea modelelor semantico-sintactice de bază ale enunţurilor din limbă. Astfel de dicţionare, cu un grad diferit de cuprindere a faptelor de limbă, monolingve sau bilingve, există deja în mai multe limbi, inclusiv în limba română. Cele mai multe dintre lucrările lexicografice de acest tip descriu şi prezintă comportamentul discursiv al lexemelor verbale. Având drept scop descrierea valenţei verbelor, lucrările în cauză cuprind sintagme şi enunţuri ce corespund principalelor structuri sintactice ale limbii.

Este clar pentru oricine că elaborarea unui dicţionar necesită stabilirea unor principii teoretice riguroase. În acelaşi timp, este şi mai evident că principiile puse la baza elaborării lucrărilor lexicografice care au ca unităţi de intrare cuvintele nu sunt întru totul valabile şi pentru dicţionarele care ar înregistra şi ar descrie enunţuri. Nu sunt valabile, întâi de toate, din cauza complexităţii enunţurilor în raport cu cuvintele.

Ţinând seama de această stare de lucruri vom încerca să expunem foarte succint principiile generale care au fost puse la baza *Dicţionarului de structuri sintactice*.

Structura sintactică văzută ca element al descrierii lexicografice

O primă întrebare la care ar trebui să găsim răspuns în contextul fundamentării teoretice a concepţiei unui dicționar de structuri sintactice este: *Ce ar trebui să conţină un astfel de dicţionar?* Altfel spus, care ar trebui să fie unitatea de bază a dicționarului de structuri sintactice?

După cum arată și denumirea, unităţile care sunt înregistrate şi descrise într-o lucrare de acest gen sunt enunțurile. Evident că nu orice enunț ar putea apărea într-un dicționar al structurilor sintactice, ci doar cele care pot fi calificate drept *enunțuri predicative minime*, sau

enunțuri nucleu. Prin urmare, e necesar să precizăm *ce reprezintă acest tip de structuri şi cum pot fi ele identificate*.

Se ştie că enunţul este o unitate comunicativă extrem de complexă. Cele mai generale trăsături ale enunţului, care au legătură cu problema discutată aici, pot fi descrise în felul următor.

În primul rând, enunţul se caracterizează printr-un semnificat global constituit prin suprapunerea mai multor straturi de semnificaţie, care sunt eterogene prin natura lor.

În al doilea rând, orice enunţ poate avea, în situaţii diverse de comunicare, mai multe variante comunicative (actualizări discursive).

Încercând să descriem semnificatul enunţului printr-o formulă care să cuprindă diversele perspective asupra lui, ar trebui menţionat că acesta este organizat în conformitate cu principiul stratificării. Spre deosebire de semnificatul cuvântului (sememul), considerat un fascicul de trăsături distinctive, semnificatul enunţului înglobează anumite straturi de semnificaţie, datorate, prin provenienţa lor, interacţiunii dintre enunţ şi ansamblul de elemente şi operaţiuni enunţiative implicate de actul de comunicare. Astfel, în procesul de elaborare a unui enunţ vorbitorul realizează mai multe operaţiuni enunţiative:

— codifică informaţia despre evenimentul din realitate, care apare în calitate de referent al enunţului;

— încadrează conţinutul informaţional al enunţului într-o schemă binară, constituită dintr-un subiect şi un predicat;

— structurează informaţia transmisă interlocutorului în conformitate cu modul de desfăşurare a comunicării umane de la cunoscut spre necunoscut;

— localizează conţinutul enunţului prin raportare la instanţele de discurs (emiţătorul, receptorul) şi la circumstanţele comunicării (timpul şi momentul enunţării);

— îşi exprimă atitudinea sa în raport cu cele comunicate, prezentând o apreciere emoţională, intelectuală sau volitivă a celor descrise prin enunţ;

— atribuie enunţului o anumită forţă ilocuţionară, exprimând astfel finalitatea comunicativă a enunţului.

În urma acestor operaţiuni enunţiative se constituie următoarele straturi de semnificaţie ale enunţului: structura referenţială, structura predicativă, structura informaţională sau comunicativă (numită şi categorie a localizării informaţionale), componenta deictică (sau categoria localizării situaţionale), componenta modală şi componenta ilocuţionară.

Cel de al doilea aspect care relevă complexitatea inerentă enunţului are legătură cu modul în care enunţul se manifestă în diverse situaţii de comunicare. În limbă enunţurile există sub forma de *modele*

abstracte, iar în vorbire ele apar sub forma unor *variante concrete*. Ansamblul de variante posibile ale enunţului, datorate unor condiţii concrete de enunţare, constituie paradigma lui comunicativă.

După cum demonstrează faptele de limbă, pornind de la un enunţ bazat pe o singură structură actanţială a verbului predicat şi având, în linii mari, o componenţă lexico-gramaticală asemănătoare, se poate ajunge la un ansamblu de variante comunicative (actualizări discursive) ale enunţului, diferenţiate în funcţie de anumite valori discursiv-comunicative. Am putea menţiona următoarele tipuri de variante:

1. variantele enunţului constituite ca rezultat al reorganizării *conţinutului reprezentativ, nominativ* din perspectiva structurii predicative şi a celei informaţionale.

2. variantele enunţului constituite prin asocierea la *conţinutul reprezentativ, nominativ* a unor valori modale, situaţionale şi ilocuţionare.

Analizând elementele paradigmei comunicative a enunţului, cercetătorii disting, pe de o parte, o construcţie de bază (numită şi enunţ-bază, structură elementară, structură fundamentală) şi, pe de altă parte, mai multe construcţii derivate. Pentru identificarea şi descrierea acestor variante este importantă examinarea raportului stabilit între *conţinutul reprezentativ, nominativ* al enunţului constituit ca rezultat al desemnării unui eveniment din realitate şi valorile discursiv-comunicative, acestea asigurând adaptarea la condiţiile concrete ale comunicării ca urmare a includerii enunţului într-o situaţie de comunicare.

Analizate din punctul de vedere al conţinutului lor nominativ, variantele comunicative ale enunţului sunt într-o mare măsură asemănătoare: vehiculează o informaţie bazată pe descrierea aceleiaşi situaţii din realitate. Ele diferă însă în ce priveşte valorile discursiv-comunicative asociate conţinutului lor nominativ. În felul acesta, diferența dintre aceste variante nu este de ordin semantic, ci pragmatic în sensul că ponderea informațională atribuită fiecărui constituent diferă pentru fiecare variantă.

Trebuie să constatăm că criteriul folosit la identificarea structurilor fundamentale ale enunţului se cuprinde în trăsătura lor definitorie. Astfel, cel mai important aspect care impune structura referenţial-semantică a enunţului ca structură elementară, varianta prototipică, iniţială, canonică a enunţului rezidă în faptul că toate actualizările discursive ale lui, indiferent de valoarea discursiv-comunicativă care le diferenţiază, sunt bazate pe o singură structură actanţială / argumentală a verbului predicat din componenţa lor. Validitatea acestei afirmaţii poate fi susţinută prin analiza unor exemple simple şi convingătoare. Astfel, comparând următoarele variantele comunicative: *Poezia este învăţată de elev. Poezia se învață ușor. Elevul poate / trebuie / vrea să înveţe poezia. Eu / tu / el, ea ... învăţ / înveţi / învaţă poezia. Învaţă*

elevul poezia? Învaţă poezia! etc., observăm că ele reprezintă nişte construcţii derivate ca rezultat al modificării aceluiaşi enunț nucleu: *Elevul învață poezia*.

Modelarea structurilor sintactice

O sarcină importantă pentru realizarea unui dicţionar de structuri sintactice o constituie stabilirea sistemului de modelare a acestui tip de structuri. Există mai multe sisteme de modelare a enunţurilor nucleu.

Primul sistem este reprezentat printr-o modelare de tip structural-sintactic. Aceasta se bazează pe indicarea părţilor de vorbire prin care sunt exprimate elementele constituente ale enunţului. Simbolurile folosite pentru reprezentarea constituenţilor marchează trăsăturile morfosintactice ale nucleului predicativ şi ale determinanţilor verbali. De exemplu, un enunţ de tipul *Bunica îi spune nepotului o poveste.* este modelat cu ajutorul schemei care urmează:

N_1 + V + N_2+ N_3 (D)

Unele lucrări conţin o descriere mai amănunţită a elementelor componente ale enunţului: pe lângă partea de vorbire la care aparţine constituentul respectiv fiind indicată şi clasa ei lexico-gramaticală:

Sb. anim. (N.) + V. acţ. + Sb. (Ac.) + Sb. (D.).

În literatura de specialitate se întâlnesc şi alte variante ale acestor scheme. În structura lor, elementele constitutive sunt marcate cu ajutorul simbolurilor GN, GV (= grup nominal / verbal) sau SN, SV (= sintagmă nominală / verbală). În aceste cazuri, modelarea enunţului în cauză ar putea fi prezentată în felul următor:

GN_1 + GV + GN_2+ GN_3

sau

SN_1 + SV + SN_2+ SN_3.

Cel de al doilea tip este modelarea funcţional-semantică. În acest caz se ţine cont de sensul general categorial al părţilor de propoziţie din structura enunţului. Structura enunţului citat mai sus poate fi redată cu ajutorul următoarei scheme relaţional-funcţionale:

S + Pr + C d + C ind.

În sfârşit, ultimul sistem reprezintă o modelare bazată pe indicarea caracteristicilor semantice ale constituenţilor enunţului. Aceste modele presupun prezentarea actanţilor (rolurilor tematice) implicaţi de verbul predicat. Structura lor generală poate fi descrisă astfel:

$Actant_1$ + Proces + $Actant_2$ + $Actant_3$.

Astfel, structura enunţului citat mai sus se prezintă în felul următor: *Temă + acţiune + obiect + destinatar*.

După prezentarea acestor sisteme de modelare a structurilor actanţiale fundamentale, e firesc să ne întrebăm care ar fi cel mai potrivit pentru un dicţionar de structuri sintactice. Dacă examinăm mai atent aceste sisteme putem constata că, de fapt, descrierea morfosintactică reprezintă structura de suprafaţă a enunţurilor, iar descrierea semantică, bazată pe indicarea cazurilor semantice, reflectă structura de profunzime a enunţurilor.

La o primă analiză, s-ar părea că dintre sistemele de modelare a structurii referenţial-semantice a enunţurilor întâlnite în literatura de specialitate (structural-sintactică, structural-semantică şi semantică), mai atractiv ar fi ultimul tip de modelare, şi anume cel cu structură de tipul predicat-argument. Specific pentru acest model este faptul că el prevede descrierea trăsăturilor semantice ale verbului predicat şi prezentarea actanţilor (rolurilor tematice) implicaţi de acesta. De observat însă că la modelarea structurii fundamentale a enunţului în conformitate cu acest sistem se pune accentul pe latura semantică a enunţului, forma lui rămânând totuşi în umbră. Având în vedere că forma este elementul căruia îi revine un rol important în modelarea unităţilor de limbă, vom folosi, în lucrarea de față, primul sistem, și anume cel care prevede marcarea trăsăturilor morfosintactice ale constituenţilor enunțului nucleu.

Structura articolului de dicționar

Structurile sintactice sunt alcătuite dintr-un verb şi determinanţii săi, care pot fi de tip nominal sau adverbial. Determinanţii de tip nominal sunt marcaţi prin N, iar cei de tip adverbial, prin Circ.

Articolul de dicționar în lucrarea de față are următoarea structură:

a) cuvântul titlu reprezentat prin verbul care funcționează în calitate de centru predicativ;

b) definiția sensului lexical al verbului;

c) schema enunțului (schema morfosintactică);

d) blocul sintagmelor constituite din verbul respectiv ca centru de grup și actanții obligatorii, precum și unii determinanți facultativi cu o mare frecvență în vorbire;

e) blocul enunțurilor care ilustrează cazurile de utilizare a verbului respectiv.

***

Făcând o caracteristică generală a *Dicţionarului de structuri sintactice*, ar trebui să spunem că o lucrare de acest gen asigură o descriere a structurii enunţurilor posibile din limba română din perspectiva

nucleului verbal. În felul acesta, dicţionarul în cauză mizează pe integrarea informaţiilor din domenii precum semantica lexicală şi sintaxa semantică, ceea ce face posibilă clarificarea raporturilor dintre aceste domenii, în deosebi, dintre semantica verbelor şi structura semantico-sintactică a enunţurilor din limba română.

Importanţa unui astfel de dicţionar nu necesită o demonstraţie aprofundată dacă avem în vedere faptul că oamenii comunică utilizând enunţuri, nu cuvinte izolate. *Dicţionarul* are, în primul rând, o valoare practică: el este prevăzut să descrie structurile de bază ale limbii române pornind de la sensul lexemelor verbale ilustrând, în acelaşi timp, capacitatea lor combinatorie (valenţa lexicală şi sintactică). În al doilea rând, el va conţine un ansamblu de fapte de limbă destinate să ilustreze o teorie lingvistică. Una dintre trăsăturile distinctive ale acestei teorii vizează studierea enunţului în raport cu actul concret de comunicare.

ABREVIERI

A	= acuzativ
Circ.	= circumstanțial
D	= dativ
G	= genitiv
N	= nominativ
N_1	= nume la cazul nominativ
N_2, N_3	= nume la cazul acuzativ
P	= propoziție subordonată
V	= verb
V inf	= verb la infinitiv

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Aioane, M., Pintilie, A. *Dicţionarul principalelor verbe italiene şi construcţiile lor specifice*. Pentru elevi şi studenţi, Iaşi, 2005.

2. Anuţei, M. *Dicţionar român-german,* Bucureşti, 2000.

3. Barbu, M. *Dicționar de contexte verbale*, București, Editura Universității din București, 2017.

4. Bărbuţă, I., Constantinovici, E. *Dicţionar român-rus de construcţii verbale,* Chişinău,1999.

5. Benson, M., Benson, E. *Russian-English Dictionary of Verbal Collocations* (REDVC), London, 1993.

6. Bolocan, Gh., Medvedev, T., Voronţova T. *Dicţionar român-rus,* Bucureşti-Moscova, 1980.

7. Bolocan, Gh., Medvedev, T., Şodolescu-Silvestru E. *Dicţionar rus-român,* Bucureşti, 1985.

8. Constantinovici, E., Bărbuţă, I. *Vocabularul fundamental al limbii române. Dicţionar de contexte minime*. Chişinău, 2013

9. *Dicționarul explicativ al limbii române* (ediția a II-a revăzută și adăugită). Academia Română, Institutul de Lingvistică, București, 2009.

10. *Dicționarul limbii române moderne*, Academia Română, Institutul de Lingvistică din București, Editura Academiei, 1958.

11. *Dicţionarul limbii române literare contemporane* (DRLC), vol. I-IV, Bucureşti, Editura Academiei, 1955–1957.

12. Cristea, T., Cuniţă A., Vişan, V. *Dictionnaire roumaine-français,* Bucureşti, 1998.

13. Drăghicescu J. (coord.) *Dicţionar de construcţii verbale, română, franceză, italiană, engleză*, Craiova, 2003.

14. Iliescu, M., Costăchescu, A. *Vocabularul minimal al limbii române curente,* Bucureşti, 1994.

15. Ionescu, A., Steriu, M. *Verbul românesc: dicționar sintactic*, București, 1999.

16. Ivanov, A., Chivescu, R., Wolf, S. *Dicţionar rus-roman de structuri verbale*. Bucureşti, 1983.

17. *Micul dicţionar academic*, vol. I-IV (MDA), Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2001–2003.

18. Muncaciu-Codarcea, E. *Baze ale unui dicţionar german-român de valenţă a adjectivului*, Rezumatul tezei de doctorat, Bucureşti, 2007.

19. Seche, L., Seche, M. *Dicționarul de sinonime al limbii române*, Bucureşti, 1982.

20. Șerbănescu, A. *Pentru un dicționar sintactic al verbelor românești*. Studii și cercetări lingvistice, XLV (3-4), p. 133 – 150.

A

A ABANDONA v. tr.

1. A părăsi.

N_1 + V + N_2 // + *pentru, în favoarea* N_3 / + Circ.

◊ A abandona *pe cineva* / *ceva*: un copil (nou-născut), familia, colegii, tovarăşii de luptă, o casă, o tabără, un oraș, o țară.

♦ *Pisica şi-a abandonat puii. Şi-a abandonat prietenii la locul accidentului. Şoferul a abandonat maşina şi a fugit. Ion a abandonat o bucată de pământ în favoarea fratelui său. Au abandonat oraşul pentru viaţa la ţară. Echipajul a abandonat nava în grabă. Și-a abandonat casa din cauza războiului. Vara orăşenii își abandonează apartamentele şi se refugiază în păduri sau pe malul lacurilor.*

2. A renunţa.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A abandona *ceva*: drumul, cursa, concursul, lupta, o partidă de şah, studiul, un plan, un proiect, o dispută, principiile, valorile, convingerile, un drept, orice speranţă.

♦ *Boxerul a abandonat lupta în runda a treia. Sportivul a abandonat competiția din cauza unui accident. Niciodată nu și-a abandonat principiile. Nu am abandonat ideea de a reveni acasă.*

A ABATE v. tr.

1. A îndepărta.

N_1 + V + N_2 + *din, de la* N_3

◊ A abate *pe cineva*: din drum, de pe drumul său, de la lucru, de la curs, de la plan, de la datorie, de la obiectivul propus, de la scopul său.

♦ *O furtună i-a abătut de la calea pe care o urmau. Gândurile îl abat de la lucru. Nimeni și nimic nu l-a abătut din drum. Nimic nu l-a abătut de la misiunea sa. Întrebarea m-a abătut de la temă.*

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A abate *ceva*: cursul unei ape, un râu din matca lui, apa într-un canal // într-o parte, spre locurile lor, printr-un scoc spre moară.

♦ *Decebal a abătut râul cu ajutorul unor prizonieri. Asediatorii au abătut apa râului de la cetate.*

N_1 + V + N_2 + *de la* N_3

◊ A abate *ceva*: atenția, privirea, gândurile cuiva de la ceva.

♦ *Întâmplările din ultimul timp au abătut atenţia de la problemele reale. Criza economică globală a abătut atenţia de la conflictele lumii.*

2. A deprima.

N_1 + V + N_2

♦ *Vestea l-a abătut grozav. Nenorocirile care au căzut pe capul lui nu l-au abătut.*

A se abate v. pron.

1. A se îndepărta.

N_1 + V + *din, de la, de pe* N_2 // + Circ.

◊ A se abate: din drum, din calea sa, de la o cărare, de la o rută, de la traiectorie, de pe pistă, de la subiect, de la adevăr, de la tema propriu-zisă, de la o problemă, de la scenariu, de la regulă, de la o normă, de la un principiu, de la morală, de la datorie, de la misiune, de la drumul cel bun, de la drumul cel drept, de la calea cea dreaptă, de la calea dreptăţii.

♦ *Călătorii s-au abătut din drum. Avionul s-a abătut de la curs. Racheta s-a abătut de la traiectorie. La întoarcere a realizat că s-a abătut cu mult de la traseu. Navigatorii s-au abătut cu 1600 de km de la curs. În timpul aterizării, aeronava s-a abătut de pe pistă. În realizarea planului nu ne-am abătut de la instrucțiuni. Ei nu s-au abătut cu nimic de la drumul prefigurat de predecesorii lor. Referentul s-a abătut de la temă.*

2. A se opri în treacăt.

N_1 + V + *pe la, prin, spre, către* N_2 / Circ.

◊ A se abate: pe la un cunoscut, pe la cârciumă, prin alte părţi, spre stânga, spre dreapta, spre râu, spre aceste locuri, către pădure, către alte locuri, către alte zări.

♦ *Pe drum ne-am abătut pe la nişte prieteni. Dacă se vor abate încoace, cu ce-i oprim?*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ne-am abătut să vedem satul din vale. Sunt în drum spre o întâlnire, dar m-am abătut să-ți dau un cadou.*

3. A veni pe neaşteptate.

N_1 + V + *asupra* N_2

◊ A se abate: ploaia, furtuna, vijelia, taifunul, dezastrul, cataclismul, canicula; ghinionul, necazul, nenorocirea, nenorocul, năpasta, blestemul, urgia, răul, teroarea, tragedia.

♦ *O furtună s-a abătut asupra satului. Tunete și fulgere s-au abătut asupra muntelui. Un ger năprasnic s-a abătut asupra ţării. Un val de ger s-a abătut asupra Europei. Epidemia s-a abătut asupra unei populaţii istovite de suferinţă. Mii de barbari s-au abătut asupra oraşului. O nenorocire s-a abătut asupra familiei lui. Nenorocul se abate şi asupra celor buni. Parcă s-a abătut un blestem asupra lui!*

N_1 + V + *spre* N_2

♦ *Vremea rea s-a abătut spre Europa. O ploaie de meteoriți s-a abătut spre Pământ.*

A-i abate v. intr.

A trece prin minte.

V + N_1 (D) + *să* P

♦ *I-a abătut să plece. Le-a abătut să se îmbrace ţărăneşte. I-a abătut să se însoare. Mariei i-a abătut să facă un copil.*

A ABONA v. tr.

A face un abonament.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A abona *pe cineva*: la un ziar, la o ediţie online, la bazin, la cursurile de dezvoltare personală.

♦ *L-a abonat pe colegul său la o revistă de specialitate.*

A se abona v. pron.

A-și face un abonament.

N_1 + V + *la* N_2 // + Circ.

◊ A se abona: la un ziar, la internet, la un site, la cursurile unui profesor renumit // pe un an de zile, pe o perioadă nelimitată.

♦ *S-a abonat la două reviste. Ne-am abonat la serviciile oferite de firmă. Abonează-te pe un an la jumătate de preț.*

A ABORDA v. tr.

1. A se opri lângă o navă.

N_1 + V + N_2

◊ A aborda: o corabie, o navă, un vapor, o ambarcaţiune.

♦ *Piraţii au abordat corabia. Vasul Gărzii de Coastă a abordat ambarcațiunea.*

2. A studia, a trata.

N_1 + V + N_2

◊ A aborda *ceva*: o problemă, o chestiune, o temă, un aspect, un subiect sensibil, o discuție, principii, perspective diverse.

♦ *Cercetătorul a abordat o temă actuală. El este primul cercetător care a abordat ştiinţific această problemă. Poate că am abordat lucrurile greșit.*

3. A se apropia de cineva pentru a-i vorbi.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A aborda *pe cineva*: un prieten, un cunoscut, un necunoscut, un superior.

♦ *Un tip m-a abordat în plină stradă. L-a abordat un trecător şi i-a pus o întrebare. Angajații firmei l-au abordat pe patron în legătură cu concedierile. El și-a abordat șeful cerându-i o mărire de salariu.*

A ABSENTA v. intr.

A lipsi.

N_1 + V + *de la, la* N_2

◊ A absenta: de la cursuri, de la antrenament, de la repetiții, de la școală, de la slujbă, de la apel, la şedinţă, la reuniune, la examen, la vot.

♦ *Unii studenţi absentează de la ore.*

A ABSOLVI v.tr.

1. A termina.

N_1 + V + N_2

◊ A absolvi *ceva:* școala, liceul, facultatea, universitatea.

♦ *Ion a absolvit două facultăţi. Am absolvit diferite facultăți ale aceleiași universități. Maria a absolvit universitatea la Paris.*

2. A scuti, a ierta.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A absolvi *pe cineva*: de pedeapsă, de vină, de orice vinovăţie, de răspundere penală, de o obligație, de promisiunea făcută, de jurământ, de impozit.

♦ *Tribunalul l-a absolvit pe inculpat de acuzația de corupție. Experţii l-au absolvit pe funcţionar de plagiat.*

A SE ABȚINE v. pron.

A se reține.

N_1 + V + *de la* N_2

◊ A se abține: de la dulciuri, de la fumat, de la cafea, de la băutură, de la droguri, de la comentarii, de la discuție, de la orice critică.

♦ *Ion nu se poate abține de la băutură. Unii deputaţi s-au abţinut de la vot. Mă abțin de la comentarii. Liderii partidului s-au abţinut de la orice critică fățișă la adresa guvernului.*

N_1 + V + *să* P

◊ A se abține: să-și exprime părerea, să facă o evaluare a situaţiei, să spună lucruri indecente, să facă ameninţări directe, să nu strănute, să nu râdă.

♦ *Ion s-a abţinut să intre în discuţii. Comisia s-a abţinut să ia o hotărâre.*

A ABUZA v. intr.

1. A profita în exces.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

◊ A abuza *de ceva*: de un drept, de autoritate, de puterea sa, de forţă, de statutul social, de situaţia creată, de amabilitatea, de bunătatea, de bunăvoinţa, de încrederea, de ospitalitatea, de răbdarea, de naivitatea, de credulitatea, de slăbiciunea cuiva, de timpul, de serviciile cuiva.

♦ *Uneori Ion abuzează de încrederea prietenilor săi. Mascaţii au abuzat de forţă în limitele permise de lege. Ei au abuzat de forţă întrun mod penibil. El a abuzat nepermis de mult de răbdarea și amabilitatea tuturor.*

2. A consuma în exces.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A abuza: de mâncare, de alcool, de medicamente.

♦ *Pe vreme caniculară nu abuzaţi de cafea. În timpul sărbătorilor de iarnă mulţi au abuzat de mâncare şi de băutură.*

A ACAPARA v. tr.

1. A lua cu forța.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A acapara *ceva*: mărfuri, bunuri, avuții, teritorii, puterea, companiile statului.

♦ *Agentul economic a acaparat ilegal terenul public. Câteva persoane vor să acapareze toată puterea. Mafia a acaparat ca un cancer toate activitățile.*

2. A pune stăpânire, a monopoliza.

N_1 + V + N_2

◊ A acapara *ceva:* piaţa, electoratul, controlul, conversația, mințile, inimile, atenția publicului, toate privirile.

♦ *În ultima vreme l-a acaparat munca în dauna vieții personale și a familiei. Nimeni nu a acaparat conversaţia cu intervenţii lungi.*

A ACCENTUA v. tr.

1. A marca prin accent.

N_1 + V + N_2

◊ A accentua *ceva*: un sunet, o silabă, un cuvânt.

♦ *Elevii învață să accentueze corect cuvintele. Străinul accentuează greşit unele cuvinte.*

2. A sublinia, a reliefa.

N_1 + V + N_2

◊ A accentua *ceva*: o idee, un punct de vedere, relevanța, importanța unui fapt, ceva în mod deosebit.

♦ *Expertul a accentuat calităţile lucrării. Preşedintele a accentuat sarcina importantă pe care o are compania. Situația de criză a accentuat punctele slabe ale economiei. Rochia îi accentuează talia. Paltonul bine potrivit accentuează silueta.*

A se accentua v. pron.

A se intensifica.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se intensifica: ninsoarea, ploaia, furtuna, durerea.

♦ *Tensiunile s-au accentuat pe parcursul anului. Decalajul dintre săraci şi bogaţi s-a accentuat în ultimul timp.*

A ACCEPTA v. tr.

1. A primi, a fi de acord.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A accepta *ceva*: un cadou, o ofertă, o moștenire, o mită, o invitaţie, o propunere, un acord, un contract, o idee, un argument, o părere, punctul de vedere al cuiva, o probă, o provocare, o sarcină, o funcţie, o comandă, un rol, un scenariu, planul, programul, condițiile, jumătăţile de măsură, lupta, discuţia, împăcarea, demisia cuiva // de bună voie, fără probleme, fără rezerve, fără condiţii, fără nicio obiecţie, împotriva voinţei sale, de nevoie, nu fără ezitare, cu ochii închişi.

♦ *Ei au acceptat invitația noastră. Ne-au acceptat cererea fără probleme. Vom accepta oferta cea mai avantajoasă. Ea mi-a acceptat bucuroasă scuzele. Comisia a acceptat o situaţie de compromis. Au fost nevoiţi să accepte totul fără condiţii. El a refuzat să accepte victoria contracandidatului său. Nu accept opiniile lui. Nu poate accepta ideea înfrângerii. Nu acceptă „nu" ca răspuns.*

N_1 + V + *că, să* P

♦ *A acceptat că a greşit. Invitaţii au acceptat să vină. Bolnavul a acceptat să fie operat. El a acceptat să mă însoţească până la gară. Mă tem că nu vor accepta să ne ajute. El a acceptat să preia postul de antrenor principal al echipei de fotbal.*

2. A admite.

N_1 + V + N_2 // + *ca* N_3 / + Circ.

◊ A accepta *pe cineva*: refugiaţi // ca lider, ca aliat, ca îndrumător, pe cineva în colectiv, în cercul prietenilor, într-o organizaţie, la club.

♦ *Ea l-a acceptat pe Ion cu toate defectele lui. Partea adversă l-a acceptat ca martor. L-au acceptat ca pe un mare învățător. Directorul a acceptat-o pe Maria în calitate de secretară. Îl iubesc și îl acceptă ca pe propriul lor copil. Localnicii îl acceptă ca pe unul de-al lor.*

3. A tolera, a se împăca.

N_1 + V + N_2

◊ A accepta *ceva*: o stare de lucruri, capriciile, nebunia, obiecţiile, pretenţiile, reclamaţiile cuiva.

A-şi accepta *ceva*: soarta, poziţia.

♦ *Nu pot să accept erori care au impact asupra economiei. Comisia nu va mai accepta nereguli. Organizatorii nu acceptă nicio obiecţie. Învinuitul şi-a acceptat pedeapsa pentru fraudă fiscală. Nu pot accepta una ca asta!*

A ACHITA v. tr.

1. A declara nevinovat.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A achita *pe cineva*: un inculpat, un acuzat // din lipsă de dovezi, din lipsă de probe, pe baza dovezilor de nevinovăţie.

♦ *Judecătorul l-a achitat pe inculpat. L-au achitat deoarece fusese acuzat pe nedrept.*

2. A plăti.

$N_1 + V + N_2$ // + *pentru* N_3 / + *cu* N_3 / + Circ.

◊ A achita *ceva*: o datorie, o factură, un cont, o poliță, o notă de plată, impozitul, taxele, consumația, plata pentru călătorie, salariul, pensia // în numerar, cu un cec, cu cardul / la casă, la timp, în avans, în rate.

♦ *Maria a achitat toate facturile. Ion a achitat pentru două caiete suma de 10 lei. Conducerea a făcut un efort şi le-a achitat salariile restante lucrătorilor.*

A se achita v. pron.

A-şi plăti, a-şi îndeplini.

$N_1 + V +$ *de* N_2 / + *faţă de* N_2

◊ A se achita: de o obligaţie, de o sarcină, de o datorie, un angajament, o răspundere, de plată.

♦ *Chiriaşul s-a achitat de toate datoriile. Mă voi achita de întreaga datorie în câteva luni. El s-a achitat bine de sarcina sa. Funcţionarul s-a achitat pe deplin de misiune. Ion s-a achitat pe deplin de obligaţiile ce i-au revenit prin contract. Angajatorul s-a achitat faţă de angajaţi.*

A ACOPERI v. tr.

1. A înveli.

$N_1 + V + N_2 +$ *cu* N_3

◊ A acoperi *pe cineva*: copilul cu o pătură, pe bolnav cu plapuma, o cratiţă cu capacul, un vas cu staniol, o maşină cu o husă, o casă cu paie, cu stuf, cu ţiglă, cu tablă, cu scânduri, un obiect cu vopsea, cu un strat anticoroziv, cu un strat de aur, un loc cu flori, focul cu un strat de pământ, faţa cu mâna, ochii cu palmele.

♦ *Mama a acoperit masa cu o faţă de masă. Femeia a acoperit vasul cu un capac. Ion a acoperit actele de pe masă cu o carte. Meşterii acoperă casa cu tinichea.*

2. A se situa, a fi prezent.

$N_1 + V + N_2$

◊ A acoperi *ceva*: o zonă, o întindere, o regiune, o suprafaţă, un teren.

♦ *Un strat gros de praf acoperă cărțile. Zăpada acoperă pământul. Apa a acoperit grădinile şi terenurile agricole. Ceaţa a acoperit râul din vale. Un nor de fum a acoperit întreaga zonă. Praful acoperă zarea. Norii au acoperit cerul. Sistemul de irigaţii acoperă o suprafaţă de zece hectare.*

3. A apăra.

$N_1 + V + N_2$

◊ A acoperi *ceva / pe cineva*: spatele frontului, retragerea trupelor, regruparea unităţilor militare.

♦ *Ariergarda va acoperi retragerea forţelor principale. Navele militare au acoperit evacuarea oraşului. Pe câmpul de luptă militarii îşi acoperă camarazii.*

4. A înăbuşi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A acoperi *ceva*: un sunet, un cântec, vocea cuiva.

♦ *Zgomotul acoperă cuvintele lui. Muzica acoperă vocile invitaţilor.*

Spectatorii au acoperit melodia orchestrei cu un ropot de aplauze. Un post de radio îl acoperă pe celălalt.

5. A corespunde, a satisface.

N_1 + V + N_2

◊ A acoperi *ceva*: cheltuielile, datoriile, deficitul, necesarul de alimente, necesarul de locuri de muncă, tema.

♦ *Suma acoperă cheltuielile. Guvernul va căuta resurse pentru a acoperi deficitul bugetar. Salariile soților nu acoperă cheltuielile familiei. Prezentările susținute pe parcursul conferinţei au acoperit tema propusă.*

6. A ascunde.

N_1 + V + N_2

◊ A acoperi *ceva*: adevărul, lipsurile, urmele, greşeala, manevrele, vina, crima cuiva, complicii.

♦ *Viscolul acoperea urmele trecătorilor. Administrația a acoperit neregulile contabile. Ei au acoperit adevărul cu legende.*

7. A parcurge.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A acoperi *ceva*: o distanţă, un traseu.

♦ *Am acoperit distanţa de 100 de km în două ore. Schiorii au acoperit un traseu de 20 km într-un timp record.*

A se acoperi v. pron.

1. A se înveli.

N_1 + V + *cu, de* N_2

◊ A se acoperi: cu o pătură, cu paltonul, cu o foaie de cort.

♦ *Bolnavul s-a acoperit cu o plapumă de puf. Cerul s-a acoperit cu nori. Acoperă-te cu o pătură!*

2. A se umple.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Fruntea i s-a acoperit de sudoare. Toată faţa i s-a acoperit de pete roșii.*

A ACORDA v. tr.

1. A da.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A acorda *ceva cuiva*: un ajutor, un sprijin material, un împrumut, un premiu, o recompensă, o distincţie, un drept, un post, titlul de doctor, înlesniri, o întrevedere, un interviu, o audienţă, un concediu, un avantaj, un privilegiu, o favoare, o amânare, atenţie, încredere, puteri depline.

♦ *Juriul a acordat premiul special celui mai talentat dintre concurenţi. Medicii au acordat ajutor unui rănit.*

2. A face un acord gramatical.

N_1 + V + N_2 + cu N_3

◊ A acorda *ceva*: subiectul cu predicatul, adjectivul cu substantivul determinat.

3. A regla.

N_1 + V + N_2

◊ A acorda *ceva*: un instrument muzical, un pian, o vioară.

♦ *Puţini ştiu să acordeze o orgă.*

A ACTIVA

1. v. intr. A desfăşura o activitate.

N_1 + V + *la, în* N_2 + *ca, în calitate de, drept* N_3

◊ A activa: la o bancă, la un ziar,

la un centru de cercetări, pe tărâmul ştiinţei, pe tărâmul artei / ca spion, în calitate de expert, drept cadru didactic.

♦ *Ioana activează în şcoală ca profesoară de limba română. El a activat în serviciul secret. În ultimii ani el a activat drept consultant independent. Activează ca analist financiar.*

2. v. tr. A pune în acţiune.

N_1 + V + N_2

◊ A activa *ceva*: alarma, o interfață, un buton, un sistem de oprire automată, funcția de pornire a motorului, sistemul Start-Stop al motorului.

♦ *Ion a activat alarma. Uniunea Europeană a activat sistemul intern de alertă rapidă. Comisia a activat procedura de examinare a respectării normelor democratice.*

A ACTUALIZA v.tr.

A face actual.

N_1 + V + N_2

◊ A actualiza *ceva*: o idee, un plan, un fișier, un studiu mai vechi, un raport, informaţia, registrele, bazele de date, o pagină electronică, imaginea de profil, o tehnologie, garderoba.

♦ *Secretara actualizează periodic inventarul bazelor de date. Ion și-a actualizat imaginea de profil. Bibliotecara actualizează săptămânal fișierul cu noutăți editoriale. Firma actualizează sistematic informaţia de interes pentru beneficiari.*

A ACŢIONA

1. v. intr. A întreprinde.

N_1 + V // + Circ.

◊ A acţiona: cu judecată, cu prudenţă, cu simţ de răspundere, cu de la sine putere, din proprie iniţiativă, din convingere, din ordin, în mod arbitrar, peste capul cuiva, fără ezitare, fără milă, fără ştirea cuiva, fără întârziere, după dorinţa cuiva, împotriva cuiva, rapid, legal, curajos, hotărât, dezinteresat, brutal, unilateral, cum îi dictează datoria şi conştiinţa, cum îl taie capul.

♦ *Trebuie să acţionăm! E timpul să acţionăm! Am acționat la timpul potrivit. Directorul a acţionat cu de la sine putere. El a acţionat cu intenţie frauduloasă. L-au sfătuit să acţioneze mai mult şi să vorbească mai puţin.*

2. v. intr. A influența.

N_1 + V + *asupra, împotriva, pentru* N_2 // + Circ.

◊ A acționa: asupra martorilor, împotriva adversarului, împotriva intereselor cuiva.

♦ *Pârâul a acţionat asupra ambilor versanți. Ostaşii au acţionat împotriva inamicului. Puterea acţionează împotriva propriei populaţii. Guvernul a acţionat asupra cauzelor acestui fenomen. Acum trebuie acţionat asupra inflaţiei. Medicamentul acţionează împotriva durerii. Vom acţiona pentru combaterea consumului de droguri.*

3. v. tr. A pune în mişcare, a face să funcţioneze.

N_1 + V + N_2

◊ A acţiona *ceva*: o maşină, o turbină.

♦ *Motorul acţionează maşina.*

Tractorul acţionează remorca. Pilotul a acţionat sistemul de frânare prea devreme. În caz de incendiu acţionaţi butonul roşu. Nu acţionaţi butonul pornit/oprit. Vântul pune în mişcare palele care la rândul lor acţionează generatorul electric.

A ACUZA v. tr.

1. A învinui, a imputa.

N_1 + V + N_2 + *de, pentru* N_3 // + Circ.

◊ A acuza *pe cineva*: de furt, de deturnare de fonduri publice, de fraudă fiscală, de cheltuieli excesive, de tentativă de omor, de omor, de crimă, de comiterea unei crime grave, de înaltă trădare, de lipsă de recunoştinţă, de ingratitudine, de nesinceritate, de adulter, de minciună, de demagogie, de propagandă mincinoasă, pentru agresiune, pentru tentativă de mită, pentru trafic de influență // fără temei, pe nedrept, în public.

♦ *Maria şi-a acuzat prietena de indiscreţie. Fanii îl acuză de cruzime faţă de animale. L-au acuzat de luare de mită. Procurorul l-a acuzat de crimă. Autorităţile l-au acuzat pentru trădare. Faptele acuză.*

N_1 + V + N_2 + *că* P

♦ *Observatorii îi acuză pe unii candidați că manipulează opinia publică. Procurorii l-au acuzat că a luat mită de la pacienţi. Politicianul i-a acuzat deseori pe jurnalişti că nu sunt imparțiali.*

2. A vădi, a manifesta.

N_1 + V + N_2

◊ A acuza *ceva*: dureri, amețeli, irascibilitate, senzaţia de greaţă, o stare de oboseală cronică.

♦ *Bolnavul acuză dureri lombare. Mai multe persoane vaccinate acuză reacții alergice. Deținutul acuză nervozitate.*

A ADAPTA v.tr.

1. A transforma, a potrivi.

N_1 + V + N_2 + *la, în conformitate cu* N_3 / N_3(D)

◊ A adapta *ceva*: plantele la frig, cererea la ofertă, amendamentele la cerințele actuale, proiectul la condiţiile actuale, tarifele la criza economică, viteza la condițiile de trafic, prețurile puterii de cumpărare a populației.

♦ *Cercetătorii adaptează plantele exotice la clima din ţara noastră. Experţii adaptează proiectul nevoilor individuale ale locatarilor. E timpul să adaptăm sistemul de învățământ superior la necesitățile studenților. Vrem să ne adaptăm competențele la noile realități. Juriștii adaptează legile în conformitate cu evoluțiile juridice.*

2. A prelucra.

N_1 + V + N_2

◊ A adapta *ceva*: un text, o piesă de teatru.

♦ *Autorii au adaptat textul pentru a putea fi înţeles mai uşor de elevi.*

A se adapta v. pron.

A se transforma, a se obișnui.

N_1 + V + *la* N_2 / N_2 (D) // + Circ.

◊ A se adapta: la mediu, la clima mediteraneeană, la noile condiții de mediu, la un nou stil de viață, condiţiilor actuale, ritmului vieţii moderne, transformărilor impuse

de viaţă, cerinţelor noilor generaţii de consumatori, cerințelor pieței // perfect, urgent.

♦ *Plantele exotice se adaptează la clima din ţara noastră. E bine să ne adaptăm la schimbările de circumstanțe. Trebuie să ne adaptăm urgent la normele privind impozitarea. Zgârie-norii viitorului se vor adapta la mediu şi la nevoile locuitorilor. Plantele s-au adaptat condiţiilor de mediu şi transformărilor făcute de om. Viața pe Pământ se adaptează ritmului de rotație a planetei noastre. Producătorii s-au adaptat cerinţelor pieţei. Viteza de clipire a LED-ului se adaptează ritmului muzicii. Ca să ne adaptăm noii realități a trebuit cu toții să învăţăm din mers. Cum se adaptează plantele la condițiile de mediu?*

A ADĂPOSTI v.tr.

A pune la adăpost.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3 // + Circ.

◊ A adăposti *pe cineva*: de ploaie, de frig, de vânt, de intemperii, de bombe, de tâlhari, de necazuri, de nenorociri, de răutăţi, de prigonire, de furia oamenilor, de persecuția autorităților // la el acasă, în coliba lui, în podul casei, la mănăstire / la timpuri de restriște, în timpul rebeliunii, în vremuri de grea cumpănă.

♦ *Unchiul ne-a adăpostit la el o vreme.*

A se adăposti v. pron.

A se pune la adăpost.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

◊ A se adăposti: de arşiţa de afară, de spulber // într-o tranșee, într-o peșteră, sub bănci, sub o stâncă, undeva la țară.

♦ *Oamenii se adăpostesc în case de frigul iernii. Fugarii s-au adăpostit într-o râpă. Ne-am adăpostit de furtună într-un hambar apropiat. Trebuie să ne adăpostim undeva de fulgere.*

A ADĂUGA v. tr.

A mai pune, a completa.

N_1 + V + N_2 + *la, în* N_3 // + Circ.

◊ A adăuga *ceva*: sare, mirodenii în bucate, ulei la salată, puţin zahăr la ceai, o nouă aripă la o clădire, câteva rânduri la o scrisoare, un capitol la o lucrare, o nouă clauză într-un contract, informaţii noi la cerere, câteva cuvinte la mesajul scris, un sufix, un prefix la rădăcină, informaţii suplimentare la fiecare punct, un surplus de aromă şi gust oricărui tip de mâncare, farmec unei întâlniri // în cantităţi mici, pentru completare.

♦ *La cele spuse voi adăuga următoarele. Nu mai am nimic de adăugat. Comisia electorală a adăugat numele unui candidat pe un buletin de vot. Rembrandt a adăugat mai multe detalii la pictură.*

A ADÂNCI v. tr.

1. A face mai adânc.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A adânci *ceva*: o groapă, un şanţ, o fântână, o pivniță, o sondă, un foraj // cu doi metri.

♦ *Ploile abundente au adâncit șanțurile. Lucrătorii au adâncit portul pentru trecerea vaselor grele.*

2. A aprofunda.

N_1 + V + N_2

◊ A adânci *ceva*: o problemă, o chestiune. A-şi adânci cunoştinţele.

♦ *În cartea sa el adânceşte problema pusă în discuţie.*

3. A intensifica.

N_1 + V + N_2

♦ *Plecările masive din țară adâncesc criza demografică. Discriminarea în câmpul muncii adâncește inegalitățile existente. Această abordare adânceşte problema, nu o rezolvă.*

A se adânci v. pron.

1. A se face mai adânc.

N_1 + V

♦ *Albia râului s-a adâncit. I s-au adâncit ridurile pe faţă. Cutele obrazului i s-au adâncit cu vârsta.*

2. A pătrunde în interior.

N_1 + V + Circ.

♦ *S-au adâncit mult în pădure. Picioarele i se adânceau în zăpadă. Peştera se adânceşte în munte.*

3. A se cufunda.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A se adânci: în studiu, în lectura unei cărţi.

♦ *S-a adâncit iar în hârtiile sale. În ultimul timp, s-a adâncit în scrierea unei cărţi. Ion s-a adâncit în datorii.*

4. A se intensifica

N_1 + V

♦ *Inegalitățile sociale s-au adâncit. Relaţiile comerciale dintre cele două ţări s-au adâncit.*

A ADERA v. intr.

1. A se alătura.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A adera: la un partid, la o formaţiune politică, la o mişcare, la o grupare, la o tabără, la o alianţă, la un club, la o concepție, la o convenţie internaţională, la standardele internaționale.

♦ *Pentru ca să aderăm la Uniunea Europeană trebuie să îndeplinim toate cerințele. Pentru triumful adevărului am aderat la forţele democrate. Partenerii de afaceri au aderat la angajamentele luate în comun.*

2. A se lipi strâns.

N_1 + V + la N_2

♦ *Vopseaua aderă uşor la toate suprafeţele. Impurităţile au aderat la suprafeţele abrazive. Plasticul topit a aderat la metal.*

A ADMINISTRA v. tr.

1. A conduce.

N_1 + V + N_2

◊ A administra *ceva*: o afacere, o întreprindere, o școală, un hotel, o țară, bani, un capital financiar.

♦ *Unchiul lui administrează o întreprindere mică. Organizaţia administrează baza de date. Managerii corporațiilor administrează sume mari de bani. Grupul administrează active în valoare de miliarde de euro.*

2. A prescrie.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A administra *ceva*: un medicament, un calmant, un tonic, un antinevralgic unui pacient.

♦ *Doctorul i-a administrat pacientului un calmant. Medicul i-a administrat tratamentul necesar.*

A ADMIRA v. tr.

A adula.

N_1 + V + N_2 // + *pentru* N_3

◊ A admira *pe cineva* / *ceva*: florile, un tablou, un peisaj, natura, priveliștea, apusul soarelui, frumuseţea unor munţi, îndemnarea, curajul cuiva, pe cineva pentru munca lui, pentru realizările lui, pentru curajul şi devotamentul lui.

♦ *Turiştii admiră peisajele montane. Am admirat această minune a naturii. Toţi o admiră pentru frumuseţea ei. Cei din jur îl admiră pentru calităţile lui. Mulţi îl admiră pentru lupta lui împotriva corupţiei. Oamenii îl admiră pentru îndârjirea de care dă dovadă.*

A ADMITE v. tr.

1. A recunoaşte, a considera ca adevărat.

N_1 + V + N_2

◊ A admite *ceva*: un principiu, un argument, o probă, un recurs, obiecții, punctul de vedere al cuiva, adevărul.

N_1 + V + *că* P

♦ *Admit că are dreptate. Să admitem că este aşa. Trebuie să admitem că o forţă de muncă sănătoasă este prima condiţie pentru dezvoltarea economică. Ar fi bine să admită că a greșit.*

2. A îngădui, a permite.

N_1 + V + N_2

◊ A admite *ceva*: o greșeală, o replică, o excepție, o amânare, o minciună, un fapt, o solicitare.

♦ *Noi nu admitem minciuna. Vorbeşte pe un ton care nu admite replică. Nu pot admite aceasta în niciun caz. Legea nu admite nicio excepţie. Regulamentul nu admite nicio abatere de la termenele impuse.*

3. A primi.

N_1 + V + N_2 // + *la, în* N_3

◊ A admite *pe cineva* / *ceva*: un candidat la examen, la concurs, un elev într-o şcoală, noi membri într-o organizaţie.

♦ *Şeful a admis cererea. Instanța a admis cererea de chemare în judecată.*

A ADOPTA v. tr.

1. A înfia.

N_1 + V + N_2

◊ A adopta *pe cineva*: un copil, o fetiţă, un băiat.

♦ *Familia Ionescu a adoptat un copil de patru ani. În orfelinate mulți copii așteaptă să fie adoptați.*

2. A-şi însuşi.

N_1 + V + N_2

◊ A adopta *ceva*: o părere, o idee, un plan, o linie, un punct de vedere, o atitudine corectă, o poziție justă, o anumită conduită, o manieră proprie, o nouă tactică, o nouă credinţă, modul de viaţă al cuiva, manierele cuiva, obiceiurile locului.

♦ *Guvernul a adoptat o poziție fermă împotriva delapidărilor. Uniunea Europeană poate adopta iniţiative pentru a asigura coordonarea politicilor sociale.*

3. A accepta prin vot.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A adopta *ceva*: o lege, o propunere, un amendament, o rezoluţie, o nouă politică, o hotărâre, o moțiune, constituţia, bugetul // unanim, cu o majoritate de voturi.

♦ *Parlamentul a adoptat bugetul pentru anul viitor. Estonia a adoptat moneda euro. Comisia adoptă o carte verde privind protecţia consumatorilor în Uniunea Europeană.*

A ADORA v.tr.

A iubi, a idolatriza, a venera.

$N_1 + V + N_2$

◊ A adora *pe cineva / ceva*: un copil, o fată, un băiat, o femeie, un bărbat, muzica, poezia, frumuseţea, sinceritatea, blândețea, strugurii, bananele, mâncarea chinezească, vinul sec, cumpărăturile, banii, fumatul.

♦ *Ion o adoră pe Maria. Părinţii îl adoră pe mezin. Eu ador noaptea și misterele ei. Soțul adoră renovările făcute. Turiştii străini adoră lucrul manual. El a adorat numai două lucruri în viaţa lui: banii şi vânatul.*

$N_1 + V +$ să P

◊ A adora: să picteze, să mediteze, să călătorească.

♦ *Prietenul tău adoră să aibă secrete. Tatăl lui adoră să pescuiască. Colega mea de clasă adoră să fie în centrul atenției.*

A ADORMI

1. v. intr. A trece la starea de somn.

$N_1 + V +$ // + Circ.

◊ A adormi: uşor, (cu) greu, într-o clipă, devreme, târziu.

♦ *Bebelușul a adormit repede. Copiii plâng până adorm. A adormit de cum a pus capul pe pernă. Ion era atât de obosit, încât nici nu putea să adoarmă.*

2. v. tr. A face pe cineva să treacă la starea de somn.

$N_1 + V + N_2$

◊ A adormi *pe cineva / ceva*: un copil, un bolnav înainte de operaţie, vigilenţa, conştiinţa cuiva // cu vorbe dulci.

♦ *Dădaca adoarme copilul. Toate aceste povești v-au orbit şi v-au adormit conştiinţa.*

A ADRESA v.tr.

A trimite, a pune.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A adresa *ceva cuiva*: o scrisoare, o întrebare, o solicitare, o cerere, câteva cuvinte, o mulţumire, un reproş, o cerere, o petiţie, greşit o scrisoare / unei instanţe.

♦ *Ion a adresat o cerere primăriei. Profesorii au adresat o scrisoare deschisă ministrului / la minister. Parlamentul adresează Comisiei următoarele întrebări. Cui i-ai adresat scrisoarea?*

A se adresa v. pron.

A vorbi, a se exprima, a înainta, a lua cuvântul.

$N_1 + V + N_2$ (D) // + *cu* N_3 + Circ.

◊ A se adresa *cuiva*: alegătorilor, electoratului, organelor competente, unui public, unei instanţe superioare // cu o rugăminte / politicos, confidenţial, în scris, cu cuvinte urâte.

♦ *Ion s-a adresat auditoriului. Mă*

adresez unui public foarte instruit. Ne-am adresat unui trecător să ne arate drumul. Protestatarii se adresează deschis mijloacelor de informare în masă. Mulţumirile mele se adresează ambilor raportori pentru munca lor excelentă. Cui să mă adresez? Adresaţi-vă la serviciul de informaţii.

A ADUCE v. tr.

1. A veni cu...

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) // + Circ.

◊ A aduce *ceva cuiva*: un pahar de apă, un cadou, o veste îmbucurătoare // din călătorie, de la şcoală, înapoi.

♦ *Poştaşul mi-a adus o scrisoare. Ți-am adus cărțile înapoi.*

2. A pricinui, a produce, a dobândi, a achiziționa.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A aduce *ceva cuiva*: folos, noroc, bucurii, ghinion, necaz, supărare, neplăceri, pagubă, un prejudiciu, pierderi, un câştig, un venit mic / mare, dobândă mare, mulţumiri, o învinuire, un argument, o dovadă.

♦ *Afacerea i-a adus mulţi bani. Aceasta i-a adus numai prejudicii. Atitudinea sa i-a adus multe critici. Acordurile de cooperare ne pot aduce avantaje economice semnificative. Noile norme vor aduce de asemenea îmbunătățiri pasagerilor care achiziționează bilete online. Marea ne aduce multe beneficii, dar ea implică, de asemenea, riscuri. Sărăcia aduce deseori sentimente de depresie și frustrare.*

3. A naşte.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Maria a adus pe lume un copil perfect sănătos.*

4. A dirija, a îndrepta.

$N_1 + V + N_2$ + *la, pe, în* N_3

◊ A aduce *pe cineva* / *ceva*: la realitate, la disperare, la impas, pe drumul cel bun, în situaţia de a face ceva / la îndeplinire, la desăvârşire.

♦ *Iată în ce stare m-ai adus. Trebuie întreprinse investigații independente pentru a-i aduce pe vinovați în fața justiției.*

A ADUNA v. tr.

1. A strânge, a ridica de pe jos.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A aduna *ceva*: lemne, ciuperci, pomușoare, fructe, caietele elevilor // de pe jos, din pom, pentru studiu.

♦ *Maria adună cioburile de pe jos. Femeia a adunat firimiturile risipite pe podea. Copiii adună fructele căzute din pom. Au adunat vreascuri și au aprins focul. Cercetătorul adună material pentru un studiu.*

2. A aduce la un loc, a concentra.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A aduna *pe cineva* / *ceva*: copiii, prietenii, elevii, studenții, angajații, delegații, militarii, întreaga familie, personalul întreprinderii, colectivul, clasa, comisia, mulţimea, o echipă de specialişti, o gloată, o armată // în curte, în piaţă, în parc, în clasă, în sală, pe stradă, la intrare, la primărie, la gară, lângă stadion.

♦ *I-am adunat pe toţi. Parcă a tunat şi i-a adunat.*

3. A acumula, a agonisi.

N_1 + V + N_2

◊ A aduna *ceva*: cărţile, bogăţii, comori, bani albi pentru zile negre, o sumă frumuşică, o colecţie, o grămadă de vechituri, o avere, o cantitate suficientă de probe, o mare cantitate de date.

♦ *Bibliotecile adună fișiere din locații diferite. Au adunam mai multe active. Agenția adună informații de specialitate pe această temă.*

4. A face o adunare.

N_1 + V + N_2 / + cu N_3

◊ A aduna *ceva*: două numere, cinci cu şase.

♦ *Adună aceste două numere*!

A se aduna v. pron.

A se strânge la un loc, a se îngrămădi, a se întruni.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se aduna: în sală, în piaţă, într-un anumit loc, la locul accidentului, într-o şedinţă extraordinară.

♦ *S-a adunat multă lume. Sute de persoane s-au adunat în piaţă. Toţi s-au adunat în sală. Suporterii celor două echipe s-au adunat lângă stadion. Se adună ca muştele la miere. Cine se aseamănă se adună. Norii se adună pe cer. S-au adunat multe treburi.*

A AFECTA v. tr.

A tulbura, a supăra, a întrista, a deranja.

N_1 + V + N_2

◊ A afecta *pe cineva* / *ceva*: cetățenii, mii de familii, etniile minoritare, companiile, echilibrul, nivelul de trai, sistemele de securitate socială.

♦ *Atitudinea negativă a colegilor l-a afectat pe Ion. Îl afecta accidentul ginerelui său. Poluarea mărilor afectează echilibrul ecosistemelor acvatice. Acest lucru afectează mai ales țările care au economii relativ slabe. Şomajul este una dintre principalele probleme care afectează populația. Înarmarea afectează stabilitatea politică a vecinilor noştri. Sărăcia afectează tinerii și bătrânii. Acesta nu este doar un concept abstract; este unul care afectează vieţile oamenilor.*

A AFIRMA v. tr.

A declara, a susţine.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A(-şi) afirma *ceva*: un adevăr, hotărârea // curajos, categoric, cu certitudine, cu deplin temei, cu înverşunare, cu tărie, cu neruşinare, cu obrăznicie, cu impertinenţă, sus şi tare.

N_1 + V + *că* P

♦ *Unii afirmă că el are dreptate. Inculpatul afirmă că la această oră se afla acasă. Expertul afirmă că cifrele nu sunt exacte. Putem afirma că această situaţie nu mai poate continua. Tratatul afirmă că toţi cetăţenii Uniunii Europene sunt egali. Aș afirma că acest lucru este și mai important în contextul actual.*

A se afirma v. pron.

1. A se impune, a se remarca.

N_1 + V + *ca* N_2 / + *prin* N_2

◊ A se afirma: ca specialist, ca om politic / prin muncă, prin disciplină, prin talent.

♦ *S-a afirmat ca publicist. El s-a afirmat repede pe scenă.*

2. A se auzi, a se spune, a se zvoni.

V + *să* P

♦ *Se afirmă că avionul a dispărut fără urmă. Se afirmă că Oceanul Atlantic îşi măreşte dimensiunile.*

A AFLA v. tr.

A lua cunoştinţă.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A afla *ceva*: o noutate, o veste, un secret, ceva nou, adevărul, făptaşul, adresa cuiva, cauzele unui accident, amănunte în legătură cu ceva // de la vecini, din ziare, din timp, din vreme, la timp, prea târziu, pe căi ocolite, întâmplător.

♦ *Am aflat tot adevărul. Asta am aflat-o de la el. Ai să afli totul la momentul oportun. Ai aflat adresa Institutului de Chimie? N-am putut afla amănunte. Aș dori să aflu mai multe despre cele întâmplate. Din această carte am aflat multe lucruri interesante despre viaţa animalelor. N-am aflat nimic de la el. Să nu afle nimeni!*

N_1 + V + *că, care, cum, când* P

♦ *Am aflat că ei sosesc mâine. Am aflat din surse sigure că se majorează salariile și pensiile. M-am bucurat să aflu că este sănătos. Vrem să aflăm care este punctul dvs. de vedere. Pot să aflu cum decurge ancheta. Vreau să aflu când veţi revizui textul.*

N_1 + V + *de, despre* N_2

◊ A afla: de o conspiraţie.

♦ *Am aflat despre toate acestea din întâmplare. M-am îngrijorat când am aflat despre efectele secundare ale medicamentului.*

A se afla v. pron.

A se găsi.

N_1 + V + Circ.

◊ A se afla: într-un anumit loc, nu departe de oraş, de faţă, la faţa locului, la marginea prăpastiei, în fața cuiva, în spatele cuiva / în concediu, în primejdie / în pericol, în afara oricărui pericol.

♦ *Mă aflu la mii de kilometri de casă. Casa se află într-un cartier nou. Vila se află dincolo de râu. El se află printre invitaţi. Mă aflu aici în calitate de voluntar. Manuscrisul se află şi astăzi acolo. Ne aflăm în faţa unei probleme de nerezolvat.*

A AGĂŢA v. tr.

1. A atârna.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A agăță: un tablou, un portret, o floare, un prosop, receptorul, paltonul // pe perete, deasupra geamului, în furcă, în cui.

♦ *El şi-a agăţat haina în cuier. Fata își agață un colier scump de gât.*

2. A aborda.

N_1 + V + N_2

◊ A agăța *pe cineva*: o fată, un trecător.

♦ *Ana a agățat un bărbat simpatic pe o rețea de socializare.*

A se agăța v. pron.

A se prinde, a se apuca.

$N_1 + V + N_2 // + Circ.$

◊ A se agăţă: de o bară, de un vecin, de o idee, de o speranţă, de vorbele cuiva // ca o lipitoare.

♦ *Balonul s-a agăţat de o creangă. Omul când e să se înece se agaţă şi de un pai. Nu-l lasă în pace, se agață de el la orice pas. Fiecare se agaţă cum poate de steaua lui norocoasă.*

A AGRAVA v. tr.

A înrăutăţi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A agrava *ceva*: o boală, o problemă, situaţia internaţională.

♦ *O răceală i-a agravat starea sănătății. Lipsa medicamentelor i-a agravat boala. Sărăcia agravează situația economică a țării.*

A se agrava v. pron.

A se înrăutăţi.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A se agrava: o boală, simptomele, o situație, o criză, o problemă, starea psihică a cuiva, un conflict militar.

♦ *Situaţia internaţională se agravează. Starea sănătăţii lui s-a agravat din cauza unui virus agresiv. Problema infracționalității se agravează tot mai tare. Conflictul dintre vecini nu poate fi depășit și se va agrava treptat. Se agravează situaţia libertăţii presei. Boala s-a agravat din cauza răcelii. Starea lui se agravează din cauză că nu răspunde la tratament.*

A AGREA v.tr.

A simpatiza, a fi de acord.

$N_1 + V + N_2$

◊ A agrea *pe cineva / ceva*: o persoană, o părere, un gust, un plan, compania cuiva.

♦ *Ion o agreează pe Maria. Oamenii agreează compania celor care le sunt asemănători. Guvernatorul nostru nu agreează această hotărâre. Investitorii agreează planurile noastre pentru un nou restaurant.*

A SE AHTIA v. pron.

A se lăcomi.

$N_1 + V +$ *după* N_2

◊ A se ahtia: după bani, după bogății, după averi, după bunuri materiale.

♦ *Ea se ahtia după bijuterii.*

A AJUNGE

1. v. intr. A sosi, a atinge o anumită limită în spaţiu.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A ajunge: acasă, la staţie, la capătul străzii, la destinaţie, la mal, la cotul unui râu, într-un loc necunoscut / repede, în câteva minute, la timp, cu întârziere, prea târziu, foarte târziu, cu bine, foarte greu.

♦ *Au ajuns acasă aproape de miezul nopţii. În centrul oraşului am ajuns cu tramvaiul. În câteva minute ajungem în / la Bucureşti. Am plecat devreme dimineaţa şi am ajuns în două ore la munte. Încetul cu încetul departe ajungi. Avionul nu a mai ajuns la destinaţie. Scrisoarea a ajuns repede. Coletul a ajuns la destinatar. De peste râu ajunge până aici un cântec. Cum ai ajuns aici? Cum să ajung acolo?*

2. v. tr. A prinde.

$N_1 + V + N_2 // + Circ.$

◊ A ajunge *pe cineva / ceva*: un fugar, o maşină, colegii // din urmă, la învăţătură.

♦ *Urmăritorii ne ajung din urmă. L-am ajuns şi l-am întrecut. Luaţi-o înainte, vă ajung din urmă!*

3. v. intr. A atinge, a se întinde.

N_1 + V + *până la* N_2

◊ A ajunge: până la tavan, până la raftul de sus, până la nori, până la stele // cu mâna, cu capul.

♦ *Apa îi ajunge (până) la genunchi. Zăpada ajungea până la ferestrele caselor. Pădurea ajunge până în oraş. Câmpia ajunge până la poalele muntelui. Rochia ajunge până la glezne.*

4. v. intr. A atinge o anumită limită în timp.

N_1 + V + *până la* N_2 / + Circ.

◊ A ajunge: la majorat, la adânci bătrâneţi, la sfârşitul vieţii.

♦ *Credinţa aceasta a ajuns pana la noi. Unii câini ajung la vârste înaintate.*

5. v. intr. A atinge un anumit nivel.

N_1 + V + Circ.

♦ *Inflaţia anuală a ajuns la opt la sută.*

6. v. intr. A nimeri; a reuși.

N_1 + V + Circ.

◊ A ajunge: la un rezultat, la putere, la un compromis, la o înţelegere asupra unui lucru, la perfecţiune, la limită, la extremă, la mare cinste, la capătul răbdării / într-o situaţie dificilă.

♦ *Toată viaţa lui a visat să ajungă la putere. Judecătorul a ajuns în această funcţie datorită susţinerii pe care a avut-o din zona politicului. Până la urmă cei doi soţi au ajuns la divorţ. Iată până unde au ajuns lucrurile! Utilajele existente au ajuns la un grad mare de uzură.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Bărbatul recunoaște că a ajuns să cântărească atât de mult din cauza sedentarismului. Femeia a ajuns să cerşească. Şeful firmei a ajuns să fie cercetat penal. În urma victoriilor repurtate de Burebista, statul dac a ajuns să se întindă pe un teritoriu imens. Am ajuns să o vedem şi pe asta.*

7. v. intr. A deveni.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ A ajunge: medic, profesor, mare şi tare.

♦ *Visul ei e să ajungă artistă. Unul dintre colegii lui a ajuns mare şef la fisc. A ajuns nervos de la o vreme.*

8. v. intr. A fi în cantitate suficientă.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A-i ajunge: banii, mâncarea, apa.

♦ *Îmi ajunge salariul. Nu-i ajung banii. Abia mi-ajunge timpul. Dorm și pe timpul zilei și noaptea și tot nu-mi ajunge somnul. Nu-mi ajunge o zi să le scriu pe toate. Mi-ajunge!*

N_1 + V + *pentru* N_2 / + Circ.

♦ *Stofa ajunge pentru o rochie. Salariul nu ajunge pentru o viață decentă.*

N_1 + V + Circ.

◊ A ajunge: până la vară, pentru ceva, pentru a face ceva.

♦ *Proviziile ajung până în primăvară. Ajunge pentru început. Ajunge pentru ziua de azi!*

A AJUSTA v.tr.

A potrivi.

N_1 + V + N_2 // + *la* N_3

◊ A ajusta *ceva*: profilul, sunetul, balanța, pulsul, valoarea, unghiul, scanerele, programele / cererea la ofertă, cheltuielile la venit.

♦ *Ne-a ajutat să ne ajustăm scanerele. Inginerul ajustează nivelul de sunet. Strungarul a ajustat piesa. Parlamentul trebuie să ajusteze cadrul legal la standardele europene.*

A AJUTA v. tr.

1. A da cuiva ajutor.

N_1 + V + N_2 //+ *la, cu* N_3 / + Circ.

◊ A ajuta *pe cineva* / *ceva*: oamenii, o familie nevoiașă, o țară, un prieten, părinţii cu mulţi copii, elevii rămaşi în urmă, un copil la învăţătură, pe un lucrător la treabă, pe un prieten la nevoie, pe un bolnav cu medicamente, cu vorba şi cu fapta, după puteri, în măsura posibilităţilor, bucuros, cu plăcere.

♦ *Colegul mă ajută la teme. Trebuie să mă ajuți la împachetat lucrurile. Noi ajutăm oamenii cu probleme financiare. Considerăm că trebuie să-l ajutăm pe colegul nostru. Întâmplarea m-a ajutat. Cu ce vă pot ajuta? Mă poți ajuta cu niște apă? Ajută-mă, te rog!*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A ajuta *pe cineva*: pe un bătrân să traverseze strada, pe o doamnă să coboare din tren.

♦ *Acum trebuie să ajutăm copilul să ajungă acasă.*

2. v. intr. A fi de folos.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A ajuta: la sănătate, la ameliorarea bolii, la reducerea durerii, la supraviețuire, la mărirea luminozității.

♦ *Ea ajută la organizarea balului caritabil. Asta nu ajută la nimic. Acest medicament ajută la dureri de cap. Scrierea ajută la răspândirea ideilor. Invenția aceasta va ajuta la revoluționarea vieții umane. Soluția ajută la aerisirea camerelor. Sunt sigur că într-o zi această genă va ajuta la supraviețuirea speciei. Consumul de pește poate ajuta la sănătatea inimii. La ce ajută asta?*

A ALARMA v.tr.

A nelinişti, a pune în stare de alarmă.

N_1 + V + N_2

◊ A alarma *pe cineva* / *ceva*: pompierii, poliţia, securitatea.

♦ *Tăcerea ta mă alarmează.*

A se alarma. v. pron.

A se nelinişti.

N_1 + V //+ Circ.

♦ *Ion se alarmează. Părinţii s-au alarmat din cauza îmbolnăvirii copilului. Trecătorii s-au alarmat din cauza fumului gros care se vedea din depărtare. Bolnavul s-a alarmat din cauza diagnosticului pus de medici. Colectivul se alarmează din cauza reformelor interminabile.*

A ALĂTURA v. tr.

1. A aşeza alături.

$N_1 + V + N_2$

◊ A alătura *ceva*: două scaune, mesele, mai multe plute.

2. A anexa.

$N_1 + V + N_2 + la\ N_3\ /\ + N_3$ (D)

◊ A alătura *ceva*: cererea la dosar, copia unei adeverinţe la dosar, o fotografie la o scrisoare.

♦ *Secretara a alăturat documentul la dosar. Ea a alăturat fotografiei un emoționant comentariu.*

A se alătura v. pron.

1. A se apropia.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A se alătura: unei persoane, unui conducător, participanţilor la o excursie, unui grup de protestatari.

♦ *Un nou grup de oameni s-a alăturat mulţimii. Am venit să ne alăturăm protestatarilor. Mulţi recruți au dezertat și s-au alăturat rebelilor.*

2. A adera.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A se alătură: unei mişcări, unui curent, unei idei, unei propuneri, unei păreri, părerii generale.

♦ *Ne-am alăturat forţelor de dreapta. Şi el s-a alăturat părerii generale. Nu mă alătur bisericii până nu termin cu nebuniile. Dacă voi câștiga, mă voi alătura vouă imediat. El nu a dorit să se alăture campaniei prezidențiale. Am fi onorați să ne alăturăm dvs.*

A ALCĂTUI v. tr.

1. A întocmi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A alcătui *ceva*: o propoziţie, o scrisoare, o listă, o culegere de exerciţii, o antologie de proză, un plan, un proiect.

♦ *Organul de conducere alcătuiește lista acționarilor. Comisia alcătuieşte un plan general pentru gestionarea crizelor în domeniul securităţii alimentelor.*

2. A constitui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A alcătui *ceva*: o propoziție, un întreg, opoziția.

♦ *Două propoziții alcătuiesc o frază. Trei laturi alcătuiesc un triunghi. Dealurile împădurite alcătuiau o privelişte de o rară frumuseţe.*

A ALEGE v. tr.

1. A prefera.

$N_1 + V + N_2\ //\ + din\ N_3$

◊ A alege *ceva / pe cineva*: o carte, un cadou pentru cineva, un material pentru costum, o mobilă potrivită, culoarea, profesia, momentul potrivit / nepotrivit, o opțiune, prietenii, pe cineva ca model, ce este mai bun, ce este mai frumos, una din două, între două posibilităţi.

♦ *Vreau să-mi aleg hainele pentru diseară. Vreau să aleg culoarea pentru husa canapelei. Am ales varianta aceasta. Sunteţi liberi să alegeţi orice drum. Tipograful alege caracterele pentru o ediție nouă. Nu eu aleg timpul sau locul întâlnirii. Nu aleg niciodată calea ușoară. Să-i lăsăm pe ei să aleagă. Din două rele, alegi pe una mai bună.*

$N_1 + V +$ *ce, pe cine* P

♦ *Poţi să alegi ce-ţi place. Tu alegi pe cine să iubești.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Astăzi mulți aleg să călătorească. Oamenii care aleg să-și trăiască viața așa sunt singurii vinovați. Facem alegeri în viață, apoi alegem să trăim cu ele.*

2. A desemna prin vot.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A alege *pe cineva / ceva*: un delegat, un deputat, un nou parlament // prin vot secret, cu majoritate covârşitoare.

♦ *Cetățenii cu drept de vot și-au ales deputații pentru următorii patru ani. Propun să alegem șeriful chiar acum. În fiecare an ei își aleg conducătorul prin vot secret.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (N)

◊ A alege *pe cineva*: deputat, preşedinte.

♦ *Congresul l-a ales preşedinte.*

3. A distinge, a separa.

N_1 + V + N_2 + *de, după* N_3

◊ A alege *ceva*: seminţele după calităţi, merele stricate din cele bune, grâul de neghină, binele de rău, adevărul de minciună.

A se alege v. pron.

A rămâne cu ceva.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se alege: cu capul spart, cu nimic.

♦ *Apoi se dă o bătălie între învingători, pentru a stabili cine se alege cu premiul. După bătaie s-a ales cu câteva oase rupte. Un om care a trăit 10 vieți se alege cu ce ai tu. Cu ce te-ai ales?*

A ALERGA v. intr.

1. A fugi.

N_1 + V + *după* N_2 / + Circ.

◊ A alerga: după fratele mai mare, după troleibuz, repede, iute, din răsputeri, cu sufletul la gură, într-un suflet, cât îl ţin picioarele, mâncând pământul, pe stradă, la stadion, până acasă, un kilometru, încolo şi încoace.

♦ *Copilul alerga spre şcoală. Sportivul aleargă spre finiş. Am alergat prin tot oraşul. Copilul aleargă spre mamă. Ciobanul aleargă după oi. Calul este de rasă pură și aleargă ca vântul. Unde alergi?*

2. A recurge la cineva.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A alerga: la vecini după ajutor.

♦ *Ana aleargă pentru orice fleac la medic. Băiatul speriat a alergat la părinţi să ceară ajutor.*

3. A râvni.

N_1 + V + *după* N_2

◊ A alerga: după bani, după succes, după laude, după titluri, după glorie, după onoruri, după o himeră, după o fată.

♦ *De când îl știu, aleargă după onoruri și după glorie.*

4. v. tr. A fugări.

N_1 + V + N_2

◊ A alerga *pe cineva / ceva*: un animal, gâştele, oile, câinii, o persoană.

♦ *Toți colegii îl aleargă și nu-l pot prinde. Unul îl aleargă și altul îl prinde. Ciobanul aleargă oile pe imaș. Vânătorii aleargă câinii.*

A ALIMENTA v. tr.

1. A hrăni.

N_1 + V + N_2

◊ A alimenta *pe cineva*: un copil, un bolnav.

2. A aproviziona.

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

◊ A alimenta *ceva*: o uzină cu combustibil, oraşul cu apă potabilă, cu curent electric, piaţa cu valută.

♦ *O să merg să alimentez mașina. Îi alimentează imaginaţia copilului cu povești.*

A se alimenta v. pron.

A se hrăni.

$N_1 + V + cu\ N_2$ / + Circ.

◊ A se alimenta: cu produse eco, bine, prost, pe gratis.

♦ *Ei se alimentează foarte bine. Localnicii se alimentează cu apa din fântâni care conţin nitrați.*

A ALINA v.tr.

A diminua, a domoli.

$N_1 + V + N_2$

◊ A alina *ceva*: un copil, o femeie, oamenii, durerea, suferința, frica, speranța.

♦ *Mamele alină durerea copiilor. Doar cu atât i-am putut alina suferinţa. Cu cuvinte liniştitoare, fata alină frica surorilor ei. Arestarea hoților va alina puţin oamenii. Cum mângâie dulce, alină uşor / Speranţa pe toţi muritorii!* (M. Eminescu)

A ALIPI v.tr

A alătura, a atașa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A alipi *ceva*: părți, bucăți, fâșii, o provincie, noi teritorii.

♦ *După război, învingătorii își alipesc teritorii străine. Relația mea tocmai s-a rupt în milioane de bucățele și nu știu cum să le alipesc din nou.*

A se alipi v. pron.

A se alătura, a se atașa.

$N_1 + V + la, de\ N_2$

◊ A se alipi: la un grup, la o armată, la un partid.

♦ *Batalionul s-a alipit la armata a 9-a. Iar cel ce se alipește de Domnul este un Duh cu el.*

A ALUNECA v. intr.

1. A-şi pierde echilibrul.

$N_1 + V + pe, de\ pe\ N_2$

◊ A aluneca: pe o coajă de banană, de pe o suprafață.

♦ *Copilul a alunecat de pe pat. Ion a alunecat pe marginea bazinului și a căzut în apă. Băiatul a alunecat pe podea. Fii atent, ai putea aluneca și cădea peste bord.*

2. A se deplasa.

$N_1 + V + pe, în\ N_2$

◊ A aluneca: pe gheaţă, pe zăpadă, la vale.

♦ *Barca alunecă pe valuri. Întreaga insulă va aluneca în ocean. Pământul îmi aluneca de sub picioare. Îmi tot alunecă mâinile în mănuși.*

A ALUNGA v. tr.

A goni.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A alunga *pe cineva* / *ceva*: muştele, găinile, pisica, un câine străin, lupii, cotropitorii, somnul, rușinea, gândurile negre // din casă, din sat, din ţară.

♦ *Căpetenia îi alungă pe cei leneși*

din sat. Iarna alungă lupii din pădure în sat. Mirosul acesta alungă țânțarii. Putem alunga rușinea prin dans. Munca alungă viciile din om. Stresul îi alungă somnul. O plimbare în aer liber ar putea să îți alunge gândurile negre. Nimeni nu ne poate alunga fericirea.

A AMÂNA v. tr.

1. A tărăgăna.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A amâna *ceva*: un termen, o călătorie, un proces, o şedinţă, pronunţarea sentinţei, rezolvarea unei probleme, plecarea // pe a doua zi, pe mai târziu, de azi pe mâine, de pe o zi pe alta, până în ultimul moment, la calendele greceşti.

♦ *Comisia a amânat examenul. Miaș putea amâna plecarea, dacă îți va face plăcere. Nu putem amâna votul din cauza unor zvonuri. Sunt sigur că-ți poți amâna călătoria. Puteți amâna căsătoria până la sfârșitul anului?*

2. A purta cu vorba.

$N_1 + V + N_2$

◊ A amâna *pe cineva*: mereu, de la o zi la alta.

♦ *Funcționarul mă tot amână cu promisiuni deşarte.*

A AMENINŢA v. tr.

1. A apostrofa, a intimida.

$N_1 + V + N_2 +$ *cu* N_3

◊ A ameninţa *pe cineva* / *ceva*: cu degetul, cu pumnul, cu arma, cu divorțul, cu concedierea, cu măsuri aspre, cu tribunalul, cu închisoarea, cu folosirea forţei, cu moartea, cu greva, cu proteste, cu sancţiuni, cu represalii, cu ruperea relaţiilor diplomatice, cu o invazie, cu război.

♦ *Şi-a amenințat vecinul cu bătaia. Angajații amenință cu greve. Sindicaliștii amenință cu proteste dacă vor fi noi disponibilizări. Oficialii ameninţă redacţia ziarului cu închiderea.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Teroristul a ameninţat că va arunca avionul în aer. Un bărbat ameninţă că va provoca o explozie într-un bloc. Jucătorii ameninţă că vor intra în grevă şi că vor boicota meciurile. Ne amenință că ne va denunța.*

2. A constitui o primejdie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ameninţa *pe cineva* / *ceva*: viaţa oamenilor, pacea, liniștea, succesul.

♦ *Această situaţie îi ameninţă viaţa. Îl ameninţă un pericol de moarte. Inundaţiile ameninţă oraşul. Pericolul ce amenință planeta nu a dispărut. Poluarea amenință existența oamenilor / vieţii pe pământ. Concurenții ne amenința toată operațiunea. Criza recentă ameninţă omenirea cu cataclisme fără precedent.*

3. v. intr. A fi gata să...

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *Vechile ziduri ameninţă să se prăbuşească dintr-o clipă în alta. Ploile abundente amenință să inunde întreaga zonă. Uraganul ameninţă să devasteze oraşul. O criză economică ameninţă să se declanşeze.*

A AMESTECA v. tr.

1. A face un amestec.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A amesteca *ceva*: o băutură, ingredientele, mai multe substanţe, vopselele, culorile, cărţile, vinul cu apă, o soluţie cu alta.

♦ *Pictorul amestecă vopselele pentru a obține culoarea necesară. Nu trebuie să amestecăm lucrurile. Trebuie să avem grijă să nu amestecăm două lucruri diferite. Nu e bine să amestecăm reglementarea cu fiscalitatea.*

2. A încurca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A amesteca *ceva*: hârtiile de pe masă, cărţile din bibliotecă, două noţiuni complet diferite.

♦ *Dacă amestecăm aceste categorii, imaginea devine una neclară şi se creează confuzii. Doresc să nu amestecăm lupta împotriva fumatului cu pericolul distrugerii culturilor de tutun.*

3. A implica.

$N_1 + V + N_2$ // + *în* N_3

◊ A amesteca *pe cineva* / *ceva*: într-un scandal, într-o chestiune penibilă, într-o faptă urâtă.

♦ *L-a amestecat pe prietenul său într-un scandal uriaș. Ar fi bine să cunoaştem trecutul fără să amestecăm politica.*

A se amesteca v. pron.

1. A forma un amestec.

$N_1 + V$

♦ *Culorile s-au amestecat. Uleiul şi apa nu se amestecă.*

2. A se întrepătrunde; a se pierde, a dispărea în...

$N_1 + V$ // + *în* N_2

♦ *Cele două seminţii s-au amestecat. Pentru a nu fi prins, hoțul s-a amestecat în mulțime.*

3. A interveni.

$N_1 + V +$ *în* N_2

◊ A se amesteca: în vorbă, în discuţie, în viaţa cuiva, în cearta altora, în treburile altora, în ciorba altuia, în tot felul de lucruri, în treburile interne ale unui stat.

♦ *Se amestecă nechemat într-o discuţie. Mi-a promis că nu se va amesteca. Nu te amesteca în lucruri care nu te privesc! Nu te amesteca unde nu-ţi fierbe oala. Trebuie să încetăm să ne amestecăm în afacerile altor state. Ei spun că ne amestecăm în lucruri care nu ne privesc. Fiecare instituţie nu se va amestecă în activitatea bugetară a celeilalte. Țările vecine au promis că nu se vor amesteca în legislaţia noastră. Ce te amesteci?*

A AMEŢI

1. v. intr. A fi cuprins de ameţeală, a se zăpăci.

$N_1 + V$ // + *de, din cauza* N_2

◊ A ameți: de băutură, de oboseală, de boală.

♦ *Am ameţit din cauza slăbiciunii. Ion a amețit din cauză că a consumat alcool.*

2. v. tr. A provoca amețeală.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ameți *pe cineva*: un copil, un bărbat.

♦ *Aici e un zgomot care te ameţeşte. Somnul l-a ameţit. Vinul m-a ameţit uşor. Aerul proaspăt al dimineţii l-a ameţit. Iubitul ei o ameţea cu vorbe dulci.*

A se ameți v. pron.

A se îmbăta uşor.

N_1 + V + *de, cu* N_2

◊ A se ameţi: cu vin, cu coniac.

♦ *S-a ameţit de votcă. S-a cam ameţit cu vin.*

A AMINTI

1. v. tr. A menţiona, a pomeni.

N_1 + V + N_2

◊ A aminti *pe cineva* / *ceva*: fapte, lucruri, informații // doar în treacăt, cu niciun cuvânt.

♦ *Profesorul te-a amintit şi pe tine. Voi aminti doar un exemplu. În încheiere, vom aminti unele rezultate de o deosebită importanţă la care ştiinţa a ajuns recent. Comisarul aminti aceste aspecte în răspunsul său. Printre altele a amintit şi despre aceasta.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Am uitat să amintesc că ei au urcat pe munte doar în doi.*

2. v. tr. A determina să nu uite ceva.

N_1 + V + N_2 (D) + *de, despre* N_3

◊ v. intr. A aminti *cuiva despre ceva*: de promisiunea făcută.

♦ *Aminteşte-mi despre aceasta*! *Vă rog să-mi amintiţi din timp. Fără a mai aminti de faptul că aceste declaraţii nu pot fi probate.*

3. A-i aduce cuiva aminte.

N_1 + V + N_2 (D) + *de* N_3

♦ *El îmi aminteşte de fratele meu. Această doamnă în vârstă îmi aminteşte de mama mea. Aici totul îmi aminteşte de trecut. Aceasta îmi aminteşte de o întâmplare mai veche. Toate acestea ne amintesc de timpul când...*

4. (fig.) A evoca, a redeștepta.

N_1 + V + N_2 (D) + *de* N_3

♦ *Zidurile cetății mai amintesc și astăzi de niște strămoși vrednici și de un trecut glorios.*

A-şi aminti v. pron.

A-i reveni ceva în minte.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

◊ A-şi aminti: de un profesor, de un prieten, de părinți, de trecut, de anii de şcoală, de tinereţe, de o treabă urgentă, de o întâmplare // foarte des, uneori, ocazional, foarte bine, vag.

♦ *Îmi amintesc foarte des de tine. Îmi amintesc vag de aceasta. E de mirare cum şi-a amintit de mine. Așadar, trebuie să ne asigurăm că ne vom aminti de această grozăvie și că nu o vom mai repeta.*

N_1 + V + N_2

♦ *Nu-mi mai amintesc numele lui. Numeroşi factori influenţează capacitatea oamenilor de a-şi aminti lucruri.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Îmi amintesc foarte bine că era iarnă când ne-am întâlnit. Doar ocazional ne mai amintim că a fost un bun meseriaş. Îţi aminteşti cum erai acum doi ani. Nu-mi mai amintesc când s-a întâmplat aceasta. Nu-mi amintesc exact cum a fost.*

A ANALIZA v. tr.

A cerceta, a examina.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A analiza *ceva*: un detaliu, o noţiune, un subiect, un aspect, o problemă, un text, o posibilitate,

cauzele unui fenomen. situaţia internaţională // în mod obiectiv, pe scurt, din punct de vedere psihologic, detaliat, cu calm, pe rând, la microscop.

♦ *Studenții analizează diverse texte. Vom analiza posibilitatea de a aloca fonduri suplimentare pentru aceste domenii. Am să analizez câteva cuvinte cheie ale discursului. Am analizat modalitățile de colaborare. Ar fi bine să-și analizeze propriul comportament. Vom analiza în mod obiectiv principiile care stau la baza colaborării noastre. Aş dori să analizez pe scurt câteva aspecte.*

A ANGAJA v. tr.

1. A încadra într-un loc de muncă.

N_1 + V + N_2 // + *ca* N_3 / + Circ.

◊ A angaja *pe cineva*: personal, un salariat, un inginer, muncitori, experți, marinari, noi braţe de muncă / ca ucenic, într-un serviciu, într-un post, la uzină, de probă, definitiv.

♦ *Teatrul angajează actori. Ei angajează mulți tineri direct din liceu. Întreprinderea caută să angajeze fochist. Aș vrea să angajez un contabil. E greu să angajezi experţi foarte bine pregătiţi cu 3000 de lei pe lună. Știi de ce mă angajează oamenii? Pe Ion l-au angajat administrator la magazinul central.*

2. A începe, a iniţia.

N_1 + V + N_2

◊ A angaja *ceva*: o conversaţie, discuţii, tratative.

♦ *S-a scuzat că îl deranjează şi a angajat o conversaţie cu el. Primul ministru a angajat tratative cu opoziţia. Unitatea a angajat lupta cu o coloană blindată. Infanteriștii au angajat lupta corp la corp. Regimentul a angajat lupte cu inamicul la frontieră.*

♦ *Profesorul ne-a angajat într-o discuţie pe teme religioase.*

A se angaja v. pron.

1. A se încadra.

N_1 + V // + ca N_3 / + Circ.

◊ A se angaja: ca mecanic, la patron, la farmacie, la universitate, pe un vas.

♦ *S-a angajat ca inginer la uzină. S-a angajat în calitate de paznic. S-a angajat la patron.*

2. A se obliga.

N_1 + V + *să* P

♦ *S-a angajat să îndeplinească toate condiţiile. Se angajează să facă următoarele... Mă angajez să vă ajut de-a lungul procesului prin toate mijloacele posibile. Statele membre se angajează să își îmbunătățească treptat capacitățile militare. Comisia se angajează să protejeze viața privată a utilizatorilor. Primăria se angajează să ia măsuri severe împotriva ajutoarelor de stat ilegale. Se angajează cineva să lupte împotriva discriminării?*

3. A se antrena.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A se angaja: într-o discuţie, într-o ceartă, într-o aventură, în luptă cu duşmanul.

♦ *Dacă te angajez în luptă, bătălia este pe jumătate câştigată. Nu in-*

tenţionez să mă angajez în speculaţii politice de orice fel.

A ANTRENA v. tr.

1. A pregăti pentru o activitate, a medita.

N_1 + V + N_2 + *pentru, în* N_3

◊ A antrena *pe cineva*: recruții, sportivii, pentru examene, pentru concurs, pentru olimpiadă.

♦ *Antrenorul îi antrenează pentru un meci important. Îl antrenează pentru olimpiadă.*

2. A exersa.

N_1 + V + N_2

◊ A-și antrena *ceva*: mintea, mușchii, urechea.

♦ *Ion își antrenează mușchii la sală / ridicând haltere. Pentru a avea un auz desăvârșit, trebuie să-îi antrenezi urechea.*

3. A atrage într-o acţiune.

N_1 + V + N_2 + *în* N_3

◊ A antrena *pe cineva*: în discuție, în polemică, într-un dialog, într-o activitate, în complot, în afaceri, în activitatea științifică.

♦ *Colegii l-au antrenat în discuţie.*

A se antrena v. pron.

1. A se pregăti pentru o activitate.

N_1 + V + *pentru, în* N_2 // + Circ.

◊ A se antrenează: pentru concurs, la box, zilnic, timp îndelungat, serios.

♦ *Sportivul se antrenează pentru spartachiada de iarnă. Studenții se antrenează pentru un maraton. Trebuie să ne antrenăm pentru a deveni experți. Boxerii profesionişti se antrenează 4-6 ore pe zi. Fotbaliștii se antrenează luni întregi. Trupele se antrenează pe simulator. Bolnavul se antrenează pentru o revenire.*

2. A se lăsa atras.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Nu s-a antrenat în niciun fel de discuţii. Nu se antrenează în afaceri pe care nu le poate controla.*

A ANULA v. tr.

A declara nul, a suprima, a abroga.

N_1 + V + N_2

◊ A anula *ceva*: un document, o lege, un act normativ, un permis, o poliță, un plan, o dispoziţie oficială, un ordin, un contract, o convenţie, un abonament, o marcă poştală, o datorie, o decizie, o ordonanță, o reglementare, o sentinţă judecătorească, un mandat de urmărire penală, un titlu, un drept, o funcție, o interdicţie, o comandă, o invitaţie, un meci, o întâlnire // în mod legal,

♦ *Parlamentul a anulat legea despre dubla cetăţenie. Acuzatorii încearcă să anuleze prezumţia de nevinovăţie. Directorul a anulat decizia comitetului sindical. Nu trebuie să anulați petrecerea. N-aveam cum să vă anulăm misiunea. Singura posibilitate e să anulăm biletul. Directorul anulează toate întâlnirile de azi. Colegul a anulat rezervarea la restaurant. Am decis să anulăm spectacolul de mâine. Voinţa politică, oricât de mare ar fi, nu va anula nicio lege fizică. De ce nu anulați întâlnirea de diseară?*

A ANUNŢA v. tr.

A aduce la cunoştinţă, a vesti.

$N_1 + V + N_2$

◊ A anunţa *ceva*: un concurs, măsuri concrete, sosirea şi plecarea trenurilor, întârzierea trenului, rezultatele examenului de admitere, demisia, retragerea dintr-o anumită funcţie // în presă, în ziar, la radio, din timp, în mod public.

♦ *La radio crainicul anunţă starea vremii. Avem plăcerea de a anunța sosirea premierului japonez. Guvernul a anunţat creşterea preţurilor la gaze. Comisia a anunţat lista învingătorilor. Președintele va anunța un interimar săptămâna viitoare. Parlamentarul și-a anunţat demisia din partid. Programul nu anunță niciun plan în acest sens. Norii negri anunţă vreme rea. Barometrul anunţă furtună.*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ / + *că* P

♦ *Nu putem anunța familia până nu clarificăm niște aspecte. El m-a anunţat ora plecării. Secretara m-a anunțat că sunt invitată la consiliu. Vă anunţ că trebuie să fiţi prezenţi. Meteorologii anunţă c[se vor menţine temperaturi scăzute şi în zilele următoare. Programele antivirus scanează fișierele înainte de a le deschide și vă anunță dacă un fișier este potențial nesigur.*

$N_1 + V + N_2$ + *despre* N_3

◊ A anunţa *pe cineva despre ceva*: pe colaboratori despre adunare.

♦ *Directorul a anunţat elevii despre excursie. Primăria a anunţat despre sistarea circulaţiei pe câteva străzi principale.*

A APARŢINE v. int.

1. A ţine de...

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A aparţine *cuiva*: unei persoane private, unei familii.

♦ *Cartea îmi aparţine. Casa îi aparține domnului Ionescu. Puterea aparţine poporului. Toată această comoară îţi aparţine. Laboratorul aparţine institutului. Responsabilitatea pentru afirmaţiile făcute le aparţine în exclusivitate. Responsabilitatea generală pentru acest proces aparține comisiei. Această decizie aparține guvernului. Decizia finală îi aparţine preşedintelui. Viitorul aparţine celor care cred în frumuseţea viselor lor. Cui îi aparţine această casă?*

2. A face parte din...

$N_1 + V + N_2$ (D)

♦ *Balena aparţine mamiferelor. În India sunt persoane care nu aparțin niciunei caste.*

$N_1 + V$ + *de* N_2

♦ *Trustul aparţine de minister. Satul Tudora aparţinea de judeţul Tighina. Stilul acesta aparține de trecut.*

A APĂRA v. tr.

1. A păzi.

$N_1 + V + N_2$ + *de, contra* N_3

◊ A apăra *ceva*: o poziţie, o cetate, un oraş, patria, ţara, graniţele ţării, fiecare palmă de pământ a ţării, de inamici, de orice ameninţare, contra duşmanului.

♦ *Grănicerii apără hotarele ţării. Nu avem forța necesară să apărăm nava de pirați. Un poliţist m-a apărat de infractori. Portarul a apărat bine poarta.*

2. A proteja, a ocroti.

N_1 + V + N_2 + *de, contra* N_3

◊ A apăra *pe cineva / ceva*: copiii, populaţia, cetățenii, natura, de o primejdie, de frig, de boli, de accidente.

♦ *Legea apără pe cetăţeni. Statul are datoria de a-şi apără cetățenii de efectele crizei. Șeful ne-a spus să te apărăm de un eventual atac. Pelerina mă apără de vânt şi ploi. Mănuşile apără mâinile contra frigului. Rolul sprâncenelor este de a apăra ochii de umezeală. Pălăria cu boruri largi îi apără ochii de soare.*

3. A susţine.

N_1 + V + N_2 + *împotriva* N_3

◊ A apăra *ceva / pe cineva*: independenţa, drepturile, libertatea, democrația, interesele, ideile, pacea, o cauză, un adevăr, valorile comune, punctul de vedere, convingerile, o teză, o teorie, drepturile de autor, un inculpat în instanţă // împotriva unei acuzații false, cu multă hotărâre, cu orice preț.

♦ *Este datoria noastră să apărăm valorile democratice. Apărați-vă libertatea de expresie, de conştiinţă şi de religie. Dacă Parlamentul European nu apără acest drept fundamental, atunci cine îl va apăra? Trebuie să apărăm adevărul. Un avocat bun m-a apărat împotriva unei acuzații false. Vom apăra cu mai multă hotărâre democrația.*

A se apăra v. pron.

1. A se împotrivi.

N_1 + V + *contra, împotriva, de* N_2 // + Circ.

◊ A se apăra: contra duşmanului, împotriva unui agresor // cu îndârjire, cu înverşunare, din răsputeri, cu pumnul.

♦ *Folosește un ciob să te aperi de atacatori.*

2. A se opune.

N_1 + V + *contra, împotriva* N_2 / + *de* N_2

◊ A se apără: împotriva unei acuzaţii, împotriva unui reproş, împotriva atacurilor cuiva.

♦ *S-a apărat de atacurile presei. Îți voi arăta cum să te aperi de calomnii.*

A APĂREA v. int.

1. A se ivi, a se prezenta.

N_1 + V // + Circ.

◊ A apărea: de după colţ, din întuneric, în depărtare, la orizont, în ușă, pe ecran, pe scenă, în public, într-o listă, într-un catalog, pe neaşteptate.

♦ *În uşă a apărut un necunoscut. Un câine mare a apărut din întuneric. Chiar atunci a apărut şi el în gară. Corabia a apărut la orizont. A apărut la proces. El n-a apărut nici azi la serviciu. A apărut luna. Pe cer apar primele stele. Același tipar apare în cercetarea științifică modernă. Numele lui nu apare pe listă. În timpul refluxului, apare o zonă de uscat.*

2. A se arăta, a părea.

N_1 + V + Circ.

◊ A apărea: într-o lumină defavorabilă.

♦ *Din cauza ceţii oamenii şi lucrurile îmi apăreau sub formele cele mai ciudate. Câmpia apare în*

toată splendoarea ei. Chestiunea apare acum într-o altă lumină. Situaţia îmi apărea total diferită. Viaţa îi apare simplă, limpede şi fără primejdii.

3. A lua naştere.

$N_1 + V$ // + Circ.

♦ *După ploaie, pe străzi au apărut băltoace. Un punct luminos apare pe radar. Un zâmbet a apărut pe faţa lui. A apărut din senin o furtună. Apar probleme din cauza lipsei de responsabilitate. Am observat o greșeală care apare pe parcursul relatării lui. La locul de muncă au apărut noi dificultăţi. A apărut o schimbare de planuri. În guvern au apărut noi neînţelegeri. În evoluția bolii au apărut simptome noi. În situațiile de anarhie apare un vid de putere. Când a apărut viaţa pe pământ?*

4. A ieşi de sub tipar.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A apărea: recent, de două ori pe săptămână, în fiecare zi.

♦ *Cartea va apărea în curând. Romanul apare în fascicule separate. Recent a apărut un nou dicţionar. Revista apare o dată la două săptămâni. Ziarul apare în fiecare zi.*

A APĂSA

1.v. tr. A presa.

$N_1 + V + N_2$ / + *asupra* N_2 // + Circ.

◊ A apăsa *ceva*: o clapă, pedala de acceleraţie, frâna, un buton, tasta, coardele unui instrument muzical // cu toată puterea, până la maximum, brusc, repetat.

♦ *Nu putem apăsa accelerația și frâna în același timp. Dacă vrei să reînregistrezi mesajul, apasă steluță. Pentru a mări pagina apăsați tasta F5. Aerul apasă asupra scoarţei terestre.*

2. (fig.) A chinui.

$N_1 + V + N_2$ / + *asupra* N_2

◊ A apăsa *pe cineva*: amintirile, grijile, cugetul, conștiința, o grea răspundere, sarcinile, dificultățile.

♦ *Îl apasă amintirile. Mă apasă singurătatea. Trebuie diminuată presiunea care îi apasă pe oamenii obișnuiți. Pensionarii trebuie ajutați să depăşească dificultăţile care îi apasă. Gândurile mele apasă greu, maestre. Ce te apasă? Trebuie să reducem presiunile ce apasă asupra societăţilor noastre comerciale. Este nevoie de eforturi urgente pentru a reduce povara normativă care apasă asupra întreprinderilor mici.*

3. v. int. A presa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A apăsa *pe ceva*: pe o clapă, pe un buton, pe pedală, pe trăgaci, pe sonerie, pe întrerupător.

♦ *Centrează ținta, apoi apasă pe trăgaci. Apăsă pe butonul soneriei.*

A APLECA v. tr.

1. A înclina.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A apleca: o creangă la pământ, capul, corpul într-o parte, steagul, arma.

♦ *Trebui să aplecăm ramura la pământ. Aș dori să aplecăm câteva clipe capul și să mulțumim pentru această mâncare.*

A se apleca v. pron.

A se pleca, a se înclina.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A se apleca: înainte, înapoi, într-o parte, în afară, în faţă, în spate, pe fereastră, spre apă, spre rănit, peste balustradă, peste parapet, peste masă, peste hârtie, pentru a ridica ceva.

♦ *Crengile se apleacă de rod. Casa s-a aplecat pe-o parte. Stâlpul de telegraf s-a aplecat. Să ne aplecăm și să ne rugăm. Mă aplec în bătaia vântului. Apropiem genunchii și ne aplecăm înainte. Haideţi să ne aplecăm pentru rugăciune. Mama se apleacă asupra copilului. Medicul se apleacă asupra bolnavului.*

A APRINDE v. tr.

1. A da foc.

$N_1 + V + N_2$

◊ A aprinde *ceva*: un chibrit, o ţigară, un foc, un rug, o casă, lemnele.

♦ *Turiştii au aprins un foc. Focul nesupravegheat poate aprinde o casă.*

2. A face să lumineze.

$N_1 + V + N_2$

◊ A aprinde *ceva*: lumina, o lumânare, un felinar, o făclie, o torță, o veioză, o lanternă.

♦ *E întuneric, aprinde lumina! Vom aprinde o lumânare. Du-te sus și aprinde toate luminile. Mâine seară vor aprinde cerul cu felinarele astea.*

3. A provoca, a face să se ivească.

◊ A aprinde *ceva*: pasiuni, mânia, interesul, ura.

♦ *Tensiunile etnice pot aprinde situaţii de altfel stabile. Gelozia ar fi motivul care a aprins mânia bărbatului.*

A se aprinde v. pron.

1. A lua foc.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A se aprinde: un foc, o scânteie, lemne, o casă, o lumânare // de la un chibrit, de la o singură scânteie.

♦ *Focul nu se aprinde. S-a aprins casa. Lemnul uscat se aprinde uşor. Pădurea s-a aprins de la un foc nesupravegheat. Combustibilul lichid se aprinde în contact cu aerul.*

2. A începe să lumineze.

$N_1 + V$

◊ A se aprinde: becul, lampa, luminile, o lanternă, un felinar, o veioză, o torță, o făclie.

♦ *Încă nu s-au aprins luminile. Undeva în noapte se aprinde o făclie. Apăs butonul și luminițele de pe brad se aprind. Felinarul se aprinde când cade întunericul.*

3. (fig.) A se înflăcăra.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se aprinde: de dor, de dragoste, de pasiune, de bucurie.

♦ *Șeful meu se aprinde repede. Tipul se aprinde ușor.*

4. (fig.) A-și schimba culoarea.

$N_1 + V$

◊ A se aprinde: obrazul, fața, urechile.

♦ *Obrazul i se aprinde. Am simțit ca mi se aprinde fața.*

A APROBA v. tr.

1. A încuviinţa.

$N_1 + V + N_2 // + Circ.$

◊ A aproba *ceva*: o propunere, o idee, o hotărâre, o decizie, un proiect de lege, un tratat, un punct de vedere, o rezoluție, un apel, amendamentele, fără rezerve, din toată inima, prin vot, prin vot secret, fără rezerve, în mod categoric, pe deplin, în totalitate.

♦ *Aprob ideea prezentată în legătură cu salarizarea tinerilor specialiști. Aprob ideile novatoare care au fost identificate. Aprob în totalitate observaţiile voastre. Aprob ideea furnizării unor informații mai bune pentru pacienți, dar nu sunt de acord cu mijloacele folosite în acest scop. Nu e bine să aprobăm un tratat care nu are nicio legitimitate democratică. Nu aprob propunerea menţionată anterior, deoarece nu este corectă.*

2. A da consimţământul oficial.

N_1 + V + N_2

◊ A aproba *ceva*: o cerere, un credit, o factură, vânzarea băuturilor alcoolice.

♦ *Directorul i-a aprobat cererea. Ministerul a aprobat alocarea de fonduri suplimentare pentru îmbunătăţirea accesului la internet.*

A SE APROPIA v. pron.

1. A se deplasa în spațiu.

N_1 + V + Circ.

◊ A se apropia: de fereastră, de coastă, de ţinta călătoriei / cu mare viteză, cu precauţie, pe nesimțite, pe furiș, amenințător, până la câţiva metri de ceva.

♦ *Ne apropiem de casă. Alergătorii se apropie de finiş. Polițiștii se apropie de locul unde a avut loc accidentul. Nu ne lasă să ne mai apropiem de el. Nu te apropia!*

2. A veni, a fi aproape.

N_1 + V

♦ *Se apropie miezul nopții. Se apropie ziua despărţirii. Se apropie concediul. Se apropie iarna.*

3. A fi, a se afla aproape de un moment anumit.

N_1 + V + Circ.

◊ A se apropia: de sfârșit, de final, de o viteză, de o cifră, de o vârstă.

♦ *Vara se apropie de sfârşit. Temperaturile se apropie de pragul îngheţului. Mă apropii de sfârşitul carierei mele politice. Deoarece mă apropii de sfârșitul discursului, aș dori să fac o ultimă observație.*

4. A ajunge aproape de o anumită vârstă.

N_1 + V + Circ.

♦ *El se apropie de cincizeci de ani.*

5. A se asemăna.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

♦ *Reproducţia se apropie de original. Acest film încearcă să se apropie de realitate. Legenda se apropie de adevăr.*

6. (fig.) A se împrieteni.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

◊ A se apropia: mult, sufleteşte, cu simpatie de cineva.

♦ *S-a apropiat mult de profesorul său de filosofie. Următorul pas este să îl apropiem de noi. Această călătorie ar fi o ocazie bună să ne mai apropiem.*

A apropia v. tr.

A duce, a aşeza alături.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A apropia *ceva*: braţele compasului, electrozii, fotoliul de fereastră, cartea de ochi, întreprinderile de sursele de materii prime.

♦ *Mi-am apropiat scaunul de fereastră.*

A APUCA v. tr.

1. A lua, a prinde.

$N_1 + V + N_2 + de\ N_3\ //\ + Circ.$

◊ A apuca *pe cineva* / *ceva*: un copil, o piatră, un băţ, un os, banii din mâna cuiva / de mână, de braţ, de umăr, de guler, de beregată / cu vârful degetelor, cu mâna goală, cu amândouă mâinile, cu dinţii, cu cleştele / strâns, violent, cu grijă.

♦ *Mama a apucat copilul de mănă. Acum apucă celălalt capăt al barei cu cleștele.*

2. (fig.) A-l cuprinde; a-l copleși.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-l apuca *pe cineva*: frica, teama, groaza, spaima, scârba, greaţa, durerea de cap, plictiseala, râsul, plânsul, somnul, dorul de casă, frigurile, emoțiile, dracii, năbădăile, pandaliile, furia, istericalele.

♦ *Mă apucă o nostalgie insuportabilă. O apucă plânsul.*

3. A ajunge la timp, a reuşi să vadă sau să facă ceva.

$N_1 + V + N_2\ //\ + Circ.$

◊ A apuca *ceva* / *pe cineva*: trenul, avionul, dimineaţa, ziua, primăvara, anul 2000, vremuri mai bune, pe cineva la birou.

♦ *Se grăbeşte să apuce trenul. Sperăm să apucăm ziua în care situaţia se va schimba şi la noi. Mulți dintre ei nici nu au mai apucat bătrânețile. Am avut norocul să-l apuc încă în viaţă. Să n-apuc ziua de mâine!*

$N_1 + V + să\ P$

◊ A apuca: să facă ceva, să zică ceva, să vadă ceva.

♦ *A apucat să spună doar câteva cuvinte. Ion n-a apucat să-şi termine casa. Doarme pe unde apucă.*

4. v. int. A se angaja pe un drum.

$N_1 + V + la,\ spre,\ pe\ N_2$

◊ A o apuca: la dreapta, la stânga, într-o anumită direcție, pe un drum, pe drumul cel mai scurt spre gară, pe un drum greşit în viaţă, pe o cale greşită, pe căi necinstite, pe cărări greșite, pe calea pierzaniei.

♦ *Ion a apucat-o în neștire spre pădure. Încotro a apucat-o?*

A se apuca v. pron.

1. A se prinde, a se agăţa.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A se apuca: de balustradă, de o frânghie, cu mâinile de păr, cu amândouă mâinile de cineva.

♦ *Copilul s-a apucat de o creangă.*

2. A începe să facă ceva.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A se apuca: de treabă, de lucru, de carte, de învăţătură, de afaceri, de comerţ, de teatru, de băut, de năzbâtii // serios, încrezător, temeinic, zelos, cu hotărâre, cu entuziasm, cu toată nădejdea, cu râvnă, cu toată energia, cu toată forța, cu tragere de inimă.

♦ *Va trebui să ne apucăm de muncă. De câţiva ani s-a apucat de alpinism. Ion se apucă imediat de demolat casa. Majoritatea se apucă de băut în asemenea situații.*

N_1 + V + *să* P

♦ *S-au apucat să sape grădina.*

A ARANJA v. tr.

1. A pune în ordine.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A aranja *ceva*: un buchet de flori, scena, biblioteca, hârtiile // după mărime, după dimensiuni, după înălțime, în funcţie de culori, într-o anumită ordine, în ordine alfabetică, alfabetic, după un anumit plan, cu mult gust, pe raft, în vază.

♦ *Fata şi-a aranjat lucrurile în dulap. Bibliotecara aranjează cărţile pe rafturi. Băieţii îşi aranjează piesele pe tabla de şah. Mama aranjează florile într-o vaza. Vino să vezi cum am aranjat masa. Aranjaţi fișierele.*

2. A-şi aşeza, a-şi potrivi.

N_1 + V + N_2

◊ A aranja *ceva*: cravata, părul, coafura, sprâncenele.

♦ *Şi-a aranjat părul ca o vedetă.*

3. A conveni.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3 / + Circ.

◊ A aranja *ceva*: o întâlnire, o vizită, o afacere, o călătorie, o căsătorie, o problemă / din timp, prin compromis.

♦ *E treaba mea să aranjez întâlnirea. Poate voi putea să aranjez plecarea ta. Cred că aș putea să aranjez ceva cu autoritățile orașului. Tu pleacă mai devreme acasă, voi aranja eu cu şeful. Am nevoie să aranjez ceva sub acoperire. Patronii echipei sunt suspectaţi că au aranjat meciul.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Cred că pot aranja să vă primească. Am aranjat cu ei să ne întâlnim mai târziu. Voi aranja să pleci cu primul avion. Antrenorul echipei a aranjat să câştige meciul.*

4. A face un rău.

N_1 + V + N_2

♦ *L-a aranjat pe omul de afaceri cu trei ani de închisoare. Lasă că te aranjez eu!*

A se aranja v. pron.

1. A-şi potrivi ţinuta exterioară.

N_1 + V

♦ *Nu m-am aranjat încă. Doamnele se aranjează pentru nuntă.*

2. A-şi face o situaţie.

N_1 + V + Circ.

♦ *Fiecare se aranjează cum poate. Încearcă şi el să se aranjeze cumva în viață. Va trebui să se aranjeze după putinţă sau după noroc. Copiii i s-au aranjat bine la oraş.*

A ARĂTA v. tr.

1. A expune privirii, a prezenta.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A arăta *ceva cuiva*: o scrisoare, un tablou, o fotografie, biletul, notele.

♦ *Le-a arătat prietenilor colecţia sa de timbre. Băiatul le-a arătat părinţilor monedele găsite. Am să vă arăt oraşul. Vreau să-ţi arăt ceva. Arătați-mi un om complet mulțumit de viața lui.*

2. A indica printr-un gest.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A arăta *ceva cuiva*: o stea, drumul.

♦ *Le-am arătat drumul spre casă.*

3. A explica, a demonstra.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A arăta *ceva cuiva*: defectele, motivul unui lucru.

♦ *Expertul ne-a arătat punctele slabe ale proiectelor propuse.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Experienţa a arătat că ... Autorul arată în articol că... Rezultatele examenului arată că situația s-a schimbat spre bine. Raportul arată că ambele părţi ale conflictului au încălcat dreptul internaţional. Previziunile actuale arată că numărul de persoane plecate din țară se va dubla în scurt timp. Un studiu actual arată că victimele acestor infracţiuni sunt minorii. Acest lucru arată clar că drepturile omului nu pot fi separate de democraţie.*

$N_1 + V +$ *cine, ce, când, unde, cum* P

♦ *Cercetările au arătat cum / unde / când ajung copiii să fie victime. Cămaşa copilului arată ce mamă are. Toate acestea arată cât de prudent trebuie să fii când traversezi calea ferată.*

4. A indica.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ceasul arată timpul. Acul magnetic arată nordul. Termometrul arată opt grade sub zero. Săgeata arată direcția de mers. Curbele arată profitul și pierderile.*

5. A da dovadă de.

$N_1 + V + N_2$

◊ A arăta *ceva*: înţelepciune, curaj.

♦ *Ostaşii au arătat curaj în faţa duşmanului. Ai arătat temperament și ingeniozitate, băiete. Abia acum el şi-a arătat adevărata faţă.*

6. A-şi manifesta.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) / + *faţă de, pentru* N_3

◊ A arăta *ceva*: înţelegere, recunoştinţa, dispreţ, interes, compasiune, respect, simpatie, bunăvoinţă / faţă de cineva / pentru ceva.

♦ *Conducerea le-a arătat respect. Ne-a arătat bunăvoință și compasiune. Mi-ai arătat milă când n-aș fi meritat. Suporterii au arătat respect faţă de aceşti sportivi.*

7. v. intr. A părea, a avea o anumită înfăţişare.

$N_1 + V + + N_2$ (N)

◊ A arată: bine, rău, palid, epuizat, obosit, dărâmat, cam răblăgit, îngrozitor, necăjit, supărat, deprimat, plouat, trist, ca scos din cutie, nu prea sănătos, ispititor, atrăgător, de milioane.

♦ *Arată mult mai tânăr. Băiatul arată mai în vârstă decât este. El arăta îngrozitor în hainele astea. Pacientul nu arată prea / deloc bine. Mulți oameni arata supărați când sunt fericiți. Grădina arată cel mai frumos în luna iunie. Albastrul arată bine pe fundal galben. Nu mai arată la fel de bine ca altădată. Nu-mi place cum arătaţi.*

A se arăta v. pron.

1. A apărea, a se miji, a se ivi.

N_1 + V + Circ.

◊ A se arăta: în public, în lume.

♦ *Nu se arată cu săptămânile la şcoală. Soarele se arată printre nori. După bătălie, mulţi viteji se arată.*

2. A se manifesta, a se dovedi.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ A se arăta: recunoscător, îngăduitor, mărinimos, binevoitor.

♦ *S-a arătat foarte încântat. Acest rege s-a arătat indulgent cu popoarele supuse. Mereu te-ai arătat foarte înţelegător față de noi. Stăpânul s-a arătat binevoitor față de supuşii săi. El s-a arătat demn de încrederea acordată.*

A ARDE v. intr.

1. A fi aprins, a se mistui prin foc.

N_1 + V // + Circ.

◊ A arde: focul, hârtia, lemnele, o casă, satul // cu vâlvătaie, ca o făclie, până la temelie.

♦ *În sobă arde focul. Cărbunii ard. Lemnele uscate ard repede. Pădurea arde. Când arde moara, şi şoarecii se prăpădesc. Satul arde, iar baba se piaptănă. Arde*!

2. A se consuma dând lumină, a lumina.

N_1 + V

◊ A arde: o lumânare, o candelă, o făclie, un bec, o veioză, o lanternă.

♦ *Lumina arde. Becul arde toată noaptea. Candela ardea pâlpâind. Lumânarea a ars până la capăt. În casă ardeau toate becurile. Stelele ard pe cer ca nişte luminiţe albastre.*

3. A avea febră.

N_1 + V // + N_2 (D)

◊ A-i arde: faţa, obrajii, fruntea, tot corpul, inima, sufletul // de emoţii, de surescitare, de bucurie, de dor, de speranță, de nerăbdare, de curiozitate, de rușine, de iubire.

♦ *În acest tip de boala corpul copilului arde. Copilului îi ard obrajii. Simt că îmi ard obrajii de rușine. Îi ard ochii de bucurie.*

4. v. tr. A băga în foc, a consuma prin ardere.

N_1 + V + N_2

◊ A arde *ceva*: lemne, cărbune, gaz, benzină, hârtiile, buruienile de pe ogor.

♦ *Iarna asta am ars toate lemnele. El a ars toate fotografiile de la nuntă. Ioana a ars scrisorile iubitului ei infidel. Fosta conducere a întreprinderii a ars toate documentele compromiţătoare. Focul a ars vegetația uscată.*

5. v. tr. A strica.

N_1 + V + N_2

◊ A arde *ceva*: friptura, coptura, clătitele.

♦ *Bucătarul a ars plăcintele. Vecina iarăşi a ars mâncarea.*

6. v. tr. A trata cu căldură.

N_1 + V + N_2

◊ A arde *ceva*: lut, cărămidă, porţelan, ţiglă.

♦ *Olarii ard ulcioarele în cuptoare speciale.*

A se arde v. pron.

1. A se frige,.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se arde: cu un cărbune la mână, cu apă clocotită.

♦ *S-a ars la mâna cu un cărbune aprins. M-am ars cu fierul de călcat. Ion s-a ars cu ţigara la gât. Maria s-a ars cu ceai / cu ciorbă. Cine s-a ars cu ciorbă suflă şi în iaurt.*

2. A se bronza prea tare.

◊ A se arde: pe față, pe umeri, pe tot corpul.

N_1 + V // + Circ.

♦ *S-a ars pe spate stând prea mult la soare.*

A ARGUMENTA v.tr.

A demonstra, a dovedi, a întări.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A argumenta: o idee, un fapt, o propunere, un punct de vedere // ştiinţific, logic, cu probe, cu exemple, cu un citat, cu multă claritate, în contradictoriu, în favoarea cuiva.

♦ *Autorul articolului argumentează faptele studiate cu probe concludente. Ministerul argumentează necesitatea plafonării taxelor locale. Putem să argumentam necesitatea verificării actelor. Expertul a argumentat doar pe bază de probe.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Majoritatea savanților argumentează că toate bolile pot fi tratate. Criticii săi argumentează că rezultatele sunt influenţate major de factori socioeconomici. Autoritățile argumentează că nu există o diferență conceptuală între dividende și dobândă. Cei care promovează creșterea economică argumentează că finanțarea suplimentară este absolut necesară.*

A ARUNCA v. tr.

1. A azvârli.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A arunca *ceva*: o piatră, mingea, suliţa, discul, o greutate, o bilă, servieta, un geamantan, hârtiile, hainele, pantofii, undiţa, bombe // pe fereastră, peste gard, din tren, peste bord, pe jos, pe bancă, pe raft, în apă, în mare, pe mal, în aer, afară, într-un colţ, în toate părţile, cu forţă, cu violență claie peste grămadă.

♦ *E momentul să aruncați mingea. Băiatul a aruncat o piatră în apă. Vizitiul a aruncat cocoşul în fântână. Valurile au aruncat luntrea pe mal. Impactul a aruncat autoturismul pe contrasens. Vulcanul aruncă lavă.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A arunca *ceva cuiva*: mingea, cheile, banii // în faţă.

♦ *Stăpânul i-a aruncat câinelui un os. Marinarii i-au aruncat celui prins în vârtej de ape un colac de salvare.*

2. v. intr. A da cu ceva în cineva.

N_1 + V + *cu* N_2 + *în* N_3

◊ A arunca cu *ceva* în *cineva* / *după ceva*: cu bulgări de zăpadă, cu o piatră.

♦ *Copiii aruncau cu bulgări de zăpadă în ferestre. A fost reţinut de poliţie pentru că aruncă cu pietre după mașini. Oamenii arunca cu pietre numai în pomii cu roade.*

3. A lepăda.

N_1 + V + N_2

◊ A arunca *ceva*: gunoiul, un palton vechi, hainele uzate, lucrurile nefolositoare, mâncarea expirată // la gunoi, la coş, la fier vechi, în stradă.

♦ *Ion a aruncat hainele vechi. Poţi să arunci aceste boarfe. Locuitorii acestor apartamente aruncă apele menajere şi gunoiul pe fereastră direct în stradă. Fă două copii și arunca originalul. Aruncă resturile la gunoi.*

A se arunca v. pron.

A se azvârli, a se avânta, a se năpusti.

N_1 + V + Circ.

◊ A se arunca: într-un fotoliu, în apă, pe fereastră, din tren, pe cal, în şa, de gâtul cuiva, în braţele cuiva, în luptă, în foc pentru cineva.

♦ *Când auzim împușcături, ne aruncăm la pământ. Nu vreau să ne aruncăm în ceva pentru care nu suntem pregătiți. Femeile i se arunca pur și simplu la picioare. Dar cine se aruncă de pe vapor e nebun. La marginea prăpastiei, e mai demn să ne aruncăm, decât să ne lăsăm aruncați.*

N_1 + V + *înaintea, asupra* N_2

◊ A se arunca: înaintea trenului, asupra duşmanului, asupra prăzii.

♦ *S-a aruncat asupra noastră ca un uliu. Hai să nu ne aruncăm cu capul înainte. Câinele s-a aruncat asupra vânatului.*

A ASCUNDE v. tr.

1. A sustrage vederii, a dosi.

N_1 + V + N_2 // + *de* N_3 + Circ.

◊ A ascunde *ceva* / *pe cineva*: o cheie, chibriturile, banii, obiectele de valoare, mâinile, capul // de copii, de hoţi / sub preș, sub plapumă, sub palton, la spate, în nisip.

♦ *Ţăranii l-au ascuns pe fugar de urmăritori. Bărbatul şi-a ascuns banii de soţia sa. Mama a ascuns bomboanele de copii în dulap. Trebuie să ascundem cheia în alt loc. Câinele ascunde osul în pământ. Haiducii au ascuns comorile adunate într-o peşteră din inima muntelui. Unele persoane îşi ascundeau faţa în mâini ca să plângă. Dacă ai o problemă, dar nu o analizezi e ca şi cum ţi-ai ascunde capul în nisip ca struţii.*

2. A tăinui.

N_1 + V + N_2 // + *de* N_3 / + N_3 (D)

◊ A ascunde *ceva*: un fapt, informaţii, adevărul, adevărata situaţie, adevăratul motiv, inactivitatea, anumite greșeli, ceva urât, ceva rău, un necaz, dificultățile, vina // de părinţi, de prieteni, de colegi, de autorităţi.

♦ *Bărbatul a ascuns adevăratul motiv al acțiunilor sale. Conducerea băncii a ascuns de autorităţi rezultatele unei anchete interne. Tu mi-ai ascuns adevărul. Le-a ascuns informaţia privind existenţa datoriei. Nu putem ascunde faptul că au existat diferențe semnificative în cadrul negocierii. Politicianul îşi ascunde banii în băncile elveţiene. Cel care ascunde problema nu face decât să o agraveze. Nu putem ascunde problemele minorităţilor din Europa sub covor. Nici parfumul fin nu-ți poate ascunde adevăratul miros.*

N_1 + V + *că* P // + N_3 (D)

♦ *Unii angajaţi ascund că ar fi infectaţi. Nu vă ascund că am emoţii. N-am să-ţi ascund că starea lui este gravă.*

3. A nu lăsa să se vadă, a face să rămână necunoscut.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) ascunde *ceva*: identitatea, gândurile, adevăratele convingeri, emoţiile, sentimentele faţă de cei din jur, lipsurile, nemulțumirea, frica, furia, intențiile, ambiţiile, frustrările, originea.

♦ *Nu-și putea ascunde fericirea, euforia. Dragostea multă vreme nu se poate ascunde. Doar un laș și-ar ascunde identitatea. Compania nu îşi ascunde ambiţiile de a cuceri piaţa. Dacă aveţi defecte, ascundeți-le bine. Dar nu-i nimic de ascuns aici!*

A se ascunde v. pron.

A se sustrage vederii.

$N_1 + V +$ *de* N_2 // + Circ.

◊ A se ascunde: de duşmani, de o ploaie torenţială // la prieteni, după un pom, după uşă, în spatele cuiva, în tufiş, în pădure, în munţi, în întuneric, în vizuină, sub pământ.

♦ *Ion se ascunde de poliție. El a fugit pentru a se ascunde de creditori. S-au ascuns de ploaie într-o peşteră. Poate fantoma se ascunde sub pat. Haiducii se ascundeau în codri. Nu fiecare criminal se ascunde în întuneric. Poate chiar acolo se ascunde acum. Diavolul se ascunde în detalii. El se ascunde într-un loc retras. Fugarii se ascund în munți. Sugerez să ne ascundem în tufișuri. Soarele s-a ascuns. Spune, nu te mai ascunde! Luna s-a ascuns în nori. Știe cineva acum că ne ascundem aici?*

A ASIGURA v. tr.

1. A garanta, a face să fie sigur.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A asigura *ceva* / *pe cineva*: un trai tihnit, viitorul, drepturile, protecția, securitatea, deplina egalitate în drepturi, un avantaj, întâietatea, îndeplinirea planului, aprovizionarea cu materii prime, majoritatea în Parlament, pacea, independenţa Patriei // cu măști și soluții dezinfectante, cu dispozitive de protecţie.

♦ *Părinții asigură întreţinerea copiilor. Ei asigură paza. Noi vă vom asigura securitatea. Compania asigură drepturile de autor. Organizatorii asigură prezenţa a cel puţin 40 de deputaţi. Un autocar performant asigura legătura între București și Cluj Napoca. Noi asigurăm transportul mărfurilor pe cale maritimă. Înaltul Reprezentant va asigura coordonarea relaţiilor externe. Nu putem asigura livrarea la timp a mărfurilor.*

2. A încredinţa.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

◊ A asigura *pe cineva de ceva*: de sprijinul său, de prietenia sa, de dragostea sa, de contrariu.

♦ *Te asigur de adevărul celor spuse de el. Ministrul l-a asigurat de sprijinul său în desfășurarea activității sale.*

$N_1 + V + N_2 +$ că P

♦ *Te asigur că am dreptate. Pot să vă asigur că nu veţi regreta. Ne-a asigurat în repetate rânduri că nu vom fi trădaţi. Îi asigurăm pe contribuabili că banii vor fi folosiți corect și legal. Cine ar putea să ne asigure că Pământul nu se va încălzi cu mai mult de două grade.*

3. A încheia un contract de asigurare.

$N_1 + V + N_2 +$ *contra, împotriva* N_3

◊ A asigura *ceva*: o clădire, o casă, viaţa, familia, proprietatea // contra furtului, contra incendiilor, împotriva accidentelor, împotriva inundaţiilor.

♦ *Proprietarii și-au asigurat apartamentele împotriva cutremurului. Mi-am asigurat casa împotriva dezastrelor.*

A se asigura v. pron.

1. A-şi lua măsurile de precauţie.

$N_1 + V +$ *de, în privinţa* N_2

◊ A se asigura *de ceva*: de succes, într-o anumită problemă, în privinţa unei persoane sau a unui lucru, împotriva unui eşec.

♦ *Principala problemă este să ne asigurăm de obţinerea rezultatelor aşteptate. Compania s-a asigurat împotriva unor riscuri.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Trebuie să ne asigurăm că planul reușește. Ar trebui să ne asigurăm că bugetul va respecta priorităţile noastre. Trebuie să ne asigurăm că femeile sunt bine integrate în serviciu la toate nivelurile. Asigură-te că totul merge bine. Noi trebuie să ne asigurăm că depunem toate eforturile necesare în acest sens.*

2. A face o asigurare.

$N_1 + V +$ *contra, împotriva* N_2

◊ A se asigura: contra accidentelor, contra riscurilor, împotriva incendiilor, în caz de deces // pe viaţă.

♦ *Familia noastră s-a asigurat împotriva accidentelor. Astăzi este ultima zi în care proprietarii de locuinţe se mai pot asigura împotriva calamităţilor naturale.*

A ASISTA

1. v. intr. A lua parte la..., a fi de faţă.

$N_1 + V +$ *la* N_2 / + *ca, în calitate de* N_2

◊ A asista: la o festivitate, la un spectacol, la o premieră, la o oră de curs, la un proces, la un act oficial, la o festivitate de inaugurare, la serviciul divin / în calitate de martor.

♦ *Nu ştiu dacă voi putea asista la ceremonie. Suntem pe punctul de a asista la o transformare pe plan economic. Noi am asistat la desfăşurarea evenimentelor până la sfârşit. Aceasta este ultima votare la care asist în calitate de preşedinte. Vecinul nostru a asistat ca martor la proces. În anul centenarului asistăm la o schimbare istorică. Este necesar să prevenim dezastrul umanitar la care asistăm astăzi. Asistăm la răspândirea traficului de droguri şi de persoane. Asistăm la epuizarea stocurilor de peşte. Acum veți asista la nașterea unei noi școli de pictură.*

2. v. tr. A sta pe lângă cineva pentru a-l ajuta.

$N_1 + V + N_2$ // + *în, la* N_3

◊ A asista *pe cineva*: un chirurg în practicarea intervenţiilor, pe un cercetător la efectuarea unui experiment.

♦ *Ana îl asistă pe chirurg în timpul operaţiei. Aveţi un îndrumător*

care vă va asista în pregătirea documentelor necesare. Reprezentantul nostru vă va asista oferindu-vă suportul informațional necesar. Consultantul nostru vă va asista la identificarea piesei potrivite. Echipa noastră vă va asista în alegerea soluției optime.

A ASPIRA

1. v. intr. A tinde, a năzui.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A aspira: la o funcție de conducere, la rolul de lider, la perfecțiune.

♦ *Orice om aspiră la o viaţă mai bună. Statele în curs de dezvoltare aspiră la o reprezentare mai corectă. Politica de extindere se aplică țărilor care aspiră la statutul de membru al UE. Moldova aspiră la aderarea la UE. Din păcate, istoria ne învață că țările care aspiră la democrație devin centre de corupție și abuzuri. Un scop, un țel sau un vis pe care să vrem să-l împlinim, ceva la care să aspirăm.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Mulți aspiră să devină scriitori, jurnalişti etc. Populația țării noastre aspiră să trăiască în democrație și să respecte ideile celuilalt.*

2. v. tr. A inspira.

N_1 + V + N_2

◊ A aspira ceva: gaz, praf, lichide.

♦ *Micuţul a aspirat apă prin nas. S-a apucat să aspire praful cu aspiratorul. Medicul face o incizie în spatele fălcii și aspiră grăsimea. Uraganul a aspirat apa din zona plajelor. Motorul a aspirat apă şi s-a blocat.*

A SE AŞEZA v. pron.

1. A lua loc, a se pune.

N_1 + V + Circ.

◊ A se aşeza: pe scaun, pe canapea, pe pat, în fotoliu, pe covor, pe podea, în bancă, pe pământ, pe iarbă, la soare, la umbră, sub un copac, la fereastră, lângă cineva, pe locul său, pe locul altuia, la masă, alături, jos / în genunchi, confortabil, turceşte.

♦ *Toţi elevii s-au aşezat în bănci. M-am aşezat în fotoliu. Îşi trage un scaun și se aşază pe el. Pasagerul s-a aşezat comod în vagon. Îmi permiteți să mă aşez lângă dumneavoastră?*

2. A se aranja.

N_1 + V + Circ.

◊ A se aşeza: în formă de cerc, unul lângă altul, unul după altul, într-o anumită ordine.

♦ *Sportivii s-au aşezat în linie dreaptă. Participanţii sunt rugaţi să se aşeze în cerc. Mulţimea pelerinilor s-a aşezat într-un rând.*

3. A se lăsa din zbor.

N_1 + V + Circ.

♦ *Pasărea s-a aşezat pe o creangă. Albinele se aşază pe flori. Porumbelul s-a aşezat pe pervazul ferestrei. Muştele s-au aşezat pe tort. Un stol de păsări se aşază în teiul bătrân. Ţi s-a aşezat o albină pe mână.*

4. A se limpezi, a se depune, a se aşterne.

N_1 + V // + *la* N_2

♦ *Vinul s-a aşezat. Apoi preparatul este lăsat să se aşeze 24 de ore. S-a aşezat bruma peste livezi. Zăpada se aşază pe pământul îngheţat. Mă ascund aici câteva zile până când se așază lucrurile.*

5. A se stabili.

N_1 + V + Circ.

◊ A se aşeza: la oraş, la ţară.

♦ *S-a aşezat la oraş ca medic. Meşterul s-a aşezat într-un loc unde olăritul e o tradiţie veche. Câteva familii de refugiaţi s-au aşezat în Ardeal luând viaţa de la zero.*

A așeza

1. v. tr. A pune.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A aşeza *pe cineva* / *ceva*: un copil, elevii, oaspeţii / pe scaun, în bănci, la mese / în semicerc.

♦ *Învăţătoarea i-a aşezat pe elevi în bănci. Am aşezat dulapul lângă perete. Chelnerul aşază tacâmul lângă farfurie.*

2. v. tr. A aranja.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A aşeza *ceva*: tacâmurile, cărţile, lenjeria, mărfurile, mobila // pe masă, pe birou, în bibliotecă, pe raft, în dulap, la loc / în teancuri, în straturi.

♦ *Copiii şi-au aşezat jucăriile pe rafturi. Apoi şi-a aşezat lucrurile la loc în valiză. Bibliotecara aşază fişele alfabetic, după alfabet, în ordine alfabetică. Proprietarul restaurantului a aşezat mese şi scaune pe terasă. Am aşezat masa lângă fereastră. Ostaşii și-au aşezat puştile în piramidă.*

A AŞTEPTA v. tr.

1. A sta în așteptare.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A aştepta *pe cineva* / *ceva*: un copil de la şcoală, un prieten, oaspeţi, invitaţi la masă, trenul, o scrisoare, întoarcerea cuiva, sfârșitul zilei de muncă, vara, momentul favorabil, potrivit, o ocazie favorabilă, rândul, prilejul, ordinul, rezultate, felicitări, laude, complimente, recunoștință, o decizie, o sentință // la gară, la aeroport, în port / o clipă, puţin, ore bune, ore în şir, zile în şir, zi de zi, demult, mult timp, mult şi bine, la nesfârşit, până la ziua de apoi, până după Paşti / în picioare, cu interes, cu răbdare, cu nerăbdare, plin de nerăbdare, cu îngrijorare, plin de îngrijorare, cuprins de nelinişte, cu sufletul la gură, degeaba, în zadar.

♦ *Mama își așteaptă copilul. Vă voi aştepta la intrare timp de 10 min. Aştept aici mai bine de un ceas. Pasagerii aşteaptă trenul pe peron. Aștept cu interes următoarea dezbatere. E bine să faci fapte bune fără a aștepta răsplată. Ei aşteaptă viitorul cu multă răbdare. Un bărbat cu arsuri grave a aşteptat ore bune pentru un loc într-un centru specializat. Aşteaptă răspunsul meu! Poţi să aştepţi mult şi bine! Nimănui nu-i place să aștepte. Aşteptaţi, vă rog, o clipă!*

N_1 + V + *să* P

◊ A aştepta: să vadă ce se întâmplă, să fie invitat.

♦ *Abia aştept să vă văd. Abia aşteaptă să pună mâna pe ei. Aşteptăm să înceteze ploaia. Aşteptăm să vedem modul în care vor reacționa la aceste propuneri. Aşteaptă să-i pice mură-n gură. Nu aşteaptă să-i spui de două ori.*

2. A-i da cuiva răgaz, a lăsa să treacă timpul, a zăbovi.

N_1 + V + N_2 // + (ca) *să* P

◊ A aştepta *pe cineva / ceva*: un datornic, copiii să vină cu colinda.

♦ *Te mai aştept cu datoria. Pasagerii păgubiţi aşteaptă restituirea banilor de luni de zile. Părinţii îşi aşteaptă copiii să se întoarcă acasă. Profesorii aşteaptă ca elevii să revină la şcoală.*

3. A urma să se producă, să se întâmple.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

♦ *Ne aşteaptă o muncă grea. Ne aşteaptă o mare aventură. În următoarele două zile ne aşteaptă ploi puternice. Pe învingător îl aşteaptă un premiu. Nu ştie ce soartă îl aşteaptă. Îl aşteaptă probleme importante.*

4. v. intr. A avea răbdare.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Cetăţenii mai pot aştepta până trece criza. Oricine ar fi să mai aştepte câţiva ani. Autostrăzile pot să mai aştepte. Reformele nu mai pot aştepta. Timpul nu aşteaptă.*

A se aștepta v. pron.

A conta; a-şi închipui că ceva se va face într-un anumit fel

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se aştepta: la orice, la un succes, la un câştig, la vizita cuiva, la lucrul cel mai rău.

♦ *Te poţi aştepta la o surpriză plăcută. Se poate aştepta la un mare pericol. Ne aşteptam la ce este mai rău. De la el te poţi aştepta la orice. A fost un rezultat la care toată lumea se aştepta. E ultimul lucru la care m-aş aştepta de la tine. Nu mă aşteptam la una ca asta. Nu ne așteptam la acest lucru în urmă cu câteva luni. Nu te poţi aştepta la nimic bun de la el. Nu prea se aştepta nimeni la așa ceva. Cine s-ar fi aşteptat la aşa ceva? La ce ne putem aştepta?*

N_1 + V + (ca) *să* P

♦ *Are tot dreptul de a se aștepta ca noi să fim pregătiți. Nu m-am aşteptat să veniţi aşa devreme. Nu mă aşteptam să te mai prind acasă.*

A ATACA v. tr.

1. A supune unui atac.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3 // + Circ.

◊ A ataca *pe cineva / ceva*: pe inamic, o armată duşmană // cu lancea, cu arma în mână, cu artilerie, cu tancuri, cu gaze / la liziera unei păduri, din flanc, din toate direcţiile, pe toate fronturile / necruțător, frontal, pe neaşteptate, prin surprindere.

♦ *În zorii zilei trupele noastre l-au atacat pe inamic. Aliaţii au atacat necruțător linia germana. Dacă atacăm orașul, ne lăsăm flancurile descoperite. Este ca şi cum am folosi cavaleria pentru a ataca armata modernă. Ne vor lovi tunurile dacă atacăm frontal. Duşmanii se regrupează ca să atace din nou.*

2. A comite o agresiune.

N_1 + V + N_2

◊ A ataca *pe cineva / ceva*: un trecător, un tânăr // cu o armă de foc, cu cuţitul, cu un ciocan, cu o bâtă, cu o substanță necunoscută / în plină stradă / fizic, puternic, violent, brutal, mişeleşte, în întuneric, pe neaşteptate, pe la spate, cu brutalitate, în mod necruțător.

♦ *Un individ a atacat cu un cuțit doi polițiști. Un monstru ne atacă orașul. Un lup împușcat s-a prefăcut mort și a atacat un vânător. Un bărbat neidentificat a atacat cu o grenadă sediul unei firme străine. Bestia atacă din nou.*

3. (fig.) A critica violent.

N_1 + V + N_2

◊ A ataca *pe cineva / ceva*: punctul de vedere al cuiva, politica guvernului // verbal, direct, cu hotărâre, în public, în presă.

♦ *Deputatul a atacat verbal o jurnalistă. Vânzătorul ataca fără motiv anumiți clienți. El încearcă să atace opinia majorității. Este destul de clar cine atacă libertatea de opinie. Premierul a atacat opoziția pe tot parcursul discursului său, învinuind-o de lipsă de interes. În ultimii ani presa l-a atacat permanent pe președintele partidului.*

4. A distruge.

N_1 + V + N_2

◊ A ataca *ceva*: rădăcinile copacilor, frunzele viei, sănătatea cuiva.

♦ *Rugina atacă fierul. Încercările grele și eforturile îndelungate i-au atacat sănătatea. Această mică insectă atacă plantele cu tulpini lemnoase. Mălura atacă ovăzul.*

5. A contesta, a face apel.

N_1 + V + N_2

◊ A ataca *ceva*: o hotărâre judecătorească, un recurs, un testament.

♦ *Vom ataca această decizie la Curtea de Justiție. Sentința este definitivă și nu poate fi atacată.*

6. A începe să studieze.

N_1 + V + N_2

◊ A ataca *ceva*: o problemă, o temă, un subiect.

♦ *Raportorul a atacat o chestiune extrem de utilă. Specialistul a atacat o problemă total necunoscută la vremea aceea. Autorul a atacat o temă de actualitate și de mare interes. Ministrul a atacat un subiect de multe ori ocolit.*

A ATRAGE v. tr.

1. A exercita o atracție.

N_1 + V + N_2

♦ *Pământul atrage toate corpurile terestre prin forța sa gravitațională. Magnetul atrage fierul. Metalul atrage trăsnetul.*

2. A determina pe cineva să vină sau se ducă undeva.

N_1 + V + N_2 // + *în* N_3

◊ A atrage *pe cineva*: într-o aventură, în muncă, pe dușman în cursă, într-o capcană, pe studenți în activitatea științifică, pe un coleg de partea sa.

♦ *Reclama atrage cumpărătorii. Expoziția atrage mulți vizitatori.*

N_1 + V + N_2

◊ A atrage *ceva*: atenția, atenția cuiva asupra unui lucru, atenția asupra sa, privirea, privirile tuturor asupra sa.

♦ *Zgomotul ne-a atras atenția. Profesorul le-a atras atenția elevilor asupra greșelilor. Aș dori să vă atrag atenția asupra următorului lucru. Ne-a atras atenția asupra deosebirii ce există între aceste aparate. Oferta a atras interesul investitorilor.*

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi atrage *ceva*: aprecierea, laudele, critici dure, blesteme, mânia, ura, duşmănia cuiva, un val de antipatie, înjurături.

♦ *Prin faptele sale nesocotite el şi-a atras mânia tuturor. Actorul şi-a atras simpatia femeilor din toată lumea. Campionul şi-a atras aprecierea adversarilor săi.*

3. A avea drept consecinţă.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Aceasta atrage după sine o pedeapsă. Orice mică neregulă atrage neplăceri majore.*

A ATRIBUI v. tr.

1. A imputa, a pune pe seama sau în socoteala cuiva.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A atribui *ceva cuiva*: o afirmaţie, o declaraţie, anumite cuvinte, meritul, succesul, eşecul, vina, sarcina, un loc, responsabilitatea unei probleme, calităţi superioare, importanţă, o poezie, paternitatea asupra unei lucrări, invenţii.

♦ *Comisia atribuie o importanţă majoră cooperării cu Parlamentul European. Presa i-a atribuit pe nedrept această afirmație. Unii insistă să atribuim aceeaşi responsabilitate victimei şi infractorului. Ei intenționează să atribuie un rol important și întreprinderilor mici. El a atribuit insuccesul unei serii de factori externi. Dacă obţine o notă mică la un examen, studentul atribuie eşecul unor cauze externe. Proiectul de regulament atribuie competențe specifice noii agenții.*

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi atribui: meritele altora, rezultatele muncii altcuiva // cu de la sine putere, în mod fraudulos.

♦ *El încearcă să-şi atribuie lucruri care nu-i aparţin de drept. Liderii partidului îşi atribuie merite pe care nu le au. Ambii favoriţi îşi atribuie victoria în alegeri.*

2. A acorda, a conferi.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) / + *pentru* N_3

◊ A atribui *ceva cuiva*: un premiu.

♦ *Primăria a atribuit un contract de milioane unei firme cu datorii. Organizatorii au atribuit un premiu special pentru cel mai autentic costum popular.*

A AUZI v. tr.

1. A percepe cu ajutorul auzului.

$N_1 + V + N_2$

◊ A auzi *pe cineva* / *ceva*: voci, răcnete, strigăte de ajutor, cuvintele cuiva, paşi pe scară, duduit de paşi, bătăi puternice în geam, în uşă, pe cineva venind, ceasul, cucul, clopotele bătând, plescăitul apei, un sunet ciudat, zgomot, zarvă afară, focuri de armă, o bubuitură // la mica distanta de locul în care era, în depărtare, de departe.

♦ *Am auzit un zgomot ciudat. Toți au auzit explozia. Deodată am auzit trei împuşcături. Am auzit câinii lătrând. În depărtare auzim locomotiva fluierând. E atâta liniște încât se poate auzi şi musca. Citeşte să te audă toţi. Am auzit fata plângând. I-am auzit vorbind în română. E o adevărată încântare să-l auzi vorbind englezeşte. Nu l-am auzit niciodată folosind acest cuvânt. Nu am putut auzi nimic*

din ce a spus. E prea departe să mai poată auzi.

2. A afla.

N_1 + V + N_2 // + *de, despre* N_3

◊ A auzi *ceva*: o noutate, o veste îmbucurătoare, numai vorbe bune, lucruri fantastice, declaraţiile cuiva, un zvon, o minciună // de la un cunoscut / din întâmplare, pentru prima oară.

♦ *Am auzit secretul fără să vreau. Atâtea povesti am auzit de la el despre frumuseţea acestor locuri. Când am auzit prima dată de ei, nici nu ştiam că există. Îi sări inima din loc când auzi ştirea. Am auzit cu urechile mele. Nu da crezare oricărui lucru pe care îl auzi. S-auzi şi să nu crezi! Ai auzit despre accident? N-am auzit nimic. Nu am auzit în viaţa mea așa ceva. Nu am mai auzit nimic de el de o grămadă de timp. Fă bine ca să-ţi auzi de rău.*

N_1 + V + (*ca*) *să, că, unde, când, cum* P

♦ *Am auzit că scrii o piesă nouă. N-am auzit ca vreun om politic să-și fi pierdut viața muncind până la epuizare pentru binele celor care l-au ales. N-am prea auzit să se întâmple așa ceva. Am auzit că / unde / când / cum a plecat.*

3. v. intr. A lua cunoștință.

N_1 + V+ *de* N_2

◊ A auzi *de ceva* / *de cineva*: de noi arestări, de numele cuiva, de un sculptor celebru.

♦ *De auzit am auzit de el, dar de văzut nu l-am văzut. De atunci de el nu am mai auzit nimic. Cu toţii am auzit de insulele Bahamas, Hawai sau de cele ale Greciei. Aţi auzit despre asta? O să mai auzi de mine! Nu prea multă lume a auzit de el. Nici măcar n-am auzit de el.*

4. v. intr A avea simțul auzului.

N_1 + V

◊ A auzi: bine, prost, greu, numai cu o ureche, de o ureche.

♦ *Copilul aude bine. Bătrânul nu aude.*

A se auzi v. pron.

1. A suna.

N_1 + V

♦ *Se aude un bâzâit / un zgomot. În pădure se aud glasuri.*

2. A se vorbi, a se zvoni.

V + N_1 / + *că* P

♦ *Multe se aud. Astea nu sunt nici jumătate din câte se aud. Se aude că va fi mai greu. Ce se mai aude?*

A AVEA v. tr.

1. A stăpâni, a poseda, a deţine.

N_1 + V + N_2

◊ A avea *ceva*: o casă, un apartament, un autoturism, bani, moșii, avere, un cont, un fiu, copii, părinţi, mulţi prieteni, avea cunoştinţe vaste, un vocabular bogat, experienţă într-un domeniu.

♦ *El are o casă în centrul oraşului. Avem tricouri, avem costume. De ce ai, de ce ai mai avea. Ce aveţi în desagi? Ce avem la cină?*

2. A dispune de..., a se bucura de...

N_1 + V + N_2

◊ A avea *ceva*: ochi albaştri, o voce bună, inimă bună, o memorie

bună, ţinere de minte, mari capacităţi intelectuale, talent, curaj, răbdare, avantajul, o educaţie bună, un post, o slujbă, o meserie, o profesie timp, răgaz.

♦ *Sportivul are muşchi puternici. El are o sănătate de fier. Ea are un deosebit talent muzical. Ce profesie aveţi?*

3. A fi compus din..., a conţine.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Apartamentul are patru camere. Blocul are zece etaje. Un leu are o sută de bani. Cartea are multe ilustraţii. Camera are două ferestre. Problema are câteva soluţii.*

4. A ţine, a purta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A avea *ceva*: un palton de blană, pantofi noi, o pălărie nouă // în mână.

♦ *Trecătorul nu avea umbrelă. El avea o carte în mână. Are mulţi bani la el.*

5. A fi de...

$N_1 + V + N_2$

◊ A avea: un număr de ani, de kilograme, o anumită înălțime, adâncime, lățime, lungime.

♦ *Toate au o limită. Ion are şaptezeci de kilograme. Are şaisprezece ani. Masa are doi metri. Turnul are cincizeci de metri înălţime. Scândura are patru metri lungime. Lacul are o adâncime de cinci metri. Aş zice că avea în jur de 25 de ani.*

6. A simţi, a suferi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A avea *ceva*: o anumită boală, febră, temperatură, frisoane, grețuri, arsuri, dureri de..., intoleranță la un medicament, rău de mare, o depresiune nervoasă, o strângere de inimă, remuşcări de conştiinţă, o mare simpatie pentru cineva, aversiune faţă de cineva, neplăceri cu cineva, ceva împotriva unui lucru.

♦ *Ion are osteoartrita. Doar rareori participanţii la experiment au avut neplăceri trecătoare. N-are nimic!*

7. A trebui să.

$N_1 + V + N_2$

◊ A avea *ceva*: o întâlnire, un examen, un concurs, multe de făcut, ceva de rezolvat.

♦ *Am de citit. Am de scris o scrisoare. Mai avem de mers o oră. A nu avea de ales. N-are decât să spună. Ion avea alte planuri. Ana are examen mâine, iar Petru are o întâlnire. Peste două săptămâni avem un miting.*

8. A şti, a găsi.

$N_1 + V + P$

♦ *N-are cine să-l mângâie. N-am cui spune. N-am pe cine să rog. N-am cu cine merge. N-avem cu cine să-l înlocuim. N-avem despre ce vorbi. N-am cum să te ajut. N-am unde să mă duc. Ei fac ce vor și noi nu avem ce face.*

A AVERTIZA v. tr.

A preveni.

$N_1 + V + N_2 +$ *de, despre, cu privire, asupra* N_3

◊ A avertiza *pe cineva*: de un pericol, de consecințe, asupra unui pericol, asupra efectelor negative // verbal, în scris.

♦ *Trebuie să avertizăm agricultorii de invazia dăunătorilor. Te avertizez asupra consecinţelor. Localnicii ar trebui avertizaţi cu privire la pericolul inundațiilor. L-am avertizat pe director cu privire la controalele posibile. Avertizați populația să nu iasă din casă. E prea târziu să avertizăm populația. Pacienţii trebuie avertizaţi asupra posibilelor reacţii adverse. Expertului a avertizat asupra unui pericol ce amenință economia. Oamenii nu erau avertizați asupra efectelor secundare.*

N_1 + V + N_2 + *că, să* P

♦ *Te avertizez că banca la care ţi-ai depus economiile este în pragul falimentului. Dorim să ne avertizăm spectatorii că scenele ce urmează sunt violente. L-am avertizat că acţiunile întreprinse pot avea urmări grave. Copiii trebuie avertizați să vină la timp acasă. Vă avertizăm: unele dintre imagini pot fi deranjante.*

A AZVÂRLI

1. v. tr. A arunca.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A azvârli *ceva* / *pe cineva*: un bolovan, o piatră, o săgeată, o minge, gunoiul // afară, pe fereastră, cât colo, pe jos, la gunoi / cu putere, cu o mișcare rapidă, cu forță, cu violență.

♦ *L-a luat de guler şi l-a azvârlit afară. Nu putem s-o azvârlim afară! Copilul a azvârlit jucăriile în toate colţurile casei. Hoţii au azvârlit obiectele furate în râu. A luat geamantanul din mașină și l-a azvârlit în mijlocul drumului. Furtuna i-a azvârlit în şanţ. Impactul l-a azvârlit pe motociclist peste parapet. Vijelia a azvârlit acoperişul unei case peste două maşini. Soarele azvârle bucăți mari de plasmă. Vulcanul azvârle roci încinse.*

N_1 + V + *cu* N_2 // + *după, în* N_3 / + Circ.

◊ A azvârli: cu pietre, cu scrumiera după cineva.

♦ *Presupun că nu e un tip de ispravă, dacă azvârle cu cărămizi în trecători. A azvârlit caietele pe foc. Omul acesta azvârle cu bani în jur. Cine azvârle cu bulgări?*

2. A izbi, a fi nărăvaş.

N_1 + V + N_2

♦ *Calul l-a azvârlit pe călăreţ. Iapa e cuminte: nu muşcă, nu azvârle.*

A se azvârli v. pron.

N_1 + V + *asupra* N_2

A se repezi, a se năpusti.

♦ *Ostaşul s-a azvârlit cu toată puterea asupra duşmanului.*

B

A BATE

1. v. tr. A lovi, a lua la bătaie.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3 // + Circ.

◊ A bate *pe cineva* / *ceva*: un om, un copil, un cal, un câine // cu bățul, cu pumnul, cu picioarele, cu nuiaua, cu biciul / peste obraji,

peste gură, peste picioare, la palmă, la tălpi, la spate, la fund, pe umăr / rău, rău de tot, zdravăn, crunt, măr, cu cruzime, fără milă, fără (niciun) motiv.

♦ *Un bărbat adevărat nu-și bate copiii. Pot să te bat și singur. O să te bat dacă e nevoie. L-au bătut de l-au rupt. Nu-l bate!*

2. v. tr. A învinge, a birui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A bate *pe cineva / ceva*: adversarul, duşmanul, un record, un scor // cu propriile arme / în luptă.

♦ *China ne bate când vine vorba despre eficiență resurselor. Nici măcar la baschet nu-i mai bateți pe europeni. Singura şansă este să bateți Anglia în meciul de mâine. Doresc să-i batem la ei acasă. Trebuie să batem măcar ultima echipă. Cine va bate scorul în seara asta?*

3. v. tr. A lovi repetat.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A bate *ceva*: coasa, covoarele, o plapumă, carnea, frişca, untul, albuşul spumă, nucile, inul, cânepa, bumbacul, toba, tactul, măsura, ritmul // cu telul.

♦ *Bate fierul cât e cald. Gospodina bate covoarele. Dansatorii bat ritmul lovind cu vârfurile şi tocurile pantofilor. Am bătut ouăle cu telul. Copitele calului băteau pământul îngheţat.*

4. v. tr. A fixa.

$N_1 + V + N_2$ + *în, pe* N_3

◊ A bate *ceva*: un par în pământ, un cui în perete, un tablou pe perete, uşa în cuie.

♦ *A bătut capacul lăzii în cuie.*

5. v. intr. A izbi.

$N_1 + V$ + *la, în, din* N_2

◊ A bate: la uşă, la / în fereastră, în perete, cu pumnul în masă, din palme, din picioare, din aripi.

♦ *Apoi a bătut cineva în poartă. Dintr-odată, polițiștii au bătut la ușă. Anumite ţări care ezitau la început ar putea bate acum la porţile zonei euro. Au trecut doi ani de când au bătut ultima dată tobele.*

6. v. intr. A palpita, a zvâcni.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A bate: pulsul, inima, tâmplele // de frică, de emoţie / slab, accelerat, neregulat.

♦ *Pulsul bate neregulat. Simţea cum inima îi bătea din ce în ce mai tare.*

7. v. intr. A emite sunete ritmice.

$N_1 + V$

♦ *Clopotele bat. Orologiul a bătut de trei ori / ora zece / miezul nopţii.*

8. A izbi în ceva făcând zgomot.

$N_1 + V$ + *în* N_2

◊ A bate: valurile, ploaia, grindina.

♦ *Valurile bat în mal / în zidurile cetăţii. Ploaia bate în fereastră.*

9. A sufla.

$N_1 + V$ // + Circ.

♦ *Afară bate un vânt puternic. Azi vântul bate cu putere. Vântul bate din faţă* / dinspre asfințit. *Vântul a continuat să bată toată noaptea. Un vânt rece bate dinspre ţărmul nordic al Adriaticei. Vreau să înțeleg încotro bate vântul. Din ce parte bate vântul?*

A se bate v. pron.

1. A se lovi, a se izbi.

N_1 + V // + *pentru* N_2

◊ A se bate: între ei, unul cu altul // pentru o fată / din nimic, ca orbii, cu disperare.

♦ *Copiii se bat cu bulgări de zăpadă. Suporterii acestor echipe s-au bătut între ei în mai multe rânduri. Doi hoţi s-au bătut între ei pentru pradă. Au interzis șahul pe stația spațială după ce cosmonauții s-au bătut din pricina unei partide.*

N_1 + V + *cu* N_2 // + *pentru* N_3

◊ A se bate *cu cineva*: cu un consătean, cu un vecin.

♦ *După meci suporterii s-au bătut cu poliţia. Un clan de interlopi s-a bătut cu agenţii de paza. S-a bătut cu vecinii pentru un prieten. Vom ieși pe alee și ne vom bate cu acei tipi. Nu te mai bate cu colegii.*

2. A se lupta.

N_1 + V + *cu, în* N_2

◊ A se bate *cu cineva*: cu duşmanul // pentru Patrie, în luptă dreaptă, în duel, în săbii.

♦ *Pământul nostru e tot ce avem şi ne vom bate cu duşmanii să-l păstrăm. Un bărbat s-a bătut cu un urs.*

A SE BAZA v. pron.

1. A se sprijini**.**

N_1 + V + *pe* N_2

◊ A se baza *pe ceva*: pe experienţă, pe fapte, pe reciprocitate.

♦ *O economie eficientă se bazează pe producţie şi pe export. Teoria aceasta se bazează pe date sigure. Planul meu se bazează pe următoarele consideraţii. Cercetarea se bazează pe fapte. Constatarea se bazează pe cercetări îndelungate. Acuzaţia se bazează pe depoziţiile martorilor. Afirmaţia lui se bazează pe o eroare. Ne bazăm pe sprijinul lor pentru aceste propuneri importante. Pe ce se bazează speranţele lui?*

2. A se bizui.

N_1 + V + *pe* N_2

◊ A se baza *pe cineva / pe ceva*: pe ajutorul, pe sprijinul, pe inteligența cuiva, pe o cooperare eficientă.

♦ *Pe el poţi să te bazezi. Mă bazez pe dumneavoastră aşa cum mă bazez pe mine însumi. Ne bazăm pe dvs. și vă acordăm întreaga noastră susținere. Mă bazez pe celelalte instituţii europene să ne sprijine în această iniţiativă. Mă bazez pe inteligența și eficiența colegilor mei. Mă bazez pe o cooperare bună şi cuprinzătoare în acest domeniu. Vom reveni la acest aspect şi mă bazez pe sprijinul dvs. Mă bazez pe expertiza, interesul şi cooperarea dvs.*

A baza

v. tr. *A sprijini.*

N_1 + V + N_2 + *pe* N_3

◊ A-şi baza *ceva pe ceva*: afirmaţia pe fapte, argumentarea pe date concrete, o teorie pe fapte verificate, pe o presupunere.

♦ *Să ne bazăm deci criticile pe fapte şi să nu acuzăm pe nimeni pe nedrept. Este un ghid pe care bazăm politicile noastre de coeziune regională.*

A BĂNUI v. tr.

1. A presupune, a presimţi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A bănui *ceva*: adevărul, demult aceasta.

♦ *Poate că recrutul a bănuit ceva. Poate a bănuit ceva, dar n-a avut dovezi. Dispecerul nu bănuiește nimic. Nici măcar Andrei nu bănuiește asta. Nimeni nu a bănuit nimic. A acceptat propunerea fără a bănui ceva dubios la mijloc.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Bănuiesc că este acasă. Bănuiesc că are dreptate. Cine ar fi putut bănui că se va întâmpla astfel. Fugarul nu bănuiește că a fost descoperit. Poliția bănuiește că va veni aici. Unii au bănuit că este vorba despre o conspirație politică. Câțiva au bănuit că ceea ce li se întâmplă e rău. Oamenii nu au bănuit că se confruntă cu o schimbare bruscă de climat. Nimeni nu a bănuit că anume aceasta va fi icoana mult căutată. Nu a bănuit deloc că l-am lăsat să scape.*

2. A suspecta.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

◊ A bănui *pe cineva* / *ceva*: de furt, de trădare, de crimă, de asasinarea cuiva, pe un copil de minciună, pe un coleg de nesinceritate // pe nedrept.

♦ *Cred că te bănuiește de ceva. Nu l-aș fi bănuit de claustrofobie. Chiar de la început anchetatorii l-au bănuit de crimă. Colegii îl bănuiesc de furt. Poliția bănuiește o tentativă de jaf. Pe cine bănuieşti?*

$N_1 + V + N_2 +$ *că* P

♦ *L-au bănuit că ar fi vinovat. O iubesc ca pe nimeni alta, dar o parte din mine o bănuiește că mă înșală.*

A BEA v. tr.

1. A înghiţi.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A bea *ceva*: apă, lapte, ceai, cafea, bere, vin, țuică, o băutură răcoritoare, multe lichide, un pahar de apă, o sticlă de bere, un păhărel, o duşcă // lacom, mult, vârtos, zdravăn, regulat, cu poftă, pe săturate, cu măsură, fără măsură, peste măsură, fără să amețească / de dimineaţă, până noaptea / în sănătatea cuiva, în cinstea cuiva, pentru succes, pentru reuşită, de bun venit, la despărţire.

♦ *Copilul bea lapte. Ana bea ceai cu lămâie. A băut atâta vin, încât i s-a făcut rău. Apa de la robinet este apă subterană şi o putem bea fără să o tratăm. Obișnuia să bea o sticlă întreagă de gin în fiecare zi. Le învață cum să bea corect cu paiul. Nu doresc să beau nimic azi. Vrei să bem o cafea?*

2. v. tr. A cheltui pe băutură.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi bea *ceva*: banii, salariul, cămaşa.

♦ *Bărbatul şi-a băut toată averea.*

3. v. intr. A consuma băuturi alcoolice.

$N_1 + V$

♦ *A început să bea. Îi place să bea. Prietenul lui bea de mult. M-am gândit să încep să beau. Știi foarte bine că nu beau. Nu beau când sunt în serviciu. Ion nici nu bea, nici nu fumează.*

A BENEFICIA v. intr.

1. A se bucura, a avea anumite avantaje.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A beneficia *de ceva*: de un acoperiș deasupra capului, de anumite drepturi, de siguranță, de pensie, de ajutor social (financiar), de compensație, de cazare și masă, de lux, de consiliere, de recomandări, de serviciile, de sprijinul, de ajutorul cuiva, de încurajarea prietenilor, de garanție din partea cuiva.

♦ *Voi beneficia de sprijinul părinților pentru a-mi plăti taxele. Multe familii beneficiază de compensație la facturile pentru încălzire. Beneficiem de experienţa fructuoasă din ultimele luni. Sperăm să beneficiem de susţinerea şi colaborarea dumneavoastră. Ei beneficiază de libertate religioasă. Să nu crezi că beneficiem de vreo reducere.*

2. A trage folos, a profita.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A beneficia *de ceva*: de anumite avantaje, de timpul alocat, de un anumit potențial.

♦ *Ei vor beneficia de o gamă largă de tehnologii. Trebuie să beneficiem de potenţialul regiunii Mării Negre. Noi trebuie să beneficiem de relaţiile noastre externe. Unele state membre beneficiază de consiliere și recomandări în domeniile științei și tehnologiei.*

A BINECUVÂNTA v. tr.

A blagoslovi.

N_1 + V + N_2

◊ A binecuvânta *pe cineva* / *ceva*: masa, pâinea.

♦ *Preotul î-a binecuvântat pe credincioşi. Fiecare părinte își binecuvântează copiii. O, Doamne, binecuvântează comunitatea aceasta. Vorbești ca un preot care ne binecuvântează înainte de a merge la război. Maică sfântă, binecuvântează-mă ca să am noroc în viață. Te binecuvântăm pentru că ne-ai dat viață. As vrea să binecuvântați unirea noastră în fata tatălui meu la petrecere. Domnul l-a binecuvântat cu harul său. Dumneavoastră sunteţi binecuvântați cu talent. Cerul a binecuvântat căsătoria noastră. Trebuie să binecuvântăm mâncarea înainte de a mânca. Veniți de mâncați ce a binecuvântat Dumnezeu în această seară pascală.*

A BINEVOI v. tr.

A dori, a avea bunăvoința.

N_1 + V + *să* P

◊ A binevoi: să dea un răspuns, o ripostă, să acorde cuiva ajutor, să facă o excepție.

♦ *Ana nu binevoiește să ne spună ce a pățit. Regele nu binevoiește să apară cu familia în public. Avem noroc că totuși cineva a binevoit să ne primească. Vă mulțumim că ați binevoit să participați la audiere. Uite cine-a binevoit azi să apară. Domnul Ionescu n-a binevoit să comenteze. Am fost șocată că a binevoit să vorbească cu mine. Prin scrisoarea dumneavoastră de astăzi, ați binevoit sămi aduceți la cunoștință următoarele.*

A BIRUI v. tr.

1. A învinge.

$N_1 + V + N_2$

◊ A birui *pe cineva* / *ceva*: un duşman puternic, greutăţile, o dificultate.

♦ *El i-a biruit pe toţi. Ştefan cel Mare i-a biruit pe turci în lupta de la Vaslui. Domnitorul a biruit în multe războaie. Binele totdeauna biruie răul.*

2. (fig.) A înfrâna, a stăpâni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi birui *ceva*: foamea, oboseala, durerea, sentimentele, emoţiile, curiozitatea, mânia, poftele, pornirile, frica, spaima.

3. (fig.) A fi copleşit, a cuprinde.

$N_1 + V + N_2$

◊ (fig.) A birui *pe cineva*: somnul, oboseala, emoţiile, frica.

♦ *Oboseala i-a biruit pe ostași. Te-au biruit emoţiile sau ai încercat să le birui tu pe ele?*

A SE BIZUI v. pron.

A se baza.

$N_1 + V +$ *pe* N_2

◊ A se bizui *pe cineva* / *pe ceva*: pe părinți, pe credință, pe o posibilitate, pe o forță.

♦ *Trebuie să ne bizuim pe tine în speranța de a câștiga proiectul. Împotriva acestui inamic, trebuie să ne bizuim pe forța și credința fiecărui cetățean. Sunt sigur că putem să ne bizuim pe polițiști pentru a ne proteja. M-am bizuit prea mult pe prietenia ta. În curând vom ajunge să ne bizuim pe roboți în viața de zi cu zi. Asta înseamnă că trebuie să ne bizuim pe noi înșine mai mult ca niciodată. Dar are rost să ne bizuim pe un oficial al guvernului? Bizuiți-vă unul pe celălalt.*

A SE BUCURA v. pron.

1. A fi cuprins de bucurie.

$N_1 + V$ // + *de, la, pentru* N_2 + Circ.

◊ A se bucura *de ceva*: de succesul său, de frumuseţea naturii, pentru un prieten // grozav, enorm, imens, nespus de mult, ca un copil, din inimă, din suflet, pe ascuns, foarte mult.

♦ *Copiii se bucură de vacanţă. Mă bucur de succesul vostru. M-am bucurat pentru ea. Se bucură pentru revenirea noastră. Omul se bucură de viaţă. Toata lumea s-a bucurat la auzul acestei ştiri. Ai de ce să te bucuri.*

$N_1 + V +$ *că, să* P

♦ *Mă bucur că am putut fi de ajutor! Mă bucur că eşti de aceeaşi părere cu mine. Chiar ne bucurăm că sunteți aici. S-au bucurat că vom lucra împreună. Ne bucurăm mult că acest subiect se află din nou pe ordinea de zi. Ne bucurăm să vă avem în grupul nostru.*

2. A dispune, a avea parte.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se bucura *de ceva*: de o sănătate perfectă, de viaţă, de plăcerile vieţii, de autoritate, de faimă, de renume, de prestigiu, de o bună reputaţie, de succes, de glorie, de stimă şi consideraţie, de mare simpatie, de o mare popularitate, de influenţă, de aprecierea unanimă / generală, de aprecierea tuturor, de bunăvoinţa cuiva,

de prețuirea cuiva, de încrederea cuiva, de protecţia cuiva, de roadele muncii sale, de libertate, de sprijin, de libertatea cuvântului şi a convingerilor, de facilități fiscale.

♦ *Acolo se va bucura de cea mai bună îngrijire. Greviştii se bucură de un sprijin considerabil din partea populaţiei. Campionul se bucura de o apreciere favorabilă în presă. Ne bucurăm de o libertate deplină. Este o emisiune care se bucură de mare audienţă. Piesa se bucură de mare succes la publicul spectator. Să ne bucurăm de masa delicioasă pe care ai pregătit-o. Bucurați-vă de frumusețea florilor.*

3. A *râvni*.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se bucura: la bunul altuia, la munca altuia, la banii altuia, la avere.

♦ *Hăndrălăul s-a bucurat la bunurile unei biete bătrâne. Nu s-a bucurat la banii găsiți. E cinstit, nu se bucură la averea statului.*

A bucura v. tr.

A procura cuiva o bucurie.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A bucura *pe cineva*: pe copii, pe cetăţeni // cu adevărat, nespus de mult.

♦ *Asta mă bucură. Această noutate i-a bucurat pe toţi. Scrisoarea ta m-a bucurat foarte mult. E o veste care ne bucura! Această politică ne bucură și ne încurajează. Cartea verde este gata şi ne bucură acest lucru. Florile din faţa casei noastre bucură privirile trecătorilor.*

V + N_1 (A) + că P

♦ *Mă bucură că e linişte. Pe noi ne bucură că am găsit un partener sigur. Îl bucură că a făcut progrese în această direcție. Cel mai mult ne-a bucurat că am luat premiul.*

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A bucura *pe cineva cu ceva*: cu daruri, cu mesaje de felicitare, cu prezenţa sa, cu victoriile sale.

♦ *Moş Crăciun i-a bucurat pe copii cu dulciuri şi jucării. Artistul i-a bucurat pe spectatori cu talentul său de neîntrecut. Zâna i-a bucurat pe cei mici cu poveştile ei magice.*

C

A CALCULA v. tr.

1. A face un calcul, a evalua.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A calcula *ceva*: o sumă, un rezultat, o distanţă, suprafaţa unui triunghi, un coeficient, un parametru, o compensație, un beneficiu, preţul unui lucru, un deficit, punctajul, costul unei lucrări, cantitatea de materiale, penalitățile, cheltuielile unei construcţii,

(dez)avantajele unui lucru, producţia totală a unei ţări // în gând, în minte, în scris, pe tablă, cu rigla de calcul / bine, corect, exact, greșit.

♦ *Contabila calculează salariul. Oamenii de afaceri își calculează veniturile viitoare. Matematicianul au calculat diferența dintre cele două mărimi. Elevii calculează mai greu în minte.*

N_1 + V + *cât* P

♦ *Astronomii au calculat cât de departe se găsește planeta de propria stea. Nimeni nu calculează câte ore munceşte cu adevărat.*

2. A planifica.

N_1 + V + N_2

◊ A(-şi) calcula *ceva*: cel mai mic gest, fiecare cuvânt, fiecare mutare, fiecare pas, fiecare lovitură.

♦ *El totdeauna își calculează fiecare mişcare. Omul de afaceri și-a calculat toate riscurile. Firma și-a calculat şansele de a beneficia de bani europeni.*

A CARACTERIZA v. tr.

1. A descrie.

N_1 + V + N_2

◊ A caracteriza *ceva / pe cineva*: un fenomen, un lucru, un text, un raport, un regim, o țară, un prieten, un personaj, un artist, un conducător.

♦ *Elevii au avut de caracterizat un personaj dintr-un text. Autorul caracterizează opera şi personalitatea poetului. Faptele îl caracterizează pe om, şi nu vorbele. Să ne caracterizăm prin ceea ce facem.*

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Ar fi corect să caracterizăm situația lui ca disperată. Am caracterizat această tehnologie ca pe una nou-apărută. Prietenii îl caracterizează drept un băiat deştept. Trebuie să caracterizăm acest fenomen ca fiind temporar. Ar fi lipsă de realism să caracterizăm o astfel de piață ca fiind atipică. Ei te-au caracterizat ca fiind insensibil și antipatic.*

2. A distinge, a constitui caracteristica cuiva sau a ceva.

N_1 + V + N_2

♦ *Pe el îl caracterizează onestitatea, echilibrul şi consecvenţa. Corupția caracterizează regimul din această ţară. Procesele de specializare economică caracterizează globalizarea. Această idee caracterizează concepţia savantului despre ştiinţă.*

A se caracteriza v. pron.

A se distinge.

N_1 + V + *prin* N_2

◊ A se caracteriza *prin ceva*: prin hărnicie, prin echilibru, printr-o mare diversitate, prin lipsă, prin deficiență, prin anumite simptome, prin inegalități, prin abuzuri.

♦ *Un adevărat învingător se caracterizează prin modestie şi omenie. Europa se caracterizează printr-o diversitate teritorială imensă. Zona de vest a României se caracterizează prin existenţa a numeroase izvoare de apă geotermală. Luna decembrie se caracterizează printr-o gamă variată de fenomene meteorologice. Sistemul actual se caracterizează prin abu-*

zuri cu privire la drepturile fundamentale. Această boală se caracterizează prin deficienţă de fier. Dezvoltarea societății informaționale se caracterizează prin introducerea de noi servicii de comunicare electronică.

A CAUZA v.tr.

A pricinui, a provoca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cauza *ceva*: o schimbare, dezordine, tulburări, dispariţia plantelor.

♦ *Scurgerea de combustibil a cauzat o explozie. Explozia a cauzat pagube mari. Turismul cauzează probleme de transport. Drogurile cauzează dependenţă. Boală cauzează pierderea memoriei. Condițiile meteorologice nefavorabile cauzează alte tragedii neaşteptate pe întreaga noastră planetă. Acțiunile lui au cauzat moartea a zeci de oameni. Aceste evenimente geologice au cauzat daune nespus de mări.*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A cauza *ceva*: probleme, oboseală, tulburare, o stare de plăcere, o emoţie puternică, o nenorocire, îngrijorări, dependență, pierderi, prejudicii, stricăciuni, o stare de euforie, arderea, distrugerea, moartea, pieirea.

♦ *Ploaia torenţială a cauzat mari pierderi fermierilor. Reumatismul cauzează bolnavului dureri mari de spate. Situaţia securităţii din țară cauzează îngrijorări grave polițiștilor.*

A CĂDEA v. intr.

1. A se deplasa de sus în jos;

N_1 + V // + Circ.

◊ A cădea: băiatul, bolovanul, piatra, cartea, avionul, racheta // jos, la pământ, sub masă, în fântână, într-o groapă, într-o râpă, într-un şanţ, într-o prăpastie, din pat, de pe scaun, de pe bicicletă, de pe cal, dintr-un camion, de la etaj, de la înălţime, din cer / în picioare, în cap, vertical.

♦ *Un muncitor a căzut în gol de la înălţime. Un meteorit a căzut pe Pământ. Pisica întotdeauna cade în picioare. Racheta cade vertical.*

2. A nu mai sta în picioare, a se răsturna, a se prăvăli.

N_1 + V // + Circ.

◊ A cădea: pe spate, cu fața în jos, în nas, de-a tumba, cât e de lung, ca butucul / de oboseală, din picioare.

♦ *Băiatul a căzut pe scări şi s-a lovit la genunchi.*

3. A se desprinde din locul său.

N_1 + V // + Circ.

◊ *Ceva* cade: dinţii, părul, frunzele, fructele // pe jos.

♦ *Merele coapte au căzut din pom. Ţurțurii cad pe trotuare. Ghinda nu cade departe de trunchi.*

4. A se prăbuși.

$N_1 + V$

◊ *Ceva* cade: un gard, o poartă, un zid.

♦ *Turnul stă să cadă. A căzut o bucată mare de gheaţă, făcând un zgomot ca de tunet. Un copac a căzut peste o maşină. Un perete a căzut peste un muncitor. Zidul Berlinului a căzut.*

5. A muri în luptă.

$N_1 + V$

◊ A cădea: în război, pe câmpul de luptă, la datorie, apărând glia şi neamul.

♦ *Doi militari au căzut în timpul executării unei misiuni de luptă.*

6. A fi cucerit.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *A căzut ultima redută. Cetatea va cădea în câteva zile. Oraşul a căzut în mâinile duşmanului.*

7. A avea un insucces.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A cădea: la examen, la alegeri.

♦ *A căzut guvernul. Pieţele au căzut dezechilibrate de planurile de austeritate. Piesa a căzut la premieră. Amendamentele au căzut. Proiectul a căzut la vot. Anumite probleme esenţiale au căzut pe planul doi. Această obiecţie cade.*

8. A nimeri, a sosi din întâmplare, pe neaşteptate.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A cădea: la momentul potrivit, la ţanc, pe nepusă masă, pe capul cuiva, în spatele duşmanului.

♦ *Oaspetele a căzut pe nepusă masă. Propunerea lui a căzut la momentul potrivit.*

9. A fi cuprins de...

$N_1 + V + N_2$

◊ A cădea: într-un somn adânc, bolnav la pat, de somn, în păcat.

♦ *Nu există niciun motiv să cădem într-o stare de automulţumire.*

10. (fig.) A se lăsa, a veni, a se apropia.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Iarna / gerul cade. Seara cade peste sat. Întunericul cade încet peste împrejurimi. A căzut o noapte fără lună. Căzu o iarnă aspră. Căzu un ger cumplit. Pe alocuri cad averse de ploaie. A căzut zăpada.*

11. A avea loc.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Anul Nou cade într-o joi. Evenimentul cade de ziua aniversării semnării declaraţiei de independenţă.*

A se cădea v. pron.

A se cuveni.

$N_1 + V + N_2 (D)$

♦ *Casa i se cade fratelui său. Asta mi se cade mie.*

$P + V // + N_2 (D)$

♦ *Se cade să te fereşti de cine te linguşeşte. Nu se cade ca preşedintele să întrerupă în felul în care tocmai aţi procedat. Nu i se cade creştinului să mintă.*

A CĂPĂTA v. tr.

1. A obţine ceva în urma unei solicitări.

$N_1 + V + N_2$

◊ A căpăta *ceva*: bani, o scrisoare de recomandare, un ajutor social, lămuriri, o amânare, o permisiune, o slujbă, o funcţie bună, un angajament, acces, informaţii despre ceva / în legătură cu ceva // foarte uşor, cu greu, prin linguşiri, prin vorbe frumoase.

♦ *Cu acest mijloc am căpătat bani mulţi.*

2. A câştiga, a dobândi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A căpăta *ceva*: o primă, o indemnizaţie, un cadou, un premiu, o recompensă, o decoraţie, un profit, un venit, experienţă, faimă, reputație, satisfacţii, cunoştinţe, deprinderi, o boală, obiceiuri proaste, rele, prietenia cuiva, încrederea cuiva, îndemânarea, obișnuința de a face ceva, superioritate asupra cuiva, putere asupra cuiva, trecere, respectul cuiva, drepturi, viaţă, titlul de cavaler, puteri nelimitate, culoare, sens, semnificație, răspândire, amploare, avânt, viteză, importanță, întâietate, valoare, o altă / o nouă înfăţişare, proprietăți noi, forme noi, valențe noi, o nouă dimensiune, caracter obligatoriu.

♦ *Elevul a căpătat note bune. Am căpătat un guturai straşnic. Această metodă a căpătat mulţi adepţi. Expresia a căpătat un sens nou. Datorită ei viaţa lui a căpătat un sens. Monopolurile capătă drepturi legale de a monitoriza şi restricţiona accesul utilizatorilor la internet. Cooperarea în domeniul ştiinţei şi tehnologiei capătă noi valenţe. Rețelele sociale au căpătat o amploare de neprevăzut. Criza a căpătat o nouă dimensiune. Nisipul fierbinte poate căpăta proprietățile unui lichid.*

A CĂRA v. tr.

A transporta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A căra *ceva*: un sac, un rucsac, o povară, o încărcătură, bagaje, cărți, cumpărături, marfa, mobila, apă, un copil, un rănit // cu mâinile, pe umăr, în spate, în cârcă, pe cap, cu un cărucior, cu roaba.

♦ *Muncitorii cară saci de nisip. Băieţii îşi căra bagajele sus. Cu asta mi-aș putea căra cumpărăturile. Furnicile cară mâncarea în spate. Au cărat cu ei cărți și copii. Simt că parcă am cărat o povară imensă. Asta e ceea ce am cărat sus pe munte. Tu ai cărat pernele și eu am cărat cărțile. Și am carat asta aici degeaba?*

A se căra v. pron.

A pleca foarte repede şi pe furiş, a o șterge.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se căra: acasă, de aici.

♦ *Pentru mai multă siguranţa, neam cărat de acolo. Cară-te acasă!*

A CĂUTA

1. v. tr. A încerca să găseşti.

$N_1 + V + N_2$

◊ A căuta *pe cineva / ceva*: un prieten, un criminal, o cheie, o carte, o adresă, un număr de telefon, acul în carul cu fân, dibuind drumul, un cuvânt în dicţionar, privirile cuiva, cauzele unui fenomen // prin mulţime, prin sertare, prin buzunare, peste tot, pretutindeni / cu ochii, pe dibuite, cu asiduitate.

♦ *Te caută tatăl tău. Poliţia caută martorii accidentului. Cred că-și caută un soț. Îmi voi căuta clienţi în altă parte. Oficiul caută candidați pentru postul de vicepreședinte. Începem să căutăm un donator. Arheologii caută o comoară ascunsă. Păstorii caută păşuni pentru vitele lor. Căutăm un apartament.*

2. v. tr. A încerca să obțină ceva, a urmări ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A căuta *ceva*: o slujbă, un post, un serviciu, de lucru, ajutor, sprijin, adăpost, refugiu, o ieşire, o soluţie, o scuză, un pretext, perfecţiunea, singurătatea, libertatea, adevărul, răspunsul la o întrebare, societatea cuiva, ceartă, pricină, aventuri, nod în papură, un gând ascuns în vorbele cuiva.

♦ *Guvernul caută moduri de a-i ajuta pe aceşti oameni. Călugării au căutat un refugiu într-un templu. Emigranții au căutat libertatea, dar s-au trezit închiși în tabere de refugiați. Săptămâni întregi au căutat o soluţie. Am căutat mereu cea mai bună soluţie posibilă.*

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A căuta *ceva*: să arate, să demonstreze, să avanseze, să se remarce, să se impună, să obțină ceva, să cumpere ceva, să-şi impună punctul de vedere, să rezolve dificultăţi, să fie modern, să intre în graţiile (cuiva), să câştige bunăvoinţa, prietenia (cuiva), să dea de urma cuiva, să cucerească, să atragă pe cineva.

♦ *Noi căutăm să descoperim adevărata faţă a lucrurilor. Caută să-și impună punctul său de vedere. Raportorul căuta să prezinte într-o lumină cât mai favorabilă situația financiară a firmei.*

3. v. tr. A-şi da silinţa; a se strădui să...

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A căuta *ceva*: să fie modern, să se menţină la suprafaţă, să corespundă îndatoririlor, funcției, să descopere un secret, să se obişnuiască cu ceva.

♦ *Ion căuta să nu rămână mai prejos decât prietenii, în ce priveşte starea materială şi socială. A căutat să termine traducerea cât mai repede posibil. A căutat să se perfecţioneze în profesiunea sa. Caută să nu întârzii prea mult. Caută să înţelegi.*

4. v. intr. A purta de grijă, a îngriji.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A căuta *de cineva / de ceva*: de un copil, de un bolnav, de casă.

♦ *Bunicii sunt cei care caută de copii.*

A se căuta v. pron.

A-şi îngriji sănătatea.

$N_1 + V +$ *la, pe la* N_2

♦ *S-a căutat pe la toţi medicii de specialitate.*

A CÂNTA

1. v. intr. A emite sunete muzicale.

$N_1 + V +$ *la, din, cu* N_2

◊ A cânta *la ceva*: la un instrument muzical, la pian, la vioară, la trompetă, din gură, din frunză, cu vocea // într-un cor / corect, fals, în gura mare, pe o voce, pe mai multe voci, în armonie, pe note, după ureche.

♦ *Ion cântă din gură / la pian. Eu cânt la chitară și, puțin, la pian. O voce unică nu este la fel de puternică ca o multitudine de voci care cântă în armonie. În seara asta, am cântat în public pentru prima dată. În seara aceea, am cântat pentru tine. Dacă nu plăteşti, nu cântă muzica.*

2. A scoate sunete caracteristice speciei.

$N_1 + V$

♦ *Priveghetoarea / Ciocârlia / Mierla / Cucul / Greierii cântă. Cocoșul cântă dimineața. Păsărelele cântă în grădină. Priveghetoarea îşi cântă cântecul.*

3. v. tr. A interpreta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cânta *ceva*: un cântec, un şlagăr, o melodie, o piesă, o sonată, o serenadă, o arie, o doină, un imn.

♦ *Un doinaş cântă o doină. Va cânta una din aceste cântări religioase. Ion cântă și înregistrează muzică cu mai multe formații. La sfârşitul anului vei cânta pentru juriu. Sâmbăta asta cântăm la o petrecere.*

4. v. tr. A descrie, a povesti ceva în versuri.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cânta *ceva* / *pe cineva*: dragostea, patria, un erou.

♦ *Poeţii cântă femeia. În poeziile sale autorul cântă Patria cu frumuseţile ei. Ajută-ne să cântăm povestea ținutului nostru.*

A CÂŞTIGA v. tr.

1. A dobandi.

$N_1 + V + N_2$ // + *prin* N_3

◊ A(-și) câştiga *ceva*: mulţi bani, un premiu, un pariu, bunuri materiale, lozul cel mare, cunoştinţe, experienţă, teren, timp, pâinea, existenţa // prin muncă, prin tragere la sorţi, la loterie, pe zi, într-o lună, pe an, mult, puţin, mai nimic.

♦ *Muncind, a câştigat mulţi bani. El câştigă două mii de lei pe lună. Am câştigat această sumă din vânzarea unui apartament. Îşi câştiga viaţa ca profesor. El câştigă bani oferind lecții private. Îşi câştigă cinstit viaţa. Ion a câştigat un automobil la loterie. Datorită abilității sale a câştigat averi de neînchipuit. N-a câştigat mai nimic la pariuri. Cât câştigi pe lună?*

2. A obţine o victorie.

$N_1 + V + N_2$ // + *prin* N_3

◊ A câştiga *ceva*: un meci, jocul, partida de baraj, campionatul, o competiţie, cupa României la fotbal, un proces, o bătălie, un război // prin fraudă, prin manipulare, la puncte, la limită, detaşat, uşor, pe toate planurile.

♦ *Echipa noastră a câştigat meciul cu trei la unu. Ei au câştigat competiția prin fraudă. El a câştigat la şah în faţa unui mare campion. Cine câştigă?*

3. A atrage de partea sa, a cuceri.

$N_1 + V + N_2$ // + *prin* N_3

◊ A câştiga *pe cineva* / *ceva*: pe cineva de partea sa, favoarea, stima, încrederea, bunăvoinţa, prietenia, dragostea, inima cuiva, simpatia tuturor, o frumoasă reputaţie // prin bunătatea sa, prin sinceritatea sa.

♦ *Băiatul a câştigat toată lumea prin firea sa prietenoasă. El a câştigat încrederea întregului colectiv. N-a câștigat nimic prin trădare.*

A CEDA

1. v. tr. A renunţa la ceva prin donare sau vânzare.

$N_1 + V + N_2$ // + N_3 (D)

◊ A ceda *ceva cuiva*: locul său, un

drept, o proprietate, o sumă, un contract, un post, un merit, o distincţie, drepturile sale, un teritoriu unui stat străin.

♦ *Ion i-a cedat locul în troleibuz unui bătrân. A trebuit să cedeze postul unui alt angajat. Oamenii spun că ne cedăm suveranitatea. Nu cedăm drepturile noastre legitime. Dinamo a cedat sub formă de împrumut doi jucători altor echipe.*

2. v. intr. A renunţa la un punct de vedere; a nu se împotrivi; a se supune.

N_1 + V + N_2 (D) / + *la, sub, în faţa* N_2 // + Circ.

◊ A ceda: celui mai puternic, rugăminţilor, insistenţelor, presiunilor, șantajului cuiva, ispitei, unor tentaţii uşoare, unei influenţe / în faţa adversarului, în faţa unor forţe superioare, în faţa unei presiuni, în faţa argumentelor // forţat, din slăbiciune, din cauza superiorităţii numerice.

♦ *Tatăl a cedat la insistenţele fiicei lui. Părinții care cedează în faţa capriciilor copiilor vor avea de suferit mai târziu. Consiliul a cedat solicitărilor noastre legitime. Trupele au cedat sub asaltul duşmanului. Să nu cedăm unor temeri nefondate. Nu e bine să cedăm în fața fricii noastre. Nu trebuie să cedăm acestei tentaţii. Nimeni nu trebuie să cedeze şantajului politic şi comercial al țărilor mai dezvoltate. Noi nu vom ceda în fața amenințărilor nimănui.*

3. v. intr. A scădea în intensitate.

N_1 + V

♦ *Vântul / gerul a cedat. Febra a cedat în intensitate.*

4. v. intr. A nu rezista unei presiuni; a se deforma.

N_1 + V + *sub* N_2

♦ *Gheaţa a cedat sub greutatea pescarilor. Uşa a cedat sub lovituri. Digul a cedat sub presiunea apelor. O creangă a cedat şi s-a rupt. Fiecare organ din corpul ei cedează. Sistemul de întreținere a vieții cedează.*

A CERCETA v. tr.

1. A examina cu atenţie, a observa, a consulta.

N_1 + V + N_2

◊ A cerceta *pe cineva* / *ceva*: o persoană, un obiect, un teren, un drum, o regiune, un text, faptele cuiva, calităţile cuiva, obiceiurile cuiva, toate ungherele, toate posibilităţile // cu privirea, amănunţit, atent, cu atenţie, cu mare atenție, cu grijă, cu de-amănuntul, în profunzime, temeinic, pe toate feţele, pe toate căile.

♦ *Salvatorii cercetează zona cu atenţie. Pompierii cercetează cauzele incendiului. Analiștii cercetează informațiile aflate în cutia neagră a avionului. Echipele pentru urgențe nucleare cercetează zona căutând urme de radioactivitate.*

2. A efectua cercetări, a investiga.

N_1 + V + N_2

◊ A cerceta *ceva*: natura, solul, spaţiul cosmic, cauza unui fenomen, o problemă, o chestiune, o boală.

♦ *Oamenii de știință cercetează societatea şi natura. Fizicienii cercetează natura universului. Pentru scrierea articolului am cercetat multe surse.*

3. A face cercetări, a ancheta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cerceta *pe cineva* / *ceva*: un caz, un dosar, un proces // pentru crimă, pentru corupere pasivă, pentru stabilirea circumstanţelor.

♦ *Poliţiştii cercetează angajaţii din administraţie pentru corupţie. Anchetatorii cercetează locul crimei. Procurorul cercetează cazul la faţa locului. Vom cerceta dosarul infractorului.*

4. A culege informaţii asupra forţelor inamice.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cerceta *ceva*: terenul, poziţiile duşmanului.

♦ *Ostaşii din avanposturi cercetează posibilele ținte. Avioanele inamicului cercetează împrejurimile.*

A CERE v. tr.

1. A se adresa cuiva pentru a obţine ceva.

$N_1 + V + N_2$ // + *de la* N_3 / + N_3 (D)

◊ A cere *ceva de la cineva* / *cuiva*: bani, un împrumut, o slujbă, o leafă mai mare, o bursă, o hotărâre judecătorească, eliberarea unui paşaport, mărirea salariului, de mâncare, voturi pentru un candidat, credite, despăgubiri, daune, o audienţă, un sfat, un ajutor, socoteală, iertare, milă, cruțare, îndurare, indulgență, sprijin, îngrijire medicală, favoruri, informații, parola, muncă, o amânare, timp de gândire, găzduire peste noapte, azil politic, drept de proprietate, partea sa de moştenire, ascultare, răscumpărarea cuiva, demisia cuiva, pace, imposibilul, luna de pe cer // cu insistenţă, imperativ, într-un mod ultimativ.

♦ *Bolnavul cere struguri. Am cerut informații în legătură cu posibilitățile de finanțare. Grupul de mediatori a cerut o încetare imediată a ostilităților. Cerem sprijinul vostru. Cerem o repartizare echitabilă a fondurilor între statele membre. Avocatul a cerut achitarea acuzatului. Am cerut o anchetă internă. Băiatul cere bani de la părinţi. Acest profesor cere mult de la studenţii săi. Persoanele care doresc le pot cere azil politic autorităților acestei țări. Administraţia le cere oamenilor sprijinul pentru remedierea unei situații nemaiîntâlnite. Am venit să vă cerem ajutorul. Dorim să-ți cerem sfatul într-o problemă. Nu cerem nimănui nicio favoare. Cât ţi-a cerut pentru această carte?*

$N_1 + V + N_2$ (D) + *să, ca să* P

♦ *Profesorul cere studenţilor să gândească creativ. Profesorul cere copiilor să fie linişte. Vă cer să nu părăsiţi oraşul. Nu putem cere producătorilor noştri să îndeplinească standarde pe care nu le îndeplinesc ţările terţe. Vom cere procurorului să micșoreze pedeapsa. Pensionarii cer să fie scutiți de taxe.*

2. A face să fie necesar, a necesita.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Copiii cer îngrijiri deosebite. Industria cere noi investiţii. Munca*

aceasta cere efort, multă atenţie, răbdare, talent. Reconstrucţia va cere timp şi bani. Timpul cere reforme. Arta cere sacrificii.

N_1 + V + *să, ca să* P

♦ *Situaţia cere să acţionăm. Această situaţie cere ca să se ia măsuri urgente.*

3. A dori, a pofti, a voi.

N_1 + V + N_2

♦ *Copilul cere tot felul de bunătăți văzute pe la alţii. Are tot ce-i cere inima.*

A CERTA v. tr.

A mustra, a dojeni.

N_1 + V + N_2 + *pentru* N_3

◊ A certa *pe cineva*: un copil neascultător, pentru neglijenţă, pentru lipsă de punctualitate, pentru obrăznicie // aspru, cu asprime, sever, rău de tot, permanent, tot timpul.

♦ *Profesorul îi ceartă pe elevi pentru greşeli / pentru că nu sunt atenţi. Îl cert pentru că mă sună de o mie de ori într-o zi.*

A se certa v. pron.

A se lua la ceartă.

N_1 + V + *cu* N_2 / *între ei* // + *asupra, pentru, din cauza* N_3

◊ A se certa *cu cineva / între ei, unii cu alţii*: cu soţia, cu un prieten, cu toată lumea / pentru partea sa de moştenire, pentru o fată, pentru un fleac, pentru nimic, pentru nimicuri, pentru nimica toată, pentru te miri ce, din cauza unui lucru, din cauza unei fete // cu înverşunare, zgomotos, ca la ușa cortului, mereu, des, pe stradă.

♦ *El se ceartă des cu vecinii. Cu soţia sa se ceartă adesea din cauza banilor. Copiii se certau pe stradă. Deputaţii s-au certat pe marginea proiectului. Consilierii s-au certat pe subiectul cheltuielilor prioritare. Acum nu este momentul să ne certăm din cauza unor detalii neînsemnate. Nu vreau să ne mai certăm pentru nimicuri. Să nu ne mai certam pentru nimic. Istoricii se ceartă asupra naturii fructelor arborelui sacru.*

A CHEMA v. tr.

1. A-i cere cuiva să vină mai aproape sau în anumit loc.

N_1 + V + N_2

◊ A chema *pe cineva / ceva*: copiii, pe un prieten, câinele // acasă, lângă sine, la masă, la telefon, încoace, înapoi.

♦ *Mama îi cheamă pe copii la masă. Coboară, te cheamă cineva. Chemă-l pe fratele tău.*

2. A pofti, a invita să participe la o acţiune.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A chema *pe cineva / ceva*: doctorul, salvarea, un taxi, poliţia / la lecţie, la un interviu, la minister, la ordine, la întrecere, la o adunare, la urne, la grevă, la rezistenţă, la luptă împotriva cuiva, la arme, sub arme, sub drapel / în ajutor, pentru consultări, pentru votarea unui nou Parlament.

♦ *O să încercăm să chemăm un doctor. Trebuie să chemăm salvarea. Vrem să chemăm un camion. Sătenii au chemat ajutoare. Eram pe punctul să chemăm poliția. Nu e nevoie să chemați autoritățile.*

Dacă vedeți ceva suspicios, chemați paza. Nu e nevoie să chemăm pe nimeni.

3. A ordona, a impune cuiva să se prezinte undeva.

N_1 + V + N_2 // + *Circ.*

◊ A chema *pe cineva*: la secția de poliție, în judecată, în faţa judecăţii, în faţa tribunalului.

♦ *Chemați următorul martor. L-au chemat de urgenţă la minister. Pe Ion l-au chemat în judecată fiind acuzat de defăimare. Ne cheamă datoria.*

A se chema v. pron.

A se numi, a însemna.

N_1 + V + N_2 / Circ.

♦ *Mă cheamă Radu Ionescu. Aceasta se cheamă obtuzitate politică. Asta se cheamă maşină bine întreţinută la tine? Cum se cheamă această floare? Cum te cheamă?*

A CINSTI v. tr.

1. A respecta, a onora.

N_1 + V + N_2

◊ A cinsti *pe cineva* / *ceva*: eroii căzuţi în luptă, masa cuiva, vârsta, amintirea, memoria cuiva, memoria celui dispărut // cu cuvinte de laudă.

♦ *Orice tara îşi cinstește eroii. Urmaşii urmaşilor lui îi cinstesc amintirea. Toţi îl cinstesc ca pe un tată. De-a lungul istoriei, oamenii au cinstit și chiar au venerat insectele. Omul cinsteşte haina, nu haina pe om.*

2. A trata, a ospăta; a dărui.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A cinsti *pe cineva*: cu mâncare și băutură, cu un pahar de vin şi o gustare, cu țuică și slănină, cu bere, cu daruri preţioase, regeşte.

♦ *Înainte de a pleca, l-a cinstit cu un pahar de vin. O să te cinstesc cu ceva bun mâine. Nu doresc decât să te cinstesc cu un dar.*

3. A bea.

N_1 + V + N_2

♦ *Vreau să cinstesc un pahar de vin în sănătatea ta.*

A CITI v. tr.

1. A lua cunoştinţă de conţinutul unui text scris.

N_1 + V + N_2

◊ A citi *ceva*: o carte, un roman, o poveste, un basm, un studiu, o scrisoare, o pagină, un fragment // încet, repede, pe silabe, cu glas tare, în şoaptă, în fugă, pe sărite, în diagonală, temeinic, cu atenţie, printre rânduri, până la capăt, din scoarţă în scoarţă, pentru examen.

♦ *Băiatul citeşte o carte. Am citit abia 20 de pagini din această carte. Am citit toate cărţile din biblioteca mea. Elevii citesc pe roluri o piesă. Zice că a citit întreaga enciclopedie. Să ridice mâna cine a citit romanul. Aştept cu nerăbdare să citesc răspunsul comisiei. Sunt recunoscător oricărei persoane care îmi citește cartea.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

♦ *Bunica le citeşte nepoţilor o poveste. Acum vă voi citi notițele mele.*

2. v. intr. A afla.

N_1 + V + *despre* N_2 + *în* N_3

♦ *Despre această întâmplare am citit într-un ziar. Am citit despre*

peripeţiile nemaipomenite ale acestui personaj într-o carte veche. Citise despre acest caz mai demult.

N_1 + V + *că* P

♦ *Am citit că temperaturile scad şi vin ploile. Am citit că această plantă are un efect miraculos.*

3. A descifra; a cerceta indicaţiile.

N_1 + V + N_2

◊ A citi *ceva*: note, o partitură, o hartă, contorul electric, contorul de gaze.

♦ *El este la volan, iar partenerul lui citeşte harta.*

4. (fig.) A descoperi, a sesiza.

N_1 + V + N_2 // + *în, pe* N_3

◊ A citi *ceva*: gândurile cuiva, bucurie pe chipul, pe faţa cuiva, în ochii, în privirile cuiva, orice dorinţă din ochii cuiva, de pe buzele cuiva.

♦ *Mama îmi citeşte gândurile. Citesc în privirile lor nedumerirea. Îi citeam durerea în fiecare gest. Îi citeam disperarea pe chip. Pot să citesc pe faţa lui ce gândeşte.*

A CLARIFICA v. tr.

A lămuri.

N_1 + V + N_2

◊ A clarifica *ceva*: o chestiune, o problemă, o situație, un caz, lucrurile, problemele personale, relațiile instituționale // discutând cu cineva.

♦ *Cel mai recent studiu a clarificat lucrurile. Cercetările au clarificat situaţia. Sper că veţi clarifica această problemă. Mă bucur că am putut clarifica neînţelegerea.*

A se clarifica v. pron.

A se lămuri.

N_1 + V // + *asupra, în privinţa, în ce priveşte* N_2

◊ A se clarifica: asupra unui lucru, în privinţa datoriei / prin discuţii, în urma unor cercetări.

♦ *În curând ne vom clarifica cu privire la această chestiune. Lucrurile s-au clarificat în ce priveşte subvenţiile. Părerile încep să se clarifice. Neînţelegerile se clarifică. Cred că acest lucru se va clarifica pe parcursul unei alte dezbateri. Din păcate, în acest timp nu s-au clarificat controversele legate de delimitarea frontierei. Aceste aspecte se vor clarifica în urma cercetărilor. În cele din urmă s-a clarificat totul.*

A CLASA v. tr.

1. A grupa într-o anumită ordine.

N_1 + V + N_2 + *după* N_3

◊ A clasa *ceva*: produsele, timbrele, mărfurile // după valoarea lor, după anumite criterii, în funcţie de anumite trăsături.

♦ *Secretara a clasat documentele după data înregistrării. Specialiştii au clasat diferitele monede după valoarea lor intrinsecă.*

2. A califica.

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Experţii au clasat acest incendiu ca fiind cel mai grav accident. Specialiştii au clasat asteroidul drept potenţial periculos.*

3. A dispune încetarea unui proces penal.

N_1 + V + N_2

◊ A clasa un dosar penal.

♦ *Judecătorul a clasat dosarul.*

A se clasa v. pron.

A obţine un anumit loc într-un clasament.

N_1 + V + *pe* N_2

◊ A se clasa: pe primul loc, pe primele trei locuri, pe locul zece, al treilea, foarte bine la un concurs internaţional // după producţia obţinută, în ce priveşte recuperarea economică.

♦ *Gimnastul s-a clasat primul. Elevii şcolii noastre s-au clasat pe locuri fruntaşe. Italia, Franța și Spania se clasează printre primii producători de vin din lume. Această ţară se clasează pe locul doi după producţia de ciuperci la nivel mondial. Pe ce loc s-a clasat ţara noastră la campionatul mondial?*

A CLASIFICA v. tr.

1. A aranja, a sorta.

N_1 + V + N_2 + *după, în* N_3

◊ A clasifica *ceva*: elementele unui ansamblu, hainele după mărime, merele după dimensiuni, plantele după specii, puieții după înălţime, fenomenele după intensitate.

♦ *Cercetătorul clasifică datele obţinute după importanța lor. Specialiştii clasifică aceste situații în patru categorii.*

2. A stabili pe un loc în urma susţinerii unui examen, a participării la un concurs.

N_1 + V + N_2

◊ A clasifica *pe cineva*: elevii, sportivii // pe baza notelor, după performanţele obţinute.

♦ *Profesorul clasifică studenţii după rezultatele obţinute. Finlandezii nu clasifica elevii după capacităţile sau preferinţele privind viitoarea profesie.*

3. A califica.

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Anchetatorii clasifică furtul drept violare de domiciliu. Un judecător nu va clasifica o tulburare de personalitate ca o boală mintală. Adaptarea ursului polar la apă îl clasifică drept mamifer marin.*

A COBORÎ

1. v. intr. A se da jos, a se deplasa în jos.

N_1 + V + Circ.

◊ A coborî: din copac, din maşină, dintr-un vehicul, din autobuz, din tren, de pe cal, de pe acoperiş, de pe munte, la subsol, în stradă, în pivniţă, în mină, în peşteră, la vale, pe pământ, pe mal, pe ţărm, pe o insulă, pe uscat, pe scară, pe scări, pe trepte / cu ascensorul, cu liftul / repede, în grabă.

♦ *Bolnavul nu poate coborî din pat. Turmele coboară de pe munte la iernat. Un domn a coborât grăbit pe scări. Coborâţi la prima (staţie). Eu cobor la staţia terminus. Salvatorii au coborât cu ajutorul unor cabluri în prăpastie. O sondă spațială a coborât cu succes pe suprafața Lunii. Zeii coboară pe pământ ca oameni. Avionul începe să coboare.*

2. v. intr. A apune.

N_1 + V + Circ.

♦ *Soarele coboară către asfinţit / spre apus /spre orizont. Soarele a coborât după deal / după munte.*

3. v. intr. A fi orientat în jos.

N_1 + V + Circ.

♦ *Drumul coboară spre câmpie. Cărarea a început să coboare către baza muntelui. Panta coboară pieziş.*

5. v. intr. A se lăsa, a cădea.

N_1 + V + Circ.

♦ *Coboară întunericul. Noaptea coboară peste oraş. Peste câmpie a coborât ceaţa.*

6. v. intr. A scădea.

N_1 + V + Circ.

♦ *Temperatura a coborât sub zero. Termometrul coboară cu trei grade. Nivelul apei din râu a coborât cu doi metri. Barometrul coboară. Prețurile au coborât. Ratele dobânzilor au coborât. Creşterea economică ar putea cobori sub 1% în anul viitor. Ţara noastră a coborât cu zece poziții în clasamentul anual al libertății presei. Echipa a coborât cu patru locuri în clasament.*

7. v. tr. A da jos.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A coborî *ceva*: un sac, o ladă, un geamantan, un bolnav pe scară, storurile, cortina, steagul, pânzele // din pod, din căruţă, din maşină.

♦ *Unchiul a coborât sacii din căruţă. Dan și-a coborât lucrurile la intrare.*

A se coborî v. pron.

1. A se da jos, a se deplasa în jos.

N_1 + V + Circ.

♦ *Pasagerii se coboară din autobuz prin uşa din faţă. Doi bărbați s-au coborât în craterul unui vulcan activ.*

2. (fig.) A se înjosi.

N_1 + V

♦ *Nu-mi pot imagina cât de jos s-a coborât el de această dată. El niciodată nu se va coborî la nivelul la care s-au coborât colegii săi.*

A COINCIDE v. intr.

1. A se petrece simultan sau în acelaşi loc, a se suprapune.

N_1 + V // + *cu* N_2

♦ *Desfășurarea a două examene coincide în timp. Voi încerca să mă asigur că reuniunile nu vor mai coincide în viitor. Data conferinței coincide cu un alt eveniment. Evenimentele coincid cu câteva sărbători. Vacanța coincide cu sezonul ploios. Evenimentul coincide cu o dată extrem de importantă din istoria statului.*

2. A fi la fel, a se potrivi.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Calculele, faptele, amprentele, opiniile coincid. Părerea mea coincide cu a majorității. Aceste evoluții coincid cu situația economică din țară. Argumentele lui au coincis cu cele prezentate de martori. Adresa acestui site nu coincide cu adresa din certificat. Sper că activitatea acestui structuri să coincidă cu așteptările noastre. Acordul nu a coincis cu aşteptările noastre.*

A COMANDA v. tr.

1. A da un ordin; a deţine comanda unei unităţi.

N_1 + V + N_2

◊ A comanda *ceva*: o companie, un batalion, un regiment, trupe, o

armată mare, deschiderea focului, încetarea focului, înaintarea, retragerea.

♦ *În timpul războiului generalul a comandat armata aliaţilor. Locotenentul a comandat retragerea. Primarul a comandat reluarea furnizării agentului termic.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

♦ *Colonelul a comandat soldaţilor să deschidă focul. Vom comanda fabricii să pornească imediat producția. N-o să-mi comande el!*

2. A cere, a dispune ca cineva să efectueze o lucrare.

N_1 + V + N_2

◊ A comanda *ceva*: o masă la restaurant, mâncarea, o sticlă de şampanie, o haină / un costum la croitor, o pereche de ghete, o carte la bibliotecă, o convorbire telefonică la poştă, un taxi, o marfă, livrarea unor mărfuri.

♦ *Dar întâi vom comanda un mic dejun. Au comandat o pizza și un suc. Au comandat mâncare chinezească acum ceva vreme. Aș dori să comand o bere. Ea şi-a comandat o rochie. Am comandat o nouă jachetă acum zece zile. Voi comanda bilete pentru acest avion. Noi am comandat o tonă de zahăr. Vom comanda una special pentru dvs. Nu cred că am comandat așa ceva. Aproape am uitat că am comandat asta. Asta nu e ceea ce am comandat. Ce mai comandaţi?*

A COMBATE

1. A lupta.

N_1 + V + N_2

◊ A combate *ceva* / *pe cineva*: argumentele cuiva, acuzaţiile aduse, superstiţiile, prejudecăţile, un viciu, lipsurile.

♦ *Cercetătorul combate ideile greşite cu privire la fenomenul analizat. Comentatorii au combătut argumentele invocate de politicieni.*

2. A lua măsuri de stârpire.

N_1 + V + N_2

◊ A combate *ceva*: corupţia, un flagel, o boală, o epidemie.

♦ *Producătorii combat cu succes gândacul de Colorado. Autorităţile încearcă să combată corupția şi evaziunea fiscală. Exerciţiile fizice combat insomnia.*

A COMBINA v. tr.

1. A uni, a potrivi.

N_1 + V + N_2

◊ A combina *ceva*: culorile, variante de text, diverse segmente, cifre, idei, versiuni, detalii, sisteme, lucruri diferite, echipe, forțele.

♦ *Voi combina cele două variante, deoarece ele au multe puncte în comun. Până la urmă, am combinat ambele versiuni. Au combinat toate detaliile. Am combinat toate ideile voastre într-o singură bază gigantică. Au combinat mai multe idei în căutarea soluției ideale. Aceşti viteji luptători îşi combină forţele pentru lupta supremă.*

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

♦ *Ei au fost primii care au combinat sunetul cu imaginea. Voi încerca să combin o facultate cu învăţarea independentă. Voi combina ţinuta de vară cu câteva accesorii de toamnă.*

2. A uni printr-o reacție chimică.

$N_1 + V + N_2$

◊ A combina *ceva*: atomi, particule, elemente.

♦ *Cercetătorii încearcă să combine elemente sintetice transuranice. Am combinat elementele și am creat ceva nou. De fiecare dată când am combinat substanţele ne-a ieşit altceva.*

A se combina v. pron.

1. A se uni printr-o reacție chimică.

$N_1 + V + \textit{între ei} / + \textit{cu}\ N_2$

◊ A se combina: substanțe, atomi, elemente.

♦ *Atomii se combină pentru a forma substanțe chimice. Sunt două substanțe simple care se combină pentru a crea ceva cu totul nou. Șase elemente simple, incluzând hidrogenul, oxigenul, carbonul și azotul, s-au combinat pentru a forma substanțele cheie care alcătuiesc toate ființele vii. Dioxidul de sulf se combină cu apa din atmosferă şi formează acid sulfuric.*

2. A se armoniza, a se asorta, a merge.

$N_1 + V + \textit{cu}\ N_2$

♦ *Tonurile galbene se combină bine cu albastrul deschis. Acest decor se combină bine cu piesele de lemn. Nucile şi seminţele se combină bine cu legumele.*

A COMENTA v. tr.

1. A face observații.

$N_1 + V + N_2$

◊ A comenta *ceva*: un eveniment, un fenomen, o întâmplare, o chestiune, un detaliu, o afirmaţie, un pasaj, o problemă, un amendament, rezultatul alegerilor, o declaraţie guvernamentală, purtarea cuiva // mai pe larg, favorabil, nefavorabil, răuvoitor.

♦ *Voi comenta soluţiile la nivel naţional. Voi comenta problema refugiaților. Permiteţi-mi să comentez aspectul schimbului de informaţii între instituţii. Aş dori doar să comentez un singur lucru cu privire la acest program. Aş dori să comentez în special două chestiuni abordate în această seară. Prietenele mele comentează tunsoarea mea nouă. Am comentat o grămadă de evenimente sportive. Nu voi comenta această declarație. Cum comentaţi situaţia din ţară?*

2. A analiza.

$N_1 + V + N_2$

◊ A comenta *ceva*: un roman, un poem, o poezie, o carte, texte literare, un raport, o lege.

♦ *Criticii literari comentează operele scriitorilor. Comentaţi într-un enunţ semnificaţia acestei sintagme. A trebuit să comentez patru rapoarte. Permiteţi-mi acum să comentez pe scurt politicile sectoriale.*

A COMITE v. tr.

A săvârși, a face.

$N_1 + V + N_2$

◊ A comite *ceva*: o greșeală, o eroare, o inadvertență, o indiscreție, un act de indisciplină, o faptă rea, o fraudă, un delict, un furt, o crimă, o prostie, o gafă, un sacrilegiu, un abuz, o nedreptate, o spargere, o contravenție, o infracțiune, un jaf, ilegalități, un adulter, un atentat, un atac terorist.

♦ *Să ne asigurăm că nu vom comite aceeași greșeală de două ori. Diversitatea lingvistică a Europei constituie o valoroasă resursă culturală şi Uniunea Europeană ar comite o eroare dacă s-ar limita la o limbă principală unică. Aș comite orice păcat pentru a ieși de aici. Curând, nimeni nu va mai comite infracțiuni. Îți voi spune chiar și cum am comis acele spargeri. Nu am idee ce crimă am comis. Am avut discernământ când am comis fapta. Semnând actul de căsătorie, am comis fals în acte. Oamenii ăștia au comis multe sacrilegii. Mai devreme sau mai târziu tot vor comite o eroare. Organizațiile teroriste comit des atacuri sângeroase. Regii nu pot comite trădare.*

A COMPARA v. tr.

A stabili asemănările şi deosebirile dintre două sau mai multe persoane, lucruri etc.

N_1 + V + N_2

◊ A compara *ceva*: două lucrări, două opere literare, două mărimi, două limbi, două obiecte, două variante între ele, caracterele a doi oameni, impresii, noţiuni identice / asemănătoare, rezultatele obţinute.

♦ *Cercetătorul compară cele două traduceri. Am analizat şi comparat lucrările între ele. Putem afla cine este, dacă vom compara scrisul. Am înțeles când am comparat notițele. Nu avem intenția de a publica liste care compară universitățile.*

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A compara *ceva cu altceva*: un lucru cu altul, un text cu altul, o reproducere cu originalul, filmul cu romanul ecranizat.

♦ *Comisia va compara constatările sale cu cele ale unuia dintre partenerii săi internaţionali. Raportul compară dreptul de acces la internet cu dreptul la şcolarizare. Nu trebuie să cădem în capcana de a compara merele cu portocalele. Autorul a comparat lucrările sale cu aisbergurile. Este vorba de a compara ceea ce aţi promis atunci cu ceea ce promiteţi acum şi cu ceea ce poate fi aşteptat. Putem compara zonele compromise cu ce era acolo înainte. Nu poți compara cu nimic această carte.*

A se compara v. pron.

A se asemăna, a se confrunta.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se compara *cu cineva* / *cu ceva*.

♦ *În această privință ne putem compara cu alte ţări. Nu se poate compara nimeni cu el. Nu mă pot compara cu el. Nu se pot compara ca nivel de performanţă. Nu se compară unul cu celălalt. Ceilalți nici măcar nu se pot compara cu noi. Pentru mine, niciun sport nu se compară cu schiatul. Niciun înlocuitor nu se compară cu pielea naturală. Nimic nu se compară cu bucuria de a fi copil. Nimic nu se compară cu o baie caldă şi bună!*

A COMPLETA v. tr.

A întregi un lucru care nu este complet.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3

◊ A completa *ceva* / *pe cineva cu ceva*: un formular, o cerere de angajare, un chestionar, un cec, un

spațiu liber, lipsurile, lacunele, răspunsul unui elev, o propoziție, cuvinte încrucişate, rezervele, stocul de mărfuri, o echipă, echipajul, efectivele, garderoba, o colecţie, o sumă de bani pentru a ajunge la o cifră rotundă, pe un vorbitor, un referat cu noi date, un text cu trimiteri, o bibliotecă cu noi cărţi.

♦ *Traducătorul a completat lacuna originalului. Săptămâna trecută am completat mai multe cereri. Trebuie să completaţi o contramandare. Voi completa raportul cât mai curând posibil. Președintele completează agenda ședinței cu propunerile acționarilor. Şi-a completat veniturile cu sumele câștigate la jocurile de noroc. Propunerile prezentate vor completa documentul. Amendamentul completează proiectul de lege.*

A COMPUNE v. tr.

1. A alcătui un întreg.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Trei atomi de oxigen compun o moleculă de ozon. Trei opere epice sau dramatice compun o trilogie. Oțelul este un amestec de fier și carbon, două substanțe care împreună compun un material de o rezistență deosebită.*

2. A crea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A compune *ceva*: un text, versuri, o poezie, un roman, o poveste, muzică, o melodie, un cântec, piese pentru pian // ușor, fără efort, în grabă, la repezeală.

♦ *Scriitorul a compus o trilogie. El compune singur textul şi melodia interpretată. La șaptesprezece ani a compus prima lui melodie. Voi compune ceva adecvat pentru ocazie. Noi doi putem compune cântece fantastice împreună. Vom compune împreună articolul despre încălzirea globală. Iona compus o idilă întreagă pe marginea unei întâmplări. Voi compune o baladă în onoarea voastră.*

A se compune v. pron.

A fi alcătuit.

$N_1 + V + \textit{din}\ N_2$

♦ *Familia lui se compune din patru persoane. Apartamentul se compune din trei camere. Filmul se compune din două părţi. Aparatul se compune din mai multe piese. Ajutorul acordat se compune din ajutoare directe şi indirecte. Noua structură a rețelei se compune dintr-un consiliu de administrație, un secretariat și punctele de contact. Modelul se compune din formule.*

A COMUNICA

1. v. tr. A face cunoscut, a transmite.

$N_1 + V + N_2 + N_3\ (D)$

◊ A comunica *ceva cuiva*: o informaţie, o ştire, o veste îmbucurătoare, o chestiune, un mesaj, o problemă, o întrebare, o decizie, o idee, conţinutul unei scrisori, ultimele ştiri, rezultatele concursului, rezultatele scrutinului, ziua şedinţei, decizia decanatului, o parolă, intenţiile // verbal, în scris, printr-o scrisoare, confidenţial, printr-un memoriu, prin afişare, în presă, în ziar, prin radio sau televiziune.

♦ *Le-am comunicat prietenilor noutatea. Trebuie să le comunic data examenului. Îți voi comunica mai târziu locul și momentul desfăşurării evenimentului. Am comunicat cererea dvs. serviciului interesat. Autoritatea competentă comunică solicitantului decizia sa. Vom termina analiza și vă vom comunica rezultatele. Vă voi comunica verdictul peste două zile. La radio au comunicat ştirea despre incendiu. Este tot ceea ce am dorit să vă comunic.*

N_1 + V + N_2 (D) + *că, cum, unde, când, cât* P

♦ *El mi-a comunicat că nu va putea pleca. Doresc să vă comunic că acest lucru este pe deplin adevărat. Trebuie să vă comunic că operaţiunea s-a încheiat cu succes. Vă comunic că trebuie să restituiți toate aceste documente. Vă pot comunica doar cât de important este acest lucru.*

2. v. intr. A fi în legătură cu...; a sta de vorbă.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A comunica *unul cu celălalt* / *cu cineva*: telefonic, prin telefon, prin corespondenţă, în duplex, pe două canale, prin megafon, prin semnale, prin mesaje codificate, fără cuvinte.

♦ *Ei nu mai comunică unul cu altul. Ioana nu comunică cu foştii colegi. Autoritățile au comunicat prin megafon cu nava. Echipajul navei comunică cu portul prin radio. Am comunicat cu creaturile mării prin telepatie. Toată viața am comunicat cu lumea spiritelor.*

3. v. intr. A avea legătură cu..., a duce la...

N_1 + V + *între ei, unul cu altul* / + *cu* N_2

♦ *Camerele apartamentului comunică între ele. Bucătăria comunică cu sufrageria. Camera comunică cu pivniţa. Tunelul comunică cu parterul casei printr-o o scară secretă.*

A CONDAMNA v. tr.

1. A pronunţa printr-o hotărâre judecătorească pedeapsa cuiva.

N_1 + V + N_2 + *pentru, la* N_3

◊ A condamna *pe cineva*: un infractor, un acuzat / pentru furt, pentru infracţiune, pentru crimă, pentru crime de război / la amendă, la plata despăgubirilor, la puşcărie, la cinci ani închisoare, la ani grei de închisoare, la închisoare pe viaţă, la spânzurătoare, la pedeapsa maximă, la moarte / pe nedrept, în baza unor probe false.

♦ *Judecătorul l-a condamnat pe infractor la cinci ani de închisoare. Mai bine rămân liberi zece vinovați decât să condamnăm un singur om nevinovat. Nu a vrut să-l condamne pe baza unor probe atât de neconvingătoare. Dacă am condamnat un nevinovat?*

2. A exprima o dezaprobare faţă de cineva sau ceva, a învinui.

N_1 + V + N_2 + *pentru* N_3

◊ A condamna *ceva*: faptele cuiva, aspectul provocator al unui anumit lucru, violenţa, o crimă, terorismul, o persoană pentru atitudinea sa, un lucru pentru inutilitatea lui.

♦ *Condamnăm violența și forța*

disproporționată folosită împotriva protestatarilor. Condamnăm cu fermitate practicile dictatoriale ale regimului actual. Vom condamna încălcările drepturilor omului oriunde în lume. Oamenii condamnă terorismul sub toate formele lui. Condamn cu fermitate această lovitură de stat militară. Este clar că nu este suficient să condamnăm evenimentele. Am condamnat oprimarea, violenţa şi utilizarea forţei împotriva demonstraţiilor paşnice. Nimeni nu te poate condamna pentru atitudinea critică.

3. A constrânge, a forța, a osândi.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

♦ *Lipsa de carte condamnă la sărăcie un mare număr de oameni. Au condamnat la moarte fiecare suflet de pe insulă.*

A CONDUCE v. tr.

1. A îndruma, a dirija, a cârmui.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A conduce *ceva*: un stat, o armată, o întreprindere, o şcoală, o organizaţie, un partid, o delegaţie, o casă, o discuţie, o şedinţă, o acţiune, o operaţiune, un proces, dezbaterea, afacerea, lucrările, tratativele, treburile statului, menajul, mingea // cu mână de fier, cu autoritate despotică, cu biciul, cu mână moale, cu mână forte, fără autoritate, necinstit.

♦ *Ion conduce o afacere de succes. La treizeci de ani, el conduce propria firmă cu cincizeci de angajați. El este singurul care poate conduce compania. Acest lider a fost cel care a condus ţara cu adevărat. Vrea să conducă numai el.*

2. A călăuzi, a ghida.

N_1 + V + N_2

◊ A conduce *pe cineva* / *ceva*: cercetări, studii / greşit.

♦ *Profesorul conduce lucrările de cercetare ale studenţilor de la facultate. Cercetătorul a condus eforturile de dezvoltare a vaccinului.*

3. A însoţi, a petrece.

N_1 + V + N_2 // +Circ.

◊ A conduce *pe cineva* / *ceva*: un turist, un orb, o rudă, un prieten // până la uşă, până la ieşire, până la poartă, la gară, la tren, la aeroport, la poliţie, printr-un oraş, printr-un loc, printr-o casă, acasă, o bucată de drum.

♦ *Ion o conduce acasă pe Maria. El îşi conduce rudele la gară. Prietenii ne-au condus la aeroport. Localnicii i-au condus prin pădure până în satul lor. Un bărbat i-a condus pe refugiați prin munţi.*

4. A dirija un vehicul; a şofa.

N_1 + V + N_2

◊ A conduce *ceva*: o maşină, un vehicul, un avion, o navă, o barcă // cu viteză mare, prea repede, cu prudenţă, cu grijă, neglijent, nebuneşte.

♦ *Fratele lui conduce o autobasculantă. Tatăl l-a lăsat pe băiat să conducă maşina.*

A se conduce v. pron.

A se comporta, a se orienta după anumite principii.

N_1 + V + *după, la* N_2

◊ A se conduce: după instrucţiuni, după un anumit principiu, după criterii riguroase, după exemplul cuiva.

♦ *Locuitorii acestei ţări se conduc după un alt sistem de valori. Cumpărătorul se conduce după principiul: cumpără astăzi ieftin şi vinde mâine scump.*

A CONFIRMA v. tr.

1. A recunoaşte, a întări exactitatea unei afirmaţii.

$N_1 + V + N_2$

◊ A confirma *ceva*: o ştire, spusele cuiva, un punct de vedere, un diagnostic, un transfer, o epidemie, primirea unui mesaj, achitarea taxei, sosirea unei mărfi, exactitatea unui fapt, autenticitatea unei semnături, autenticitatea copiei cu originalul, o profeţie // în scris, prin acte, sub jurământ, prin aplicarea ștampilei, oficial.

♦ *Surse guvernamentale confirmă apropierea unui obiect spațial mare. Și alţi cercetători au confirmat existența materiei negre. Acest fapt confirmă bănuiala mea. Procurorii au confirmat fraudele. Aceasta confirmă punctul meu de vedere. Analizele repetate au confirmat rezultatele testului. Excepția confirmă regula.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Confirm că cererea mea era corect completată. Tehnicienii au confirmat că tehnologia este gata. Asistentele au confirmat că n-ai părăsit spitalul de sâmbătă dimineață. Criminaliștii au confirmat că cronologia se potrivește.*

2. A atesta.

$N_1 + V + N_2 +$ *în* N_3

◊ A confirma *pe cineva*: într-un post, într-o funcţie.

♦ *Federaţia l-a confirmat pe Munteanu în postul de selecţioner. Ministerul l-a confirmat pe Ionescu în funcţia de rector al universităţii.*

A CONSIDERA v. tr.

A aprecia, a crede.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

◊ A considera *pe cineva*: fericit, naiv, ridicol, falit, dispărut, pierdut, capabil, vinovat, nevinovat, incapabil de ceva, răspunzător de ceva / un geniu, prietenul său, ca pe un tată, drept un frate.

A considera *ceva*: secret, important, esențial, indicat, potrivit, inoportun, nul şi neavenit, necesar să facă ceva, ruşinos să..., problema rezolvată, o chestiune închisă, treaba terminată, ceva o nimica toată, vorbele cuiva ca un reproş, ceva ca o favoare, ca un serviciu, ca fiind de la sine înţeles.

♦ *Toţi îl consideră nevinovat. Eu l-am considerat prieten. Sunt mulți care te consideră candidatul perfect. Considerăm astfel de întârzieri inacceptabile. Vom lua orice măsuri pe care le vom considera necesare. Poliția nu te consideră un suspect. Consideră asta o lecție. Colegii mei au considerat asta o gluma. Unii ar putea considera asta o purtare necuviincioasă.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Consider că el e demn de respect. Ei consideră că situaţia nu e gravă. Consider că aceasta este o eroare fundamentală. Consider că o abordare complexă este obligatorie. Nu considerăm că este necesar. Unii adolescenți consideră că*

datoria lor e să-și tortureze părinții. Considerăm că este de datoria noastră să vă ajutăm. Consider că a sosit timpul să acţionăm.

A se considera v. pron.

A se crede.

$N_1 + V + N_2$ (N)

◊ A se considera: erou, scriitor, geniu, fericit, înţelept, egal cu cineva, prieten cu cineva, răspunzător de ceva, demn de respect, superior din punct de vedere moral celorlalţi, vinovat de ceva.

A CONSTA v. intr.

A se compune, a consista.

$N_1 + V +$ *din, în* N_2

♦ *Apartamentul constă din 3 camere. Proiectul va consta din trei etape. Soluția va consta din următoarele componente. Ultima repriză a concursului constă într-o singură întrebare. Secretul succesului consta în manevre simple. Longevitatea lor constă într-un regim sănătos de viață. Fericirea noastră constă în bună înțelegere. Puterea reală nu constă în forță, ci în cunoaștere. În asta constă toată dificultatea! Nenorocirea lui constă în aceea că el nu cunoaşte deloc oamenii. Motivul / deosebirea constă în faptul că ...*

A CONSTATA v. tr.

A stabili.

$N_1 + V + N_2$

◊ A constata *ceva*: adevărul, o modificare, o problemă, o greşeală, un progres economic, diverse fapte, opinia cuiva, lașitatea cuiva, dispariţia totală a unei specii rare de animale, faptul că...

♦ *Comisia a constatat finalizarea lucrărilor. Suntem primii doctori care constată aceste simptome. Dacă doriţi să verificaţi situaţia în toate celelalte state membre, veţi constata acelaşi lucru. Mă bucur să constat faptul că administrația a luat măsuri serioase în această privință. Nu pot să nu constat faptul că în Europa încă avem o politică duplicitară.*

$N_1 + V +$ că P

♦ *Mai târziu am constatat că el spunea adevărul. Comisia a constatat că întreprinderea este nerentabilă. Constatăm că infrastructura este distrusă. Din experienţă, am constat că tot mai mulţi oameni îşi pierd încrederea în instituţii. Sunt nevoit să constat că situaţia nu s-a schimbat în direcţia în care ar fi trebuit. Veți constata că el este independent. Constatăm că în momentul de faţă omenirea se află într-un punct de cotitură. În decursul întâlnirilor, am constatat că obiectivele noastre erau identice, dar existau diferențe de abordare.*

A CONSTITUI v. tr.

1. A forma, a alcătui, a înfiinţa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A constitui *ceva*: un guvern, o comisie, o asociaţie, o corporaţie, un comitet, o societate comercială, o grupă de rezistenţă, o bază de lucru, un fond de rezervă, un întreg, un tot unitar.

♦ *Guvernul a constituit o comisie de specialiști. Aceste elemente constituie un sistem.*

2. A avea valoare şi rolul de..., a fi considerat ca..., a reprezenta.

$N_1 + V + N_2$ (N)

◊ A constitui *ceva*: un exemplu, o mărturie, o excepţie, un drept, un privilegiu, un merit (al unui om sau lucru), o piedică, un obstacol, un pericol, o obligaţie morală, un risc pentru starea de sănătate, o dovadă împotriva cuiva, un argument împotriva cuiva, o frână în calea cuiva, o opreliște în calea cuiva, o parte din ceva, caracteristicile cuiva.

♦ *Evenimentul a constituit un succes. Salariul constituie principala lui sursă de venit. Această faptă constituie un delict. Notele însoțitoare constituie parte integrantă a documentului. Mica grotă a constituit adăpostul unui pustnic. Aceasta a constituit cauza. Aceasta constituie o excepţie. Pentru mine aceasta a constituit ceva cu totul neaşteptat.*

A se constitui v. pron.

A se forma, a se înfiinţa.

$N_1 + V$ // + ca N_2 / + Circ.

♦ *S-a constituit un nou guvern. În cadrul primăriei s-a constituit un grup infracţional organizat. Lingvistica s-a constituit ca ştiinţă independentă în secolul XIX. Uniunea Europeana se constituie într-o familie de state democratice. Nava aceasta se constituie într-o excelentă platformă de cercetare.*

A CONSTRUI v. tr.

1. A clădi, a edifica.

$N_1 + V + N_2$

◊ A construi *ceva*: o casă, un bloc de locuinţe, un edificiu, o şcoală, un teatru, un stadion, un turn, un monument, un oraş, un baraj de acumulare, un drum spre oraş, o şosea prin pustiu, o punte peste un pârâu, un pod peste un râu, maşini, locomotive, avioane, nave, o teorie, un imperiu, un stat modern // durabil, rezistent, solid, din cărămidă, de la zero, treptat, pe un spaţiu gol.

♦ *Acolo vreau să construiesc casa visurilor noastre. Muncitorii construiesc un bloc cu două etaje. Locuitorii oraşului au construit un templu măreţ. Unele țări construiesc noi centrale nucleare. Când vântul bate mai puternic, unii dintre oameni ridică ziduri, în timp ce alţii construiesc mori de vânt. Inginerii proiectează și construiesc roboți industriali. Uniți, vom construi o lume minunată.*

2. A desena.

$N_1 + V + N_2$

◊ A construi *ceva*: un triunghi, o elipsă.

♦ *Elevii construiesc un dreptunghi.*

3. A alcătui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A construi *ceva*: o propoziţie, o frază // corect, incorect, greşit.

♦ *Copiii învaţă să construiască propoziţii. Nu se cunoaşte încă modul în care oamenii construiesc o propoziţie.*

A CONSULTA v. tr.

1. A cere unei persoane autorizate.

$N_1 + V + N_2$ + *asupra* N_3

◊ A consulta *pe cineva*: un specialist, un expert, un medic, un jurist, un jurisconsult, un avocat, corpul electoral, adunarea, opinia

cuiva // referitor la o problemă, asupra unei chestiuni.

♦ *Ion a consultat un medic. Îi voi consulta pe prietenii mei referitor la aceste programe de calculator. Dacă ți-ai consulta avocatul, ți-ar spune. Am consultat pe cei mai stricți moraliști să învăț cum să mă comport. Îmi voi consulta asistenta și voi stabili data reuniunii. Parlamentul consultă ambasadorii asupra modelării strategiilor privind politica externă.*

2. A cerceta.

N_1 + V + N_2

◊ A consulta *ceva*: un text, un dicţionar, o enciclopedie, literatura de specialitate, o hartă.

♦ *Studenţii consultă literatura de specialitate. Puteți consulta și paginile site-ului producătorului pentru informații noi. Este un proiect pe care l-am consultat deja. Am consultat multe reviste înainte să vin aici. Datele statistice vă vor fi puse la dispoziție și le veți putea consulta oricând doriți.*

A se consulta v. pron.

A se sfătui cu cineva.

N_1 + V + *cu* N_2 + *în privinţa, referitor la* N_3

◊ A se consulta *cu cineva*: cu un profesor, cu un coleg, cu părinții, cu un expert.

♦ *Ion se consultă cu colegii în privința situaţiilor dificile. În prezent, comisia se consultă cu privire la cea mai bună direcţie de acţiune. Preşedintele s-a consultat cu fracţiunile parlamentare. Generalul se consultă cu superiorii săi pentru a stabili următoarea mișcare. In această problemă m-am consultat cu fratele meu.*

A CONSUMA v. tr.

1. A întrebuinţa, a folosi.

N_1 + V + N_2

◊ A consuma *ceva*: apă, gaz, energie, curent electric, lemne, materii prime, resurse, bani, o bună parte din economiile acumulate, rezervele, finanţele cuiva, ce oferă regiunea, ce produce ţara.

♦ *Avioanele consumă foarte multă energie. Noua sobă consumă puţini cărbuni. Noua instituție consumă banii contribuabililor. Acest lucru consumă timp. Cele mai mari economii se vor face dacă vom consuma mai puțină energie.*

2. A mânca, a întrebuinţa ca hrană.

N_1 + V + N_2

◊ A consuma *ceva*: alimente, carne, multe fructe, produse locale, mâncare chinezească, stupefiante.

♦ *El nu consumă niciodată băuturi alcoolice. Pentru a evita trombina, ar trebui să nu mai consumăm deloc carne. Alimentele pe care le consumăm trebuie să fie sigure. O focă adultă consumă o cantitate enormă de peşte în fiecare zi. Ei ne consumă proviziile. Nu putem consuma apa fără acordul autorităților. Animalele au consumat hrană potențial contaminată.*

3. A mistui, a nimici.

N_1 + V + N_2

◊ A consuma *ceva*: o clădire, materiale combustibile.

♦ *Focul a consumat toate depozitele.*

4. (fig.) A istovi, a epuiza, a extenua.

N_1 + V + N_2

♦ *Şi-a consumat în zadar toate forţele. Atunci a simţit că şi-a consumat toate resursele sufleteşti. Aşa ceva ar consuma pe oricine! Stresul mare te poate consuma complet. Ura te poate consuma mai mult decât aproape oricare alt sentiment.*

A se consuma v. pron.

A se epuiza.

N_1 + V + Circ.

♦ *Ea se consumă în strădanii zadarnice. Vecinii se consumă din cauza unei vechi dușmanii.*

A CONTA v. intr.

1. A se baza pe...

N_1 + V + *pe* N_2

◊ A conta *pe cineva* / *pe ceva*: pe un prieten, pe colegi, pe ajutorul cuiva, pe prezenţa cuiva, pe sprijinul cuiva, pe discreţia cuiva, pe înţelegerea cuiva, pe cooperarea cuiva, pe curajul cuiva, pe memoria sa, pe atuurile sale, pe şansele sale, pe o împrejurare fericită, pe noroc, pe o promisiune.

♦ *Eu contez foarte mult pe voi. Poţi conta pe mine. Nu poţi conta pe acest om. Contez pe discreția ta. Am contat pe tăria de caracter pe care nu ai avut-o! Am contat pe rafinatul tău simț de autoconservare. Contez pe sprijinul tuturor grupurilor politice. Contez pe ajutorul dumneavoastră în acest demers. Contez pe această sumă de bani. Contez pe această inițiativă. Contez pe faptul că vei rămâne aici. Contez pe faptul că bunul simţ va triumfa în timpul votului. Nu contaţi pe mine. Nu conta pe asta! Pe ce contează el?*

2. A avea valoare, importanţă.

N_1 + V

◊ A conta în faţa cuiva, pentru cineva // foarte mult, prea puţin. A nu conta câtuşi de puţin, deloc, prea mult.

♦ *Fiecare detaliu contează. Faptul acesta contează. Fiecare voce din societate contează. Contează foarte mult modul de realizare a creditului. Probabil că mâine va conta și ultimul vot. Stabilitatea este importantă, dar nu este singurul lucru care contează. Banii nu prea contează. Părerile tale n-au contat. Pentru el numai succesul contează. Acolo, nu contează cine ești. Oricum nu prea contează ce alegem. Adevărul este că nu contează ce-i între noi.*

A CONTINUA

1. v. intr. A merge înainte, a nu se întrerupe.

N_1 + V // + Circ.

◊ A continua: până la capăt, ore în șir, întreaga zi, toată noaptea, aşa.

♦ *Lucrările continuă. Tratativele continuă. Discuţia a continuat ore în şir. Discuțiile au continuat întreaga noapte. Cercetările continuă pentru stabilirea cu exactitate a stării de fapt. Mă tem că această criză va continua mulţi ani. Ora de curs a continuat fără pauză. Proiectul nu mai poate continua. Drumul continuă până în sat. Strada*

continuă încă doi kilometri. Nedreptatea nu poate continua la nesfârşit. Nu se poate continua aşa!

V + *să* P

♦ *Afară continuă să plouă.*

2. v. tr. A duce mai departe ceva început.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi continua *ceva*: călătoria, drumul, calea, jocul, greva, lupta, munca, drumul pe jos, o discuţie, o anchetă, o tradiţie, povestea, conversaţia, studiile, un joc după un rezultat egal.

♦ *Guvernul îşi continuă activitatea. Îți vei putea continua cercetările acolo. Îşi va continua cariera de ministru. Trebuie să continuăm negocierile. Guvernul are datoria de a continua reformele structurale majore. Vom continua căutările până când ne vom îndeplini misiunea. Continuă-ţi viaţa! Viaţa îşi continuă cursul ei firesc.*

N_1 + V + *să* P

◊ A continua: să existe, să se dezvolte, să acţioneze în acelaşi stil, cu aceeaşi înverşunare, să meargă înainte, tot înainte, fără niciun plan, la întâmplare, până la capăt, să spere până la ultima suflare, să funcţioneze și după pensionare.

♦ *El continua să lucreze. Vom continua să cercetăm situația. Prietenii continuau să întrețină corespondența. Aceste cifre vor continua să crească. Valoarea monedei euro continuă să scadă. Această tradiţie va continua să existe peste secole. Detalii ulterioare ale atacului continuă să sosească. Precipitațiile vor continua să cadă și pe parcursul nopții. În pofida multor controale, afacerea continua să existe. Continuaţi să citiţi. Continuă să mergi tot înainte.*

A CONTRAZICE v. tr.

1. A exprima o părere contrară celei exprimate de altcineva; a nu fi de acord.

N_1 + V + N_2

◊ A contrazice *pe cineva* / *ceva*: un vorbitor, o afirmaţie, o presupunere, o idee, o teorie, ceva general acceptat.

♦ *Ion îl contrazice pe Mircea. Pe viitor, nu mă mai contrazice în fața întregii echipe. Nu-ți contrazice mama în fața prietenilor. Nimeni nu poate contrazice aceste lucruri.*

2. A nu se potrivi, a fi în opoziție, a fi incompatibil cu ceva; a dezminți ceva.

N_1 + V + N_2

♦ *Faptele contrazic spusele lui. Ştiinţa vă contrazice. Informația recent obținută contrazice această teorie. Parţial, acest text contrazice dezideratul respectiv. Acest lucru nu contrazice principiile pieţei libere. Această lege contrazice flagrant valorile europene. Acest fenomen contrazice legile fizicii și ale biologiei. Ultima lui mărturie contrazice flagrant declarațiile sale precedente.*

A se contrazice v. pron.

1. A spune ceva în opoziţie cu cele afirmate anterior de tine însuţi.

N_1 + V

♦ *Ion se contrazice mereu. Martorul se contrazice în declarații. Inculpatul se contrazice pe el însuşi cu privire la sursa de provenienţă a drogurilor.*

2. A nu fi de acord unul cu altul într-o discuţie.

N_1 + V + *unul pe altul* // + *cu* N_2

♦ *Cei doi se contrazic unul pe altul. E păcat că ne contrazicem în legătură cu probleme ce ar trebui să ne unească în interesul cetăţenilor Europei. Ar fi bine să nu ne mai contrazicem în legătură cu aceste amendamente. S-a contrazis cu un coleg pe tema latinității limbii române.*

3. A nu se potrivi.

N_1 + V // + *cu* N_2

♦ *Depoziţiile martorilor se contrazic. Aceste afirmaţii se contrazic în mod esenţial cu o parte din probele de la dosar.*

A CONTRIBUI v. intr.

A participa la o acţiune comună.

N_1 + V + *la* N_2 + *cu, prin* N_3 // + Circ.

◊ A contribui *la ceva*: la o activitate comună, la clarificarea lucrurilor, la menținerea curățeniei, la introducerea ordinii, la difuzarea, la răspândirea unei idei, la producerea unui articol vestimentar, la succesul unei întreprinderi, la dezvoltarea industriei, la eficientizarea transportului, la un fond comun, la taxele unei societăţi // cu bani, cu fonduri, cu un sfat, prin donaţii, prin asistenţă tehnică, prin eforturi considerabile / mult, substanțial, în mare măsură, în mod semnificativ, pe toate căile.

♦ *Fiecare a contribuit la reuşita acestei acţiuni. Am contribuit cu amendamente necesare la acest raport. Toţi am contribuit la cheltuieli. Lucrătorii calificați contribuie la creșterea productivității și competitivității întreprinderilor. Felicitări tuturor celor care au contribuit la această activitate. Casa de ajutor reciproc contribuie la bunăstarea financiară a familiei. Cunoştinţele lui au contribuit considerabil la succesul pe care l-a avut în lucrul ştiinţific. Prevederile adoptate contribuie în mod semnificativ la implementarea legilor. Paradisurile fiscale au contribuit în mod semnificativ şi nefericit la criza economică cu care ne confruntăm. Acest fapt va contribui în mod semnificativ la ieşirea din această criză economică. Statul a contribuit cu cinci milioane de lei la construcția stadionului. Părinții contribuie cu bani pentru a-i ajuta pe copii să-şi cumpere o locuință. Toţi au contribuit pentru a face lumea un loc mai bun.*

A CONTROLA v. tr.

1. A face un control.

N_1 + V + N_2

◊ A controla *ceva / pe cineva*: actele de identitate, documentele, o factură, biletele de tren, biletele la intrare, calitatea unui material, prezenţa elevilor, temele elevilor, munca cuiva, faptele, executarea mei lucrări, informaţiile în vederea obţinerii unui beneficiu maxim, bagajele, un mecanism, presiunea în pneuri,

pe cei prezenţi după listă, pe cineva de arme.

♦ *Profesoara controlează compunerile elevilor. Acest organism are dreptul de a controla mărfurile care ajung în ţară. Contactați firma de telefonie pentru a controla calitatea liniei. Ei controlează toate ieșirile din clădire. Încerc doar să controlez zvonurile.*

2. A supraveghea.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Şeful controlează munca angajaţilor. Poţi controla toate aparatele cu această telecomandă. Vreau să controlez afacerea. Programul software controlează procesul de producţie.*

3. A stăpâni, a domina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A controla *ceva* / *pe cineva*: un teritoriu, o zonă, spaţiul aerian, piaţa, presa, situaţia, circulația informațiilor, gândirea, comportamentul, totul.

♦ *Dușmanul controlează acest sector. Guvernul controlează presa. Se spune că forțele răului ar controla acum lumea. Cine controlează trecutul controlează viitorul. Niciun guvern nu poate controla gândirea oamenilor. Cine controlează moneda controlează şi ţara. Sunt gene complexe care controlează comportamentul. Genele afectate sunt cele care controlează îmbătrânirea. Acestea sunt celulele care controlează ritmul inimii tale. Curând, vor controla furnizarea de energie pe o jumătate de mapamond.*

3. A-şi supraveghea propriile manifestări.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi controla *ceva*: comportamentul, acţiunile, cuvintele, dezamăgirea, furia, reacţiile, ţinuta.

♦ *Când e furios, nu-şi poate controla comportamentul. Învaţă săti controlezi durerea. Cum să-ţi controlezi emoţiile?*

A se controla v. pron.

A-şi supraveghea propriile manifestări.

$N_1 + V$

♦ *Omul nu se mai controlează nici cu străinii. Se pare că bogații nu se pot controla, exact ca și săracii.*

A CONŢINE v. tr.

1. A fi umplut; a avea ceva în interior.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Recipientul conţine apă. Butoiul conţine o sută de litri. Damigeana conţine douăzeci de litri de vin. Fiecare punga conține hainele și obiectele unui pacient.*

2. A cuprinde.

$N_1 + V + N_2$

◊ A conţine: acid, amoniac, argint, aur, crom, diamant, zgură, ghips, grafit, plumb, metale grele, o materie otrăvitoare, un virus.

♦ *Minereul conţine mult fier. Medicamentul conţine iod. Fructele proaspete conţin vitamine. Strugurele conţine mult zahăr. Trebuie să cunoaștem numeroasele ingrediente pe care le conține salamul. Supa aceasta nu conţine coloranţi artificiali.*

3. A fi alcătuit, a include.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Romanul conţine două părţi. Lucrarea conţine trei capitole. Cartea conţine ilustraţii. Dicţionarul conţine peste cinci mii de cuvinte. Această carte conţine multe date utile. Ediţia aceasta conţine operele postume ale poetului. Dosarul conţine aproape o mie de pagini. Broșură conţine informaţiile de bază despre acest fenomen. Această idee conţine un mare adevăr. Descrierea conține specificațiile produsului finit. Incredibil câtă informație poate conține mintea umană.*

A CONVENI v. intr.

1. A fi pe placul cuiva, a corespunde dorinţelor cuiva.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A-i conveni *ceva cuiva*: salariul, prețul, situaţia // de minune, foarte bine, perfect.

♦ *Acest apartament îmi convine. Condiţiile de muncă îi convin lui Ion. Decizia convine tuturor. Alege orice dată îți convine. Să nu invocăm legea numai când ne convine. Majoritatea oamenilor trădează atunci când le convine. Oamenii lucrează împreună când le convine. Cooperează cu noi doar când le convine. Memoria le funcționează doar atunci când le convine.*

$V + N_1$ (D) + (*ca*) *să, că, unde, când, cum* P

♦ *Mi-ar conveni să învăţ de la cineva care ştie mult mai multe. Numi convine că sunt aşa, dar n-am ce face. Nu tuturor vecinilor mei le convine că am casă mare. Îmi convine unde trăiesc.*

2. A cădea de acord, a încheia o convenţie.

$N_1 + V +$ *cu* N_2 + *asupra* N_3

◊ A conveni *cu cineva*: asupra preţului, asupra unui termen, asupra datei plecării, asupra locului de întâlnire, asupra condiţiilor de colaborare, asupra unei soluţii, asupra unui armistiţiu, asupra declaraţiei finale.

♦ *Am convenit cu partenerii asupra organizării unei întrevederi bilaterale. După ce am convenit asupra unui preț, nu e bine să-l schimbăm. Negociatorii au convenit asupra unui proiect comun. Părţile au convenit asupra reluării importurilor. Vom conveni asupra celor mai importante aspecte.*

$N_1 + V + N_2$ + *cu* N_3

◊ A conveni *ceva*: reluarea activităţii, un acord de încetare a focului, data întrevederii oficialilor.

♦ *Guvernul a convenit o nouă prelungire a stării de urgenţă. Am convenit cu colegii ziua când vom definitiva proiectul. Autorităţile au convenit o relaxare a masurilor restrictive. Aceste ţări au convenit un acord comercial. Participanţii au convenit data organizării conferinţei.*

$N_1 + V$ + *cu* N_2 + *să* P

♦ *Am convenit cu prietenii să mergem în excursie. Am convenit să lucrăm împreună. Am convenit să nu discutăm aceste chestiuni. Credeam că am convenit să-mi spui adevărul. Vom conveni să amânăm meciul. Este un progres faptul că aceste ţări au convenit să îşi îmbunătăţească relaţiile reciproce.*

Vom face așa cum am convenit.

A CONVINGE v. tr.

A determina.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3 + Circ.

◊ A convinge *pe cineva*: prietenii, partenerul, auditoriul / de un fapt, de adevărul celor spuse, de contrariu, de justeţea unei acţiuni, de importanța unui lucru, de sinceritatea intenţiilor, de (ne)vinovăţia cuiva, de primejdia (unui nou război) / prin dovezi, prin probe, prin vorbe frumoase, prin argumente raţionale.

♦ *L-a convins pe vecinul său de sinceritatea intenţiilor sale. A trebuit să conving conducerea de necesitatea acestor lucrări. Mi-am convins prietenii de dreptatea mea.*

N_1 + V + N_2 + *să, că,* P

◊ A convinge *pe cineva*: să (nu) facă ceva, să pornească / să înceteze o acţiune, să renunţe la o acţiune, să rămână, să părăsească un loc de muncă, să accepte ceva, să-şi schimbe părerea, să adopte un punct de vedere, o idee, poziţia cuiva.

♦ *L-am convins să vină. Încearcă să-l convingi să ne ajute. L-a convins să se lase de fumat. Am convins-o pe mama să se trateze. Încerc să-l conving pe copil să nu plângă. Trebuie să-mi conving prietenii că sunt bine. A ştiut să-i convingă pe toţi să accepte propunerea lui. Astfel de afirmații mă conving că n-am pierdut nimic. Le-a convins că nu au de ce să se teamă. Acest lucru va convinge populaţia că instituţiile sunt eficiente.*

A se convinge v. pron.

A se încredinţa de ceva.

N_1 + V + *de* N_2 + Circ.

◊ A se convinge *de ceva*: de sinceritatea cuiva, de devotamentul cuiva // singur, din proprie experienţă, definitiv.

♦ *Ne vom convinge mâine de asta. Trebuie să te convingi mai întâi singur de asta. S-a convins de fidelitatea lor. Ea s-a convins de trădarea lui.*

N_1 + V + *să, că* P

♦ *S-a convins că nimeni nu-i vrea răul. M-am convins din proprie experienţă că e bine să ai mulţi prieteni. Medicii l-au examinat pe micuț pentru a se convinge că este sănătos.*

A COPIA

1. v. tr. A reproduce exact; a reproduce fără originalitate.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A copia *ceva*: un exerciţiu, o problemă, un text, cuvintele, o regulă din manual, un pasaj dintr-o carte, un tablou // pe curat, în caiet.

♦ *Elevii copiază o problemă de pe tablă. Am copiat exact ceea ce a scris profesorul. Sunt foarte mulți oameni care copiază picturi. Ei copiază fără nicio ruşine produsul şi îl fabrică la un preţ extrem de scăzut. Ei copiază doar ceea ce știu. Copiați fișierele direct pe disc.*

2. v. intr. A plagia.

N_1 + V + *de la, după* N_2

◊ A copia: un exerciţiu, un act, un document, un model de haină / de la coleg, de la vecin, la teză, la un

examen, după fiţuici, cuvânt cu cuvânt, pe rupte.

♦ *El a copiat rezolvarea problemei de la vecin. A copiat cuvânt cu cuvânt un capitol dintr-o alta lucrare. Elevii au copiat dintr-o culegere de exerciţii. Nu am copiat, dar alţii au copiat de la mine.*

3. v. tr. A imita.

$N_1 + V + N_2$

◊ A copia *pe cineva* / *ceva*: pe părinţi, pe profesor, stilul cuiva.

♦ *El îşi copiază şeful. Tipul acela te copiază pe tine. El îl copiază pe fratele său mai mare.*

A CORECTA v. tr.

A îndrepta greşelile.

$N_1 + V + N_2$

◊ A corecta *ceva* / *pe cineva*: o greşeală, o eroare, un text, o dictare, o lucrare scrisă, un manuscris, o ipoteză, o teorie, un viciu, șpalturi, caietele de teme, traiectoria, tirul, o nedreptate // cu creion roşu, cu grijă, superficial.

♦ *Profesoara corectează lucrările elevilor. El şi-a corectat greşelile. Membrii comisiei au corectat lacunele identificate în raport. Ministrul a corectat informațiile referitoare la subiectul discutat. Operatorul corectează inexactitățile depistate. Comandantul a corectat direcţia navei.*

A se corecta v. pron.

A-şi corecta greşelile, purtarea.

$N_1 + V$

♦ *A făcut o greşeală, dar s-a corectat.*

A CORESPUNDE v. intr.

1. A fi conform cu...

$N_1 + V + N_2$ (D) // + Circ.

◊ A corespunde: cerinţelor, exigenţelor, aşteptărilor, nevoilor cuiva, realităţii, adevărului, descrierii făcute, destinaţiei sale, menirii sale, unui anumit barem, unui anumit standard, unei necesităţi, intenţiilor, vederilor, nivelului de competenţă al unei persoane, scopului urmărit, modelului tip, cerinţelor postului // pe deplin, perfect, aproape întru totul.

♦ *Lucrarea corespunde exigenţelor. Noul manual corespunde tuturor cerinţelor. Această muncă nu corespunde pregătirii lui. Decizia corespunde dorinţei tuturor. Afirmația lui nu corespunde adevărului. Am căutat cuvântul francez care să corespundă celui românesc. Amendamentul propus corespunde pe deplin recomandărilor comisiei. Numai una dintre variante corespunde intenţiilor poetului.*

$N_1 + V + cu\ N_2$

♦ *Informaţia prezentată corespunde cu realitatea. Cererea corespunde cu oferta. Declarația lui corespunde cu spusele celorlalți. Evaluarea trebuie să corespunde cât mai mult posibil cu situația actuală. Legea votată de parlament a corespuns perfect cu legislația europeană. Propunerea comisiei nu corespunde deloc cu realităţile economice. Certificatul nu corespunde cu originalul actului de stare civilă.*

2. A fi în legătură cu ceva.

$N_1 + V + cu\ N_2$

♦ *Fereastra sufrageriei corespunde cu cea a salonului. Această pedală corespunde cu frâna. Cele două intrări corespund printr-un tunel.*

A COSTA

1. v. intr./ tr. A avea valoare de...; a se obţine cu preţul.

N_1 + V + Circ.

◊ A costa: bani, o grămadă, o grămadă de bani, o groază de bani, o sumă frumușică, o avere / mai nimic, scump, ieftin, mult, puţin.

♦ *Cartea costă trei lei. Costumul costă o mie de lei. Mașina a costat o groază de bani. Timpul costă bani. Treaba asta va costa mai mulți bani. Anularea contractului ar costa o avere. Totul costă bani. Aceasta costă ceva mai scump. Rochia aceasta nu costă mai nimic.*

N_1 + V + N_2 + Circ.

♦ *Acest costum m-a costat mult. Reparaţia televizorului vă va costa o sută de lei. Cât te-a costat acest apartament? Interesaţi-vă cât v-ar costa să aduceţi în țară o maşina cumpărată în străinătate. Nu mă costă nimic.*

2. v. tr. A plăti cu..., a dobândi cu prețul a...

N_1 + V + N_2+ N_3 / + Circ.

♦ *Imprudența l-a costat viaţa. Lucrarea m-a costat multe nopţi albe. Graba ne-ar putea costa calitatea. Proiectul acesta ne va costa viitorul. Falsificarea notițelor te-ar putea costa licența. Războiul a costat viețile a peste două milioane de oameni. Asta te va costa o șampanie. Nu costă un capăt de ţară. Nu mă costă nimic. Treaba aceasta îi va costa mult. Gafa asta te va costa scump.*

V + N_2 + N_3 + *să* P

♦ *M-a costat mult să repar gardul. Nu te costă nimic să fii politicos. Nu îl costă nimic să fie prietenos.*

3. v. intr. A se plăti cu..., a se dobândi cu prețul a...

N_1 + V + Circ.

♦ *Libertatea costă scump. Frumusețea costă mult.*

A CREA v. tr.

1. A produce, a realiza ceva nou, ceva ce nu a existat.

N_1 + V + N_2

◊ A crea *ceva*: un dispozitiv, o maşină, un nou model, o siglă nouă pentru un produs.

♦ *Michelangelo a creat o sculptură care îl reprezintă pe Moise. Cercetătorii au creat un robot care poate fi dirijat cu ajutorul gândurilor.*

2. A înfiinţa, a funda, a întemeia.

N_1 + V + N_2

◊ A crea *ceva*: o instituţie, o şcoală, un stat naţional, unitar, un curent filozofic, o teorie.

♦ *Aceste ţări au creat un fond de dezvoltare regională. Comisia va crea cadrul legislativ pentru activitatea comercială.*

3. A alcătui, a compune, a elabora.

N_1 + V + N_2

◊ A crea *ceva*: un nou cuvânt, un roman, o piesă de teatru, o operă de artă.

♦ *Dramaturgul a creat multe piese*

de teatru. Cred că am creat un raport echilibrat.

4. A pregăti, a forma (pentru o misiune, o carieră etc.).

N_1 + V + N_2

◊ A crea *pe cineva* / *ceva*: specialişti, cadre, ingineri, rezerve, noi locuri de muncă, condiţii de dezvoltare, condiţii pentru succesul (unei acţiuni, unei întreprinderi).

♦ *Au promis că vor crea noi locuri de muncă. Şefii le-au creat toate condiţiile pentru muncă. Există întreprinderi care creează locuri de muncă.*

5. A cauza, a determina.

N_1 + V + N_2 // + N_3 (D) + *din* N_3

◊ A crea *ceva*: o impresie, o bună dispoziţie, emoţii pozitive, o stare de spirit, o stare de indispoziţie, o stare de plictis, iluzii false, o tensiune nervoasă, motive de enervare, necazuri, dificultăţi, probleme, complicații, dependență, agitație, tulburare, confuzie, haos, panică în rândul oamenilor / printre oameni, dezordine, tensiuni şi mai mari în relaţia cu (cineva), o situaţie dificilă, o situaţie explozivă, dezbinare în rândurile (unui partid, unei organizaţii), o fracţiune în rândurile (unui partid, unei organizaţii), o diversiune, un precedent, o reputaţie, o situaţie mai bună, un nume, o clientelă // din nimic.

♦ *Şuvoaiele de apă le-au creat dificultăţi turiştilor. Aceste măsuri creează încredere în procesul de instruire. Vom crea un precedent care ar putea fi utilizat şi în alte domenii.*

A CREDE v. tr.

1. A fi convins de existenţa sau de adevărul unui lucru.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A crede *ceva*: fiecare cuvânt al cuiva, totul, toate bârfele // numai pe jumătate, în parte.

♦ *Am destule motive să cred aceasta. Unii au crezut povestea lui, iar alții nu. El crede tot ce i se spune. Nu-mi vine să cred acest lucru. Nu cred nimic din ceea ce nea povestit el.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Nu-mi vine să cred că totul e pierdut.*

2. A-i da cuiva dreptate, a-i accepta părerea.

N_1 + V + N_2

◊ A crede *pe cineva*: pe prieten, pe coleg, pe şef // pe cuvânt.

♦ *Toţi l-au crezut pe cuvânt. Judecătorii îl cred pe martor. Nimeni nu-l mai crede pe acest mincinos. Chiar dacă mi-ai aduce documentul, nu te-aș crede. Crede-mă pe cuvânt, este adevărat.*

3. v. tr. / intr. A avea înţelegere.

N_1 + V + N_2

♦ *Sătulul nu-l crede pe cel flămând. Nu plânge, că tot nu te cred.*

N_1 + V + N_2 (D)

♦ *Bogatul nu crede săracului. Acum el nu mai crede nimănui.*

4. A fi de părere; a considera, a socoti.

N_1 + V + *că* P

♦ *Cred că am dreptate. Cred că va ploua. Cred că are intenţii bune. Cred că am găsit soluţia. Cred că*

vom reuşi. Cred că ar fi corect să cunoaştem legea. Crede că totul îi este îngăduit. N-aş fi crezut că boala va fi atât de lungă. Acum va crede că suntem egoiști. Întotdeauna am crezut că e cam nebun. El crede că are şanse de reuşită. Vreau să cred că lucrurile au revenit la normal. Înclin să cred că e nevinovat. Sunt tentat să cred că are intenţii serioase.

N_1 + V + *despre* N_2 + *că* P

♦ *Oamenii au crezut despre ea că este o vrăjitoare. Mulți cred despre el că are o viață ușoară.*

N_1 + V + N_2 + N_3

♦ *El mă crede egoist. L-au crezut vinovat. El mă crede copil. Toţi l-au crezut mort. Drept cine mă credeţi?*

5. v. intr. A avea încredere; a-şi pune nădejdea în cineva.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A crede *în cineva* / *în ceva*: în artă, în dragoste, în predestinare, în spiritism, în minuni, în vrăji, în stafii, în astrologie, în teoriile conspiraţiei, în modificările climatice, în progresul societăţii umane, în existenţa extratereştrilor // sincer, orbeşte, neclintit, fără rezerve.

♦ *Toți am venit aici deoarece credem în el. Noi credem în sinceritatea lui. Aproape jumătate din populaţia globului crede in existenţa unor civilizaţii extraterestre. Unii oameni cred în socialism. Ei cred în puterea familiei. Pe la vârsta de nouă ani copiii încetează să mai creadă în Moş Crăciun.*

A se crede v. pron.

A se considera, a se socoti.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ A se crede: bolnav, înţelept, grozav, infailibil, intangibil, mare, mare şi tare, atotştiutor, de neînlocuit, buricul pământului, expert, savant, erou.

♦ *Se crede deştept nevoie mare. El se crede spiritual. Se crede mai important decât este cazul. Puştiul se crede un gangster adevărat.*

A CREŞTE

1. v. intr. A se mări treptat datorită proceselor vitale din organism.

N_1 + V + N_2 (N) / + Circ.

◊ A creşte: mare, încet, repede, la ţară, la oraş, văzând cu ochii, cu zece centimetri, fără tată.

♦ *Copiii cresc repede. A crescut la ţară. Băiatul creștea într-un an cât alţii în zece. S-a născut şi a crescut într-o familie cu mulţi copii. Plantele cresc încet. Grâul creşte frumos. Arborele a crescut strâmb. Pe marginea drumului creşte iarbă. Ce mare ai crescut!*

N_1 + V + N_2 (D)

♦ *Copilului îi cresc dinţii. I-a crescut părul, barba.*

2. v. tr. A spori ca număr, ca intensitate, ca valoare.

N_1 + V + Circ.

◊ A creşte: în volum, în înălțime, în lățime, neîncetat, nesemnificativ // rapid, considerabil, vertiginos, brusc, din abundență, exagerat, înspăimântător, în continuu, în ochii cuiva, ca ciupercile după ploaie, ca valoare.

♦ *Râul creşte. Aluatul creşte. Zgomotul creşte. Populaţia a crescut.*

Zilele încep să crească. Umbra copacilor creşte. Întunericul creşte. Vântul creşte în intensitate. Temperatura creşte vertiginos. Acţiunile cresc uşor. Prețul petrolului a crescut brusc. Cheltuielile lui cresc zilnic. Salariile cresc. Nivelul de trai creşte. Ambiţia lui creşte. Faima lui ca inventator va crește.

3. v. tr. A îngriji, a educa; a înmulţi; a cultiva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A creşte *pe cineva / ceva*: un copil, animale, vite, păsări, albine, flori, legume, cereale // cu biberonul, ca pe un spartan.

♦ *Mama mea a crescut cinci copii. Părinţii i-au crescut cu multă grijă. A sădit şi a crescut o livadă de aluni. Fermierul creşte păsări pentru carne și pentru ouă.*

4. v. tr. A mări.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Voi crește presiunea cu trei atmosfere. Guvernul a crescut taxele pentru bogați. Autorităţile au crescut cu treizeci la sută tariful de transport. Ziarul şi-a crescut continuu tirajul. Vom crește doza cu 10 procente. Acest lucru va crește intensitatea meciului. Lipsa investiţiilor în acest domeniu va creşte numărul accidentelor.*

A CRITICA v. tr.

A arăta lipsurile şi greşelile unei persoane, ale unei stări de lucruri.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A critica *pe cineva / ceva*: pe un student, pe colaboratori, pe şef, pe o personalitate politică, un spectacol, un fapt, o atitudine, o propunere, o decizie, declaraţiile cuiva, viziunea cuiva, neajunsurile // pentru frecvenţă nesatisfăcătoare / verbal, public, în presă, aspru, dur, sever, violent, vehement, distructiv, *pe nedrept*.

♦ *Sindicatele critică dur guvernul. Opoziţia critică autorităţile care nu au curajul să ia măsurile necesare. L-au criticat pentru întârzieri repetate. Ne-au criticat pentru că nu le-am acordat sprijinul. Este prea uşor să criticăm acești oameni după ce au căzut. Nu trebuie să criticam muzica generației tinere. Știți că nu criticăm ceea ce faceți.*

A CUCERI v. tr.

1. A ocupa.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A cuceri *ceva*: o cetate, o fortăreaţă, o trecătoare, o poziție a inamicului, o poziţie strategică, un oraş, o ţară, un teritoriu // pin luptă, prin violenţă, prin forţa armelor.

♦ *Inamicul a cucerit fortul. Regimentul a reuşit să cucerească poziţiile pierdute. După lupte crâncene trupele au cucerit oraşul. Năvălitorii au atacat şi au cucerit populaţiile băştinaşe. Noi nu am cucerit teritorii străine.*

2. (fig.) A obţine ceva cu greutate, cu sacrificii.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cuceri *ceva*: o medalie, un premiu, primul loc în proba de 100 de metri, victoria, un drept, libertatea, independenţa.

♦ *Poporul şi-a cucerit libertatea cu*

mari sacrificii. Omul va cuceri spaţiul cosmic. Nu mai caut să cuceresc lumea. N-am nicio dorință să cuceresc alte lumi.

3. (fig.) A-şi atrage dragostea, simpatia, bunăvoinţa cuiva.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A cuceri *pe cineva* / *ceva*: pe o femeie, pe un bărbat, oamenii, publicul, inima unei femei, inimile spectatorilor, simpatia cuiva, încrederea cuiva, dragostea cuiva, simpatia generală // prin sinceritate, treptat.

♦ *Blândeţea ei cucereşte inimile. Copilul acesta ne-a cucerit prin gingăşia lui. Frumuseţea ei l-a cucerit pe colegul meu. Energia și insistența cuceresc toate lucrurile. Fotbalistul a cucerit suporterii din întreaga lume. Un corp de voluntari ar consolida rolul şi imaginea Europei şi ar cuceri inimile şi minţile cetăţenilor europeni. M-a cucerit prin simplitate. Vechiul oraş ne-a cucerit prin casele şi pieţele sale.*

A CUMPĂRA v. tr.

1. A intra în posesia unui lucru plătind preţul lui.

N_1 + V + N_2 // + *de la* N_3 / + N_3 (D)

◊ A cumpăra *ceva*: un costum, un palton, un apartament, o casă, medicamente, bilete, locuri, mari cantităţi de cereale, toată cantitatea de mărfuri, multe şi de toate // contra numerar, cu banipeşin, cu bani gheaţă, cu plata în rate, pe credit, pe datorie, cu amănuntul, cu toptanul, angro, cu ridicata, la negru, pe sub tejghea, la mâna a doua, scump, ieftin convenabil, la un preţ avantajos, la preț redus, la preţ ridicat, pe te miri ce, pe nimic, pe nimica toată, pe un preţ de nimic / la licitaţie, de la magazin, de la piaţă, de la farmacie, de pe internet, de ocazie.

♦ *Fata și-a cumpărat o rochie frumoasă. Adună bani ca să-şi cumpere o locuință. Avem destui bani să cumpăram un apartament. Apoi vom cumpăra o casă mai frumoasă. Luăm banii și cumpărăm niște pământ. Cu aceşti bani am putea să cumpărăm un colț de țară. Au cumpărat acest loc pe un preţ de nimic. Le-a cumpărat copiilor cadouri. Sunt lucruri pe lume pe care nu le poţi cumpăra!*

2. (fig.) A câștiga de partea sa.

N_1 + V + N_2

◊ A cumpăra *ceva* / *cineva*: voturi, alegătorii, martorii, un funcţionar, juriul, o opţiune.

♦ *Bancherii i-au cumpărat pe politicieni. El e din categoria celor care şi-au cumpărat avansarea. Nu poţi cumpăra toţi alegătorii.*

A CUNOAŞTE v. tr.

1. A lua cunoştinţă de obiectele şi fenomenele înconjurătoare.

N_1 + V + N_2

◊ A cunoaşte *ceva*: un fapt, un amănunt, problema, situaţia, dedesubturile unei afaceri, punctul slab al cuiva, valoarea cuiva, adevăratul caracter al cuiva, o metodă şi mai bună, un mijloc şi mai bun, locul, interesele, patria, realitatea, viaţa, bucuria muncii // din proprie experienţă, bine, foarte bine, exact, superficial,

doar aproximativ, la perfecţie, temeinic, de-a fir a păr, în cele mai mici detalii, în toate amănuntele.

♦ *Noi cunoaştem realitatea prin simţuri. Atunci vom ajunge să cunoaștem mai bine locul unde ne aflam. Foarte puţini oameni cunosc nivelul real al sărăciei şi şomajului în această ţară. Cunosc foarte bine situația din această ţară, deoarece am fost acolo de mai multe ori. Cunosc eforturile pe care le faceți. Vom cunoaște planurile lui foarte curând.*

2. A avea sau a dobândi cunoştinţe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cunoaşte *ceva*: o limbă străină, limba franceză, mai multe limbi, istoria, literatura, materia, o meserie, regulile jocului, secretul coacerii pâinii, esenţa lucrurilor, lumea.

♦ *Absolvenţi universităţii cunosc cel puţin trei limbi străine. El cunoaşte foarte bine istoria universală. Se presupune că toată lumea cunoaşte această regulă.*

3. A şti sau a afla cine este o anumită persoană.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cunoaşte *pe cineva*: personal, din vedere, din auzite, doar după nume, prea bine, îndeaproape, de mic copil, de pe băncile şcolii, de foarte mult timp.

♦ *Îmi place să cunosc persoane noi. Eu îl cunosc de la serviciu. Îl cunosc din copilărie. Sunt foarte nerăbdător să te cunosc în persoană. Mi-ar plăcea să-l cunosc cândva. Am dreptul să cunosc aceasta persoană. Este într-adevăr minunat să vă cunosc. Acum l-am cunoscut mai bine. Îl vom cunoaște și-i vom afla povestea imediat. Sper să-ți cunosc copiii într-o zi. Abia aștept să-ți cunosc noii prieteni. Nu te cunosc deloc.*

4. A distinge, a deosebi, a recunoaşte.

$N_1 + V + N_2$ // + *după* N_3

◊ A cunoaşte *pe cineva*: *după mers, după voce.*

♦ *Îl cunosc după acest semn. Te cunoşti după mers. Câinele îşi cunoaşte stăpânul chiar după mulţi ani.*

5. A înţelege, a şti.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cunoaşte *ceva*: frica, mila, umilinţa, o senzație, un sentiment de durere, piedici, zile grele, negre, pulsul opiniei publice, mersul evenimentelor, măsura, hotarul, marginile.

♦ *El îşi cunoaşte posibilităţile. El a cunoscut necazurile de timpuriu. Nici lumea financiară, nici activitatea economică nu mai cunosc limite.*

A se cunoaște v. pron.

A se remarca, a se observa.

N_1 + V *pe sine / unul pe altul*

♦ *Cunoaşte-te pe tine însuţi. Noi ne cunoaştem încă de pe băncile şcolii.*

V + *că* P

♦ *Se cunoaşte că e obosit. Se cunoaşte că vine iarna.*

A CUPRINDE v. tr.

1. A îmbrăţişa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cuprinde *pe cineva / ceva*: în braţe, cu braţele, de mijloc, de după gât, de grumaz, de după umeri, în mâini.

♦ *Bunica l-a cuprins în braţe pe nepot. Flăcăul a cuprins-o de mijloc şi a sărutat-o. Bărbatul şi-a cuprins capul în mâini. Băiatul a cuprins cu braţele trunchiul unui copac.*

2. A fi potrivit de larg.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Paltonul te cuprinde perfect. Costumul nou nu-l cuprinde.*

3. A învălui, a năpădi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ceaţa a cuprins toată valea. Ploaia va cuprinde majoritatea regiunilor. Focul a cuprins pădurea. Un incendiu de vegetaţie a cuprins coama unui deal. Buruienile au cuprins grădinița cu flori.*

4. A pune stăpânire.

$N_1 + V + N_2$

◊ A cuprinde *pe cineva*: frigul, oboseala, amețeala, teama, frica, spaima, panica, deznădejdea, nostalgia, neliniştea, mânia, furia, o dorință, un sentiment de invidie, dorul de casă.

♦ *M-a cuprins somnul. Pe drumeţi i-a cuprins neliniştea. M-a cuprins nostalgia după locul unde m-am născut. Isteria generală a cuprins națiunea. Un uriaș văl al cruzimii și lăcomiei a cuprins atunci o parte a lumii noastre. Panica a cuprins tot orașul. O criză financiară şi economică fără precedent a cuprins toată lumea. Întunericul a cuprins inima acestei națiuni.*

5. A se răspândi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Războiul a cuprins tot continentul. Revoluţia a cuprins masele. O boală a cuprins toată regiunea.*

6. A include, a conţine, a îngloba.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Cartea cuprinde mai multe capitole. Această ediţie cuprinde operele postume ale poetului. Revista cuprinde importante rezultate de cercetare. Concursul cuprinde trei probe. Piața internă cuprinde un spațiu fără frontiere interne. Acest proiect cuprinde veniturile și cheltuielile estimate. Cardul va cuprinde informaţii pentru pacienţi şi personalul medical. Repertoriul său a cuprins un mare număr de piese româneşti. Raportul cuprinde toate informaţiile privind fenomenul studiat. Colecţia cuprinde o mare diversitate de ţesături. Numărul nouă cuprinde de trei ori numărul trei.*

7. A ocupa, a umple un spaţiu cu volumul sau cu dimensiunile sale.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Dulapul cuprinde mult loc. Setul de mobilă cuprinde tot peretele. Compunerea cuprinde cinci pagini. Această ilustraţie cuprinde o pagină.*

8. A avea o capacitate de...

$N_1 + V + N_2$

♦ *Sala cuprinde trei sute de spectatori. Stadionul cuprinde cinci mii de locuri. Muzeul cuprinde peste o mie de exponate.*

9. A se întinde pe o anumită perioadă.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Această etapă cuprinde mai multe secole. Evul mediu cuprinde o mie de ani. Noul protocol va cuprinde o perioadă de zece ani.*

A se cuprinde v. pron.

A intra de un anumit număr de ori în alt număr.

$N_1 + V +$ *în* N_2

♦ *Numărul doi se cuprinde de două ori în numărul patru.*

A CURĂŢA v. tr.

1. A face să fie curat.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3 // + Circ.

◊ A curăţa *ceva*: hainele, pantofii, un vas, cratiţele, dușumeaua, aerul, o rană, o stradă, calea, un teren, o pată, murdăria de pe jos // de praf, de pete, de impurități, de rugină, de zăpadă, de uscături, de omizi / cu apă, cu detergent, cu peria, cu buretele, cu pămătuful, cu aspiratorul / prin afumare, prin răzuire, chimic / în profunzime, până la luciu.

♦ *Mama curăţă hainele de praf. Am curăţat covorul cu aspiratorul. Detergentul curăţă eficient murdăria. Preferă să-și curețe dinții cu ață dentară. Ţăranii curăță pomii de uscături. Am curăţat grădina de buruieni. Lucrătorii au curățat locul destul de bine. Geniștii au curățat terenul de obiecte explozive şi de sârmă ghimpată. Poliţia a curăţat oraşul de răufăcători.*

2. A îndepărta.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3 // + Circ.

◊ A curăţa *ceva*: fructele, legumele, un măr, o portocală, mazărea, nucile, ciupercile, cartofii, peştele, un ou, o pasăre de pene // de coajă, de sâmburi / cu cuţitul.

♦ *Fata curăţă un măr. Am curăţat peştele de solzi.*

3. A face să rămână fără niciun ban.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

♦ *Au avut grijă să-i cureţe de bani pe bogătani.*

A se curăța v. pron.

A-şi îndepărta murdăria.

$N_1 + V +$ *de* N_2

♦ *Înainte de a intra în casă, trebuie să te cureţi de murdărie.*

A SE CUVENI v. pron.

1. A-i reveni cuiva ceva de drept.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A i se cuveni *ceva cuiva*: premiul, banii, plata, o răsplată, o mărire de salariu, o comoară, recunoştinţa, admiraţia, cinstea, lauda, mulţumirile, laurii.

♦ *Acestuia i se cuvin o sută de lei. Premiul se cuvine celui mai bun. El consideră că banii i se cuvin lui. Ocupă locul ce ţi se cuvine. Acest om nu va scăpa în niciun fel de pedeapsa ce i se cuvine. Are ceea ce i se cuvine. Îmi iau partea ce mi se cuvine. Suma care vi se cuvine rămâne neschimbată. Ţi se cuvine o bătaie!*

2. A i se potrivi.

$N_1 + V$ // $+ N_2$ (D)

♦ *Acestui eveniment i s-ar cuveni o altă apreciere. Aici se cuvine o altă remarcă.*

3. A fi conform cu cerinţele morale, a se cădea.

V + (ca) *să* P

♦ *S-ar cuveni să-şi viziteze mai des părinţii. Este prietenul tău şi s-ar cuveni să-l ajuţi. S-ar cuveni să ne bucurăm de acest lucru. În același timp totuși se cuvine să ne întrebăm care este rolul Parlamentului în această revizuire. Atunci se cuvine să sărbătorim ocazia. Nu se cuvine să porți uniforma asta. Nu se cuvine să se poarte astfel. Nu se cuvenea să fie pedepsit. Nu se cuvine să faci una ca asta. Se cuvine ca mâine să fim prezenţi. Se cuvine ca să luăm aminte la cele auzite.*

D

A DA

1. v. tr. A întinde, a înmâna; a pune în posesia unui lucru; a face să aibă ceva.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D) // + Circ.

◊ A da *ceva cuiva*: apă, mâncare, un medicament, o carte, un cadou, bani, rest, o sumă importantă de bani, o locuinţă, un premiu, o decoraţie, un credit, o recompensă, un titlu de proprietate, un drept, pământ // în mână, înapoi, cu împrumut, în arendă, prin testament, la timp, cu întârziere.

♦ *Bunica i-a dat nepotului un măr. Fata îi dă bolnavului un pahar cu apă. Femeia a dat grăunțe la păsări. Trebuie să-i dăm băiatului telefonul înapoi. Poștașul i-a dat corespondenţa destinatarului. Putem să-ți dăm ceva pentru durerea de cap. Guvernul le-a dat țăranilor pământ. La sfârşitul mesei ne-au dat îngheţată. Dă-mi sarea, te rog. Puteți să-mi dați un scaun? Ei nu ne-au dat nimic.*

2. v. tr. A oferi, a furniza.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A da *ceva cuiva*: un ajutor, un foc, o informație, adresa, un interviu, un autograf, o idee, un exemplu, amănunte, referințe, instrucțiuni, indicații, consultații, detalii, coordonate, timp.

♦ *Putem să vă dăm câteva indicații cu privire la locul aflării vasului. O să-ți dăm instrucțiunile necesare. Trebuie să le dăm toate informațiile utile. Vă vom da noile coordonate ale evenimentului. Ei ne-au dat toate detaliile întâlnirii. Mi-au dat o serie de mărturii. Trebuia să-i dăm o speranță. Le dăm astfel femeilor şansa de a se decide pentru maternitate. Vă dăm cinci minute de gândire. I-a dat două zile pentru a termina lucrarea. Trebuia să dăm impresia de pace.*

3. v.tr. A oferi ceva în schimbul...; a schimba; a vinde, a plăti.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A da *ceva*: o marfă, o mobilă, o mașină, un apartament // ieftin, scump, pe un preţ bun, cu sece lei, pe datorie, cu chirie, în arendă.

♦ *Am dat produsele cu preț bun. Firma ne-a dat marfa cu împrumut. Cum dai merele?*

$N_1 + V + N_2 + $ *pe* N_3 / + *să* P

♦ *A dat mulţi bani pe cărţi. El a dat un apartament din centrul orașului pe unul mai spațios de la periferie. Dănilă Prepeleac a dat o pereche de boi pe o pungă goală. A dat o groază de bani să-și cumpere o casă. N-am dat nimic pe pantofii aceștia vechi. Cât ai dat pe acest costum?*

4. v.tr. A arunca, a azvârli, a pune, a băga.

$N_1 + V + N_2 + $ Circ.

◊ A da *pe cineva / ceva*: cana, hainele vechi / afară, deoparte, de pământ, la coş, la gunoi, la fier vechi.

♦ *Au dat ușa de perete și-au năvălit înăuntru. Bunica a dat pâinea în cuptor. Mocanii au dat oile în luncă. Bărbatul a oftat și și-a dat pălăria pe ceafă. Să dai oglinda asta spartă la gunoi. Dă-l afară!*

5. v.tr. A repartiza.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A da *ceva cuiva*: o lucrare, o misiune, o sarcină, o însărcinare, o muncă, un rol, un text de tradus, de lucru.

♦ *Profesorul le-a dat problema spre rezolvare. Le-a dat elevilor de scris. Șeful le-a dat de lucru subalternilor săi.*

6. v. tr. A face ca ceva / cineva să participe la o acțiune; a încredința.

$N_1 + V + N_2 + $ *la* N_3

◊ A da *pe cineva / ceva*: pe copil, pe băiat, vitele, un cal, un câine, televizorul, o carte, o casă // la orfelinat, la grădiniță, la învățătură, la studii, la şcoală, la universitate, la gimnastică, la înot, la balet, la păscut, la dresaj, la reparat, la tipar, la spălat, la curățat, la scurtat, în folosință.

♦ *La vârsta potrivită, părinții l-au dat la învățătură. Spre seară au dat caii la păscut. Și-a dat costumul la curățat. Mi-am dat laptopul la reparat. Lemnarul dă scândurile la rindea. Părinții l-au dat să înveţe mai departe.*

7. v. tr. / intr. A produce; a provoca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A da *ceva*: flori, rod, recoltă bună, producție de calitate, randament, rezultate, o operă valoroasă, satisfacție, bucurie, poftă de mâncare.

♦ *Vaca dă mult lapte. La maturitate, pomul dă flori verzui și fructe cărnoase. Aceste operaţii dau acelaşi rezultat. Cercetările n-au dat niciun rezultat. Mersul pe jos dă poftă de mâncare. Acţiunile întreprinse acum vor da roade în viitor. Fără albinele culegătoare, majoritatea culturilor nu ar da un randament satisfăcător. Proiectul său dă unele rezultate încurajatoare.*

8. A impregna.

$N_1 + V + N_2 + $ *cu* N_3

◊ A da pereții cu var, parchetul cu ceară, o uşă cu vopsea, pantofii cu cremă, hainele cu parfum, cu ruj pe buze.

$N_1 + V + $ *cu* N_2

◊ A da: cu mătura, cu pieptenele, cu aspiratorul.

♦ *A dat cu mătura prin toată curtea.*

9. v. intr. A aplica o lovitură; a lovi, a bate.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A da *în cineva*: în copii, în bătrâni, în părinte, în polițist.

♦ *Bărbatul afirmă că a dat în vecinul său încercând să se apere. Ei nu au dat în cei căzuți la pământ. Voinicul a dat în cal și a luat-o la fugă.*

N_1 + V + N_2 (D) + *cu* N_3

◊ A da *cuiva cu ceva*: cu pumnul, cu cotul, cu piciorul, cu ciomagul, cu cuţitul, cu umbrela // în cap, peste mână, peste degete, peste faţă, peste frunte, în masă.

10. v. intr. A se duce către..., a se abate pe la..., a fi orientat.

N_1 + V + *la, spre, înspre* N_2

♦ *Strada dă înspre parc. Bulevardul aceasta dă în centru. Camera dă înspre grădină. Uşa dă în curte. Fereastra dormitorului dă spre o priveliște frumoasă. Livada dă în deal. Unde dă acest drum?*

N_1 + V + *pe la* N_2

♦ *Ieri a dat pe la şcoală. A profitat de ninsori și n-a mai dat pe la serviciu.*

11. A ajunge până la...; a nimeri într-un loc; a întâlni, a găsi pe neaşteptate.

N_1 + V + *de, peste, în* N_2 / + Circ.

◊ A da de *cineva* / *de ceva*: de prieteni, de gară, de capăt, de fund, de un obstacol, de necaz, de belea, de o primejdie, de bucluc, de un chilipir, de bine, de rău, de greu, peste hoți / într-o groapă, într-o băltoacă.

♦ *Înspre seară drumețul a dat de-o pârtie. Am dat de gară. În drumul lor, călătorii au dat de un oraș-fantomă. Fugii de lup şi dădui de urs. Acasă dau peste ea. Dădu într-o poieniţă. Băiatul a dat într-o băltoacă*

12. v. intr. A face o mişcare repetată cu anumită semnificaţie.

N_1 + V + *din* N_2

◊ A da din cap, din umeri, din mâini, din picioare, din coadă.

♦ *Toţi au dat din cap afirmativ. Am observat că unii dintre ascultători dădeau din cap în semn de aprobare. Cine dă din mâini nu se îneacă. Dă din mâini şi Dumnezeu îţi va ajuta.*

14. v. intr. A se ivi, a se porni, a apărea.

N_1 + V

♦ *E luna martie, de acum dă colțul ierbii. A dat frunza. În curând dă bruma. Deja au dat frigurile. Când dă prima zăpadă, las mașina in parcare.*

15. v. intr. A începe să....; a fi pe punctul să...

N_1 + V + *să* P

♦ *Și-a luat haina și a dat să fugă. A mers în spatele ei și a dat să-i fure geanta. A dat să plece, când şi-a adus aminte că mai are ceva de făcut.*

A se da v. pron.

1. A se alătura cuiva; a încerca să câştige simpatia cuiva.

N_1 + V + *cu, de, după, pe lângă* N_2

◊ A se da cu cineva, de partea cuiva, după cineva, pe lângă cineva.

♦ *Unii soldați s-au dat de partea*

răsculaților. Se dă pe lângă el. Ei s-au dat de partea cealaltă.

2. A se duce, a merge.

N_1 + V + *cu, pe, de-a, peste* N_2

◊ A se da cu săniuţa, pe gheaţă, de-a dura, de-a rostogolul, de-a tumba, peste cap.

♦ *Noroc că am frânat la timp pentru că el nu s-a dat din drum. Petrecăreții s-au dat la umbra unui pom. Copiii se dau cu sania.*

♦ *El e genul de bărbat care se dă la femei frumoase. Câinele s-a dat la un urs.*

3. A se lua după.

N_1 + V + *după* N_2

♦ *Ea s-a dat după bărbatul ei. Tânărul se dă după ceilalți colegi ai săi.*

4. A se pretinde.

N_1 + V + (*drept*) N_2 (N)

♦ *El se dă (drept) medic. Ea se dă mare artistă. Ion se dă mare.*

A DATORA v. tr.

1. A avea de plătit o datorie; a avea o obligaţie morală.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A datora *ceva cuiva*: o sumă de bani, recunoştinţă, respect, mult, nimic, totul.

♦ *Îi datorează colegului o sumă mare de bani. Datorăm băncii 15.000 de dolari. Îi datorăm felicitări dlui Ionescu. Toți îi datorăm mulțumiri speciale pentru ajutor. Pentru asta îți datorez viața. Știu că vă datorez o explicație. Credeam ca-i datorez un răspuns sincer. Încă îți datorez mulțumiri pentru asta. Presupun că-ți datorăm scuze. Le datorăm oamenilor pacea și stabilitatea. Cred că îți datorăm gratitudinea noastră. Daca îl ajuți acum, nu îi vom mai datora nimic. Nu datorez nimic nimănui.*

2. A avea drept cauză.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

♦ *Toate aceste bogății le datorează războiului. Revista își datorează existența veniturilor din reclame. Becul cu incandescenţă, telefonul, televizorul, rachetele și internetul îşi datorează existenţa unor fizicieni.*

A se datora v. pron.

A avea drept cauză.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A se datora *cuiva*: efortului, muncii asidue.

♦ *Succesul se datorează muncii încordate. Aceste modificări se datorează activităţii soarelui. Problema se datorează unei simple greșeli. Pierderea se datorează unei utilizări necorespunzătoare. Accidentul se datorează numai imprudenţei sale. Avaria se datorează vitezei foarte mari. Descompunerea se datorează microbilor din compost. Simptomele tale nu se datorează anxietății. Această creştere se datorează faptului că s-au reluat activităţile.*

A DĂRUI v. tr.

1. A face un dar.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A dărui *ceva cuiva*: flori, o carte, un cadou, un tablou, un colier, o bijuterie, o mașină.

♦ *Îi voi dărui această carte priete-*

nului meu. Bunica i-a dăruit nepoatei sale o mașină de cusut. De ziua ei i-a dăruit flori. Mama îmi dăruiește mereu câte-o carte la aniversare. Ți-am dăruit mai mult decât am dăruit oricui altcuiva. Îi vom dărui lui Ion un mic dar la plecare. Le vom dărui pasagerilor noștri o experiență care le va schimba viața.

2. A da, a acorda.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A dărui *ceva cuiva*: dragoste, fericire, viață, speranță.

♦ *Ea și-a dăruit viața copiilor. Dacă o femeie îți dăruiește dragostea ei, trebuie s-o prețuiești. I-a dăruit un copil. Noi am dăruit speranță unui copil. Daca doreşti fericire, dăruiește fericire celor ce te înconjoară.*

3. A consacra, a dedica.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

♦ *Acești oameni și-au dăruit viaţa unei idei în care credeau.*

A se dărui v. pron.

A se dedica, a se consacra.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A se dărui: familiei, profesiei, muncii, unei pasiuni, unei cauze, unui ideal, unui scop, artei, plăcerilor // cu trup şi suflet, cu totul, întru totul.

♦ *S-a dăruit familiei, fără a-şi neglija obligaţiile profesionale.*

A DECLARA v. tr.

1. A face o declaraţie.

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Martorii au declarat că au văzut accidentul. Sportivul a declarat că va participa la următorul campionat. Investigatorii au declarat că explozia a fost cauzată de o bombă. Autoritățile au declarat că înregistrează progrese în realizarea acestor acțiuni. Declar că nu sunt de acord cu această decizie.*

$N_1 + V + N_2$ (D) + că P

♦ *Le-a declarat prietenilor că încă nu a luat decizia finală. Administrația le-a declarat angajaților că nu vor fi noi disponibilizări.*

$N_1 + V + N_2$

◊ A declara *ceva*: naşterea unui copil, intențiile, planurile, veniturile, averea, grevă, boicot, stare de urgenţă, război, armistițiu // în mod public, solemn, ferm, categoric, hotărât, deschis, fățiș, răspicat, fără echivoc, sub jurământ, nelegitim, ilegal, sus şi tare, pe un ton care nu admite obiecții / la vamă.

♦ *Mâine vom declara victoria. La conferinţa de presă ministrul a declarat următoarele. Autoritățile au declarat stare de urgență. Consiliul poate declara întreruperea situației de urgență în orice moment. Liderii pot declara războaie oricând. Demnitarii și-au declarat averile. Nu aveţi nimic de declarat?*

2. A considera într-un anumit fel, a califica drept.

$N_1 + V + N_2 + N_3$

◊ A declara *pe cineva*: învingător, vinovat, nevinovat, falit, iresponsabil, pierdut, furat, mort capabil de ceva, apt / inapt pentru serviciul militar, în afara legii; un elev repetent, un diplomat persona non grata, *ceva* nul şi neavenit.

♦ *Declar şedinţa deschisă / închisă. Medicii l-au declarat apt de munca, deși este imobilizat la pat. Mi-am șters lacrimile și l-am declarat mort în fața întregii lumi. Administrația a declarat unele posturi neimportante. Ambele părți au declarat contractul nul.*

A se declara v. pron.

A se considera într-un anumit fel.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A se declara: mulţumit, satisfăcut, învingător, învins, bătut, insolvabil, surprins de ceva, în stare de faliment, adeptul, duşmanul cuiva.

♦ *În acea vreme mulți s-au declarat morți ca să intre în ilegalitate. Toți solicitanții care au răspuns la sondaj s-au declarat satisfăcuți. Iniţiatorii s-au declarat îngrijoraţi faţă de situaţia din ţară. Trei generali romani s-au declarat împărați și au încercat să preia puterea. Ei s-au declarat aliații noștri și au promis că ne vor sprijini.*

2. A se pronunţa pentru sau contra cuiva sau a ceva.

N_1 + V + *împotriva, în favoarea* N_2

◊ A se declara: împotriva cuiva sau a ceva, de partea / în favoarea cuiva, în favoarea proiectului, pentru pace, împotriva realegerii cuiva, împotriva războiului.

♦ *Oamenii s-au declarat împotriva terorismului. Majoritatea cetățenilor s-a declarat pentru independenţă. Mulți s-au declarat de partea lui. Deputaţii s-au declarat în favoarea adoptării acestei legi. Opoziția nu s-a declarat încă de partea niciunuia dintre partidele câștigătoare.*

A DECURGE v. intr.

1. A reieși.

N_1 + V + *din, de* N_2

♦ *Acestea sunt patru probleme cheie care au decurs din aceste evenimente. Până acum, nimic pozitiv nu a decurs din aceasta. De aici decurge importanţa descoperirii precoce a bolii. De aici decurge că este necesară eliminarea piedicilor care dăunează mediului de afaceri.*

2. A se desfășura.

N_1 + V + Circ.

◊ A decurge: bine, foarte bine, perfect, normal, satisfăcător, altfel, prost, rău, greșit, fără probleme, cu succes, în cel mai bun mod posibil, conform planului, ca la carte.

♦ *Cred că zborul va decurge bine. Operația a decurs perfect. Ședința decurge mai bine decât ai crede. Totul va decurge așa cum ați stabilit. Îți promit că nimic nu va decurge greșit astăzi. Lucrurile nu au decurs însă conform aşteptărilor. Totul va decurge potrivit planului. Săptămâna a decurs după același ritual. Evenimentul a decurs fără incidente. Boala decurge normal.*

A DEFINI v. tr.

1. A formula o definiţie, a explica.

N_1 + V + N_2

◊ A defini *ceva*: un cuvânt, un concept, frumosul, binele, răul // exact, excelent, perfect, foarte clar, în mod corect.

♦ *Autorul definește toți termenii utilizați în lucrare. Aparent, am definit cuvântul diferit. Am definit*

voluntariatul ca fiind o manifestare a bunăvoinţei. Cum definește el frumosul?

2. A stabili exact ceva, a delimita.

N_1 + V + N_2

◊ A defini *ceva*: priorități, intenții, atitudini, obiecții, criterii, norme, parametri, standarde, caracteristici, trăsături specifice, puncte-cheie, competențe, deficiențe, cerințele, limitele, specificațiile, politica, poziția, strategia, valoarea, onoarea, un domeniu, un aspect.

♦ *Cred că am definit foarte clar acest aspect al responsabilităţii. Parlamentul și-a definit prioritățile, asupra cărora există un consens. Comisia a definit în mod corect competențele pentru rezolvarea acestei probleme. Am definit asta ca fiind cea mai mare cheltuială din istoria țării noastre. Cercetătorul a definit proprietățile acestei substanțe. Comisia și-a definit foarte clar poziţia.*

3. A caracteriza.

N_1 + V + N_2 // + *ca, drept* N_3

♦ *Nu știu cum să-l definesc pe noul meu coleg. De acum înainte, oamenii mă vor defini drept un burlac permanent. Munca îl definește pe om. Alegerile pe care le facem ne definesc cine suntem. Toate acțiunile noastre ne definesc caracterul. Răspunsurile tale iți vor defini viitorul. Această afirmație îl definește ca impostor.*

A se defini v. pron.

A se autocaracteriza.

N_1 + V // + Circ.

♦ *M-am săturat să mă definesc singură. Veteranul se definește veridic în memoriile sale. Fiecare națiune se definește prin tradițiile sale.*

A DEFINITIVA v. tr.

1. A da o formă definitivă.

N_1 + V + N_2

◊ A definitiva *ceva*: planuri, liste, acte, măsuri, lucruri, afacerea, achiziția, ancheta, tranzacția, discursul, *treburile,* rezultatele unei investigații, pregătirile pentru ceva.

♦ *Comisia a definitivat lista. Vreau să definitivez actele. Încă mai așteptăm să definitivăm afacerea. Luni urma să definitivăm achiziția. Nu sunt sigur că am să reușesc să definitivez toate pregătirile. Trebuie să definitivăm planurile de nuntă.*

2. A confirma.

N_1 + V + N_2 + *pe, în* N_3

♦ *Șeful îi garantează că, în curând, îl va definitiva pe post. L-au definitivat în funcția de conferențiar.*

A se definitiva

A se titulariza.

N_1 + V + *ca, în, pe* N_2

♦ *Ion s-a definitivat ca medic.*

A DELIMITA v. tr.

A mărgini.

N_1 + V + N_2

◊ A delimita *ceva*: zona, granița, piața, teritoriul, perimetrul, suprafața, terenul, deșertul, valea, câmpul, problemele, competențele, domeniul unei științe.

♦ *Cele două state vecine și-au delimitat frontiera terestră. Trei*

mari piramide delimitează deșertul. Arborii de pe margine delimitează terenurile. Dacă ar fi să ne ghidăm mereu după principiul etniei, nu am mai putea niciodată să delimităm graniţele. Liniile de pe hartă delimitează uscatul şi bazinele de apă. Chenarul delimitează filele. Gardul delimitează perimetrul exterior al parcului. El nu rezolvă problemele, ci doar le delimitează. Statutul orașului delimitează îndatoririle șerifului.

A se delimita v. pron.

A-și preciza poziția într-un anumit context.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Protestatarii paşnici s-au delimitat de elementele violente. Formațiunea se delimitează de afirmațiile unor membri ai săi. Partidul ar trebui să se delimiteze de suspiciunile de corupție.*

A DEMARA v. tr. / intr.

A începe.

N_1 + V + N_2

◊ A demara *ceva*: un proiect, un program, o cooperare, o reformă, o activitate, o campanie, o investigație, un concurs, lucrările, măsuri, controale, verificări, cercetări.

♦ *Procurorii au demarat o anchetă. Primăria a demarat un proiect de amenajare a albiei râului. Tocmai am demarat discuţiile referitoare la economisirea energiei. Guvernul demarează procedura de recuperare a banilor delapidați. Părțile demarează procedura de numire a directorului în conformitate cu regulamentul. Comisia Electorală centrală demarează campania prezidențială.*

N_1 + V

♦ *Lucrările au demarat în primăvară. Campania de vaccinare a demarat în mai multe țări.*

2. v. intr. A porni în mare viteză.

♦ *Șoferul a demarat în trombă. Mașina demarează în viteză.*

A DEMITE v. tr.

A destitui.

N_1 + V + N_2

◊ A demite *pe cineva*: din funcție, de la șefia unei comisii, pentru incompetență, pentru iresponsabilitate, pentru neglijență în serviciu, pentru neexecutare de ordin, conform unei proceduri.

♦ *L-au demis din funcția de prim-ministru. Ministrul l-a demis pe funcționar pentru raportare de cifre false. L-au demis pe editor după două săptămâni. Căpitanul are dreptul de a mă demite. Pe Ion l-au demis pentru că a lovit un lucrător.*

A DEMONSTRA

1. v. tr. A dovedi prin argumente.

N_1 + V + N_2

◊ A demonstra *ceva*: o teoremă, o ipoteză, o idee, o teză, un drept, un punct de vedere, calitatea, eficacitatea, eficiența, importanța, validitatea unei idei, inepția, lipsa de valoare a unei idei, a unui plan, a unui lucru, a unui fapt, a unui om, potențialul, vinovăţia / nevinovăția unui inculpat // cu argumente convingătoare, prin fapte, în mod convingător.

♦ *Expertul a demonstrat validitatea tehnicilor utilizate. Cred că am*

demonstrat tot ce era nevoie. Rezultatele testelor demonstrează calitatea microbiologică a lotului analizat. Viitorul va demonstra în ce măsură acestea se vor aplica și în practică. Noile abordări demonstrează potențialul cooperării transfrontaliere. Cifrele demonstrează clar ineficiența acordului. Faptele demonstrează contrariul.

N_1 + V + *că* P

♦ *Acum am demonstrat că este posibil. Cred că am demonstrat că mă pot descurca. A demonstrat că aceste prejudecăți nu sunt corecte. Studiul a demonstrat ca înotul sporește inteligența. Evenimentele din ultima vreme demonstrează că ei au mușcat momeala.*

N_1 + V + N_2 (D)+ *că* P

♦ *Le-a demonstrat că nu au dreptate. Îți vom demonstra că nu ai procedat corect. Îi vom demonstra că a greșit.*

2. v. intr. A defila.

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *Tinerii demonstrează pe străzi pentru viitorul lor. Vom demonstra pentru libertatea noastră.*

A DENUMI v. tr.

A da un nume.

N_1 + V + N_2 + N_3

◊ A denumi *pe cineva / ceva*: un obiect, un fenomen.

♦ *Specialiștii denumesc acest produs geam termoizolant. Cercetătorii denumesc acest fenomen iluzia controlului. Au denumit această operațiune Plăcinta cu mere. Cu ani în urma, am denumit bordura din fata clădirii „Triunghiul Bermudelor".*

N_1 + V + N_2 + *în onoarea, după* N_3

♦ *Oamenii de știință au denumit un element obținut pe cale artificială în onoarea lui Nicolaus Copernic. Au denumit adăpostul pentru nevoiași în onoarea lui. Soții Curie au denumit unul dintre elementele noi descoperite de ei, poloniul, după țara lor natală. Au denumit o stradă după numele lui. Îmi ceruse să denumesc un munte după el.*

A DENUNȚA v. tr.

1. A face un denunț.

N_1 + V + N_2 // + *la* N_3 / + N_3 (D) + Circ.

◊ A denunța *pe cineva / ceva*: pe un hoț, pe un complice, pe un criminal, metode abuzive, abuzurile autorităților, diverse încălcări ale drepturilor omului, represiunile aplicate oponenţilor politici, utilizarea torturii // la poliție, autorităților / pentru nereguli, pentru încălcări grave.

♦ *A spus că nu-și putea denunța singur propria fiică. El ne poate denunța la politie. Dacă m-ai fi denunțat autorităților, aș fi fost executat. Profesorii au denunțat metodele abuzive folosite de director asupra elevilor. Multe organizații internaționale au documentat și au denunțat represiunile aplicate oponenților politici. Dacă refuzi să mă ajuți acum, te voi denunța ca un trădător. Îi ignoră sau îi denunță ca blasfematori. Voi denunța spitalul și pe dumneata în special, pentru neglijenta omicidă.*

2. A desface unilateral un contract.

N_1 + V + N_2

◊ A denunţa *ceva*: un acord, un tratat, o înţelegere.

♦ *Maine vom denunța acordul ca fiind fals. Toți membrii fundației au denunțat acordul încheiat anul trecut. Părțile semnatare au denunțat prezentul acord, la data expirării perioadei de cinci ani. Ei au denunțat unele puncte din înțelegerile abia perfectate.*

A DEOSEBI

1. v. tr. A distinge; a sesiza diferența.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A deosebi *pe cineva* / *ceva*: pe cineva într-o mulţime, culorile, două teorii // prin contrast, după voce, după anumite semne.

♦ *Cunoscuţii îi deosebesc cu greu pe aceşti gemeni. În cadrul aceleiaşi specii deosebim mai multe rase. Întotdeauna îi deosebesc pe cei însurați.*

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A deosebi *pe cineva* / *ceva de altcineva* / *de ceva*: pe unul de celălalt, un lucru de altul, grâul de secară, reptilele veninoase de cele neveninoase, ciupercile necomestibile de cele comestibile, un dialect de altul, cuvintele autohtone de neologisme, albul de negru, adevărul de minciună, stânga de dreapta, realitatea de închipuiri, binele de rău, ceea ce este corect de ceea ce este fals.

♦ *El ştie a deosebi prietenii de duşmani. Gemenii seamănă atât de mult între ei, încât nu poţi deosebi pe unul de celălalt. Abia de-l poţi deosebi de fratele său geamăn. Cred că pot să deosebesc o femeie de o maimuță.*

2. A face să se diferențieze.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

♦ *Limbajul verbal este ceea ce îl deosebește pe om de orice altă ființă vie. Spiritul colegial îl deosebeşte de ceilalţi. Ceea ce îl deosebeşte de tine este curajul. Trebuie să știi că nu doar prețurile noastre mici ne deosebesc de ceilalți.*

A se deosebi v. pron.

A se diferenţia.

N_1 + V + *de, în raport cu* N_2 + *prin, după, în* N_3

◊ A se deosebi *de cineva*: prin ceva, prin culoarea pielii, prin calităţi ieşite din comun, în păreri, în multe aspecte // puțin, mult, foarte mult, considerabil.

♦ *Ei se deosebesc unul de altul. Oamenii se deosebesc între ei. Ea se deosebeşte prin înfăţişare de surorile ei. Vasele se deosebesc prin mărime, formă și uneori chiar prin culoare. Aceste vagoane* se *deosebesc de cele de mai înainte printr-un mai mare confort. Reacțiile și modul tău de gândire se deosebesc de standardele actuale. Creanțele financiare se deosebesc prin posibilitatea de a fi sau nu negociabile. Ne deosebim în această privinţă. Prin ce se deosebeşte această lucrare de celelalte? Torturile se deosebesc după ingrediente și modul de preparare. Lucrarea se deosebeşte printr-o executare fină.*

A DEPĂRTA v. tr.

A îndepărta.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A depărta *ceva*: braţele, dulapul de la perete.

♦ *Băiatul și-a depărtat scaunul de masă. Vom depărta zăbrelele cu o rangă.*

A se depărta v. pron.

1. A se îndepărta.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A se depărta *de cineva* / *de ceva*: de casă, de uscat // fugind, în mare grabă, în fugă, brusc, definitiv.

♦ *Corabia s-a depărtat mult de țărm. La un moment dat cei trei bărbaţi s-au depărtat unul de celălalt din cauza curentului puternic. Avionul inamic se depărtează. Racheta se depărtează de noi cu 2000 de kilometri pe oră.*

2. (fig.) A se înstrăina.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se depărta *de cineva*: de părinţi, de prieteni, de rude.

♦ *Prin aceste locuri trăiesc câteva familii care s-au depărtat de civilizație.*

3. A se abate.

N_1 + V + *de, de la* N_2

◊ A se depărta *de la ceva*: de la subiect, de la tradiţii, de la adevăr, de la misiunea lor.

♦ *Ei se cam depărtează de realitate. Politicienii s-au depărtat de la ideea de a apăra interesele celor mulți.*

A DEPĂŞI v. tr.

1. A devansa, a întrece; a lăsa în urmă.

N_1 + V + N_2

◊ A depăşi *pe cineva* / *ceva*: un biciclist, un vehicul, un trecător // pe stradă, în locuri interzise.

♦ *Biciclistul a depăşit un autobuz. Automobilul depăşeşte trenul.*

2. A-i fi cuiva superior într-o anumită privinţă.

N_1 + V + N_2 + *în, ca* N_3

◊ A depăşi *pe cineva* / *ceva*: adversarul, un competitor, un concurent, colegii de şcoală, maestrul // în greutate, în înălţime, în lungime, în lăţime, în intensitate, în capacitate, în performanţă, în inteligenţă, într-o privinţă, în multe privinţe, într-un domeniu, ca isteţime, ca agerime / cu un cap, cu o rundă, cu mult.

♦ *Și-a depășit adversarul în runda a doua. De-a lungul anilor, și-a depășit colegii de clasă în înălțime.*

3. A trece peste o anumită limită.

N_1 + V + N_2

◊ A depăşi *ceva*: vârsta copilăriei, vârsta şcolară, limita de vârstă, termenul, un termen limită, timpul fixat, perioada de valabilitate, nivelul de alcoolemie permis, greutatea permisă, viteza admisă, legală, viteza sunetului, limitele admise, limitele permise, limitele posibilului, limitele raţiunii, limitele bunei-cuviinţe, bunului-simţ, orice limită, orice imaginaţie, măsura, resursele, bugetul, cadrul, instrucţiunile, ordinile primite, mandatul, atribuţiile, drepturile, autoritatea, competenţa, sarcina, aşteptările cuiva, toate aşteptările.

♦ *Asta depăşeşte orice limită. Cheltuielile depăşesc veniturile. Cererea depăşeşte oferta. Amenda nu va depăşi suma de o mie de lei. Mercurul termometrelor va depăşi treizeci de grade. Durata totală a*

dezbaterii nu depăşeşte şaizeci de minute. Mesajul dumneavoastră a depășit timpul de înregistrare. Acest lucru a depășit cu mult așteptările mele.

4. A fi mult mai dificil.

N_1 + V + N_2

◊ A depăşi *pe cineva* / *ceva*: posibilitățile cuiva, puterile cuiva, puterea de înţelegere a cuiva, nivelul de competenţă al cuiva.

♦ *Aceste probleme îl depăşesc. Aceste sarcini depăşesc puterile mele. Aceasta îmi depăşeşte posibilitățile mele financiare.*

A DEPINDE v. intr.

1. A fi condiţionat.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A depinde *de cineva* / *de ceva*: de circumstanţe, de împrejurări, de întâmplare, de vreme, de un singur parametru, de o anumită acţiune, problemă, chestiune, de consimţământul cuiva, de hotărârea cuiva, de bunăvoinţa cuiva.

♦ *Întreaga noastră afacere a depins de ei. Totul depinde de împrejurări. Totul a depins de o secundă. Multe depind de hazard. Viețile noastre pot depinde de asta. Viața unui om depinde de deciziile și acțiunile pe care le ia. Viitorul său depinde de această hotărâre. Şansa depinde de o întâmplare fericită. Sănătatea e o problemă de care depinde totul. Finanţarea este o chestiune de care depinde totul. Comerţul depinde de credit. Totul depinde de felul cum răspunzi.*

N_1 + V + *de cât* P

♦ *Totul depinde de cât timp avem la dispoziție. O zi frumoasă nu depinde numai de cât soare e afară.*

V + *de* N_1 + *să* P

♦ *A depins de mine să aleg pe ce drum voi merge.*

2. A fi sub autoritatea sau sub conducerea cuiva.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A depinde *de cineva*: de rudele sale, de părinţii săi // material, financiar.

♦ *Studenţii depind încă de părinţi.* Fiecare *depinde într-un fel de celălalt. Ea a depins de tine vreme de un deceniu. Aceste teritorii depind de Anglia.*

A DEPUNE

1. v. tr. A lăsa un obiect din mână, punându-l undeva; a prezenta; a face; a renunţa.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A depune *ceva*: paltonul și pălăria la garderobă, valizele la casa de bagaje, o coroană pe un mormânt.

♦ *Președintele a depus o coroană de flori la monumentul eroilor căzuți în război. Un bărbat necunoscut a depus o bombă în vagonul trenului accelerat.*

2. A preda, a înregistra un act (în vederea unei proceduri).

◊ A depune *ceva*: o carte la bibliotecă, un document la arhivă, bani la o bancă, o cerere de angajare, un formular de înscriere la universitate, o cerere pentru scutire de impozit, o ofertă, o acuzaţie împotriva cuiva, o garanţie, o plângere, o reclamație împotriva cuiva, un proiect de lege în parlament, o moțiune de cenzură.

♦ *El își depune banii câștigați la bancă. Familiile lor au depus deja plângere la poliție. Putem depune o scrisoare în instanță. Deputatul a depus câteva amendamente. Țara noastră a depus cererea de aderare la Uniunea Europeană.*

3. v. tr. A elimina.

N_1 + V + N_2

♦ *Peștii depun icre în cantități mari. Păsările îşi depun ouăle în cuib.*

A se depune v. pron.

A se aşeza la fund, formând sedimente.

N_1 + V + *pe* N_2

♦ *Pe cărţi s-a depus praful. Drojdia se depune pe fundul sticlei. Pe pereţii arterelor s-a depus calciu. La vărsare se depune mâl. Piatra se depune pe cazan. Zăpada s-a depus pe câmpuri. Sarea s-a depus pe fundul vasului.*

A DERANJA v. tr.

1. A face dezordine.

N_1 + V + N_2

♦ *Vântul îi deranjează șuvițele de păr. Cine mi-a deranjat cărțile de pe birou?*

2. A tulbura liniştea cuiva, a-l întrerupe de la o activitate.

N_1 + V + N_2 + *cu, prin* N_3 // + Circ.

◊ A deranja *pe cineva*: pe vecini, pe colegi, multă lume / cu insistența sa, prin poziţia sa, prin comportamentul său // de la lucru, de la masă, de la odihnă, de la somn.

♦ *Îmi pare rău că am deranjat atâtea persoane importante. Ceva din scrisoarea asta mă deranjează. Sper că nu te deranjează puțină critică constructivă. Lumina și zgomotul nu mă deranjează. Nu-i vom deranja odihna de amiază. Avioanele ne deranjează cu zgomotul lor. Ziarul deranjează autoritățile prin subiectele pe care le publică. Aceste persoane ne deranjează prin comportamentul lor. Nimic nu mă deranjează de la citit.*

V + N_2 + *că* P

♦ *Nu mă deranjează că mă evaluați. Nu ne deranjează că pădurile se taie ca în codru. Vă deranjează dacă fumez?*

A se deranja v. pron.

A se osteni.

N_1 + V + *cu* N_2 / + *să* P

♦ *El nu se prea deranjează să învețe. Unii locatari nu se deranjează să facă ordine după ei. Nici nu se deranjează să se implice. Întotdeauna există câțiva care nu se deranjează să răspundă. El nu s-a deranjat să-și ajute rudele.*

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *E primul sărman pentru care se deranjează primarul. El nu se deranjează pentru nimeni.*

A DESCHIDE v. tr.

1. A desface o închizătoare; a împinge în lături.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A deschide *ceva*: o uşă, o fereastră, un robinet, portbagajul, zăvoare, frigiderul, un seif // cu cheia, cu un șperaclu.

♦ *A deschis uşa cu cheia. Vântul a deschis fereastra. Succesul îi deschide toate uşile.*

2. A desface.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A deschide *ceva*: o carte, o scrisoare, un plic, un colet, corespondenţa, un pachet, o cutie de conserve, capacul, o sticlă, fermoarul unei haine, o pungă, chimirul, o umbrelă, paraşuta, o ladă, un butoi // cu un cuțit, cu un tirbușon, cu o rangă.

♦ *Deschideţi cărţile. Elevii și-au deschis caietele și au început să scrie.*

3. A face să nu mai fie împreunat sau strâns.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: ochii, gura, pliscul, braţele.

♦ *Copilul a deschis ochii și se uita țintă la ei. Monstrul și-a deschis larg gura. Și-a deschis brațele de parca ar fi gata să-și ia zborul.*

4. A face.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: o cărare, o potecă, un drum, o şosea, o cale // prin zăpadă.

♦ *Au deschis o cărare prin pădure.*

5. A face o incizie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: un abces.

6. A începe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: o discuţie, o dezbatere, o anchetă, o adunare, o şedinţă, un congres, o festivitate, balul, un subiect, un proces, o acţiune împotriva cuiva, focul asupra unei poziţii; (fig.) o pagină nouă, o eră, un făgaş nou, noi orizonturi.

♦ *Profesorul a deschis o expoziţie.*

7. A face să ia naştere, să funcționeze, a înființa, a organiza.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: un magazin, o întreprindere, o nouă linie de comunicaţie, o şcoală, aşezăminte de cultură, biroul, cabinetul, o agenţie comercială, un cont, un credit.

♦ *Negustorul a deschis o prăvălie. Unul Ionescu și-a deschis o fierărie la marginea satului.*

8. A da o nuanţă mai luminoasă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deschide *ceva*: o culoare.

♦ *Coaforul i-a deschis părul la culoare. Un zâmbet i-a deschis faţa.*

A se deschide v. pron.

1. A se da în lături.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Uşa se deschide în afară / spre înăuntru / spre dormitor. Uşa garajului se deschide ușor. Deodată, uşa s-a deschis larg. Aparatul are două uşi care se deschid în părţi. E ora la care se deschid toate magazinele.*

2. A începe să sângereze; a se sparge.

$N_1 + V$

♦ *Din cauza efortului i s-a deschis rana. Abcesul s-a deschis.*

3. A se desface.

$N_1 + V$

♦ *Mugurii se deschid. Floarea s-a deschis.*

4. A se înfățișa.

$N_1 + V$

♦ *O priveliște minunată s-a deschis în fața ochilor noștri.* (fig.) *O viaţă nouă i se deschidea înainte.*

5. A căpăta o înfăţişare luminoasă.

N_1 + V

♦ *Figura i s-a deschis. Bărbatul s-a deschis la față.*

A DESCOPERI v. tr.

1. A da la o parte obiectul care acoperă sau înveleşte ceva sau pe cineva; a dezveli.

N_1 + V + N_2

◊ A descoperi *ceva*: o cratiţă, o casă, un bolnav.

2. A dezvălui, a trăda.

N_1 + V + N_2

◊ A descoperi *ceva*: o crimă, o conspiraţie, o înşelătorie, un complot, o maşinaţie, dedesubturile unei afaceri.

3. A găsi, a afla.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A descoperi *ceva*: o comoară, o insulă, zăcăminte de minereu, petrol, o nouă stea, o nouă particulă elementară, un virus, forme noi de viață, o metodă nouă, un aparat, cauzele unui fenomen, cauzele unei boli, cauzele unui accident, un secret, un mister, adevărul, o intrigă, o manevră, planurile cuiva, punctul nevralgic, punctele slabe, slăbiciunea, o greşeală, lipsuri, erori, puncte slabe, urme, un complot, abuzurile plăcerea cititului // într-un sertar, în podul unei case, într-un subsol, într-un vagon de tren.

♦ *Columb a descoperit America în 1492. Cercetătorii au descoperit o bacterie care se hrănește cu plastic. Speologii au descoperit o pictură rupestră foarte veche. Arheologii au descoperit un tezaur de peste două mii de ani. Mereu descoperă lucruri noi. Poliţiştii au descoperit o armă în portbagajul unui autoturism. Colegii mei au descoperit niște probe foarte convingătoare. Parcă sunt doi copii care descoperă lumea. Într-o zi vom descoperi o alta lume.*

N_1 + V + că P

♦ *Întâmplător am descoperit că acolo este o uşă secretă. Savanții au descoperit că Universul se dilată. Fizicienii au descoperit că trăim într-o lume guvernată de patru forțe primare. Anchetatorii au descoperit că rucsacul a aparținut victimei. Poliția a reușit să descopere unde / când / cum au dispărut banii.*

4. (fig.) A lăsa neocrotit, neapărat.

N_1 + V + N_2

♦ *Comandantul a fost nevoit să descopere flancul drept.*

A se descoperi v. pron.

1. A se dezveli; a-şi scoate pălăria de pe cap.

N_1 + V

♦ *Intrând în casă, bărbatul s-a descoperit și s-a închinat.*

2. A se trăda.

N_1 + V

♦ *Nu voia să se descopere că încă nu era major.*

A DESCRIE v. tr.

1. A înfăţişa, a zugrăvi.

N_1 + V + N_2

◊ A descrie *ceva* / *pe cineva*: un peisaj, un detaliu, o situaţie, desfăşurarea unei întâmplări, funcţionarea unui sistem de calcul, un infractor urmărit de poliţie // în cuvinte, în scris, exact, clar, comprehensiv, amănunţit, în amănunt, cu lux de amănunte, foarte realist, plastic, într-o lumină favorabilă, în linii generale, în linii mari, în culori vii, în culori sumbre, în culori mohorâte, în culori negre, în culori favorabile, în culori frumoase, în roz, în culori întunecate / cu toate cusururile, fără a-i ascunde defectele.

♦ *Martorii au descris cutremurul devastator în culori negre. Ambasadorul nu a făcut decât să descrie, în mod corect, situaţia existentă. Nimeni nu a putut descrie exact ființa misterioasă. Victimele au descris tortura fizică, psihologică și emoțională la care au fost supuse. Ei au descris frustrarea, durerea şi sacrificiul pe care le presupune lupta pentru eliberare națională. Filmul descrie evenimentele dramatice din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Nu se poate descrie în cuvinte.*

N_1 + V + *ca* N_2

♦ *Vecinii au descris victima ca pe un singuratic. Prietenii îl descriu pe Ion descris ca pe o persoană iubitoare. Mulţi martori oculari au descris fiara ca pe o maimuţă de aproximativ doi metri înălţime. Ei au descris situația, ca pe cel mai rău coșmar. Participanții au descris conferinţa ca fiind un eşec.*

2. A trasa.

N_1 + V + N_2

♦ *Elevul a descris un cerc în caiet. Şoseaua descrie o curbă. Drumul descrie o curbă mare spre nord.*

3. A parcurge o traiectorie.

N_1 + V + N_2

♦ *Avionul descrie un cerc în jurul navei. Corpurile cereşti descriu diferite traiectorii.*

A DESCURCA v. tr.

1. A face să nu mai fie încurcat.

N_1 + V + N_2

◊ A descurca *ceva*: firele unui ghem, părul.

♦ *Marinarii descurcă lanţurile de ancoră răsucite.*

2. (fig.) A clarifica.

N_1 + V + N_2

◊ A descurca *ceva*: o problemă, o situaţie, un caz complicat, o enigmă.

♦ *Ai încurcat lucrurile că nici Dumnezeu nu le mai descurcă*!

A se descurca v. pron.

A ieşi dintr-o situaţie dificilă.

N_1 + V + *în* N_2 / + *cu* N_2

◊ A se descurca: în viaţă, în orice împrejurare, într-o situaţie nedorită, neplăcută, în cele mai dificile situaţii, într-o discuţie, într-o bibliotecă, într-un labirint, la examen, cu treburile gospodăreşti / numai cu propriile venituri, resurse // singur, de unul singur, bine, ușor, repede, cu ușurință, de minune, într-un fel, cumva, prost, cu efort, prin mijloace ilegale, cum poate.

♦ *Ținând cont de situație, ne descurcăm destul de bine. El este o*

persoană care se descurcă bine cu tehnologia şi cu ştiinţele exacte. Ion se descurcă cu bani puţini. Ei se descurcau prin propriile mijloace. Trebuie să ne descurcăm fără el. Suntem obișnuiți să ne descurcăm singuri. Sunt sigură că ne vom descurca cumva. El nu se descurcă în chestiuni elementare.

A DESFACE v. tr.

1. A separa părţile componente.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desface *ceva*: un ceas, o bicicletă, motorul unei mașini, o ţesătură, un pulover, tivul rochiei, o funie, un lanţ, un nod, părul, cozile, cosiţele // în bucăţi, în fibre, în părţile componente, piesă cu piesă, pe cusătură.

♦ *Mecanicul a trebuit să desfacă toată instalaţia. Băieții au desfăcut bicicleta.*

2. A desprinde din locul unde este fixat.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desface *ceva*: o fundă, o cravată, părul.

♦ *Își desface cravata, apoi își scoate sacoul.*

3. v. tr. A anula.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desface *ceva*: un contract, o logodna, o căsătorie.

♦ *I-au desfăcut contractul de muncă.*

4. A deschide; a separa, a despărţi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desface *ceva*: o scrisoare, un pachet, bagajele, valiza, ambalajul, un cadou, o hârtie, un şervet, o hartă, paginile lipite ale unei cărţi, un ghem de aţă, căptușeala unui palton, aripile, braţele, mâinile.

♦ *Cocorii își desfac aripile. Acum am desfăcut în sfârșit ultima cutie. Pot să desfac o conservă de mazăre. Vom face o friptură și vom desface o sticlă de vin bun. Nu pot să desfac ce ai făcut.*

A se desface v. pron.

1. A se descompune.

N_1 + V + *în, pe la* N_2

♦ *Scaunul s-a desfăcut. Urciorul s-a desfăcut în bucăţi. Haina s-a desfăcut pe la cusături. Șireturile s-au desfăcut.*

2. A se deschide.

$N_1 + V$

♦ *Florile s-au desfăcut. Se desfac mugurii.*

A DESFĂŞURA v. tr.

1. A întinde.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desfășura *ceva*: un ghem, un mosor, o hartă, un sul de hârtie, un steag, un pavilion, pânzele unei corăbii, velele, aripile.

2. A propaga, a difuza.

$N_1 + V + N_2$

◊ A desfăşura *ceva*: o acțiune, o activitate intensă, febrilă, o analiză, un studiu, un experiment, o investigație, verificări, teste, un recensământ, dezbateri, negocieri, o vizită, o anumită politică.

♦ *Noi vom desfășura separat propria investigație. Urmează să desfășurăm un experiment de o mare importanță. Nu sunt sigur dacă*

are sens să desfăşurăm dezbaterile. Trebuie să desfăşurăm aceste negocieri repede şi cu bună credinţă. Sunt de acord că ar trebui să desfăşurăm verificări pentru a calma populaţia. Nu am desfăşurat încă teste pe oameni.

A se desfăşura v. pron.

1. A trece de la formaţia de marş la dispozitivul de luptă.

N_1 + V

♦ *Trupele se desfăşoară pentru atac.*

2. A se arăta, a se înfăţişa.

N_1 + V

♦ *O privelişte minunată se desfăşura înaintea ochilor.*

2. A decurge, a evolua.

N_1 + V + Circ.

◊ A se desfăşura: bine, normal, conform planului, fără niciun incident, fără accidente, fără necazuri, fără dificultăţi, cu succes, cum trebuia.

♦ *Evenimentele se desfăşoară normal. Experimentul s-a desfăşurat conform planului. Programul se desfăşoară fără dificultăţi. Operaţiunea s-a desfăşurat fără pregătire suficientă. Audierea s-a desfăşurat într-o atmosferă de dezacord exprimat între părţi. Al doilea tur al alegerilor s-a desfăşurat într-un mod regretabil. Totul s-a desfăşurat exact aşa cum trebuia. Acţiunea romanului se desfăşoară la sfârşitul secolului XIX. Proba de maraton s-a desfăşurat pe acelaşi traseu pe care soldatul atenian l-a străbătut pentru a anunţa atenienilor victoria în faţa perşilor.*

A DESFIINŢA v. tr.

1. A face să nu mai existe.

N_1 + V + N_2

◊ A desfiinţa *ceva / pe cineva*: un post, o funcţie vacantă, o instituţie, o echipă, o asociaţie, o organizaţie, o şcoală, o întreprindere, blocurile militare, privilegiile, abuzurile, cenzura, vizele, un argument, o afirmaţie, populaţia.

♦ *Consiliul înfiinţează şi desfiinţează comitete. Corporaţiile mari le desfiinţează pe cele mici. Guvernul a desfiinţat o agenţie independentă. I-a ameninţat că îi desfiinţează. Avea argumente atât de solide, încât pur şi simplu l-a desfiinţat. Finanţatorul echipei l-a desfiinţat pe arbitru.*

2. A anula.

N_1 + V + N_2

◊ A desfiinţa *ceva*: un contract, pedeapsa cu bătaia, pedeapsa cu moartea.

♦ *Autorităţile au desfiinţat o parte din taxele existente. Medicii au desfiinţat argumentele conform cărora analizele au fost falsificate.*

A DESPĂRŢI v. tr.

1. A separa, a delimita.

N_1 + V + N_2

◊ A despărţi *pe cineva / ceva*: doi iubiţi, doi boxeri, bătăuşii, mulţimea, două probleme // printr-un gard, printr-un perete, printr-o îngrăditură, printr-un cordon, printr-un perete, printr-un paravan, printr-un zid, prin virgulă // în capitole, în coloane, în secţiuni.

♦ *Odată a trebuit să-i despart dintr-o bătaie. Doar o uşă îi despărţea. Frontiera desparte două ţări. Râul desparte două localităţi.*

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A despărţi *pe cineva* / *ceva*: un copil de mama lui, pe fecior de tată, biserica de stat, adevărul de minciună.

♦ *Şi-a despărţit curtea de grădină printr-un gard. Stăpânul și-a despărțit terenul de cel al vecinului său printr-un gard. A trebuit să-l despărţim pe copilul bolnav de ceilalţi copii. Războiul i-a despărţit pe copii de părinţi. Râul desparte Carpații Orientali de Carpaţii Meridionali. O săptămână îi mai despărţea de ziua călătoriei. Nu trebuie să despărţim teoria de practică.*

2. A împărți.

N_1 + V // + Circ.

◊ A despărţi *ceva*: părul cu o cărare, un cuvânt la capătul rândului, cuvintele în silabe.

♦ *Și-a despărţit camera în două printr-un perete / printr-o draperie.*

A se despărți v. pron.

1. A pleca, a se îndepărta.

N_1 + V // + *de* N_2

♦ *Cei doi s-au despărţit la colţul străzii. M-am despărţit de ei la ora nouă Tânărul s-a despărțit cu inima frântă de locurile natale.*

2. A se înstrăina, a rupe legăturile.

N_1 + V // + *de* N_2

◊ A se despărţi *de cineva*: de părinți, de cei dragi, de prietenii săi, de colegi, de consăteni /cu inimă grea, ca prieteni, pentru totdeauna.

♦ *S-au despărţit pentru că nu se mai înţelegeau. Îmi pare rău că s-au despărţit de noi. M-am despărțit* de prietena mea. *Echipa s-a despărțit de cel mai bun jucător.*

3. A divorţa.

N_1 + V // + *de* N_2

◊ A se despărți prin divorț.

♦ *Părinții lui s-au despărțit pe când el avea zece ani. Astăzi, opt din zece cupluri se despart. S-a despărţit de soţul ei după zece ani de căsnicie. Nu m-am despărțit de ea din cauza ta.*

4. A se împărți.

N_1 + V + Circ.

♦ *În acest loc drumul se desparte în două. Râul se desparte în două braţe.*

A DESTABILIZA v. tr.

A face instabil.

N_1 + V + N_2

◊ A destabiliza *ceva*: o situație, o piață, o agenție, o companie, o industrie, o economie, un sector, un oraș, o regiune, o țară, întreaga societate, cursul valutar, orbita planetei, sistemul planetar, structura celulară, stratul de rocă.

♦ *Criza economică şi financiară destabilizează ţara. Problemele sociale din ultimii câţiva ani în acest domeniu au destabilizat societatea la o scară mult mai largă. Aceste conflicte destabilizează regiunea. Lucrurile acestea au destabilizat întreaga Europă. Exploziile tectonice destabilizează orbita planetei.*

A se destabiliza

A deveni instabil.

$N_1 + V$

♦ *S-a destabilizat întreg sistemul. Scoarța terestră se destabilizează.*

A DESTĂINUI v. tr.

A dezvălui.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A destăinui *ceva cuiva*: un secret, o informație, un fapt, intențiile, planurile adevărate, necazurile, emoțiile, ura, dragostea.

♦ *El promite să ne destăinuie locul unde se ascunde infractorul. Mi-a destăinuit toate chestiile oribile care i s-au întâmplat. Nu am destăinuit nimic.*

A se destăinui v. pron.

A se confesa.

$N_1 + V + N_2$ (D) // + *despre, cu privire la* N_3

♦ *Ea s-a destăinuit mamei sale. Pacienții deseori i se destăinuie. Se pare că s-a destăinuit antrenorului. El i s-a destăinuit colegului despre cea mai dificilă perioadă din viața sa. Vezi dacă poți să-l faci să ți se destăinuie cu privire la trecutul lui. Ea nu se destăinuie nimănui. Ți se destăinuie ție cu tot ce i s-a întâmplat?*

A DEŞTEPTA v. tr.

1. A trezi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deştepta *pe cineva*: din somn, din visare.

♦ *În fiecare dimineață eu îl deştept pe frățiorul meu mai mic. Nu vorbiţi prea tare, o să deşteptaţi copilul. Când era cât pe ce să adoarmă, păsările nopții și o briză rece l-au deșteptat. Un zgomot neobişnuit l-a deşteptat din starea de visare.*

2. (fig.) A stârni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deştepta *ceva*: interesul, sentimentele, amintirile, curiozitatea, bănuielile cuiva.

♦ *Le-a deșteptat interesul copiilor pentru istorie. Toate aceste întâmplări l-au deșteptat pe Ion. Numele acesta i-a deşteptat amintirile. Este o metoda buna de a-i deștepta simțurile. Frigul i-a deşteptat vechea durere.*

A se deștepta v. pron.

1. A se trezi.

$N_1 + V$

◊ A se deştepta: din somn, din amorţeală // dimineața.

♦ *Locatarii s-au deșteptat din cauza mirosului de fum. S-a deșteptat într-o gălăgie înspăimântătoare. Duminica oamenii se deșteaptă mai târziu. S-a deșteptat dintr-un somn binefăcător. Tresări ca deşteptat dintr-un vis urât.*

2. A se ivi, a apărea.

$N_1 + V +$ *în* N_2

♦ *Speranţa se deşteaptă în suflet. Se deșteaptă dragostea în ea. În el s-a deșteptat o nouă forță.*

3. A deveni conștient, a ajunge să înțeleagă.

$N_1 + V$

♦ *El nu mai e ca înainte, s-a deşteptat. Unii din ei nu vor mai apuca un viitor luminos, dacă nu se deşteaptă.*

A DETERMINA v. tr.

1. A cauza.

$N_1 + V + N_2$

◊ A determina *ceva*: o schimbare,

succesul unei acțiuni, creșterea, scăderea prețurilor.

♦ *Această substanță poate determina iritaţia mucoasei nazale. Seceta a determinat scăderea nivelului de trai. Aceste date noi au determinat modificarea proiectului. Aprecierea monedei Euro determină o creștere inevitabilă a prețurilor. Unele fenomene pot determina cursul vieții noastre. Modificările dramatice ale vegetației pot determina prăbușirea ecosistemului.*

2. A stabili.

N_1 + V + N_2

◊ A determina *ceva*: caracteristicile unui fenomen, sensul unui cuvânt, locul unui eveniment, vechimea unei descoperiri, cauzele unei boli, grupa sangvină, frontierele, poziția inamicului, obligaţiile cuiva.

♦ *Specialiștii au determinat cauza focului. Acum urmează să determinăm caștigătorii. O durată permisă determină câte ore pe zi poate copilul să utilizeze computerul. Acum am determinat baza de la care să pornim. Doar așa putem determina rezultatul acestui proces. Nu se poate determina specia greierului fără examinarea acestuia.*

N_1 + V + *că, dacă, unde, când, cum, cât* P

♦ *Până acum am determinat că ciuperca a afectat cel puțin o duzină de clădiri. După o serie de teste, anchetatorii au determinat că victima a murit din cauze naturale. Seara asta, vom determina dacă un nou membru este demn de a proteja secretul. Vom determina cum / unde / când au fost cheltuiți banii. Să văd dacă pot determina cât timp rămâne gazul în atmosferă.*

3. A calcula, a deduce pe baza anumitor date.

N_1 + V + N_2

◊ A determina *ceva*: greutatea, lungimea, lățimea, o distanţă, o mărime, o valoare, longitudinea, un unghi, suprafaţa unui dreptunghi, aria unei suprafețe, viteza vântului, cantitatea de alcool în sânge.

♦ *Elevii trebuie să determine suprafața unui cerc.*

4. A face să se decidă.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A determina *pe cineva*: la o acțiune.

♦ *Am insistat să-mi spună ce i-a determinat la o asemenea măsură. Toți se întreabă ce l-a determinat la o asemenea nebunie. Nu știu ce l-a determinat la o luare de poziţie împotriva noastră. Faptul că i-a cruțat viața l-a determinat la o mărturisire şi mai umilă.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A determina *pe cineva*: să facă un anumit pas, să se întoarcă, să cedeze, să fie împotriva cuiva sau în favoarea cuiva.

♦ *Împrejurările l-au determinat să-și schimbe hotărârea. Toate acestea i-au determinat să caute alte mijloace. Această propunere i-ar putea determina pe unii dintre colegi să facă un pas greșit. Acest element nu este suficient pentru a mă determina să votez în favoarea*

raportului. Ce te-a determinat să iei această hotărâre?

A DEŢINE v. tr.

1. A avea în stăpânire sau în păstrare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deține *ceva*: o avere, arme ilegal.

♦ *El deține un restaurant în centru. Banca deține active în valoare de milioane de euro. Familia mea a deținut o fermă.*

2. A poseda, a dispune.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deține *ceva*: un premiu, un titlu, centura de campion, un brevet, diplome care atestă calificarea într-un domeniu, un mandat, informații importante.

♦ *El era sigur că deține răspunsul. El deține cheia viitorului nostru.*

3. A ocupa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deține *ceva*: *o funcție, un post înalt, puterea, controlul, monopolul, un drept, un rol de conducător, un rol principal într-o acțiune, un loc de frunte, un loc important, o poziție importantă în ierarhia socială, o poziție marginală în cadrul unui eveniment, supremația aeriană.*

♦ *O femeie va deţine postul de premier. În viitor roboții vor deține un rol tot mai important în societate.*

4. A închide, a aresta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A deține *pe cineva*: un infractor, un hoț, un criminal, un condamnat pentru terorism.

♦ *Poliția nu deține minori. Organele de anchetă dețin migranții și solicitanții de azil în condiții care nu respectă standardele internaționale. Rebelii îl deţin pe reprezentantul unei organizații internaționale.*

A DEVENI v. intr.

1. A se preface în..., a lua forma de...

$N_1 + V + N_2$ (N)

♦ *Copilul a devenit bărbat. El a devenit un alt om. Omida a devenit fluture.*

2. A se face, a ajunge.

$N_1 + V + N_2$ (N)

◊ A deveni: mamă, student, inginer, expert, soldat, profesor, șef, membru al unui partid, o mare vedetă, stăpân pe situaţie, aliatul cuiva, unealta cuiva, egalul cuiva, servitorul cuiva, prieteni, tâlhar de drumul mare, bunul cuiva, proprietatea cuiva, lege, realitate, bogat, mare, puternic, deştept, mai bun, clar, vizibil.

♦ *Ei au devenit prieteni. Poate vom deveni niște oameni mai buni. El a devenit o celebritate. Săracii devin mai săraci și bogații, mai bogați. Vremea devine călduroasă. Căldura a devenit insuportabilă. Situația devine periculoasă.*

$N_1 + V + P$

♦ *El a devenit ce și-a dorit. Tu ai devenit ce au vrut ei. Universitatea a devenit ce este astăzi.*

A DEZVOLTA v. tr.

1. A mări cantitativ şi calitativ.

$N_1 + V + N_2$ // + *prin* N_3

◊ A dezvolta *ceva*: o afacere, o întreprindere, economia, învăţământul, puterea, autoritatea, relaţiile cu o ţară, schimburile comerciale, mușchii, mintea, talentul, gândirea // prin muncă, prin antrenament, prin exerciții.

♦ *Alexandru cel Bun a dezvoltat economia, cultura, comerțul. Profesorul le dezvoltă elevilor gândirea prin exerciţii. Aceste exerciţii dezvoltă inteligenţa copilului. Lectura dezvoltă memoria. Sportul dezvoltă personalitatea.*

2. A completa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dezvolta *ceva*: o teorie, o concepție, un domeniu științific, un sistem, datele unei ştiinţe, un concept, modele matematice.

♦ *Cercetătorul a dezvoltat o teorie originală a stratificării sociale. Savantul și-a dezvoltat noua sa teorie într-o serie de prelegeri prezentate la universitate. În această lucrare, autorul îşi dezvoltă concepţia. Politicianul a dezvoltat concepția unei Europe unite.*

3. A expune amănunţit.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dezvolta *ceva*: o idee, un subiect, o teorie, un plan, o poveste.

♦ *Deputatul a dezvoltat subiectul controversat al centralelor nucleare din Europa.*

4. A degaja căldură, energie etc.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Focul dezvoltă o căldură mare. Unele fermentaţii dezvoltă căldură. Mașina dezvoltă trei sute de cai-putere.*

A se dezvolta v. pron.

1. A trece de la un stadiu inferior la altul superior.

$N_1 + V$

♦ *Industria țării s-a dezvoltat mult în ultimii ani. Odată cu dezvoltarea imperiilor, se dezvoltă și noi credințe. Pasiunea pentru lectură i s-a dezvoltat încă din fragedă copilărie.*

2. A creşte treptat, a evolua din punct de vedere intelectual.

$N_1 + V$

◊ A se dezvolta: ca personalitate, armonios, bine, normal, cum trebuie, rapid, la întâmplare, într-un ritm incredibil, după anumite modele, la temperaturi ridicate, în Occident.

♦ *În ultimii ani băiatul s-a dezvoltat mult. Corpul uman se dezvoltă armonios. Bebelușul se dezvoltă cum ar trebui. Plantele se dezvoltă din primăvară până în toamnă. Mușchii se dezvolta daca sunt supuși îndeajuns la efort.*

A DIFERENŢIA v. tr.

1. A distinge, a deosebi.

$N_1 + V + N_2$ // + *de, în raport cu* N_3

♦ *Limbajul diferențiază specia umană de animale. Numele nostru este o emblemă care ne diferențiază unul de altul. Acest lucru diferențiază pe profesioniști de amatori. Disciplina diferențiază armata romană de orice alta armată din lume. Parolele Windows diferențiază literele mari și mici.*

2. A stabili lipsa de asemănare între două obiecte.

$N_1 + V + N_2 +$ *de, în raport cu* N_3 / + *după, prin* N_3

♦ *Băiatul diferenţiază cu ușurință culorile. O persoana inteligentă nu diferențiază oamenii după rasă, națiune. Această administrare diferențiază activitatea agricolă de alte activități.*

A se diferenţia

A se distinge.

$N_1 + V$ // + *de* N_2 + *după, prin* N_3

◊ A se diferenţia: după vârstă, după temperament, după culoarea pielii, după mai multe criterii, prin dimensiuni.

♦ *Prețurile la aceste mărfuri se diferențiază tot mai mult. Obiceiurile se diferenţiază de la un popor la altul. Aşezările omeneşti se diferenţiază după numărul locuitorilor. Echipa se diferențiază prin înaltă calificare tehnică. Această comunitate se diferențiază prin limbă, religie, cultură, obiceiuri și tradiții de alte grupuri etnice.*

A DISCUTA

1. v. intr. A conversa pe o anumită temă.

$N_1 + V +$ *cu* N_2 + *despre* N_3

◊ A discuta *cu cineva despre ceva*: cu părinţii, cu fratele, cu un prieten, cu colegii / despre o întâmplare, despre o piesă, despre muzică, despre viitor, despre politică, despre un subiect interesant, despre una şi despre alta, despre fleacuri // pe larg, în amănunt, în contradictoriu, ca doi prieteni vechi, ca între bărbați, lucid, însuflețit, aprins, înverșunat, prietenește, liber, deschis, mult.

♦ *Au discutat o oră despre aceste amănunte. A discutat cu medicul despre boala lui. Cei doi miniştri au discutat despre situaţia internaţională. Cele două părţi au discutat în legătură cu reducerea efectivelor militare. Scriitorul a discutat cu elevii despre importanța lecturii în viața unui om. Vom discuta despre orice te deranjează.*

2. v. tr. A examina, a dezbate.

$N_1 + V + N_2 +$ *cu* N_3

◊ A discuta *ceva cu cineva*: o problemă, o propunere, rezultatele concursului, pașii următori, un proiect de lege, chestiuni profesionale, ordinele cuiva, fleacuri moderne // în cerc restrâns, în şedinţă, sub toate aspectele, în toate amănuntele, până la capăt, la nesfârșit, pe îndelete, ocolind esențialul, până a doua zi, la nesfârșit.

♦ *Primarul discută noile propuneri cu consilierii. Cei doi oficiali au discutat posibile scenarii de evoluție. Consiliul de conducere a discutat noul regulament. Nu discutăm probleme personale cu angajații. Nu suntem aici să discutam detalii presupuse. Nimeni nu discută acest adevăr. Au discutat între ei cum să facă.*

A DISPĂREA

1. v. intr. A ieşi din câmpul vizual; a nu mai fi actual.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A dispărea: din vedere, în întuneric, în ceaţă, în mulţime, în depărtare, înăuntru, după cotitură, după colină, la orizont, dincolo de linia orizontului, printr-o trapă

secretă, de pe scena politică / brusc, treptat, pe neobservate, pe neașteptate, ca prin farmec.

♦ *O siluetă dispare în întuneric. Fugarul a dispărut într-o clădire. Tânărul a dispărut înainte de sfârşitul balului. Maşina a dispărut după colţ. Vaporul a dispărut în larg. Trenul dispare în zare. Animalul a dispărut în desișul pădurii. Casa dispăruse sub zăpadă. Soarele dispare la orizont / după un nor / în nori.*

2. A nu mai putea fi găsit, a se pierde fără urmă.

N_1 + V + *de, în* N_2

◊ A dispărea: de acasă, acum cinci ani.

♦ *Mai mulţi marinari au dispărut în acest naufragiu. Căpitanul navei a dispărut împreună cu echipajul ei. Am putea să verificăm locul unde a dispărut corabia. Cele două avioane au dispărut deasupra Pacificului.* Mi-a *dispărut servieta. Încercăm să aflăm exact când a dispărut vioara Stradivarius. Spărgătorul a dispărut de la locul crimei.*

3. A-şi înceta existenţa.

N_1 + V

◊ A dispărea: fără urmă, de pe faţa pământului, în valuri, sub apă, sub pământ, cu mulți ani în urmă.

♦ *Orașul a dispărut de mult. A dispărut un mare om. El a dispărut fără urmă în timpul războiului. Această specie de animale dispare treptat. Lupii au dispărut din pădurile noastre. Cu timpul inscripţia a dispărut. Râul dispare în mare. La amiază ceața a dispărut. I-au dispărut durerile.*

A DISPERA v. intr.

1. A deznădăjdui.

N_1 + V

♦ *Optimistul nu disperă în niciun fel de împrejurări. Fără ajutorul și îndrumarea dumitale, cred că aș dispera. Disperă la gândul că se va pierde departe de casă. Nu dispera dacă nu reușești de la primele încercări. Nu dispera, te voi ajuta eu. Nu dispera din cauza eșecului.*

2. v. tr. A aduce pe cineva la disperare.

N_1 + V + N_2

♦ *Sunt nefericit și asta mă disperă. Atitudinea asta a lui mă dispera. Petrecerea asta mă dispera. Modul în care este condusă afacerea mă disperă. Mă dispera totul legat de această idee.*

A DISTINGE v. tr.

1. A recunoaşte, a deosebi.

N_1 + V + N_2

◊ A distinge *ceva*: gustul, mirosul, două teorii.

♦ *El poate distinge culorile bine. Cu ochiul stâng, el distinge numai culoarea roșie. Maşina mergea atât de rapid încât cu greu distingeam formele din jurul meu. Din cauza oboselii nu putea distinge imaginile de pe monitor.*

N_1 + V + *între* N_2

♦ *Este important să învățăm să distingem între bine și rău. El nu poate distinge între drept și greșit. Este din ce în ce mai greu să distingem între adevăr și manipulare. Când ascultăm povești, nu*

mai distingem între poveste și realitate.

$N_1 + V + N_2 + de\ N_3$

◊ A distinge *ceva* / *pe cineva de ceva* / *de altcineva*: originalul de fals, adevărul de minciună, binele de rău.

♦ *Nu putea distinge un vis de realitate. Uneori copiii nu pot distinge fantezia de realitate. Raționalitatea îi distinge pe oameni de alte ființe vii.*

3. A vedea limpede, lămurit.

$N_1 + V + N_2$

◊ A distinge *ceva*: totul, doar siluete, pe cineva într-o mulțime // cu ochiul liber, clar, limpede, cu greu, de la distanță.

♦ *În întuneric distingeau doar conturul navei. Racheta era prea departe pentru a-i putea distinge detaliile. În pâcla amurgului distingeam cu greu munții din față.*

3. A acorda cuiva o distincţie.

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

◊ A distinge *pe cineva*: cu o medalie, cu titlul onorific, cu premiul Nobel.

♦ *Publicul a distins filmul cu marele premiu.*

A se distinge v. pron.

1. A se deosebi.

$N_1 + V + de\ N_2$

♦ *Ziua asta nu se distinge de oricare alta. Robotul perfect nu se va distinge de om şi asta ne sperie.*

2. A se remarca în mod deosebit, a se afirma.

$N_1 + V + prin\ N_2$

◊ A se distinge: prin calități deosebite, prin realizări deosebite, prin inteligenţă, prin frumuseţe, prin sârguinţă, ca om de ştiinţă.

♦ *Aceste unităţi militare s-au distins pe câmpul de luptă. Actorul s-a distins pe scenă cu numeroase roluri. Vinul se distinge prin culoarea sa aurie.*

A DISTRIBUI v. tr.

A împărţi, a repartiza.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A distribui *ceva cuiva*: provizii, pachete, informații, scrisori, corespondența, presa, premii, beneficii, bilete, profiturile obținute, caiete și cărți elevilor, ajutoare sinistraților, colete poştale destinatarilor, alimente refugiaţilor, însărcinări colaboratorilor, fonduri instituțiilor // în mod egal, proporțional, generos, gratis, cu țârâita, în porții mici, în mod greșit.

♦ *Regizorul distribuie rolurile actorilor. Producătorii distribuie produsul magazinelor alimentare. Vom distribui ajutorul nostru celor demni să-l primească. Ei trebuie să distribuie aceste fonduri într-un mod corect. Am distribuit cazul altcuiva. Vă vom distribui bonuri pentru prânz. Cine distribuie bilete la concertul de astăzi?*

A DISTRUGE v. tr.

1. A nimici.

$N_1 + V + N_2$

◊ A distruge *ceva* / *pe cineva*: o clădire, un pod, un drum, un oraş, o instalaţie, o proprietate, o persoană, un adversar, o armată, orice urmă, dovezile, o teorie, un

argument // cu mâinile goale, prin foc, printr-o explozie, prin acte de vandalism, puțin câte puțin, fărâmă cu fărâmă, complet, din temelii.

♦ *O bombă a distrus casa. Printr-un foc de artilerie inamicul a distrus gara. Am distrus naveta în timp ce pleca. Uraganul a distrus construcțiile. Dezastrele naturale pot distruge populaţia umană. Acidul distruge ţesuturile. Rugina distruge fierul. Focul a distrus totul. Când găsesc articolul, îl voi distruge. Dacă vrei să distrugi o țară, atunci ucide-i sistemul de învăţământ. Îmi pare foarte rău că am distrus aniversarea noastră. Într-o noapte a distrus tot ce a avut.*

2. A ruina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A distruge *ceva*: sănătatea, organismul, viața, fericirea, speranţele, iluziile, reputaţia, poziția socială, familia, căsnicia cuiva.

♦ *Ai distrus viața unui om azi. Băutura i-a distrus organismul. Un rău ascuns îl distruge. Lucrul acesta ne distruge vieţile. Mi-ar putea distruge cariera. Nu îmi vei distruge restul vieții. Nu pot distruge viețile copiilor mei. Ai putea distruge viitorul acestui puști. Poate am distrus șansa fetei să fie fericită.*

A se distruge v. pron.

A se ruina moral, fizic sau material.

$N_1 + V$

♦ *S-a distrus singur.*

A DOBÂNDI v. tr.

A obţine ceva prin străduinţă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dobândi *ceva*: cunoştinţe, un succes, o victorie, un premiu, un profit, faimă, renume, prestigiu, notorietate, o poziţie autoritară, prietenia, favoarea, încrederea, consimţământul cuiva, experienţă de viaţă, deprinderi, o calitate, un avantaj asupra cuiva, controlul, calitatea de muncitor calificat // cu greu, prin eforturi mari, în mod ilegal, pe căi necinstite, incorecte, lăturalnice.

♦ *De-a lungul carierei mele am dobândit o solidă experienţă profesională. După zece ani de pregătire am dobândit o măiestrie unică. Cariera mea sportivă mi-a permis să dobândesc deprinderi pe care nu le poţi dobândi în altă parte. Unii dobândesc aceste cunostinte prin alte mijloace. Oamenii dobândesc infecţia prin consumul unor alimente sau a apei contaminate. Pe parcursul acestui proces, ele dobândesc treptat aspectul, culoarea și aroma care le conferă unicitatea.*

A DOBORÎ v. tr.

1. A culca la pământ, a răsturna.

$N_1 + V + N_2$

◊ A doborî *ceva* / *pe cineva*: un stejar, copaci, arbori, un agresor, adversarul // la pământ, la podea, prin tăiere, cu un pumn, cu o lovitură de pumn.

♦ *Vântul doboară copacii. O mașină a doborât două garduri. Tocmai ați doborât câțiva tipi. Cine doboară brațul celuilalt este învingător.*

2. A face să cadă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A doborî *ceva*: un avion, o rachetă, o pasăre // din zbor, de pe piedestal, cu o împușcătură.

♦ *Aviația de vânătoare a doborât câteva nave inamice. Sistemele de rachete au doborât câteva drone. Militarii au doborât dintr-o eroare un avion civil.*

3. A distruge, a nimici.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Îi vom doborî pe toți cei care ni se vor împotrivi.*

4. A birui, a copleși; a răpune.

$N_1 + V + N_2$

♦ *După multe ore de mers, oboseala îi doboară pe călători. Somnul ne doboară pe toți. O boala grea l-a doborât la pat. Pe mine mă doboară așteptarea. Lucrurile mărunte îi doboară pe politicieni.*

5. A depăși.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Sper că sportivii noștri vor doborî recordul mondial la această probă. Astronautul a doborât recordul la cele mai multe zile petrecute în spaţiu. Temperaturile din această vară au doborât recordurile.*

A DORI v. tr.

1. A fi stăpânit de dorinţa de a obţine ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dori *ceva*: un pahar cu apă, nişte ceai, câteva mere, un bilet, un loc la fereastră, un copil, ceea ce nu e posibil // sincer, în taină, cu înfocare, fierbinte, cu tot dinadinsul, cu pasiune, stăruitor, din toată inima, cu aviditate, foarte mult, nespus de mult, mai mult ca orice.

♦ *Doresc o cafea. Îmi doresc această carte demult. Îşi doresc un copil. Am dori amănunte complete. Îmi doresc doar familia înapoi. Ne dorim ceva deosebit pentru această zi specială. Când vom dori o schimbare, o să o cerem. Nici măcar nu-și doresc aceleași lucruri. Nu știu ce-mi doresc în viaţă. Are tot ce-i doreşte inima. Ce doriţi?*

N_1 + V + *să, ca să* P

◊ A dori: să facă ceva, să vadă pe cineva, să scape de ceva, să se elibereze de ceva, să obţină ceva, să se răzbune pe cineva, ca cineva să facă ceva.

♦ *Doresc să ajung mai repede acasă. El doreşte să devină poet. Își dorește mai mult ca orice să meargă la Paris. Aș dori să-l cunosc. Am dori să ştim părerea dumneavoastră cu privire la această problemă. Cineva doreşte să vorbească cu dumneavoastră. Poate că vă doriți ca lucrurile să meargă mai bune.*

2. A ura.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A dori *ceva cuiva*: fericire, succes, însănătoşire grabnică, toate cele bune, răul / binele, succes unei cauze, pace unei ţări // din inimă.

♦ *Vă dorim mult noroc. Vă dorim succes în această misiune. Vă doresc odihnă plăcută. Nu doresc aceasta nici celui mai mare duşman al meu.*

A DOVEDI v. tr.

1. A arăta cu probe existenţa sau inexistenţa unui fapt, a unei situaţii.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dovedi *ceva*: valoarea, vinovăţia cuiva, temeinicia, netemeinicia, falsitatea, adevărul unei afirmații, contrariul spuselor cuiva, vina acuzatului, un fapt // științific, pe deplin, cu argumente forte, prin fapte.

A-şi dovedi *ceva*: nevinovăţia, capacitatea incapacitatea, competența, incompetența.

♦ *Acest document îi dovedeşte nevinovăţia. Timpul va dovedi adevărul. Studiile au dovedit eficiența vaccinului. Asta nu dovedește posibilitatea unui om-amfibie. Medicamentul nu și-a dovedit eficiența împotriva bolii. Aceasta nu dovedeşte nimic. Ce dovedeşte aceasta?*

$N_1 + V +$ *că* P

◊ A dovedi: că cineva este vinovat, că o idee este falsă, că cineva are dreptate, că cineva a greşit, că cineva este proprietar // cât se poate de clar, cu vârf şi îndesat.

♦ *Am dovedit că intuiția mea a fost corecta A dovedit că el este un specialist minunat. Vom dovedi că a meritat să așteptăm. Asta nu dovedește că noi am greșit.*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N) / + *drept, ca* N_3

♦ *Ancheta l-a dovedit nevinovat. Membrii juriului l-au dovedit drept trişor. Anchetatorii l-au dovedit drept cap al unui grup infracţional. Polițiștii l-au dovedit pe bărbat ca fiind autor al spargerii bancomatului.*

2. A manifesta, arăta.

$N_1 + V + N_2$ // + N_3 (D)

◊ A dovedi *ceva*: un talent, o măiestrie, interes, ataşament, bunăvoinţă, fermitate, hotărâre, tărie de caracter, grijă şi atenţie exagerată faţă de cineva.

♦ *Ne-a dovedit talentul său de imitator. Aş vrea să-i dovedesc recunoştinţa mea. Când se va simți mai bine, îți vom dovedi dragostea noastră. Ion a dovedit încă de mic deosebite calităţi de hoţ de drumul mare.*

3. A birui, a întrece.

$N_1 + V + N_2$

◊ A dovedi *pe cineva*: duşmanul // în deşteptăciune.

♦ *Amândoi l-au dovedit pe temutul lor rival.*

A se dovedi v. pron.

A se manifesta, a se arăta.

$N_1 + V + N_2$ (N)

◊ A se dovedi: cinstit, demn de încredere nepriceput, îndemânatic, cumsecade, săritor la nevoie, matur, răspunzător, nepăsător faţă de ceilalţi, inoportun, util, inutil, nepractic, foarte profitabil pentru, fals, greşit, adevărat, zadarnic, imposibil de rezolvat.

♦ *Lucrarea s-a dovedit mai complexă decât credeam. Cea mai mică greșeală se poate dovedi fatală. Poate invenția lui se va dovedi utilă până la urmă. Medicamentul s-a dovedit eficient în lupta cu bacteriile rezistente la antibiotice. Speranţele lui s-au dovedit iluzo-*

rii. Experienţa comercială s-a dovedit un avantaj major. El s-a dovedit un neadaptat la realităţile vremii sale. Ion s-a dovedit (a fi) un prieten bun. Experimentul s-a dovedit (a fi) un eşec total. Sarcina s-a dovedit (a fi) destul de dificilă. Mai multe cereri s-au dovedit (a fi) false.

A DORMI

1. v. intr. A se găsi în stare de somn.

N_1 + V

◊ A dormi: prost, uşor, iepureşte, buştean, dus, ca duşii de pe lume, tun, neîntors, liniştit, în pace, pe sponci, pe apucate, de-a-n picioarele, pe picioare / sub cerul liber, în cort, în fân.

♦ *Copiii dormeau pe cuptor. Toată lumea dormea. Cum îţi vei aşterne, aşa vei dormi. Pisica doarme lângă sobă. Natura doarme.*

2. v. intr. A rămâne peste noapte undeva.

N_1 + V

◊ A dormi: acasă, la hotel.

♦ *Vara dormeam la bunici.*

A DUCE

1. v. tr. A căra, a transporta.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A duce *ceva* / *pe cineva*: o greutate, un pachet, un geamantan, un copil, un bolnav, tot greul; lucrurile până la uşă // în mână, în braţe, în spate, în spinare, în cârcă, cu maşina.

♦ *Am putea duce banii într-o valiza. I-am dus bagajele la gară. Trei copii duc trena miresei. Am dus gunoiul afară. Calul îl duce ca săgeata. Camionul duce mărfurile la destinaţie. Apa duce repede gheţurile. Picioarele nu-l mai duceau.*

2. v. tr. A îndrepta, a conduce spre...

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A duce *pe cineva undeva*: pe un copil la şcoală, la plimbare, în oraş, la un medic; pe un cunoscut acasă, la gară, la aeroport; pe un infractor la închisoare; turiştii la hotel; ostaşii la luptă; caii la adăpat; turmele la păscut.

♦ *I-am dus pe copii la şcoală. L-am dus într-un loc sigur. Te vom duce la şeful nostru. Poliţiştii l-au dus pe întemniţat în celulă. Voi duce barcă la mal. Dacă te iei după măgar, te duce la stână.*

N_1 + V + N_2 + *să, ca să* P

♦ *I-am dus pe musafiri să vadă oraşul. L-a dus pe călător să înnopteze la un han.*

3. v. intr., tr. A conduce într-un loc anumit.

N_1 + V + Circ.

♦ *Prima uşă duce spre dormitor. Scara duce la etajul al doilea. Drumul duce în sat, în oraş, la gară. Această linie de cale ferată duce la ţărmul mării. Toate drumurile duc la Roma. Cărarea ne-a dus până la râu. Unde duce drumul acesta?*

4. v. tr. A apropia.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A duce: lingura la gură, mâna la frunte, la ochi, la chipiu.

5. v. tr. A transmite.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A duce *ceva cuiva*: o veste, un mesaj, o scrisoare.

♦ *Voi duce veștile bune partenerilor noștri. El a dus înregistrarea șefului.*

N_1 + V + N_2 + Circ.

♦ *Am dus proba de sânge la laborator. Trebuie să ducem radiografia la un medic.*

6. v. tr. A-şi petrece viaţa, a trăi.

N_1 + V + N_2

◊ A duce o viaţă fericită, liniștită, ușoară, ireproşabila, retrasă, dublă, frivolă, foarte dezordonată, desfrânată; o viaţă de boem, de trântor, de parazit, de câine, o existenţă precară, duce o politică duplicitară.

7. v. tr. A purta.

N_1 + V + N_2

◊ A duce *ceva*: război, tratative, o luptă împotriva unui neajuns, pentru o cauză dreaptă, o politică duplicitară, o politică de mână forte, de ameninţări, de persecuții, tratative cu cineva pentru ceva.

♦ *Am dus războiul la ei acasă. Cine duce greul într-o echipă?*

8. v. intr. (fig.)A avea drept rezultat.

N_1 + V + *la, până la* N_2

◊ A duce la *ceva*: un anumit rezultat, la succes, la soluţionarea problemei, la un bun sfârşit, la o ciocnire, la un conflict, la un eşec total.

♦ *Discuţiile lor contradictorii au dus la o ceartă în toată regula. Drogurile duc la dependenţă, la deprinderi, la obișnuință. Medicamentul acesta duce la resorbţia unei tumori. Analiza duce la concluzii convingătoare. Răutatea duce la dezastru. Minciuna nu duce la nimic bun. Unde vor duce toate acestea? La ce duce asta?*

A se duce v. pron.

1. A se deplasa, a pleca.

N_1 + V + Circ.

◊ A se duce: la vale, la şcoală, la biserică, la armată, la vot, la scăldat, la plimbare, la culcare, la cules, la vânătoare, de acasă, în vizită la cineva, în întâmpinarea cuiva, în provincie, în lumea largă.

♦ *Autocarul se duce spre capitală, spre un centru comercial, spre un loc important. Sper să mă pot duce acolo. Poate s-au dus la un film. S-au dus la o plimbare pe plajă. Nu te vei duce nicăieri.*

N_1 + V + *după* N_2

◊ A se duce: după apă, după cumpărături.

♦ *S-au dus după provizii. Unul dintre colegi s-a dus după ajutor.*

N_1 + V + *să* P

♦ *S-a dus să cumpere ziare. Mă pot duce să-i explic situația.*

2. A se răspândi.

N_1 + V + Circ.

♦ *Vestea s-a dus cu iuţeala fulgerului, ca vântul.*

3. (fig.) A trece; a dispărea.

N_1 + V

♦ *Oricât de mare ar fi averea, încetul cu încetul se duce.*

A DURA

1. A dăinui.

N_1 + V+ Circ.

♦ *Prietenia lor nu a durat mult timp. Timpul bun va dura toată luna. Ceaţa durează încă. Mai durează încă această situaţie. Vrea să realizeze ceva care să dureze. Asta durează deja de doi ani. Boala durează de trei luni. Cât timp va dura această stare de lucruri?*

2. A se desfăşura într-o anumită perioadă de timp.

N_1 + V+ Circ.

♦ *Ploaia durează. Tratativele mai durează. Spectacolul durează două ore. Şedinţa a durat foarte mult timp. Convorbirea a durat până după miezul nopţii. Nu mai durează mult. Durează două ore până te îmbraci. Cât a durat şedinţa?*

A DUREA

1. A simţi durere fizică.

N_1 + V+ N_2

♦ *Mă doare capul. Mă dor dinţii. Mă dor picioarele. Mă dor toate oasele. Mă doare rana. Ce vă doare?*

V + N_2 + Circ.

♦ *Mă doare în gât. Mă doare în piept. Fiecare ştie unde îl doare. Unde te doare?*

2. A mâhni.

N_1 + V+ N_2

♦ *Acest cuvânt m-a durut. Atitudinea lui l-a durut.*

V + N_2 + că P

♦ *Mă doare că nu ai încredere în mine. Cel mai mult l-a durut că a fost numit trădător.*

E

A EDUCA v. tr.

A forma prin educaţie.

N_1 + V + N_2

◊ A educa *pe cineva*: un copil, un elev, o persoană, tinerii, noua generaţie // bine, rău, prost, prin muncă, prin intermediul cărții.

♦ *Părinţii îşi educă copiii în spiritul dragostei şi respectului faţă de muncă. Toată viața am educat atâția copii, dar am eșuat chiar cu propria fiică. Am educat generații de elevi, dar n-am avut niciodată asemenea dificultăți. Nu poți educa o persoană peste limitele capacităților sale.*

A EFECTUA v.tr.

A executa, a realiza.

N_1 + V + N_2

◊ A efectua *ceva*: o mișcare, o rotaţie, o călătorie, o cercetare, o sarcină, o cursă, o anchetă, o operație, o acțiune, un test, un sondaj, un apel, un ritual, un raid, o vizită oficială, o manevră militară, un schimb de păreri, un examen medical, un zbor cosmic, ore suplimentare, investigații, lucrări, plăți, arestări.

♦ *Am decis să efectuăm un studiu. Va trebui să efectuăm o operație.*

Cred că suntem pregătiți să efectuăm un experiment. Agenția a efectuat un sondaj de opinie la nivel național. Noi trebuie să efectuăm niște teste pentru a diagnostica deficiențele. Acum aveți ocazia să efectuați un alt apel.

A ELABORA v.tr.

A realiza, a efectua.

$N_1 + V + N_2$

◊ A elabora *ceva*: un plan, o schiță, un proiect, un program, recomandări, legi, proceduri, strategii // în minte, amănunțit, în detaliu.

♦ *Grupurile de experți au elaborat planul de activitate. Secretara elaborează documentul însoţitor. Parlamentul elaborează recomandări privind dezvoltarea economiei. Consiliul a elaborat proceduri cu privire la identificarea și gestionarea riscurilor.*

A ELIBERA v. tr.

1. A pune în libertate, a dezrobi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A elibera *pe cineva* / *ceva*: un deținut, un prizonier, un sclav, un şerb, țăranii dependenți, un popor, un oraș, un teritoriu, o ţară // din robie, din închisoare, din prizonierat, din funii, din strânsoarea legăturilor, de asupritori, de jugul colonial, de sub dominația străină, pe cauţiune, pe cuvânt de onoare.

♦ *Poliția i-a eliberat pe cei suspectați de comiterea unei crime. Administrația închisorii i-a eliberat pe deținuți. Răpitorii i-au eliberat pe ostatici. Bărbatul a eliberat câinele din lesă. Trupele guvernamentale au eliberat orașul de separatiști.*

$N_1 + V + N_2 + \textit{de}\ N_3$

◊ A elibera *pe cineva* / *ceva*: de o obligaţie, de o sarcină, de răspundere, de o pedeapsă, de prejudecăţi.

♦ *Dificultatea nu te eliberează de jurământ.*

2. A scoate dintr-o funcţie, dintr-un serviciu.

$N_1 + V + N_2$

◊ A elibera *pe cineva*: dintr-o funcţie, din postul de director.

♦ *Administrația l-a eliberat pe Ion din funcţie pe motiv de sănătate.*

3. A da.

$N_1 + V + N_2 + N_3$

◊ A elibera *ceva cuiva*: o diplomă, o adeverinţă, un certificat, un document, o marfă, un bilet de călătorie, un cec fără acoperire, o sumă de bani.

♦ *Liceul le-a eliberat elevilor diploma de bacalaureat. Banca a eliberat fondurile necesare pentru acest proiect.*

4. A goli.

$N_1 + V + N_2 // + \textit{de}\ N_3$

◊ A elibera *ceva*: o locuinţă, o cameră de hotel, un apartament, avionul, trecerea, zona, străzile de manifestanţi, șoseaua de un obstacol // treptat, imediat.

♦ *Avem la dispoziție două zile ca să eliberăm apartamentul. Va trebui să eliberăm zona imediat. Ei trebuie să elibereze birourile administrative. Să eliberăm sala pentru următorul meci. La fiecare*

două ore eliberăm un etaj. Încercăm să eliberăm avionul. Sportivilor li s-a cerut să elibereze ringul.

A se elibera v. pron.

1. A-şi câştiga independenţa.

N_1 + V + Circ.

◊ A se elibera: dintr-o strânsoare, din lanţul robiei // cu greu, în mod inexplicabil.

♦ *Popoarele coloniale s-au eliberat. Periculoșii agenți străini pe care ii păzeai s-au eliberat în mod inexplicabil.*

2. A se debarasa.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se elibera: de o povară, de o obligaţie, de povara sărăciei, de frică, de sentimentul inferiorităţii, de un dictator.

A ELIMINA v. tr.

A exclude.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A elimina *ceva*: petele de pe o haină, obstacolele de pe şosea, un elev din școală, un student dintr-o universitate, funcţionarii corupți din primării, un jucător de pe teren, un adversar politic, opoziţia, un nume de pe o listă, un cuvânt, o propoziţie dintr-un text, ambiguităţile dintr-o frază, un text dintr-o culegere, pasaje dintr-un manuscris, o divergenţă, o neînţelegere prin discuţie, un factor, o posibilitate, un pericol, dintr-o carte pasajele incompatibile cu anumite principii morale sau idei politice, un rol dintr-un scenariu făcând personajul să moară.

♦ *Baloanele revin la sol atunci când este eliminat aerul cald. Polițiștii l-au eliminat pe Ionescu din lista de suspecți. Teama nu va elimina problema. Unitatea centrală elimină semnele distinctive existente. Analizele toxicologice au eliminat otrăvurile și drogurile. Salvatorii au eliminat riscul de explozie. Medicamentul a eliminat durerea pentru o perioadă scurtă de timp.*

A ELUCIDA v. tr.

A lămuri, a clarifica.

N_1 + V + N_2

◊ A elucida *ceva*: mistere, o situație, un caz, o crimă, mecanismul de acțiune al unui proces, efectul medicamentelor.

♦ *Comunitatea științifică încă nu a elucidat misterul vieții. Vom elucida imediat situația. Specialiștii au reușit să elucideze mecanismul acestui sindrom. Isaac Newton a elucidat misterul spectrului luminii. Până la această oră nu au reușit să elucideze cine este inamicul. Cu clarviziunea lui el poate elucida ușor orice crimă.*

A EȘUA v. intr.

1. A se împotmoli pe fundul unei ape puţin adânci.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Corabia a eșuat pe un banc de nisip. Un an mai târziu nava eșuează pe un recif.*

2. A suferi un eșec.

N_1 + V // + Circ.

◊ *Ceva* eșuează: o tentativă, o încercare, relații, experimente, afaceri, planuri, tratative // ușor, complet, pe neașteptate, în mod

lamentabil / din cauza unui obstacol.

♦ *Sportivul eșuează din cauza oboselii. Experimentul a eșuat. Dacă prietenii eşuează, atunci intervin dușmanii. Căsătoriile eşuează, fiindcă cuplurile se plictisesc. Planurile mele nu eșuează niciodată. Nu-i de mirare că multe mici afaceri eșuează. Majoritatea teoriilor conspirației eșuează. Negocierile de pace au eșuat. Eforturile noastre de a ajunge la un compromis au eșuat. Știu că toate relațiile mele au eșuat. Eforturile noastre pot eșua.*

A EVALUA v. tr.

A estima.

$N_1 + V + N_2$

◊ A evalua *ceva / pe cineva*: un bun, un preţ, costul unei lucrări, rezultatele obținute, situaţia, starea de sănătate a cuiva, starea mentală a cuiva, consecințele, pagubele, candidaturile la un post.

♦ *Înainte de a lua o decizie, el evaluează în mod adecvat situația. Entitatea contractantă evaluează informațiile furnizate. Autoritățile evaluează planul prezentat de întreprindere. Cercetătorii evaluează impactul schimbărilor climatice asupra lumii. Consiliul va evalua riscurile afacerilor noastre. Vom evalua toate oportunitățile pentru continuarea proiectului. Juriul evaluează candidaturile. Medicii au evaluat medical toate persoanele implicate în accident.*

A EVITA v. tr.

1. A ocoli; a se feri.

$N_1 + V + N_2$

◊ A evita *ceva / pe cineva*: un obstacol, un subiect, o chestiune, o discuție, o problemă o greşeală, un efort, un scandal, o pedeapsă, o lovitură, o cursă, o conversaţie neplăcută, o întrebare delicată, o sarcină neplăcută, o muncă grea, o întâlnire cu cineva, orice neplăcere, privirea cuiva, răspunsul la o întrebare, confuziile, consecințele, dificultăţile, necazurile, riscurile, băuturile alcoolice, publicitatea, reclama, aglomerația, poliţia, lumea, societatea, o persoană plicticoasă, cunoscuții, prietenii // abil, cu grijă, în mod politicos, în mod sistematic, în ultima clipă.

♦ *Șoferul a reuşit să evite pietonul. Câteodată am impresia că mă evită. El evită spațiile aglomerate. S-a ascuns ca să evite întâlnirea cu ei. Putem evita amândoi un moment jenant. Pentru a evita traficul aglomerat, folosiţi şoseaua de centură. În felul acesta vom evita paznicii. Până acum, au evitat camerele de supraveghere.*

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A evita: să apară în lume, să apară în public, să atragă atenţia, să devină obiectul atenţiei publice, să dea ochii cu cineva, să supere pe cineva, să se pună rău cu cineva, să-şi plătească datoriile.

♦ *În toți acești ani am evitat să vin aici. De-asta am evitat să-i vizitez. Mi-ai pus o întrebare zilele trecute și am evitat să răspund. Vom evita să vorbim despre asta. Evită să se întâlnească cu mine. Ei au evitat abil să discute cu noi.*

2. A împiedica să se producă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A evita *ceva*: o înfrângere, o primejdie, un pericol, o nenorocire, o coliziune, un accident, o catastrofă, un dezastru, un război, falimentul.

♦ *Ca prin minune a reuşit să evite accidentul. Trebuie să evităm vărsarea de sânge. Vom evita un proces lung dacă ajungem la un acord.*

A se evita

A se ocoli.

$N_1 + V$

♦ *Părțile implicate se evită reciproc. Aici ajung să stea de vorbă oameni care se evită reciproc în alte situaţii. Roboţii îşi monitorizează poziţia şi se pot evita unul pe altul.*

A EXAGERA v. tr.

A depăși limitele.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A exagera *ceva*: valoarea, importanţa unui lucru, greşelile cuiva, o întâmplare, o situaţie, o poveste, un pericol, autoritatea, puterea, drepturile // cu lauda, în ce priveşte trecutul cuiva, în timpul interpretării unui rol, la completarea unui formular oficial / peste măsură, în favoarea cauzei sale.

♦ *Ziarele întotdeauna exagerează importanța unui accident aerian. Ea nu exagerează lucrurile și toată lumea are încredere în ea. Televiziunile mereu exagerează problemele. Cred că au exagerat puțin cu titlul. Evenimentele și personajele filmului sunt notorii și nu le vom exagera. Uneori demonii își exagerează puterea.*

A EXAMINA v. tr.

1. A supune unui examen.

$N_1 + V + N_2$

◊ A examina *pe cineva*: un elev, un student // în scris, oral, sever.

♦ *Profesorul examinează elevii la geografie. Profesorul a examinat studenții.*

2. A studia atent.

$N_1 + V + N_2$

◊ A examina *ceva* / *pe cineva*: o cerere, o propunere, o chestiune, un plan, o problemă, o listă, un fişier, un raport, un manuscris, un proces, situația, dosarul cuiva, calitatea unui material, autenticitatea unui document, cauzele unui fenomen, atuurile de care dispune cineva, posibilităţile, șansele de reuşită ale cuiva, locul crimei, un aparat, un pacient // superficial, atent, amănunţit, minuțios, mai îndeaproape, cu mare atenţie, din cap până în picioare, sub toate aspectele.

♦ *Comisia a examinat proiectele prezentate la concurs. Experții au examinat filmul. Specialiștii examinează datele obținute. Comitetul de monitorizare examinează aspectele care afectează evoluția programului. Criminaliștii au examinat locul crimei. Medicul examinează un pacient. Nava spațială a examinat planeta Marte.*

A EXCLUDE v. tr.

A elimina.

$N_1 + V + N_2$ // + *din* N_3

◊ A exclude *pe cineva* / *ceva*: un sportiv din echipă, pe cineva

dintr-un grup, pe cineva din mijlocul unei comunităţi, un factor, o posibilitate, un argument ca neîntemeiat.

♦ *Mai-marii lui l-au exclus din învățământ. Liderii l-au exclus din partid pentru trădare. Vom exclude acest nume din listă. Analizele noastre au exclus problemele la creier. Politia nu exclude posibilitatea unei noi amenințări. Dragostea mea pentru știință nu exclude credința. Oficialii nu au exclus în întregime ipoteza unui atac terorist.*

A se exclude v. pron.

A se respinge.

$N_1 + V$

A se exclude reciproc.

♦ *Aceste fenomene se exclud reciproc. Binele și răul se exclud reciproc. Credința în îngerii căzuți și traiul după doctrinele științei empirice se exclud reciproc. Profiturile obținute de grupurile farmaceutice monopol și protejarea sănătății publice se exclud reciproc.*

A EXECUTA v. tr.

1. A face, a confecţiona, a fabrica.

$N_1 + V + N_2$

◊ A executa *ceva*: o piesă, o machetă, o frescă, caroseria unui automobil, obiecte de uz casnic, instrumente optice, o lucrare, o verificare tehnică, o operaţie de finisare, lucrări miniere, lucrări de amenajări funciare // bine, fin, cu uşurinţă, la repezeală, în serie.

♦ *Fata a executat o broderie fină cu mașina de cusut.*

2. A face exerciții de gimnastică sau figuri de balet.

$N_1 + V + N_2$

◊ A executa *ceva*: un triplu salt, o lovitură de colţ, o lovitură de pedeapsă, un dans.

♦ *Artiștii au executat o figură de dans surprinzătoare.*

3. A interpreta o lucrare muzicală.

$N_1 + V + N_2$

◊ A executa *ceva*: o melodie, o doină, o bucată muzicală, un preludiu, o uvertură // la un instrument, la vioară, la acordeon.

♦ *Orchestra execută o simfonie. Pianistul a executat o compoziție proprie.*

4. A îndeplini; a pune în aplicare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A executa *ceva*: o lucrare, un contract, un ordin, o decizie, o dispoziţie, o comandă, o sarcină, un proiect, un plan, o sentinţă, o urmărire, o pedeapsă, un testament, dispoziţiile unui organ superior, un atac, un raid, o recunoaştere.

♦ *De data aceasta echipa a executat planul de pregătire cu mai multă rigurozitate. Medicii au executat toate procedurile de resuscitare. Echipajul a executat întocmai ordinul primit. Toate plutoanele vor executa un atac de-a lungul drumului. Piloții militari au executat un zbor de recunoaștere. El a executat o pedeapsă cu închisoarea pentru corupție.*

5. A îndeplini o hotărâre de condamnare la moarte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A executa *pe cineva*: pe un condamnat la moarte, pe un criminal de război // prin spânzurare, prin electrocutare.

♦ *Pirații au executat un ostatic.*

A EXERCITA v.tr.

1. A profesa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A exercita *ceva*: o meserie, o profesie, o funcție.

♦ *Ion exercită profesia de învățător. Funcționarul își exercită obligaţiile profesionale cu bună-credinţă. Acest criteriu li se aplică celor care au exercitat funcții de îndrumare științifică.*

2. A îndeplini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A exercita *ceva*: un drept, dreptul celui mai tare, o puternică influenţă asupra cuiva, presiuni asupra cuiva, o putere autocratică asupra cuiva.

♦ *Vreau ca clienții mei să-și poată exercita drepturile constituționale. Vă veți putea exercita aceste drepturi, în orice moment. Puterea este capacitatea de a exercita voința ta asupra lumii din jurul tău. Puterea și banii exercită o influență nejustificată. Importurile au exercitat o presiune asupra prețurilor de pe piață. Multe comunităţi au exercitat presiune asupra noastră.*

A EXISTA v. intr.

A se afla, a fi în realitate, a trăi.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A exista: în realitate, doar în fantezia cuiva.

♦ *Viață există numai pe Pământ. Pe glob există peste două sute de țări. Sclavia a existat peste tot în lume. Acest vechi obicei mai există încă. Există momente favorabile în viaţa fiecărui om. În fiecare dintre noi există şi binele şi răul. Există o limită în toate. Există mai multe păreri referitoare la acest subiect. Există întotdeauna pericolul unui război civil. Fantomele nu există în realitate. Acest oraş nu exista acum zece ani. O astfel de fiinţă n-a existat niciodată. Nu exista două frunze la fel. Nu există regulă fără excepţie.*

A EXPEDIA v.tr.

1. A trimite prin poștă.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A expedia *ceva*: o scrisoare recomandată, o telegramă, un mesaj, un colet, bani, mărfuri / părinților, fratelui // urgent, în grabă, în interiorul ţării, peste hotare.

♦ *Ion le-a expediat părinților o scrisoare. Vânzătorul a expediat marfa către clienți / clienților. Au expediat un virus către 5000 de computere conectate la Internet. Funcționarul expediază rapoarte zilnic. Anul trecut, am expediat câteva scrisori tuturor miniştrilor europeni de transport, cu îndemnul de a folosi acest program. Acum o luna am expediat documentația pentru concurs. Lucrurile vi le vom expedia cu un alt avion.*

2. A face ca cineva să plece.

$N_1 + V + N_2$

◊ A expedia *pe cineva*: copiii la culcare, pe un dușman pe lumea

cealaltă, pe cineva nepoftit, considerat antipatic.

A EXPERIMENTA v.tr.

1. A proba.

$N_1 + V + N_2$ // + *pe* N_3

◊ A experimenta *ceva*: un obiect, o substanță, un produs, un medicament, o metodă, un procedeu, un plan // pe viu, pe oameni, pe animale.

♦ *Traian Vuia a construit şi a experimentat un aparat de zbor mai greu decât aerul. Autoritățile militare neagă că au experimentat un nou tip de rachetă. Acest turn este locul în care se pot experimenta pe viu teoriile lui Galileo Galilei. Ei au experimentat o nouă metodă de lucru. Nu pot să cred că au experimentat pe elevi! Medicul a experimentat pe animale diverse dispozitive inventate de el.*

2. A simți.

$N_1 + V + N_2$

◊ A experimenta *ceva*: un sentiment, o stare, o trăire, un mod de viață.

♦ *Copilul va putea experimenta pe propria piele sentimentul de responsabilitate. Pacienții experimentează frecvent schimbări recurente de dispoziție. Cred că sunt și mai fericită pentru că am experimentat modul lor de viață. De atunci, am experimentat multe urcușuri și coborâșuri. În realitate, doar cei care au experimentat comunismul, fascismul ori nazismul știu ce este o lege a reducerii la tăcere.*

A EXPIRA

1. v.tr. A elimina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A expira aerul din plămâni.

♦ *Băiatul expiră zgomotos pe gură.*

2. v. intr. A înceta să mai fie valabil.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A expira *ceva*: un termen, un contract, un abonament, un pașaport, o viză, un credit, un produs, alimentele // la..., în data de..., luna viitoare, peste câteva zile.

♦ *Termenul limită stabilit anterior a expirat. Timpul vostru expiră în cinci minute. Contractul expiră chiar acum. Prezenta decizie va expira la data respectivă. Înţelegerea noastră expiră peste zece zile. Viza de munca va expira în curând. Garanția pentru aparat a expirat. Toate produsele expiră la un moment dat. Medicamentele au expirat acum două luni.*

A EXPLICA v. tr.

1. A face ca ceva să fie cunoscut, înţeles.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A explica *ceva cuiva*: o noţiune, sensul unei fraze, un text, o temă, o teoremă, rezolvarea unei probleme, o regulă gramaticală, regula unui joc, legea // logic, în mod raţional, amănunţit, în detaliu, în mod clar, în mod detaliat, în toate amănuntele, pe larg, pe înțelesul tuturor, cu ajutorul unui exemplu, prin alegorii, prin analogii.

♦ *Profesorul le explică elevilor tema. Teoria explică apariția și existența universului. Există mai*

multe ipoteze care încearcă să explice misterul dispariției acestei civilizații.

2. A demonstra, a arăta.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A explica *ceva cuiva*: o întâmplare, o situație, un caz, un fapt, punctul său de vedere, intenţiile sale, o eroare, cauza unui lucru, motivul pentru care a lipsit, purtarea în faţa celorlalţi.

♦ *El le explică prietenilor punctul său de vedere. Mi-a explicat îndelung planurile sale. Le vom explica situația. Nu putea explica prezenţa lui acolo la acea oră. Am încercat să explic motivele mele pentru care am acționat așa. Aşa îşi explică Ștefan alegerea pe care a făcut-o. Cum își explică autoritățile decizia adoptată.*

N_1 + V + N_2 + *pentru, în fața* N_3

♦ *Sportivul a explicat în fața ziariștilor motivul pentru care a abandonat cursa. Demnitarul a explicat pentru presă detalii legate de imobilele pe care le-a primit prin donație.*

N_1 + V + N_2 (D) + *despre* N_3

♦ *Medicii le-au explicat pacienților despre beneficiile acestor metode de tratament. Le vom explica oamenilor despre lumea pe care-au pierdut-o, ajutându-i să o reclădească.*

N_1 + V + N_2 (D) + *că, ce, care, cum, unde, când* P

♦ *Avocatul i-a explicat Mariei că testamentul e legal. Părinții i-au explicat copilului că e important să fii bun cu cei din jur. Șeful le explică lucrătorilor ce trebuie să facă / cum să facă acest lucru. Mi-a explicat de ce nu poate veni. Generalul le-a explicat ofițerilor care sunt punctele slabe ale operațiunii.*

N_1 + V + *pentru* N_2 + *că, ce, care, cum, unde, când* P

♦ *Medicul a explicat pentru Europa Liberă de ce este important să respectăm distanța socială.*

N_1 + V + N_2 + *prin* N_3

◊ A explica *ceva*: succesele prin buna pregătire, eşecul prin ghinion, tărăgănarea unor lucrări prin lipsa mijloacelor necesare.

♦ *Unii tineri explică eşecul prin lipsa banilor necesari investițiilor.*

3. A servi drept motivare, cauză a unui fenomen.

N_1 + V + N_2

♦ *Educaţia explică diferenţa dintre societatea umană şi cea animală. Boala îi explică absenţa. Asta explică într-o bună măsură atitudinea lui. Subiectul inedit explică marele interes de care se bucură această carte. Asta explică totul / le explică pe toate.*

A se explica v. pron.

1. A se justifica, a-și motiva acțiunile:

N_1 + V + *față de, în fața* N_2

♦ *Autorul a simţit nevoia să se explice faţă de cititor. Băiatul a trebuit să se explice în fața colegilor. Nu e cazul să te explici. Daţi-mi voie să mă explic! Acestui tip i s-a oferit șansa de a se explica.*

2. A se lămuri.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *A hotărât să se explice cu prietenul său. S-au explicat şi până la urmă au căzut de acord.*

3. A avea drept cauză.

N_1 + V + *prin* N_2

♦ *Greşelile comise se explică prin neatenţie. Gestul lui nu se explică decât prin proasta lui educaţie.*

A-și explica

A înţelege, a pricepe.

N_1 + V + N_2 / + P

♦ *Abia acum îmi explic raționamentul. Pur şi simplu nu-mi pot explica votul lor. Niciodată n-am putut să-mi explic întâmplarea aceea. Nu-și poate explica ce se întâmplă / cum s-a întâmplat. Acum îmi explic unde se duceau banii.*

A EXPRIMA v. tr.

1. A expune, a formula;

N_1 + V + N_2

◊ A exprima *ceva*: un gând, o idee, o opinie, o cerere, o dorinţă, o revendicare, o aprobare, o chestiune, un lucru, un punct de vedere, adevărul, gândurile, convingerile politice, părerea, acordul, îndoiala, încrederea, dezaprobarea, dorinţa, rugămintea, voința, intențiile, revendicările // clar, limpede, succint, răspicat, prin cuvinte, prin semne, prin gesturi și prin mimică, cu voce tare, sus și tare.

♦ *Şi-a exprimat părerea în legătură cu situaţia creată. N-aș proceda corect dacă mi-aș exprima opinia.*

2. A comunica, a reda.

N_1 + V + N_2

◊ A(-şi) exprima *ceva*: emoţii, mulţumiri, urări, condoleanţe, un blestem, sentimentele, simpatia, compasiunea, regretul, gratitudinea, recunoştinţa, compătimirea, satisfacția, surprinderea, nemulţumirile, indignarea, surpriza, admiraţia, uimirea, frica, furia, neliniștea, durerea.

♦ *Le-a exprimat mulţumiri colegilor pentru ajutorul acordat. Mulţi cetăţeni şi-au exprimat simpatia faţă de poporul țării vecine. Miniştrii au exprimat interesul comun pentru dezvoltarea în continuare a proiectelor economice bilaterale. Ne vom exprima solidaritatea cu poporul care luptă pentru autonomia sa culturală, lingvistică şi religioasă. Societățile din această regiune nu au mai avut ocazia de a-și exprima ambițiile, visurile sau temerile în mod deschis de foarte mult timp. Sper că noi toți ne vom exprima durerea pentru pierderea suferită. Poezia exprimă cele mai profunde sentimente ale poetului. Artistul exprimă aici idealurile epocii sale.*

3. A arăta, oglindi.

N_1 + V + N_2

♦ *Ochii lui exprimă tristeţe. Figura lui exprima o mare surpriză. Totul în ea exprimă sinceritatea.*

A se exprima v. pron.

A reda prin cuvinte; a vorbi.

N_1 + V + Circ.

◊ A se exprima: corect, confuz, pretenţios, bombastic, eufemistic, vulgar, cu uşurinţă, cu dificultate, cu eleganţă, cu dispreţ, printr-un zâmbet, în cuvinte, în dialectul local, în termeni mode-

raţi, în termeni delicaţi, în alegorii, nefavorabil la adresa cuiva.

♦ *Ea se exprimă corect în limba română. Lor li se interzice în mod sistematic dreptul de a se exprima liber. Minorităţile au dreptul de a se exprima în limba lor maternă.*

N_1 + V + *despre* N_2

♦ *El s-a exprimat foarte urât despre vecinul său. Ion s-a exprimat despre acest episod din viața sa fără multe detalii.*

N_1 + V + *asupra* N_2

◊ A se exprima *asupra a ceva*: asupra unei probleme, asupra unui fapt, asupra unei stări de lucruri, asupra unui document.

♦ *Jurnalistul s-a exprimat asupra unui subiect controversat. Politicianul nu s-a exprimat asupra evenimentelor recente. Nu pot să mă exprim asupra acestui subiect.*

A EXTRAGE v. tr.

1. A separa.

N_1 + V + N_2 + *din* N_3 // + Circ.

◊ A extrage *ceva*: suc din plante, zahăr din sfeclă, substanţele zaharoase din plante, un material din altul cu ajutorul unui solvent // prin vaporizare, prin fierbere, prin dizolvare, prin topire, prin separare.

♦ *Aparatul este conceput pentru a extrage suc din fructe. Apicultorul extrage mierea din faguri. Plantele extrag substanțele nutritive din sol. Rădăcinile plantei extrag resursele necesare pentru creșterea ei.*

2. A scoate.

N_1 + V + N_2 + *din* N_3

◊ A extrage *ceva*: aur, metal, cărbune, petrol, gaze.

♦ *Câteva companii extrag petrol și gaze din Marea Neagră. Sătenii extrag sare din apa sărată cu metode tradiţionale. Producătorii extrag sare de mare din apa oceanică prin evaporare. În acest atelier muncitorii extrag aurul din minereu.*

3. A scoate din locul în care se află.

N_1 + V + N_2

◊ A extrage *ceva*: un dinte, o măsea, măduva din oase, sânge pentru analize, glonţul din corpul unui rănit, un dop, bani din fonduri // din umăr, din rană, din măduva spinării, din arhivă.

♦ *Stomatologul i-a extras o măsea. Medicii au extras un glonț din umărul soldatului. Vom extrage șuruburile care fixează lacătul. Au extras fișierele din arhivă. Individul a clonat carduri și a extras bani din conturile mai multor persoane.*

4. A selecta, a scoate.

N_1 + V + N_2 + *din* N_3

◊ A extrage *ceva*: un citat, un fragment dintr-un text, dintr-o carte, o informaţia utilă, date, fapte, un loz, o carte de joc // dintr-o carte, din memorie.

♦ *Cred că eu am extras numărul norocos. Acum, vom extrage câștigătorul la loterie. Știe că am extras dosarul lui. În cele din urmă, am extras datele lui financiare. El poate extrage multe detalii dintr-o fotografie. Eu doar am extras*

datele din pozele pe care le-ai publicat. Multe publicații au extras cadre din acest video și le-au publicat în sute de reviste. Am extras istoricul de apeluri din telefonul ei mobil. Au extras înregistrările telefonice ale primarului.

5. A calcula.

N_1 + V + N_2

♦ *Nu se poate extrage rădăcina pătrată dintr-un număr negativ.*

A EZITA v. intr.

A fi nehotărât; a şovăi.

N_1 + V // + Circ.

◊ A ezita: o clipă, îndelung, mult timp.

♦ *S-a hotărât, în sfârşit, după ce a ezitat îndelung. A trecut la fapte fără să mai ezite. Au ezitat înainte să voteze pentru prima dată. Am prezis că grupul va ezita. Comisia nu ezită în alte domenii. Liderii Europei au ezitat și au produs incertitudine. Dar ei nu vor ezita nicio clipă, pentru că te cunosc.*

N_1 + V + *în fața, în privința* N_2

◊ A ezita: unei dificultăți.

♦ *Calul a ezitat în faţa obstacolului. Ostașul nu a ezitat în faţa primejdiei. Degetul meu a ezitat în faţa butoanelor. El nu ezită niciodată în legătură cu deciziile necesare. La început, am ezitat în privinţa înscrierii la acest concurs.*

N_1 + V + *între* N_2

◊ A ezita *între ceva*: între două păreri, între două soluții, între două filme, între două piese de teatru.

♦ *Regizorul a ezitat între mai multe titluri. La început a ezitat între poezie şi pictură ca vocație. Fotbalistul a ezitat între a-şi continua cariera de jucător sau a deveni antrenor.*

N_1 + V + (*până*) *să* P

♦ *Corăbierii au ezitat să iasă în mare pe aşa o vreme. Acționarii nu au ezitat să dea mită. Nu ezita să cumperi medicamentul ăsta. Nu vor ezita să ne certe. Fondatorii nu vor ezita să folosească metode ilegale. Daca te pot ajuta cu ceva, te rog nu ezita să-mi ceri ajutorul. În pofida acestor probleme, organele de reglementare nu numai că au ezitat să rezolve problema, dar chiar să recunoască existența unei probleme. Au ezitat mult până să încerce.*

F

A FACE v. tr.

1. A crea.

N_1 + V + N_2

◊ A face *ceva*: o rochie, un costum, un dulap, o casă, o jucărie, o ladă, un gard, mobilă, pantofi, un om de zăpadă, flori din hârtie, o gaură în perete.

♦ *Ion îşi face casă. Nu eu am făcut fotografiile alea. Uzina face o sută de automobile într-o zi.*

2. A găti, a prepara.

$N_1 + V + N_2 // + N_3$ (D)

◊ A face *ceva*: mâncare, salată, pâine, o prăjitură, cafea, ceai din plante medicinale.

♦ *Maria face mâncare la copii. Le-am făcut oaspeților câte o cafea.*

3. A compune, a scrie, a realiza, a alcătui, a întocmi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: o traducere, poezii, o lege, o convenţie, un tablou.

♦ *Am făcut o listă cu toate cărțile pe care vreau să le citesc. Ion face proză. Noi vom face o lucrare despre proteine. În acest caz va trebui să facem un plan alternativ. Elevul și-a făcut temele.*

4. A câştiga, a agonisi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: bani, milioane, avere.

♦ *Cred că vom face afaceri împreună.*

5. A produce, a da naştere.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: un copil, un băiat, un mânz, un pui, roade.

♦ *Soția i-a făcut un băiat. Pisica a făcut trei pui. Vaca a făcut un vițel. Găina face ouă. Mărul face multe mere. Pomii fac muguri, frunze, flori, fructe. Când o face salcia mere.*

6. A preface, a schimba.

$N_1 + V + N_2 +$ *din* N_3

◊ A face *ceva*: aur din piatră.

♦ *Să nu facem ceva din nimic. Ei fac din noapte zi. Aceste proprietăţi fac din apă o substanţă atât de esenţială pentru existenţa vieţii. De multe ori din ţânţar lumea face armăsar. Din coadă de câine nu faci sită de mătase. Băutura din om te face neom.*

7. A aranja, a potrivi. // a repara.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) face *ceva*: patul, camera, bagajele, părul, sprâncenele, buzele, unghiile, ghetele.

♦ *Am gătit, am făcut curat. Turiştii şi-au făcut bagajele şi au plecat spre case. El și-a făcut mașina.*

8. A se îmbolnăvi de...

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: gripă, temperatură, un atac de apoplexie, pojar, o bătătură.

♦ *Oricine a făcut gripă măcar o dată în viață. Asta iarna am făcut o bătătura de la nişte cizme.*

9. A determina să fie / să devină într-un anumit fel.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

♦ *L-a făcut pe Ion popă. Aceste roluri l-au făcut celebru pe actor. Tatăl său l-a făcut vedetă. Comunicarea cu prietenii l-a făcut mai fericit. Timpul urât îl face trist.*

10. A numi, a cataloga. *A califica drept...*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

♦ *L-a făcut prost / măgar / mincinos pe colegul său. Toți îl fac hoţ.*

11. A determina, a convinge.

$N_1 + V + N_2 +$ (*ca*) *să* P

◊ A face *pe cineva*: să plângă, să râdă, să plece, să rămână, să se întoarcă din drum, să înțeleagă, să creadă, să vorbească, să ia o anumită hotărâre.

♦ *El a făcut-o pe mama să plângă. Abia l-au putut face să uite. Nu l-am putut face să se răzgândească.*

12. A săvârşi, a comite.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: o greşeală, un pas greşit, o prostie, o infracțiune, păcate.

♦ *La teste am făcut aceeași greșeală. Trebuie să facem alegerea asta împreună. Suntem dispuși să facem acest sacrificiu. N-am făcut nimic. Nu vom face aceiași greșeală ca cei dinaintea noastră. Nu mai e nimic de făcut. Nu vom face compromisuri cu onoarea națiunii noastre. Ei au recunoscut faptul că mi-au făcut o mare nedreptate.*

13. A practica, a studia.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: sport, gimnastică, o meserie, grădinărie, comerţ, avocatură, muzică, politică, studii universitare, medicina, dreptul, arhitectura.

♦ *Ion face medicina.*

14. A provoca, a pricinui.

$N_1 + V + N_2 // N_3$ (D)

◊ A face *ceva*: gălăgie, scandal, tărăboi, o impresie bună, un bine, un rău, plăcere, necazuri, un serviciu, viaţa grea.

♦ *Nu înțeleg ce rău am făcut. Aerul de munte face poftă de mâncare. El mi-a făcut mult bine în viață.*

15. A proceda, a se preface.

$N_1 + V +$ *pe* N_2

◊ A face: pe deşteptul, pe sfântul, pe nevinovatul, pe englezul, pe nebunul, pe niznaiul, pe prostul, pe bufonul, pe ofensatul.

♦ *Cele două doamne primesc musafirii făcând pe gazda cu rândul. Dacă face pe ofensatul lasă-l in pace. Ion face pe nebunul și nu vine la cursuri.*

16. A valora, a costa; a fi egal.

$N_1 + V$

♦ *Costumul face 300 de lei. Scump dar face. Cât fac pantofii?*

$N_1 + V +$ Circ.

♦ *Doi plus trei fac cinci. Doi şi cu doi fac patru. Doi ori doi fac patru.*

17. A străbate, a parcurge.

$N_1 + V + N_2$

◊ A face *ceva*: un drum lung, o cale printre brazi.

♦ *Mașina a făcut 60 de mii de kilometri. Făceam zilnic câte 10 km. Au făcut 20 de km pe jos, prin frig. A făcut 20 de km în 27 de minute.*

18. A împlini un interval de timp.

$N_1 + V + N_2$

♦ *La 10 mai fotbalistul a făcut douăzeci de ani.*

19. A se îndrepta spre...

$N_1 + V +$ Circ.

♦ *Aici drumul face la dreapta.*

20. A prevesti.

$N_1 + V +$ *a* N_2

♦ *Greierii fac a ploaie.*

A se face v. pron.

1. A ajunge, a deveni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A se face *ceva*: actor, medic, profesor, avocat, mare, sănătos, mai isteţ, om de treabă.

♦ *Copilul s-a făcut mare. Fata s-a făcut frumoasă. S-a făcut profesor de matematică. Ion s-a făcut agent imobiliar.*

$N_1 + V$

♦ *Se face ziua. Cu o floare nu se face primăvară*

2. A se preface, a simula.

$N_1 + V$

♦ *Andrei s-a făcut bolnav și n-a venit deloc la scoală.*

N_1 + V + *că* P

◊ A se face: că pricepe, că nu aude, că nu ştie.

♦ *Se face că pleacă. S-a făcut că nu vede și nu aude. S-a făcut că nu înțelege. S-a făcut că nu mă cunoaște.*

A FALSIFICA v. tr.

1. A săvârşi un fals.

$N_1 + V + N_2$

◊ A falsifica *ceva*: o semnătură, un act, un document, un contract, un dosar, un bilanţ, o notă, o identitate, un cont, date, statistici, bani, carduri, poze, rezultatele electorale.

♦ *Hoții i-au falsificat semnătura. Cred că ei nu vor putea falsifica rezultatele. Patronul a falsificat datele din registrul contabil al firmei. Ei au falsificat rezultatele experimentului. Bărbatul este acuzat că ar fi falsificat un pașaport. Unul dintre angajații firmei a falsificat documente bancare.*

2. A denatura.

$N_1 + V + N_2$

◊ A falsifica *ceva*: o băutură, vinul, un text, un tablou, bijuterii.

♦ *Negustorul falsifica vinul și apoi îl vindea. Traducătorul a falsificat textul.*

3. A deforma.

$N_1 + V + N_2$

◊ A falsifica *ceva*: adevărul, istoria, faptele.

♦ *Autorii acestui volum au falsificat istoria. El a falsificat sensul celor spuse de mine.*

A FAMILIARIZA v. tr.

A deprinde.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A familiariza *pe cineva*: cu un lucru.

♦ *Specialiștii i-au familiarizat cu noile metode de lucru.*

A se familiariza v. pron.

A se deprinde.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Ion s-a familiarizat cu istoria, tradițiile și obiceiurile acestei țări. Profesorii s-au familiarizat cu noile metode de predare.*

A FAVORIZA v.tr.

1. A înlesni desfăşurarea unei acţiuni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A favoriza *ceva*: un punct de vedere, comerțul, progresul, stabilitatea, competitivitatea, cooperarea, dialogul, asumarea riscurilor, specula, dictatura // în detrimentul altcuiva.

♦ *Temperaturile joase favorizează somnul. Investiţiile de capital au favorizat dezvoltarea economiei. Corupția favorizează activitatea economică ilegală. Aceasta activitate favorizează dezvoltarea contactelor între oameni. Acest sistem politic favorizează dictatura. Astrele și norocul te favorizează.*

2. A acorda (în mod abuziv) o favoare, un avantaj.

$N_1 + V + N_2$

◊ A favoriza *pe cineva / ceva*: un candidat, un pacient, un criminal, o companie.

♦ *Arbitrul a favorizat echipa gazdă. Directorul îl favorizează pe un anumit candidat în detrimentul celorlalţi. Trebuie să schimbam legile care favorizează criminalii. Decuplarea sprijinului îi favorizează pe marii proprietari de terenuri şi ameninţă micile activităţi şi fermele familiale. Nu dorim să se aplice o politică care favorizează pacienţii cu posibilităţi financiare în detrimentul claselor sociale inferioare. Aplicarea acestei directive favorizează producătorii externi în defavoarea celor din țară.*

A FĂGĂDUI v.tr.

A promite.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A făgădui *ceva cuiva*: sprijin, ajutorul, munți de aur, marea cu sarea, luna de pe cer, cerul și pământul, câte în lună și stele, mâna // ușor, în mod solemn.

♦ *Împăratul le-a făgăduit libertatea. Făgăduiesc acest lucru pe onoarea mea de român. Făgăduiesc angajamentul nostru deplin faţă de această relaţie. Oamenii făgăduiesc uşor un lucru pe care nu gândesc să-l îndeplinească. Nu mai făgăduiesc nimic.*

$N_1 + V +$ *să, că* P

♦ *Făgăduiesc să realizez totul. Îți făgăduiesc să fac tot ce pot să-ți găsesc familia. Făgăduiesc să te țin la curent. Am făgăduit să nu mai vorbim despre asta. Tatăl lui i-a făgăduit că-i va îndeplini orice dorință. I-a făgăduit că o ia de soţie. Nu pot, am făgăduit altcuiva. Făgăduiesc să te răzbun!*

A FĂRÂMA v. tr.

A fărâmița.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Au fărâmat tot ce le-a ieșit în cale. Evitați să amestecați agresiv pentru a nu fărâma prea tare legumele.*

A se fărâma v. pron.

A se fărâmița.

$N_1 + V$

♦ *Oala s-a fărâmat în bucăți. La un hop s-a fărâmat o roată. Prăjitura se fărâmă.*

A FELICITA v. tr.

A adresa cuvinte de laudă cu o anumită ocazie.

$N_1 + V + N_2 +$ *cu ocazia, pentru* N_3

◊ A felicita *pe cineva*: pe părinţi, o prietenă // de ziua naşterii, cu ocazia unei sărbători, cu ocazia Anului Nou, cu ocazia căsătoriei, cu prilejul unei avansări, pentru succesele obţinute / verbal, în scris, din suflet.

♦ *Am felicitat-o pe prietena noastră cu ocazia jubileului. Directorul ne va felicita pentru această inițiativă. Felicităm agenția pentru planificarea bugetară eficientă. Nu te voi felicita pentru treaba asta.*

A FERI v. tr.

A păzi, a apăra.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

◊ A feri *pe cineva de ceva / de cineva*: de un pericol, de o primejdie, de boală, de necazuri, de decepţii, de influenţe dăunătoare, de răceală, de căldură, de soare, banii de hoți, alimentele de dăunători, cărţile de umezeală, mobila de deteriorare.

♦ *Părinţii îşi feresc copiii de răceală. A vrut să mă ferească de acest şoc. Doar vigilența noastră ne poate feri de dezastru.*

A se feri v. pron.

1. A se păzi, a se apăra.

N_1 + V + *de* N_2 // + Circ.

◊ A se feri *de ceva / de cineva*: de frig, de răceală, de soare, de neplăceri, de câini, de linguşitori, de duşmani.

♦ *Fereşte-te de omul cel rău! Feriţi-vă de linguşitori. Se ferește de oamenii care îi fac rău. Un pieton s-a ferit din calea mașinii. Copiii s-au ferit din calea bolovanului.*

2. A se da deoparte, a se trage înapoi pentru a evita ceva.

N_1 + V + *de* N_2 / + Circ.

◊ A se feri *de ceva / de cineva*: de o lovitură, de un biciclist / din calea cuiva.

♦ *S-a ferit de un pieton și a dat cu maşina într-un gard. Politicianul s-a ferit de un răspuns tranșant. Băiatul s-a ferit repede într-o parte. Fereşte-te să nu te vadă.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Multă vreme s-a ferit să vorbească despre asta. Se ferea să-i întâlnească privirea. Guvernul s-a ferit să răspundă direct acestor critici.*

A FERICI v. tr.

A face pe cineva fericit.

N_1 + V + N_2

A ferici pe cineva.

♦ *Mă bucur că ceva te fericește. Arta e cea care ne bucură, ne fericește. Frumuseţea lăuntrică este cea care fericește viaţa. Orice te fericește pe tine, mă face și pe mine fericit.*

A FI v. intr.

1. A exista, a avea fiinţă.

N_1 + V

♦ *Sunt oameni care nu se tem de moarte. A fost odată un împărat mare și puternic. Nu mai e pâine. Nu e nici ţipenie de om. Fie două dreptunghiuri egale.*

2. A trăi.

N_1 + V

♦ *De când sunt pe lume. El nu mai este. Cât vom fi pe pământ. A fi sau a nu fi.*

3. A se afla, a se găsi,

N_1 + V + Circ.

◊ A fi: acasă, pe stadion, la facultate, în oraş, în provincie, la ţară, la munte, la mare, din Moldova, în străinătate.

♦ *Aici sunt, aici rămân. El este în clasă. El nu e aici. El e din București. Maşina e în garaj. Cheile sunt în uşă. Cartea este pe masă. Casa e pe malul unui lac. El este cu prietenii săi. Cine e acolo? Cine e aici? Din ce loc eşti? Unde aţi fost?*

4. A se întâmpla, a se petrece.

N_1 + V // +Circ.

♦ *N-a fost nimic deosebit. Ultimul cutremur mare a fost în martie*

1977. Vernisajul va fi mâine. Premiera e astă-seară. Aşa a fost să fie. Fie ce-o fi! Ce este aici? Ce e cu tine?

5. A costa.

N_1 + V

♦ *Cât sunt cireşile? Cât este un litru de lapte?*

6. Ca verb copulativ.

N_1 + V + N_2 (N)

♦ *El este student. Fratele meu este profesor. E un băiat cumsecade. Sufrageria este o încăpere spaţioasă. Populismul este garanţia unui colaps economic. Nu fi copil! Ea e totul pentru mine.*

N_1 + V + N_2 (G)

♦ *Cartea este a elevului. Copilul e al lui. Cartea e a mea.*

N_1 + V + *cu, pentru, contra, împotriva* N_2

♦ *El este cu liberalii. Noi suntem contra războiului.*

N_1 + V + N_2 (Adj.)

♦ *El e mare, mic, bucuros, obosit, trist. Cartea este nouă. Pământul e rotund. Vremea e frumoasă. Nu poate fi adevărat.*

A FIERBE

1. v. intr. A începe să se transforme în vapori sub influenţa căldurii.

N_1 + V

♦ *Apa fierbe la 100 grade.*

2. v. tr. A fi preparat ...

N_1 + V + N_2

♦ *La micul dejun băiatul și-a fiert un ou tare. Am fiert legumele într-o oală sub presiune.*

2. v. intr. A se afla în apa care fierbe.

N_1 + V

◊ A fierbe: un ou, carnea, cartofii, legumele, paste făinoase, laptele într-o cratiţă // la foc potrivit, la un foc mic, sub presiune, înăbușit, în suc propriu.

♦ *Cafeaua fierbe deja. Supa fierbe încet. Peştele fierbea în ceaun. Lăsaţi carnea să fiarbă o oră.*

3. v. tr. A introduce ceva în apa care fierbe.

N_1 + V + N_2

◊ A fierbe *ceva*: rufe, o seringă.

♦ *Încălzim apa pentru a fierbe niște prosoape.*

4. v. intr. A fermenta.

N_1 + V

♦ *Mustul fierbe. Dulceaţa fierbe. Vinul a fiert.*

5. (fig.) v. intr. A fi într-o stare de mare agitaţie.

N_1 + V + Circ.

◊ A fierbe: de necaz, de nerăbdare, de indignare, de mânie, de furie.

♦ *Ion fierbea de ciudă. Fierbe în el sângele de mânie. Spiritele fierb.*

6. (fig.) A vui, a răsuna de zgomot.

N_1 + V

♦ *Văzduhul fierbe de strigăte. Vântul fierbe. Marea fierbe. Oraşul fierbea de lume.*

A FOLOSI

1. v. tr. A întrebuinţa, a utiliza.

N_1 + V + N_2 // + *la* N_3 / + Circ.

◊ A folosi *ceva* / *pe cineva*: un dicționar, un instrument, utilajul,

tehnica modernă, materiale reciclabile, toate mijloacele, fiecare minut liber, timpul, energia, forța, imaginația, influența, un manual în procesul de învăţământ, apa la stingerea focului, material ilustrativ la ore, mijloace necinstite pentru a atinge un scop // în mod eficient, din plin, pentru un anumit scop, în scop personal, în propriul său interes, în avantajul său, în mod abuziv, cu profit.

♦ *Ion foloseşte o cremă de ras foarte bună. Autorul a folosit numeroase izvoare. Avem dreptul de a folosi pământul ca păşune. Pentru a folosi un cuvânt nou, trebuie să-i cunoaștem sensul. Cred că am folosit vopseaua greșită. Puteţi folosi orice carte din biblioteca mea. Folosiți telefonul fix doar pentru preluarea apelurilor. Presa folosește internetul pentru a obţine informaţiile dorite. Folosiţi batista când strănutaţi. Romanii îi foloseau pe daci ca slugi.*

N_1 + V + N_2

◊ A folosi *ceva* / *pe cineva*: drept cobai.

♦ *Mulți ciobani folosesc măgarii ca mijloc de transport.*

N_1 + V + N_2 + (ca) *să* P

♦ *Partenerul folosește banii noştri să-și plătească datoriile. Hoțul a folosit maşina ca să fugă după ce a jefuit o bancă.*

2. v. intr. A fi de folos, a servi la ceva.

N_1 + V + *la* N_2 / + N_2 (D)

♦ *Aceasta nu foloseşte la nimic. La ce folosesc toate astea? Asta nu folosește nimănui. Acest lucru foloseşte doar celor care comit infracţiuni. Cui folosește aceasta?*

A se folosi v. pron.

A avea sau a trage folos din ceva; a profita.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se folosi *de ceva* / *de cineva*: de un dicţionar, de o bibliotecă, de drepturile sale, de puterea, de poziţia sa, de ajutorul cuiva, de naivitatea, de credibilitatea cuiva, de ospitalitatea cuiva, de toate mijloacele, de un prilej, de o împrejurare favorabilă, de prietenii săi.

♦ *Ion s-a folosit de ocazie. Infirmul se folosea de o cârjă. În afacerea asta s-a folosit de un om de paie. El s-a folosit de prietenii săi pentru a-si realiza proiectele.*

N_1 + V + *de* N_2 + Circ. / + (ca) *să* P

♦ *El s-a folosit de noi pentru a-și elimina adversarii. Politicianul s-a folosit de dreptul la replică pentru a-l face praf pe oponentul său. Ion s-a folosit de noi ca să ajungă la putere.*

A FONDA v.tr.

A întemeia, a pune bazele.

N_1 + V + N_2

◊ A fonda *ceva*: o societate, o instituție, o întreprindere, un stat.

♦ *Împreună cu alți câțiva prieteni, a fondat un club sportiv. Intenția noastră e să fondăm o companie teatrală. Încercăm să fondăm o firmă de servicii financiare bazată pe valorile noastre. Potrivit legendei, Romulus și Remus au fondat Roma.*

A FORMA v. tr.

1. A înfiinţa, a fonda; a crea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A forma *ceva*: o echipă de lucru, un grup de prieteni, o asociaţie, un cerc, o comisie, un sistem, un nou guvern, grupe, alianțe, o clientelă.

♦ *Vom forma un grup de studiu. Liderii partidelor majoritare au format guvernul. Adunăm tot ce avem ca să formăm un batalion. Împreună, vom forma cea mai mare flotă din istorie.*

2. A alcătui.

◊ A forma *ceva*: un număr de telefon, cuvinte, o propoziţie, o colecție, convoaie, trenuri.

♦ *Așa vom forma cuvinte și propoziții. Copilul a format greșit numărul de telefon.*

3. A educa, a creşte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A forma *pe cineva*: tânăra generaţie, buni ingineri, cadre tinere de specialişti.

♦ *Maistrul a format mulţi lăcătuşi. Acest institut a format mulți cercetători importanți.*

4. A dezvolta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) forma *ceva*: o părere, o convingere, o deprindere, stilul, caracterul, tăria de caracter, spiritul de competiție, deprinderi de muncă.

♦ *Eu mi-am format o părere, dar nu pot fi de acord cu ea! Părinții sunt primii care formează caracterul copilului. Condiţiile grele de viaţă formează caractere puternice. O astfel de muzică îţi formează importante trăsături de caracter.*

5. A constitui, a reprezenta.

$N_1 + V + N_2$ (N)

♦ *Delegaţii lor formează majoritatea. Aceste lucruri formează un ansamblu unitar. Împreună, aceste elemente formează o unitate vizuală unică. Mai multe case formează un cartier. Copacii formează un acoperiș. Toate fragmentele formează un fel de pictură impresionistă. Întreprinderile mici formează baza economiei noastre. Raportul formează o bună bază pentru discuţii ulterioare. Cea mai mare atenție trebuie acordată copiilor și femeilor, căci ei formează grupurile cele mai vulnerabile. Râul formează aici o cascadă. În acest loc drumul formează un uriaș semicerc.*

A se forma v. pron.

A lua naştere, a se dezvolta.

$N_1 + V$

♦ *Planetele se formează conform legilor fizicii și chimiei. Bebelușul se formează în primele trei luni. S-a format un nou cartier al oraşului. Pe podea s-a format o băltoacă. Pe lac se formează valuri. Cercetătorii au stabilit cum se formează o gaură neagră. Deprinderile se formează cu timpul. Cum s-a format pământul?*

A FORŢA v. tr.

1. A constrânge.

$N_1 + V + N_2 +$ *să* P

◊ A forţa *pe cineva*: să tacă, să mărturisească, să se conformeze, să-şi dea demisia.

♦ *Bunicuța mă forțează să beau lapte. Prietenii l-au forţat să meargă în excursie. Dacă ea nu-și dorește lecții de pian noi nu o vom forța să le ia. Autoritățile l-au forțat să părăsească tara. Protestatarii speră să forțeze guvernul să renunțe la modificarea abuzivă a legii muncii. Nu te forțează nimeni să faci asta. O vând numai pentru că banca mă forțează.*

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

♦ *Circumstanţele îl forţează la compromisuri. Aceste afecțiuni îl forțează la dietă.*

2. A supune unui efort prea mare.

N_1 + V + N_2

◊ A forţa *ceva*: motorul, ritmul, vocea.

♦ *Şoferul a forţat maşina la maxim. Gerul forţează la maximum centralele termice. Interpreții își forțează coardele vocale.*

3. A sparge, a strica.

N_1 + V + N_2

◊ A forţa *ceva*: broasca uşii, o uşă, o casă de bani.

♦ *Spărgătorii au încercat să forțeze ușa cu un topor. Dacă nu ne deschideți ușa, va trebui să forțăm intrarea. Protestatarii au forțat barierele de securitate din jurul parlamentului.*

A se forța v. pron.

A se strădui.

N_1 + V + *să* P

♦ *Se forţează să surâdă. Trebuie să te forţezi să mănânci. Medicamentul e amar, trebuie să mă forţez ca să-l înghit. Dacă nu ţi-e foame, nu te forţa să mănânci. Se forțează să gândească pozitiv.*

A FRECVENTA v.tr.

A merge regulat într-un anumit loc.

N_1 + V + N_2

◊ A frecventa *ceva*: școala, cursurile, un local, teatrele, anticariatele, restaurantele, lumea bună.

♦ *Toți copiii din această localitate frecventează școala. Colegii noștri au frecventat cursurile. Accesul la educația continuă a persoanelor care nu au frecventat formele tradiționale de învățământ este extrem de important. Programul de învăţare pe tot parcursul vieţii nu ţine cont de situaţia celor care nu au frecventat o formă de învăţământ superior. Ei frecventează aceleași cluburi. Refugiații de origine greaca frecventează taverna de acolo. Cine frecventează zonele interzise riscă să fie arestat.*

A FUGI v. intr.

1. A alerga; a se perinda.

N_1 + V

◊ A fugi: repede, din răsputeri, cât îl țin picioarele, mâncând pământul, ca din puşcă, ca un nebun, ca vântul, spre casă, după cineva, după troleibuz, în întâmpinarea cuiva, în faţa cuiva, după ajutor.

♦ *Caii fug repede. Copiii fug în jurul casei. Copilul fuge la mama sa. Norii fug deasupra mării. Stâlpii fug prin faţa ochilor noştri.*

2. A părăsi un loc în grabă şi pe ascuns; a dezerta; a evada.

N_1 + V + *de* N_2 / + Circ.

◊ A fugi *de ceva* / *de undeva*: de un

pericol, de primejdie, de urmărire, de sub escortă, de justiţie, de la locul faptei, din localitatea ameninţată de flăcări, din spital, din închisoare, din captivitate, din prizonierat, din armată, din calea războiului, de pe câmpul de luptă, de pe front, în pădure, în munți, peste graniţă, în străinătate / pe ascuns, în dezordine.

♦ *Băiatul tău a fugit de la școală. Fata a fugit de acasă. Ion a fugit din închisoare. Oamenii fug disperați din calea flăcărilor. Ei au atacat și duşmanul a fugit. Soția lui a fugit cu un alt bărbat.*

N_1 + V + (*ca*) *să* P

♦ *Trebuie să fugi ca să-ți salvezi viaţa.*

3. A se sustrage, a se eschiva.

N_1 + V + *de* N_2 / + Circ.

◊ A fugi *de ceva* / *de cineva*: de muncă, de o treabă grea, de răspundere, de griji, de obligaţii, de la ore, de lume.

♦ *Copilul a fugit de acasă. Ion fuge de neplăceri. El fuge de responsabilitate. Ion fuge de hoţi. De bine, nimenea nu fuge.*

4. (fig.) A trece repede.

N_1 + V

♦ *Timpul fuge pe nesimţite / ireversibil.*

A FUNCȚIONA v. intr.

A fi în stare de activitate.

N_1 + V // + Circ.

◊ A funcţiona: neregulat, prost, fără întrerupere, lent, bine, perfect, cum trebuie, la capacitate medie, maximă / cu benzină, cu motorină, cu baterii, cu gaz, cu aburi, cu curent electric.

♦ *Maşina funcţionează normal. Televizorul nu funcţionează. Instalaţia funcţionează pe baza energiei solare. Echipamentul este vechi, dar funcționează. Alarma nu funcționează corect. Semafoarele nu funcționează cauzând blocaje în trafic. Programul acesta funcţionează. Planul meu e singurul care va funcționa. Nu știu dacă relațiile chiar funcționează. Legea nu funcționează împotriva unui om.*

A FURA v. tr.

1. A-şi însuşi pe nedrept.

N_1 + V + N_2 // + *de la* N_3 / + Circ.

◊ A fura *ceva*: un stilou, un ceas, un telefon, o mașină, un bun străin, un lucru de valoare mică, bomboane, genți, bani, mărfuri, bijuterii, vite, cai, droguri, o parte din avere, totul, banii statului, roadele muncii cuiva, o idee, un titlu // dintr-un magazin, dintr-o maşină, de pe o frânghie, din conturile clienților, de la stat / de nevoie, ca în codru, ca la drumul mare, ziua în amiaza mare.

♦ *Haiducii au furat de la bogaţi și au dat la săraci. Acum au furat doi cai de la o stână. Un hoţ de buzunare îi furase portofelul. Un hoţ a furat banii din bancă. Niște persoane necunoscute au furat echipamente electronice. A descoperit că menajera îi fura banii. Hoții nu au furat nimic valoros. Nu poți fura ceva ce-i gratis. Am furat un*

halat din dulapul doctorului pentru a intra în secția de reanimare. Agenții le pot fura planurile. Ionescu mi-a furat ideea. Urăsc hoții care fură ideile altor oameni. Hackerii ne pot fura identitatea și banii pe Internet.

$N_1 + V + N_2$ // + *de* N_3

◊ A fura *pe cineva*: pe un client.

♦ *L-au furat în timp ce călătorea. Tipul acesta m-a furat de 11 dolari. El este cel care m-a furat cu zâmbetul pe buze. Ce va zice lumea dacă va afla că am cruțat pe cineva care m-a furat?*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

♦ *I-au furat totul din casă. Hoțul i-a furat băiatului banii din buzunar.*

2. A răpi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A fura *pe cineva*: un copil, o fată, o iubită.

♦ *Am făcut niște cercetări azinoapte despre femei care fură bebeluși. Ion i-a furat prietena colegului său. Zmeii au furat o fată de împărat.*

3. (fig.) A vrăji, a fermeca.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Melodia i-a furat pe toți. Peisajul te fură cu fiecare privire.*

A SE FURIȘA v. pron.

A se strecura.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A se furişa: înăuntru, afară, în pat, prin grădină / tiptil, neobservat, pe nesimțite.

♦ *Nică s-a furișat în cireș. O vulpe s-a furișat în coteţul găinilor. Cineva se furișează în spatele lui. Hoții mereu se furișează noaptea târziu. Colegii lui se furișează în casă pentru a-l lua prin surprindere. O amorțire se furișează asupra degetelor mele.*

A FURNIZA v. tr.

1. A vinde în baza unui contract.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A furniza *ceva cuiva*: alimente, produse, curent, provizii pentru un banchet, servicii, armament, muniții, un drog, mărfuri de contrabandă // pe piaţă, în stocuri mici.

♦ *Firma furnizează uzinei utilaj modern. Uzina furnizează petrol întregii țări. Producătorul a furnizat magazinului echipamente de calitate inferioară. Solicitantul ne-a furnizat imagini ale unor mărfuri. Societatea furnizează diverse servicii.*

2. A da.

$N_1 + V + N_2 + N_3$

◊ A furniza *ceva cuiva*: ştiri, informaţii, argumente, datele necesare, un material unui avocat, consultanță // în mod regulat, continuu.

♦ *Corespondentul a furnizat centrului de presă informaţii despre situaţia din zona de conflict. Agentul a furnizat informații false sau înșelătoare. Autoritățile au furnizat informații suplimentare cu privire la acest punct. Comisia furnizează sprijin tehnic și logistic. Solicitantul furnizează justificarea pentru evaluarea riscurilor prezentate de produsele respective.*

G

A GARANTA v.tr.

1. A răspunde de valoarea, de calitatea unui obiect.

N_1 + V + N_2 // + N_3

◊ A garanta *ceva*: un cec, o poliță, un împrumut, împrumutul printr-un gaj, autenticitatea unui act, temeinicia, adevărul, confidențialitatea unei afirmații, eficienţa, îndeplinirea, controlul unei acțiuni, transparența.

♦ *Statul a garantat integral împrumuturile. Uzina garantează calitatea acestor mărfuri. Producătorul trebuie să garanteze îndeplinirea acestor cerințe. Discursurile nu garantează eficienţa acţiunii.*

N_1 + V + N_2 + *că* P

♦ *Comisia garantează că aceste proceduri sunt revizuite în mod periodic. Comisia garantează că bugetul reflectă doar nevoi concrete. Metoda nouă garantează că peste 3 luni vei vorbi engleza fluent.*

2. A asigura executarea unei acțiuni; a da cuiva siguranța că va avea ceva.

N_1 + V + N_2 // + N_3 (D)

◊ A garanta *ceva cuiva*: dreptul la învăţătură, libertatea cuvântului, egalitate deplină în drepturi, un venit sigur, libera circulație a capitalurilor, viața, fericirea, siguranța, securitatea, tratamentul, victoria, executarea unei obligaţii.

♦ *Tratatul garantează libera circulație a capitalurilor. Noile reglementări garantează siguranța alimentară. Nimeni nu garantează securitatea* cetăţenilor. *Ministerul ne garantează imunitate în acțiunile noastre. Medicii centrului le garantează pacienților un tratament fără durere. Ei îi garantează un azil secret. Predați-vă și vă vom garanta viața. Cine va garanta investiţiile necesare?*

3. A da asigurări de încredere; a-și lua răspunderea.

N_1 + V + *pentru* N_2

◊ A garanta *pentru cineva* / *pentru ceva*: pentru cinstea cuiva, pentru datoria cuiva.

♦ *Șeful garantează pentru noul angajat. Prestatorul de servicii garantează pentru serviciile prestate.*

A GĂSI v. tr.

1. A vedea, a descoperi, a întâlni pe cineva sau ceva.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A găsi *ceva*: cheile, un lucru pierdut, o urmă, o comoară, petrol, o carte la bibliotecă, un portmoneu pe stradă, un loc în vagon, o casă de închiriat, un apartament nu prea scump, spaţiul necesar, adăpost într-o cabană, o slujbă, un post bine plătit, un loc de muncă, o sursă de câştig, calea cea mai bună, o cale de mijloc, ieşire din situaţie, ieşirea dintr-

un impas, momentul favorabil, neajunsuri, defecte, greşeli într-un text, punctul nevralgic, un pretext pentru a ataca pe cineva, un motiv, o ocazie, răspuns la o întrebare, soluţia unei probleme, explicaţia unui fenomen, argumente convingătoare, cuvintele potrivite, îndurare, ajutor la cineva, adevărul, vinovatul, infractorul, specialiști, pe un cunoscut acasă, un compatriot într-o ţară străină // întâmplător, din întâmplare.

♦ *Băiatul și-a găsit mănuşile. Pasagerul și-a găsit geamantanul. Pariez că vom găsi ciuperci acolo. Nu știu când vom găsi următorul sat. Trebuie să găsesc un apartament. Promit să găsesc casa perfectă pentru voi. Am găsit drumul spre casă. Nu-i găsesc numele nicăieri. Am găsit ceva ciudat. O să găsesc vinovatul. Te voi găsi şi în gaură de şarpe. Greșeli găsești în orice carte. Încerc să găsesc un rezultat diferit. Într-o zi vom găsi răspunsurile. Şi-a găsit fericirea în muncă.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (N) / + Circ.

◊ A găsi *pe cineva* / *ceva*: bine sănătos, dormind, într-o situație disperată, casa goală.

♦ *Şi-au găsit casa mistuită de flăcări. Tânărul și-a găsit mașina lovită în parcare.*

N_1 + V + N_2 + *pentru* N_3

◊ A găsi *ceva* / *pe cineva pentru cineva* / *ceva*: un loc de muncă pentru stagiari, un cadou pentru cei dragi, loc pentru un dulap.

♦ *Autoritățile au găsit o casă pentru familia rămasă pe drumuri.*

2. A socoti, a crede că...

N_1 + V + N_2 + N_3 (N)

◊ A găsi *pe cineva*: nevinovat, ciudat, plictisitor; a găsi *ceva*: just, corect, folositor, inutil.

♦ *Am găsit uşa încuiată. Ideea lui o găsesc interesantă. Ion găsește prea grea întrebarea. Mulți găsesc umorul lui încântător. Cum găsești noua mea rochie?*

N_1 + V + *că* P

♦ *Găsesc că nu are dreptate. Găsesc că situaţia este cu mult mai complicată.*

A se găsi v. pron.

A se afla, a fi într-o situaţie oarecare.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A se găsi: peste tot, de față / într-o situaţie critică, neplăcută, periculoasă, incertă, ameninţătoare.

♦ *Satul se găseşte la poalele munților. Broasca veninoasă se găsește doar pe această insulă. Până nu demult el s-a găsit acasă. Lupii se găsesc în întreaga emisferă nordică. Șobolanii se găsesc la tot pasul chiar şi ziua în amiaza mare. Fasolea albă se găseşte printre ingredientele principale ale dietei împotriva colesterolului. Această substanţă se găseşte în orice organism viu. Unde se găsesc ei acum?*

A GĂTI v. tr.

1. A îmbrăca frumos, a împodobi.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A găti *pe cineva*: mireasa, o fată pentru bal / în haine scumpe, frumoase, ca o mireasă.

♦ *Domnișoarele de onoare gătesc mireasa.*

2. A pregăti pentru o acțiune.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

◊ A găti *pe cineva*: de drum.

♦ *Vasul este folosit pentru a găti hainele de spălare.*

3. A face, a prepara mâncarea.

$N_1 + V + N_2$ // + *pentru* N_3

◊ A găti *ceva*: carne, pește, legume, paste, o mâncare, prânzul, cina // pentru întreaga familie / cu unt, cu ulei, cu sos / la foc mic, la cuptorul cu microunde / minunat, nemaipomenit.

♦ *Bucătarul gătește carnea pe grătar. Marți seară, ea gătește crap. Învăț zece noi moduri de-a găti varza. Vom găti mâncare italienească. Ea gătește această mâncare numai la ocazii deosebite. Astăzi vom găti mâncarea mea favorită. Îmi găteam singur mesele. Eşti prea mic pentru a găti orez. Vom găti ceva special pentru tine. Găteam pentru fratele meu. Angela a gătit toată ziua pentru petrecerea de deseară.*

A SE GĂTI v. pron.

1. A se pregăti pentru a face ceva.

$N_1 + V +$ Circ.

♦ *Trebuie să ne gătim de drum / pentru plecare.*

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *Ei se gătesc să plece la vânătoare.*

2. A se îmbrăca frumos, a se împodobi.

$N_1 + V +$ *de, pentru* N_2

◊ A se găti: de teatru, pentru primul bal / cu o rochie nouă.

♦ *Fata s-a gătit pentru bal. Petrecea ore în şir în faţa oglinzii ca să se gătească. Ea s-a gătit pentru noaptea filmelor. Echipa s-a gătit cu această ocazie.*

A GĂURI v. tr.

A face o gaură.

$N_1 + V + N_2$ / +Circ.

◊ A găuri *ceva*: o scândură, un pantof, o haină / cu un ac, cu un instrument ascuţit, cu burghiul, în urma purtării excesive, în numeroase locuri.

♦ *Persoane necunoscute au găurit conducta și au furat combustibil. Am găurit o mănușă cu unghia. Acidul i-a găuri rochia.*

A GÂNDI v. intr.

1. A medita, a judeca.

$N_1 + V +$ Circ.

◊ A gândi: corect, greşit, lucid, logic, sănătos, pozitiv, raţional, neconvenţional, serios, profund, intens, bine, mai pe îndelete, în sinea sa, cu glas, cu voce tare, în imagini, în clişee.

♦ *Trebuie să gândim atent, inteligent. Gândim mai clar când ascultăm muzică. Trebuie să gândim cu mintea limpede. Nu suntem instruiți să gândim astfel. Facem antrenamentul ca să gândim altfel. În rest noi doi gândim la fel. Gândeşte întâi, apoi vorbeşte. El gândește una şi spune alta.*

2. A se îngriji.

$N_1 + V +$ *la* N_2

♦ *În ultimul timp a început a se gândi serios la viitorul său.*

$N_1 + V +$ *ce, cine* P

♦ *Gândeşte azi ce vei mânca mâine.*

3. v. tr. A concepe, a crea.

N_1 + V + N_2

◊ A gândi: un plan, lucrurile în mare.

♦ *Acum el știe exact ce gândim. Împărtășim constant ceea ce gândim.*

4. A avea o părere, a crede că...

N_1 + V + Circ. / *că* P

♦ *Așa gândesc eu. Lumea nu gândește așa. Gândeam că nu mai eşti acasă. Gândesc că are dreptate. Gândesc că ar fi bine să vă înţelegeți. Ați fost învățați să gândiți că sunteți invincibili.*

A se gândi v. pron.

1. A chibzui.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se gândi *la ceva*: la urmări, la o soluţie mai bună, la o propunere, la toate // atent, inteligent, bine, clar, astfel, altfel.

♦ *Se gândea tot timpul la ceva. Nu mă gândisem la asta. Gândeşte-te bine la propunerea mea. Ne vom gândi la o altă soluție. Ne vom gândi la alt plan. Ne vom gândi la asta pe drum. Următorul lucru la care mă voi gândi e căsătoria. Gândiţi-vă bine la aceasta!*

N_1 + V + *cine, ce, cum, unde ...* P

♦ *Trebuie să te gândeşti bine cine ai vrea să fii. Ne vom gândi ce să facem mai târziu. Să ne gândim bine cui acordăm încrederea noastră. Acum se gândește cum să împartă zonele ocupate.*

2. A intenţiona, a plănui să...

N_1 + V + *să, cum, unde, când* P

♦ *Se gândeşte să-şi cumpere o casă. Mă gândesc să plec mâine în provincie. Primarul se gândește să le închidă secția. Conducerea se gândește să mă concedieze. Comitetul se gândeşte să abordeze problema diferit. Nici nu mă gândesc să fac aşa ceva. Nici să nu vă gândiţi să plecaţi!*

3. A-i păsa, a se îngriji de...

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se gândi *la ceva, la cineva*: la sănătatea sa, la părinţi, la propriile interese, numai la un lucru, la trecut, la ziua de mâine, la viitor, la un răspuns, numai la alţii, la lucruri rele, la cineva pentru un rol, la o persoană, la paguba suferită, la toate greutăţile, la toate aspectele.

♦ *Se gândeşte numai la el. Nu te poţi gândi la toate. Sunt singurul care se gândește la victime. Acum se gândește numai la boala lui. Mă gândesc la examenul de mâine. Indiferent cât de departe vom fi, ne vom gândi unul la celălalt.*

4. A socoti.

N_1 + V + *să* P

♦ *Mă gândesc că este un om bun. Într-o zi a dispărut și s-au gândit că este mort. Poate s-au gândit că le provoci prea multe necazuri. M-am gândit că poate e mai bine să plec. Așa s-au gândit că pot obține bani cel mai repede. S-au gândit cam cât poate să-i coste. Unde nu gândești, acolo îl găsești. Ce va gândi lumea despre tine?*

A GEME v. intr.

1. A scoate gemete.

N_1 + V + Circ.

◊ A geme: de durere, sub jugul asupririi, tiraniei, toată ziua.

♦ *Bolnavul gemea încetişor. Tot timpul geme şi suspină. El stă alături de noi și geme. Oare când o să se oprească din gemut. Poporul gemea sub jugul asupririi, tiraniei.*

2. (fig.) A fremăta, a vui.

N_1 + V + Circ.

♦ *Vântul gemea în ramuri, printre copaci. Puntea geme sub paşii trecătorilor.*

3. (fig.) A fi încărcat.

N_1 + V + Circ.

♦ *Sala gemea de lume. Masa geme de bunătăți. Nucul geme sub greutatea roadelor sale.*

A GHICI

1. v. tr. A afla, a descoperi ceva prin deducţie.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A ghici: o ghicitoare, răspunsul la o întrebare, gândurile, planurile, intenţiile cuiva, vârsta cuiva, norocul cuiva, pe cei ce vor câştiga o cursă, cum arată cineva // bine, exact, corect, prost.

♦ *El a ghicit numărul câștigător. Elevul a ghicit răspunsul corect. Ar fi trebuit să ghicesc felul în care se comportă după hainele sale. Copiii vor trebui să ghicească obiectul din cutie după zgomotul produs de acesta.*

N_1 + V + *că, cine, cum, unde* P

♦ *Ghicesc că acela e calculatorul tău. Spune-i că am ghicit cine a fost informatorul ei. Am ghicit imediat unde voia să ajungă. Ghici ce mi-a scris. Ghici ce am în mână. Voi ghici ce ai tu pentru mine.*

2. A prezice viitorul.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A ghici *ceva cuiva*: viitorul / în palmă, în cafea, în stele, în cărţi.

♦ *O babă i-a ghicit viitorul în cărți. Țiganca i-a ghicit în palmă că îl așteaptă un mare noroc.*

A GLUMI v. intr.

A spune sau a face glume.

N_1 + V // + *cu* N_2 + *pe seama, cu privire la* N_3

◊ A glumi *cu cineva / cu ceva; pe seama cuiva / a ceva*

♦ *Am râs și am glumit tot drumul. Am crezut că glumește. Toată seara Ion a glumit cu colegii săi. Nu glumi cu mine. Nu poți glumi cu dragostea. Nu glumi cu așa ceva. El a glumit când a zis că nu ești frumoasă. Unii dintre ei au glumit pe seama noastră. Vom râde și vom glumi unul pe seama celuilalt. Artistul a glumit pe seama situației. A glumit cu privire la căsătorie. Directorul a glumit cu privire la falimentul companiei.*

A GOLI v. tr.

A scoate tot conţinutul dintr-un recipient, dintr-un spaţiu; a consuma.

N_1 + V + N_2

◊ A goli *ceva*: un recipient, un butoi, o găleată, un sac, o sticlă de vin, un pahar dintr-o sorbitură, un rezervor, o conductă, o instalaţie, o casă, o cameră, podul casei, punga.

♦ *Mama a golit cada. Cineva a golit sertarul de bani. Hoţii au golit*

depozitul. Bărbatul a golit trei pahare de vin. Bătrânul a golit cutia de ultimele două pastile care mai erau în ea. Pescarul a golit apa din barcă.

A se goli v. pron.

A deveni pustiu.

N_1 + V

♦ *Buzunarul s-a golit. Butoiul s-a golit repede. Sala cinematografului s-a golit. După spectacol teatrul se golește. Strada se cam golește de lume. Satele se golesc. La stația următoare trenul se golește. Toamna copacii se golesc.*

A GONI

1. v. tr. A alunga, a izgoni.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A goni *pe cineva* / *ceva*: inamicul, vânatul, păsările, muștele, un gând, o amintire // din casă.

♦ *Cânii au gonit lupul din sat. Autoritățile l-au gonit din ţară. Năvălitorii i-au gonit pe băștinași în munți, lăsându-i să moară de foame. Violența și persecuția i-au gonit la sute de mile depărtare de casele lor.*

Amândouă bandele au preluat orașul, i-au gonit pe oameni din oraș. Focurile de armă l-au gonit pe urs prin pădure.

2. v. intr. A alerga, a fugi.

N_1 + V + Circ.

◊ A goni: nebuneşte, în galop, din răsputeri, călare, cu toată viteza, cu mare viteză, cu 120 km/h, ca gândul şi ca vântul / pe şosea, pe stradă / după cineva, după ceva.

♦ *Automobilul gonea pe autostradă. Au gonit acasă pe noua autostradă. O mașină gonește în spatele alteia. Eram într-o mașină ce gonea fără control. Au gonit spre graniță. Tehnologia gonește înainte. Sângele gonește spre organele care au mare nevoie de ajutor.*

A GRĂBI v. tr.

A face să acţioneze mai repede.

N_1 + V + N_2

◊ A grăbi *ceva* / *pe cineva*: pasul, circulaţia, ritmul, evenimentele, termenele, pregătirile de plecare, livrarea mărfii, votarea unei legi, îndeplinirea unui plan, găsirea unei soluţii la o problemă, lucrările de întreţinere, darea în funcţiune a unei termocentrale, un proces, un deznodământ, sfârşitul cuiva, moartea cuiva, prietenii.

♦ *El este genul de persoană care grăbeşte lucrurile. Nimeni nu vă grăbeşte. Criza a grăbit procesul de reformatare a învăţământului. Guvernul a grăbit luarea unei hotărâri. Purtările lui insultătoare au grăbit cursul lucrurilor. Tratamentul i-a grăbit vindecarea. Căldura grăbeşte creşterea plantelor.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

♦ *Profesorul mă grăbeşte să termin lucrarea. Șeful îi grăbește pe muncitori să schimbe rapid acoperișul.*

A se grăbi v. pron.

A acţiona mai repede.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se grăbi: spre ieşire, spre casă, la gară, la lucru, la o întâlnire, la o nuntă, la o ședință, la un

prieten bolnav, în luarea unei hotărâri, cu răspunsul.

♦ *Pierde distracția dacă nu se grăbește. Toată lumea se grăbește înapoi acasă. Ana se grăbește la ore. Fata se grăbește la o întâlnire. Aude o chemare slabă și se grăbește într-acolo. Noaptea se grăbește spre ziuă. Ei se grăbesc pentru a prinde trenul. Băiatul se grăbește pentru a-i ajunge din urmă pe părinți.*

N_1 + V + *să* P

◊ A se grăbi *să facă ceva*: să-şi susţină examenele, să ajungă acasă, să accepte o ofertă, să publice un material, să ajungă la o concluzie, să tragă o concluzie pripită.

♦ *Se grăbeşte să încheie lucrul la timp. Nu se vor grăbi să se întoarcă. Nu te grăbi să tragi concluzii!*

A GREŞI

1. v. intr. A comite o greşeală.

N_1 + V

◊ A greşi: amarnic, foarte mult, profund, grav, iresponsabil, adesea, la tot pasul, la nesfârșit, din neatenţie.

♦ *Orice om poate greşi. Cine întreabă nu greşeşte. Doar un bărbat adevărat admite când greșește. Un om mare ar trebui să recunoască când greșește. Unul dintre ei greșește. Credeam că voi avea probleme dacă voi greși pe undeva. Nu ești singura care a greșit. Dar îmi dau seama ca am greșit. Toți am greșit de data asta.*

N_1 + V + *la, în legătură cu, cu privire la* N_2

◊ A greşi: la scriere, la traducere, la măsurare, la calcule, la lucrarea scrisă.

♦ *Ion greșește în legătură cu o mulţime de lucruri. Cred că el greșește în legătură cu prietenul său. Greşiţi în privinţa lui, el este un om cumsecade. Părerea mea e că el greşeşte în legătură cu bacalaureatul. Este foarte ușor să greșești la alegere.*

2. v. intr. A se face vinovat faţă de cineva; a păcătui.

N_1 + V + *față de* N_2 / + N_2 (D)

♦ *Am greşit faţă de părinţi. Încerc să înțeleg cu ce le-am greșit prietenilor. Celor ce le-am greşit le cer iertare. Învață să ierți pe cei care ți-au greşit. Am greșit înaintea lui Dumnezeu.*

3. v. tr. A face ceva greşit; a lua un lucru drept altul; a încurca, a confunda.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) greşi: direcţia, drumul, calea, adresa, uşa, data, răspunsul, ţinta, locul, un număr de telefon, scrisorile, socotelile, calculul, numărătoarea voturilor, profesia, cariera, vocaţia.

♦ *Croitorul i-a greșit haina. Vorbitorul anterior a greșit multe detalii. Partenerul lui a greșit persoana la identificare. Îmi făceam griji că voi greși ceva.*

A GUSTA v. tr.

1. A lua câte puţin dintr-o mâncare.

N_1 + V + N_2

◊ A gusta *ceva*: o mâncare, un aliment, supa, sosul, vinul.

♦ *Am gustat mâncarea și am constatat că e delicioasă. Nu cred că am gustat vreodată o prăjitură așa de bună. Vom mai gusta un preparat. Parcă pot gusta fiecare condiment în parte. Crede-mă, am gustat multe tarte, dar a ta e delicioasă. Și apoi am gustat apa sărată de pe degete.*

2. A mânca sau a bea puţin.

N_1 + V + N_2

◊ *A* gusta *ceva*: cafeaua, un vin bun // la repezeală.

♦ *De multă vreme n-am mai gustat carne. Oaspeții au băut vin și au gustat bucate tradiționale. Vor gusta doar cele trei feluri de mâncare.*

N_1 + V + *din* N_2

◊ A gusta *din ceva*: dintr-o mâncare, din bucate.

♦ *Gustă puţin din asta să vezi ce bună e. Pe tot parcursul probei jurații au gustat cu mare atenție din toate farfuriile. Încă nu am gustat nimic. Vreți să gustați din friptura de pui?*

3. (fig.) A se bucura de ceva; a-i plăcea ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A gusta *ceva*: muzica, literatura, gluma, un sentiment, o senzaţie, fericirea, victoria, frumuseţea limbii, plăcerile vieţii.

♦ *Tu și doar tu singur vei gusta victoria. Oamenii răi sunt oameni obișnuiți care au gustat puterea și și-au dorit mai multă. Cine n-a gustat amarul nu ştie ce e zaharul. Dușmanii mei vor gusta veninul. Cei care au făcut prostia să mă spioneze vor gusta elixirul fricii!*

N_1 + V

◊ A gusta *din ceva*: din fructul cunoașterii, din fructul iubirii, din plăcerile traiului în aer liber, din plăcerile pe care le oferă viaţa la Paris, din plăcerile naturii, din toate plăcerile vieţii.

♦ *Doar împreună, uniți, vom putea gusta din libertate. Toţi sunt plini de viață pentru că au gustat din acest vin al libertății. Ei au gustat puţin din farmecul vieţii. Cei care au gustat din frumuseţea muntelui nu mai pot niciodată să fie fericiți în vale! Vrei să spui că ați gustat din fructul oprit?*

H

A HOTĂRÎ v. tr.

1. A decide.

N_1 + V + N_2

◊ A hotărî *ceva*: o chestiune, amânarea evenimentului, amputarea braţului // ferm, definitiv, peste capul cuiva, prin aruncarea unei monede în sus.

♦ *Antrenorul a hotărât soarta echipei. Compania a hotărât distribuirea acestui produs pe piața externă. Indiferent ce vom hotărî, nu o să te mai las să pleci.*

N_1 + V + (ca) *să, că, dacă* P

♦ *Au hotărât să plece / că vor pleca mâine / dacă vor pleca mâine. De asta am hotărât să vin încoace. Medicii au hotărât să-l opereze. Judecătorul hotărăşte să nu amplifice amenințarea. Am hotărât să luăm o pauză. Noi am hotărât să ne încercăm norocul.*

N_1 + V + *cine, ce, când, unde, cum* P

♦ *Când te întorci, vom hotărî cine și ce face. Apoi vom hotărî cum vom proceda. N-au hotărât ce trebuie făcut. Ce-aţi hotărât?*

2. A face pe cineva să ia o hotărâre.

N_1 + V + N_2 (D)+ *să* P

◊ A hotărî *cuiva să facă ceva*. A hotărî *pe cineva să facă ceva*.

♦ *Prietenii l-au hotărât să facă pasul acesta. Cine l-a hotărât să vină aici? Tatăl i-a hotărât să devină meșteșugar. Părinții l-au înscris la medicină, dar i-au hotărât să nu se aștepte la huzur și alint, ci la muncă grea.*

3. A dispune, a decreta.

N_1 + V + N_2

◊ A hotărî *ceva*: aprobarea unui acord, luarea de măsuri, prelungirea stării de alertă // irevocabil, cu majoritatea voturilor exprimate.

♦ *Ministerul a hotărât scoaterea limbii latine din programa școlară. Guvernul a hotărât modificări în ce privește consumul băuturilor alcoolice.*

4. A fixa, a stabili.

N_1 + V + N_2

◊ A hotărî *ceva*: o dată, un termen, ora plecării, calea, preţul, o sumă de bani pentru ceva.

♦ *N-au hotărât încă ziua concursului. Au hotărât dinainte rezultatul. Parlamentul a hotărât data alegerilor.*

A se hotărî v. pron.

A lua o hotărâre.

N_1 + V

◊ A se hotărî: în privinţa unui lucru, repede, imediat, cu greu, în ultimul moment, pe loc, categoric, ferm, într-un fel sau altul.

♦ *Prietenii tai încă nu s-au hotărât în privinţa rămânerii sau plecării. Hotărăşte-te odată! Nu mă pot hotărî.*

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *Ion s-a hotărât pentru acest costum. La liceu el s-a hotărât pentru studiul chimiei. A durat mult până s-a hotărât pentru această soluţie.*

N_1 + V + (ca) *să, că, dacă* P

◊ A se hotărî *să facă ceva*: să lupte până la capăt, să aleagă ceva, să reţină ceva, să păstreze ceva, să sprijine pe cineva.

♦ *În dimineața următoare se hotărâse să mărturisească. Ei a hotărât să ne dea o lecție. În cele din urmă, s-a hotărât să revină pe calea cea bună. Șoferul s-a hotărât să vă ducă la un alt hotel. Tocmai se hotărâse să renunțe la tenis și să-și caute o slujbă.*

N_1 + V + *cine, ce, când, unde, cum* P

♦ *Încă nu se hotărâse ce urma să facă. Greu s-au hotărât unde să se stabilească. Nu se putea hotărî cum să răspundă.*

A HRĂNI

v. tr. A da de mâncare cuiva.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3

◊ A hrăni *pe cineva* / *ceva*: o familie, un bolnav, un copil cu lapte, cu biberonul, cu linguriţa, o căprioară din palmă, vitele cu furaj verde, caii cu ovăz / cu sila, cu forţa.

♦ *O mama își hrănește copiii sănătos. Un tată poate să hrănească zece fii, dar zece fii nu pot să hrănească un tată. Ea hrănește șase copii dintr-un venit. Salariul unui profesor nu hrănește doi copii. Porcul acela îngrășat hrănește familia asta o iarnă întreagă. Copiii hrănesc porumbeii. Odată, la bâlci, am hrănit o maimuță. Cum vom hrăni această lume?*

A se hrăni v. pron.

A-şi asigura hrana.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se hrăni *cu ceva*: cu supă, cu carne, cu fructe, cu lapte, cu conserve, cu alimente lichide, cu mâncare nesănătoasă // bine, prost, singur.

♦ *Sunt sănătoși pentru că se hrănesc cu mâncare normală. Cucul se hrăneşte cu insecte. Homarii se hrănesc doar cu crustacee. Lichenii se hrănesc cu alge.*

I

A IDENTIFICA v. tr.

◊ A stabili identitatea unei persoane sau a unui fapt.

N_1 + V + N_2 // + *după, pe baza* N_3

◊ A identifica *pe cineva* / ceva: un suspect, un infractor, un hoț, un criminal, un evadat, persoanele din poză, o bijuterie furată, o problemă, un fals, o proba, o semnătură, erorile de argumentare ale cuiva // pe baza amprentelor, pentru a-l aresta.

♦ *Poliția încearcă să-i identifice pe făptași. Anchetatorii îi pot identifica după filmare. Experții încearcă să identifice posibilele informații lipsă. Medicii caută să identifice posibilele riscuri de boală. Sistemul de recunoaștere vocală poate identifica falsurile. Agentul identifică clienții după numerele de telefon. Am învățat să identific speciile de păsări după triluri. Jucătorii îi identificam după numere, nu după nume. Statele membre au identificat lipsa finanţării ca fiind principala barieră în calea bunei implementări a proiectului.*

A se identifica v. pron.

A se transpune în situația cuiva.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Actorul se identifică cu rolul său. Omul care citește mult se identifică cu personajele din cărți.*

A IEFTINI v.tr.

A vinde cu un preț mai mic.

N_1 + V + N_2

◊ A ieftini *ceva*: o marfă, biletele

de tren, medicamentele, apartamentele, asigurările // cu 14 bani, cu 5 lei, cu 8 la sută, foarte mult.

♦ *Comercianţii au ieftinit fructele şi legumele de sezon. Doua companii petroliere din tara au ieftinit gazul lichefiat. Stațiile PECO au ieftinit benzina cu 40 de bani. Băncile scumpesc creditele în loc să le ieftinească.*

A se ieftini v. pron.

◊ A se vinde cu un preț mai mic.

$N_1 + V$

♦ *Fructele s-au ieftinit, dar nu sunt gratuite. Forța de muncă s-a ieftinit odată cu șomajul. Tarifele convorbirilor internaționale s-au ieftinit. Creditele în lei continuă să se ieftinească. Energia electrică se ieftinește cu 10 la sută. Euro se ieftinește astăzi cu 14 bani. Apartamentele scoase la vânzare s-au ieftinit cu 5 la sută. Am aflat că s-a ieftinit traiul în țară.*

A IERTA v. tr.

1. A scuza; a trece cu vederea greşeala cuiva; a scuti pe cineva de o pedeapsă.

$N_1 + V + N_2$ // + *pentru* N_3

◊ A ierta *pe cineva*: ușor, generos, definitiv.

♦ *Toți l-au iertat. Spune-ne unde ai fost și te vom ierta. Oamenii nu vă vor ierta, dacă nu le veţi spune adevărul. Ne vom ierta reciproc. Vă rog să mă iertaţi pentru deranj. Sperăm să ne iertaţi pentru întârziere. Dacă ne întoarcem unul împotriva altuia, nu ne vom ierta pentru asta.*

$N_1 + V + N_2$ // + N_3 (D)

◊ A ierta *ceva*: o greşeală, o ofensă, un cuvânt urât folosit de cineva, modul de exprimare, comportarea nesăbuită, păcatele.

♦ *Părinții i-au iertat greșelile. Iubitul ei îi iartă orice infidelitate. Le va mulțumi zeilor că i-au iertat păcatele. Totul li se va ierta, dacă nu vor rupe pacea. Iertaţi-mi expresia. Iartă-mi, Doamne, păcatul și ajută-mi să fac altul.*

2. A scuti.

$N_1 + V + N_2$ + *de* N_3

◊ A ierta *pe cineva de ceva*: de o datorie, de obligații.

♦ *Bancherii l-au iertat de datorie.*

A IEŞI v. intr.

1. A trece din interior în exterior; a părăsi.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A ieşi: din cameră, din casă, din spital, din închisoare, în stradă, în grădină, în parc, în oraş, pe poartă, pe uşă la tablă, la aer, la pădure, la iarbă verde, la plimbare, la cumpărături, la vânătoare / pe furiș.

♦ *Trenul iese încet din gară. Doctorul i-a dat voie să iasă afară. Mingea a ieşit din teren. Maşina a ieşit din tunel. Pe coş iese fum negru. Foamea îl face pe lup să iasă din pădure. Odată cu venirea iernii, animalele sălbatice au ieșit din pădure în căutarea hranei. Râul a ieşit din matcă.*

2. A se ivi, a apărea, a se face văzut sau auzit.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A ieşi: la iveală, la lumină, din nori / înaintea cuiva, în calea cuiva.

♦ *Avionul a ieşit din nori. Soarele ieşea din mare. Iese luna. Necunoscutul a ieşit ca din pământ. În dreptul unui pod i-a ieșit înainte un urs. I-a ieşit popa-n cale. Cartea a ieşit săptămâna trecută. I-a ieşit o eczemă. Ce vorbă ţi-a ieşit din gură. Adevărul a ieşit din gura copiilor. De unde a mai ieşit şi ăsta?*

3. A răsări, a creşte.

N_1 + V

♦ *Grâul iese din pământ. Au ieşit primii muguri. Am semănat acum o lună, dar n-a ieşit încă nimic. Copilului i-au ieşit primii dinţi.*

4. A părăsi o stare, o situaţie, o împrejurare.

N_1 + V + Circ.

◊ A ieşi: la pensie, la lucru, din partid, din serviciu, din rând, din joc, din încurcătură, din necaz, dintr-un impas, din starea de șoc, din starea de criză, din uz.

♦ *Abia am ieşit din iarnă. Bolnavul a ieșit din comă. Ion se zbate să iasă din sărăcie.*

5. A reuşi, a ajunge la un rezultat; a ajunge, a deveni.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ A ieşi: profesor, inginer, ofiţer.

♦ *După patru ani a ieşit profesor de biologie.*

N_1 + V + N_2 (N) / + Circ.

◊ A ieşi: primul la concurs, la examen, biruitor, învingător în luptă, păcălit, în pagubă.

♦ *Sistemul bancar a ieșit bine din criză. Noi l-am vrut aşa, dar a ieşit altfel. Totul a ieşit bine.*

N_1 + V + *ce* P

♦ *Ion a ieşit ce și-a dorit. Ileana a ieșit ce au vrut părinţii ei.*

6. A rezulta de pe urma unui efort, a unei activităţi.

N_1 + V + *din* N_2

♦ *A ieșit om din el într-un final. Din omul bun, bun lucru iese. A ieşit mare scandal din asta. N-a ieşit nimic din cercetările noastre. Nu a ieșit mare lucru. Ce-o să iasă din aceasta?*

7. A se decolora.

N_1 + V

♦ *Stofa a ieşit la spălat. Albastrul a ieşit după spălare.*

A IGNORA v. tr.

A nu lua în seamă.

N_1 + V + N_2

◊ A ignora *pe cineva / ceva*: o problemă, un argument, un ordin, un sfat, o ocazie, o remarcă făcută de cineva, prezenţa cuiva, realitatea, pericolul, avertizările, responsabilitățile // total, în mod deliberat, în mod conștient.

♦ *Unii au ignorat avertizările autorităților. Desigur, mulți oameni vor ignora acest sfat. Nu mai putem ignora violarea drepturilor omului. Polițiștii au ignorat ordinul. Ei au fost atât de orbiți de lăcomie, încât au ignorat condițiile de munca nesigure. Membrii juriului au ignorat această acuzație. Nu putem ignora trecutul. Democrația nu înseamnă că puteți ignora minoritatea.*

N_1 + V + *că, să* P

♦ *Unul din cinci fumători ignoră că tutunul cauzează cancer. Distrugând pădurile, omul ignoră că*

de fapt își distruge plămânii. Unii pacienți ignoră să citească prospectele medicamentelor. Autoritățile ignoră să aplice tot ceea ce funcționează pentru binele elevului.

A-ŞI IMAGINA v.tr.

1. A-și închipui.

N_1 + V + N_2

◊ A-și imagina *ceva*: o călătorie în jurul lumii, aventuri extraordinare.

♦ *Autorul își imaginează o lume în care domnește pacea. Acești artiști și-au imaginat un viitor mai strălucit. Încearcă să își imagineze lumea în anul 3000. Nici măcar zeii nu și-au imaginat o asemenea putere. Acesta este lucrul cel mai amuzant pe care şi l-ar putea imagina cineva. Mi-am imaginat totul altfel.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Ea își imaginează că este o prințesă. El își imaginează că este foarte puternic. Uneori își imaginează ca ei comunică cu extratereștrii. Și-au imaginat că ne vom distruge singuri. Și-au imaginat că nu vor fi văzuți. Acționarii nu și-au imaginat că asta s-ar putea întâmpla.*

N_1 + V + *cine, ce, cum, unde, când* P

♦ *Băiatul își imaginează cine vrea să devină. Își imaginează ce e mai rău. Niciodată nu se întâmplă ceea ce îşi imaginează. Tânărul își imaginează cum va arăta afacerea lui peste câțiva ani. Ion nu-și imaginează cine i-ar fi vrut răul. Nu poţi să-fi imaginezi ce-a fost acolo.*

2. A concepe, a inventa.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) imagina *ceva*: un plan, o soluție.

♦ *Inginerii au imaginat un vehicul cu adevărat unic.*

A IMITA v. tr.

1. A adopta întocmai felul de gândire, de comportare etc. al cuiva; a lua ca exemplu.

N_1 + V + N_2

◊ A imita *pe cineva*: pe tatăl său, pe profesorul său.

♦ *La început doar privea și îl imita pe tatăl său. Băiatul îl imită în toate pe fratele său mai mare. Copilul imită ceea ce vede.*

2. A reproduce.

N_1 + V + N_2

◊ A imita *pe cineva* / *ceva*: pe colegul său, mersul, vocea, gesturile cuiva, manierele, atitudinile, felul de a vorbi, de a se mişca al cuiva, cântatul cocoşului // perfect, exact, în bătaie de joc.

♦ *Elevul imită gesturile profesorului. Prietenul meu are capacitatea naturală de a imita orice. Ne poate imita și mișcările. El imită toate acțiunile adversarului. Tânărul îl imită bine pe acest cântăreț.*

3. A lua ca model.

N_1 + V + N_2

◊ A imita *ceva* / *pe cineva*: originalul, un scriitor, un artist, o operă literară, stilul clasic // fidel.

♦ *În acest poem autorul imită stilul unui poet romantic.*

4. A reproduce întocmai, a copia cu fidelitate.

$N_1 + V + N_2$

◊ A imita *ceva*: scrisul, semnătura cuiva.

♦ *El mi-a imitat semnătura. Anticii au imitat aceste forme din natură în clădiri. Produsul imita originalul. Falsificatorii au imitat o geantă a voastră înainte ca voi să o scoateți pe piață. Această creatură poate imita orice formă de viaţă. Acest material imită marmura. Arta imită viața. Robotul poate imita vocea reală a unui om.*

A IMPLEMENTA v. tr.

A pune în practică, în funcțiune, a realiza, a îndeplini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A implementa *ceva*: un plan, un proiect inovator, un sistem, o strategie, programe, norme, reguli, măsuri concrete, legi noi // cu succes.

♦ *Unele state au implementat măsuri de austeritate foarte dure. Mai multe state au implementat reguli de securitate comună. Guvernul a implementat o serie măsuri de sprijinire a agricultorilor. Atunci când implementează proiectele lor inovatoare, grupurile operaționale obțin succes.*

A IMPLICA v. tr.

1. A atrage după sine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A implica *ceva* / *pe cineva*: afacere, un risc, efort, responsabilitate, idei, consultări, decizii.

♦ *Această sarcină implică o mare răspundere. Succesul implica efort. Orice investiție implică un anumit risc. Locul de muncă implică deplasări. Reforma va implica decizii politice. Aceste acţiuni vor implica anumite costuri. Activitatea unui spion nu implica întotdeauna subminarea oamenilor. Inteligența implică reflecția. Planurile mele de viitor te vor implica și pe tine.*

$N_1 + V + să\ P$

♦ *Rezolvarea unui conflict implică să știi cum să gestionezi foarte bine emoțiile. Scuza implică să te simți responsabil pentru ceea ce s-a întâmplat. Atitudinea pozitivă implică să ai o gândire echilibrată.*

2. A amesteca într-o afacere neplăcută.

$N_1 + V + N_2 + în\ N_3$

◊ A implica *pe cineva*: într-o aventură, într-un conflict, într-un scandal, într-o chestiune penibilă, într-o situație nedorită, într-un proces.

♦ *Rudele l-au implicat într-un conflict nesfârşit. Unii cunoscuți l-au implicat într-o chestiune gravă.*

3. A antrena în mod conștient.

$N_1 + V + N_2 + în\ N_3$

♦ *El i-a implicat pe colegii săi în mai multe acțiuni ecologice. Prietenii l-au implicat în activități de rezistență. Antrenorul l-a implicat în viaţa echipei. Profesorul îi implică pe elevi în rezolvarea de sarcini concrete.*

A se implica v. pron.

A se amesteca în ceva.

$N_1 + V + în\ N_2$

◊ A se implica *în ceva*: într-o activitate, în discuții // din interes personal.

♦ *Ion s-a implicat activ în organizarea evenimentului. Autoritățile se implică în combaterea corupției. Tinerii se implică în rezolvarea problemelor comunității. Elevii se implică în protejarea mediului înconjurător. Conducerea nu se implică în disputele dintre organizații. Ei nu se vor implica în certurile voastre. Ambele tabere s-au implicat într-un conflict de uzură.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ne vom implica să vedem cum rezolvăm această situație. Administrația se implică să rezolve problemele grave. Agenția se implică să combată știrile false.*

A IMPLORA v. tr.

1. A ruga stăruitor.

N_1 + V + N_2

◊ A implora *pe cineva*: în genunchi.

♦ *Nu voi implora pe nimeni pentru viața mea. Se aşază în genunchi și te imploră.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

♦ *O poți implora pe mama ta să te ierte. Prizonierii i-au implorat pe învingători să le cruțe viața. Ei te vor implora să te întorci. Îi vor implora pe năvălitori să oprească asemenea atacuri. Toți ne imploră să le spunem secretul. Ne vor implora să le luăm puterea înapoi. Vor implora să cădem la înțelegere. Ai lui îl imploră să rămână. Ei ne imploră să ii ajutăm.*

2. A cere cu insistență.

◊ A implora *ceva*: dreptate, ajutor, favoruri, afecțiune, clemență, milă, iertare.

N_1 + V + N_2

♦ *Aceşti orfani imploră dragostea părinţilor lor. Asasinul imploră iertarea pentru crima comisă. A venit pentru a implora ajutor.*

A IMPUNE

1. v. tr. A prezenta (în mod autoritar) spre acceptare obligatorie și necondiţionată.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi impune *ceva* / *pe cineva*: ideile, autoritatea, voinţa, prezenţa, condiţiile, pretenţiile, punctul de vedere, personalitatea.

♦ *Președintele și-a impus poziția. El totdeauna îşi impune punctul său de vedere. Șeful și-a impus oamenii de încredere în funcții importante.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (D) / + *pentru* N_3

◊ A impune *ceva cuiva*: o sarcină, o obligaţie, o conduită, un anumit standard, o muncă grea, un impozit, un tribut, o taxă, o măsură nepopulară, un embargo, disciplină, ascultare, tăcere, răspunderea pentru ceva, nişte reguli, interdicții, sancţiuni, reguli stricte, condiţii dure, restricţii la ceva, asupra unui lucru, respectarea regulilor, dispoziţiilor.

♦ *El ne-a impus proiectul său. Ei încearcă să ne impună regulile lor. Autoritățile locale au impus noi licențe comercianților. Comisia poate impune condiții beneficiarului. Autoritățile au impus starea de asediu. Pentru a-ți impune voința dușmanului tău, caută-i punctele slabe. Până la urmă ei vor impune noua lor ordine mondială. Schimbările climatice vor impune*

țărilor creşterea investiţiilor. Situaţia impune măsuri urgente. Regulile vor impune o mult mai mare transparență.

N_1 + V + N_2

◊ A-și impune *sie ceva*: calm, o regulă de conduită, o anumită rezervă, un regim de viaţă echilibrat.

♦ *Pictorul îşi impune un mod de viaţă auster, retras.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

♦ *Edilul le-a impus funcționarilor să respecte programul de lucru. Noile norme vor impune tuturor producătorilor să folosească substanțe testate în prealabil.*

2. v. tr. A face să devină respectat, stimat, temut.

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Performanţele sale l-au impus ca cel mai bun sportiv. Scrisul său l-a impus drept una dintre cele mai importante voci ale literaturii postbelice. Activitatea didactică îndelungată l-a impus drept pedagog desăvârșit.*

3. v. intr. A insufla.

N_1 + V + N_2

◊ A impune *ceva*: respect, stimă, admiraţie, veneraţie.

♦ *Forţa sa de caracter impune admirație. Sacrificiul impune respect.*

A se impune v. pron.

1. A se afirma, a căpăta prestigiu.

N_1 + V + *prin* N_2 / + *în fața* N_2

◊ A se impune *în fața cuiva*: ca lider de piaţă / prin înţelepciunea sa, prin cunoştinţele sale, prin talentul său / cu de-a sila.

♦ *S-a impus în faţa colegilor prin inteligenţă. Se impune ca specialist în acest domeniu. Masculii au tendința de a se impune într-o ierarhie.*

2. A se cuveni, a se cădea, a se cere.

N_1 + V

♦ *Se impune o mai mare grijă pentru calitate. Se impune dezvoltarea culturii. Se impune introducerea în legislație a unei proceduri detaliate. Nu trebuie să vă reamintesc că se impune precauție. Faptele spun că se impune avertisment, nu demitere. Ideea aceasta s-a impus pretutindeni.*

V + *să* P

♦ *Se impune să analizăm succint principalele teorii din acest domeniu. În momentul acesta se impune să fim cu adevărat prudenți. Nu se impune neapărat să luăm o hotărâre.*

A INCLUDE v. tr.

1. A conţine în sine, a cuprinde, a îngloba.

N_1 + V + N_2

◊ A include *ceva*: costul, taxa, un paragraf, un text, subtitluri.

♦ *Colecția include cele mai bune lucrări ale autorului. Chiria include şi preţul încălzirii. Preţul camerei include și micul dejun. Comisia include un consultant. Întâlnirile vor include un tur al orașului. Cultura egipteană nu include sacrificarea victimelor. Pregătirea unui militar include tactici de supraviețuire.*

2. A introduce ca parte componentă într-un tot.

$N_1 + V + N_2 +$ *în, la, pe* N_3

◊ A include *pe cineva / ceva*: un jucător într-o echipă, pe cineva în program, un articol într-un contract, un punct pe ordinea de zi, un text în programa analitică, o poezie într-o antologie, un subiect în conversaţie, un cuvânt între paranteze.

♦ *Am inclus această dispoziţie în propunerea noastră legislativă. Am inclus* observaţii substanţiale la rezoluţia anexată. *Vom include la dosar o lista cu apariţiile editoriale referitor la această chestiune.*

$N_1 + V + N_2 +$ *ca* N_3

◊ A include *pe cineva*: ca membru, ca parte a ceva mai general.

♦ *Adunarea l-a inclus pe Ion ca membru în acest comitet.*

A se include

A se încadra într-o clasa de obiecte, într-un colectiv sau într-o acţiune.

$N_1 + V + N_2$

♦ *În programul de dezvoltare rurală se include o declarație care confirmă precizia calculelor. Rezultatul analizei se include într-un raport de securitate. Ziua respectivă se include în calculul perioadei de valabilitate a licenței. Autorul s-a inclus în realizarea unor lucrări colective.*

A INCRIMINA

A acuza de săvârșirea unei crime.

$N_1 + V + N_2$

◊ A incrimina *pe cineva / ceva*: un inculpat, un condamnat / pe baza probelor, pe nedrept, din motive politice.

♦ *Băiatul l-a incriminat pe propriul său tată. Completul de judecată l-a incriminat pe inculpat în trei cauze de omor. Toate probele îl incriminează pe Ion. Știe că avem niște documente care-l incriminează. Legea incriminează angajatorul şi nu incriminează imigrantul ilegal. Acest document incriminează întregul sistem. De ce ai scrie o scrisoare care să te incrimineze?*

A INCULPA

A învinovăți.

$N_1 + V + N_2 +$ *de, pentru* N_3

◊ A inculpa *pe cineva*: de crimă, pentru complicitate la furt, pentru posesie de droguri, pentru terorism, pentru crime de război.

♦ *Procurorii l-au inculpat pentru constituire de grup infracțional. Dacă martorul nu spune adevărul, îl vom inculpa pentru complicitate la furt. Avem nevoie de un motiv pentru a-l inculpa. Trecutul îl va inculpa pe deținut.*

A INDICA v. tr.

1. A arăta, a face cunoscut.

$N_1 + V + N_2$

◊ A indica *ceva / pe cineva*: drumul, direcţia, traiectoria, măsura, volumul, adresa, ţinta, data, ora, sursele utilizate, starea curentă, prezenţa sau absenţa unei informaţii, preţul unui articol, câştigătorul, un pericol, o eroare, o anomalie // exact, inexact, în mod clar, cu precizie, în mod indirect, în mod implicit / cu mâna.

♦ *Acele ceasornicului indică ora opt. Ceasul indică ora exactă. Să-*

geata indică direcţia. Acul magnetic indică nordul. Barometrul indică vreme frumoasă. Tabla de materii indică părţile lucrării. Febra indică o agravare a bolii. Paloarea feţei indica o mare emoţie. Onomatopeele se folosesc pentru a indica ceva atractiv. Semaforul indică roşu. Insigna indică funcţia deţinută de o persoană. Creșterea volumului vocii indică disonanță emoțională. Nimic nu indica vreun pericol.

N_1 + V + *că* P

♦ *Testele au indicat că băiatul este perfect sănătos. Bornele indicau că oraşul se află la cinci kilometri.*

2. A recomanda, a prescrie.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A indica *ceva*: medicamentele necesare, un regim alimentar sever.

♦ *Medicul i-a indicat repaus total. Medicul dumneavoastră vă va indica durata tratamentului cu acest medicament. Ei ne-au indicat locația exactă. Profesorul le-a indicat elevilor ce cărţi să citească.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Doctorul mi-a indicat să-mi protejez pielea sensibilă de soare. Medicul i-a indicat să continue tratamentul. GPS-ul i-a indicat șoferului să meargă spre sud.*

A INDIGNA v. tr.

A produce indignare.

N_1 + V + N_2

◊ A indigna *pe cineva*: prin grosolănia sa / peste măsură, la culme, profund.

♦ *Această faptă i-a indignat pe cetățeni. Purtarea lui i-a indignat pe toţi. Tocmai aceasta nedreptate îl indignează la culme. De ce vă indignează această afirmație?*

A se indigna v. pron.

A fi cuprins de indignare.

N_1 + V + *de, împotriva* N_2

◊ A se indigna *de ceva*: împotriva minciunii, împotriva unui calomniator, împotriva unei hotărâri nedrepte.

♦ *Locuitorii orașului s-au indignat de nedreptatea care le-a fost făcută. Cititorii se indignează de tonul acestui articol. Mulți se indignează de amploarea câștigurilor ilicite. Cetățenii se indignează împotriva corupţiei generalizate.*

A INFIRMA v.tr.

A declara ceva ca neadevărat.

N_1 + V + N_2

◊ A infirma *ceva*: o sentinţă, un argument, o declaraţie, o teză, afirmațiile cuiva, obiecțiile cuiva.

♦ *Cercetările infirmă această teorie. Un om de știință nu poate confirma sau infirma ceva fără date concrete. Acțiunile tale au infirmat zvonurile. Voi infirma toate acuzațiile. Rezultatul analizei a infirmat scleroza multiplă. Observațiile prezentate nu au infirmat constatările anchetei. Nu pot infirma nimic din toate astea.*

A INFLUENŢA v.tr.

A exercita influență.

N_1 + V + N_2

◊ A influenţa *pe cineva* / *ceva*: pe copii, spiritele, mentalitatea cuiva, mersul unor evenimente //

prin cuvinte, prin conduită, în bine, în rău / considerabil, negativ.

♦ *Discuţia cu prietenii i-a influenţat hotărârea. Aceste idei i-au influențat pe liderii politici. Au existat și în încă există gânditori străluciți care influențează modul în care trăim. Gimnastica influenţează dezvoltarea fizică a omului. De-a lungul istoriei, Africa a influențat întreaga planetă. Ancheta a influențat campania electorală locală. Ei influențează mass-media pentru a ne controla mințile. Doi buni prieteni se influențează mereu unul pe altul.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Părinţii săi l-au influenţat să studieze arta. Prietenii l-au influențat să meargă pe acest drum. Toate acestea l-au influențat să-și descopere pasiunea în viață.*

A INFORMA

A oferi informații.

N_1 + V + N_2 + *despre, de, cu privire la, privitor la, asupra* N_3

◊ A informa *pe cineva*: poliţia, creditorii, conducerea despre schimbarea situaţiei, muncitorii despre hotărârea administraţiei, pacienții cu privire la serviciile medicale disponibile, pe cei prezenţi asupra celor întâmplate // printr-o scrisoare / succint, în linii mari, pe larg, în prealabil, la timp, discret, corect.

♦ *Autorităţile ne-au informat de sosirea dumneavoastră. El ne-a informat despre rezultatele obţinute. Vă vom informa curând despre decizia noastră. El informează cu regularitate comitetul cu privire la rezultatul acestor consultări. Participanții informează secretariatul cu privire la mersul discuțiilor. Directorul informează consiliul de administrație în legătură cu întreaga procedură. Vă vom informa când vom afla ceva.*

N_1 + V + N_2 + *că, unde, când, cum* P

♦ *Șeful m-a informat că postul se desființează. Amândoi consilierii l-au informat pe director că baza juridică este greşită. Biologii ne informează că aproape un milion de specii sunt pe cale de dispariție. Serviciile noastre ne informează că rebelii se înarmează. Cercetașii ne-au informat unde se pregătește atacul. Primarul ne-a informat cum se desfășoară lucrările.*

A se informa v. pron.

A se documenta.

N_1 + V + *despre, cu privire la, în privinţa, asupra* N_2

◊ A se informa: asupra unui incident, asupra stării lucrurilor, la fața locului, din presă.

♦ *Ion s-a informat despre mersul trenurilor. Cu ajutorul acestei aplicații cetățenii se vor informa despre starea drumurilor pe timp de iarnă. Experţii se vor informa cu privire la situația macroeconomică. Toți s-au informat asupra schimbărilor survenite.*

A INIŢIA

1. A introduce într-un domeniu de activitate.

N_1 + V + N_2 + *în* N_3

◊ A iniţia *pe cineva*: într-un domeniu, într-o ştiinţă, în pictură,

într-o nouă activitate, într-o problemă, într-o taină, într-un secret.

♦ *Meșterul l-a iniţiat în arta olăritului. Cursul l-a iniţiat in activitatea hoteliera. Ei au încercat să-l inițiem în arta răzbunării.*

2. A pune bazele unei acțiuni, a înființa.

N_1 + V + N_2

◊ A iniţia *ceva*: o acţiune, o procedură, un tratament, o subscripţie, un proiect, un plan, un atac, măsuri, discuții, consultări, negocieri, tratative.

♦ *Trebuie să inițiem imediat o operațiune. Poliția a inițiat propria anchetă. Reprezentanții autorizați inițiază tranzacții. Comisia va iniția consultări. Statele membre inițiază procedurile judiciare necesare. Acesta e și motivul principal pentru care am inițiat acest proiect. Am inițiat un program de recuperare. Grupurile de lucru au iniţiat discuţii pe marginea propunerilor făcute. Când se domolește furtuna, vom iniția o operațiune de căutare și salvare la scară largă.*

A se iniţia v. pron.

A se introduce într-un domeniu de activitate.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A se iniția *în ceva*: în muncă, într-un domeniu, în matematică, în inginerie, în aeronautică.

♦ *Tânărul s-a iniţiat în arta sculpturii. De timpuriu el s-a iniţiat în tainele comerţului. Ion s-a iniţiat în neurologie sub conducerea unui profesor renumit.*

A INSISTA v. intr.

1. A stărui, a insista, a persevera.

N_1 + V + *pentru* N_3

♦ *Guvernul va insista pentru o anchetă completă și corectă. Opinia publică va insista pentru interzicerea conductelor în zone populate.*

N_1 + V + Circ.

♦ *Angajații insistă pentru a li se recompensa eforturile. Oficialii insistă pentru a se face o verificare temeinică. Prietenul meu insistă în privința înrolării în armată.*

N_1 + V + (ca) *să, că* P

♦ *Insist să am un răspuns. Cetățeanul insistă să fie tratat cu respectul cuvenit. Președintele insistă să preia controlul situației. Colegii insistă să-ți vorbească. El insistă să fie prietenul nostru. Ei insistă să fie revăzută hotărârea comisiei. Insist ca ei să prezinte un raport. Vom insista ca el să părăsească aceasta scoală.*

N_1 + V + *pe lângă* N_2 + Circ.

♦ *Inginerul a insistat pe lângă director pentru a-l convinge să accepte propunerea.*

N_1 + V + *pe lângă* N_2 + *să* P

♦ *Ei ai insistat pe lângă Comisie să treacă la acţiune. Primarul a insistat pe lângă arhitecţi să păstreze aspectul actual al clădirii.*

2. A sublinia, a reliefa, a pune accentul pe...

N_1 + V + *asupra, pe* N_2

◊ A insista *asupra a ceva*: asupra unui fapt, asupra unui amănunt, asupra unui aspect, asupra unui

subiect, asupra unui cuvânt, asupra drepturilor sale, asupra importanţei unui lucru, asupra unui punct, asupra sensului adevărat, literar al cuvântului // îndelung, prea des.

♦ *Profesorul a insistat asupra unor proprietăţi ale acestei substanţe. Voi insista asupra unei investigații complete. Șeful insistă asupra promovării celor mai buni. Vorbitorul a insistat asupra unor aspecte discutate la ședința anterioară. Deputatul a insistat asupra prețurilor ridicate ale medicamentelor. Partidul insistă asupra unui guvern de coaliție. Manualele de comunicare insistă pe arta de a pronunţa cuvintele răspicat şi clar.*

A INSTALA v. tr.

1. A monta.

N_1 + V + N_2

◊ A instala *ceva*: un telefon, o linie electrică, o conductă de apă, o antenă de televizor, un sistem de alarmă, o linie aeriană, curent electric într-o casă, trape pe scenă, microfoane ascunse pentru a supraveghea în secret, capcane în pădure, catargele.

♦ *Angajații instalează echipamentul. N-am avut timp să instalăm caruselul. Lucrătorii au instalat ferestre noi. Fermierul și-a instalat un sistem modern de irigare. Ion instalează programe de apărare suplimentare.*

2. A propune pe cineva, în mod solemn, într-un post de răspundere.

N_1 + V + N_2

◊ A instala *pe cineva*: într-o profesie, într-un post, într-o funcție, într-o meserie.

♦ *Ion speră că noua administrație îl va instala într-un post de conducere.*

3. A aşeza, a stabili într-un loc.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A instala *pe cineva* / *ceva*: pe locatari într-o casă nouă, pe oaspete într-o cameră liberă, pe excursionişti la hotel, posturi de control, indicatoare de avertizare, cortul, o tabără.

♦ *Primăria a instalat biblioteca într-o clădire veche. Muncitorii instalează un chioșc la colțul străzii. Tinerii au instalat în piață un stand cu cărți. Separatiștii au instalat posturi ilegale în zona. Susţinătorii opoziţiei şi-au instalat tabăra în faţa parlamentului.*

A se instala v. pron.

A se aşeza, a se stabili într-un loc.

N_1 + V + Circ.

◊ A se instala: într-un nou apartament, într-un oraş, într-un han, într-un hotel, la un hotel, în locuinţă nouă, într-un fotoliu, într-un post, într-o meserie, la cineva ca la el acasă / comod, confortabil.

♦ *Ei s-au instalat de mult în acest apartament. Se instalase în faţa lui şi-l măsura cu privirea. S-a instalat la noi şi n-a mai plecat.*

A INSTRUI v.tr.

1. A pregăti într-un anumit domeniu.

N_1 + V + N_2 + *la, în, pentru* N_3

◊ A instrui *pe cineva*: la matematică, într-un anumit domeniu, pentru examen.

♦ *Compania instruiește piloți. Firma își instruiește singură șoferii. Școala instruiește copiii de la grădiniță până la clasa a 12-a .*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A instrui pe cineva să facă ceva.

♦ *Profesorul îi instruieşte pe elevi să folosească un calculator. Școala îi instruia pe gladiatori să lupte într-o arenă.*

2. A pregăti soldați la teoria și practica militară.

N_1 + V + N_2

♦ *În momentul de față el instruiește un grup de recruți.*

A se instrui v. pron.

A învăța.

N_1 + V + *pentru, în vederea* N_2

♦ *Acum, se instruiește pentru a deveni pilot. Personalul medical se instruieşte privind securitatea transfuziilor.*

A INTENSIFICA v. tr.

A face mai intens.

N_1 + V + N_2

◊ A intensifica *ceva*: controlul, eforturile, investigaţiile, efectele unui medicament, fermentaţia mustului sau a vinului.

♦ *Autorităţile au intensificat presiunea asupra presei independente şi a opoziţiei. Planul de redresare va intensifica reformele începute. Medicamentul intensifică activitatea neurală. Acest gen de activitate intensifică stresul. Bionica intensifică forța umană de bază.*

A se intensifica v. pron.

A se înteți.

N_1 + V

♦ *Vântul se intensifică. Furtuna se intensifică. Criza se intensifică. Tensiunile se intensifică. Conflictul dintre guvern și separatiști se intensifică. Cursa înarmării se intensifică mult în ultimul timp. Concurenţa de pe piaţă se intensifică atât între companii, cât şi între angajaţi.*

A INTENŢIONA v. tr.

A avea de gând.

N_1 + V + *să* P

♦ *Intenţionam să vin la timp. Ion intenţionează să-şi termine lucrarea în doi ani. El intentioneaza să plece peste hotare. Banca intenționează să instituie un departament specializat în vederea gestionării creditelor neperformante. Statul intenționează să renunțe total la energia atomică.*

N_1 + V + N_2

♦ *Guvernul intenţionează alocarea de noi fonduri pentru dezvoltare. Companiile intenţionează deschiderea unor noi afaceri.*

A INTERESA v. tr.

1. A trezi interesul cuiva.

N_1 + V + N_2

♦ *Pe el îl interesează numai banii. Problema interesează pe toată lumea. Pe managerul nostru îl interesează doar profitul. Pe ingineri îi interesează fiecare detaliu. Tot timpul ne-a interesat binele comun. Ne-a interesat munca acestora doi. Pe el nu-l interesează subiectul.*

A se interesa v. pron.

1. A arăta interes, grijă faţă de cineva sau ceva.

N_1 + V + *de, despre* N_2

◊ A se interesa *de cineva* / *de ceva*: de un copil, de o chestiune.

♦ *Un profesor se interesează de elevii lui. Comisarul se interesează de dispariția lui. Crezi că noi nu ne-am interesat de tine?*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ne interesează să ne îndeplinim misiunea. Pe șef îl interesează să-și conserve scaunul.*

2. A se informa.

N_1 + V + *de, despre* N_2

◊ A se interesa *de ceva*: de ştiinţă, de literatură, de pictură, de starea sănătăţii cuiva, de sănătatea unui pacient, de preţul unui automobil, de condiţiile de participare, de rezultatele concursului, de sosirea trenului.

♦ *El se interesează de ultimele realizări ale ştiinţei. Presa se interesează mai mult de accident. M-am interesat de ora de plecare a trenului. Ne-am interesat de această metodă. Mulți se interesează de starea lui de sănătate. Cineva se interesează îndeaproape de tine.*

N_1 + V + *cine, dacă, cum, unde, când* P

♦ *Pe fotbaliști îi interesează cine preia echipa. Conducătorul s-a interesat cum decurge misiunea. El s-a interesat când şi unde se vor ţine întrunirile. Pe părinți îi interesează dacă își pot trimite copiii în tabără?*

A INTEROGA v. tr.

A supune unui interogatoriu.

N_1 + V + N_2

◊ A interoga *pe cineva*: un individ suspect, un cosmonaut întors din zbor.

♦ *Polițistul îl interoghează pe terorist. Anchetatorii interoghează orice posibil suspect. Un agent special interoghează echipajul. Autoritățile locale interoghează orice posibil martor. Cinci anchetatori l-au interogat și n-au scos nimic de la el. Poliția îl interoghează de două ore. L-au interogat ore întregi.*

A INTERVENI v. intr.

1. A se amesteca într-o acţiune.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A interveni: într-o discuţie, într-o dezbatere, într-o dispută, într-o conversație, într-o acțiune, într-o competiţie, într-o luptă, într-un conflict, într-o ceartă, în treburile interne ale unei ţări / cu forţă armată / energic, la timp, prea târziu.

♦ *Niciodată nu intervin în chestiunile familiale ale altora. Ion a intervenit în discuţia purtată de cei doi colegi ai săi.*

N_1 + V + *în* N_2 + Circ.

◊ A interveni *în ceva cu ceva*: în discuţie cu o remarcă, cu o propunere, cu o sugestie, cu o întrebare către concurent, cu sfaturi, cu exemple concrete, în rezolvarea unei situaţii cu date noi, cu argumente, în rezolvarea unei crize.

♦ *Ion a intervenit în discuţie cu o sugestie. Profesoara a intervenit în discuţie cu o replică tranşantă.*

N_1 + V + Circ.

♦ *Medicul a trebuit să intervină pentru a salva viaţa pacientului.*

Poliţia a intervenit cu gaze lacrimogene pentru a dispersa o acţiune de protest. Câțiva bărbați au intervenit pentru a-l salva pe băiat de la înec. Pompierii au intervenit pentru stingerea unui incendiu. Salvamontiștii au intervenit pentru evacuarea unui turist rănit. Drumarii au intervenit pentru deszăpezire. Armata a intervenit pentru salvarea sinistraților.

N_1 + V + *să* P

♦ *Politia a intervenit să salveze două femei ținute ostatice. Bărbatul a intervenit să aplaneze conflictul.*

2. A face un demers pentru a obţine ceva.

N_1 + V + *pe lângă* N_2 + *în favoarea, pentru* N_3

◊ A interveni *pe lângă cineva în favoarea cuiva, pentru cineva*: pe lângă membrii unei comisii în favoarea unui candidat, pe lângă administraţie pentru acordarea unui ajutor, pentru indemnizaţie.

♦ *El a interveni în favoarea proiectului. Funcționarul a intervenit pe lângă membrii comisiei pentru acordarea unor note mai mari. Nu a intervenit niciodată pentru nimeni.*

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *Acționarii privați au intervenit pentru recapitalizarea întreprinderii. Politicianul a intervenit pentru obținerea unor privilegii în favoarea unor cunoscuți.*

3. A surveni, a se ivi.

N_1 + V

♦ *A intervenit un eveniment neaşteptat. În program au intervenit mai multe schimbări. A intervenit o înţelegere între grevişti şi administrație. A intervenit o ameliorare a sănătăţii lui. Vin dacă nu intervine nimic.*

A INTERZICE v. tr.

1. A nu permite, a nu accepta să se întâmple ceva.

N_1 + V + N_2 (D) + N_3

◊ A interzice *ceva cuiva*: accesul undeva.

♦ *Medicul i-a interzis băuturile alcoolice şi cafeaua. Sănătatea îmi interzice orice deplasare.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

◊ A interzice *cuiva*: să facă ceva, să fumeze, să intre pe un teren, să şofeze.

♦ *Doctorul i-a interzis să bea alcool. Nu-mi poți interzice să-mi folosesc intuiția. Îi vor interzice să circule cu avionul pentru tot restul vieții.*

2. A nu permite în mod oficial; a prohibi.

N_1 + V + N_2

◊ A interzice *ceva*: fumatul, consumul băuturilor alcoolice, jocurile de noroc, comerţul cu stupefiante, portul armelor, propaganda războiului, simbolurile comuniste, o demonstrație, întrunirile, un partid, un ziar, o carte // prin lege.

♦ *Regulă interzice orice opresiune din partea părinţilor. Unele state au interzis total jocurile de noroc online. Legea interzice armele într-o biserică. Autoritățile au interzis importul de carne de vită.*

Guvernul a interzis sucurile cu zahăr în școli.

A INTIMIDA v. tr.

A insufla cuiva teamă.

N_1 + V + N_2

◊ A intimida *pe cineva*: *cu amenințări, printr-o privire, prin bătaie, printr-o scrisoare anonimă, într-un mod gălăgios.*

♦ *Laudele și presa îl intimidează. Celebritățile mă intimidează. Acest fel de lucruri m-au intimidat mereu. Acest om m-a intimidat și m-a amenințat.*

A se intimida v. pron.

A deveni timid; a fi cuprins de un sentiment de ruşine, de jenă.

N_1 + V

♦ *Băieții se intimidează de felul cum arăți. Cu siguranță nu se intimidează în fața camerelor.*

A INTRA v. intr.

1. A trece din afară înăuntru.

N_1 + V + Circ.

◊ A intra: înăuntru, în casă, în cameră, într-un birou, într-un imobil, în mănăstire, într-o ţară, pe o stradă laterală, tot mai adânc în pădure, în inima pădurii, în apă, pe ușă, pe fereastră // prin efracţie, cu forţa, repede, val-vârtej, ca o furtună, ca o vijelie, agale, pe furiş, pe dibuite, în treacăt, pentru câteva minute, tropăind.

♦ *Profesorul a intrat în clasă. Trenul intră în gară. Vasul intră în port. Hoţul a intrat pe fereastră. Trupele duşmane au intrat în oraş. Fumul intră în casă. Lumina intră prin geamurile mari. Nu puteți intra acolo. Sărăcia intră pe uşă şi dragostea iese pe fereastră.*

2. A pătrunde.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Şurubul intră ușor în lemn. I-a intrat o aşchie în palmă. Glonțul i-a întrat în piept. Alifia a intrat repede în piele. Iarna insectele intră în pământ.*

3. (fig.) A ajunge într-o anumită situaţie.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A intra: în normalitate, în legalitate, într-o încurcătură, în bucluc, în panică, într-un impas, în convalescenţă, în agonie, în top, în istorie.

♦ *Autoritățile au intrat în alertă. Spectatorii au intrat în panică. Tratativele au intrat într-o fază critică. Noile reguli vor intra imediat în vigoare. Țara intră într-o perioadă de recesiune. Bolnavii cu insuficiență renală intră în șoc renal.*

4. A încăpea într-un spaţiu închis.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Cheia intră în broască. Cartea intră în servietă. În cutie intră zece creioane. Toate hainele intră în valiză. În maşina asta intră confortabil cinci persoane. În autobuz intră multe persoane. Valizele acestea nu intră în portbagajul maşinii. Mai pot intra cu greu zece persoane în sală. Aceste tuburi intră unele într-altele. Măsuţele din acest set intră una într-alta. Un butoi nu intră într-o vadră. În damigeană intră 6 litri.*

5. A adera.

$N_1 + V + \textit{în}\ N_2$

◊ A intra: într-un club, într-un partid, într-o organizaţie, într-un sindicat.

6. A începe.

$N_1 + V + \textit{în}\ N_2$

◊ A intra: în acţiune, în discuţie, într-o cursă, într-o competiţie, în uzul curent, în luptă, în război, în concediu, în joc, în grevă, într-un viraj, în vorbă cu cineva, în conflict cu cineva.

♦ *Hotelul a intrat în renovare. Monedele au intrat în circulație.*

7. A se angaja.

$N_1 + V + \textit{în}\ N_2$

◊ A intra: la școală, în serviciu, într-o afacere, în meserie, în funcţie, în slujba cuiva, în comerţ, în armată, în magistratură, în diplomaţie, în parlament.

$N_1 + V + N_2\ (N)$

◊ A intra: ca secretară, ca om de serviciu la un hotel, la un restaurant.

♦ *Ion a intrat paznic la o fabrică.*

8. A apuca, a ajunge; a fi la început.

$N_1 + V + \textit{în}\ N_2$

♦ *A intrat în al nouăzecilea an de viaţă. Am intrat în ultimul deceniu al secolului douăzeci.*

A INTRODUCE v. tr.

1. A face să intre.

$N_1 + V + N_2 + \textit{în}\ N_3$

◊ A introduce *ceva* / *pe cineva*: cheia în broască, o scrisoare în plic, aţa în ac, lemne în sobă, medicamente în venă, lucrurile în cameră, pe cineva într-un birou, la director, la ministru, pe vizitatori în sala exponatelor, o persoană în ţară // încetul cu încetul, treptat, în mod continuu, abil, ilegal, prin contrabandă, prin injecţie, pe furiş, uşor, discret, pe ascuns, clandestin, apăsând.

♦ *Meșterul a introdus cuiul în perete. Spaniolii sunt cei care au introdus cartofii în Europa. Individul acesta a încercat să introducă ilegal în ţară droguri. Gruparea infracțională a introdus mari cantități de mărfuri prin contrabandă.*

2. A include, a adăuga.

$N_1 + V + N_2 + \textit{în, pe}\ N_3$

◊ A introduce *ceva*: o activitate în program, un punct pe ordinea de zi, un subiect nou pe forum, clauze noi în contract, modificări în text, citate într-un referat, date, informații în calculator, cuvinte suplimentare într-un dicționar, cuvinte noi într-o limbă, un proiect de lege în parlament, propriile sale idei în textul altuia, un detaliu într-o pictură, o altă substanţă într-o rețetă, o substanță într-o soluţie.

♦ *Cercetătorul a introdus toate datele în calculator. Jurnalistul a introdus în discuţie un subiect de interes național. Expertul a introdus un detaliu important în recenzie.*

3. A face ca cineva să fie primit într-o asociaţie, într-un grup etc.

$N_1 + V + N_2 + \textit{în}\ N_3$

◊ A introduce *pe cineva*: într-un grup, într-o societate.

♦ *Eminescu l-a introdus pe*

Creangă în cenaclul Junimea. Prietenul său l-a introdus pe Ion în lumea artiștilor.

4. A iniţia pe cineva într-o activitate.

N_1 + V + N_2 + *în* N_3

◊ A introduce *pe cineva*: în tainele unei meserii, în psihologie, în chimia organică.

♦ *Profesorul i-a introdus pe elevi în tainele literaturii. Ghidul ne-a introdus în lumea fascinantă a istoriei.*

5. A pune în practică, în uz.

N_1 + V + N_2

◊ A introduce *ceva*: o metodă nouă, practici noi, o lege, o monedă, o modă, un stil, un obicei, o noutate, un nou manual în şcoală, învăţământul general, restricții de circulație.

♦ *Mai mult de jumătate dintre statele membre ale Uniunii Europene au introdus moneda euro. Autoritățile au introdus avioane de supraveghere pentru monitorizarea traficului. Chinezii au fost primii care au introdus conceptul de bani de hârtie. Autoritățile au introdus restricții asupra importurilor. Unele state au introdus numeroase măsuri pentru a reduce fumatul.*

A INTUI v. tr.

A înțelege ceva prin intuiție.

N_1 + V + N_2

◊ A intui *ceva*: dorințele, starea de spirit, vulnerabilitatea cuiva, pericolul.

♦ *Ei încă nu i-au intuit scopul. Dușmanii i-au intuit vulnerabilitățile. Încă nu intuiește nimic.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Oricine intuiește că trebuie să se ferească de pericole. Majoritatea oamenilor intuiește că banii din taxe nu sunt folosiți corespunzător. Când m-ai sunat, am intuit că te apasă ceva. De la bun început am intuit că ceva nu e în regulă. Cine ar fi intuit că au existat viețăți ca dinozaurii dacă nu erau oasele lor?*

A INVITA v. tr.

1. A pofti.

N_1 + V + N_2 + *la, în* N_3

◊ A invita *pe cineva*: înăuntru, în birou, la masă, la cină, la dans, la o cafea, la restaurant, la teatru, la o petrecere, la o nuntă, un vorbitor la tribună, pe un prieten în oraş,

♦ *Băiatul a invitat-o pe domnișoară la dans. Ne invită la botezul nepotului lor. Vă vom invita sigur la următoarea petrecere. Acum m-ai putea invita la tine acasă. Bunica și bunicul ne-au invitat la cină. Editura ne invită la o lansare de carte. Vremea frumoasă de afară te invită la plimbare. Poți invita pe cine vrei.*

N_1 + V + *să* P

◊ A invita *pe cineva*: să părăsească sala, să ia loc, să facă linişte, să bea ceva.

♦ *Prietenii ne-au invitat să luăm masa împreună. Toate casele regale din Europa l-au invitat pe artist să cânte.*

2. (fig.) A impune în mod categoric și insistent; a obliga, a soma.

N_1 + V + *să* P

◊ A invita *pe cineva*: să părăsească

sala, să ia loc, să facă linişte, să bea ceva.

♦ *Vă invit să aveți răbdare și să citiți până la capăt.*

A IUBI v. tr.

1. A nutri o mare afecţiune faţă de cineva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A iubi *pe cineva*: o fată, un băiat, o femeie, un bărbat // pătimaş, foarte mult, nespus de mult, nebunește, cu patimă, cu pasiune, cu duioşie, la nebunie, cu înfocare, cu adevărat, ca (pe) ochii din cap, din toată inima.

♦ *Ea l-a iubit cu adevărat. Adesea femeia iubește bărbatul nepotrivit ei. Probabil că te iubește foarte mult. Am iubit cândva o femeie care nu m-a iubit. Am impresia că l-a iubit cu adevărat pe soțul ei. Își amintește constant de bărbatul pe care l-a iubit.*

2. A simţi prietenie, tandreţe pentru cineva sau ceva; a ţine mult la cineva sau la ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) iubi *pe cineva* / *ceva*: părinţii, copiii, aproapele, ţara, poporul, natura, animalele, florile, sportul, muzica, arta, viaţa.

♦ *Mama este singurul om care m-a iubit întreaga sa viaţă. Bunica mea m-a iubit mult. Cred că tata nu m-a iubit îndeajuns. Cine nu iubeşte animalele, nu iubeşte nici oamenii.*

A se iubi v. pron.

A avea sentimente de dragoste unul față de celălalt.

$N_1 + V$ // + *cu* N_2

♦ *Cei doi se iubesc mai mult ca niciodată. Când oamenii se iubesc cu adevărat, nu mai au nevoie să şi-o spună. Ion se iubeşte cu o actriţă.*

A IZBUTI v. tr. / intr

A aduce ceva la bun sfârşit.

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A izbuti: să facă ceva, să ajungă undeva, să găsească soluția, rezolvarea unei probleme, să reziste, să se împotrivească, să se opună (cuiva) // *cu orice preţ*.

♦ *Bătrânul a izbutit să vândă câteva vechituri. Nu izbutesc să-l conving. Ea cu greu izbutește să-și potolească bătăile inimii. A izbutit să înșele încă o dată moartea. Focul cel mai puternic nu izbutea să usuce pereţii. Nimic nu-i izbuteşte.*

$N_1 + V +$ *în, la* N_2

◊ A izbuti: în viaţă, la examen.

♦ *A izbutit în tot ce a început. Când izbutești prea bine în viață îți pare că n-ai făcut niciodată vreun rău. Fiind competitiv, el izbutește în orice meserie. Planul nu a izbutit din cauza lipsei de mijloace.*

A IZGONI v. tr.

A sili să plece.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) izgoni *pe cineva*: pe un dușman, teama, lenea, tristețea // în lumea largă, în pustiu.

♦ *Țara întreagă se ridicase cu arma în mână pentru a-l izgoni pe duşman. Sper că nu-i izgonește nimeni din oraș în toiul iernii. Și-a izgonit soția din casă. Câinele cio-*

bănesc protejează turma și izgonește lupul. Dușmanii îi vor izgoni în pustiu.

A IZOLA v. tr.

A separa.

$N_1 + V + N_2 + de\ N_3\ //\ + Circ.$

◊ A izola *pe cineva* / *ceva*: un bolnav, un oraș, un element chimic, un fir electric cu bandă izolantă / de ceilalţi din afară, de societate, de lume, de restul lumii, de mediul înconjurător / printr-un zid, printr-un perete, printr-un cordon.

♦ *Medicul a izolat copilul bolnav de cei sănătoşi. Autoritățile caută să-i izoleze pe teroriști și radicali de marea masa a populaţiei. Polițiștii izolează mulțimea de manifestanți printr-un cordon. Au izolat orașul de restul lumii. Mâine unități ale armatei vor izola orașul. Poliția și armata au izolat întreaga zonă.*

A se izola v. pron.

A se îndepărta de societate.

$N_1 + V + de\ N_2$

♦ *Ion s-a izolat de foştii prieteni. Funcționarul s-a izolat la domiciliu. Dacă se vor speria, se vor izola lume.*

Î

A ÎMBĂRBĂTA v.tr.

A insufla cuiva curaj.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Prietenii îl îmbărbătează. Curajul tău mă îmbărbătează. Iubirea îmbărbătează cele mai delicate făpturi. Îmbărbătează-i pe cei ce ni s-au alăturat.*

A se îmbărbăta v. pron.

A-și face curaj.

$N_1 + V$

♦ *Ostașii s-au îmbărbătat și au pornit la atac.*

A ÎMBĂTRÂNI

1. v. intr. A deveni bătrân.

$N_1 + V$

◊ A îmbătrâni: frumos, lent, repede, înainte de vreme, văzând cu ochii / în meserie, în serviciu.

♦ *Ion a îmbătrânit rău. Se pare că aceasta doamnă nu îmbătrâneşte deloc. Populaţia Europei îmbătrâneşte. Omul cât îmbătrâneşte şi tot nu se cuminţeşte. Nu cred ca sufletul îmbătrânește vreodată. Talentul nu îmbătrânește niciodată.*

2. A se degrada, a se învechi.

$N_1 + V$

♦ *Metalele îmbătrânesc. Mobila a îmbătrânit. Vinul a îmbătrânit.*

3. v. tr. A face să devină sau să pară bătrân.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Necazurile îl îmbătrânesc pe om. Barba îl îmbătrâneşte. Coafura o îmbătrâneşte.*

A ÎMBINA v. tr.

A lega strâns.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbina *ceva*: culorile, cuvintele, lucrurile, puterile, problemele, afacerile, două sisteme, pietrele într-un mozaic.

♦ *Tânărul îmbină armonios diverse preocupări. Vom îmbina aceste piese într-un tot întreg. Aceste măsuri vor îmbina eficienţa energetică şi costurile reduse. El pare a îmbina toate trăsăturile înaintașilor. Lucrarea îmbină probleme din domenii diferite.*

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

◊ A îmbina *ceva cu altceva*: teoria cu practica, munca cu învăţătura, munca cu odihna, utilul cu plăcutul, fantezia cu realitatea.

♦ *Sportivul îmbină distracția cu antrenamentele. Studiul îmbină cercetarea din teren cu cea din laborator. Ei speră să îmbine diplomaţia cu cooperarea pentru dezvoltare. Învățătoarea va organiza un spectacol care va îmbina cultura cu pedagogia.*

A se îmbina v. pron.

A se uni formând un tot organic; a se împreuna; a se contopi.

$N_1 + V$

♦ *Culorile se îmbină armonios. În el se îmbină inginerul, artistul şi bucătarul. Terminațiile nervoase încă nu s-au îmbinat cum trebuie.*

A SE ÎMBOLNĂVI v. pron.

A deveni bolnav.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A se îmbolnăvi: de gripă, de icter, de cancer, de inimă, de necaz / subit, grav.

♦ *Băiatul s-a îmbolnăvit în timpul călătoriei. L-a luat frigul și s-a îmbolnăvit. Când o persoană se îmbolnăvește, are nevoie de tratament medical. El e singurul care nu se îmbolnăvește.*

A îmbolnăvi v. tr.

A face să se îmbolnăvească.

$N_1 + V + N_2$

♦ *E greşit să crezi că frigul îl îmbolnăveşte pe micuţ. Ura distruge sufletul și îl îmbolnăvește.*

A ÎMBRĂCA v. tr.

1. A pune pe corp.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbrăca *ceva*: o rochie, un costum, sacoul, bluza, uniforma, tunica militară, o haină pe dos.

♦ *Generalul îmbrăcă pentru ultima dată uniforma.*

2. A acoperi cu haine, potrivindu-le pe corp.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbrăca *pe cineva*: un micuț, un bolnav, copilul / cu alte haine, cu haine noi, în haine scumpe, într-o blană, în odăjdii.

♦ *Fetiţa îşi îmbracă păpuşa. Mama a îmbrăcat fetiţa într-o rochie nouă.*

3. A acoperi, a înveli.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbrăca *ceva*: o carte, o pernă, mobila cu huse, fotoliile în piele, pereţii în lemn.

♦ *Mama îmbracă pernele cu fețe de perne. Am îmbrăcat fotoliul într-o husă nouă.*

A se îmbrăca. v. pron.

1. A-şi pune hainele pe corp.

$N_1 + V + N_2$

◊ A se îmbrăca: în costum, cu haine noi, cu haine călduroase, cu haine groase, în robă, în haine de sărbătoare, în ţinută de gală / pentru o anumită ocazie / mai subţire, mai gros, sumar, îngrijit, tinereşte, ridicol, ciudat, elegant, extravagant, fără gust, cu mult gust, cu grijă, original, după ultima modă.

♦ *El s-a îmbrăcat într-o uniformă de ofițer. Ea s-a îmbrăcat exact ca o mireasă. S-a îmbrăcat la costum și cravată. Ion s-a îmbrăcat cu ce a găsit.*

A ÎMBRĂŢIŞA v. tr.

1. A strânge în braţe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbrăţişa *pe cineva*: călduros, cu putere, cu dragoste, cu multă afecţiune / la sosire, la despărțire.

♦ *Tatăl își îmbrățișează feciorul la despărțire. Ana o îmbrățișează pe mama sa.*

2. (fig.) A cuprinde.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Călătorul a îmbrăţişat orizontul cu privirea.*

3. (fig.) A-şi însuşi; a se consacra.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbrăţişa ceva: o idee, o cauză, părerea cuiva, o religie, o profesiune, o specialitate, o carieră.

♦ *Țările din regiune îmbrățișează valorile democratice. Nu toți îmbrățișează metodele noastre. Se pare ca el îmbrățișează durerea lor.*

A se îmbrăţişa v. pron.

A se strânge în braţe.

$N_1 + V$

♦ *Cei doi prieteni s-au îmbrăţişară. Oamenii din ambele tabere se îmbrățișează. După o ceartă, ei se îmbrățișează unul pe altul pentru a restabili legăturile de prietenie.*

A ÎMBUNĂTĂŢI v. tr.

A face mai bun.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îmbunătăţi *ceva*: poziţia, relaţiile cu cineva, starea de sănătate a cuiva, situația financiară, propriul său timp de alergare, un record, o lege / făcând mici schimbări sau adăugiri.

♦ *El își îmbunătățește poziția în negocieri. Redactorul are posibilități de a îmbunătăţi textul. Consider că am îmbunătățit actuala directivă în multe feluri. Cercetătorul a îmbunătățit metoda obișnuită de analiză. Aceste modificări vor îmbunătăți calitatea dosarului.*

A se îmbunătăţi v. pron.

A deveni mai bun.

$N_1 + V$

◊ A se îmbunătăți: vremea, situația, memoria, vederea.

♦ *Dacă starea dvs. nu se îmbunătățește în următoarele ore, adresați-vă medicului. Starea generală a bolnavului se îmbunătățește pe zi ce trece. Comunicarea cu fiul lui se îmbunătățește. Engleza lui se îmbunătățește. Putem confirma că situaţia din regiune se îmbunătăţeşte. Consider că forma și conținutul se vor îmbunătăţi pe parcurs. Performanțele tale se vor îmbunătăți cu o direcționare bună.*

A ÎMPACHETA v. tr.

A înfăşura în hârtie, în pânză, făcând un pachet.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împacheta *ceva*: mărfuri, lucrurile, hainele în geamantan, un cadou în hârtie colorată / bine, frumos, cu grijă.

♦ *Vânzătorul împachetează marfa. Maria a împachetat frumos cadourile. Ea a împachetat cu grijă toate lucrurile. El și-a împachetat totul peste noapte și a plecat. Mama a împachetat deja toată bucătăria.*

A SE ÎMPĂCA v. pron.

1. A restabili raporturile de prietenie.

$N_1 + V$

♦ *Cei doi prieteni s-au împăcat după un conflict. Încă speră că eu și Maria ne vom împăca. Vecinii s-au împăcat înainte de a aduce cazul în faţa instanţei. Ei se împacă de minune.*

$N_1 + V + cu\ N_2$

♦ *N-am spus niciodată că mă voi împăca cu ea. Împacă-te cu dușmanul tău.*

2. A se obişnui.

$N_1 + V + cu\ N_2$

◊ A se împăca *cu cineva / cu ceva*: cu o stare de lucruri, cu o situaţie, cu soarta.

♦ *Ion se împacă bine cu noua meserie. N-a putut să se împace cu zgomotul. Nu mă pot împăca cu ideea plecării tale. Ne-am împăcat cu gândul că situația nu mai poate fi schimbată.*

A împăca v. tr.

1. A restabili raporturi de prietenie, de înţelegere.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împăca *pe cineva*: două persoane, doi îndrăgostiţi, doi soți, doi adversari, oamenii care nu se pot înţelege, interese contrare.

♦ *Această doamnă a împăcat două familii aflate în conflict.*

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

♦ *Ion i-a împăcat pe colegi cu șeful lor. Mulți scriitori utilizează expresia artistică pentru a împăca trecutul tragic cu viitorul intangibil și infinit. Unele femei încearcă să împace viaţa profesională cu cea familială.*

2. A linişti, a mulţumi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Părinții l-au împăcat pe copil dăruindu-i o jucărie. Ei au făcut totul pentru a împăca minoritatea. Nu pot să împac pe toată lumea.*

A ÎMPĂRŢI v. tr.

1. A separa în mai multe părţi.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A împărţi *ceva / pe cineva*: pâinea în părţi egale, mâncarea în porţii mici, un teren în loturi, în segmente, un teritoriu ocupat în zone, un roman în capitole, un cuvânt în silabe, o cameră în două, o pagină în pătrăţele, activitatea în trei ramuri, timpul pentru mai multe ocupaţii, elevii în grupe.

♦ *Grecii au împărţit anul în douăsprezece luni. Primăria a împărțit orașul în două sectoare. Comandantul a împărțit unitatea în două.*

2. A distribui.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) // + *la* N_3

◊ A împărţi *ceva cuiva*: averea, moştenirea urmașilor, pământul

ţăranilor, alimente populaţiei, pomană celor săraci, bomboane copiilor, cărţi jucătorilor, manifeste, premii participanților, saluturi şi zâmbete celor din jur, oamenilor hrană, făină, bani, beneficii, dreptate, pedepse inculpaților, câştigul la trei, un pai la doi măgari, la toţi în părţi egale.

♦ *Bunica împarte alune nepoților. Moş Crăciun a împărţit jucării copiilor. Partidul de la guvernare împarte funcţii membrilor săi.*

N_1 + V + N_2 + *cu, între* N_3

◊ A împărţi *ceva cu / între cineva*: beneficiile cu un asociat, cina cu un coleg, locuinţa cu un frate, ultima bucăţică de pâine, ultimul ban cu un prieten, dividendele între acţionari, prada între soldați, voturile între candidaţi // cu economie, cu zgârcenie, cu țârâita, cu dărnicie, generos.

♦ *Cei doi afaceriști au împărțit banii între ei. Copilul își împarte bomboanele cu prietenii săi.*

3. A efectua operaţia de împărţire.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A împărţi: un număr la altul, zece la cinci.

A se împărţi v. pron.

A se separa în mai multe părţi.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Mulţimea de oameni se împarte în mai multe grupuri. Clasa s-a împărţit în două echipe. De când e lumea oamenii s-au împărţit in bogaţi și săraci. Capitolul se împarte în trei părţi. Lista documentelor de călătorie se împarte în două secțiuni. În timpul dezbaterii părerile s-au împărţit.*

A SE ÎMPIEDICA v. pron.

A se lovi de ceva sau de cineva care stă în cale şi a cădea.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se împiedica *de ceva / de cineva*: de prag, de o piatră, de un ciot, de un obstacol, de lucruri mărunte, de fleacuri.

♦ *Băiatul s-a împiedicat de o piatră şi a căzut. S-au împiedicat unii de alții ca fraierii.*

A împiedica v. tr.

1. A pune piedică; a pune frâna.

N_1 + V + N_2

◊ A împiedica *pe cineva / ceva*: un cal, picioarele calului, roţile unei maşini.

2. (fig.) A opri să facă ce doreşte, a nu lăsa să se facă sau să se înfăptuiască.

N_1 + V + N_2

◊ A împiedica *ceva*: planurile, activitatea cuiva, dezvoltarea, progresul, înaintarea, circulația, trecerea, apariția, producerea, cursul evenimentelor, bunul mers al lucrurilor, mersul firesc al lucrurilor, desfăşurarea firească a lucrurilor, demersurile întreprinse de justiţie, eforturile cuiva, declanşarea unui război, orice amestec, o căsătorie, o acţiune, un complot.

♦ *Abținerea unui membru nu împiedică luarea deciziei. Umezeala împiedică coacerea fructelor. Temperatura scăzută împiedică răspândirea virusurilor. Aceste dispoziții împiedică comercializa-*

rea semințelor. Vulcanii au împiedicat înghețarea Pământului.

$N_1 + V + N_2 +$ *să* P

◊ A împiedica *pe cineva / ceva*: să facă un anumit lucru, să intre în bucluc, să meargă înainte, să vorbească, să participe la o competiţie, să ia o hotărâre, să se afirme, să aibă succes / preţurile să urce, să crească, lumina să pătrundă în odaie, răul să progreseze.

♦ *Nu putem împiedica oamenii să plece. Tu poți împiedica nenorocirea să se întâmple. Nu ne împiedică nimic să ne luăm terenul înapoi. Asemenea decizii au împiedicat compania să-și realizeze potențialul.*

A ÎMPINGE v. tr.

1. A urni din loc cu forţa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împinge *pe cineva / ceva*: de pe o stâncă, în prăpastie / o uşă, un cărucior, o roabă, o maşină, un vagonet, un dulap spre perete, o masă spre fereastră, o barcă de la ţărm / o discuție până la un punct critic // afară, înainte, înapoi, în lături / cu violenţă / cu umărul, cu piciorul.

♦ *Părea că cineva îl împinge înainte. Vântul împinge norii. Curentul împingea barca spre larg. Poate am împins lucrurile un pic prea departe.*

2. (fig.) A îndemna la o acţiune.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împinge *pe cineva*: într-o cursă, la ceva nechibzuit şi periculos, într-un post mai important.

♦ *Ei vor împinge inamicul spre noi. În fiecare zi te vor împinge spre prăpastie. Or fi crezând că te vor împinge către trădare.*

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A împinge pe cineva să facă ceva.

♦ *Rudele l-au împins să-și abandoneze afacerea. Emoţiile îl împing să spună tot adevărul.*

A se împinge v. pron.

$N_1 + V$

♦ *Copiii se împing pe scări. Tipii se împing unii pe alții. Băieții se împing printr-o mulţime de oameni.*

A ÎMPLINI v. tr.

1. A atinge vârsta de...

$N_1 + V + N_2$

♦ *Feciorul lui a împlinit douăzeci de ani. În curând va împlini o sută de ani. Festivalul de la Cannes împlinește 60 de ani.*

2. A îndeplini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) împlini *ceva*: dorinţele cuiva, porunca cuiva, cererea cuiva, speranţele cuiva, condiţiile cerute, pofta, visurile, rugămintea, obligaţiile, sarcinile, angajamentele, promisiunile, datoria.

♦ *Tata a împlinit dorinţa feciorului său. Şi-a împlinit datoria. V-am împlinit dorinţa. I-a împlinit toate capriciile.*

A se împlini v. pron.

1. A se îngrăşa.

$N_1 + V$

♦ *A început să se împlinească la trup.*

2. A se scurge, a ajunge la termen, a expira.

$N_1 + V$

♦ *Se împlinesc trei ani de când a plecat în străinătate. În iulie, se vor împlini patru ani de când s-au despărțit. S-a împlinit data la care trebuia să vină. Timpul rezervat repetiției s-a împlinit. Ți s-a împlinit sorocul.*

3. A se îndeplini.

$N_1 + V$

♦ *Visul lui s-a împlinit. Câţiva ani mai târziu, visul său de a deveni jurnalist s-a împlinit. Una din dorințele tale s-a împlinit. S-a împlinit prorocirea. Predicția mea s-a împlinit. Previziunile lui s-au împlinit întocmai. Tot ce am visat s-a împlinit.*

A ÎMPODOBI v. tr.

A pune podoabe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împodobi *ceva*: o vitrină, o masă, un tort, o sală, pereţii, o faţadă, un balcon, o casă, o stradă, o rochie, un manuscris, o carte cu miniaturi // cu flori, cu trandafiri, cu pene, cu becuri colorate, cu ghirlande, cu tablouri, cu ornamente, cu sculpturi, cu nestemate cu bijuterii.

♦ *Copiii împodobesc pomul de Crăciun. Regii au împodobit orașul cu minunate catedrale și mânăstiri din piatră albă. Numeroase tablouri împodobesc salonul. Primăvara a împodobit copacii cu flori frumoase. Ei au împodobit școala / casa / parcul / pereții cu prosoape / cu becuri. Ana și-a împodobit rochia cu mărgele.*

A se împodobi v. pron.

A se găti.

$N_1 + V$

♦ *Ea se împodobise cu cele mai frumoase găteli. Maria s-a împodobit cu bijuterii. Fetițele s-au împodobit cu coronițe. Ana s-a împodobit cu cercei / cu mărgele.*

A SE ÎMPOTRIVI v. pron.

A nu fi de acord.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A se împotrivi *cuiva*: duşmanului, dorinţelor cuiva, planurilor cuiva, intențiilor cuiva, unei influenţe, unei idei, unui curent puternic, ispitei // cu succes, cu tărie, cu curaj, slab, zadarnic.

♦ *El s-a împotrivit hotărârii noastre. S-au împotrivit acestor măsuri. Nu mă pot împotrivi niciodată ispitei. El se împotriveşte ideii de a deschide noi centre de primire. Mulți operatori economici se împotrivesc unui control la fața locului. Cei care mi se împotrivesc vor fi nimiciți, cei care mi se supun vor fi cruțați.*

A ÎMPRUMUTA v. tr.

1. A da cuiva cu condiția restituirii.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A împrumuta *ceva cuiva*: o carte, un stilou unui coleg, bani unei persoane // cu dobândă, cu camătă mare, pe bază de amanet, cu generozitate, cu greu, pe timp scurt, pentru două săptămâni.

♦ *El mi-a împrumutat o sumă mare de bani. Îmi împrumuta bani când eram falit. Ion împrumuta bani cu uşurinţă oricui îi cere. Vă*

putem împrumuta banii pentru renovare. Cât vrei să-ți împrumut?

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

♦ *Fratele l-a împrumutat pe Ion cu o mie de lei. El totdeauna își împrumută prietenii când au nevoie.*

2. A lua de la cineva cu condiția restituirii.

$N_1 + V + N_2 + de\ la\ N_3$

◊ A împrumuta *ceva de la cineva*: bani de la prieteni, o sumă mare.

♦ *A împrumutat bani de la cunoscuţi ca să-şi cumpere apartament. Nu mai ştiu de la cine am împrumutat acest stilou. Vom împrumuta banii necesari de la bancă. Vreau să împrumut o carte de la bibliotecă. Vom împrumuta o mașină pentru câteva zile. De aici vom împrumuta niște haine. Țara nu împrumută fonduri din străinătate. Băieții au împrumutat o barcă să se plimbe pe lac.*

2. A lua de la altul.

$N_1 + V + N_2$

◊ A împrumuta *ceva*: un obicei, o idee, o temă, citate, un pasaj dintr-o carte.

♦ *Foarte curând alte companii au împrumutat aceleași tehnici. De unde ai împrumutat maniera aceasta?*

3. A lua și a adapta.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Limba română a împrumutat multe cuvinte din franceză. Autorul a împrumutat multe idei de la clasici.*

A se împrumuta

$N_1 + V + de\ la\ N_2 + cu\ N_3$

♦ *Ion adesea se împrumută cu bani de la prieteni.*

A ÎNAINTA

1. v. intr. A merge înainte.

$N_1 + V\ //\ + Circ.$

◊ A înainta: spre ieşire, pe drum, pe potecă, prin zăpadă, prin apă, prin noroi, prin mulțime / repede, rapid, anevoios, încet, cu greu, cu dificultate, cu paşi mari, cu mare viteză, cu hotărâre.

♦ *Din cauza ceții dese maşinile înaintează încet. Trupele înaintează către marginea orașului. Armata înaintează pe toată linia frontului. Aliații abia dacă au înaintat câțiva kilometri în interior. Distrugătoarele înaintează cu viteză maximă. Focul înaintează spre centrul oraşului. Ceasul înaintează.*

2. (fig.) A evolua, a progresa, (şi tr.) a avansa profesional, în grad.

$N_1 + V\ //\ + Circ.$

◊ A înainta: în funcţie, în grad, la gradul de ofiţer

♦ *Prietenul meu a înaintat în funcţie. Lucrarea înaintează. Oricât s-ar strădui, înaintează încet. Omenirea înaintează repede pe calea progresului.*

3. v. tr. A depune sau a trimite unei autorităţi.

$N_1 + V + N_2 + N_3\ (D)$

◊ A înainta *ceva cuiva*: o cerere direcţiei / la decanat, dosarul instanţei, un protest, o revendicare, o petiţie, o plângere împotriva cuiva, o reclamaţie împotriva cuiva.

♦ *Autoritățile au înaintat comisiei o solicitare. Depozitarul înaintează propunerea celorlalte părți contractante. Statele membre vor*

înainta rapoarte către comisie. El și-a înaintat demisia.

A ÎNAPOIA v. tr.

A restitui.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A înapoia *ceva cuiva*: bani, un împrumut, o datorie, bunurile furate, lucruri furate, un surplus de bani, o carte unui coleg / la bibliotecă.

♦ *Ion a înapoiat banii luaţi cu împrumut. Statul le va înapoia pământurile foștilor proprietari. Părinții adoptivi au înapoiat copilul serviciilor sociale. Exportatorul înapoiază actele autorității emitente cel târziu după zece zile. La sfârșitul parcursului respectiv, șoferul înapoiază foaia de parcurs la întreprindere. Unii solicitanți au înapoiat acordul delegației lor permanente.*

A se înapoia v. pron.

A reveni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A se înapoia: acasă, de la școală, din expediție, la bază, în port // călare, pe jos, cu mașina.

♦ *S-au înapoiat din călătorie abia ieri. Ion intenționează să se înapoieze din străinătate. Fiecare s-a înapoiat la casa sa. Avionul s-a înapoiat la bază cu un singur motor.*

A ÎNĂLŢA v. tr.

1. A ridica în sus.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înălţa *ceva*: un zmeu, un steag, un drapel, pânzele.

♦ *De când n-am mai înălțat un zmeu! După ce au înălțat drapelul, au coborât de pe munte. Manifestanții au înălțat pancarte. Ion și-a înălțat copilul ca să vadă spectacolul.*

2. A construi, a clădi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înălţa *ceva*: un palat, o casă, o biserică, un cort, un gard, digurile cu un metru, o statuie, un monument.

♦ *Romanii au înălţat un templu închinat lui Jupiter. Constructorii au înălțat schelele. Ion îşi înalţă o casă. Stăpânul și-a înălţat un gard în jurul grădinii.*

3. A ridica.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înălţa: vocea, glasul.

♦ *Rostind ultimele cuvinte, vorbitorul şi-a înălţat vocea.*

4. A avansa, a promova.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înălţa pe cineva: în rang, în grad, la rangul de cardinal, la rangul de erou.

♦ *Pe colegul meu l-au înălțat în grad. Regele înălţa cerşetori la rangul de prinţi. Cu multă cinste l-au înălţat împărat.*

A se înălţa v. pron.

1. A se ridica în sus.

$N_1 + V$

◊ A se înălţa: în vârful picioarelor, în aer, în văzduh, pe cer, deasupra celorlalţi, ca o rachetă.

♦ *Soarele se înalţă la orizont. Fumul se înalţă drept în sus. Vulturul s-a înălțat în văzduh. Aparatul s-a înălțat la peste 100 m. Zmeul de hârtie se înalță în văzduh. Valul*

s-a înălțat cât un munte. O coloană uriașă de fum s-a înălțat în aer.

2. A apărea.

$N_1 + V$

♦ *În piaţă se înalţă un monument. Castelul se înalţă pe culmea dealului. Turnurile oraşului se înalţă spre cer. În faţa noastră se înălţau maiestuos piscurile munţilor. Clădirea teatrului se înălța în toată splendoarea ei.*

3. A se ridica.

$N_1 + V$

♦ *Glasuri limpezi se înalţă în curtea şcolii.*

4. A se ridica în rang.

$N_1 + V$

♦ *El s-a înălțat mai sus decât oricare dintre strămoșii săi.*

A ÎNCĂLZI v. tr.

1. A ridica temperatura unui corp prin expunere la o sursă de căldură.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încălzi *ceva*: pământul, aerul, apa, soba, o încăpere, laptele, micul dejun, mâncarea pe aragaz, supa în rolă, mâinile suflând, picioarele la foc, fierul pe un foc, motorul // cu lemne, cu cărbuni, cu păcură, la cuptorul cu microunde / la maximum, la roşu.

♦ *Am încălzit feliile pentru prânz. Am încălzit apă pentru baie. Alergarea m-a încălzit. Soarele încălzeşte nisipul. Frecarea încălzeşte roţile. Soarele deja încălzeşte. Soba aceasta încălzeşte bine.*

2. v. tr. (fig.) A se însufleţi, a se entuziasma.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Priveliştea îmi încălzea inima. Poveştile copilăriei îmi încălzeau sufletul. Cântecul lui a încălzit mulțimea. Asta nu mă încălzeşte cu nimic.*

A se încălzi v. pron.

A i se face cald; a-şi ridica temperatura; a deveni mai cald.

$N_1 + V$

◊ A se încălzi: la soare, la o sobă, la foc, mergând pe drum

♦ *Sportivii se încălzesc înainte de meci. Iarna ne încălzim cu lemne. Şopârlele se încălzeau la soare. Apa se încălzeşte. Vremea se încălzeşte. Supa se încălzeşte. Meteoritul s-a încălzit la trecerea prin atmosferă.*

A ÎNCĂPEA v. intr.

1. A avea loc, a putea intra într-un anumit spaţiu.

$N_1 + V +$ *în* N_2

◊ A încăpea: într-un anumit spaţiu, în apartament, în birou, în dulap, în sertar, în mașină, în portbagaj.

♦ *Lucrurile au încăput într-un geamantan. Toate cărţile mele au încăput în dulapul acesta. În sală încap o mie de spectatori. N-o să încăpem toţi în maşină. În geamantan nu mai încape nimic. În butoiul acesta încap cincizeci de litri. Garnitura de mobilă încape în salon. Oaspeții nu încap la masă.*

2. A putea trece, străbate pe undeva.

$N_1 + V$

♦ *Acolo era o gaură cât să încapă*

mâna. Era atât de gras, că nu încăpea pe uşă.

3. A cuprinde.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Hainele nu mă mai încăpeau. Nu-l încap pantofii.*

A ÎNCĂRCA v. tr.

1. A umple.

$N_1 + V + N_2 + \textit{cu}\ N_3$

◊ A încărca *ceva*: o căruţă, un automobil, un camion, un vagon, un vapor, o navă, un avion, un cuptor / cu saci, cu mărfuri, cu nisip, cu lemne, cu cărbuni.

♦ *Țăranul a încărcat carul cu fân. Înainte să termin, voi încărca o canoe cu toate bunătățile din Japonia. Soldații au încărcat avionul cu bombe.*

$N_1 + V + N_2 + \textit{în}\ N_3$

◊ A încărca *ceva*: sacii în căruţă, mărfuri într-un camion, lăzi într-un vagon, păcură în vagoane cisternă, pasageri în tren // incomplet, insuficient, excesiv, la maximum.

♦ *Ion și-a încărcat sacii în căruţă. Șoferul a încărcat bagajele în mașină. Păcală a încărcat pe măgarul său doi saci cu sare. Macaraua încărcă autobasculantele cu nisip.*

2. A introduce un cartuş sau un proiectil.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încărca *ceva*: o puşcă, arma.

♦ *Soldații și-au încărcat armele cu gloanțe oarbe. Teroristul și-a încărcat arma și a început să tragă. Artileriștii își încarcă tunurile.*

3. A acumula energie electrică într-un acumulator.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încărca *ceva*: o baterie electrică, un acumulator, un telefon.

♦ *Vom încărca bateriile înainte să plecăm. Șoferul încarcă acumulatorul.*

4. A suprasolicita.

$N_1 + V + N_2 + \textit{cu}\ N_3$

◊ A(-și) încărca *pe cineva / ceva*: elevii cu teme, memoria cu tot felul de fleacuri.

♦ *Profesorii încarcă elevii cu foarte multe teme, pentru că programa trebuie terminată. Nu-ți încărca stomacul, vei avea indigestie.*

5. A adăuga incorect un surplus la socoteală.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încărca *ceva*: contul, nota de plată, o socoteală.

♦ *Această taxă încarcă nota de plată cu aproximativ cinci lei.*

A se încărca v. pron.

1. A se acoperi, a se umple de...

$N_1 + V$

♦ *S-a încărcat cu toate bagajele. Copacii s-au încărcat de rod. Ana se încarcă de păcate.*

2. A acumula energie.

$N_1 + V$

♦ *Telefonul meu s-a încărcat complet. Se pare că dispozitivul s-a încărcat pe jumătate. Bateria este veche și se încarcă doar puțin. Deconectați aparatul după ce s-a încărcat.*

A ÎNCEPE

1. v. tr. A realiza prima parte dintr-o lucrare, dintr-o acţiune.

$N_1 + V + N_2$

◊ A începe *ceva*: lucrul, o treabă, o lucrare, o ședință, coborârea, un urcuş greu, o călătorie, o conversaţie, o discuţie, un subiect de conversaţie, o partidă de şah, o ceartă, un demers, un proces împotriva cuiva, ostilităţile, ofensiva, atacul, lupta.

♦ *Comisia începe examinarea legislaţiei existente. Zidarul începe lucrul săptămâna viitoare. Trupele au început atacul. Fabrica începe producția hainelor. Tânărul acesta a început-o rău.*

$N_1 + V + N_2 + \textit{cu}\ N_3$

♦ *Ion a început discuția cu o întrebare. Profesorul a început lecţia cu citirea unui text nou. Îşi începe ziua cu puţină gimnastică. Trebuie să începem cu începutul. Cu ce să începem?*

$N_1 + V + \textit{să}\ P$

◊ A începe: să meargă, să vorbească, să cânte.

♦ *Elevul a început să învețe. Copiii au început să plângă. Agenții au început să ne dea informații. Tăcerea lui începe să mă neliniştească. Laptele începe să fiarbă.*

$V + \textit{să}\ P$

♦ *A început să plouă / să ningă / să se lumineze. Începe să bată vântul.*

2. v. tr. A lua, a scoate prima porţiune din ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A începe *ceva*: o pâine, o sticlă de vin, o nouă cutie de ţigări, un nou roman.

♦ *Cineva a început prăjitura. Ana a început pâinea / tortul. Ion începe un alt pachet de țigări.*

3. v. intr. A se ivi, a se manifesta.

$N_1 + V\ //\ + \text{Circ.}$

◊ *A început ploaia. A început războiul. A început un nou an de învăţământ. Audițiile au început și vor dura două săptămâni. Curând începe vacanţa de iarnă. În acel moment va începe eclipsa. Procesul va începe marți. Prezentarea candidaților va începe în câteva minute. Conferința va începe la orele 18.00 fix. Schimbul meu începe peste şase ore. Primăvara începe la 21 martie.*

$N_1 + V + \textit{cu}\ N_2$

♦ *Cuvântul începe cu litera u. Filmul începe cu o scenă comică. Vara începe cu ploi puternice.*

A ÎNCERCA v. tr.

1. A verifica, a proba.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încerca *ceva*: o haină, un costum, o rochie, o pălărie, o pereche de pantofi, vinul, o mâncare, mai multe medicamente, o metodă, calitatea unui material, calitatea solului, un motor, un avion, rezistenţa unei maşini, a unei instalaţii.

♦ *Ion a încercat toate butoanele. Am încercat absolut toate mijloacele. Au încercat mulți doctori. Voi încerca puţin din fiecare. Am încercat, metoda nu funcționează. Dumnezeu îi încearcă pe cei mai buni.*

2. A face tentative; a-şi da silinţa, a se strădui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) încerca *ceva*: o acţiune curajoasă, toate mijloacele, toate posibilitățile, marea cu degetul, ceva dificil sau imposibil, puterile, norocul, şansele, forţele, priceperea la olărit // din nou, în mod repetat.

♦ *El a încercat orice să facă bani. Poate e timpul să încercăm altceva. Am încercat tot ce s-a putut.*

N_1 + V + *să* P

◊ A încerca: să facă ceva, să realizeze ceva, să afle ceva, să apuce ceva, să obţină un post, să-şi aducă aminte, să învingă necazurile, să liniştească lucrurile, să cucerească inima cuiva, să mușamalizeze incidentul, să pună mâna pe putere, să intimideze pe alţii.

♦ *El încearcă să scrie poezii / să găsească o soluție. Voi încerca să vă ajut. Cercetătorii au încercat zadarnic să descifreze inscripţia. Prizonierul a încercat să evadeze. Rănitul încercă să se ridice, dar nu reuşi. El va încerca să ne înșele. Hoții au încercat să ne jefuiască. Nu încerca să găseşti cu orice preţ o justificare. Încearcă să-ţi faci datoria. Încearcă să eviţi astfel de situaţii. Încearcă să fie amabil.*

3. A pune stăpânire, a cuprinde.

N_1 + V + N_2

◊ A încerca *ceva*: un sentiment de admiraţie, de satisfacţie, de bucurie, de durere, de evlavie pentru cineva, aversiune pentru cineva, o dorinţă, o pierdere, foamea, dorul de casă.

♦ *Mă încearcă oboseala. Mă încearcă o gripă.*

A ÎNCETA

1. v. tr. A nu mai continua.

N_1 + V + N_2

◊ A înceta *ceva*: munca, lucrul, producţia, ancheta, virarea mijloacelor financiare, plățile, blocada, asediul, o urmărire judiciară, cursa înarmărilor, ostilitățile, orice activitate // temporar, pentru o clipă, pentru totdeauna.

♦ *Muncitorii au încetat lucrul în semn de protest. Comisia și-a încetat activitatea. Poliția a încetat orice negocieri.*

N_1 + V + *să* P

♦ A înceta: să doarmă, să vorbească, să zâmbească, să mai lucreze, să mai desfăşoare o activitate, să mai consume droguri, să mai funcţioneze.

◊ *Oamenii au încetat să cumpere aceste mărfuri. Aparatul a încetat să mai funcționeze. Această lume va înceta să existe. Ei au încetat să-l mai supravegheze. Ea nu a încetat să spere. N-am încetat să-i scriu. Tânărul nu încetează să ne uimească. Inima lui a încetat să bată câteva minute. Acest lucru a încetat să mai fie un vis.*

2. v. intr. A se opri.

N_1 + V

♦ *Ploaia, vântul a încetat. Febra a încetat. Funcțiile vitale ale pacientului au încetat. Aplauzele au încetat. Dezbaterile au încetat. Luptele au încetat. Bombardamentul a încetat.*

A ÎNCHEIA v. tr.

1. A prinde în nasturi.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi încheia *ceva*: haina, cămașa, paltonul, o rochie mănuşa // la toţi nasturii, cu fermoarul.

♦ *Copilul își încheie singur haina.*

2. A termina.

N_1 + V + N_2 // + *cu, prin* N_3

◊ A(-și) încheia ceva: o discuţie, o lucrare, o scrisoare, un capitol, o frază, un discurs, o cuvântare, cartea, citatul, o masă, o petrecere, o ceartă, dezbaterile, tura de gardă, pledoaria, activitatea, viaţa, existenţa, anul cu profit, o scrisoare cu o formulă consacrată, cu o urare, un program cu un punct final, o prelegere cu un citat, o comunicare ştiinţifică prin concluzii interesante // cu bine, cu succes, perfect.

♦ *Oratorul îşi încheie cuvântarea. Echipa şi-a încheiat pregătirile. Elevul și-a încheiat compunerea cu o metaforă reuşită.*

3. A adopta prin semnăturile reprezentanților.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3

◊ A încheia *ceva*: un târg, o înţelegere, o tranzacţie, o asigurare, o afacere avantajoasă, o asigurare de viaţă, un acord, un tratat, un contract, o convenţie, un pact de neagresiune, o pace onorabilă, pace cu cineva, un armistiţiu cu inamicul.

♦ *Sportivul a încheiat o înțelegere cu patronii clubului. Agenția a încheiat acorduri cu unele instituții. Acuzarea și apărarea au încheiat o înțelegere. Părțile beligerante au încheiat pace.*

A se încheia v. pron.

1. A prinde în nasturi.

N_1 + V

♦ *Prietena a ajutat-o pe Maria să se încheie la rochie. Fata se încheie la palton.*

2. A se termina, a se sfârşi.

N_1 + V // + *cu, prin* N_2

♦ *Lupta se încheiase. Jocul se încheie dacă cineva câștigă. Reuniunea s-a încheiat acum câteva minute. Programul se încheie cu un dans popular. Serbarea se încheie cu un foc de artificii. Fiecare ciclu se încheie cu o apocalipsă. Ultima parte s-a încheiat printr-un dezastru. Bătălia s-a încheiat prin victoria Puterilor Centrale. Negocierile s-au încheiat cu un eșec. Cercetările s-au încheiat cu rezultate bune.*

A ÎNCHIDE v. tr.

1. A acoperi deschizătura unui spaţiu; a încuia cu cheia, cu zăvorul.

N_1 + V // + *cu* N_2

◊ A(-şi) închide *ceva*: uşa cu cheia, cu lacătul, cu zăvorul, casa.

♦ *Ion a închis ușa cu cheia. Nu-mi amintesc dacă am închis portița. Șoferul a închis ușile autobuzului. Locatarii și-au închis geamurile la timp. Orașele Italiei își vor închide porțile în fața lui.*

2. A strânge, a apropia marginile unui obiect.

N_1 + V + N_2

A(-şi) închide *ceva*: o scrisoare, un plic, o carte, un caiet, gura, ochii.

♦ *Elevul a închis cartea. Părinții lui nu au închis un ochi toată*

noaptea. Am auzit pași și am închis ochii din nou.

3. A îngrădi, a bara.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A închide *ceva*: o curte, un teren, trecerea, intrarea, o trecătoare, o şosea pentru circulaţie, graniţele // cu un gard.

♦ *Autoritățile au închis aceasta zona demult.*

4. A încheia, a face să ia sfârşit.

$N_1 + V + N_2$

◊ A închide *ceva*: o discuţie, o ședință, o adunare, dezbaterile.

♦ *Președintele a închis ședința.*

5. A întrerupe activitatea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A închide *ceva*: o şcoală, un magazin pentru inventar, un aeroport din cauza ceții, o fabrică, o mină, un site.

♦ *Din cauza epidemiei autoritățile au închis școlile. Administrația a închis piața pentru curățenie.*

6. A încuia; a băga la închisoare.

$N_1 + V + N_2$ + Circ.

◊ A închide *pe cineva*: copiii în casă, un răufăcător, un nebun într-un ospiciu.

♦ *Polițiștii l-au închis pe deţinut într-o celulă. Autoritățile îi vor închide pe teroriști pe viaţă într-una dintre cele mai sigure închisori.*

7. A face să nu mai funcţioneze.

$N_1 + V + N_2$

◊ A închide *ceva*: radioul, televizorul, telefonul, lumina, apa, gazul, căldura, energia electrică, focul, un robinet, un circuit electric.

♦ *Acum poţi închide telefonul. Cine a închis televizorul?*

A se închide v. pron.

1. A se încuia.

$N_1 + V$

♦ *Uşa se închide prost. Fereastra camerei mele nu se închide bine.*

2. A se retrage, a se izola.

$N_1 + V$ + *în* N_2

◊ A se închide: în camera sa, în biroul său, într-o tăcere îndărătnică.

♦ *Ion s-a închis în sine. Un timp el s-a închis în mănăstire.*

3. A se înnora; a căpăta o nuanţă mai întunecată.

$N_1 + V$

♦ *Cerul s-a închis. Vremea se închide. S-a închis la faţă. Culoarea s-a închis.*

4. A se cicatriza.

$N_1 + V$

♦ *Cu timpul rana i s-a închis.*

A-ŞI ÎNCHIPUI v. tr.

1. A-şi face o imagine, o părere despre cineva sau ceva înainte de a-l cunoaşte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi închipui *ceva*: scena, viitorul, un plan, o viitoare călătoare, lucrurile altfel decât sunt.

♦ *Greu şi-ar fi închipuit cineva o asemenea stare de lucruri. Cine şi-ar fi putut închipui una ca asta! Dacă poţi să-ţi închipui aşa ceva! Depăşea tot ce-şi putea închipui un om. Pentru o clipă, încerc să-mi închipui această cetate în timpul glorios al existenței sale.*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

♦ *Mi-l închipuiam mai în vârstă.*

N_1 + V + *că, cine, ce, cât* P

♦ *Îşi închipuie că ştie totul. Îşi închipuie că el este un mare artist. Și-a închipuit întotdeauna că e un vrăjitor. Își închipuie că poate scăpa. Își închipuie că e iarnă. Și-a închipuit că sunt plecat. Nu își închipuie ce îl așteaptă. Nu vă puteţi închipui câtă lume era acolo. Nu-mi pot închipui cum este pe lună.*

2. A reprezenta, a simboliza.

N_1 + V + N_2

♦ *Steagul închipuie patria. Decorul închipuie o pădure. Tabloul închipuie un peisaj de iarnă.*

A se închipui v. pron.

A se imagina pe sine însuşi într-o situaţie oarecare.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ *Ion se închipuie deştept. Ea se închipuie de şaisprezece ani. Se închipuie rege.*

A ÎNCHIRIA v. tr.

A da sau a lua cu chirie.

N_1 + V + N_2 // + *de la* N_3

◊ A închiria *ceva de la cineva*: o casă, o cameră mobilată, o locuinţă, un apartament, un televizor, o bicicletă, o maşină, o navă de la o companie maritimă // pe un an, sub valoarea reală, pe bază de contract.

♦ *Ei au închiriat o casă mică în suburbia oraşului. Elevii închiriază echipament turistic. Firma închiriază un birou. Oricine nu poate cumpăra arme, le închiriază. Școala a închiriat un autocar pentru o excursie.*

N_1 + V + N_2 // + N_3 (D)

♦ *Bătrâna închiria o cameră. Localnicii închiriază camere în casele lor. Firma închiriază maşini speciale studiourilor de filmare.*

A SE ÎNCINGE1 v. pron.

1. A se aprinde, a arde puternic.

N_1 + V

♦ *Focul se încinge.*

2. A se înfierbânta.

N_1 + V

♦ *Când cuptorul s-a încins, introducem carnea la copt. S-a încins stând în preajma cuptorului. La capătul drumului i s-a încins motorul. I s-a încins țeava armei.*

3. (fig.) A se manifesta puternic, a se înfierbânta, a se înflăcăra.

N_1 + V

♦ *S-au încins la dans. Ion se încinge repede. I se încinsese capul. Nu te mai încinge aşa!*

4. A se înteţi.

N_1 + V

♦ *Atmosfera se încinge. S-a încins o luptă pentru putere. Petrecerea se încinsese şi mai tare. Concursul se încinge . Înainte de final meciul s-a încins cu adevărat. La un anumit moment, s-a încins o ceartă în toată regula. S-au înfuriat și între ei s-a încins o bătaie crâncenă.*

5. A începe să fermenteze.

N_1 + V

♦ *Fânul / grâul / mălaiul / Făina s-a încins.*

A încinge

1. A aprinde.

N_1 + V + N_2

♦ *Bărbatul a încins focul pentru grătar. Bunica a încins cuptorul. Flăcările au încins toată casa. Soarele încingea câmpia.*

2. A înfierbânta, a încălzi foarte tare.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Gospodina a încins uleiul în tigaie. Fierarul a găsit alt fel de a încinge oțelul.*

3. (fig.) A înfierbânta.

$N_1 + V + N_2$

♦ *L-au încins frigurile. Se vede ca te-a încins dorul de casa. Discuția pe marginea unui amendament la o lege a încins spiritele în Parlament.*

4. A înteţi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Flăcăii au încins o horă.*

A SE ÎNCINGE2

A se înfăşura peste mijloc.

N_1 + V // + *cu* N_2

♦ *Ion s-a încins cu o curea / cu un brâu peste mijloc.*

A ÎNCONJURA v. tr.

1. A merge de jur împrejur.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înconjura *ceva*: casa, lacul, pădurea, centrul oraşului, un promontoriu, un munte, o mlaştină // cu barca.

♦ *Mașinile au înconjurat parcarea și au plecat. Automobilul a înconjurat repede pădurea.*

2. A încercui, a împresura.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înconjura *ceva* / *pe cineva*: un oraş, o cetate.

♦ *Duşmanii l-au înconjurat pe luptătorul nostru. Reporterii l-au înconjurat pe învingător. Poliţia înconjoară cartierul. Forțele noastre au înconjurat toată zona. Rebelii au înconjurat orașul. Câțiva oameni s-au răzvrătit și au înconjurat catedrala. Pirații au înconjurat nava. Paparazzi au înconjurat clădirea.*

3. A fi aşezat în jurul a ceva sau cineva.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ziduri groase înconjoară castelul. Un gard viu înconjoară grădina. Fluviul înconjoară localitatea. Munţii înconjurau oraşul. Livezile înconjoară satul. O armată de statui înconjoară mormântul împăratului.*

4. A cuprinde, a îmbrățișa.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Îi înconjură gâtul cu braţele. O înconjură cu braţele.*

5. A împrejmui.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A înconjura *ceva*: un teren cu un gard, cu un zid, cu un şanţ de apărare, câmpul de luptă de tranşee.

♦ *Ion și-a înconjurat grădina cu un gard viu. Răsculații au înconjurat locul cu un val de pământ. Armata a înconjurat locul cu un gard înalt de sârmă ghimpată.*

6. v. intr. A face ocoluri umblând dintr-un loc în altul.

$N_1 + V$

♦ *Am înconjurat mult ca să ajung aici.*

A se înconjura v. pron.

A aduna în jurul său, a trăi în anturajul cuiva.

N_1 + V + *cu, de* N_2

♦ *Noul director se înconjoară cu colaboratori capabili. S-a înconjurat cu oamenii potriviți. Ion s-a înconjurat de prieteni care știau să profite de el. S-a înconjurat cu / de lucruri de artă.*

A SE ÎNCREDE v. pron.

A avea încredere.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A se încrede *în cineva* / *în ceva*: în steaua sa norocoasă, în norocul său, în sine însuşi // exagerat, prea mult.

♦ *Înainte de a te încrede în cineva, pune-l la încercare. El este o persoană în care te poţi încrede. Ion se încrede în onestitatea altora prea mult. Nu s-a încrezut niciodată în bănci. Noi nu ne vom încrede în cuvântul niciunui expert.*

A ÎNCREDINŢA v. tr.

1. A da ceva sau pe cineva în grija cuiva.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A(-și) încredinţa *ceva* / *pe cineva cuiva*: un secret, o taină, o treabă, o sarcină, o misiune, o funcţie, un post, un lucru, o problemă, puterea, guvernarea, conducerea unei întreprinderi, economiile sale, secretele sale, averile sale, soarta, viața.

♦ *Polițiștii l-au încredinţat pe copil găsit părinților. Ea este o mamă care încredințează îngrijirea copilul ei unei alte persoane. Toți acești oameni și-au încredințat viața medicilor.*

2. A garanta ceva cuiva.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

♦ *M-a încredințat de contrariul. Ne-a încredințat de dragostea sa.*

N_1 + V + N_2 + *că* P

♦ *Meșterul l-a încredinţat pe Ion că totul va fi gata la timp. I-am încredinţat pe prietenii mei că sunt sincer. Experții ne încredințează că nu e nici pe departe cel mai rău scenariu posibil pentru omenire.*

A se încredinţa v. pron.

A se convinge de ceva.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Ion s-a încredinţat de adevărul celor spuse de prietenul său. Va trebui să mă încredinţez personal de acest fapt.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Mai întâi trebuie să ne încredinţăm că totul e în ordine. Acum ne-am încredinţat că nu există altă soluţie.*

A ÎNCUIA v. tr.

1. A închide cu cheia.

N_1 + V + N_2

◊ A încuia *ceva*: uşa, o casă, o clădire, un dulap, portierele mașinii // cu cheia, cu zăvorul, cu un lacăt, pe dinăuntru, pe dinafară, într-un sertar, de două ori.

♦ *A trebuit să încuiem casa și să plecăm. Am încuiat ușa din greșeală. Într-o zi, polițistul a uitat să încuie celula. Mă duc să văd dacă am încuiat bine mașina.*

2. A păstra sub cheie.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A încuia *ceva*: bijuteriile într-un dulap, banii în safeu, lucrările în birou.

3. A reţine închis într-o încăpere.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A încuia *pe cineva*: în odaie, în subsol, în pivniță, în pod, în camera lui, într-o cabină telefonică.

♦ *L-au încuiat în odaie. Hoții i-au încuiat pe paznici în încăperea lor. A avut tupeul să mă încuie pe dinafară. Când au plecat din casă dimineața, părinții l-au încuiat pe copil înăuntru. L-au încuiat în camera lui, dar el s-a urcat și a ieșit pe fereastră.*

4. A lăsa pe cineva fără replică.

$N_1 + V + N_2 + N_3$

◊ A încuia *pe cineva*: cu o întrebare, cu o replică.

♦ *Profesorul poate totdeauna încuia un elev. E greu să-l încui la chimie.*

A ÎNCURCA v. tr.

1. A încâlci.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încurca *ceva*: aţa, firele, iţele, un sac cu lână, părul.

♦ *Maria a încurcat ața de la mașină.*

2. A confunda, a greși.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A încurca *ceva*: ușa, lucrurile, borcanele, fişele, numele, zilele, comenzile, ideile, noțiunile.

♦ *Secretara a încurcat dosarele. Laboranta a încurcat eșantioanele. Se vede că au încurcat hainele. Cei de la ambasadă au încurcat numele. Cred că au încurcat lucrurile iară. Mi-e teamă că el încurcă realitatea cu ficțiunea. Mințile simple au încurcat mereu sinceritatea cu mojicia.*

2. A stingheri, a stânjeni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încurca *pe cineva / ceva*: lumea, circulaţia // la mers, la treabă.

♦ *Mașinile de pe trotuar îi încurcă pe pietoni la mers. Ceața încurcă traficul pe autostrăzi. Nu vreau să te încurc la treabă. Mă încurcă faptul că nu pot pleca de acasă.*

3. A complica, a încâlci.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încurca *ceva*: treaba, o afacere, planurile cuiva, socotelile cuiva, treburile cuiva.

♦ *Lui nu-i plac cei care-i încurcă treburile. Mărturia ta poate încurca problemele. Mai bine nu încurca această investigare. Oricine le încurcă planurile este anihilat.*

4. A zăpăci, a face să piardă firul ideilor.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încurca *pe cineva / ceva*: un elev, un candidat.

♦ *Profesorul îl încurcă pe elev. Anchetatorii l-au încurcat pe suspect. Întrebarea l-a încurcat pe martor. Vestea auzită l-a încurcat. Informațiile de acest gen numai încurcă cititorul. Această caricatura ar încurca mulți oameni. Aceste viețuitoare își încurcă prădătorii prin rotirea cozii.*

5. A se rătăci.

$N_1 + V + N_2$

◊ A încurca *ceva*: drumul, cărarea, locul, urmele.

♦ *Mulți au încurcat direcția.*

A se încurca v. pron.

1. A se încâlci.

N_1 + V

♦ *S-a încurcat aţa de la mașină. Sforile s-au încurcat. S-au încurcat ghemele. Ion taie ramurile care se încurcă. I s-au încurcat schiurile și a căzut.*

2. A se zăpăci.

N_1 + V + Circ.

◊ A se încurca: în explicaţii, în date, în propriile-i fraze, în contradicţii, la citit, la vorbă.

♦ *Vânzătoarea s-a încurcat la numărat. Elevul s-a încurcat în socoteli. Politicianul s-a încurcat în declarații. Nu mă încurc eu cu una cu două. Amintirile mi se încurcă în minte. Ideile mi se încurcă.*

3. A se angaja într-o afacere din care nu se mai poate descurca.

N_1 + V + *cu, la* N_2

♦ *S-a încurcat cu nişte derbedei. Nu te încurca cu oamenii aceia. Acești oameni nevinovați s-au încurcat cu mafia. S-au încurcat cu cine nu trebuia.*

A ÎNCUVIINȚA v. tr.

A consimți, a fi de acord.

N_1 + V + N_2

◊ A încuviința *ceva*: o alegere, o tranzacție, o acţiune ilegală sau imorală // dând din cap, cu capul.

♦ *Curtea încuviințează arestul preventiv. Șeful a încuviinţat petrecerea.*

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

♦ *Directorul i-a încuviințat lui Ion un concediu de o lună.*

N_1 + V + *să* P // + N_2 (D)

♦ *Profesorul a încuviinţat să filmăm un reportaj. Administrația nu le-a încuviințat să efectueze anumite mențiuni în carnetul de muncă.*

A SE ÎNDATORA v. pron.

A se împrumuta.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se îndatora: mult, până peste cap, pentru toată viața.

♦ *Ne-am îndatorat la cunoscuți foarte mult. Am un prieten care se îndatorează la toată lumea. Economiile naţionale se îndatorează la Banca Mondială. Căpitanul s-a îndatorat la rege pentru corabia asta. Statul s-a îndatorat cu aproape o mie de miliarde de euro.*

A îndatora v. tr.

A face să fie dator.

N_1 + V + *la* N_2

♦ *Evoluţia schimbului valutar l-a îndatorat neaşteptat de mult faţă de bănci. Pasiunea lui pentru jocuri şi pariuri l-a îndatorat enorm.*

A ÎNDEMNA v. tr.

1. A stimula, a impulsiona pe cineva într-o acţiune.

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

◊ A îndemna *pe cineva*: la o acţiune, la realizări mai mari, la răbdare, la trădare.

♦ *Antrenorul îi îndeamnă la atac. I-a îndemnat la răzvrătire. Vremea frumoasă ne îndemna la plimbare.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A îndemna *pe cineva*: să facă ceva, să se grăbească, să facă o plimbare, să continue lucrul, electoratul să voteze cu ei.

♦ *L-au îndemnat să mai aştepte. L-*

a îndemnat să-şi scrie memoriile. M-a îndemnat să uit această neînţelegere. Meteorologii îndeamnă cetățenii să acorde atenție la schimbările de vreme. Adunarea l-a îndemnat pe directorul executiv să își îndeplinească pe deplin obligațiile. Succesele dobândite l-au îndemnat să continue.

2. A determina un animal să meargă înainte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îndemna: calul cu pintenii, cu biciul.

♦ *Călărețul își îndemnă calul să sară peste un gard.*

A ÎNDEPĂRTA v. tr.

1. A duce în altă parte, a muta mai departe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îndepărta *pe cineva* / *ceva*: scaunul de masă, substanţele inflamabile de foc, cartea de ochi, praful, murdăria, zgura, spuma, un strat subţire de pe suprafaţa unui lucru, impurităţile, nămolul, rugina, solzii de pe pește, obstacolele // prin avertizări, prin ameninţări, prin vot, de la putere.

♦ *Poliţia îi îndepărta pe curioşi. Echipajul urmează să îndepărteze nava din golf.*

2. A scoate drept pedeapsa (dintr-o funcție); a da afara; a destitui; a elibera; a concedia.

$N_1 + V + N_2 +$ *din, de la* N_3

◊ A îndepărta *pe cineva* / *ceva*: un elev din şcoală, un funcţionar din serviciu, un partener din afaceri,

♦ *L-au îndepărtat de la conducere. Superiorii încearcă să-l îndepărteze din această funcţie.*

3. (fig.) A ține la distanța; a distanța.

$N_1 + V + N_2 +$ *de* N_3

♦ *Trebuie să-l îndepărtăm un timp de colegii de clasă.*

4. A elimina, a înlătura, a scoate.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Medicii au îndepărtat tumoarea. Niciodată n-am înțeles cum îndepărtează sarea petele.*

A se îndepărta v. pron.

1. A pleca din apropierea cuiva sau a ceva.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se îndepărta *de ceva* / *de cineva*: de fereastră, de trotuar, de coastă // treptat, prea mult, cu paşi uşori, pe furiş, în grabă mare, călare, târându-şi picioarele.

♦ *Trenul se îndepărtează de gară. Vaporul s-a îndepărtat de mal. S-a îndepărtat câţiva paşi de noi. Turma se îndepărtează de râu. Ne-am îndepărtat de pericol. Zgomotul se îndepărtează.*

2. (fig.) A se înstrăina.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se îndepărta *de cineva* / *de ceva*: *de prieteni, de propria familie, de casa părintească.*

♦ *S-a îndepărtat de la familia sa. S-au îndepărtat unul de altul.*

3. A se abate. t

$N_1 + V +$ *de, de la* N_2

◊ A se îndepărta *de ceva*: de adevăr, de la subiect, de la plan.

♦ *Această întrebare ne îndepărtează de la subiect. Niciunul din-*

tre noi nu s-a îndepărtat de la subiect.

A ÎNDEPLINI v. tr.

A înfăptui, a realiza, a împlini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) îndeplini *ceva*: un ordin, o datorie, un jurământ, o sarcină, o cerință, o condiție, o misiune, o dorinţă, o rugăminte, o poruncă, o promisiune, o obligaţie, scopul, visul, angajamentul, obiectivele // cu bine, cu succes, fără efort, ușor, repede, întocmai.

♦ *Voi îndeplini dorinţa mamei. Mandatarul își îndeplinește atribuțiile. Comerciantul nu își îndeplinește obligațiile. Liderii partidului promit că vor îndeplini așteptările cetățenilor. Partenerii au îndeplinit condițiile contractului. Maria e fericită că și-a îndeplinit visul.*

A se îndeplini v. pron.

A ajunge la bun sfârșit.

$N_1 + V$

♦ *Dorinţa mea s-a îndeplinit. Mi s-a îndeplinit visul de-o viață. Obiectivul organizației se va îndeplini curând.*

A ÎNDOI v. tr.

1. A împături sau a strânge ceva în două.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îndoi *ceva*: o foaie de hârtie, un ziar, o faţă de masă, o stofă, o tablă, o pagină.

Elevul a îndoit coala de hârtie. Vânzătoarea îndoaie stofa.

2. A încovoia, a curba, a apleca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) îndoi *ceva*: o nuia, o sârmă, o potcoavă, o bară de fier, borul unei pălării, un guler, mânecile, colţul unei pagini într-o carte pentru a şti unde a rămas, braţul, genunchii, spinarea // înăuntru, în afară, spre spate, ca un arc, la capete.

♦ *Vântul îndoaie crengile copacilor. Sportivul îndoaie barele de fier. Deținutul a scăpat îndoind gratiile. Creatura a îndoit învelișul de metal. Ion nu și-a îndoit genunchii în fața nimănui.*

3. A mări ceva de două ori.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) îndoi ceva: averea, preţul, paza, eforturile.

♦ *În câțiva ani, el și-a îndoit averea.*

A se îndoi v. pron.

1. A se încovoia, a se curba, a se apleca.

$N_1 + V$

◊ A se îndoi: de spate, de şale, sub o povară, sub greutate, de durere.

♦ *Copacii se îndoaie în bătaia vântului. Crengile se îndoaie sub greutatea zăpezii. Bârna începe să se îndoaie. I s-au îndoit genunchii.*

2. A fi nesigur în cineva sau ceva.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A se îndoi *de cineva / ceva*: de aptitudinile cuiva, de sinceritatea cuiva, de succesul cuiva, de onoarea cuiva, de cuvântul cuiva.

♦ *Nu mă îndoieşti de asta. Să nu te îndoieşti de nimic. Scepticii se îndoiesc de orice. Ea nu s-a îndoit niciodată de dragostea noastră. Șeful se îndoiește de loialitatea unor subalterni. De ce te îndoieşti de mine?*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Mă îndoiesc că are dreptate. . Mă îndoiesc că e așa. Ne îndoim că se va întoarce. El se îndoiește că i se va permite să plece. Nici nu mă îndoiesc că lucrarea va fi executată până la data fixată.*

A ÎNDRĂZNI v. tr.

A avea curaj să..., a sfida pericolele, a cuteza.

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A îndrăzni: să facă o presupunere, să dea ochi cu cineva, să facă o remarcă, să facă o glumă, să ia o felie de tort.

♦ *Trebuie să îndrăznim să privim situaţia în faţă. A îndrăznit să-mi facă o scenă. Nu îndrăznea nici măcar să se mişte. N-a îndrăznit să întrebe. Nimeni n-a îndrăznit să riposteze la aceste observaţii. Îndrăzneşti să mă înfrunți? Să nu îndrăzneşti!*

A ÎNDREPTA v. tr.

1. A aduce în poziţie dreaptă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) îndrepta *ceva*: un cui, o sârmă, o tablă îndoită, un gard strâmb, o stradă, un material cu fierul de călcat, un os dislocat, o articulaţie luxată, braţul scrântit, oasele rupte, mijlocul, spinarea, umerii.

♦ *Bărbatul şi-a îndreptat spatele și a pornit spre casă. Ion a îndreptat un cui cu ciocanul. Lemnul strâmb numai focul îl îndreaptă.*

2. A schimba din rău în bine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) îndrepta *ceva*: ceasul, un lucru stricat, situaţia, purtarea, un calcul, o greşeală, o eroare, o nedreptate, un rău.

♦ *Profesorul îi îndreaptă pe elevi. Părinții încearcă să îndrepte caracterul copilului lor printr-o educaţie permanentă. Acesta este un individ pe care nimeni nu poate să-l îndrepte. Autorul și-a îndreptat greşelile din text. Cu aceasta afirmație nu îndrepţi lucrurile.*

3. A orienta.

$N_1 + V + N_2 +$ *asupra, împotriva* N_3 / + Circ.

◊ A(-şi) îndrepta *pe cineva* / *ceva*: un jet de apă asupra focului, reflectorul asupra unui pod, tunurile asupra unei cetăți, armele împotriva cuiva, o lovitură asupra dușmanului, tirul artileriei asupra inamicului, privirea (sau ochii) asupra unui tablou, gândurile, atenţia asupra unui nou proiect, binoclul spre scenă, echipa spre un ţel comun, conversaţia spre alte subiecte, satira contra cuiva, cercetările pe alt făgaş / o barcă spre mal, un avion spre sud, o corabie către direcţia cuvenită, paşii către casă.

♦ *Acum ei au îndreptat armele împotriva noastră. Au îndreptat o arma spre șofer și l-au tras afara din mașina. Dovezile au îndreptat ancheta către profesor. Îşi îndreaptă degetul arătător spre mine. Astronomii își îndreaptă telescoapele spre cer.*

4. A îndruma.

$N_1 + V + N_2 +$ *pe* N_3

◊ A îndrepta *pe cineva*: pe drumul cel bun, pe calea cea bună.

♦ *Părinții l-au crescut și l-au îndreptat pe drumul cel drept.*

A se îndrepta v. pron.

1. A lua o ţinută dreaptă.

$N_1 + V$

♦ *Ion s-a așezat pe un scaun și s-a îndreptat din spate.*

2. A-şi corecta purtările.

$N_1 + V$

♦ *În ultimul timp, tânărul a început să se îndrepte. Elevul se străduie să se îndrepte la matematică.*

3. A se întrema.

$N_1 + V$

♦ *Bolnavul a început să se îndrepte. Ion se îndreaptă greu după operație.*

4. A se ameliora.

$N_1 + V$

♦ *Vremea se mai îndreaptă după ploile şi frigul din ultimele zile. Situaţia s-a îndreptat. Economia ţării s-a îndreptat după război.*

5. A porni într-o anumită direcţie, a se orienta.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se îndrepta: spre casă, spre uşă, spre pădure, spre sud, spre nord, spre un loc, într-acolo, către cariera de profesor, către prăpastie, spre dezastru, către o catastrofă // direct, repede, în grabă, cu pași siguri, cu pași repezi, cu un aer ameninţător.

♦ *Băiatul s-a îndreptat către geam. Trenul se îndreaptă spre graniţă. Floarea-soarelui se îndreaptă după soare. Pasagerii s-au îndreptat spre ieșire. Toate privirile s-au îndreptat spre noi.*

A ÎNDRUMA v. tr.

1. A arăta cuiva drumul.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îndruma *pe cineva*: greșit, către primărie, pe o altă rută, pe un alt traseu, pe un alt itinerar, la revoltă.

♦ *Poate vreun localnic ne va îndruma. Harta ne va îndruma drept și sigur spre centrul orașului.*

2. A călăuzi în activitate, în viață.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Expertul vă va îndruma în crearea unui nume de rețea. Liderii politici sunt obligați să-şi îndrume ţările spre o mai bună guvernare. Acest articol vă îndrumă pașii pentru a configura rețeaua fără fir. O societate bazată pe cunoaștere ne va îndruma către coeziunea socială. Radioul îndrumă cetățenii către informaţiile care corespund cel mai bine intereselor lor.*

$N_1 + V + N_2 + $ *cum, ce* P

♦ *Profesorul i-a îndrumat cum să procedeze corect în astfel de situații. Consilierii l-au îndrumat ce pași trebuia să urmeze. Îi îndruma pe alegători cum să voteze.*

A ÎNDUPLECA v. tr.

A face să accepte, să consimtă, să cedeze.

$N_1 + V + N_2 + $ *să* P

◊ A îndupleca *pe cineva*: să facă un anumit lucru.

♦ *Rudele l-au înduplecat să revină acasă. Prietenii l-au înduplecat să-și schimbe decizia. Trebuie să-i înduplecăm pe ei să lupte alături de noi.*

A se îndupleca v. pron.

A accepta, a consimți, a ceda.

$N_1 + V + să\ P$

♦ *Cu greu, șoferul s-a înduplecat să coboare de la volan. După multe insistențe, s-a înduplecat să ne spună ceva. Într-un târziu, părinții s-au înduplecat să mă lase să plec. Unul dintre ei s-a înduplecat să ne conducă până la drumul mare.*

A ÎNDURA v. tr.

A suporta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îndura *ceva*: suferinţe, neplăceri, necazuri, foame, oboseala, frigul, chinuri, mizerii, jugul, insulte, umilințe, o lungă perioadă de înfometare // cu răbdare, cu stoicism, cu greu, fără a protesta, fără a crâcni.

♦ *Pot îndura mai multă suferință decât oricine. Vom îndura împreună orice durere. Cine nu a îndurat suferinţe, nu se îndură de alţii. El nu a putut îndura șocul. Nu puteam îndura durerea pierderii lor. Nu mai puteam să îndur atâtea minciuni. Nu mai pot îndura asta.*

$N_1 + V + N_2 + să\ P$

♦ *Nu pot să îndur să-l văd aşa. Nu pot îndura să fiu obiectul suspiciunii.*

A se îndura v. pron.

1. A-i fi milă.

$N_1 + V + de\ N_2$

♦ *S-au îndurat de copil. Judecătorul s-a îndurat de cei condamnați. Viața s-a îndurat de ea. De când se îndură soldații de noi? Îndură-te de el.*

2. A consimţi, a se hotărî la...

$N_1 + V + să\ P$

♦ *Un localnic s-a îndurat să ne găzduiască. Până la urmă s-au îndurat să ne primească. S-a îndurat, într-un final, să ne onoreze cu prezența. Nu se îndură să renunţe la avere. Nimeni nu se îndura să plece. Cum te-ai îndurat să comiţi o asemenea nedreptate?*

A ÎNECA v. tr.

1. A muri sau a provoca cuiva moartea.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Aligatorii își îneacă jertfa înainte s-o mănânce. Păstrează unul sau doi căței, iar pe ceilalți îi îneacă.*

2. A inunda.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îneca *ceva*: terenul, malurile, ogorul.

♦ *Ploile au înecat semănăturile. Apele au înecat grădinile.*

3. A sufoca, a podidi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ne îneacă fumul. Îl îneacă plânsul / lacrimile / tusea. Buruienile îneacă semănăturile / grâul.*

$N_1 + V + N_2 + în\ N_3$

◊ A-şi îneca *ceva*: necazul / amarul / suferința / singurătatea în băutură, grijile în somn.

♦ *Ion își îneacă durerea în rachiu. Unii oameni își îneacă trecutul în vin.*

A se îneca v. pron.

1. A muri prin sufocare în apă.

$N_1 + V$

◊ A se îneca: în lac, în râu, în mare, la scăldat.

♦ *Copilul a căzut în piscină și s-a*

înecat. Nimeni nu s-a înecat vreodată doar intrând în apă. Omul când e să se înece se agață și de un pai.

2. A se scufunda.

N_1 + V

♦ *Vaporul s-a înecat lângă mal. Când corabia se îneacă, șoarecii fug.*

3. A se sufoca.

N_1 + V + *cu, de* N_2

◊ A se îneca: cu mâncare, cu supă, din cauza unui os de peşte, de fum.

♦ *Pisica s-a înecat cu un os. Copilul se îneacă cu o prăjitură. El se îneacă în propriile lacrimi.* (fig.) *Orașul se îneacă în verdeață. Guvernul nostru se îneacă în propria birocrație.*

A ÎNFĂPTUI v. tr.

A realiza, a îndeplini.

N_1 + V + N_2

◊ A înfăptui *ceva*: un lucru, o acțiune, un plan, o hotărâre, o reformă, o minune, o crimă.

♦ *Acest popor a înfăptuit un miracol. Mihai Viteazul a înfăptuit prima unire a principatelor.*

A ÎNFĂȚIȘA v. tr.

1. A descrie.

N_1 + V + N_2

◊ A înfăţişa *ceva*: evenimente, întâmplările trăite, un drum de țară, oamenii obișnuiți // în cuvinte emoţionante, într-o lumină favorabilă, în mod veridic, în amănunt, amănunţit, ca adevărat, ca diabolic, ca imagine, prin pictură, prin sculptură.

♦ *În lucrarea sa pictorul înfăţişează marea învolburată. Fotografia înfăţişează un monstru imens acoperit pe tot corpul cu păr. Tabloul înfăţişează o scenă de vânătoare / un tablou de munte / un răsărit de soare. Romanul înfăţişează atmosfera oraşelor de la început de secol. Ieroglifele înfățișează animale, flori și chiar o misterioasă ființă umanoidă. Aceste sculpturi străvechi înfățișează fauna sălbatică locală.*

2. A prezenta.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A înfăţişa *pe cineva cuiva*: şefului său, ochilor, privirilor.

♦ *M-a luat de mâna și m-a înfățișat unui domn cu aspect fioros.*

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Ion o înfăţişează mereu pe Maria ca pe o zâna bună și imaculată.*

A se înfăţişa v. pron.

1. A se prezenta.

N_1 + V + N_2 (D) / + *înaintea, în fața* N_2

◊ A se înfăţişa: şefului, privirilor, ochilor, înaintea unui superior, în faţa judecătorului, în faţa instanţei, în public.

♦ *Concurenții s-au înfățișat în fata juriului. Te vei înfățișa unui judecător și el va decide. Un spectacol incredibil se înfăţişă înaintea ochilor ei.*

N_1 + V + Circ.

◊ A se înfăţişa: la judecată, la serviciu, în public.

♦ *Și-au luat bagajele și s-au înfățișat la aeroport.*

2. A-şi imagina.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Îşi înfăţişa căsătoria ca pe o comuniune spirituală. Nu toţi îşi înfăţişează lumea în acelaşi fel.*

A ÎNFIGE v. tr.

A vârî, a împlânta.

$N_1 + V + N_2$ // + *în* N_3

◊ A înfige *ceva*: cuţitul, sabia, un steag, dinţii, ghearele, furculiţa într-o bucată de carne, steagul în pământ, pintenii în burta calului

♦ *Ion a înfipt furculița într-o bucată de carne. A înfipt acest pumnal în paznicul de noapte. Albina și-a înfipt acul în degetul copilului. Am înfipt un țăruș în pământ.*

A se înfige v. pron.

A se împlânta.

$N_1 + V$ + *în* N_2

♦ *Hârleţul s-a înfipt în pământ. Primul glonţ s-a înfipt în vestă. Cuțitul i s-a înfipt în palmă. Bomba se înfige în pământ și apoi explodează.*

A ÎNFIINŢA v. tr.

A face să ia fiinţă, a crea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înfiinţa *ceva*: o instituţie, o întreprindere, o organizaţie, o asociaţie, o comisie, o societate secretă.

♦ *Guvernul a înființat un comitet consultativ. Ministerul a înfiinţat o celulă de criză. Câțiva scriitori tineri au înființat o revistă literară.*

A se înființa

A-si face apariţia; a se înfăţişa.

N_1 + V + Circ.

♦ *Ion s-a înființat la sediul poliției. Politicianul s-a înființat în fața jurnaliștilor.*

A ÎNFRÂNGE v. tr.

1. A birui, a învinge.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înfrânge *pe cineva*: un adversar, un duşman, o echipă, opoziţia, o armată duşmană, o rezistenţă, o împotrivire // în luptă, decisiv, prin perseverenţă.

♦ *Armata l-a înfrânt pe inamic. Nimeni nu poate înfrânge o forță atât de mare. Nicio încercare nu ne va putea înfrânge spiritul de-a ne apăra țara.*

2. (fig.) A-şi stăpâni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi înfrânge *ceva*: frica, teama, furia, panica, o pornire, instinctele, sentimentele.

♦ *El nu poate să-și înfrângă frica. Un bărbat adevărat trebuie să-și înfrângă mândria. Consumă alcool doar ca să-și înfrângă timiditatea.*

A ÎNFURIA v. tr.

A face pe cineva să se mânie.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Întrebările lui mă înfurie. Asta doar îl înfurie. Abilitatea lui să înfurie alți oameni este talentul lui.*

A se înfuria v. pron.

A se mânia.

N_1 + V // + *pe* N_2

◊ A se înfuria: uşor, repede, îngrozitor, cumplit, foarte tare, din cauza unui anumit lucru.

♦ *Se va înfuria dacă nu-i răspund. El se va înfuria din nou pe noi.*

A ÎNGĂDUI v. tr.

1. A permite.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îngădui *ceva*: o nedreptate, o atitudine nepoliticoasă, lipsa de respect, impertinenţa.

♦ *Profesorul nostru nu îngăduie asemenea purtare. Comandații învingătorilor au îngăduit înmormântarea dușmanilor înfrânți. Legea nu îngăduie eutanasia. Spaţiul rezervat acestei expuneri nu îngăduie dezvoltarea mai amănunţită a acestui subiect.*

$N_1 + V + N_2$ (D) + *să* P

◊ A îngădui *cuiva*: să facă ceva, să plece, să folosească ceva.

♦ *Părinţii i-au îngăduit Mariei să se mărite. El nu-mi îngăduie să-l părăsesc mai devreme. Nu-ţi îngădui să faci una ca asta. Trebuie să mi se îngăduie să-mi îndeplinesc misiunea! Îngăduiţi-mi să rămân cu dvs.*

$N_1 + V + N_2$

◊ A-și îngădui *ceva*: o interpretare, un lux exagerat, libertăţi cu cineva.

♦ *Ei își îngăduie din când în când această băutură energizantă. Sunt momente când poate să-și îngăduie un moment de contemplare și de calm interior.*

$N_1 + V$ + *să* P

♦ *Ion îşi îngăduie uneori să se bucure de micile plăceri ale vieţii. Băiatul îşi îngăduie să mintă. Orice femeie îşi îngăduie uneori să guste ceva dulce.*

2. v. intr. A avea răbdare, a păsui.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ion l-a îngăduit pe un datornic cu plata. S-a rugat la stăpânul său să-l mai îngăduie o vreme.*

A ÎNGHEŢA v. intr.

1. A se solidifica; a se întări din cauza gerului.

$N_1 + V$

♦ *Astă noapte a îngheţat apa. Pământul a îngheţat. Rufele au îngheţat peste noapte. Ștergătoarele de parbriz au îngheţat și ele. Afară e un frig de îngheaţă apele.*

2. A degera.

$N_1 + V$

♦ *Am îngheţat tun / bocnă. Mi-a îngheţat nasul. Gerul i-a îngheţat picioarele. Este atât de frig, încât îți îngheață și limba în gură. O pasăre a îngheţat pe ramurile copacului.*

3. (fig.) A încremeni.

$N_1 + V$

♦ *Băiatul a îngheţat de frică / de spaimă / de groază. I-a îngheţat sângele în vine. Mi-au îngheţat cuvintele pe buze. Când l-au văzut, toți au îngheţat.*

$N_1 + V + N_2$

♦ *Urletul lupilor îi îngheţa de frică pe drumeţi. Vrăjitorul îi îngheţa pe oameni numai cu privirea. Acest criminal își îngheață victimele.*

4. (fig.) A bloca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îngheţa *ceva*: salariile, preţurile, creditele, negocierile.

♦ *Administrația a înghețat salariile profesorilor, fără a le furniza un venit pentru trai. Banca mi-a*

înghețat conturile. Instanța a înghețat activele companiei.

A ÎNGHIŢI v. tr.

1. A introduce în stomac; a mânca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: mâncarea, alimente, o îmbucătură, un lichid, o pilulă, un ou, un pahar cu vin, o masă copioasă // hulpav, lacom, cu greutate, cu lăcomie, cu noduri, în sec.

♦ *Ion a înghiţit toată friptura. Rechinul acesta te înghite cu totul. Balena înghite sute de peștișori dintr-o îmbucătură. Șarpele își înghite prada întreagă. Cei mai mulți copii care au înghițit un corp străin nu necesită îngrijire specializată.*

2. A trage în plămâni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: praf, fum, aerul proaspăt al dimineţii.

♦ *Marinarul înghițea cu nesaț aerul sărat al oceanului.*

3. (fig.) A cuprinde în sine, a absorbi, făcând să dispară.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: banii cuiva, fonduri, rezerve, o bună parte din economii, timpul liber, un teritoriu.

♦ *Buretele a înghițit apa. Pământul înghite apa de ploaie. Marea a înghițit corabia. Valurile au înghițit barca. Apele au înghițit lunca. Această afacere înghite mulţi bani. Maioneza înghite mult ulei. Parcă l-a înghiţit pământul.*

4. (fig.) A devora.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: o carte în câteva ore, cărţile una după alta.

♦ *Studentul înghite cărțile cu o viteză uimitoare. Am înghiți romanul într-o noapte.*

5. (fig.) A omite.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: cuvinte, silabe, sunete.

♦ *Ion înghite cuvintele în timpul vorbirii.*

6. (fig.) A răbda fără ripostă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înghiţi *ceva*: o insultă, un afront, o jignire, o umilinţă, o minciună, o păcăleală, ofense, ocări, purtarea (absurda, capricioasa, necuviincioasa) cuiva, capriciile cuiva.

♦ *De astăzi nu va mai trebui să-i înghițim minciunile. Poate e timpul să ne înghițim mândria și să cerem puțin ajutor. Chiar vreți să înghițim toate aiurelile? Câte am înghiţit de la el!*

7. A reprima izbucnirea unui sentiment.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi înghiţi *ceva*: mânia, furia, lacrimile, emoţiile.

♦ *Fata şi-a înghiţit furia şi a continuat să-i vorbească frumos.*

A ÎNGRĂMĂDI v. tr.

A aduna într-un loc.

$N_1 + V + N_2$

◊ A îngrămădi *ceva*: provizii, lucruri, vechituri, cărţi, bogăţii, avuții, argumente, dovezi, prizonierii într-un vagon.

♦ *A îngrămădit în debara tot felul de lucruri netrebuincioase într-o dezordine de mai mare rușinea. Ion a îngrămădit în valiză toate cele necesare.*

A se îngrămădi v. pron.

A se aduna într-un loc, a se îmbulzi.

N_1 + V + Circ.

◊ A se îngrămădi: în jurul cuiva, unul în altul.

♦ *Curioşii se îngrămădeau în jurul mașinii. Mulţimea s-a îngrămădit în piaţă. Două familii se îngrămădeau într-o singură încăpere. Gunoiul s-a cam îngrămădit astăzi. Pe cer se îngrămădesc norii.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ai fi surprins să vezi cât de multă lume se îngrămădește să cânte aici. Animalele s-au îngrămădit să bea apă dintr-un pârâu.*

A SE ÎNGRĂŞA v. pron.

A deveni gras.

N_1 + V

◊ A se îngrăşa: văzând cu ochii din sudoarea poporului.

♦ *Copilul s-a îngrăşat. Ion s-a îngrăşat cu trei kg. O mulțime de actori celebri se îngrașă pentru rolurile lor. Nu-l lăsa să mănânce prea mult, se poate îngrășa. Când mor oile de boală, se îngrașă câinii.*

A îngrăşa v. tr.

1. A face să devină gras.

N_1 + V + N_2

◊ A îngrăşa: păsări, porci, vite.

♦ *Ochii stăpânului îngrașă calul. Pe urma mâncam înghețată care îngrașă. Îngrașă vânatul înainte de vânătoare. Ideea că carbohidrații îngrașă e absolut ridicolă.*

2. A fertiliza.

N_1 + V + N_2

◊ A îngrăşa *ceva*: *pământul, ogorul.*

♦ *Primăvara agricultorii îngraşă solul.*

A ÎNGREUNA v. tr.

A încărca, a împovăra.

N_1 + V + N_2

◊ A îngreuna *ceva*: năvodul, stomacul, respiraţia, înţelegerea.

♦ *Ninsorile îngreunează circulația rutieră pe drumurile din țară. Dobânda îngreunează plata datoriei. Boală afectează plămânii și îi îngreunează respirația bolnavului. Condițiile actuale îngreunează eforturile de ieșire din criză. Comportamentul lui le îngreunează celorlalți viața.*

A se îngreuna v. pron.

A se face greu.

N_1 + V

♦ *Viața mea s-a îngreunat. Mi s-a îngreunat munca. Bolnavului îi crește temperatura și i se îngreunează respirația. Tencuiala s-a îngreunat și a căzut.*

A ÎNGRIJI

1. v. tr. A purta de grijă.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) îngriji *pe cineva* / *ceva*: un copil, un bolnav, caii, o mașină, animalele, florile, semănăturile, sănătatea, mâinile, părul, răceala, gripa, guturaiul.

♦ *S-a căsătorit și a îngrijit o fami-*

lie frumoasă. Persoana care vă îngrijește copiii trebuie aleasă cu grijă. Asigură-te că doctorul îi îngrijește rana. Tu trebuie să fii cel care îngrijește casa. Tatăl lui îngrijește grădina de la țară.

2. v. intr. A avea grijă.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A îngriji *de cineva* / *de ceva*: de copii, de casă, de gospodărie.

♦ *Ea a îngrijit de amândoi copii. El a îngrijit de mine doar pentru că un rege are nevoie de un moștenitor. El a îngrijit de moștenirea lui.*

A se îngriji v. pron.

1. A se preocupa de ceva.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se îngriji *de cineva* / *de ceva*: de copii, de musafiri, de întreţinerea familiei, de educația copiilor, de viitorul copiilor, de soarta cuiva, de sine însuşi, de propria înfăţişare, de un lucru, de bani, de casă.

♦ *Ion se îngrijește de publicațiile institutului. Fiecare ţară se va îngriji de producătorii săi. Fundația se îngrijește de cei aflați în mizerie. Trebuie să te îngrijeşti de soartă. El se va îngriji de câinele nostru. Nu se îngrijea de nimic.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Medicul se îngrijește să filmeze toate ședințele tratamentului. Fundația se îngrijește să le asigure cazarea. Părinții se îngrijesc să dea copilului o educaţie aleasă.*

2. A-şi procura ceva, a lua măsuri pentru...

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se îngriji *de ceva*: de mâncare şi de băutură, de aprovizionare, de bilete de tren, de cele necesare // din timp.

♦ *Aceasta unitate se va îngriji de nevoile tale. El nu se îngrijește de ziua de mâine. De cu vară, pentru iarnă, de cojoc să te-ngrijești.*

A ÎNGRIJORA v. tr.

A pricinui cuiva sau a simţi grijă, nelinişte, teamă.

N_1 + V + N_2

♦ *Sănătatea lui mă îngrijorează. Pe Ion îl îngrijorează faptul că nu îşi găsește cheile. Pe noi ne îngrijorează daunele aduse mediului. Există un singur fragment care ne îngrijorează puțin. Pe ei îi îngrijorează reclama negativă.*

A se îngrijora v. pron.

A simți teamă, neliniște.

N_1 + V + *de* N_2 / + Circ.

◊ A se îngrijora: de ziua de mâine, din cauza cuiva, în privinţa cuiva.

♦ *Mama mea se îngrijorează când n-o sun. Mereu se îngrijorează când întârzii. Ea se îngrijorează când e vorba de copiii ei. Nu se îngrijorează de nimic.*

A ÎNGROPA v. tr.

1. A înmormânta.

N_1 + V + N_2

◊ A îngropa *pe cineva*: un mort (într-un cavou) // de viu, cu preot, cu toate onorurile.

♦ *Acolo am îngropat câțiva buni prieteni. Noi am îngropat un erou, nu curajul pe care l-a insuflat altora. Îl vom îngropa lângă tatăl lui. L-au îngropat într-un cimitir pentru săraci. O să ne îngroape pe toţi.*

2. A băga în pământ, a acoperi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) îngropa *ceva*: o comoară, un obiect, un cablu electric, via, semănături sub arătură // în nisip, în verdeaţă.

♦ *Acesta este locul unde am îngropat averea noastră. Pot să jur că am îngropat argintăria chiar aici. Câinele îngroapă osul. Toamna vița-de-vie se îngroapă pentru a o feri de înghețul iernii. Avalanşa l-a îngropat pe schior sub zăpadă. Alunecările de pământ au îngropat mai multe persoane. Totdeauna banii îngroapă adevărul.*

3. (fig.) A ascunde, a distruge.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) îngropa *pe cineva* / *ceva*: în cadouri, în hârtii, faţa / capul în mâini, talentul, dovezile, banii (făcând o investiţie nerentabilă), securea războiului.

♦ *El nu şi-a îngropat talentul primit în dar, ci l-a făcut să strălucească.*

A se îngropa v. pron.

1. A se băga în pământ, a se acoperi.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Roţile se îngropau în nisip. Cârtiţa s-a îngropat în pământ. Soldații din ambele părţi se îngropau în tranşee de-a lungul întregului front. S-a îngropat în zăpadă și a adormit.*

2. A se izola într-un loc retras.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se îngropa: în provincie, la țară. în datorii, în documente.

♦ *Venise să se îngroape în acest pustiu.*

3. A se cufunda.

$N_1 + V +$ *în* N_2

♦ *Vrea să ne îngropăm în dosarele acelea. S-a îngropat într-o problemă insolubilă de matematică. Maria s-a îngropat în muncă la bibliotecă. Să nu ne îngropăm în formalități.*

A ÎNGROZI v. tr.

A produce groază.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Perspectiva aceasta mă îngrozeşte. Ameninţările îl îngrozeau pe copil. Sosirea ostaşilor duşmani îngrozise oraşul. Mizeria omenească îl îngrozea. Generația asta de tineri mă îngrozește. De-ai ști cât de mult mă îngrozesc cuvintele tale!*

A se îngrozi v. pron.

A simţi groază, teamă.

$N_1 + V$ // + *de* N_2

♦ *Vecinii mei se îngrozesc dacă mă văd. Se îngrozea la gândul că trebuia să se întoarcă singur. Dar mă îngrozesc la ce s-ar întâmpla dacă nu fac asta. El se îngrozește când aude de chimioterapie. M-am îngrozit de birocrația existentă. S-au îngrozit de aventura de care au avut parte.*

A ÎNJOSI v. tr.

A umili, a dezonora.

$N_1 + V + N_2$

♦ *El ne înjosește cu orice ocazie. Cu cât mai mult l-au înjosit, cu atât mai mult s-a ridicat. Consider că gelozia mă înjosește.*

A se înjosi v. pron.

A se umili, a se dezonora.

N_1 + V

◊ A se înjosi: în faţa cuiva, faţă de cineva (prin linguşeli, până la...

♦ *Cum se înjosește el însuşi pentru bani. Când un om se înjosește, mi se pare umilitor. Ion se înjosește invitându-i pe ei. Ești singurul infractor care se înjosește așa.*

A ÎNJURA v. tr., v. intr.

A spune cuvinte insultătoare, injurioase.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A înjura *pe cineva* / *ceva*: ca un birjar, ca la piaţă, ca la uşa cortului, ca un surugiu, cumplit, urât, vârtos, zdravăn, de mama focului, printre dinţi, cu mult năduf, în toate felurile, cât îl ţine gura, de față cu cineva, în fața cuiva.

♦ *L-a înjurat pe judecător. L-am văzut de două ori și de fiecare dată m-a înjurat în toate felurile. L-am luat de gât când m-a înjurat. A înjurat la TV. Unul din membrii echipajului tocmai a înjurat în fata mea. A înjurat de faţă cu toată lumea. Nu înjura în fața mea!*

A ÎNLĂTURA v. tr.

A îndepărta, a face să dispară.

N_1 + V + N_2

◊ A înlătura *pe cineva* / *ceva*: un concurent, bolovanii din drum, un obstacol din cale, lucrurile de prisos, surplusul de material, sâmburii din must, un focos (de la un exploziv) pentru a preveni explodarea, firimiturile de pe masă cu o perie, praful, zgura, frunzele, defecţiunile tehnice, o posibilitate, o problemă, un argument, o inegalitate, un abuz, un pericol, diferenţele, lipsurile, dificultăţile, greutăţile, cauzele greşelilor, consecințele unei înțelegeri greșite, un gând, obiecţiile, orice dubiu.

♦ *Medicii i-au înlăturat organul lezat. Va înlătura orice piedică din calea ambiţiilor ei. Vom înlătura cel mai mare obstacol și vom grăbi lucrurile. Vom face totul ca să înlăturăm provocarea. Am înlăturat doi viruși ascunși în computerul principal. Hoțul a înlăturat orice urmă.*

N_1 + V + N_2 + *din* N_3

◊ A înlătura *pe cineva*: dintr-o funcţie, dintr-un post, dintr-o slujbă, din afaceri // prin intrigi, prin înşelătorie, prin forţă, prin trădare, prin ştergere, prin argumente raţionale, treptat.

♦ *Dușmanii lui au făcut totul ca să-l înlăture din funcţie.*

A ÎNLESNI v.tr.

A facilita, a ușura.

N_1 + V + N_2

◊ A înlesni *ceva*: încălcările, cooperarea, efectuarea unei inspecții eficiente și sigure.

♦ *Tehnologiile înlesnesc comunicarea. Eu doar am înlesnit întâlnirea. Am înlesnit votul deputaților în favoarea noastră. El mi-a înlesnit accesul la anumite cunoștințe. Aceste măsuri au înlesnit accesul sporit la educaţie şi la servicii de asistenţă medicală. Explicația aceasta ne-a înlesnit înţelegerea.*

A ÎNLOCUI v. tr.

1. A pune ceva sau pe cineva în locul altuia.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3

◊ A înlocui *pe cineva* / *ceva*: garda, un bec, un geam spart, vechiul mobilier, cauciucurile maşinii, pneurile uzate, un material de etanşare, un cal cu altul într-o cursă, un cuvânt cu altul, o piesă uzată cu alta nouă, un lucru vechi cu ceva nou, untul cu margarina, metalul cu masă plastică, lampa de gaz cu lumina electrică // prin suprapunere, prin forţă, prin trădare.

♦ *Am înlocuit cureaua de transmisie la camionetă. Săptămâna viitoare vom înlocui tapetul. Vânzătoarea i-a înlocuit cumpărătorului un produs cu un altul. Ion înlocuiește ușile de la apartament cu unele noi. Preparatul înlocuiește antibioticele. Nicio învăţătură nu poate înlocui talentul.*

2. A îndepărta pe cineva dintr-un post.

$N_1 + V + N_2 +$ *din* N_3

◊ A înlocui *pe cineva*: un ministru, dintr-o funcţie, dintr-un post // pentru greşelile comise.

♦ *Administrația l-a înlocuit pe Ion din funcție pentru greșelile comise.*

3. A suplini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înlocui *pe cineva*: pe actorul titular cu o dublură, un coleg bolnav la muncă, un jucător la fotbal, pe un funcționar la o şedinţă.

♦ *El înlocuiește un actor bolnav. M-a înlocuit pe timpul cât am fost absent. Colegul său l-a înlocuit la volan. Nimeni nu-l poate înlocui.*

A ÎNMÂNA v. tr.

A preda ceva în mâna cuiva.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A înmâna *ceva cuiva*: un cadou, un premiu, o sumă de bani, o distincție, o cerere, o scrisoare, un raport, o somaţie, o notificare, o citație, un ultimatum.

♦ *Juriul îi va înmâna câștigătorului un premiu. Generalul îi înmânează soldatului o decorație. Primarul i-a înmânat noului locatar cheia de la apartament. Rectorul le-a înmânat absolvenţilor universităţii diplomele. Decanul le-a înmânat primul halat de medic. Comandantul le înmânează această carte noilor recruți. Polițistul le-a înmânat cetățenilor o fotografie a presupusului infractor.*

A ÎNMULŢI v. tr.

1. A mări ca număr, cantitativ.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) înmulţi *ceva*: eforturile, strădaniile, tratativele, falsurile, controalele, atacurile, plante rare prin seminţe.

♦ *Criza a înmulţit numărul milionarilor. Liderii partidului și-au înmulțit apelurile la acțiune.*

2. A efectua operaţia de înmulţire.

$N_1 + V + N_2 +$ *cu* N_3

◊ A înmulţi: un număr cu altul, trei cu doi / cu cinci / cu zece.

♦ *Elevii învață să înmulțească numere mari. Înmulțește numărul opt cu el însuși. Trebuie să înmulțim punctajul acordat cu zece. Când ridici la pătrat un număr, nu îl înmulțești cu doi.*

A se înmulţi v. pron.

1. A se reproduce.

$N_1 + V$

◊ A se înmulţi: ușor, ca ciupercile după ploaie, prin ouă, prin semințe, prin butași, pe cale vegetativă.

♦ *Iepurii se înmulţesc repede. Reptilele se înmulţesc prin ouă. Plantele acestea se înmulțesc ca ciupercile după ploaie.*

2. A creşte.

$N_1 + V$

♦ *Populația umană s-a înmulțit. Numărul studenţilor s-a înmulţit. Numărul delictelor s-a înmulţit. Mijloacele de comunicare se înmulţesc. Virusul s-a înmulțit la o proporție incontrolabilă. Firmele mici și mijlocii s-au înmulţit de trei ori în cinci ani.*

A ÎNNEBUNI v. intr.

1. A-și pierde facultățile mintale.

$N_1 + V$

♦ *Bărbatul a înnebunit când l-a lovit fulgerul. Tipul a înnebunit de tot.*

2. A-și pierde mințile.

$N_1 + V +$ *de, după* N_2

◊ A înnebuni: de plăcere, de furie, de durere, după ceva.

♦ *Vânătorul a înnebunit și zbiera la câine. Bunica va înnebuni de grijă dacă nu suntem acasă. Dacă nu vom avea rezultate bune anul acesta, lumea va înnebuni.*

3. v. tr. A face să-și piardă mințile.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înnebuni *pe cineva*: lumea cu promisiuni, de cap pe cineva.

♦ *Uneori cântă atât de tare, încât îi înnebunește pe vecini. Este singurul lucru care îl înnebunește pe el. Sărbătoarea îi înnebunește pe oameni.*

A ÎNNOI v. tr.

1. A face ca nou.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înnoi *ceva*: o tehnologie, o comisie, lucrurile, arsenalul.

♦ *Ni s-a solicitat să ne înnoim fișierele. Unii utilizatori și-au înnoit contul. Trebuie să căutăm să înnoim conducerea centrală. Poliția locală și-a înnoit parcul auto cu trei autoturisme noi. Grădina zoologică şi-a înnoit colecţia de animale.*

2. A restaura.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înnoi *ceva*: o cameră, o casă, un local.

♦ *Meșterul a înnoit dușumeaua. Proprietarul a înnoit acoperișul casei.*

3. A face să fie valabil pe un termen nou.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înnoi *ceva*: un pașaport, un abonament, un protocol, un permis, o licență, jurămintele.

♦ *Am decis să ne înnoim abonamentul. Vom înnoi protocolul pentru perioada de tranziție. Vrem doar să ne înnoim permisele de parcare. Noi niciodată nu înnoim un contract.*

4. A începe din nou, a relua.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înnoi *ceva*: tratativele, calculele, lucrările.

♦ *Contabilul a înnoit calculele.*

A se înnoi v. pron.

1. A se îmbrăca cu ceva nou.

$N_1 + V$

♦ *Trebuie să ne înnoim pentru spectacol. Era și timpul să ne înnoim.*

2. A se face ca nou.

$N_1 + V$

♦ *Lumea întreagă se înnoiește. Primăvara natura se înnoiește. Celulele se înnoiesc.*

A ÎNOTA v. intr.

1. A înainta în apă prin înot.

N_1 + V + Circ.

◊ A înota: ca un peşte, pe spate, sub apă, contra curentului, spre mal.

♦ *Naufragiații au înotat spre insulă. Nimeni nu poate înota atât de departe. Peștii înoată împotriva curentului.*

2. A pluti.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Friptura înoată în sos. În lapte înoată o muscă.*

3. A merge cu greu.

N_1 + V + *în, prin* N_2

◊ A înota: în noroi, prin zăpadă.

♦ *Oamenii înoată prin noroi pe străzile desfundate. Un câine înoată prin deșeuri.*

4. (fig.) A avea ceva din belşug, a fi copleşit.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A înota: în bani, în miere, în datorii, în sărăcie, în sânge.

♦ *Majoritatea oamenilor nu înoată în bani.*

A ÎNREGISTRA v. tr.

1. A trece un act într-un registru.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A înregistra *pe cineva* / *ceva*: un nou-născut, un recrut la centrul de recrutare, o căsătorie, o contribuţie bănească, vânzarea unei case, veniturile și cheltuielile, bagajele la vamă, o comandă, o pierdere, un document, o cerere.

♦ *Funcționarul a înregistrat în registru suprafața nou-plantată. Planul înregistrează date privind reparațiile echipamentului tehnic. Se înregistrează greutatea brută a filtrelor.*

2. A consemna.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înregistra *ceva*: un cuvânt în dicţionar, un eveniment într-un jurnal, un avantaj într-un grafic.

♦ *Toate ziarele au înregistrat acest eveniment. Autoritatea responsabilă înregistrează în scris motivele respingerii propunerilor.*

3. A marca variaţia unei mărimi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Contorul înregistrează curentul electric consumat.*

4. A fixa semnalele acustice sau optice.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înregistra *ceva*: o melodie pe bandă de magnetofon, un concert pe o bandă video, o discuție pe o casetă, o emisiune pe un disc.

♦ *Câțiva martorii au înregistrat incidentul de azi. Trupa a înregistrat câteva piese proprii. Camerele de supraveghere au înregistrat mai multe fenomene care încă nu*

și-au găsit explicaţia. Cameramanii au înregistrat aceste lupte pentru posteritate.

5. A obţine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înregistra *ceva*: un progres, succese, puncte într-un joc, punctele înscrise la un meci, scorul.

♦ *Economia mondială a înregistrat o creştere record. Doar câțiva indicatori au înregistrat o evoluție pozitivă. Furnizorii independenți au înregistrat pierderi de milioane de lei. Anumiți indicatori au înregistrat o dezvoltare pozitivă în perioada examinată. Veniturile au înregistrat creşteri constante.*

A ÎNSEMNA1

1. v. intr. A semnifica.

$N_1 + V + N_2$ (N)

♦ *Mă întreb ce înseamnă semnele astea. Ce înseamnă acest cuvânt? Ea însemna totul pentru el. Numerele, identitățile noastre, toate înseamnă ceva. Mișcarea înseamnă viață!*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Asta înseamnă că acordul existent rămâne în vigoare. Asta nu înseamnă că te vei îmbolnăvi.*

2. A avea o anumită valoare.

$N_1 + V + N_2$ (N)

♦ *Numele lui înseamnă mult în cercul specialiștilor. Acest examen înseamnă foarte mult pentru mine. Calitatea nu mai înseamnă nimic pe aici. Asta nu înseamnă mare lucru.*

A ÎNSEMNA2 v. tr.

1. A nota, a consemna în scris.

$N_1 + V + N_2$

◊ A însemna *ceva*: spusele cuiva, câştigurile şi pierderile // într-o agendă.

♦ *Elevul și-a însemnat în caiet temele pentru acasă. Însemna cu grijă tot ceea ce avea de făcut peste zi. Nu uita să-ți însemnezi știrile primite.*

2. A marca, a delimita, a pune un semn distinctiv.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

◊ A însemna *ceva*: un nume, un document, un alineat în carte, pagina la care a rămas, graniţa pe o hartă, un loc pentru a-l recunoaşte mai târziu, o zi în calendar, copaci, vite / pe răboj, cu creta, cu ocru, cu litere, cu cifre, cu asteriscuri, cu o cruce, cu marcaje, cu fierul roşu, cu ţăruşi, cu pari.

♦ *Profesorul însemna greşelile cu creionul roșu. Am însemnat câteva pasaje. Ciobanul a însemnat oile cu o dungă. Am însemnat câteva pagini, pentru cercetare. Am însemnat locurile unde trebuie să ne schimbăm la volan. Am însemnat un mic orășel pe hartă. Totdeauna îmi însemnez lucrurile personale.*

A ÎNSOŢI v. tr.

1. A merge împreună cu cineva, a întovărăşi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A însoţi *pe cineva* / *ceva*: o fată, un turist străin, un condamnat, un rege, oaspeții, o echipă, o delegaţie // ca o umbră, ca slujitor, cu privirea, acasă, la o plimbare, la o petrecere, la teatru, în călătorie, câţiva paşi, o bucată de drum, până la poartă, până la gară, peste tot.

♦ *Ion l-a însoţit pe fratele său la medic. Un gardian îl însoţeşte pe condamnat. Te însoţesc până la ieşire. Un servitor îl însoțește peste tot. Ne va însoți în misiunea noastră. Certificate sanitar-veterinare trebuie să însoțească transporturile respective. Acest permis însoțește muniția până la destinație.*

2. A adăuga, a adăuga ceva pentru completare.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A însoţi *ceva*: expunerea cu exemple, vorbele cu gesturi, opera cu o uvertura

♦ *Profesorul şi-a însoţit explicaţiile cu scheme şi tabele. Experții trebuie să însoțească cu comentarii fiecare notă acordată.*

A se însoţi v. pron.

1. A se asocia.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *S-a însoţit cu o bandă de escroci. Spune-mi cu cine te însoțești ca să-ți spun cine ești.*

2. A se căsători.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Cei doi tineri s-au însoţit pe viaţă. S-a însoţit cu fata cea mai mică a vecinului.*

A ÎNSUMA v. tr.

A îngloba, a aduna laolaltă.

N_1 + V + N_2

◊ A însuma *ceva*: bani, valori, fonduri, știri, mărturii, poziții, obiective, zile petrecute în închisoare.

♦ *Cartea însumează peste o sută de ilustraţii. Ghidul însumează obiectivele naționale ce trebuie vizitate. Portalul însumează cele mai importante știri. Fondurile însumează mai mult de șase milioane de euro.*

A ÎNSURA v. tr.

A căsători.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

♦ *Ion și-a însurat băiatul cel mai mic şi a dat o petrecere cum nu s-a mai văzut. Daniel îl însoară pe fiul său cu o artistă în secret.*

A se însura v. pron.

A se căsători.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se însura *cu cineva*: cu o văduvă, de tânăr, pentru avere.

♦ *Prințul tău nu se mai însoară. Nimeni nu se mai însoară cu o fată dezonorată.*

A-ŞI ÎNSUŞI v. tr.

1. A pune stăpânire pe ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi însuşi *ceva*: ceasul, pământul, averea cuiva, o carte străină, un bun străin, bani din casă, un drept, un titlu, o descoperire, partea cea mai bună // în mod ilegal.

♦ *Șeful și-a însuşit toate tablourile de preţ. Își însușește economiile din pensia privată a milioane de cetățeni. Cazinoul și-a însușit toți banii. N-ai nicio dovadă că el și-a însușit aceste mărfuri. Niciodată nu și-a însușit victoriile altora.*

2. A asimila.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi însuşi *ceva*: noi cunoştinţe, o limbă străină, o profesie, tehnica nouă, arta de a conduce.

♦ *În câţiva ani el şi-a însuşit la perfecţie limba engleză. Europa este prima care îşi însuşeşte lecţiile crizei financiare.*

3. A adopta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi însuşi *ceva*: părerea cuiva, punctul de vedere al cuiva, un principiu.

♦ *Îşi însuşise felul de viaţă al localnicilor.*

A ÎNŞELA v. tr.

1. A induce în eroare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înşela *pe cineva*: un prieten, un partener, clienții, încrederea, speranţele, așteptările cuiva, buna credinţă a cuiva, vigilența poliţiei, foamea, setea // la cântar, la un joc de cărți, la măsurătoare, la bani, la rest, într-o afacere, prin vorbe, printr-o indicaţie falsă, cu o anumită sumă de bani, cu promisiuni deşarte, convingându-l să renunţe la o anumită acţiune, dându-i un lucru de proastă calitate.

♦ *Voia să mă înşele ascunzându-mi adevărul. A încercat să mă înşele ascunzându-mi adevăratele lui intenţii. Nu tu vei fi cel care-și va înșela prietenii. Asta îi va înșela doar câteva minute. Firma a reușit să înșele fiscul.*

2. A fi infidel.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înşela pe cineva: un bărbat, o femeie, soţul, soția, iubitul.

♦ *Popescu își înșală soția. Se pare că ea îl înșală cu tipul care se dă drept fratele ei. El spune că nu-și mai înșală nevasta. Când l-a înșelat, a prins-o în flagrant.*

A se înşela v. pron.

A cădea în eroare.

$N_1 + V$ // + *cu privire la* N_2

◊ A se înşela: în socoteli, într-o chestiune, într-un raţionament cu privire la evoluția pieței, în privința unui coleg / amarnic.

♦ *Cel care ți-a spus asta se înșală. El se crede de neînlocuit, dar se înşală. Se înşală dacă crede că a câştigat. Istoria va decide cine se înşală. Presa se înșală în privința acestor evenimente. Istoria literară abundă de exemple în care critici prestigioşi s-au înşelat cu privire la valoarea unor opere.*

A ÎNTĂRI v. tr.

1. A face să devină mai tare, mai rezistent.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întări *ceva*: un zid, un dig, un mal, un perete // cu un gard de nuiele, cu stâlpi, cu suporturi, cu ziduri, prin grinzi.

♦ *Constructorii au întărit pereții casei.*

2. A fortifica.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întări *ceva*: o cetate, un oraş, garnizoana, flancurile unei armate, paza cetăţii, sistemul de apărare, o echipă cu noi lucrători // cu dispozitive de protecţie, cu tranşee, cu o garnizoană.

♦ *Romanii au întărit graniţa imperiului pentru a stăvili atacurile barbare.*

2. A face să prindă puteri, a întrema.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) întări *ceva* / *pe cineva*: corpul, organismul, inima, sănătatea.

♦ *Sportul întăreşte organismul. Gimnastica întăreşte mușchii. Aerul de munte întăreşte plămânii. Duşul rece întăreşte ţesuturile. Îşi întăreşte organismul prin călire. Vitaminele îl întăresc.*

3. A consolida.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) întări *ceva*: o prietenie, o alianţă, disciplina, poziţia, autoritatea, experiența, pacea, moralul soldaţilor, ceva cu autoritatea sa, moral pe cineva, sufleteşte.

♦ *Forțele aliate au întărit blocada. Statul își întărește securitatea cibernetică. Administrația a întărit paza în port. Autorităţile au întărit controalele pe timp de pandemie. Directiva întăreşte poziţia monopolurilor europene în raport cu competitorii internaţionali. Rezultatele alegerilor locale au întărit poziția forțelor de dreapta. Timpul întăreşte prieteniile. Invidia întăreşte lăcomia.*

4. A accentua.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întări *ceva*: un sunet, o voce, o muzică, efectele sonore, contururile unui desen, o băutură cu alcool.

♦ *Percuționistul a întărit sunetul formației cu ritm.*

5. A confirma.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întări *ceva*: o afirmaţie, o semnătură, încrederea, convingerea, bănuiala cuiva, cele spuse, vorbele cu fapte // printr-o semnătură, prin jurământ.

♦ *Acest argument întăreşte ceea ce am spus. Descoperirile arheologice au întărit cele spuse de cronicar. Mărturia dumitale o întăreşte pe a lui. Excepţia întăreşte regula. Părerea dumitale mă întăreşte în hotărârea mea.*

A se întări v. pron.

1. A deveni mai tare.

$N_1 + V$

♦ *Cleiul s-a întărit. Noroiul s-a întărit. Pâinea se întăreşte repede. Pământul se întăreşte la frig. Cimentul se întăreşte în contact cu apa. Rășina s-a întărit treptat în bulgări solizi.*

2. A se întrema.

$N_1 + V$

♦ *Mănâncă să te întăreşti. Ion se întărește după boală.*

3. A se consolida.

$N_1 + V$

♦ *Autoritatea lui s-a întărit. Frontul păcii se întăreşte. Relațiile dintre cele două țări s-au întărit. Leul se întăreşte încet, dar sigur.*

4. A se înteți, a se intensifica.

$N_1 + V$

♦ *Vântul continuă să se întărească. Frigul s-a întărit. Concurența se întăreşte de la zi la zi.*

A ÎNTÂLNI v. tr.

1. A da peste cineva sau ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întâlni *pe cineva* / *ceva*: un prieten, nişte cunoscuţi, oameni ce-

lebri, privirea cuiva // întâmplător, din întâmplare, foarte des, pe stradă, la teatru, pe terenul de fotbal, pe câmpul de luptă.

♦ *L-am întâlnit pe scară. Dacă-l voi întâlni vreodată o s-o păţească. E probabil un loc unde-și întâlnește amantul pentru aventura lor secretă. Unde vă putem întâlni?*

2. A găsi, a afla, a da peste.

N_1 + V + N_2

◊ A întâlni *ceva*: un obstacol, o piedică, o opoziţie, rezistenţă din partea cuiva, un lucru urât, dezagreabil, neobişnuit.

♦ *Pe coasta stâncoasă am întâlnit câteva flori. Câțiva ani mai târziu a întâlnit o femeie cumsecade. Acolo, a întâlnit o servitoare pe care a poftit-o înăuntru.*

A se întâlni v. pron.

1. A se vedea cu cineva.

N_1 + V // + *cu* N_2

◊ A se întâlni *cu cineva*: cu prietenii // în oraș, la gară, la locul fixat, la masa tratativelor, pe neaşteptate, faţă în faţă, nas în nas, regulat.

♦ *Ne-am întâlnit din întâmplare. Numai munţii nu se întâlnesc. M-am întâlnit ieri cu el la cinematograf. Ion se întâlnește mâine cu o persoană importantă. Am auzit că fiul meu se întâlnește cu fiica ta.*

2. A afla, a da peste.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *La marginea pădurii s-au întâlnit cu un urs.*

3. A se confrunta.

N_1 + V

♦ *Cele două echipe nu se mai întâlniseră până atunci.*

4. A se uni într-un punct.

N_1 + V

♦ *Două linii paralele nu se întâlnesc niciodată. Acolo unde marea şi cerul se întâlnesc. Cele două râuri se întâlnesc şi formează un lac de acumulare.*

A ÎNTÂMPINA v. tr.

1. A ieşi înaintea cuiva pentru a-l primi.

N_1 + V + N_2

◊ A(-şi) întâmpina *pe cineva*: oaspeţii, o delegaţie, pe duşman // la gară, la aeroport, la jumătate drumului, cu pâine şi sare, cu căldură, cu răceală, cu bucurie, cu braţele deschise, cu zâmbet şi cuvinte calde, cu aplauze, cu strigăte, cu urale, cu ovaţii, cu arma în mână, cu un foc puternic.

♦ *Îi vom întâmpina mâine la gară. Artileria îi va întâmpina cu o salvă puternică. Vom întâmpina orice demonstrație de forța cu toată puterea noastră militara. Vom întâmpina împreună răsăritul.*

Au fost întâmpinaţi cu urale.

2. A da peste un necaz, o greutate, un obstacol.

N_1 + V + N_2

◊ A întâmpina *ceva*: dificultăţi, greutăţi, obstacole, împotrivire, rezistenţă, opoziţie, un refuz categoric.

♦ *Credeam că vom întâmpina mai multe obstacole. Nu ne-am așteptat să întâmpinăm un refuz categoric. Ei au întâmpinat această*

propunere fără prea mult entuziasm. Vom întâmpina fiecare nouă provocare cu aceeași atitudine hotărâtă.

A SE ÎNTÂMPLA v. pron.

1. A avea loc, a se petrece.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Se pot întâmpla şi minuni. S-a întâmplat ceva neprevăzut. Se întâmplă lucruri ciudate în casa asta. Se întâmplă ceva serios aici. Multe se întâmplă pe lume. Lucrurile astea se întâmplă în timpul nopții. Aceste evenimente s-au întâmplat demult. S-au întâmplat multe lucruri de atunci. Totul s-a întâmplat foarte repede. Aceasta se întâmplă foarte rar. Totul s-a întâmplat din cauza vitezei excesive. Presimt că se va întâmpla ceva rău în acest sens. Nu s-a întâmplat nimic rău, nimic deosebit.*

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Toată lumea se întreabă ce se va întâmpla cu copiii. Asta s-a întâmplat cu mulți dintre noi. Ce s-a întâmplat cu cartea asta?*

2. A i se prezenta prilejul, ocazia să...

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A i se întâmpla *ceva cuiva*: o nenorocire, un accident.

♦ *Asta i s-a mai întâmplat. Mi s-a întâmplat ceva ciudat. Aşa ceva nu mi s-a întâmplat în viaţa mea. Nu i se poate întâmpla nimic. Dacă i se întâmplă ceva prietenului meu, promit să nu-l las singur.*

V + N_1 (D) + *să* P

♦ *Mi se întâmplă adesea să-l întâlnesc. Nu i se întâmplă niciodată să nu îşi poată găsi cuvintele.*

3. A se nimeri ca cineva sau ceva să...

V + (ca) *să, că* P

♦ *S-a întâmplat să fiu de faţă. Se întâmplă să plouă. Se întâmplă uneori să uiţi codul. Se întâmplă să te mai gândeşti şi la altceva? Dacă se întâmplă să treci prin apropierea casei noastre, intră. Se întâmplă uneori ca luna mai să fie ploioasă. Se întâmplă că uneori vine târziu acasă.*

A ÎNTÂRZIA v. intr.

1. A ajunge undeva sau a îndeplini ceva mai târziu decât trebuie.

N_1 + V

◊ A întârzia: la serviciu, la masă, la tren, la spectacol, la ore, cu o jumătate de oră.

♦ *El are obiceiul să întârzie. Dacă nu vine, am să întârzii la facultate. Dacă întârzii, aşteaptă-mă. Dacă mai întârziai, plecam. Probabil că voi mai întârzia puţin. Gazda întârzie la propria sa petrecere. Lumea fuge fiindcă a întârziat la muncă.*

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A întârzia: cu predarea unei lucrări, cu răspunsul la o scrisoare, cu masa.

N_1 + V + *să* P

◊ A întârzia: să facă ceva, să plece, să apară.

♦ *Ion iarăși a întârziat să-și ia copilul. Scrisoarea întârzie să sosească. El nu va întârzia să răspundă.*

2. A nu se produce la timpul stabilit.

♦ *Primăvara întârzie. Trenul întârzie. Ceasul meu întârzie. Lucrurile n-au întârziat.*

3. A zăbovi.

N_1 + V

◊ A întârzia: la cineva acasă, la discuţii, pe drum.

♦ *Nu mai pot întârzia aici. Să nu întârzii mult acolo. Luna întârzie pe cer până către ziuă.*

4. v. tr. A împiedica, a amâna.

N_1 + V + N_2

◊ A întârzia *ceva* / *pe cineva*: creșterea plantelor, întâlnirea, judecata, plecarea trenului, lucrările unei comisii.

♦ *Iarna aspră a întârziat înflorirea pomilor. Poate îl conving să întârzie plecarea. Ion voia să întârzie investigația până descoperim artefactele.*

A întemeia v. tr.

A înfiinţa, a fonda.

N_1 + V + N_2

◊ A întemeia *ceva*: un cămin, o familie, o așezare, un oraş, o instituție, o societate, un partid, un stat, republica, o întreprindere comercială.

♦ *Un prinț adevărat și-ar găsi o prințesă, ar întemeia o familie. Omul de afaceri a întemeiat o bancă. Călătorii europeni au întemeiat colonii în această zonă.*

N_1 + V + N_2 + *pe* N_3

◊ A-şi întemeia: puterea pe violenţă, afirmaţiile pe dovezi serioase, părerile pe presupuneri.

♦ *Cercetătorul își întemeiază afirmațiile sale pe texte puţin cunoscute.*

A se întemeia v. pron.

A avea ca temei, a se sprijini pe ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A se întemeia: pe realităţi, pe fapte.

♦ *Lucrarea se întemeiază pe o solidă documentaţie. Cererea se întemeiază pe fapte. Acuzația se întemeiază pe depozițiile martorilor. Acțiunea se întemeiază pe următoarele motive. Comisia își întemeiază decizia pe informații sigure. Pe ce te întemeiezi când faci asemenea afirmaţii?*

A ÎNTINDE v. tr.

1. A trage de marginile unui corp pentru a-l mări.

N_1 + V + N_2

◊ A întinde *ceva*: o frânghie, o curea, o sfoară, o sârmă, un cablu, un elastic, o pânză, o prelată, arcul, lancea, toate pânzele.

♦ *Vântul întindea pânzele bărcii. Nu întinde coarda prea mult că se rupe.*

2. A desface un obiect îndoit sau împăturit.

N_1 + V + N_2

◊ A întinde *ceva*: pătura, cortul, un covor, o bucată de stofă, ziarul, o hartă, cărţile de joc, o faţă de masă, aluatul, foaia de aluat cu sulul, untul pe pâine, rufele să se usuce, aripile.

♦ *Negustorii îşi întind marfa.*

3. A înmâna.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A întinde *ceva cuiva*: un obiect, o carte, o cerere, un ziar.

♦ *Îi întinzi un deget și îți ia mâna toată.*

4. A lungi.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi întinde *ceva*: mâna, gâtul, braţele, picioarele, ghearele.

♦ *Se aşază pe scaun și își întinde picioarele sub masă. Copilul și-a întins mâna pentru a arăta ceva. Polițistul întins mâna după pistol. Pasărea și-a întins aripile. A închis ochii și a întins mâna.*

5. (fig.) A mări.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi întinde *ceva*: puterea, influenţa, stăpânirea asupra cuiva, pasul.

A se întinde v. pron.

1. A-şi destinde corpul.

N_1 + V

♦ *Trezindu-se din somn, s-a întins cât e el de lung. Se întindea de-i trosneau oasele.*

2. A se culca, a se lungi.

N_1 + V + N_2

◊ A se întinde: la umbra unui pom, pe iarbă, pe canapea.

♦ *Copiii s-au întins să se odihnească. S-a întins cât era de lung. M-am întins pe pământul umed. Și m-am întins în patul de spital pentru luni de zile.*

3. A se lungi. A se întinde după ceva ridicându-se în vârful picioarelor.

N_1 + V

4. A ocupa un spaţiu.

N_1 + V + Circ.

♦ *Satul se întinde până la poalele dealului. Pădurea se întinde până la oraş. Valea se întinde spre nord. Ogoarele se întind cât vezi cu ochii. Valea se întindea la picioarele lor. Drumul se întinde drept înaintea noastră.*

5. A se deforma.

N_1 + V

♦ *Stofa se întinde. Puloverul s-a întins. Pielea obrazului i s-a întins.*

6. (fig.) A se prelungi, a dăinui în timp.

N_1 + V + Circ.

♦ *Şedinţa se întinde la nesfârşit. Adunarea s-a întins până la miezul nopţii. Petrecerea s-a întins până dimineaţa.*

7. A se dezvolta, a lua proporţii.

N_1 + V + Circ.

◊ A se întinde: ca o pecingine.

♦ *Focul s-a întins în tot satul. Buruienile s-au întins în toată curtea. Focul se va întinde pana aici. Arsurile s-au întins până la țesutul subcutanat. Reziduurile s-au întins pe distanță de sute de km. Epidemia s-a întins foarte repede. Puterile virusului s-au întins peste Europa.*

A ÎNTOARCE v. tr.

1. A face să revină de unde a plecat.

N_1 + V + N_2

◊ A întoarce *pe cineva / ceva*: caii, automobilul // din drum.

♦ *Şi-a întors prietenii de la gară. Am văzut cum echipajul a întors elicopterul.*

2. A schimba poziţia, a suci.

N_1 + V + N_2

◊ A întoarce *ceva*: foaia, o fotografie, o monedă, paginile, filele unei cărţi, clătitele, friptura pe grătar, ciorapii, o rochie, paltonul, haina pe dos // pe partea cealaltă, pe o parte şi pe alta, şi pe faţă, şi pe dos, pe toate părţile.

♦ *A întors paginile uşor cu degetul. Băiatul și-a întors buzunarele pe dos.*

3. A mişca, a orienta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întoarce: capul, faţa, ochii, privirea // după cineva, spre cineva.

♦ *De durere, nu mai putea întoarce gâtul. A ieşit aşa pe stradă şi toţi au întors capul după ea. Am întors capul spre poartă și i-am văzut.*

4. A învârti, a răsuci.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întoarce *ceva*: robinetul, ceasul, pendula, un mecanism, cheia în broască // de două ori.

♦ *Polițiștii i-au întors mâinile la spate.*

5. A-l cuprinde din nou.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Peste o săptămână iar l-a întors gripa.*

6. A face să-şi modifice părerea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întoarce *pe cineva*: dintr-o hotărâre.

♦ *Nimeni nu l-a putut întoarce din hotărârea lui de a pleca în străinătate.*

A se întoarce v. pron.

1. A reveni.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se întoarce: acasă, înapoi, la jumătatea drumului, la locul de plecare, în patrie, la soţie, de la lucru, de la petrecere, dintr-o călătorie, din expediţie, din armată, de peste hotare, pe acelaşi drum, cu trenul, în curând, îndată, imediat, într-o clipă, brusc, pe neaşteptate.

♦ *Tatăl tău se întoarce luni din expediție. Mama se întoarce mâine cu surioara ta. Șeful se întoarce într-o oră. S-ar putea întoarce dintr-o clipă într-alta. Se va întoarce pana începe meciul. Se întorc păsările călătoare.*

2. A-şi schimba direcţia.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Derapând, maşina s-a întors pe loc.*

3. A se învârti.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se întoarce: pe spate, pe o parte, pe partea cealaltă, într-o parte, cu faţa spre fereastră, după / spre cineva, cu spatele la cineva, cu 180 grade.

♦ *Era aşa de frumoasă că lumea se întorcea după ea s-o privească. Întoarce-te cu mâinile la spate! Furnica dacă o calci pe picior se întoarce şi ea să te muşte.*

A ÎNTREBA v. tr.

1. A adresa o întrebare.

$N_1 + V + N_2 + N_3$

◊ A întreba *pe cineva ceva*: un anumit lucru, drumul, locul şi ora întâlnirii, motivul plecării sale, ora sosirii avionului.

♦ *Toată lumea mă întreabă același*

lucru. Doar un jurnalist te-ar putea întreba ortografia corecta a numelui tău. Cine ar întreba așa ceva la petrecere?

N_1 + V + N_2 + *cum, unde, când* P

◊ A întreba *pe cineva ceva*: ce crede, ce părere are, cât e ceasul, dacă va veni, de ce şi când va pleca, pe unde s-o iei, cum îl cheamă, ce s-a întâmplat.

♦ *Lumea mă întreabă dacă știu ceva. Proprietarul mă tot întreabă când va putea redeschide vila. Băieții mă întreabă dacă este adevărat. Mereu mă întreabă dacă sunt bine. Toți mă întreabă mereu dacă am fost model.*

2. v. tr. A chestiona, a examina.

N_1 + V + N_2 + N_3

◊ A întreba *pe cineva ceva*: pe elevi cuvintele, pe un student temele la examen.

♦ *Profesorul îi întreabă pe elevi tema.*

3. v. tr. A se interesa.

N_1 + V + *de, despre* N_2 // + N_3

◊ A întreba *pe cineva despre cineva / ceva*: de sănătatea cuiva, de drum, de preț.

♦ *M-a întrebat de tine. Toată lumea mă întreabă despre asta. Corespondentul l-a întrebat pe scriitor despre planurile lui. Domnul Ionescu a întrebat de tine. Șeful întreabă despre sosirea delegației străine.*

A se întreba v. pron.

A căuta răspuns la o nedumerire.

N_1 + V + *despre* N_2

♦ *Lumea se întreabă despre soartă acelui proiect. Mulți se întreabă despre eficacitatea acestor vaccinuri.*

N_1 + V + *dacă, cine, ce, unde, când, cum* P

♦ *Se întreba dacă e cazul să vină. Mă întreb de ce a acţionat aşa. Toți pasagerii se întreabă ce se întâmplă. Oamenii se întreabă ce am pățit. Cititorii se întreabă de care parte suntem. Probabil că se întreabă pe unde umblu.*

A ÎNTREBUINŢA v. tr.

A folosi, a întrebuința, a utilizează.

N_1 + V + N_2

◊ A întrebuința *ceva / pe cineva*: un instrument, o foarfecă pentru a tăia, o sumă de bani pentru a cumpăra un cadou, toate mijloacele pentru a-l convinge pe oponent, un număr mai mare de mașini, pe un lucrător la munci uşoare, un cuvânt urât // greşit, prost, prea mult, cu folos, din nou.

♦ *Şi-a întrebuinţat prost banii. Când doctorul întrebuințează o metodă greșită, el nu poate vindeca. Ne dăm seama că Pământul întrebuințează doar o mică parte din energia provenită de la Soare. Am abuzat şi am întrebuinţat greşit creaţia. A întrebuințat greșit cuvântul.*

A ÎNTRECE

1. v.tr. A depăși.

N_1 + V + N_2

◊ A întrece *pe cineva / ceva*: pe adversar, pe un cunoscut sportiv, // uşor, fugind, călare, la o cursă de maraton.

♦ *Sportivul cel tânăr i-a întrecut*

pe toţi. L-a întrecut pe adversar pe linia de sosire. Nu mă poți întrece la alergare. Câinii lui vor putea întrece vântul. Autoturismul întrece autobuzul.

2 v. tr. A dovedi superioritate față de cineva.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A întrece *pe cineva*: colegii, concurenţii, o echipă, limitele, toate aşteptările, orice închipuire // în greutate, în înălţime, în performanţă, în cruzime, prin forţă, prin ingeniozitate, în dezvoltarea tehnicii, prin deşteptăciune, prin dibăcie, prin cunoştinţe, prin talent, prin superioritate tactică, la învăţătură, la puncte, ca isteţime, agerime, în intensitate, într-o privinţă, într-o competiţie, numeric.

♦ *Ion și-a întrecut colegii la matematică. Când vine vorba de gătit, nu o întrece nimeni. Cererea întrece oferta. Strălucirea soarelui întrece strălucirea lunii. Asta le întrece pe toate. Violența fizică a întrecut orice limită. Asta a întrecut nivelul oricărei decențe.*

A se întrece *v. pron.*

A se afla în competiție, a concura.

$N_1 + V$ // + *cu* N_2

◊ A se întrece: cu un coleg // pentru un premiu, din fugă.

♦ *În sezonul de împerechere, masculii se întrec între ei, și pentru teritorii, și pentru femele. Unul dintre acești domni se va întrece cu tine.*

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *Aceste companii se întrec să facă avioane invizibile. Magazinele se întrec să obţină un loc aici. Politicienii se întrec să culeagă laurii.*

A ÎNTREPRINDE v. tr.

A se apuca, a face, a efectua.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întreprinde *ceva*: o călătorie, o activitate, o acţiune, o anchetă, un demers, un proces contra cuiva, un atac, o incursiune, lectura unei cărţi, studii universitare, acţiuni riscante, fără şanse de succes, acţiuni pe cont propriu, prea multe lucruri deodată.

♦ *Statele membre întreprind pașii corespunzători pentru rezolvarea problemelor comunitare. Autoritățile întreprind măsuri administrative împotriva oricărei încălcări a prezentei decizii. Poliţiştii au întreprins activităţi pentru identificarea tuturor persoanelor implicate.*

A ÎNTRERUPE v. tr.

1. A opri temporar.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) întrerupe *ceva*: o activitate, o conversaţie, o discuţie, un tratament, o şedinţă, o nuntă, un spectacol, o ceremonie, studiul, lucrul, munca, circulaţia, călătoria, aprovizionarea, transmisia, ora de curs, plăţile, tratativele, ostilităţile, relațiile, curentul, pe cineva din lucru // temporar, printr-o acţiune grevistă.

♦ *Ploaia ne-a întrerupt plimbarea. Ei ne-au întrerupt spectacolul. Nu vă voi mai întrerupe sărbătoarea. Banca va întrerupe acordarea de împrumuturi noi. Medicul vă va întrerupe tratamentul cu acest*

medicament. Angajații au întrerupt lucrul în semn de protest.

2. A opri din vorbire.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întrerupe *pe cineva*: un vorbitor, partenerul de discuţie // întruna, cu nerăbdare, cu brutalitate.

♦ *M-a întrerupt la jumătate de cuvânt. Am bănuit că m-ai putea întrerupe. Nu mă întrerupe cu replici deștepte. Ascultă, nu întrerupe când vorbesc adulții. Te rog nu mă întrerupe!*

A se întrerupe v. pron.

A se opri temporar.

$N_1 + V$

◊ A se întrerupe: din lucru, din citit.

♦ *Bunicul s-a întrerupt din povestit. Legătura telefonică s-a întrerupt brusc. Zgomotul s-a întrerupt. Cursurile se întrerup. Așteaptă aici până jocul se întrerupe. Transmisiunea se întrerupe.*

A ÎNTREŢINE v. tr.

1. A păstra, a menţine în stare bună.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întreține *ceva*: un drum, o clădire, o casă, o maşină în bună stare.

♦ *Echipa de specialişti întreține telescopul în stare bună de funcționare. Ei au întreținut infrastructura aeroportuară.*

2. A face să nu înceteze, să se menţină.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întreţine *ceva*: focul, conversaţia, o discuţie, o dispută, corespondenţa, popularitatea, buna dispoziţie la o petrecere, un sentiment, o pasiune, vrajba, rivalitatea, ura între două persoane, patimile, relaţiile de bună vecinătate.

♦ *Voi avea grijă să întreţin focul până dimineaţa. Oxigenul întreţine arderea. Apa din pivniţă întreţine umiditatea zidurilor.*

3. A-şi asigura mijloacele de existenţă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A întreţine *pe cineva* / *ceva*: familia, copiii, părinţii, o armată.

♦ *Conduc o afacere cinstită pentru a-mi întreține soția și copilul. Nu poți întreține o familie lucrând ca profesor de liceu. Nu pot întreține un copil cu cât câștig. Vă întreb despre numeroasele sacrificii pe care le-ați făcut pentru a vă întreține fiica la facultatea de medicină. Cum îmi voi mai întreține familia?*

A se întreține v. pron.

1. A asigura mijloace de existență.

$N_1 + V +$ *din* N_2 // + Circ.

◊ A se întreţine: din retribuţie, din câştigul său, din pensie // singur.

♦ *S-a maturizat și se întreține singur. S-a întreţinut din medicina. Este foarte fericită că am slujba asta din care ne putem întreține. Artistul e inteligent și se întreține din pictura de acest fel. El s-a întreținut că zugrav când a venit în America. Bursă nu e suficientă pentru a mă întreține. Cineva se întreține jefuind traficanții de droguri locali.*

2. A sta de vorbă cu cineva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A se întreţine *cu cineva*: cu admiratorii săi, cu cetățenii.

♦ *Ea se întreține cu un străin chipeș. S-au întreţinut îndelung la telefon. George s-a întreținut pe net.*

A SE ÎNTUNECA v. pron.

1. A-şi pierde strălucirea.

$N_1 + V$

♦ *Cerul se întunecă. În timpul eclipsei se întunecă soarele.*

2. A se însera, a se înnopta.

$N_1 + V$

♦ *Mai avem două ore până se întunecă. Când s-a întunecat, m-au dus în altă camera. S-a întunecat, aprindeţi lumina!*

3. A se face mai închis.

$N_1 + V$

♦ *Acest tablou s-a întunecat de-a lungul secolelor.*

4. A se posomorî, a se întrista.

$N_1 + V$

♦ *Auzind vestea s-a întunecat la faţă. Toată lumea mea s-a schimbat și s-a întunecat.*

5. A-și pierde claritatea.

$N_1 + V$

♦ *Mintea i se întunecă. I se întunecă vederea.*

A întuneca v. tr.

1. A face întunecos, obscur, lipsit de lumină.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Norii negri întunecă cerul. Draperiile întunecă încăperea. Copacul din faţa casei întuneca odaia. Pământul întunecă luna.*

2. A întrista.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Moartea celor doi fii ai săi i-a întunecat ultimii ani de viaţă.*

3. A face să-și piardă ascuțimea, agerimea, a face mai greoi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Vinul îi întunecă mintea. Febra îi întunecă gândirea. Răzbunarea nu-mi va întuneca acțiunile.*

A ÎNŢELEGE v. tr.

1. A pătrunde cu mintea; a pricepe; a-şi da seama.

$N_1 + V + N_2$

◊ A înţelege *ceva*: o problemă, o idee, un text, o limbă străină, situaţia, lumea, gândurile cuiva, intenţiile cuiva, sentimentele cuiva, atitudinea cuiva, caracterul cuiva, felul de a fi al cuiva, esenţialul dintr-o piesă de teatru, miezul dintr-o carte, adevăratul sens al unui cuvânt, adevărata cauză a unui lucru, explicaţiile profesorului, cele citite, totul, despre ce e vorba // repede, uşor, limpede, pe deplin, din două vorbe, dintr-o dată, o dată pentru totdeauna, greu, cu greutate, greşit, anapoda, pe dos, de-a-ndoaselea.

♦ *Dacă el e inteligent, va înțelege situația. Înţelegem dificultăţile misiunii dvs. Vorbiţi mai clar, de abia vă înţeleg cuvintele. Am decis să discut cu cineva care înțelege complexitatea situației. Pentru prima oară am înțeles sensul lucrurilor. Nu înţeleg deloc matematica. Cum înţelegeţi această frază?*

$N_1 + V + N_2 + \textit{din } N_3$

◊ A (nu) înţelege *ceva*: din mărtu-

riile cuiva, din cele spuse de cineva, din materialele găsite pe internet, o iotă din ceva, mare lucru din ceva, nimic din viaţă.

♦ *Profesorul îi întreabă pe elevi ce au înţeles din poveste. Am înţeles din mai multe surse că publicarea rapoartelor ar putea fi întârziată cu câteva zile. Nu am înțeles nimic din toate astea.*

N_1 + V+ *că, ce, care, cum, unde* P

♦ *Profesorul nostru a înţeles că am mințit. Am înţeles că era prea târziu. Înţeleg că în aceste condiţii nu poţi veni. Nu am înţeles ce a vrut să spună. Am înţeles care ar fi utilitatea acestui lucru. Abia acum am înţeles cum stau lucrurile. Nu înţeleg unde vrei să ajungi. Am înţeles în linii mari despre ce e vorba. Nici acum nu înțeleg de ce am mințit.*

2. A-şi face o idee justă despre cineva.

N_1 + V + N_2

♦ *Nimeni n-o înţelege. Îl înţeleg că e nemulţumit. Dacă o spui așa, nimeni nu te va înțelege. Sunt obosit, mă înţelegi? Nu mă înţelege greşit.*

A se înțelege v. pron.

1. A conviețui în armonie, a trăi în bună înţelegere.

N_1 + V // + *cu* N_2

◊ A se înţelege: foarte bine, de minune, ca câinele cu pisica.

♦ *Tineri căsătoriţi se înţeleg foarte bine. Ei se înţeleg fără cuvinte. Mama mea și sora ei nu se înțeleg. Cei doi nu s-au înțeles niciodată. El se înţelege cu toți.*

2. A cădea de acord.

N_1 + V + // + *cu* N_2 + *asupra, cu privire la* N_3

◊ A se înţelege *cu cineva*: asupra unui lucru, asupra preţului, asupra întâlnirii // pe cale amiabilă, din priviri, în ascuns.

♦ *Ei, probabil, s-au înțeles asupra preţului. Exista multe aspecte pe care cercetătorii nu le înţeleg cu privire la dinozauri.*

N_1 + V+ // + *cu* N_2 + *să, cine, când, unde* P

♦ *Ne-am înţeles să mergem la expoziţie. S-a înţeles cu ea să acţioneze împreună. S-au înțeles cine să-i plătească pe avocați. Nu s-au înțeles unde să locuiască.*

A ÎNVĂŢA

1. v. intr., v. tr. A asimila cunoştinţe; a studia.

N_1 + V

◊ A învăţa: la şcoală, la universitate, într-un domeniu, de la cineva, despre ceva, din propriile greşeli // temeinic, superficial, pe de rost, pe dinafară, intens, pe rupte, mecanic, repede, mult, zi şi noapte, cu profesor, fără studiu sistematic.

♦ *Elevii învăţa mult pentru examene. El nu învață numai din cărți. Omul cât trăieşte învaţă. Omul învaţă până moare. Ce înveţi la tinereţe, aceea ştii la bătrâneţe.*

N_1 + V + N_2

◊ A învăţa *ceva*: o lecţie, o poezie, istoria, fizica, matematica, o limbă străină, cântul, muzica, o meserie, dreptul, croitoria, un rol, replicile.

♦ *Copiii învăță ușor această regulă. Bărbierul învaţă meseria pe*

capul proştilor. E important că am învățat o lecție. Am învățat totuși ceva din această experiență. Vei învăţa secretele vieții.

N_1 + V + *să, că* P

◊ A învăţa: să citească, să scrie, să conducă automobilul, să cânte la un instrument.

♦ *El a învăţat să se descurce singur în orice situație. A învăţat să schieze în câteva zile. Va trebui să înveţi să te scoli devreme.*

2. v. tr. A transmite cuiva cunoştinţe.

N_1 + V + N_2 + N_3

◊ A învăţa *pe cineva*: gramatica, matematică, limba română, carte, un nou joc.

♦ *Mă întrebam dacă m-ai putea învăța puțină fizică. Ea vă va învăța regulile casei.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A învăța *pe cineva*: să scrie, să joace şah, să socotească.

♦ *L-a învăţat să deseneze. Mama te va învăța să folosești cuvintele, nu pumnii. Poate că asta te va învăța să fii punctual. El îi va învăța cum să supraviețuiască în aceste condiții.*

3. v. tr. A căpăta experienţă.

N_1 + V + N_2

◊ A învăţa *ceva*: singur, fără profesor, pe propria sa piele, din propria sa experienţă, cu perseverenţă şi trudă, prin intermediul jocului, din greşeli.

♦ *Nevoia învaţă pe om. Practica ne învaţă. Munca ne învaţă. Lucrarea aceasta m-a învăţat multe despre economia modernă.*

N_1 + V + N_2 + *că, să* P

♦ *Trebuie să-i înveţi pe copii să se descurce singuri. Viaţa ne învaţă că nu trebuie să ne luăm după aparenţe. Învaţă-ţi copilul să gândească singur.*

4. A sfătui.

N_1 + V + N_2 + P

♦ *L-a învăţat ce să facă. Părinții l-au învățat cum să procedeze.*

5. A deprinde, a obişnui.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

♦ *L-au învăţat cu o morală severă. De mic părinții au căutat să mă înveţe cu munca.*

A se învăța v. pron.

A se deprinde, a se obişnui.

N_1 + V + N_2

◊ A se învăţa: cu munca, cu ordinea, cu un lucru.

♦ *Cu vremea te înveţi cu o astfel de viaţă. El s-a învăţat cu lipsurile de tot felul. S-a învățat cu ideea că toți trebuie să-l ajute. Altora le dă povaţă, dar pe sine nu se învaţă. S-a învăţat vulpea la găini.*

A ÎNVÂRTI v. tr.

1. A roti.

N_1 + V + N_2

◊ A învârti *ceva*: roata, o manivelă, cheia în broască, un ciomag, o sabie, un mecanism, un robinet.

2. A se îndeletnici.

N_1 + V + N_2

♦ *El învârteşte afaceri colosale. A învârti un comerţ. Pe toate el le învârteşte.*

A se învârti v. pron.

1. A se roti.

N_1 + V + Circ.

A se învârti în horă, în cerc, pe lângă cineva, de jur împrejur.

♦ *Roţile se învârtesc. Pământul se învârteşte în jurul Soarelui. Aripile morii se învârteau în vânt. Ea se învârtea cu graţie. Lumea nu* se *învârtește în jurul banilor.*

2. A se răsuci.

N_1 + V

♦ *Militarul s-a învârtit pe călcâie.*

3. A umbla fără rost.

N_1 + V + Circ.

♦ *Copiii se învârt în jurul casei. Fata se învârtea fără rost prin casă.*

A înveli v. tr.

1. A face să fie acoperit, înfăşurat.

N_1 + V + Circ.

◊ A înveli *pe cineva / ceva*: un copil în scutece, un bolnav cu o pătură, cu plapuma, cu o manta, o carte, un pachet în hârtie, un automobil cu o husă.

♦ *Mama înveleşte copilul cu o pătură. Vânzătoarea a învelit marfa în hârtie. Ana a învelit toate bijuteriile.*

2. A acoperi.

N_1 + V + N_2

◊ A înveli *ceva*: o casă cu ţiglă, cu tablă, cu şindrilă.

3. A acoperi.

N_1 + V + N_2

♦ *Turiștii au învelit focul cu un strat de pământ.*

A se înveli v. pron.

A se acoperi, a se înfăşura.

N_1 + V + N_2

◊ A se înveli: cu paltonul, într-o pătură.

♦ *I-a fost frig și s-a învelit cu două plăpumi. S-a învelit în pătură și a adormit. Înveleşte-te bine, e frig.*

A ÎNVINGE v. tr.

1. A birui.

N_1 + V + N_2

◊ A învinge *pe cineva / ceva*: duşmanul în luptă, un adversar în competiţie sportivă, o echipă, armata duşmană, inamicul, opoziţia, totul în calea sa // uşor, cu uşurinţă, detaşat, decisiv, definitiv, prin argumente, într-o discuţie, la puncte, la scor.

♦ *Echipa noastră a învins cu trei la doi. În prima cursă a învins un sportiv al clubului nostru.*

2. A înlătura, a depăşi.

N_1 + V + N_2

◊ A învinge *ceva*: un obstacol, o dificultate, un pericol, o boală, o criză, o furtună, greutăţile, rezistenţa cuiva, încăpăţânarea cuiva.

♦ *Trebuie să învingem împotrivirea lor. Prin curaj poți învinge orice. Am învins prima provocare.*

3. A-şi domina.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi învinge *ceva*: frica, teama, durerea, mânia, pornirile pătimaşe, timiditatea, rușinea.

♦ *Se sileşte să învingă somnul.*

4. A doborî, a copleşi.

N_1 + V + N_2

◊ A-l învinge *pe cineva*: frica, somnul.

5. v. intr. A ieşi victorios.

N_1 + V

◊ A învinge: în luptă, în alegeri, la cărţi.

♦ *Noi vom învinge în bătălia care se apropie.*

A ÎNVINUI v. tr.

A aduce o învinuire.

N_1 + V + N_2 + *de, pentru* N_3

◊ A învinui *pe cineva*: de furt, de crimă, de trădare, pentru greşeli trecute.

♦ *Căpitanul îl învinuiește de moartea fiului său. A învinuit un sclav pentru acea crimă. El învinuiește spiritele pentru acțiunile sale. Nimeni nu te va învinui pentru asta.*

A se învinui v. pron.

A se acuza.

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *Se învinuieşte numai pe sine pentru toate necazurile. El se învinuiește pentru că nu și-a supravegheat un minut fiul și l-a pierdut. După accident, el s-a învinuit pentru ce s-a întâmplat.*

A ÎNVRĂJBI v. tr.

A produce discordie.

N_1 + V + N_2 // + *împotriva* N_3

♦ *În mitologia Greciei Antice mărul a fost fructul care i-a învrăjbit pe zei. Această încercare de lovitură de stat a învrăjbit poporul. I-a învrăjbit pe unii împotriva celorlalți. El i-a învrăjbit pe toți împotriva sa.*

A se învrăjbi v. pron.

A intra în vrajbă cu cineva.

N_1 + V

♦ *Aceste două familii se învrăjbesc de ani de zile. Din cauza pământului, s-a învrăjbit cu vecinii. S-a învrăjbit cu toată lumea.*

J

A JEFUI v. tr.

A fura prin violență.

N_1 + V + N_2

◊ A jefui *pe cineva / ceva*: o doamnă, o persoană, călători, oameni nevinovați, un apartament, o casă, o bancă, un magazin, un depozit, un birou, o biserică, un camion cu bani, un vagon poştal, un oraş, o regiune // la drumul mare, pe o stradă întunecoasă, sub ameninţarea armei, imobilizând pe paznici.

♦ *Banda a jefuit un negustor de diamante. Niște criminali au jefuit biserica. Probabil jefuiește un apartament chiar acum. Paznicul trebuie să fi văzut cine a jefuit depozitul. Dacă are nevoie de bani, va jefui un magazin.*

A JERTFI v. tr.

A aduce o jertfă.

N_1 + V + N_2 + *pentru* N_3

◊ A-și jertfi: viața, sângele, iubirea // pentru neam, pentru patrie, pentru credință, pentru independența patriei, pentru a salva oameni.

♦ *Eroii și-au jertfit viața pentru independența patriei noastre. El*

și-a jertfit viața pe altarul patriei. Părinții au jertfit multe pentru viitorul copiilor lor. Nu e o dovadă mai mare de iubire decât să-ți jertfești viața pentru a o salva pe a altcuiva.

A se jertfi v. pron.

A se sacrifica.

N_1 + V + *pentru* N_2

◊ A se jertfi: pentru o idee, pentru țară.

♦ *Iisus s-a jertfit pentru păcatele noastre. Ei s-au jertfit pentru națiune. Ostașul s-a jertfit pentru țară.*

A SE JUCA v. pron.

1. A-şi petrece timpul distrându-se cu anumite jocuri şi jucării.

N_1 + V + *cu* N_2 /+ *de* N_2

◊ A se juca *cu ceva* / *cu cineva*: cu mingea, cu păpuşile, cu evantaiul, cu cheile, cu creionul, cu prietenii, de-a baba oarba, de-a capra, de-a soldaţii, de-a hoţii şi vardiştii, de-a v-aţi-ascunselea // zgomotos, gălăgios, în nisip

♦ *Fetiţa se joacă cu păpuşa. Se joacă cu băiatul vecinului. Copiii se joacă în parc.*

2. A nu lua în serios, a nu da importanţă.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se juca *cu ceva*: cu cuţitul, cu revolverul, cu vorbele, cu banii, cu legea, cu viața.

♦ *Cine se joacă cu focul se frige.*

3. v. tr. A practica un joc sportiv.

N_1 + V + N_2

◊ A juca: fotbal, handbal, hochei pe gheaţă, o partidă de şah, golf, popice, zaruri, tenis // cinstit, de plăcere.

♦ *Ei joacă cu prietenii fotbal pe stadion. S-a lăudat că joacă tenis foarte bine.*

4. v. intr. A participa ca jucător la o competiţie sportivă.

N_1 + V + N_2

◊ A juca: într-o echipă de fotbal, împotriva uneia dintre cele mai puternice echipe, pentru cupă, în deplasare, pe teren propriu.

5. A participa la un joc de societate, de noroc.

N_1 + V + N_2

◊ A juca: cărţi, pocher, dame, jocuri de noroc, la ruletă, la curse de cai, la loterie, la bursă.

♦ *El este o persoană care joacă jocuri de noroc. Ei au jucat pocher toată noaptea într-un cazinou. Nu am mai jucat la ruletă până acum.*

6. A interpreta.

N_1 + V + N_2

◊ A juca: o piesă, un rol într-o tragedie, rolul principal într-o piesă, un rol secundar, un rol de mâna a doua, un rol negativ într-un spectacol, rolul de bufon // pe scenă, într-o trupă de provincie, într-un film.

♦ *Un actor celebru joacă rolul principal în această piesă. În acest film el joacă rolul unui mafiot. Teatrul Național joacă azi „Hamlet”.*

7. A dansa.

N_1 + V + N_2

◊ A juca: o horă, o sârbă, un vals, o fată.

♦ *Dac-ai intrat în horă, trebuie să joci. A juca la două nunţi nu se poate.*

8. A tremura, a vibra.

$N_1 + V$

♦ *Literele îi jucau înaintea ochilor. Aerul joacă pe şosea.*

A JUDECA v. tr.

1. A rezolva un litigiu.

$N_1 + V + N_2$

◊ A judeca *pe cineva* / *ceva*: un acuzat, un infractor, un răufăcător, un proces, o problemă, un litigiu, un diferend.

♦ *Chiar stăpânul a judecat cazul lui. El a judecat cauza săracului şi a nevoiaşului. Curtea Supremă a judecat o mamă al cărei copil a murit de meningită.*

2. A-şi forma o părere, a chibzui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A judeca *pe cineva* / *ceva*: lucrurile, o situaţie // limpede, sănătos, temeinic, în esenţă, în toate felurile, pe toate fețele.

♦ *El a judecat temeinic fiecare mișcare. El a judecat greșit realitatea. Înainte de a vorbi, trebuie să judeci.*

3. A considera, a aprecia.

$N_1 + V + N_2$

◊ A judeca *pe cineva* / *ceva*: un om, un spectacol, munca cuiva, meritele cuiva, valoarea unei cărţi // corect, obiectiv, greșit, pripit, după aparenţă, după înfățișare, după aspectul exterior, după cum arată, înainte de a cerceta, influenţat de gelozie, de invidie, pe ceilalţi după sine.

♦ *Judecă omul după fapte, nu după chip. Nu mă judeca greşit înainte de a avea un temei, înainte de a avea dovezi. Nu după suman trebuie judecat omul. Dacă ne-am judeca singuri, n-am fi judecaţi. Pe această bază vom judeca acţiunile dumneavoastră viitoare. Istoria mă va judeca pentru asta. Bănuiesc că timpul ne va judeca pe toți. Nu judeca un apartament după lift.*

4. A critica, a mustra.

$N_1 + V + N_2$

◊ A judeca *pe cineva*: pe un elev cu asprime.

♦ *Oamenii care îi judecă aspru pe ceilalți sunt vinovați ei înșiși de aceleași lucruri.*

A se judeca v. pron.

A se afla în proces.

$N_1 + V + \textit{cu } N_2 + \textit{pentru } N_3$

♦ *Ion se judecă cu rudele sale pentru o moştenire. Frații se judeca pentru proprietate. Cum evaluaţi şansele unei companii care se judecă pe acest subiect?*

A SE JULI

A se zdreli.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Cei mai mulți copii se julesc destul de des. Se pare că s-a julit la degete. Fetiţa s-a julit la genunchi. A alunecat și s-a julit la mână. Când cade, copilul se julește peste tot. S-a julit de un pervaz de fereastră.*

A juli v. tr.

A zdreli.

$N_1 + V + N_2$

♦ *În copilărie adesea îmi juleam genunchii prin copaci. Puștiul și-a julit cotul când a căzut de pe bicicletă.*

A JURA v. tr.

1. A face un jurământ.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A jura *cuiva*: credinţă veșnică, fidelitate, prietenie, răzbunare // solemn, fals, strâmb, pe biblie, pe toţi sfinţii, pe constituție.

♦ *Ostașii au jurat credință Patriei. Demnitarii au jurat loialitate statului. Militarii au jurat credință steagului tricolor.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Președintele a jurat cu mâna pe constituție să slujească poporul / să apere legea.*

2. A întări prin jurământ o depoziţie, o mărturie, a asigura cu tărie.

N_1 + V + *să, că* P // + *pe* N_2

♦ *Martorul jură pe Biblie să spună adevărul şi numai adevărul. Jură că nu ştie nimic. Jur că n-am făcut acest lucru. Funcționarul a jurat cu mâna pe Biblie ca nu a furat niciun ban. As putea jura că lăzile erau pline cu aur. După cum arată, aș jura că sunt indieni.*

3. A făgădui solemn.

N_1 + V + *să, că* P

♦ *Ion a jurat să păstreze un secret / să nu mai pună în gură băutură / că renunţă la fumat. Am jurat să respect regulile. A jurat că nu va deține nicio funcție publică. El a jurat să-și distrugă rivalul. Jur că are să mi-o plătească. Voi jura că ei vor fi liberi. Îți voi jura că de acum înainte totul va fi diferit.*

A se jura v. pron.

A promite, a afirma prin jurământ.

N_1 + V + *că* P // + *pe* N_2

♦ *Mă jur pe copiii mei că nu sunt vinovat. S-a jurat pe toţi sfinţii că nu va mai intra în cazinouri. Mă jur pe viața mea că n-o să te părăsesc niciodată. El s-a jurat cu cerul și pământul că n-o înşală. El s-a jurat că se va răzbuna. S-a jurat că ne va da afară.*

A JUSTIFICA v. tr.

1. A demonstra justețea unui lucru; a motiva; a îndreptăți.

A dovedi legalitatea unui fapt.

N_1 + V + N_2 // + *prin* N_3

◊ A justifica *ceva* / *pe cineva*: o absență, o plângere, un refuz, purtarea cuiva, o împrejurare care provoacă războiul.

♦ *El îşi justifică acţiunile prin lipsa experienţei. Intenţiile frumoase nu justifica faptele incorecte. Istoria ne-a arătat că scopul nu întotdeauna justifică mijloacele. Nu poate justifica o asemenea neobrăzare. Cum vom justifica asta? Întotdeauna îşi justifică feciorul.*

2. A dovedi legalitatea unui fapt.

N_1 + V + N_2 // + *cu, prin* N_3

◊ A justifica *ceva*: cheltuielile cu note de plată, prin acte.

♦ *Nu cred că putem justifica suma cheltuită. Comisia verifică dacă informațiile transmise justifică acordarea unei derogări.*

A se justifica v. pron.

A se dezvinovăți, a motiva.

N_1 + V + *în fața* N_2 // + *pentru* N_2

◊ A se justifica: neconvingător, prost, rău.

♦ *El ştie să se justifice în faţa părinţilor. El a decis să se justifice pentru alegerea făcută. Ion a încercat să se justifice pentru fapta sa.*

L

A SE LĂCOMI v. pron.

A dori cu lăcomie; a râvni la ceea ce aparţine altuia.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se lăcomi *la ceva*: la bani, la mâncare, la câștiguri mari, la avere, la bunul altuia.

♦ *Toată viața s-a lăcomit la funcții. N-o să fii niciodată bogat dacă te lăcomești așa.*

A LĂMURI v. tr.

1. A clarifica.

N_1 + V + N_2

◊ A lămuri *ceva*: un mister, un lucru, o problemă, o neînţelegere, o situație încurcată // pe larg, pe deplin, până în cele mai mici amănunte, odată și pentru totdeauna.

♦ *Comisia a lămurit lucrurile. Maria a lămurit totul. Să sperăm că următoarea rundă de teste va lămuri situația. Filmul a lămurit bine ideea. Căutările au fost oprite până au lămurit confuzia. Doar timpul va lămuri asta.*

N_1 + V + N_2 + *despre, cu privire la, asupra* N_3

♦ *Ion ne-a lămurit asupra acestui lucru. Medicul l-a lămurit pe pacient asupra efectelor secundare ale medicamentului. Atitudinea lui m-a lămurit.*

2. A explica.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A lămuri *ceva cuiva*: o problemă, o situaţie, o chestiune.

♦ *Poate ne lămurește el un pic situația. El ne va lămuri cu plăcere orice neînțelegere. Așa cum tocmai v-am lămurit, cazul acesta nu ține de sfera noastră.*

A se lămuri v. pron.

1. A ajunge să înţeleagă ceva.

N_1 + V + N_2 + *despre, cu privire la, asupra* N_3

♦ *M-am lămurit în privinţa lui. După mai multe discuții s-au lămurit cu privire la noul plan. S-a lămurit după ce a văzut actele.*

2. A deveni clar.

N_1 + V

♦ *Cazul acesta s-a lămurit în întregime. Sunt sigur că totul se va lămuri. Mă bucur că neînțelegerile s-au lămurit. Asta se va lămuri curând.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Toată lumea s-a lămurit că există o semnificație ascunsă în spatele acestui nume.*

A LĂSA. v. tr.

1. A da drumul; a coborî.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A lăsa *ceva*: geamantanul, o povară, receptorul, volanul // jos, din mână.

♦ *Elevul a lăsat geanta jos. La somaţia oamenilor legii, infractorul a lăsat arma din mână.*

2. A nu lua cu sine.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A lăsa *pe cineva* / ceva: copiii la bunici, cheia la portar, călătorii în gară, caietul acasă.

♦ *A lăsat copilul la niște vecini. Șoferul a lăsat mașina în parcare. El totdeauna lasă o bucăţică în farfurie. Am lăsat ferăstrăul acasă.*

3. A pune, a depune;

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A lăsa *pe cineva* / ceva: valiza în biroul de bagaje, paltonul la garderobă, o scrisoare pe masă.

4. A da, a transmite.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) / + Circ.

◊ A lăsa *ceva cuiva*: feciorului mâncarea în frigider, surorii un bilet.

♦ *Episcopul a lăsat totul Bisericii. Ne poţi lăsa un mesaj?*

5. A abandona, a părăsi; a slăbi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) lăsa *ceva* / *pe cineva*: casa părintească, familia, prietenii, nevasta şi copiii, bărbatul, munca, lucrul, serviciul // pentru totdeauna, în voia întâmplării.

♦ *Chiar știu că a lăsat-o pe soția sa. L-a lăsat vederea. Îl lăsa puterile. Mă lăsă memoria. L-au lăsat durerile.*

6. A permite, a da voie, a îngădui.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Nu mi-aș lăsa niciodată fiica cu cineva necunoscut.*

$N_1 + V + N_2$ + *să* P

◊ A lăsa *pe cineva*: să facă ceva, să spună ceva, să intre în casă, să treacă înainte, să plece.

♦ *Persoana responsabilă i-a lăsat pe vizitatori să intre în sala de expoziţie. Părinții i-au lăsat pe copii să meargă la cinematograf. Pe cine nu lași să moară nu te lasă să trăiești. Zgomotul nu mă lăsa să mă concentrez. Norii nu lasă să treacă razele soarelui. Instalația lasă aerul să circule. Lasă-mă să mă gândesc! Lăsaţi-mă să mă odihnesc. Lasă-mă să reflectez asupra acestei probleme.*

7. A nu se mai preocupa; a trece cu vederea, a nesocoti; a nu observa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lăsa *ceva*: uşă deschisă, lumina aprinsă, lucrarea neterminată, o scrisoare fără răspuns, o chestiune deschisă, lucrurile în aceeaşi stare, în dezordine, în voia lor, aşa cum sunt, propriile interese la o parte; a lăsa *pe cineva*: în drum, pe drumuri, rece, nesupravegheat, în pace.

♦ *Corectorul a lăsat o greşeală. Nu lăsa robinetul deschis! Îşi lasă părul lung. Știrea îi lăsă cu gura căscată. Nu-mi amintesc dacă am lăsat fereastra deschisă. Cred că am lăsat unele lucruri nerezolvate. Am lăsat totul exact cum am găsit. Autoritățile au lăsat clădirea în părăsire.*

8. A depăşi, a întrece, a face să rămână în urma sa.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A lăsa *pe cineva* / *ceva*: în urmă.

♦ *În drumul lor au lăsat Iaşul în stânga.*

9. A amâna, a păsui, a aştepta.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A lăsa *ceva*: pe mâine, pe a doua zi, pe altă dată, pe mai târziu, de pe o zi pe alta.

♦ *Vom lăsa decizia asta pentru următoarea ședință. Am convenit să lăsăm pe altă dată discuția. Nu lăsa pe mâine ceea ce poți face astăzi. Lucrul de seară nu-l lăsa pe dimineață.*

10. A ceda, a reduce.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

♦ *Vă las tabloul cu / la o sută de lei. A lăsa mult din preţul unei mărfuri.*

11. A renunţa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lăsa *ceva*: fumatul, tutunul, băutura, mândria la o parte.

♦ *Putem lăsa deoparte micile vicii. Să lăsăm gluma la o parte!*

12. A produce, a pricinui.

$N_1 + V + N_2 // + N_3$ (D)

◊ A lăsa *ceva*: o impresie, urme, mare dezordine în urma sa, prăpăd în urma sa.

♦ *Cuvintele lui au lăsat o impresie proastă. Rana n-a lăsat cicatrice. Furtunile au lăsat zeci de case fără curent electric. Masa întinsă te lasă cu punga linsă. Întâmplarea i-a lăsat o amintire de neşters. Amintirea aceasta îi lasă în continuare un gust amar. Parazitul nu a lăsat nicio sechelă.*

A se lăsa v. pron.

1. A se aşeza, a coborî.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A se lăsa: pe un scaun, într-un fotoliu, în genunchi, la fund.

♦ *Avionul se lăsă în jos. Pasărea s-a lăsat pe o cracă. Porumbeii s-au lăsat pe acoperiș. Drojdia se lasă la fund.*

2. A se îndoi sub o povară; a se apleca.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Crengile se lasă la pământ. Frânghia se lasă sub greutatea rufelor puse la uscat. Acoperișul se lasă sub greutatea zăpezii. Casa s-a lăsat pe o parte.*

3. A renunţa, a se dezbăra.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se lăsa: de fumat, de băut, de droguri, de un viciu.

♦ *În ultimul timp s-a lăsat de furat. Ion s-a lăsat de băutură. Dă-i înainte, nu te lăsa!*

4. A veni, a începe.

$N_1 + V$

♦ *S-a lăsat gerul, ceaţa, întunericul, liniştea, seara, noaptea. Se lasă frigul, să intrăm înăuntru!*

5. A ceda, a se îndupleca.

$N_1 + V + N_2$ (N)

◊ A se lăsa: convins, învins, prins, doborât, condus, aşteptat, orbit, dirijat, călăuzit, intimidat, călcat în picioare de cineva.

♦ *El se lasă greu convins. Nu te*

lăsa tras pe sfoară. Nu te lăsa indus în eroare de calmul lui aparent.

A LĂTRA v. intr

1. A scoate sunete sacadate caracteristice speciei.

N_1 + V // + *la* N_2

◊ A lătra: la lună, la o pisică toată dimineața.

♦ *Câinii din sat latră. Câinele care latră nu mușcă. Câinele bătrân nu latră la Lună. Câinele latră la tine, dar nu te va mușca.*

N_1 + V + N_2

♦ *Câinele îi latră pe trecători. Mulţi câini latră pe urs, dar nici unul nu-l mușcă.*

2. (fig.) A vorbi întruna pe un ton de ceartă.

N_1 + V

♦ *Acum latră ca un câine. Nu mai lătra atâta.*

A LĂUDA v. tr.

A exprima prin cuvinte preţuirea faţă de cineva sau de ceva.

N_1 + V + N_2 // + *pentru* N_3

◊ A(-şi) lăuda *pe cineva* / *ceva*: un elev pentru purtare exemplară, un student pentru meritele sale, admiratorii, o marfă, calităţile cuiva, munca cuiva, lucrarea cuiva, iscusința cuiva, râvna cu care muncește cineva, singur meritele // exagerat, excesiv, foarte mult, peste măsură, din cale-afară, fără rezerve, pe merit.

♦ *Profesorul i-a lăudat pe cei mai buni elevi. Oamenii vă laudă pe amândoi. Expertul laudă lucrarea. El te laudă pentru meritele tale. Într-o conferință de presă, șeful a lăudat departamentul pentru mobilizare exemplară. Istoria vă va lăuda curajul. Fapta bună laudă pe om. Tot țiganul își laudă ciocanul.*

A se lăuda v. pron.

A spune despre sine cuvinte de laudă.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se lăuda: cu o faptă, cu succesele sale, cu generozitatea sa, cu cunoştinţele sale, cu rezultatele obţinute // singur, cam mult, în gura mare.

♦ *Nu ne putem lăuda cu realizările altora. El adesea se laudă cu aventurile sale amoroase. Ion se lăuda mereu cu copiii săi. Mătușa Maria se lăudă cu nepotul său. El se lauda ca un copil în fata părinţilor.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Se laudă că va câştiga premiul. Cine se laudă că nu e mincinos, trebuie crezut doar pe jumătate.*

A LEGA v. tr.

1. A înnoda.

N_1 + V + N_2

◊ A lega: un nod, capetele sforii, un capăt cu altul, două cabluri electrice, şorţul, o fundă, şireturile la pantofi, baierele pungii.

♦ *Mă jur că am legat ambele funii.*

2. A face să fie legat.

N_1 + V + N_2 //+ *cu* N_3 /+ *de* N_3

◊ A(-şi) lega *ceva*: o traistă, sacul, snopii, obiectele în basma, un pachet cu sfoară, bicicleta cu un lanţ de un stâlp, puşca de şa, o barcă la mal, nava la chei, nuielele la un loc, părul cu o panglică, cu o fundă; a lega *pe cineva*: la ochi //

strâns, normal, cu sârmă, cu frânghie, cu şnur.

♦ *Țăranul a legat sacii și i-a pus în căruță.*

3. A imobiliza.

$N_1 + V + N_2$ //+ *cu* N_3 /+ *de* N_3

◊ A lega *pe cineva* / *ceva*: un arestat, braţele cuiva, mâinile unui infractor la spate, picioarele calului, un câine în lanţ, o capră de un ţăruş, vitele la iesle // fedeleş, burduf, cu o frânghie, cu un lanţ, de mâini şi de picioare, strâns unul de altul, cu mâinile la spate.

♦ *Ostașii l-au legat pe prizonier cu o funie. Zeus l-a legat pe Prometeu de o stâncă.*

4. A cartona.

$N_1 + V + N_2$

♦ *În acest atelier muncitorii leagă cărți.*

5. A înfăşura, a pansa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) lega *ceva*: o rană, braţul rănit, capul cu un fular; a lega *pe cineva*: la braţ.

♦ *Trecătorii i-au legat rana cu o cârpă și l-au ajutat să se ridice.*

6. A stabili o legătură.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lega *ceva* / *pe cineva*: mai multe camere între ele, două părți ale orașului cu un pod, două localități printr-o linie de cale ferată, două idei, cuvintele cu liniuţă.

♦ *Drumul leagă două oraşe. Contractul îl leagă pe datornic de creditorul său. Un cablu leagă microfonul de difuzor. Sentimente puternice îl leagă de satul natal. El şi-a legat numele de această invenţie.*

7. (fig.) A stabili relaţii de prietenie, de dragoste, matrimoniale.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) lega: prietenie cu cineva, viaţa, soarta de cineva.

♦ *Ne leagă o strânsă prietenie. Dragostea leagă împreună toate ființele vii. Pe ei îi leagă interese comune. O relație specială îi leagă pe cei doi.*

A se lega v. pron.

1. A se pansa.

$N_1 + V +$ Circ.

◊ A se lega: la cap, la braţ, la deget.

♦ *Ostașul s-a legat la brațul rănit. Fiecare se leagă unde îl doare.*

2. A se ataşa.

$N_1 + V +$ *de* N_2

♦ *Ion s-a legat de noii săi prieteni. M-am legat mult de acest copil. S-a legat de acest oraş. Oamenii s-au legat de mine toată viața. Membrii acestei asociații s-au legat unul de celălalt și s-au susținut reciproc. Sufletele noastre s-au legat.*

3. A se agăţa de cineva căutând ceartă.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se lega *de cineva* / *de ceva*: de o femeie, de lucruri mărunte, de toate fleacurile, de un amănunt.

♦ *Bărbatul se lega de trecători, insultându-i. Nu se va lega nimeni de femeile voastre. Ce te legi de mine?*

4. A se asocia.

$N_1 + V$

♦ *Ideile se leagă între ele. În raport sunt câteva lucruri care nu se leagă.*

5. A se angaja să facă ceva.

$N_1 + V +$ *să* P

◊ A se lega: să facă ceva, să respecte clauzele unui tratat // printr-o promisiune, prin jurământ.

♦ *Mă leg să fiu credincios. Mă leg să învăţ carte. Mă leg să îndeplinesc întocmai jurământul meu.*

5. A se îngroşa, a se închega.

$N_1 + V$

♦ *Sosul se leagă.*

A LEŞINA v. intr.

A-şi pierde cunoştinţa.

$N_1 + V +$ Circ.

◊ A leşina: de oboseală, din cauza folosirii de droguri, de râs.

♦ *Bolnavul a leşinat. La auzul acestei veşti, ea a leşinat. Se îndoaie de durere și leșină. Orice om poate leșina din cauza hemoragiei. Șoferul a leșinat și a pierdut controlul vehiculului.*

A LEZA v. tr.

A aduce un prejudiciu, a ofensa, a jigni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A leza *pe cineva* / *ceva*: drepturile cuiva, interesele cuiva.

♦ *Lovitura a lezat artera pulmonară. Există dovezi că accidentul i-a lezat creierul. Această măsură lezează interesele clientului. Opera aceasta lezează demnitatea națională. Asta lezează mândria mea personală.*

A LICHIDA v. tr.

1. A desființa, a elimina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lichida *ceva*: abuzurile, lipsurile, un conflict, o nedreptate socială.

2. A face să nu existe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lichida *ceva*: o întreprindere, o asociaţie, mărfuri, baze, acţiuni, ultimele puncte de rezistenţă ale inamicului // definitiv, cu totul, prin vânzare la licitaţie.

♦ *Patronii au lichidat compania. Instanța a lichidat banca. Magazinul îşi lichidează stocul de marfă. Forțele de ordine au lichidat o celulă teroristă.*

3. A plăti o datorie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lichida *ceva*: o datorie.

♦ *Am ipotecat casa și am lichidat toate investițiile.*

4. A omorî, a asasina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lichida *pe cineva*: un informator, o persoană incomodă.

♦ *Au lichidat un individ despre care se știe c-a avut recent de-a face cu o grupare teroristă. Cât timp e în atenția presei, nu-l vor lichida.*

A LIMITA v. tr.

A fixa între anumite limite.

$N_1 + V + N_2$

◊ A limita *ceva*: porțiile, viteza de

circulaţie pe o arteră, câmpul vizual, acordarea de credite, libertatea de acţiune, importul, cheltuielile la minimul necesar, subiectul, activitatea, iniţiativa, puterea, ambiţiile cuiva // prin reguli, prin dispoziţii.

♦ *Guvernul limitează, fără o justificare solidă, dreptul la întruniri. Poliția a limitat accesul în oraș. Mobilitatea va limita creșterea șomajului în rândul tinerilor. Aceste măsuri vor limita riscurile de poluare.*

A se limita v. pron.

A se mărgini, a se îngrădi.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se limita *la ceva*: la domeniul său de activitate, la lucrurile cele mai importante, la ceea ce este esenţial.

♦ *Medicii s-au limitat la un ciclu de tratament. Poliția a limita accesul în oraș. Agenția s-a limitat la examinarea documentației transmise.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Părțile s-au limitat să prezinte argumentul fără a-l susține cu vreun element de probă concret.*

A LIMPEZI v. tr.

1. A curăța de impurități, a face limpede.

N_1 + V + N_2

♦ *Bucătarul limpezește supa folosind o sită. Gerul limpezește aerul.*

2. A clăti.

N_1 + V + N_2

♦ *Mama limpezește albiturile.*

3. A clarifica, a lămuri.

N_1 + V + N_2

◊ A limpezi *ceva*: o problemă, un caz, o chestiune, gândurile, mintea, sufletul, creierul la aer curat.

♦ *Am nevoie să-mi limpezesc gândurile. Mă bucur că am limpezit atmosfera. Ceaiul de păpădie limpezește vederea. Alegerile au limpezit situația.*

A se limpezi v. pron.

1. A deveni clar, deslușit.

N_1 + V

♦ *Apa se limpezește. Vinul s-a limpezit.*

2. A se însenina.

N_1 + V

♦ *Cerul se limpezește. Vremea s-a limpezit.*

3. A se clarifica, a se lămuri.

N_1 + V

♦ *Sunt sigur că lucrurile se vor limpezi. El a stat ascuns până s-a limpezit situaţia. Am să aștept până mi se limpezesc gândurile.*

A LINIŞTI v. tr.

1. A face să înceteze zgomotele, să înceteze o acțiune, un proces.

N_1 + V + N_2

◊ A linişti *pe cineva*: un copil care plânge, mulţimea agitată, spiritele.

♦ *Polițiștii au reușit să-i liniștească pe fanii agitați.*

2. A determina să fie lipsit de griji, de frământări.

N_1 + V + N_2

♦ *Mama e îngrijorată, linişteşte-o! Nu au făcut nimic pentru a linişti*

opinia publică. Nimeni nu mă liniștește ca tine. Poate că aceste cuvinte vă vor liniști. Îmi place să cos, mă liniștește.

3. A alina, a ușura, a astâmpăra.

$N_1 + V + N_2$

◊ A liniști *ceva*: setea, durerea, supărarea, mânia, nervii, conştiinţa, o emoţie, temeri, bănuieli, îndoieli.

♦ *Tabletele i-au liniștit durerea. Simpla ei chemare îmi liniștește sufletul.*

A se linişti v. pron.

1. A ajunge la stare de linişte; a-și recapătă calmul.

$N_1 + V$

♦ *Vecinii s-au liniștit, nu mai fac zgomot. Bolnavul s-a liniştit.*

2. A se domoli, a înceta.

$N_1 + V$

♦ *Furtuna / marea / vântul s-a liniştit. Durerea s-a liniştit. Spiritele s-au liniştit. Să sperăm că lucrurile se vor liniști după asta. Ion s-a liniştit în privinţa acestui subiect neplăcut.*

A LIPI v. tr.

1. A uni piese cu ajutorul unei substanţe cleioase.

$N_1 + V + N_2$

◊ A lipi *ceva*: un plic, afişe, o planşă într-o carte, un timbru pe plic, un afiş pe un perete, hârtiile cu clei.

♦ *A lipit paginile rupte ale cărții. Ieri băieţii au lipit afișe pe ușa secției de poliție. Opozanții au lipit sute de fotografii peste tot. Bărbatul a lipit anunțuri prin tot orașul.*

2. A pune în strânsă apropiere, a atinge de...

$N_1 + V + N_2 + de\ N_3$

◊ A-şi lipi: obrazul de fereastră, urechea de uşă.

♦ *Băiatul și-a lipit mâinile de calorifer.*

3. A întinde pe o suprafaţă un strat de lut.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Femeia a lipit pereţii casei cu lut.*

A se lipi v. pron.

1. A se prinde, a se fixa de...

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A se lipi *de ceva*: de pantof, de pământ, de fundul tigăii, de zid // prin ardere.

♦ *Mierea se lipeşte de degete. Mămăliga s-a lipit de ceaun. Tocana se lipeşte de cratiţă. Nu se lipeşte învăţătura de el. Somnul nu se lipea de mine. Bolile nu se lipesc de mine. Mi s-a lipit limba de cerul gurii. Era o căldură de i se lipeau hainele de corp.*

2. A se ataşa, a se apropia strâns.

$N_1 + V + de\ N_2$

♦ *Copilul se lipește de mama sa. Ajuns prin aceste locuri, s-a lipit de niște străini.*

A LIPSI v. intr.

1. A absenta.

$N_1 + V + de\ la\ N_2$

◊ A lipsi: de la o întâlnire, de la apel, de la şcoală, de la datorie, de la o şedinţă, de la o prelegere, de la un antrenament, de la o aniversare, de acasă, de la proces

după ce a fost eliberat pe cauţiune // nemotivat, din cauză de boală.

♦ *Mulți elevi au lipsit azi de la ore. Ion a lipsit de la o singură ședință. Băiatul a lipsit de acasă azinoapte. De ce aţi lipsit de la cursuri? Vei lipsi mult timp?*

2. A nu exista; a nu fi suficient.

N_1 + V

♦ *La cămaşă lipsește un nasture. De pe piaţă lipsesc alimentele de bază. Comisia a constatat că lipsește o sumă importantă de bani. De când lumea s-a zidit, interesul n-a lipsit. Ocaziile nu lipsesc. Lipseşte o pagină. Asta mai lipsea!*

2. v. tr. A nu avea, a nu ajunge.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A-i lipsi *ceva cuiva*: o anumită sumă de bani, cele de trebuinţă, organizarea, metoda, fermitatea, o oarecare discreţie, căldura umană.

♦ *Lor le lipsesc specialişti cu experiență. Ne lipsește echipamentul corespunzător. Lui îi lipsea experienţa. Vremea îmi lipseşte. Îi lipsește orice simț al umorului. Lumii îi va lipsi intelectul lui scânteietor. Îmi va lipsi mult ajutorul tău. Ce-ţi lipseşte?*

3. v. tr. A-l face pe cineva să ducă lipsă de ceva.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A lipsi *pe cineva*: de hrană, de adăpost, de cele necesare, de ajutor, de afecţiune, de părinţi, de dreptul de proprietate, de vlagă, de viaţă, de vigoare, de drepturi, de strălucire, de putere; a lipsi *ceva*: de orice valoare, de orice sens, de conţinut, de efect.

♦ *Războiul l-a lipsit pe copil de părinţi.*

A se lipsi v. pron.

A renunţa la ceva sau la cineva.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se lipsi: de serviciile cuiva.

♦ *El s-a lipsit de averea strânsă de-a lungul vieţii pentru a-și face fericite fiicele. Nu mă pot lipsi mult timp de automobil.*

A LOVI v. tr., v. intr.

1. A izbi, a bate.

N_1 + V + N_2

◊ A lovi *pe cineva / ceva*: un copil, un duşman, o maşină, mingea // cu palma, cu pumnul, cu cotul, cu stânga, cu picioarele, cu copitele, cu băţul, cu o măciucă, cu buzduganul, cu patul puştii, cu toată puterea, în cap, în piept, în fluierul piciorului, sub centură, peste degete, rău, zdravăn, cu toată forţa, cu violenţă, pe la spate, când e la pământ.

♦ *I-a lovit unul de-al lor. Îl lovi drept în nas. Și-a lovit degetul cu ciocanul. Fotbalistul lovește mingea. Au abandonat vehiculul după ce au lovit zidul. Valurile lovesc zidurile. Ciocanul lovește nicovala.*

N_1 + V + *în* N_2 // + *cu* N_3

◊ A lovi: cu pumnul în masă, cu piciorul în uşă, cu praştia în vrăbii, în toate direcţiile, în clape.

♦ *El lovi în masă cu putere.*

2. A atinge, a nimeri, a pocni.

N_1 + V + N_2

♦ *Fulgerul a lovit avionul în timpul zborului.*

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Ploaia loveşte în geam.*

3. v. intr. (fig.) A prejudicia, a păgubi.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A lovi *în ceva*: în drepturile cuiva, în interesele cuiva, în reputaţia cuiva.

♦ *Reforma loveşte în performanţele şcolii. Terorismul loveşte in turism.*

4. A ataca, a izbi.

N_1 + V + N_2

◊ A lovi *pe cineva* / *ceva*: duşmanul cu o sabie, cu o săgeată, ţinta cu un proiectil.

♦ *Atacatorii au lovit flancurile armatei inamice. Proiectilele au lovit tancul. Avioanele au lovit ținte de la periferiile orașului.*

A se lovi v. pron.

A se izbi, a da peste ..., întâlni un obstacol în cale; (fig.) a întâmpina dificultăţi.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se lovi *de ceva*: de o piatră, de un zid, de o mobilă, de colțul mesei, de un obstacol, de stâncă, cu capul de un perete, de un refuz, de o opoziţie puternică, de o piedică, de dificultăţi.

♦ *S-a lovit de tejghea. Valurile se lovesc de mal. Vasul s-a lovit de o stâncă. S-a lovit cu capul de birou înainte să cadă. Până nu te lovești cu capul de pragul de sus, nu-l vezi pe cel de jos.*

N_1 + V + *la* N_2

◊ A se lovi: la cap, la genunchi, la cot.

♦ *S-a lovit la fluierul piciorului în cădere.*

A LUA v. tr.

1. A apuca cu mâna, a ţine, a duce în alt loc.

N_1 + V + N_2 // + *de* N_3

◊ A lua *ceva*: un ziar, o carte, receptorul, aparatul de fotografiat; a lua *pe cineva*: un copil în braţe, o fată de mâna, de braţ, de talie.

♦ *A luat o carte și a început să citească. Şi-a luat toate lucrurile cu el. Poliția a luat toate lucrurile inculpatului. Ia acest geamantan! Credem că șotul dumneavoastră a luat copilul.*

2. A scoate o cantitate, o porţiune din ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva*: apa cu găleata, o probă de sânge.

♦ *Credincioșii au luat apa sfințită.*

3. A mânca sau a bea puţin; a înghiți.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva*: o felie de tort, un păhărel de vin, o doctorie, sirop de tuse.

♦ *Copilul a luat o felie de pepene verde.*

4. A-şi pune o haină pe sine.

N_1 + V + N_2

♦ *Ia-ți paltonul, afară e frig.*

5. A îndepărta, a înlătura, a scoate ceva din locul în care se află.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A lua *ceva* / *pe cineva*: un mâr din coş, florile de pe masă, o carte de pe raft, stiloul din servietă, un ciob de jos, pălăria de pe cap, o carte din bibliotecă, un tablou de

pe perete, vase din dulap, bani din casă, apă din fântână, copilul din căruț.

♦ *Tata a luat tabloul de pe perete azi-dimineață.*

6. A deposeda pe cineva de un lucru, a-l priva de un drept, de o favoare, a confisca.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D) / + *de la* N_3

◊ A lua *ceva cuiva*: unui copil o jucărie, actele, banii, bijuteriile, un lucru străin, tot din casă, averea cuiva // în mod ilegal, cu de-a sila.

♦ *Poliţistul i-a luat permisul. Hoţul i-a luat portmoneul. Statul le-a luat țăranilor pământul. Mereu îmi ia rucsacul fără să-mi spună. Haiducii luau de la bogaţi ca să dea la săraci. Îi dai un deget și îți ia mâna toată.*

7. A căpăta, a primi.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva*: un premiu, un titlu, un cadou, mită, note, bani.

♦ *Mi-am luat salariul. El a fost acuzat de procurori că a luat mită. Elevul a luat o notă mare.*

8. A găsi pe cineva sau ceva, a procura ceva.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A-şi lua *ceva*: pantofi, mobilă nouă, bilete la teatru, marfă ieftină, o casă cu chirie // pe datorie.

♦ *Din acest magazin mi-am luat costumul. Și-a luat un dicționar de la librărie. Egiptenii luau ingrediente pentru mumificare din toată lumea. N-am de unde să iau această carte. Ieftin iei, ieftin porți.*

9. A duce cu sine.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva* / *pe cineva*: traista, umbrela, un autostopist, pasageri, pe un coleg cu maşina, copiii în călătorie // pe sus, pe nepusă masa.

♦ *Ion i-a luat pe copii la cinema. Trec să te iau pe la ora trei.*

9. A angaja pe cineva într-o anumită calitate, a primi la sine.

N_1 + V + N_2 // + *ca, drept, în calitate de* N_3

◊ A lua *pe cineva*: un avocat, un profesor particular pentru meditații, o femeie de serviciu // ca secretar, ca asociat, ca / drept martor.

♦ *Acuzatul și-a luat un avocat. Și-a luat un ajutor tânăr care e foarte conștiincios în meserie. El a luat-o pe vecina sa ca secretară.*

10. A cuceri.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva*: o cetate, o fortăreaţă, poziţiile duşmanului // cu asalt.

♦ *După lupte crâncene trupele au luat orașul.*

11. A merge cu un mijloc de transport.

N_1 + V + N_2

◊ A lua *ceva*: autobuzul, troleibuzul, tramvaiul, un taxi, metroul, primul tren, avionul.

♦ *Apoi au luat avionul spre Berlin. Odată am luat metroul împreună. Am văzut cum au luat un taxi.*

12. A-şi asuma, a se angaja.

N_1 + V + N_2

◊ A-și lua *ceva*: o sarcină, un angajament, obligația de a face ceva, răspunderea pentru ceva, apărarea cuiva, conducerea, postul în primire.

♦ *Ion și-a luat sarcina prea în serios. El încearcă să ia conducerea trupei.*

13. A contracta o boală molipsitoare.

N_1 + V + N_2

◊ A lua: o boala, o gripa, o răceală, o viroză.

♦ *S-a vaccinat, însă a luat o boală neaşteptată.*

14. A trata într-un anumit fel, a privi.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A lua *pe cineva* / *ceva*: ușor, în serios, cu răbdare, drept altcineva, drept ceea ce nu e, de bune spusele cuiva.

♦ *Localnicii îl iau drept un vrăjitor. Ia lucrurile ușor. Drept cine mă iei?*

15. A porni, a pleca într-o direcţie oarecare.

N_1 + V + N_2

◊ A o lua: spre casă, într-o anumită direcţie, în altă direcție, la drum, la dreapta, la stânga, la fuga, la goană.

♦ *Mașina a luat-o spre oraș.*

16. A cuprinde.

N_1 + V + N_2

♦ *M-a luat frica.*

A se lua v. pron.

1. A se apuca.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Copiii s-au luat de mână.*

2. A începe.

N_1 + V + N_2

♦ *Doi șoferi s-au luat la bătaie în plină stradă. Protestatarii s-au luat la ceartă cu jandarmii.*

3. A se căsători.

N_1 + V + Circ.

◊ A se lua: de tineri, din dragoste.

♦ *S-au luat de tineri, întocmai cum este tradiția.*

A LUCI v. intr.

A răspândi lumină; a reflecta lumina; a străluci.

N_1 + V

♦ *Stelele lucesc în noapte. Gheaţa luceşte în soare. Îi lucesc ochii de bucurie. Nu tot ce lucește e aur. Îi lucește fața ca luna plină.*

A LUCRA v. intr.

1. A munci.

N_1 + V + *ca, în calitate de* N_2

◊ A lucra: ca muncitor, ca mecanic, ca tehnician, ca inginer, ca medic, ca profesor la o școală, ca salariat, ca detectiv, ca servitor, ca dactilografă // încet, conștiincios, cu râvnă, din greu, pe brânci, pe spetite, cât doi, ca un rob, opt ore pe zi, în acord, după grafic, în două schimburi, cu ziua, nopţile, în pierdere, de pomană.

♦ *Toată săptămâna am lucrat până târziu.*

N_1 + V + Circ.

◊ A lucra: la fabrică, la uzină, la întreprindere, la căile ferate, la o companie, la o firmă, la un ziar, la televiziune, la vamă, pe un vas fluvial, pe câmp, în producţie, în port, în cercetare, la domiciliu.

♦ *Tipul acesta lucrează într-o bancă.*

N_1 + V + *la* N_2

◊ A lucra: la un proiect, la o invenție, la o temă, la o problemă, la o carte, la o povestire, la un roman.

♦ *Scriitorul lucrează la un nou roman. Detectivul lucrează la acest caz. Oamenii de știință lucrează la stabilizarea ADN-ului uman.*

N_1 + V + *pentru* N_2

♦ *Cândva a lucrat pentru Ministerul Securității. El a lucrat pentru serviciile străine de spionaj.*

2. v. tr. A prelucra, a cultiva.

N_1 + V + N_2

◊ A lucra *ceva*: lemnul, metalul, pământul, livadă // cu un instrument, cu o sculă, cu acul, cu grebla, cu sapa, cu plugul, cu tractorul, cu buldozerul.

♦ *Olarul lucrează lutul pentru a face ulcioare. Fermierii lucrează pământul cu maşini agricole moderne.*

3. A confecționa, a perfecționa.

N_1 + V + N_2

◊ A lucra *ceva*: un pulover, un costum, o rochie, un mantou, un text.

♦ *Meșterul a lucrat un costum popular.*

4. (fig.) A unelti împotriva cuiva.

N_1 + V + N_2

♦ *În toți acești ani el m-a lucrat pe la spate.*

A LUMINA

1. v. intr. A emite, a răspândi lumină.

N_1 + V

♦ *Soarele luminează slab în timpul iernii. Luna luminează în noapte. E cel mai frumos licurici care a luminat vreodată.*

2. v. tr. A revărsa lumină.

N_1 + V + N_2

◊ A lumina *ceva* / *pe cineva*: faţa, drumul, o stradă, scena, calea cuiva // cu o lanternă, cu reflectoarele.

♦ *Lampa luminează încăperea. Soarele luminează culmile munţilor. Fulgerul luminează cerul.*

3. A instrui.

N_1 + V + N_2

◊ A lumina: masele, poporul.

♦ *Lectura textului vă va lumina mințile. Profesorul ne va lumina. Poate cursul de astăzi le va lumina.*

4. A înveseli, a însenina.

N_1 + V + N_2

♦ *Ochii îi luminează chipul. O străfulgerare de bucurie îi luminează chipul.*

A se lumina v. pron.

1. A se umple de lumină, a deveni luminos.

N_1 + V

♦ *Cerul s-a luminat, de parcă ar fi fost zi. Faţa i s-a luminat. Ochii se luminează de bucurie.*

V

♦ *Liniște-te, se va lumina curând. Se luminează de ziuă. Se luminează când sunteți prin preajmă.*

2. A se lămuri.

N_1 + V

♦ *S-a luminat totul.*

A LUPTA v. intr.

1. A fi în conflict cu cineva; a se bate corp la corp.

N_1 + V + *cu, împotriva, contra* N_2 / + *pentru* N_2

◊ A lupta: cu un duşman puternic, cu năvălitorii, împotriva cotropitorilor, împotriva invadatorilor, contra unui adversar cu propriile sale arme / pentru Patrie, pentru independenţă.

// pe front, pe baricade, corp la corp, cot la cot, umăr la umăr, cu sabia, cu lancea, cu arma în mână, cu mijloace nepermise, vitejeşte, eroic, cu curaj, cu dârzenie, cu înverşunare, din răsputeri, cu disperare, pe viaţă şi pe moarte, până la victoria finală, până la capăt.

♦ *Ostașii luptă pentru fiecare petec de pământ. Ei au luptat pentru libertatea și independența poporului nostru.*

2. (fig.) A se strădui să învingă o greutate sau să obţină ceva.

N_1 + V + *cu, împotriva* N_2 / +*pentru* N_2

◊ A lupta: cu sărăcia, cu foamea, cu seceta, cu greutățile, cu ispita, cu un flagel / împotriva greutăţilor, împotriva obstacolelor, împotriva nedreptăților, împotriva abuzurilor, împotriva corupției, împotriva prejudecăților, împotriva birocraţiei, împotriva oboselii, împotriva unui flagel / pentru existenţă, pentru libertate, pentru putere, pentru drepturi egale, pentru salarii egale, pentru un premiu, pentru propriile interese, pentru victorie, pentru o anumită cauză, pentru un viitor mai bun.

♦ *Noi vom lupta cu îndârjire împotriva fumatului. Acum el lupta pentru viaţa lui. Noi vom lupta pentru tine. Ei au luptat pentru a păstra ordinea și liniștea.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Noi vom lupta să ne luăm înapoi casa și libertatea. Politicienii luptă să se mențină la putere. Omenirea luptă să oprească distrugerea planetei.*

A se lupta v. pron.

1. A purta război.

N_1 + V + *cu, împotriva* N_2 / +*pentru* N_2

◊ A se lupta: cu dușmanul, cu toţi adversarii.

♦ *Ei se lupta pentru țara lor. Ostașii s-au luptat eroic pentru recucerirea orașului.*

2. (fig.) A se strădui să învingă o greutate sau să obţină ceva.

N_1 + V + *cu* N_2 / + *pentru* N_2

◊ A se lupta: cu o problemă, cu o întrebare, cu o dificultate, cu moartea, cu morile de vânt / pentru o proprietate, pentru copiii săi.

♦ *Tinerii se luptă cu toate obstacolele. Ei se lupta pentru viețile lor.*

N_1 + V + *să* P

◊ A se lupta: să obţină bani, o situaţie, din greu să facă ceva.

♦ *Firma se luptă să supraviețuiască. Pompierii se luptă să salveze orașul de la un dezastru.*

M

A MAJORA v.tr.

A mări.

$N_1 + V + N_2$

◊ A majora *ceva*: preţul, chiria, salariile, taxele, impozitele, fondurile, capitalul, suportul pentru afaceri, alocaţiile pentru învăţământ.

♦ *Autoritățile au majorat prețul carburanților. Operatorii privați au majorat taxele de publicitate. În viitor, schimbările climatice vor majora prețurile asigurărilor. Modificările menționate au majorat bugetul inițial cu cincizeci la sută.*

A MANIFESTA

1. v. tr. A exprima prin atitudine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) manifesta *ceva*: un sentiment, o dorinţă, o preocupare, o atitudine de superioritate, un viu interes faţă de ceva, o stimă profundă pentru cineva, o rezervă faţă de cineva, o totală lipsă de consideraţie faţă de cineva, bunăvoinţa, surpriza, simpatia, ataşamentul, entuziasmul, curiozitatea, iritarea, indignarea, supărarea, enervarea, mânia, furia, autoritatea, respectul faţă de cineva, indiferenţă faţă de ceva, nepăsarea faţă de ceva, dispreţul faţă de cineva, scârba faţă de cineva, hotărârea de a face ceva.

♦ *Participanții au manifestat interes pentru subiectele abordate. Unii tineri au manifestat reticență față de temele de discuţie. Întotdeauna a manifestat o mare înțelegere pentru tine. Am manifestat întotdeauna grija față de dumneata. Unii pacienţi au manifestat un răspuns clinic nesatisfăcător la tratament.*

2. v. intr. A demonstra, a face o manifestaţie.

N_1 + V + *pentru* N_2 / + *împotriva* N_2

◊ A manifesta *pentru ceva*: pentru pace, pentru o anumită revendicare, împotriva războiului // pașnic, zgomotos.

♦ *Masele de oameni au manifestat împotriva regimurilor totalitare.*

A se manifesta v. pron.

A se face simţit, a se arăta.

N_1 + V + *în, prin* N_2

♦ *Boala se manifestă prin febră. Bronşita se manifestă la început printr-o tuse seacă. Inflația se manifestă prin creșterea continuă a prețurilor. Aceste capacități se pot manifesta într-un număr infinit de moduri. Dorința de dominație se manifestă într-un comportament violent. Pe piaţa se vor manifesta din ce în ce mai des fluctuaţii bruşte ale preţurilor.*

$N_1 + V + N_2$ (N) + *față de, cu* N_3

♦ *Politicianul s-a manifestat prietenos fata de ziariști. Individul s-a manifestat agresiv cu trecătorii.*

A MARCA v. tr.

1. A aplica un semn distinctiv.

$N_1 + V + N_2$

◊ A marca *ceva* / *pe cineva*: un loc pe hartă, hotarul, un articol, un eveniment, ora exactă, ora la care începe munca, un jucător / cu un semn, cu ocru, cu diferite culori.

♦ *Trebuie să semnaţi chiar aici unde am marcat cu X. Înainte să lase banii, a marcat bancnotele. Păcatele lui ne vor marca pe noi toţi.*

2. A constitui o trăsătură specifică, a reprezenta.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Acest lucru marchează o cotitură în viaţa lor. Aceste evenimente marchează o intensificare a crizei. Două evenimente cu adevărat istorice au marcat sfârşitul acestui an. Instabilitatea politică și incapacitatea de a lansa reforme de amploare au marcat viața politică a țării. Negocierile vor marca o nouă fază a relaţiilor dintre cele două țări. Aceste schimbări au marcat un progres la nivelul tehnologiei.*

3. A delimita.

$N_1 + V + N_2$

◊ A marca *ceva*: direcţia, o cale, o potecă prin munți, un drum în pădure, drumul prin crestături pe copaci // cu ţăruşi, cu steguleţe, cu pari, cu balize luminoase.

♦ *Acest stâlp marchează limita proprietăţii noastre. Arbuştii marchează linia pădurii. Pietrele din cimitir marchează locurile de veci ale ostaşilor căzuţi în timpul războiului.*

4. A înregistra, a înscrie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A marca *ceva*: un punct, un gol, o sută de puncte, maximum de puncte dintr-o singură lovitură, un punct împotriva cuiva.

♦ *Ultima oară când am jucat împotriva lor, am marcat de patru ori. Jucătorul a marcat douăzeci de puncte. Fotbalistul a marcat un gol cu capul.*

A MĂRI v. tr.

1. A face să devină mai mare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mări *ceva*: o gaură, o rochie, o încăpere, un magazin.

♦ *Ion și-a mărit casa.*

2. A spori, a crește, a ridica, a intensifica.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mări *ceva*: producţia, salariul, preţurile, eforturile, pasul, puterea, autoritatea, cheltuielile, viteza, cota de participare într-o afacere, oferta, impozitul pe venit cu un procent, distanţa, tensiunea, reputaţia cuiva, conţinutul de fosfor, miza, confuzia, şansele de reuşită, preţul cu 10 lire sterline // la maximum, de o sută de ori, la scară largă, prin înmulţire.

♦ *Vânzătorii au mărit preţurile. Întreprinderea a mărit volumul exportului. Bogații și-au mărit averea cu milioane de dolari. Aceste lucruri au mărit valoarea casei. Acest motor măreşte viteza maşinii. Şi-a mărit eforturile.*

3. A reproduce la o scară mai mare.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Fotograful a mărit imaginea pasagerului. Dacă vom mari acea parte a fotografiei, îl vom recunoaște. Privind mai atent acest film, am mărit fată victimei.*

A se mări v. pron.

1. A deveni mare.

$N_1 + V$

♦ *Zilele se măresc. Numărul locuitorilor s-a mărit. Nivelul apei se mărește într-un ritm alarmant. Distanța dintre noi se mărește puțin. Puterea lui se mărește. Am auzit că lista de suspecți se mărește. Deficitul bugetar se mărește considerabil. Durata medie a vieţii s-a mărit. Zgomotul s-a mărit. Vântul s-a mărit.*

2. A creşte în vârstă.

$N_1 + V$

♦ *Copiii se măresc.*

A MĂRITA v. tr.

A căsători.

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

♦ *Şi-a măritat fata cu un militar.*

A se mărita v. pron.

A se căsători.

$N_1 + V + cu\ N_2$

♦ *Fata vecinilor s-a măritat cu un profesor. Toate trei fetele s-au măritat cu niște tineri de treabă. Fata visează să se mărite cu un prinț.*

A MĂRTURISI v. tr.

1. A spune, a declara, a face o depoziţie în faţa unui organ de justiţie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mărturisi *ceva*: adevărul, fapta, un secret // fals.

♦ *Căpitanul și echipajul au mărturisit tot. Inculpatul a mărturisit adevărul în faţa tribunalului.*

$N_1 + V + că\ P$

♦ *Mărturisesc că-mi place foarte mult să citesc. Mărturisesc că n-am înţeles. Doi țărani au mărturisit că așa este. Personalul casei a mărturisit ca soțul ei o bătea. Vă mărturisesc că atitudinea lui îmi displace. Ion le mărturisește că îi este frică de bătrânețe.*

2. A recunoaşte ca adevărat, a da pe faţă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mărturisi *ceva*: un păcat, o greşeală, crima // sincer, în mod deschis, în mod franc, pe faţă.

♦ *Ei îşi vor mărturisi fărădelegile lor. Şi-a mărturisit greșelile. Complicii au mărturisit toate crimele. A mărturisit interesul lui pentru acest proiect. I-a mărturisit dragostea lui.*

A se mărturisi v. pron.

A se spovedi.

$N_1 + V + N_2\ (D)$

♦ *S-a mărturisit preotului. Azi, m-am mărturisit fraților mei și am promis să nu mai păcătuiesc.*

A MĂSURA v. tr.

1. A evalua ceva prin raportare la o unitate dată.

$N_1 + V + N_2$

◊ A măsura *ceva*: lungimea, lăţimea, adâncimea, înălţimea, volumul, capacitatea unui butoi, dimensiunea unui lucru, grosimea gâtului, temperatura aerului, presiunea gazului, lungimea camerei, o stofă, un teren, un zid //

cu palma, cu piciorul, cu metrul, cu ruleta.

♦ *Sateliții au măsurat cu acuratețe temperatura de pe alte planete. Experții în astronomie au măsurat ciclul solar cu o mare precizie. Barometrul măsoară presiunea atmosferică. Aceste studii au măsurat rata de vindecare a infecţiilor respective. Nu măsura pe altul cu palma ta.*

2. A cerceta cu privirea.

N_1 + V + N_2

♦ A măsura *pe cineva*: cu atenţie, cu privirea, din ochi, din cap până în picioare.

3. A chibzui, a cumpăni.

N_1 + V + N_2

♦ *El este un om care îşi măsoară cuvintele. Măsoară de două ori şi croieşte o dată.*

A se măsura v. pron.

A se compara, a se înfrunta.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *S-a măsurat cu un vechi duşman al său. Adversarii s-au măsurat din ochi. Nimeni nu se poate măsura cu el.*

A MÂNA v. tr.

A îndemna la mers, a dirija mersul unui vehicul cu tracțiune animală.

N_1 + V + N_2

◊ A mâna *ceva* / *pe cineva*: un animal, vitele, oile, caii, vânatul, inamicul.

♦ *Ion a mânat vitele la iarmaroc. Văcarul a mânat cireada de vite la pășune. Comandantul a mânat escadrila într-o acțiune prematură. Vântul puternic a mânat flăcările spre centrul orașului.*

A MÂNCA v. tr.

1. A mesteca în gură alimentele şi a înghiţi.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A mânca *ceva*: fructe, borş, un sandviş, un ou, tot untul, peşte, pâine, legume, orice, de toate, iarbă, numai mâncăruri alese, multă carne, pâine cu unt, ciorba cu lingura // bine, mult, puţin, fără poftă, cu poftă, cu plăcere, lacom, cu lăcomie, cu nesaţ, copios, cât şapte, ca un lup, până la săturare, în grabă, hulpav, fără pâine, de trei ori pe zi.

♦ *A mâncat toată prăjitura. N-a mâncat decât câteva fructe. Mănâncă foarte puţin. Trebuie să mâncaţi ceva, altfel o să vă îmbolnăviţi. Tigrul îşi mănâncă prada. El nu mănâncă brânză. El mănâncă cât doi.*

2. A cheltui, a risipi.

N_1 + V + N_2

◊ A mânca *ceva*: averea părinților, economiile soţiei, banii întreprinderii.

♦ *Şi-a mâncat tot capitalul. Şi-a mâncat averea. A mâncat mulţi bani cu treaba aceasta.*

3. A roade, a distruge.

N_1 + V + N_2

♦ *Rugina mănâncă fierul. Moliile au mâncat haina. Apele râului mănâncă încet malul. Omizile au mâncat frunzele copacilor. Şoarecii mi-au mâncat câteva cărţi. (fig.) Excesele / abuzurile de tot felul i-au mâncat sănătatea.*

4. A avea o senzaţie de mâncărime.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Mă mănâncă capul. Îl mănâncă pielea, piciorul, spatele, pe spate.*

5. A înţepa.

♦ *Ne mănâncă ţânţarii.*

6. v. intr. A lua masa.

$N_1 + V$

◊ A mânca: de dimineaţă, de prânz, de seară, de post, de frupt, de dulce.

♦ *Mănânc la restaurant din când în când.*

A se mânca v. pron.

(fig.) A se certa.

♦ *Colegii se mâncau între ei.*

A MÂNGÂIA v. tr.

1. A atinge uşor cu palma.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mângâia *pe cineva* / *ceva*: un copil, un căţel, părul cuiva // pe creștet, pe cap, pe obraz, sub bărbie.

♦ *Mângâie copilul numai când doarme. Mama mângâie obrazul fetiţei. Am mângâiat iepurașul și nici nu s-a mișcat. Când ai mâna în gura leului e mai bine să-l mângâi pe cap.*

2. A încuraja, a consola.

$N_1 + V + N_2$

◊ A mângâia *pe cineva* / *ceva*: pentru pierderea suferită, pentru necazurile abătute asupra cuiva, durerea cuiva // cu speranţe, cu privirea.

♦ *S-a dus să-l mângâie în durerea lui. I-a mângâiat după întristarea lor.*

A se mângâia v. pron.

A se împăca cu o idee, cu o situaţie; a se consola.

$N_1 + V +$ *cu* N_2

◊ A se mângâia: cu iluzii, cu ideea că..., cu gândul că...

♦ *E specific omului să se mângâie cu iluzii. Neputând ajunge la struguri, vulpea se mângâie cu ideea că sunt acri, necopți.*

A MEDITA

1. v. intr. A gândi îndelung asupra unui lucru.

$N_1 + V +$ *la, asupra* N_2

◊ A medita *la ceva* / *asupra a ceva*: la sine însuşi / asupra unei probleme, asupra unor gânduri mai vechi, asupra tipului de cadou pe care să-l cumpere // profund, îndelung, serios, adânc.

♦ *Poate că el meditează la răspunsul său. Ei au meditat toată ziua la planul lor. Informaticienii meditează asupra relaţiei pe care o avem cu informaţia. Criticul a meditat asupra rolului literaturii în societatea contemporană.*

2. v. tr. A da lecții particulare unui elev.

$N_1 + V + N_2$

◊ A medita *pe cineva*: un elev pentru un examen.

♦ *Profesorul l-a meditat la matematică în această dimineață.*

A MENŢINE v. tr.

A păstra.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A(-și) menţine *ceva*: ordinea, o tradiţie, o metodă, disciplina, direcţia, obiceiurile, legea în vigoare, valabilitatea, forma fizică, silueta, frumusețea, sănătatea, autoritatea, echilibrul, părerea,

afirmaţia, hotărârea, promisiunea, spusele, punctul de vedere, buna dispoziție. A menţine *pe cineva*: curat, într-un post, în serviciu, în activitate, într-o stare de incertitudine.

♦ *Producătorii și-au menținut investițiile la nivelul absolut necesar pentru a continua să funcționeze. Angajații vor menține cel mai înalt nivel al profesionalismului. Teama va menține sistemele locale în funcțiune. Vom menține unitățile noastre înarmate și pregătite pentru apărare. Își poate menține poziția pentru multă vreme. Unele țări şi-au menţinut impozitele reduse. Așa am menținut echilibrul.*

A se menţine v. pron.

A rămâne neschimbat, a persista.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se menţine: în şa, la suprafaţa apei, pe primul loc, într-o poziţie de frunte, în pas cu ceva, pe linia de plutire, pe poziţii, în centrul atenţiei în formă, într-o formă fizică bună.

♦ *Vremea se menţine frumoasă. Gerul se menține. Piaţa se menţine ridicată. Trupele se mențin pe poziții. Eu sper ca relațiile stabilite se vor menține în continuare. Afacerile tale se vor menține la înălţime. Aceste tendințe nu se vor menține în viitor.*

A MENŢIONA v. tr.

A semnala ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A menţiona *ceva* / *pe cineva*: fapte, numele cuiva, obiectivele cercetării.

♦ *Te rog, nu menţiona numele meu. Autorii strategiei menţionează necesitatea unei strânse cooperări cu vecinii. Gardienii au menționat lupte între cei doi.*

N_1 + V + că P

♦ *Comisia menționează că abordarea sa este consecventă. Antrenorul a menţionat că principala sa preocupare este să pregătească echipa pentru meci.*

A MERGE v. intr.

1. A se mişca dintr-un loc în altul, deplasându-se; a circula; a zbura; a pluti.

N_1 + V // + Circ.

◊ A merge: pe jos, călare, încet, târâş-grăpiş, la pas, cu paşi măsuraţi, cu paşi mari, cu paşi repezi, la trap, în buiestru, cu mare viteză, ca vântul şi ca gândul, ca după mort, ca melcul, ca o pisică, ca o raţă, ca racul, cu bicicleta, cu trenul, cu avionul.

♦ *Copilul începe să meargă. Maşina merge cu o sută de kilometri pe oră. Ambulanţele merg cu toată viteza. Mergem de o oră şi jumătate. Autobuzele nu merg.*

2. A se duce, a se îndrepta spre...

N_1 + V + Circ.

◊ A merge: acasă, în grădină, la şcoală, la câmp, la lucru, la gară, la teatru, la culcare, la plimbare, înainte, la stânga, drept la ţintă, la nimereală, împotriva curentului, împotriva vântului.

♦ *Ei mergeau unul în întâmpinarea celuilalt. Autobuzul merge până în satul vecin. Trenul merge la Bucureşti.*

3. A însoţi, a acompania.

$N_1 + V + cu\ N_2 // + Circ.$

◊ A merge *cu cineva*: cu fiica la şcoală, cu familia la mare, cu prietenii la munte.

♦ *Merg cu voi. În vacanță am mers cu părinții la cules ciuperci.*

4. A duce, a trece, a se întinde.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Drumul merge în pădure. Şoseaua merge paralel cu albia râului. Câmpia merge până la poalele muntelui. Unde merge acest drum?*

5. A funcţiona.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A merge: ca ceasul, de la sine.

♦ *Ceasul / Televizorul merge bine. Motorul nu merge.*

6. A se desfăşura, a progresa.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Lucrul merge înainte / bine / încet / greu.*

7. A evolua, a decurge;

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Treaba merge strună. Treburile merg spre bine. Toate merg prost. Nu prea merg lucrurile. Toate îi merg pe dos. Cum îţi merg treburile?*

8. A o duce.

$V + N_1 (D) + Circ.$

♦ *Îmi merge foarte bine. Lui îi merge din ce în ce mai bine. Cu mine nu îți merge! Cum îţi merge?*

9. A se întrebuinţa, a se consuma.

$N_1 + V$

♦ *Merge mult ulei în aceste bucate. În pregătirea acestor bucate merge puțină făină.*

10. A fi atribuit cuiva.

$N_1 + V$

♦ *Lucrează sau nu, salariul merge. Leafa îi merge și pe timpul vacanței.*

12. A fi posibil, a se admite.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Aşa mai merge.*

13. A se asorta.

$N_1 + V // + cu, la\ N_2$

♦ *Aceste culori merg împreună. Această culoare nu-i merge. Încălțămintea neagră merge cu orice costum. Cravata nu merge la această cămașă.*

14. A se desfăşura, a evolua, a progresa.

$N_1 + V // + Circ.$

♦ *Afacerile merg bine / ca pe roate. La şcoală copilul merge bine. Iniţial totul a mers bine.*

15. A se apropia.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Băiatul merge pe zece ani. Grânele merg spre copt.*

A MERITA v. tr.

1. A fi vrednic de ceva; a i se cuveni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A merita *ceva*: o pedeapsă, o răsplată, o recompensă, un premiu, apreciere, osteneala, laude, efortul, atenţia cuiva, mai mult, toată lauda, tot dispreţul.

♦ *O astfel de problemă merită mai multă atenţie. Omul acesta nu merită compasiunea ta. Am primit exact ce am meritat. Rezultatele vor merita orice risc. Criminalii vor merita pedeapsa pe care o s-o*

primească. Pentru efortul depus, nu merită nimic. Merită atenţie faptul că nu toți copiii au acces la învățământul online.

2. A justifica stima, preţuirea, interesul.

N_1 + V + *să* P

♦ *Oamenii merită să trăiască într-o lume mai bună. Acest fapt merită să fie reţinut. Poemul merită cu prisosinţă să fie citit. Aceste locuri merită să fie văzute. Fapta lui nu merită să fie condamnată. Nu merită să-l bagi în seamă. Lucrul acesta merită ştiut / să fie știut.*

V + *să* P

♦ *Merită să faci acest sacrificiu. Merită să vezi acest spectacol. Merita într-adevăr să aşteptăm. Nu știu dacă va rezolva ceva, dar merită încercat. Merită să încerci. Nu merită să vorbim despre asta. Nu merită să-ţi pierzi timpul cu aceste fleacuri.*

3. A justifica preţul cerut.

N_1 + V + N_2

♦ *Mașina aceasta nu merită atâția bani. Acesta nu este cel mai ieftin produs, dar cred că îşi merită banii.*

A MICŞORA v. tr.

1. A face să devină mai mic.

N_1 + V + N_2

◊ A micşora *ceva*: un spațiu, un teritoriu, greutatea, distanța, flacăra lămpii, o hartă, o fotografie.

♦ *Ei micșorează zonele în care se pot pescui creveți. Distanţa micşorează obiectele.*

2. A reduce.

N_1 + V + N_2

◊ A micşora *ceva*: preţul, salariul, impozitul, o amendă, cheltuielile, costurile, economiile, viteza, lumina, temperatura, tensiunea arterială, tensiunea internaţională, debitul de gaz la cuptoare, lumina farurilor, o pedeapsă, riscul unui război // treptat, substanţial.

♦ *Trebuie să micșorăm cheltuielile. Guvernul a micșorat impozitul pe profit. Am micșorat lista. Comitetul a micșorat numărul de copii participanți la concurs.*

3. A face să decadă ca importanţă, ca valoare, ca prestigiu.

N_1 + V + N_2

◊ A micşora *ceva*: meritele cuiva, credibilitatea cuiva, prestigiul cuiva, importanţa unei realizări, unei iniţiative, unei invenţii, unui succes.

♦ *El a micşorat intenţionat importanţa acestor realizări. Aceasta nu-i micşorează meritele.*

A se micşora v. pron.

A deveni mai mic, a se reduce.

N_1 + V

♦ *Balta se micșorează treptat. Castraveții se micșorează când sunt marinați. Unii ghețari din Anzi s-au micșorat cu 50% în doar 30 de ani. Numărul de angajați s-a micșorat cu un sfert. Câștigurile industriei producătorilor de alcool s-au micșorat. Toamna, ziua se micșorează. Costurile s-au micşorat substanțial. Spre seară viteza vântului s-a micșorat.*

A MINŢI

1. v. intr. A afirma lucruri neadevărate.

N_1 + V

◊ A minţi: în ce priveşte trecutul său, la completarea unui formular oficial // cu bună ştiinţă, cu neruşinare, fără ruşine, fără să clipească, de îngheaţă apele, de stă soarele-n loc, de-ţi stă ceasul.

♦ *El minte tot timpul. A mințit în interviu despre noaptea atacului. A mințit referitor la taberele teroriste. A mințit în legătură cu drogurile. El minte despre ce s-a întâmplat. A mințit spunând că a fost la muncă marți noaptea. Am mințit pentru ca voi să fiți bine.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Angajatul a minţit că are studii pe care nu le avea în realitate. Expertul a minţit că are un plan de redresare economică.*

2. v. tr. A înşela, a păcăli.

N_1 + V + N_2

◊ A minți *pe cineva*: părinții, prietenii.

♦ *Tu mă minţi. Nu te mint. Nu l-am minţit niciodată. Asta înseamnă că martorii ne-au mințit. Nu încerca să mă minţi!*

N_1 + V + N_2+ *că* P

♦ *Si-a minţit părinţii că e bolnav, pentru a primi bani de la ei.*

A SE MIRA v. pron.

A se minuna.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Toată lumea se miră de succesele lui. M-am mirat de cele văzute acolo. Să nu te miri niciodată de ceea ce se întâmplă. El se miră de ce nu joc fotbal. Și părinții mei se miră de ce am plecat.*

N_1 + V + *că, dacă* P

♦ *Mă mir că n-a venit. Mă mir că m-a găsit. Nu mă mir că a refuzat invitaţia. Se miră că vrei s-o ajuți. Să nu te miri dacă îţi vor întoarce spatele. Nu m-aş mira dacă ar pleca acolo.*

A mira v. tr.

A surprinde, a uimi.

N_1 + V + N_2

♦ *Atitudinea lui m-a mirat la culme. Azi nu ne miră afirmaţia că Pământul este rotund. Altceva m-a mirat pe mine. M-a mirat faptul că reușise să ajungă atât de sus. Ştirea n-a mai mirat pe nimeni. Nu mă mai miră nimic!*

V + N_1 (A) + *că, să* P

♦ *M-a mirat că s-a descurcat așa de bine. M-a mirat că ai sunat. M-ar mira să mai reuşeşti!*

A MODIFICA v. tr.

A schimba.

N_1 + V + N_2

◊ A modifica *ceva*: o pălărie, o haină, un text, un proiect, un program, o lege, constituția, ordinea, regulile după bunul plac, proprietăţile unui metal, construcţia unei maşini.

♦ *Administratorii rețelei au modificat parolele. Parlamentul a modificat radical propunerile comisiei. Inginerii au modificat varianta inițială a proiectului.*

A MULŢUMI

1. v. intr. A exprima recunoştinţă.

N_1 + V + N_2 (D) + *pentru* N_3

◊ A mulţumi *cuiva pentru ceva*: părinţilor, unui prieten, colegilor, publicului care aplaudă, sorții, norocului, providenţei / pen-

tru ajutor, pentru sfat, pentru explicații, pentru sprijin, pentru atenţie, pentru încredere // călduros, din inimă, verbal, în scris, printr-un cadou, printr-un surâs, în mod exagerat, zâmbind.

♦ *Vă mulţumesc pentru carte. Îţi mulţumesc pentru dar, pentru ospitalitate. Vrem să-ți mulțumim din nou pentru ospitalitatea ta generoasă. Președintele vă mulțumește pentru actul de curaj. Îţi mulţumesc pentru toate. Nu i-a mulțumit nimeni pentru efort.*

N_1 + V + N_2 (D) + *că* P

♦ *Vă mulţumim pentru că aţi venit. Vă mulțumim că ne respectați convingerile. Voiam să-ți mulțumesc că ai elaborat programul.*

2. v. tr. A răsplăti, a recompensa.

N_1 + V + N_2 // + *pentru* N_3

◊ A mulţumi *pe cineva*: clienții, creditorii.

♦ *Noi l-am mulțumit pentru munca sa. Sperăm că i-am mulțumit pe oaspeții noștri. Nu poţi mulţumi pe toată lumea. L-am mulțumit cu ce am putut.*

3. v. tr. A satisface.

N_1 + V + N_2

◊ A mulţumi *pe cineva*: clienții, creditorii, gustul publicului.

♦ *Rezultatul obținut mă mulțumește. Explicaţiile dvs. nu mă mulţumesc. Situația actuală nu ne mulțumește.*

A se mulțumi v. pron.

A fi, a se considera satisfăcut.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se mulţumi *cu ceva*: cu puțin, cu un câștig modest, cu un succes neînsemnat, cu rezultatele obţinute, cu răspunsul primit, cu o explicaţie vagă, cu privitul, cu o masă pe zi.

♦ *Se pare că s-a mulțumit cu locul doi. Cred că ne putem mulţumi cu un singur exemplar. Cine nu se mulțumește cu puțin nu merită nici mult. Ion nu s-a mulțumit doar cu victoria. În lipsă de altceva mai bun s-a mulțumit cu ce are.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Polițiștii s-au mulțumit să constate că hoții plecase înainte de sosirea lor. S-a mulțumit să stabilească liniile generale ale planului. Șeful s-a mulțumit să spună doar câteva cuvinte. Nu se mai mulțumește să privească.*

A MUNCI

1. v. tr. / intr. A desfășura o activitate, a lucra.

N_1 + V

◊ A munci: în uzină, în construcții, într-o întreprindere, în grădină, pe câmp / concentrat, sârguincios, fizic, fără preget, cu spor, cu tragere de inimă, din greu, cât șapte, cu ziua / în orele de program, opt ore pe zi, toată viața / pentru binele Patriei, pentru societate, pentru stăpân, pentru sine.

♦ *Muncește astăzi ca să mănânci mâine. Cine nu muncește nu mănâncă.*

N_1 + V + N_2

♦ *Tatăl lui a fost țăran care si-a muncit câmpul și via.*

2. A provoca suferințe, a consuma.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Eram întruna flămânzi și ne muncea setea.*

A MURDĂRI v. tr.

1. A umple de murdărie.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A(-şi) murdări *ceva*: mâinile, hainele, pantofii, o carte, fața de masă, covorul // de noroi, cu / de cerneală, cu cretă, cu vopsea, cu funingine, cu fum.

♦ *Copilul și-a murdărit cămașa de noroi. L-au murdărit pe Ion cu var de sus până jos. Mai e vreun loc pe planeta asta pe care nu l-am murdărit?*

2. (fig.) A compromite.

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-şi) murdări *pe cineva* / *ceva*: numele, reputaţia.

♦ *Ion şi-a murdărit prietenii. Și-a murdărit numele publicând articole de felul acesta. Ai luat o muncă cinstită și ai murdărit-o.*

A se murdări v. pron.

A se umple de murdărie.

$N_1 + V$ // + Circ.

♦ *M-am murdărit când am căzut. Când părul se murdărește, se spală din nou. Hainele mele s-au murdărit de praf. Sper că pantofii tăi nu s-au murdărit. S-a dus în garaj și s-a murdărit cu ulei. S-a murdărit pe față cu funingine.*

2. (fig.) A se compromite, a se înjosi.

$N_1 + V$

♦ *S-a murdărit cu fapta aceasta.*

A MURI v. intr.

1. A înceta din viaţă.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A muri: prematur, subit, de tânăr, în floarea vârstei, în floarea tinereţii, înainte de vreme, cu zile, în plină activitate, la o sută de ani / în patul său, în braţele fiului, la post, la locul de muncă, în închisoare, pe masa de operație, într-un accident, în luptă, în război, pe câmpul de onoare, pe scaunul electric, pe eşafod, în ştreang / de moarte bună, de o moarte lentă, de moarte violentă, prin hemoragie, prin electrocutare, prin spânzurare, ca un laş, ca un câine, ca un viteaz, ca un erou, ca un martir / de bătrâneţe, de foame, de sete, de căldură, de frig, de inimă rea, de boală, de cancer, din cauza unei răni, din pricina băuturii / îngheţat, spânzurat, carbonizat, asfixiat, asasinat, tânăr, fără urmaşi, fără moştenitori / pentru patrie, pentru libertate, pentru o idee.

♦ *În acest accident groaznic au murit mai multe persoane. Răniţii au murit în drum spre spital. Ionescu a murit de atac de cord. Tata a murit când eram copil. Victima a murit otrăvită. Nu moare nimeni pentru atâta lucru. Câinele a murit în fundul grădinii. Iarna toate plantele mor. Adevărul moare ultimul.*

2. A suferi foarte tare, a se simți covârșit.

$N_1 + V + de\ N_2$

◊ A muri: de râs, de rușine, de curiozitate, de nerăbdare, de plictiseală, de ciudă, de necaz, de frică, de oboseală, de somn.

♦ *Muream de necaz că nu aveam*

măcar o pereche de bocanci. Aș muri de rușine dacă aș veni cu mama în excursie.

3. A iubi cu pasiune, a-i plăcea foarte mult.

| N_1 + V + *de, după* N_2 |

◊ A muri: de dorul cuiva, de dragul cuiva, după muzică.

♦ *Fetele mor după acest cântăreţ.*

A MUŞCA

1. v. tr. A apuca, a răni, a înţepa.

| N_1 + V + N_2 |

◊ A(-şi) muşca *ceva* / *pe cineva*: limba, buzele, degetele, mâinile, zăbala, momeala, ţărâna // cu dinţii, cu botul, cu ciocul / de mână, de picior, de gât.

♦ *Cânele l-a mușcat pe copil de picior. L-a muşcat un şarpe. Dacă infractorul face o mișcare, câinele îl va mușca.* (fig.) *Frigul muşcă mâinile.*

2. v. tr. / intr. A rupe cu dinţii pentru a mânca.

| N_1 + V + N_2 |

◊ A muşca *ceva*: o bucată de ciocolată, un măr.

♦ *Băiatul a mușcat o bucată de pâine.*

| N_1 + V + *din* N_2 |

◊ A muşca *din ceva*: dintr-o tartină, din pâine, dintr-un colac // lacom.

♦ *Am mușcat din plăcintă și e destul de gustoasă. Calul muşca lacom din iarba fragedă. Ferestrăul mușcă din lemn.*

N

A NAŞTE v. tr.

1. A da viaţă.

| N_1 + V + N_2 |

◊ A naşte *pe cineva*: un băiat, o fetiță // în dureri, fără complicaţii, la termen, înainte de termen, prematur, acasă, la maternitate.

♦ *Soţia i-a născut o fetiţă. Ea tocmai a născut gemeni. Cel mai sigur loc unde poți naște e spitalul.*

2. (fig.) A provoca, a stârni.

| N_1 + V + N_2 |

◊ A naşte *ceva*: invidie, ură.

♦ *Succesul naşte invidie.*

A se naşte v. pron.

A lua fiinţă, a căpăta viaţă, a veni pe lume.

| N_1 + V + Circ. |

◊ A se naşte: din părinţi săraci, într-o familie bogată, în puf, în mizerie, sub o stea norocoasă, într-o zodie bună, cu stea în frunte, înainte de vreme.

♦ *Fratele meu s-a născut la 10 mai 1970. Ei s-au născut în aceeaşi zi. Un copil se naște în inocență. În ce an te-ai născut? Unde te-ai născut?*

| N_1 + V + N_2 (N) |

◊ A se naşte: sărac, bogat, genial, talentat, politician.

♦ *Nimeni nu se naşte învăţat.*

| N_1 + V + *să* P |

♦ *Oamenii se nasc să reușească. Nu toţi se nasc să devină oameni iluştri.*

nu toţi se nasc să devină oameni iluştri

A NECESITA v. tr.

A cere, a pretinde în mod imperios.

N_1 + V + N_2

◊ A necesita *ceva*: muncă, atenţie, pricepere, migală, dăruire, mult timp, mult efort, reparaţii, explicaţii, atenţia cuiva, tot efortul cuiva.

♦ *Munca aceasta necesită o dăruire totală. Genul acesta de activitate necesită multă concentrare. Este un subiect delicat care necesită mult tact şi prudenţă. Operațiunea asta necesită luni de pregătire. Schimbările prevăzute vor necesita resurse financiare semnificative. Schimbările climatice vor necesita contribuţia ştiinţei, a tehnologiei şi a economiei.*

A NEGA v. tr.

A nu recunoaște, a repudia.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) nega *ceva*: un adevăr evident, afirmaţiile făcute anterior, evidenţa unui fapt, vinovăţia, acuzațiile ce i se aduc, faptele // total, cu vehemență.

♦ *Sunt sigur ca vor nega totul. Neagă tot ce spusese anterior. Oamenii neagă posibilitatea eșecului până în ultimul moment. Este cineva aici care să nege acest adevăr?*

N_1 + V + *că* P

♦ *El neagă că ar avea vreo problemă de sănătate. Inculpatul neagă că ar fi dat mită. Superiorii noștri vor nega că ne cunosc.*

A NEGLIJA v. tr.

A omite din centrul atenției, a lăsa la o parte.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) neglija *pe cineva* / *ceva*: familia, soția, sănătatea, o sarcină, responsabilitățile, o gradină, un pericol.

♦ *El este un tată iresponsabil care își neglijează familia. Colegii săi îl neglijează. Unii angajați și-au neglijat responsabilitățile. În ultimul timp și-a neglijat munca. Băncile au neglijat sistematic riscurile. Propunerea comisiei neglijează aceste aspecte. El și-a neglijat datoria către țara lui pentru un ideal mai înalt.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ei au neglijat în mod convenabil să mă sune. Totuși au neglijat sămi spună un lucru. Autorităţile au neglijat să-i informeze pe cetățeni despre noile reguli.*

A se neglija v. pron.

A nu avea grijă de sine însuși.

N_1 + V

♦ *În timp ce sunt ocupați cu ceilalţi, se neglijează pe ei. Pesimiștii se neglijează pe ei înșiși.*

A NEGOCIA

1. v. intr. A duce tratative.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A negocia *ceva cu cineva*: o înțelegere, un acord, o soluție, un armistițiu, un nou tratat, încheierea unui contract, soluționarea

unui conflict // extrem de dificil, dur.

♦ *Liderii partidul au negociat cu unii deputați pentru susţinerea moțiunii de cenzură. Aproape 200 de naţiuni vor negocia un nou tratat internaţional de luptă împotriva schimbărilor climatice. Câteva țări au negociat normele în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală. Avocații lui au negociat o înțelegere. Părinții negociază în privința numelui pe care îl va purta fetiţa lor. Guvernul nu negociază cu criminali.*

2. A mijloci o afacere.

$N_1 + V + N_2$

◊ A negocia *ceva*: un împrumut, o poliță, o compensație, un preț mai mic.

♦ *Guvernul a negociat un preț foarte bun pentru procurarea vaccinurilor.*

A NELINIŞTI v. tr.

A îngrijora, a frământa.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Starea copilului îl neliniştea. Întârzierea lui mă neliniștește. Cea mai mică rană îl neliniștește. Tot ce o înconjoară o nelinişteşte.*

A se nelinişti v. pron.

A se îngrijora, a se agita.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Părinții se neliniștesc din cauza ta. Se neliniștește din cauza suspiciunilor neadevărate Nu ai motive să te nelinişteşti pentru atâta lucru. Mamele voastre se vor nelinişti dacă nu le scrieți. Nu te nelinişti în privinţa asta!*

A NEMULŢUMI v.tr.

A indispune, a pricinui supărare.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Amânarea olimpiadelor îi nemulţumeşte pe elevi şi părinţi. Spuneți-mi ce vă nemulțumește la noi. Îmi asum responsabilitatea pentru orice te nemulțumește.*

A NENOROCI v.tr.

A face să fie nenorocit.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Oraşul acesta nenorocește oameni. Genul acesta de activitate te nenorocește. Mi-a nenorocit viaţa. Această neglijență îți va nenoroci viitorul. Te-am avertizat că ea te va nenoroci pe viață!*

A se nenoroci v. pron.

A-și provoca un mare necaz.

$N_1 + V$

♦ *Un tânăr s-a nenorocit pe viață din pricina unui aliment banal. Ion s-a nenorocit pentru nimic. S-a nenorocit fără să fie vinovat.*

A NIMERI v. tr.

1. A lovi.

$N_1 + V + N_2$

♦ *El a nimerit ținta din prima încercare. Mi-au nimerit doar pălăria. L-a nimerit cu un glonț în piept. A tras și a nimerit suspectul de cel puțin două ori. Cineva a golit un încărcător în mașina lui și nu l-a nimerit. Cred că l-am nimerit de data asta acolo, unde îl doare. Ghici unde l-a nimerit?*

2. A găsi din întâmplare pe cineva sau ceva într-un anumit loc.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A nimeri *pe cineva / ceva*: răspunsul la o întrebare pusă la examen.

♦ *L-am nimerit acasă. Dacă nimerește un măr puțin stricat, îl aruncă cât colo. A nimerit orbul Brăila.*

3. v. intr. / tr. A afla o cale, o soluţie pentru o anumită întâmplare.

N_1 + V // + N_2 / + Circ.

◊ A nimeri *ceva*: soluţia potrivită, doi iepuri dintr-o împuşcătură.

♦ *Se pare că am nimerit prost. Ascultă această poveste și vezi dacă am nimerit-o cum trebuie. Cred că am nimerit amestecul de ierburi potrivit de data asta.*

4. v. intr. A sosi undeva din întâmplare şi pe neaşteptate.

N_1 + V + Circ.

◊ A nimeri: în plină şedinţă, în mijlocul unor ticăloşi, într-o capcană, într-un adevărat infern.

♦ *Au nimerit într-o casă străină. Ați nimerit tocmai la cină. Pare că am nimerit la întâlnirea greșită. Tustrei au nimerit în mijlocul încăierării.*

A se nimeri v. pron.

A se întâmpla să fie într-un anumit fel sau loc.

N_1 + V + Circ.

♦ *Se nimerise şi el acolo. M-am nimerit acolo la timp. S-a nimerit între o soție agresată și un soț beat. Eu doar m-am nimerit în viața ta.*

V + *să, ca ... să* P

♦ *S-a nimerit să fiu şi eu acolo când s-a întâmplat accidentul. Atunci s-a nimerit să fie într-un loc potrivit. S-a nimerit să lucreze la un magazin de piese auto. S-a nimerit ca eu să am dreptate.*

A NIMICI v.tr.

A distruge, a extermina.

N_1 + V + N_2

◊ A nimici *pe cineva / ceva*: populația, o armată, dușmanul, un adversar, un inamic, speranțe, planuri, un argument.

♦ *Rebelii au nimicit trupele trimise de autorități. Au nimicit cu arma biologica un întreg oraș. Războaiele au nimicit milioane de vieți. Gripa a nimicit jumătate de sat. Cavaleria nimicește totul în calea ei. Am nimicit un cuib de răufăcători.*

A NOTA v.tr.

1. A cosemna.

N_1 + V + N_2

◊ A(-şi) nota *ceva*: o adresă, un număr de telefon, un mesaj, o prelegere, cuvintele şi expresiile noi, spusele cuiva, observaţiile cuiva, indicaţiile contorului, prezenţa cuiva, absenţa cuiva, cheltuielile zilnice, contribuţia bănească a cuiva impresiile // în agendă, în registru, într-un caiet, în jurnalul de bord, în minte, într-un proces verbal, pe hârtie / exact, cuvânt cu cuvânt.

♦ *Credeam că am notat corect adresa. Am notat undeva aceasta observație isteața. Notează numărul de pe care primești mesajul. Aici am notat preturile de vânzare. Am notat numele celor mai mari delincvenți. Am notat toate cheltuielile noastre.*

2. A însemna, a marca prin semne, simboluri etc.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Profesoara notează cu roșu greșelile din dictare. Am notat latura triunghiului cu X. Vom nota asta ca un „da”.*

3. A remarca, a observa.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Vom nota lipsa ta de convingere. Să notăm beneficiile pe care le putem obține prin această activitate.*

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Să notăm mai întâi că fiinţa umană se compune din trei elemente esenţiale.*

4. A da note de calificare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A nota: un elev, un răspuns, o lucrare.

♦ *Profesorul l-a notat cu nouă.*

A NUMĂRA v. tr.

1. A socoti.

$N_1 + V + N_2$

◊ A număra *ceva* / *pe cineva*: voturile, banii, pastilele, punctele, zilele, orele, minutele, zilele până la concediu, stelele, fiecare bucăţică din farfurie, clienții, locuitorii unei regiuni, pe toţi cei prezenţi // atent, exact, greşit, cu grijă, în gând, pe degete, din nou, de două ori, invers, descrescător, până la zece, de la unu la o sută.

♦ *Au numărat greșit banii. În fiecare lună, vom număra punctele și vom selecta învingătorul. Va dura ceva timp până vom număra cei 1500 de oameni.*

2. A conține, a cuprinde, a include.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Detaşamentul numără câteva sute de luptători. La apogeul său, orașul număra aproximativ 50.000 de oameni.*

A se număra v. pron.

A face parte din..., a se socoti printre...

$N_1 + V +$ *printre* N_2

♦ *Se numără printre cei mai buni elevi din școală. Mă număr printre prietenii lui. Arhitectul clădirii se numără printre victime. Pirații nu se numără printre prietenii mei.*

A NUMI v. tr.

1. A da un nume.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

◊ A numi *pe cineva*: Maria, fiul după tată.

♦ *Părinţii l-au numit pe băiat Vasile. Acesta este motivul pentru care l-am numit Valentin. Oamenii l-au numit profet. L-a numit binefăcătorul său. El te numește iubirea vieții lui. Unii colegi l-au numit laș. Cercetătorii au numit un nou tip de molecule „spirit”. Oamenii au numit virusul „ucigaș”.*

2. A încadra într-o funcţie, a da o însărcinare, a conferi un titlu, un grad.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N)

◊ A numi pe cineva: director, cardinal, ambasador, câştigător, moştenitorul său, urmașul său, cetăţean de onoare al unui oraş.

$N_1 + V + N_2$ + Circ.

◊ A numi pe cineva: într-un post, în funcţie, într-o slujbă, într-un post de răspundere, în funcția de preşedinte, într-o comisie de ad-

mitere, pe un post vacant, la o catedră, la o ambasadă.

♦ *Consiliul de administrație numește directorul ținând seama de aceste opinii. Biroul numește secretarul în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Comisia numește membrii fiecărui grup consultativ. Managerul a numit pe altcineva să preia construcția portului.*

A se numi v. pron.

A purta numele de..., a se chema, a fi denumit...

N_1 + V + N_2 (N)

♦ *El se numeşte Andrei. Capetele magnetului se numesc poli. Cum vă numiţi? Cum se numeşte acest oraş?*

O

A OBIECTA v. tr.

A-și manifesta dezacordul față de ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A obiecta *ceva*: în mod repetat, cu înverşunare, în anumite circumstanțe.

♦ *Unele persoane obiectează ideea, însă acestea fac asta mai mult din frică, decât în urma unui act de gândire rezonabil. El obiectează ideea că oamenii se distrează la locul de muncă.*

N_1 + V + *împotriva* N_2

♦ *Un membru al comisiei a obiectat împotriva propunerii de proiect. Guvernul obiectează împotriva mobilității persoanelor. Unii deputați au obiectat împotriva acestor nedreptăți.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Oamenii obiectează că nu e rezonabil să duci apă la așa distanțe mari. Criticii obiectează că s-au comis multe greșeli. Ei obiectează în continuare că viziunea noastră face oamenii să fie nepăsători.*

A OBIŞNUI v. tr.

1. A deprinde, a învăţa.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

◊ A obişnui *pe cineva*: cu frigul, cu politeţea, cu disciplină, cu ordinea, cu greul de mic copil, un soldat cu mânuirea armelor.

♦ *Locatarii încă nu s-au obișnuit cu noua casă. Copiii se obișnuiesc greu cu disciplina.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

♦ *Părinții l-au obișnuit de mic copil să se scoale devreme. Învățătoarea îi obișnuiește pe elevii din clasa întâi să scrie. Ionel l-a obișnuit pe pisic să dea lăbuța. Copiii l-au obișnuit pe puiul de căprioară să vină să mănânce din mână.*

2. A avea o anumită deprindere.

N_1 + V + *să* P

♦ *Tata obișnuiește să doarmă după-masă. El obişnuieşte să se plimbe prin parc. Obișnuiesc să*

vorbesc prea mult când sunt supărat. Când se îmbăta, obișnuia să ceară acest cântec. Lumea obișnuiește să se sperie de lucruri diferite. Nu obişnuiesc să mint.

A se obişnui v. pron.

A se deprinde, a se învăţa cu...

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se obişnui *cu ceva* / *cu cineva*: cu frigul, cu munca, cu punctualitatea, cu un gând, cu un gen de viaţă, cu un lucru, cu ideea morţii, cu călătoria cu vaporul, cu marea, cu gheaţa.

♦ *Între timp, sportivul se obișnuia cu noul lui antrenor. Iau somnifere și m-am obișnuit cu ele. Ochii se obişnuiesc treptat cu întunericul. Calul s-a obișnuit cu hamurile.*

N_1 + V + *să* P

♦ *M-am obişnuit să mă scol devreme. S-a obișnuit să nu vină la timp acasă. Cred că m-am obișnuit să adorm în sunetul oceanului. Nu s-a obișnuit niciodată să trimită mesaje.*

A OBLIGA v. tr.

A constrânge; a impune obligaţia de a...

N_1 + V + N_2 + *la* N_3

♦ *Instanța l-a obligat pe bărbat la plata pensiei alimentare. Boala îl obligă la inactivitate. Asta nu vă obligă la nimic.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A obliga *pe cineva*: să facă ceva, să muncească, să se spetească muncind, să demisioneze, să plătească impozite prea mari, să rămână în casă, să facă o mărturisire, să păstreze un secret, să se ţină de cuvânt.

♦ *Ei m-au obligat să vă scriu Tatăl său îl obliga să muncească mai mult. E greu să-l obligi pe un leneş să lucreze. Nu poți obliga oamenii să-și schimbe părerea. Un eveniment neprevăzut m-a obligat să-mi întrerup călătoria. Onoarea mă obligă să mă răzbun. Prudența ne obligă să schimbăm traseul. Legea vă obligă să aflați adevărul. O adevărată educație vă obligă să vă folosiți cu bunătate de libertatea voastră.*

A se obliga v. pron.

A se angaja, a-şi lua o răspundere.

N_1 + V + *să* P

♦ *Mă oblig să aduc probe. El se obliga să păstreze confidențialitatea acestor informaţii. Soțul se obliga să-și respecte soția. El s-a obligat să plătească o despăgubire. Prestatorul de serviciu se obligă să furnizeze mărfurile stabilite prin contract.*

A OBOSI v. intr.

1. A-i slăbi cuiva puterile în urma unui efort.

N_1 + V + Circ.

◊ A obosi: repede, din cale afară, peste măsură, vorbind fără rezultat.

♦ *Am obosit de atâta mers. Am obosit de atâta zbucium. Am obosit dând cu aspiratorul. După două ore de condus încep să obosesc la volan. Cetățenii au obosit de promisiunile politicienilor. Oboseşti chiar şi de la cele mai plăcute lucruri.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Bănuiesc că el a obosit să tot aștepte. Un om obosește să facă tot timpul rău. El a obosit să-și documenteze fiecare mișcare. Poate că a obosit să fie o bestie. Am obosit să-l tot învăț. Am obosit să mă tot ascund.*

2. v. tr. A face să obosească.

N_1 + V + N_2

◊ A obosi *pe cineva* / *ceva*: grozav, prea mult, până cade din picioare, până la epuizare / capul, mintea, inima, ochii cu cititul.

♦ *Oratorul şi-a obosit publicul. Acest client mă oboseşte cu numeroasele lui plângeri. Acest lung drum făcut pe jos m-a obosit. Citirea acestui document nu vă va obosi prea mult. Uneori, pesimismul tău mă obosește. Munca neîntreruptă l-a obosit foarte tare. Cred că l-a obosit lupta pentru supraviețuire. Lumina prea puternică oboseşte ochii. Eforturile prelungite obosesc inima.*

A se obosi v. pron.

A depune eforturi intense pentru a face ceva.

N_1 + V

◊ A se obosi: degeaba, de pomană

♦ *Nu era cazul să te obosești până aici. Nu te obosi să dai cuiva explicații despre viața ta. Curierul nici nu s-a obosit să coboare din maşină.*

A OBSERVA v. tr.

1. A zări, a remarca.

N_1 + V + N_2

◊ A observa *ceva* / *pe cineva*: o eroare, o greşeală, o schimbare, o lumină în depărtare, o corabie la orizont, absența cuiva, intenţia cuiva // imediat, prea târziu.

♦ *L-am observat în mulţime. Paznicul a observat ușa spartă. Ești singurul care a observat asta. Nimeni n-a observat dispariția mașinii.*

N_1 + V + *că, dacă* P

♦ *A observat că îi lipsea un nasture la haină. Am observat că el se întoarce la aceeaşi oră acasă. Nimeni nu va observa că lipsesc. El a observat că vecinii au dispărut. Fetele tale vor observa dacă ești plecat.*

2. A examina.

N_1 + V + N_2

◊ ◊ A observa *ceva* / *pe cineva*: natura, viaţa păsărilor, o eclipsă de soare // cu atenţie, cu ochi bănuitori.

♦ *Petrecuse multă vreme observând comportamentul animalelor. Observară câteva ore mişcările duşmanului. Trebuie observate legile firii.*

A OBŢINE v. tr.

A dobândi, a primi ceea ce doreşte.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A obţine *ceva*: o recoltă bogată, o sporire de salariu, un premiu, un certificat, un permis, un brevet, o bursă de studii, o slujbă uşoară, un preţ bun, un câştig, un răspuns, o amânare, un succes, un avantaj, un rezultat excelent, un efect spectaculos, informaţii secrete, nota de trecere la un colocviu, punctajul maxim la un examen, recunoaşterea drepturilor sale, viza de ședere // prin muncă cinstită, prin linguşiri,

prin înşelăciune, prin vorbe frumoase, prin viclenie, prin furtişag, în mod ilicit, în mod necinstit, foarte uşor, fără niciun efort, cu greu, pe nimica toată, pe sub mână, pe gratis, pe căi ocolite, cu dificultate, cu un efort mare.

♦ *Acest partid a obţinut 20 la sută din voturi. Am obţinut de la ei promisiunea să plece imediat. A obţinut permisiunea părinţilor de a pleca la mare. Mai multe informații putem obține la bibliotecă. Îți promit că vor obține eliberarea lui. Cred că au obținut mai mult decât s-au așteptat. Au obținut exact ce doreau.*

A OCROTI v. tr.

A apăra, a proteja.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocroti *pe cineva* / *ceva*: pe cei necăjiţi, pe cei mai slabi // de un pericol.

♦ *Legea ocrotește cetățenii. O casă bună ne ocrotește și ne oferă confort. Binecuvântarea lui ne ocrotește de toate relele. Grădinarul îşi ocroteşte plantele de buruieni.*

A OCUPA v. tr.

1. A pune stăpânire, a cuceri.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocupa *ceva*: un teritoriu străin, o ţară, un oraş, o cetate, o cazemată, o poziţie a inamicului.

♦ *Inamicul a ocupat orașul. Duşmanul a ocupat o poziţie avantajoasă. Rebelii au ocupat minele de diamante. Protestatarii au ocupat podul. În momentul loviturii de stat, vom ocupa toate posturile de televiziune și radio.*

2. A lua în folosinţă.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocupa *ceva*: o cameră, un apartament, o casă întreagă, o locuinţă, un etaj, etajul de sus, un loc în faţa clasei.

♦ *Proprietarul ocupa primul etaj. Familia noastră ocupă un apartament de trei camere. Refugiații au ocupat hotelul timp de un an.*

3. A se întinde pe o suprafaţă sau pe o perioadă de timp.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocupa *ceva*: un spaţiu, un loc, întreaga suprafaţă, o masă cu ziare, timpul cu o lectură // prea mult, în mod inutil.

♦ *Pădurile ocupă o suprafaţă mare. Dulapul ocupă aproape tot colţul. Această masă ocupă o jumătate de cameră. Bagajele acestea ocupă prea mult loc. Această chestiune ne va ocupa aproape toată săptămâna. Copiii îmi ocupă mai tot timpul pe care îl am la dispoziţie.*

4. A se aşeza, a rezerva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocupa *ceva*: un loc, un scaun, o masă.

♦ *Am ocupat pentru cineva un loc în tren. El ocupa locul de onoare la masă. Deputații și-au ocupat locurile în sala de ședințe. Am crezut ca am ocupat un loc unic în inima ei. Un tip a dat buzna și a ocupat locul.*

5. A deţine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ocupa *ceva*: un post înalt, o funcţie, o catedră la universitate,

un loc important, o poziţie marginală în partid, un post liber, un anumit loc de muncă, primul loc, locul al doilea, un post în conducere, o poziţie intermediară.

♦ *Până nu demult a ocupat funcția de primar. Ion a ocupat postul de inginer-șef prin concurs.*

A se ocupa v. pron.

1. A se îndeletnici.

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A se ocupa *cu ceva*: cu grădinăritul, cu comerțul, cu sportul, cu agricultura, cu creșterea păsărilor, cu vânzarea bunurilor imobile, cu reclamele, cu furtul din buzunare.

♦ *Bunicul lui se ocupă cu grădinăritul. Organizația se ocupa cu apărarea drepturilor omului. Cu ce se ocupă ea?*

2. A se consacra, a se îngriji, a se interesa.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se ocupa *de ceva* / *de cineva*: de politică, de fizică, de afaceri, de casă, de gospodărie, de o problemă, de un caz, de o chestiune, de prea multe lucruri deodată, de nimicuri, de copii // intens, în mod regulat, printre altele.

♦ *Mă voi ocupa eu de aranjarea la masă a celor prezenţi. El se va ocupa de ziar. Se ocupă de organizarea unei conferinţe. El se ocupă de actele voastre. Ea se va ocupa de toate detaliile. Ți-aș fi recunoscător dacă nu te-ai mai ocupa de mine. Departamentul acesta se ocupă de polițiștii corupți.*

A SE ODIHNI v. pron.

1. A-şi întrerupe temporar activitatea pentru refacerea energiei organismului.

N_1 + V

◊ A se odihni: bine, confortabil, puţin, total, după muncă, după efort, după masă, pe o bancă, făcând o plimbare, în concediu, la munte, la mare, peste noapte.

♦ *Se odihneşte după o zi de muncă. A stat mai mult în pat și s-a odihnit. În timpul vacanţei de vară veţi putea să vă odihniţi. N-am avut timp să mă odihnesc. Dacă aţi obosit, odihniţi-vă.*

2. A se reface prin somn, a dormi.

N_1 + V

♦ *El se va odihni noaptea asta.*

3. A dormi somnul de veci.

N_1 + V

♦ *Oricine o fi fost înmormântat aici se va odihni în pace. Aici se odihnește, plin de glorie, un soldat.*

A odihni

1. v. tr. A da răgaz pentru odihnă.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi odihni *ceva*: ochii, mintea, picioarele, creierul, fruntea pe braţ, calul, trupele.

♦ *Această lumină blândă odihneşte vederea. Muzica asta te odihneşte. A făcut o pauză pentru a-și odihni capul obosit. Cât de departe crezi că va ajunge înainte de a-și odihni calul?*

2. v. intr. A fi mort, în mormânt.

N_1 + V

♦ *Aici odihneşte mama mea. În această criptă odihnește trupul lui tata.*

A OFENSA v. tr.

A insulta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ofensa *pe cineva*: cu o afirmație, cu o remarcă, cu privirea, printr-o critică aspră / profund, în mod intenţionat, fără motiv.

♦ *Clientul a ofensat-o pe vânzătoare. Vorbele ne ofensează, nu cifrele. Dacă prezența lui te ofensează, ești liber să pleci.*

A se ofensa v. pron.

A se supăra.

$N_1 + V +$ *de* N_2

◊ A se ofensa *de ceva*: de un răspuns, de un calificativ, de o replică, de nepăsarea cuiva.

♦ *El s-a ofensat de replica vecinului său.*

A OFERI v. tr.

1. A dărui, a acorda, a pune la dispoziție, a propune.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A oferi *ceva cuiva*: o jucărie, o carte, un dar, flori, o bucurie, prietenie, dragoste, liniște, pace, căldură sufletească, dreptul de face ceva, posibilitatea de a alege, posibilitatea de a vorbi de la o tribună, ocazia de a-şi răscumpăra greşeala, găzduire, cazare pentru o noapte, un adăpost, azil, refugiu, o recompensă, un premiu în bani, asistență, ajutoare, argumente, dovezi, noutăţi, un pahar de ceai, o băutură, o cină, o masă în cinstea oaspeţilor de peste hotare, un scaun, un post, servicii.

♦ *Copiii au oferit flori artiştilor. Orașele și satele din zonă ne oferă provizii. Banca oferă dobânzi mici. O mare corporație le-a oferit un miliard de dolari. Autoritățile ne-au oferi imunitate. Această soluţie oferă numeroase avantaje. Peșterile de aici oferă adăpost acestor creaturi secretoase. El poate oferi familiei tot ce este necesar pentru un trai bun.*

2. v. intr. A propune ceva spre cumpărare.

$N_1 + V + N_2$ (D)+ *pentru, pe* N_3

♦ *Ce îmi oferiţi pentru aceste timbre rare? Cât îmi oferi pentru lucrul acesta? El mi-a oferit 50 de lei pentru această carte. Sperăm că ei ne vor oferi un preț bun.*

3. A înfăţişa, a prezenta.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Lacul oferă o privelişte demnă de un film ştiinţifico-fantastic. Natura ne oferă un spectacol al vieţii incredibil.*

A se oferi v. pron.

A se declara dispus să facă ceva.

$N_1 + V +$ *ca* N_2

◊ A se oferi: ca ghid, ca însoţitor, ca mediator, ca ostatic.

♦ *El s-a oferit ca voluntar. Franța s-a oferit ca un mediator imparțial în vederea unei soluţionări a crizei diplomatice dintre cele două state.*

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *S-a oferit să mă ajute. Vecinul meu se oferă să-ți tundă iarba. El s-a oferit s-o însoțească la spital. Prietenul meu s-a oferit să mă ducă la gară. Ion s-a oferit să ne arate orașul.*

A OMITE v. tr.

A lăsa la o parte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A omite *ceva*: o literă, un cuvânt, un paragraf // din greșeală.

♦ *Presupun ca el a omis aceste detalii. Poliția nu poate omite nicio posibilitate. Jurnalistul nu omite informații semnificative. Acest argument omite o lege de bază a fizicii.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Ministerul a omis să comunice documentele solicitate. Comisia a omis să includă acest aspect în propunerea sa. Ce a omis istoria să zică e că aceasta este opera unui singur artist.*

A OMORÎ v. tr.

1. A ucide.

N_1 + V + N_2

◊ A omorî *pe cineva*: o persoană, un ostatic, un animal, calul // cu bâta, cu pietre, cu sabia, cu un pumnal, prin lovire, prin asfixiere, prin împuşcare, prin spânzurare, prin strangulare, cu sânge rece, cu premeditare, din gelozie, în chip bestial.

♦ *Dacă află că ești aici te vor omorî. Îl vor omorî doar pentru că știe despre asta. Rachetele lansate vor omorî milioane.*

2. A distruge, a nimici.

N_1 + V + N_2

◊ A omorî: insectele, microbii, paraziţii.

♦ *Soluția omoară gândacii de bucătărie.*

3. (fig.) A chinui, a tortura.

N_1 + V + N_2

♦ *Aşteptarea mă omoară. Minciuna mă omoară. Grijile îl omoară.*

A se omorî v. pron.

1. A se sinucide.

N_1 + V

♦ *Nu a mai putut rezista şi s-a omorât.*

2. (fig.) A-și cheltui toate puterile, a se epuiza, a se consuma făcând ceva.

N_1 + V + Circ.

♦ *El se omoară muncind din zori şi până-n noapte.*

N_1 + V + *după* N_2

♦ *Micuții nu se prea omoară după fructele preparate termic. El nu se omoară după ciocolată.*

A OPRI v. tr.

1. A întrerupe din mers; a face să stea pe loc; a reține undeva, a determina să rămână.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A opri *ceva* / *pe cineva*: o maşină, trenul, caii speriaţi, un trecător pentru a-l întreba ceva // la masă, peste noapte, ca oaspete.

♦ *Șoferul a oprit brusc mașina la trecerea de pietoni. Poliţiştii opresc mulţimea. Am oprit un tip pe scări și i-am zis să ducă biletul la recepție. Circumstanțele ne-au oprit acasă pentru mai multe săptămâni.*

2. A întrerupe.

N_1 + V + N_2

◊ A opri *ceva*: o discuţie, un spectacol, producţia, fabricarea unui medicament, circulația, traficul feroviar, creşterea, scurgerea lichidului, hemoragia, sângerarea unei răni, fermentaţia mustului,

înaintarea duşmanului, apa, motorul, un mecanism, un reactor.

♦ *Trebuie să oprim această încăierare cât mai este timp. Diplomații au oprit războiul. Medicii au aflat ce droguri au oprit inima bolnavului. Cameramanul a oprit camera. Copilul nu-şi poate opri lacrimile. Nimic nu poate opri timpul în loc.*

3. A împiedica de la o acțiune, a nu îngădui, a nu permite; a interzice.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A opri *pe cineva* / *ceva*: de la o acțiune necugetată, de la consumul de alcool, din lucru, din vorbire.

♦ *Medicul l-a oprit de la fumat. Vântul și ploaia nu i-au oprit din lucru pe angajaţii de la salubrizare. El i-a oprit la timp.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A opri *pe cineva*: să facă ceva, să se mai laude, să exagereze, să-şi atingă scopul.

♦ *L-au oprit să plece acasă. Noi am oprit gărzile să vină aici. Nimeni nu-l oprește să-și facă damblaua. Nu te oprește nimeni să-ți realizezi planul. Nu-l poate opri nimic.*

4. A nu permite; a împiedica, a înlătura.

N_1 + V + N_2

◊ A opri *ceva*: elanul cuiva, fumatul, o nenorocire catastrofa.

♦ *Nimeni nu a putut opri catastrofa.*

5. v. intr. A sta pe loc.

N_1 + V + Circ.

◊ A opri: în fața casei, la semafor, la intersecţie, la marginea şoselei, la trecerea pe calea ferată.

♦ *Acceleratul nu opreşte în această staţie. Taxiul a oprit în mijlocul drumului.*

6. A pune deoparte, a reţine.

N_1 + V + N_2

◊ A opri *ceva*: o sumă din salariu, avansul, impozitul.

♦ *Mi-am oprit 50 de lei pentru mine.*

A se opri v. pron.

1. A sta pe loc.

N_1 + V + Circ.

◊ A se opri: lingă uşă, lângă cineva, în drum, la jumătatea drumului, la mijlocul drumului, la colţul străzii, la marginea trotuarului, pe pod, într-un port // din mers, din drum.

♦ *Ne vom opri la restaurantul de pe traseu. Convoiul s-a oprit pe câmp deschis pentru un popas de noapte. Trenul s-a oprit în stație.*

N_1 + V + (*ca*) *să* P

◊ A se opri: ca să-şi aprindă o ţigară, ca să coboare un om bătrân.

♦ *Pe drum ne-am oprit să alimentăm mașina. Călători s-au oprit să fotografieze niște urși.*

2. A înceta.

N_1 + V

♦ *Furtuna s-a oprit brusc. Ploaia s-a oprit. Avalanșa s-a oprit. Lucrurile nu se vor opri aici.*

3. A nu mai funcţiona.

N_1 + V

♦ *Mi s-a oprit ceasul. Termocentrala s-a oprit din lipsă de căr-*

bune. Reactorul unei stații atomice s-a oprit din cauza unui semnal de alarmă. I s-a oprit mintea în loc când a văzut poza.

4. A rămâne undeva temporar, a zăbovi.

N_1 + V + Circ.

◊ A se opri: într-un loc, la un han, într-un oraş / în trecere, un timp, pentru puţin timp, mai mult timp.

♦ *Ne-am oprit la un hotel. Ne vom opri câteva zile la Braşov. Să ne oprim aici! Unde am putea să ne oprim pentru a înnopta?*

5. A înceta, a întrerupe.

N_1 + V + Circ.

◊ A se opri: dintr-o activitate, din mers, din vorbă, din lucru, din citit, din cântat, din râs, din chicoteală, din plâns / după câteva vorbe, la mijlocul frazei / pentru a-şi trage sufletul, pentru a se odihni.

♦ *Copilul nu se oprește din plâns. Leul s-a oprit din cădere.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Nu se putea opri să nu râdă. Nu mă pot opri să nu mă minunez de o asemenea propunere.*

6. A se stăpâni, a se abţine.

N_1 + V + N_2

◊ A se opri *de la ceva*: de la alcool, de la mâncare şi băutură.

♦ *În ultimii ani el nu se poate opri de la băutură.*

7. A-şi fixa atenţia, a insista.

N_1 + V + *asupra* N_2

◊ A se opri: asupra unei probleme, asupra unei idei.

♦ *Nu putem să ne oprim prea mult asupra acestei teme. Privirea i s-a oprit asupra unui tablou. Privirea lui se opri asupra şirului de bărbaţi.*

A OPTA v. intr.

A-și manifesta preferința.

N_1 + V + *pentru* N_2

◊ A opta *pentru ceva*: pentru calea cea mai simplă pentru a scăpa dintr-o situaţie neplăcută, în favoarea unui lucru.

♦ *Toată lumea optează pentru fericire. Cumpărătorii optează pentru aparatele electrocasnice cu un consum redus de energie. Aproape toate statele membre au optat pentru adoptarea acestui act legislativ. Câteva state au optat pentru neutralitate militară. Unii cetățeni optează pentru asigurările de sănătate private.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Unii refugiați optează să nu se repatrieze. Autoritățile au optat să păstreze vechea clădire. Unii turiști au optat să se cazeze în hoteluri.*

A ORGANIZA v. tr.

1. A constitui, a aranja, a face ca ceva să funcţioneze după un plan.

N_1 + V + N_2

◊ A organiza *ceva*: un partid, o comisie, un serviciu, o tabără, producţia.

♦ *Toți îl invidiază pe autor pentru modul în care și-a organizat arhiva. Antrenorul a organizat o echipă de fotbal. Instituția noastră a organizat programul de formare profesională.*

2. A pregăti o acţiune după un anumit plan.

$N_1 + V + N_2$

◊ A organiza *ceva*: un eveniment, o întâlnire, o masă festivă, o petrecere, o serbare, o nuntă, o seară literară, o vizită, o primire frumoasă, o călătorie, o excursie, un picnic, o reuniune, o manifestaţie publică, o expoziţie, o campanie publicitară, o licitație, o afacere, o campanie electorală, alegeri noi, o expediţie, un atac militar, o ambuscadă, rezistenţa, o şedinţă cu uşile închise, un referendum, ziua de muncă, timpul, munca, viaţa după voia sa.

♦ *Promoţia de anul trecut organizează o întâlnire cu profesorii. Țările participante organizează schimburi de funcționari. Reprezentanţii societăţii civile au organizat dezbateri publice a unor proiecte de legi. Ei au organizat o ceremonie de inaugurare. Primăria a organizat un târg în capitală.*

A se organiza v. pron.

A-şi controla acţiunile orientându-se după un anumit plan.

$N_1 + V$

♦ *S-a organizat, a învățat bine și a luat examenul.*

A ORIENTA v. tr.

A arăta drumul sau direcția dorită.

$N_1 + V + N_2 + \text{Circ.}$

◊ A(-și) orienta *ceva*: un avion într-o anumită direcţie, cursul unei nave spre est, şoseaua spre sud, conversaţia / discuţiile spre alte subiecte, cercetările spre soluţionarea unei sarcini importante, viaţa în conformitate cu un anumit principiu, scop.

♦ *Căpitanul a orientat avionul spre est. Ei încearcă să orienteze dezbaterea în sensul eforturilor de reducere a bugetului.*

A se orienta v. pron.

1. A identifica locul în care se află; a găsi drumul de urmat.

$N_1 + V + \text{Circ.}$

◊ A se orienta: după poziția soarelui, după stele, după hartă, după busolă, după far / în spaţiu, pe teren, într-o pădure, în întuneric, în oraş, în noua situaţie / bine, ușor, prost.

♦ *Corabia s-a orientat spre o mică insulă. El se orientează printre crengi cu ajutorul sonarului. Călătorii se orientau după stele. M-am orientat după sunetul apei. Liliecii se orientează folosind ecoul. Pentru hrană, s-au orientat spre mare. Nu m-am orientat în spațiu.*

2. A-și îndrepta preocupările.

$N_1 + V + \text{Circ.}$

◊ A se orienta: într-o anumită direcţie, spre stânga, după instrucțiuni, după publicul consumator, după preferințele clienților, în viață după cum bate vântul.

♦ *Cei mai mulți studenți s-au orientat înspre limba romana, matematica și sport. Majoritatea inginerilor buni s-au orientat spre automobile sau motociclete. Clienții se vor orienta către importurile cu prețuri scăzute. Așa că s-au orientat spre a doua opțiune. M-am orientat după o revistă ce prezintă noile tendințe.*

P

A PARTICIPA v. intr.

1. A lua parte.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A participa *la ceva*: la o activitate, la un concurs, la o competiție, la o întrecere, la o cursă, la un meci, la o întrunire, la o conferință, la dezbateri, la elaborarea unui proiect, la o încăierare, la război.

♦ *Ion nu va participa la consiliu. La licitație au participat trei competitori. S-a decis că nu vei participa la operațiune. Ei au participat la demonstrație. Zece spitale au participat la test. La acest eveniment vor participa compozitori importanţi din țară şi din străinătate. Conform unui sondaj, cetăţenii ar participa masiv la referendum.*

2. A împărtăşi starea de spirit a cuiva.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A participa la greutăţi.

♦ *Participăm la durerea pe care o încercaţi.*

A PĂTRUNDE v. intr.

1. A trece, a străpunge, a răzbate, a străbate.

N_1 + V + *prin, în* N_2

♦ *Cuiul a pătruns prin scândură. Ploaia a pătruns prin tavan. Vântul pătrunde prin crăpăturile ferestrei. Umezeala pătrunde prin pereţi. Apa pătrunde prin podea. Lumina pătrunde în cameră. Fumul de țigară pătrunde în apartament. Razele soarelui nu pătrundeau prin frunzişul des.*

2. A se face auzit.

N_1 + V + *prin* N_2

♦ *Murmurul vocilor pătrundea prin draperia uşilor. Muzica pătrunde prin fereastra camerei.*

3. A intra într-un loc cu efort.

N_1 + V + *în* N_2 + Circ.

◊ A pătrunde: în casă, într-un loc, într-o pădure, într-o jungla, în poziţia inamică, în tabăra vrăjmașului, prin mulţime // cu greu, cu forţa.

♦ *Hoțul a pătruns în depozit. Pompierii nu pot pătrunde în clădire. Cineva a pătruns în apartamentul fratelui meu. Avionul a pătruns în spațiul aerian al țării vecine.*

4. A se răspândi, a se propaga, a ajunge.

N_1 + V + Circ.

♦ *Compania pătrunde şi pe pieţele străine. Acest cuvânt a pătruns în limba literară. Ideea a pătruns în mase.*

5. v. tr. / intr. (fig.) A pricepe, a înţelege.

N_1 + V + N_2

◊ A pătrunde *ceva*: sensul cuvintelor, înțelesul unei expresii, o taină a naturii, motivul unui lucru // cu mintea.

♦ *Mintea omului va pătrunde tainele naturii.*

N_1 + V + *în* N_2

◊ A pătrunde *în ceva*: în miezul unei chestiuni, în gândul cuiva.

♦ *Expertul a analizat siituația și a pătruns în esența lucrurilor.*

5. A impresiona, a emoţiona.

N_1 + V + N_2

♦ *Soarta lui m-a pătruns. Cuvintele lui nu m-au pătruns. A fost ceva ce m-a pătruns.*

5. A cuprinde.

N_1 + V + N_2

◊ A-l pătrunde *pe cineva*: spaima, frigul.

♦ *M-a pătruns frigul până la oase. M-a pătruns umezeala. Privirea lui îl pătrundea ca un sfredel.*

A se pătrunde v. pron.

(fig.) A fi cuprins, copleşit de o idee, de un sentiment etc.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Voi încă nu v-ați pătruns de acest adevăr. S-a pătruns de importanţa acestui gest.*

A PERMITE v. tr.

1. A încuviinţa, a îngădui.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A permite *ceva cuiva*: vânzarea unui domeniu, fumatul în locuri publice, intrarea persoanelor străine pe un şantier, accesul vizitatorilor la exponatele rare ale muzeului, accesul cercetătorilor la arhivă.

♦ *Nu vă pot permite deocamdată acest lucru. Primăria permite ridicarea unui bloc în această zona. Redactorul nu permite publicarea textului din cauza lipsei de spaţiu. Șeful mi-a permis să plec azi mai devreme acasă.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

◊ A-i permite *cuiva*: să facă un anumit lucru, să facă parte dintr-o grupare, rudelor să viziteze pe bolnav.

♦ *Profesorul i-a permis să nu vină la acest curs. Părinţii nu-i permit să se scalde în râu. Permiteţi-mi să vi-l prezint pe prietenul meu. Nu toată lumea își permite asigurare privată. Nu le pot permite să deformeze realitatea. Nu permit să mi se vorbească pe acest ton.*

2. A face posibil.

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

♦ *Vin dacă îmi permite timpul. Bugetul nu ne permite să cumpărăm un computer nou. Mijloacele nu-mi permit să fac această călătorie.*

3. A-şi lua libertatea de a face ceva, a îndrăzni.

N_1 + V + N_2

◊ A-și permite *ceva*: un mic răgaz, un concediu la mare, o călătorie în străinătate, cheltuieli suplimentare, anumite excese, o obrăznicie, prea multe, o glumă cu cineva, unele libertăţi cu cineva, cam mult faţă de cineva.

♦ *Nu-şi permite un apartament, darămite o casă mare. Tot ce își permite e un apartament micuț. O persoană obişnuită nu-şi poate permite asemenea lucruri. Nu ne putem sub nicio formă permite asta.*

N_1 + V + *să* P

♦ *El îşi permite să bea o bere din*

când în când. Mi-am permis să vă deranjez. Nu-şi permite să aştepte. Cum de îşi permite să cumpere haine atât de scumpe?

A PIERDE v. tr.

1. A nu mai fi în posesia unui lucru care îţi aparţinea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *ceva* / *pe cineva*: cheile de la apartament, stiloul, un inel, portofelul, banii.

♦ *El și-a pierdut documentele. A fost găsită persoana care și-a pierdut banii.*

2. A rămâne fără...

$N_1 + V + N_2$

◊ A(-și) pierde *ceva*: economiile, întreaga avere, puţinul agonisit la jocuri de noroc, un copil în mulţime, locul, postul, sănătatea, vederea, memoria, echilibrul, cumpătul, calmul, curajul, răbdarea, speranța, cunoştinţa, independenţa, libertatea, încrederea cuiva, bunul nume, reputaţia, cetățenia, drepturile.

♦ *Oamenii și-au pierdut toate economiile. Dacă pierdem mâncarea, suntem morți toți. Dacă renunțăm acum, atunci pierdem totul. A pierdut mult în urma acestei tranzacţii. Cred că uzina electrică a pierdut terminalul. Îi era teamă că își va pierde poziția.*

3. A fi lipsit de un organ, de o parte a corpului.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Şi-a pierdut un picior în accident. Bietul băiat și-a pierdut brațul drept. Pacientul a pierdut foarte mult sânge. Cine va spune asta îşi va pierde limba. Pomii își pierd frunzele.*

3. A fi separat de cineva prin moarte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *pe cineva*: un părinte, un prieten.

♦ *Şi-a pierdut fiul pe front. Şi-a pierdut soţul acum un an. În timpul unui bombardament și-a pierdut familia. În ultimele săptămâni unitatea a pierdut 12 oameni. Medicul a pierdut pacientul din cauza complicațiilor.*

4. A încurca, a rătăci.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *ceva*: drumul, şirul zilelor.

♦ *Bănuiesc că am pierdut noțiunea timpului.*

5. A suferi o înfrângere.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *ceva*: o bătălie, o luptă, războiul, o întrecere, un joc, un meci, o partidă de şah, un rămăşag, un pariu, un proces, alegerile // la puncte, la cărţi.

♦ *Regret că partidul a pierdut alegerile. Sportivii noștri au pierdut meciul cu un scor mare. Uniunea Sovietică a pierdut războiul rece.*

5. A nu ajunge la timp.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *ceva*: trenul, autobusul, o întâlnire, o oră de curs.

♦ *Vino repede, vei pierde autobuzul.*

6. A folosi în mod neraţional.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pierde *ceva*: un prilej, o ocazie prielnică, o şansă prin neglijenţă, neatenţie, prostie, timpul.

♦ *Daca mâine nu plătește taxa, va pierde anul. Am pierdut o zi întreagă cu aceasta. Nu-i timp de pierdut. Nu pierde timpul!*

A se pierde v. pron.

1. A dispărea.

N_1 + V + Circ.

◊ A se pierde: în mulţime, în depărtare, în noapte, în negura timpurilor.

♦ *S-a pierdut în întuneric. Drumul se pierde în pădure. Trenul se pierde în depărtare. Vechimea reală a acestei biserici se pierde în negurile timpului.*

2. A se rătăci, a greşi direcţia de mers.

N_1 + V + Circ.

◊ A se pierde: pe stradă, în pădure, într-un labirint, în detalii, în presupuneri.

♦ *Copilul s-a pierdut de mama sa în aglomeraţie. O oaie s-a pierdut de turmă.*

3. A se emoţiona.

N_1 + V

◊ A se pierde: cu firea, în faţa pericolelor, într-o situaţie nouă.

♦ *Ion se pierde în fața camerelor de luat vederi. Băiatul nu se pierde în fața unui public numeros.*

A PLĂCEA v. intr.

1. A produce cuiva o impresie favorabilă, un sentiment de simpatie.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A-i plăcea *ceva cuiva*: sportul, muzica, berea, dulciurile, hainele moderne, luxul, o idee, expresiile pompoase, glumele, vorbele.

♦ *Îi place ciocolata. Îmi place acest tablou. Apartamentul acesta îmi place. Filmul a plăcut tuturor. Sper că ți-a plăcut călătoria. Acest costum nu-mi place deloc.*

V + N_1 (D) + *să, ca să* P

◊ A-i plăcea *cuiva*: să se joace, să lucreze, să se ocupe de treburi casnice, să experimenteze, să mănânce bine, să ducă o viaţă uşoară // grozav, foarte mult, la nebunie, de nu mai poate.

♦ *Îmi place să citesc. Le place mult să cutreiere împrejurimile. Îmi place cum v-ați aranjat lucrurile. Îmi place cum ai expus problema.*

2. A avea un sentiment de iubire faţă de o persoană de sens opus.

N_1 + V + N_2 (D)

♦ *Îmi place Maria. Fata i-a plăcut mult. El ție îţi place?*

3. A crede de cuviință, a vrea, a dori.

V + N_1 (D) + *să* P

♦ *Mi-ar plăcea să plec la Paris. Mi-ar plăcea să vii cu mine. Mi-ar plăcea să-mi fac puţin timp de schiat. Ne-ar plăcea să te vedem mai des. Îmi place să cred că generația mea va aduce o schimbare. Ți-ar plăcea să mergi la un concert?*

A PLECA v. intr.

1. A se duce undeva, părăsind un loc, o persoană.

N_1 + V + Circ.

◊ A pleca: de acasă, de pe scenă, din sat, dintr-un loc, la şcoală, la ţară, la lucru, în călătorie, în vacanţă, în misiune, în exil, în Franţa, în străinătate, în lume, în larg, pe mare, pe front, spre locul

de destinaţie, dintr-o slujbă, de la o întrunire, de lângă părinți, departe // pe jos, cu bicicleta, cu maşina, cu trenul, cu vaporul, cu avionul, în zbor, repede, brusc, în grabă, în mare grabă, devreme, la timp, neobservat, pe furiș.

♦ *La sfârșitul verii au plecat în vacanță. Elevii clasei noastre vor pleacă într-o excursie. A plecat din sat din cauza inundaţiilor. Trenul pleacă dimineaţa. Vaporul a plecat cu întârziere.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Copiii au plecat să culeagă ciuperci. Mulți cetățeni au plecat să lucreze în străinătate.*

2. A începe, a lua ca punct iniţial.

N_1 + V + *de la* N_2

◊ A pleca: de la o premisă falsă, de la ideea că..., de la premisa că..., de la faptul că...

♦ *Autorii au plecat de la ideea că educaţia are scopul de a îmbunătăţi calitatea vieţii.*

3. v. tr. A îndoi, a apleca.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) pleca *ceva*: ochii, capul, fruntea, genunchii, steagul.

♦ *Ne-am plecat capul de atâtea ori încât am rămas aşa, privind spre pământ. Pomul își pleacă crengile până la pământ. Copacii din pădure și-au plecat crengile sub greutatea zăpezii.*

A se pleca v. pron.

1. A se îndoi, a se apleca.

N_1 + V

◊ A se pleca: înainte, înapoi, într-o parte, la dreapta, în afară. A se pleca asupra cuiva, spre cineva.

♦ *Creanga se pleacă sub greutatea fructelor. Crengile se pleacă la pământ. Salcia se pleacă în bătaia vântului.*

2. A se supune, a da ascultare.

N_1 + V + *înaintea, în fața* N_2

◊ A se pleca: înaintea cuiva, în faţa cuiva, în faţa rugăminților cuiva, în faţa forţei, în fața sorții // adânc, până la pământ.

♦ *Robii se pleacă în fața stăpânului lor. Iubirea nu se pleacă în fața nimănui. Logica se pleacă în fața fizicii.*

A PORNI v. intr.

1. A merge, a se duce, a se pune în mișcare.

N_1 + V + Circ.

◊ A porni: la drum, la vale, la treabă, la un lucru, la plimbare, la asalt, la atac, în altă direcţie, în călătorie, în expediţie, în larg, în turneu, pe o cărare, pe un drum, pe un nou drum, pe o cale nouă, spre stânga, spre dreapta, spre casă / devreme, dis-de-dimineață / repede, brusc, glonţ, la pas, la fugă, la galop, la trap, în mare viteză, în goana cea mai mare, cu îndrăzneală / în căutarea unui lucru, împotriva cuiva.

♦ *Turiștii au pornit pe jos. Ei vor porni într-o noua aventura. Detașamentul va porni la drum peste jumătate de oră. Trenul a pornit încet. Mașina a pornit brusc.*

2. A începe să funcţioneze.

N_1 + V

♦ *Motorul porneşte. Mașina nu mai pornește și n-o putem repara.*

3. v. tr. A pune în funcţiune.

$N_1 + V + N_2$

◊ A porni *ceva*: motorul, maşina, strungul, un computer.

♦ *Ion a pornit televizorul. La ora 2.00 veți porni motoarele.*

4. v. tr. A începe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A porni *ceva*: o treabă, o discuţie, conversaţia, o discuţie în contradictoriu, o ceartă, o activitate, un atac, o anchetă, un război, forajul unei sonde, construcţia unei case // de la zero, greşit, prost, bine.

♦ *Armata a pornit o ofensiva reușita. El este cel care a pornit bătaia. Ea a pornit campania de zvonuri. Încerc să-mi amintesc când au pornit campania împotriva gunoiului.*

5. A începe să se desfăşoare, să se dezlănţuie.

$N_1 + V$ // + *de la* N_2

♦ *Cearta a pornit de la nimic. Totul a pornit de la o glumă. A pornit ploaia / furtuna.*

A se porni v. pron.

A începe.

$N_1 + V +$ Circ.

♦ *S-a pornit un conflict. S-a pornit din senin o furtună.*

A POSEDA v. tr.

1. A stăpâni, a deține.

$N_1 + V + N_2$

◊ A poseda ceva: o casă, un automobil, o avere mare, moşii, pământ, autorizaţia de a vinde tutun, băuturi alcoolice.

♦ *El posedă o bibliotecă bogată. Țara posedă multe bogății naturale.*

2. A avea anumite însușiri, caracteristici.

$N_1 + V + N_2$

◊ A poseda *ceva*: o minte ageră, un talent deosebit, un auz fin.

♦ *Crede că posedă puteri extraordinare asupra oamenilor. Știu din experiență că doamnele nu posedă temperamentul negociatorului.*

3. A cunoaște bine ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A poseda *ceva*: cunoştinţe de matematică.

♦ *Profesorul posedă la perfecţie trei limbi străine. El posedă soluția problemei. Persoanele care posedă informaţii valoroase pot deveni cu uşurinţă victime.*

A PREGĂTI v. tr.

1. A aranja din timp cele necesare pentru începerea unei acţiuni.

$N_1 + V + N_2$ // + *pentru* N_3 / + Circ.

◊ A pregăti *ceva / pe cineva*: un material, un referat, manuscrisul pentru cules, o lecţie, un discurs, o nouă înscenare, un spectacol, o acţiune, o expediţie, o surpriză copiilor / pentru copii, o cursă, o capcană, un complot, o lovitură asupra duşmanului, o reformă, viitorul, scena, patul, o cameră pentru oaspeţi, lemne pentru iarnă, o mașină pentru călătorie, armele.

♦ *Specialiștii pregătesc racheta de lansare. El a pregătit o cerere pentru azil politic. Pe viitor, vom pregăti și alte surprize. Secretara a*

pregătit o listă de sarcini. Au pregătit dinainte toate cele necesare pentru excursie. Părinții îl pregătesc pe băiat de plecare.

2. A instrui, a forma în vederea unei activităţi; a studia.

N_1 + V + N_2

◊ A pregăti *pe cineva*: elevii pentru un examen, un absolvent pentru intrarea în universitate, cadre, specialiști, un examen.

♦ *Universitatea pregăteşte ingineri cu o înaltă calificare profesională. Antrenorul pregătește echipa pentru meci.*

3. A preveni cu privire la un eveniment, de obicei, neplăcut.

N_1 + V + N_2 + *pentru* N_3

◊ A pregăti *pe cineva*: pentru o veste tristă.

♦ *Colegii l-au pregătit pe Ion pentru o veste rea.*

4. A găti.

N_1 + V + N_2

◊ A pregăti *ceva*: masa, micul dejun, prânzul, o salată, o prăjitură, cafeaua.

♦ *Bunica a pregătit o gustare minunata. Magda, pregătește forma pentru ingrediente.*

A se pregăti v. pron.

A fi gata să...

N_1 + V + *de, pentru* N_2

◊ A se pregăti: de drum, de plecare, de bal, de luptă, pentru un examen, pentru muncă, pentru bătălie.

♦ *Echipa se pregătește de drum. Guvernul se pregătește pentru o iarnă dură. El se pregătește pentru ședința ce urmează să aibă loc. Capitala se pregătește de sărbători.*

N_1 + V + *să* P

◊ A se pregăti: să plece în excursie.

♦ *Se pregăteşte să-și redacteze raportul. Gazda se pregătește să-și primească oaspeții. Pregătiţi-vă să ieşiţi. Pregăteşte-te să auzi o veste proastă.*

A PREZENTA v. tr.

1. A spune celor de faţă numele, ocupaţia etc.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A(-și) prezenta *pe cineva cuiva*: un elev nou, prietenul său părinţilor // într-o lumină favorabilă / defavorabilă, într-o lumină proastă, fără a-i ascunde defectele, ca pe o stea, ca deputat, ca fiind vinovat / oficial, în mod solemn.

♦ *Mi-a prezentat logodnica. Vi-l prezint pe fratele meu.*

2. A înmâna.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A prezenta *ceva cuiva*: actele, un document, permisul, legitimaţia, buletinul de identitate, o revendicare, o justificare, o declaraţie, o cerere, o somaţie, o notificare, o citaţie.

♦ *La intrare au prezentat toți legitimațiile. Un șoferul oprit în trafic a prezentat un permis de conducere fals. Am prezentat comisiei o înregistrare video. Organizația prezintă raportul anual consiliului de administrație în vederea evaluării. Autoritățile vor prezenta rapoarte periodice cu privire la măsurile adoptate.*

3. A înfăţişa unui public.

$N_1 + V + N_2$ // $+ N_3$ (D)

◊ A prezenta *ceva*: un film, un spectacol, un program, un articol, o carte, o lucrare, un plan, un raport, un proiect de lege, rezultatele unei cercetări, o teorie într-o lumină favorabilă, lucrurile într-o lumină ridicolă, o marfă, modele de haine // pe scurt, în câteva cuvinte, în amănunt, în culori frumoase, în culori întunecate, obiectiv.

♦ *Trupa de teatru a prezentat un spectacol publicului prezent. Gazdele au prezentat în detaliu fiecare fermă vizitată. Invitații au prezentat studii dedicate comunicării interculturale. Comitetul de supraveghere prezintă autorității bugetare un aviz.*

4. A avea anumite însuşiri, caracteristici, calităţi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A prezenta: un interes, o importanţă, o însemnătate, o dificultate, o problemă pentru cineva, avantaje, contradicţii, dificultăţi.

♦ *Acest fenomen prezintă proprietăţi specifice. Bolnavul prezintă simptome de nevroză. Aceste soluţii prezintă un interes deosebit. Lucrarea prezintă un mare interes.*

5. A descrie, a expune, a înfățișa

$N_1 + V + N_2$

♦ *Nuvela prezintă viaţa într-o lumină întunecată. Acest roman prezintă războiul din perspectiva unui soldat.*

A se prezenta v. pron.

1. A se recomanda.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A se prezenta *cuiva*: celor prezenți / ca doctor.

♦ *Funcţionarul se prezintă superiorului său. Necunoscutul se prezentă. Daţi-mi voie să mă prezint.*

2. A se înfăţişa în faţa cuiva cu un anumit scop.

$N_1 + V +$ Circ.

◊ A se prezenta: la cancelarie, la un examen, la serviciu, la post, la aeroport, la autogară, la un interviu, la proces, la un concurs, la întâlnire, la o probă, în faţa unei instanţe, în faţa alegatorilor, în faţa unui judecător, în faţa urnelor.

♦ *Toți elevii s-au prezentat la examen. Duminica viitoare cetățenii cu drept de vot se vor prezenta la urne. Cum poate să se prezinte la serviciu în această ţinută?*

3. A se înfățișa.

$N_1 + V + N_2$ (N)

♦ *Terorismul se prezintă ca un fenomen foarte complex.*

A PRIMI v. tr.

1. A intra în posesia, a obţine.

$N_1 + V + N_2$

◊ A primi *ceva*: un pachet, un cadou, un ziar, o scrisoare, un mesaj, o invitaţie, un răspuns, o ştire, veşti, informaţii, felicitări, salariul, bursa, bani, despăgubiri, o amendă, o moştenire, o sarcină, o propunere, o ofertă, un post, o misiune de încredere, ajutorul cuiva.

♦ *Copiii au primit cadouri de la Moș Crăciun. Am primit o scri-*

soare de acasă / de la părinţi. Angajații primesc salariul pe card. Ieri am primit niște vești triste de la un prieten.

2. A suporta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A primi *ceva*: un afront, o pedeapsă binemeritată, o bătaie, o săpuneală, o papară, o lovitură, o palmă, una în cap, un picior în spate.

♦ *Băiatul a primit o bătaie de la tatăl său în văzul a zeci de oameni.*

3. A întâmpina; a accepta vizita cuiva.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A primi *pe cineva* / *ceva*: oaspeţi, musafiri, vizitatori, o delegaţie // în audienţă / cordial, călduros, cu bucurie, cu braţele deschise, cu aplauze puternice, cu aclamaţii, cu răceală, cu huiduieli.

♦ *M-a primit cu răceală. Ei ne-au primit foarte bine. Publicul i-a primit pe artiști cu aplauze. Ne-a primit în cabana lor de munte. Cititorii au primit cu multă căldură acest volum.*

4. A accepta.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A primi *pe cineva*: în şcoală, într-o organizaţie, în casă, într-o comunitate, într-o organizaţie, într-o societate secretă, într-o asociaţie, într-un ordin religios, într-un cerc închis.

♦ *Pe Ion l-au primit la facultatea de filologie a universității.*

5. A deveni deţinătorul unui titlu dat sau atribuit.

$N_1 + V + N_2$

◊ A primi *ceva*: un premiu, o distincţie înaltă.

♦ *Scriitorul a primit premiul pentru cea mai bună carte a anului. Echipa a primit trofeul de campioană.*

6. A fi de acord, a consimţi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A primi *ceva*: un sfat, propunerile cuiva.

♦ *Tinerii au primi multe sfaturi utile de la specialiști.*

A PROMITE v. tr.

1. A făgădui.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A promite *ceva cuiva*: o carte, un cadou, sprijinul, ajutorul său, marea cu sarea.

♦ *Administrația le-a promis muncitorilor îmbunătățirea condițiilor de muncă. Au promis rambursarea fiecărui bănuț. Am promis elixirul altcuiva. Omul promite multe, dar ţine minte puţine. Nu promite mai mult decât poţi face. Nu-ți pot promite nimic.*

$N_1 + V + N_3$ (D) + *să, că* P

◊ A promite: să facă un anumit lucru, că va participa la concurs // solemn, oficial, cu mâna pe inimă, multe, fără a se ţine de promisiune.

♦ *A promis să scrie în fiecare zi. A promis să vină astăzi mai devreme. Când am adoptat copilul, am promis să fiu un tată bun. Promite-mi să nu spui nimănui nimic! Copilul a promis că n-o să mai facă. Vă promit că mă voi apuca de lucru. Îți promitem că te vom*

ajuta. Îți pot promite că vom recupera complet pierderea.

2. (fig.) A da speranţe.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Pomii promit o recoltă bună. Ziua promite să fie frumoasă. Filmul promite să fie interesant.*

A PUNE v. tr.

1. A aşeza, a plasa, a introduce.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A pune *ceva*: o carte pe bancă, un caiet în servietă, florile în vază, cărţile în raft, pâinea pe masă, mâncarea în farfurie, carnea în frigider, ziarul pe birou, un dosar în sertar, banii în buzunar, lucrurile la loc, grâul în saci, un copil în pat, jos o greutate, piciorul jos / pe pământ.

♦ *Băiatul și-a pus rucsacul în mașină. Elevul își pune cărţile în geantă. Mama își învață copiii să pună fiecare lucru la locul lui. Mi-a pus părintește mâna pe umăr. Pune-ţi haina pe scaun. Pune tacâmuri pentru trei persoane. Nu pune coatele pe masă!*

$N_1 + V + N_2 + N_3 (D) + Circ.$

♦ *Infirmiera i-a pus bolnavului o pernă sub cap.*

2. A aşeza într-un anumit fel, într-o anumită poziţie; a aranja.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A pune *ceva*: cărţile una peste alta, elevii într-o anumită ordine.

♦ *Culegătorii pun merele grămadă.*

3. A atârna, a agăţa.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A pune *ceva*: paltonul în cuier, tablouri pe perete, perdele, o lustră, un steag.

♦ *Mama a pus rufele la uscat. Funcționarii au pus un afiş pe uşa biroului.*

4. A aplica.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A pune *ceva*: un plasture pe rană, ștampila pe un contract, sigiliul pe un document.

♦ *Actorul și-a pus barbă și mustăți.*

5. A planta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A pune *ceva*: cartofi, ceapă, pomi fructiferi, viţă-de-vie, flori, trandafiri.

♦ *Cine se teme de brumă nu pune viţă-de-vie. Fermierul a pus merii în rânduri câte 10 pomi.*

6. A îmbrăca, a încălţa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi pune *ceva*: paltonul, pălăria, o haină, un şal pe umeri, o basma pe cap, cravata, ochelarii, o bijuterie, pantofii în picioare.

♦ *Băiatul şi-a pus pe el o flanelă. Pune-ţi paltonul ca să nu răceşti. Pune-ţi pantofii!*

7. A numi; a aduce pe cineva într-o situaţie nouă, deosebită.

$N_1 + V + N_2 + N_3 (N)$

◊ A pune *pe cineva*: şef, primar, controlor.

♦ *L-au pus ministru. Înțeleg de ce te-au pus conducător. Au pus lupul cioban la stână.*

8. A adăuga.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A pune *ceva*: sare în mâncare, apă în vin, lemne pe foc.

♦ *Mai pune zahăr în ceai. Nu mai pune aşa de multă sare. Poate au pus oțet în apă?*

9. A fixa, a prinde, a instala.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A(-și) pune *ceva*: geamuri la ferestre, un tablou în ramă, dinţi, parchet.

♦ *Cibotarul pune pingele noi la pantofi.*

10. A obliga să facă un anumit lucru.

N_1 + V + N_2 + *să* P / + Circ.

◊ A pune *pe cineva*: să meargă la şcoală, să se grăbească, să citească, să tacă, să facă o mărturisire, să facă un anumit pas, să-şi dea demisia; la lucru, la regim.

♦ *Pune-l să învețe tema. Pune-ţi băiatul să se tundă. L-au pus să măture.*

A se pune v. pron.

1. A se aşeza.

N_1 + V + Circ.

◊ A se pune: pe scaun, la masă, pe pat, comod într-un fotoliu, în faţa uşii.

♦ *S-a pus pe un scaun să se odihnească.*

2. A se depune, a se aşterne, a se aşeza.

N_1 + V + Circ.

♦ *S-a pus mult praf pe mobilă.*

3. A se apuca de ceva în mod stăruitor.

N_1 + V + *pe* N_2

◊ A se pune: pe treabă, pe lucru, pe învățat, pe fugă, pe mâncare, pe băutură, pe râs, pe plâns, pe gânduri, la vorbă.

♦ *Fata s-a pus pe cântat. Puneți-vă pe treabă!*

A PURTA v. tr.

1. A ţine în mână, în braţe pentru a-l transporta.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A purta *ceva* / *pe cineva*: un copil în braţe, un făt în pântece, cărţile în servietă, o greutate în mână, un rucsac pe umeri, o povară în spinare.

♦ *Părinţii îşi purtau copilașii pe braţe.*

2. A fi îmbrăcat sau încălţat cu...

N_1 + V + N_2

◊ A purta *ceva*: un costum nou, o haină de blană, uniformă militară, pantofi uzaţi, frac, cravată, o scufiță roșie // până se rupe.

♦ *Femeile poartă rochii și pantofi la modă. Ea purta întotdeauna pălării mari. Eu am purtat o cămașă albastră. Fata poartă haine de culoare deschisă.*

3. A avea.

N_1 + V + N_2

◊ A purta *ceva*: mustaţă, barbă, părul lung, părul în coc, o floare în păr, ochelari, o perucă, inel, o armă.

♦ *Mulți oameni celebri au purtat barbă. Fetiţa poartă coadă. Nu prea port bani la mine. Poartă pantofi cu toc înalt.*

4. A fi stăpânit de anumite sentimente.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A-i purta *cuiva*: pică, afecţiune, râcă, duşmănie, pică, ură, recunoştinţă.

♦ *Poartă ură vecinului.*

5. A se chema într-un anumit fel.

$N_1 + V + N_2$

◊ A purta: numele soțului, numele de fată.

♦ *Poartă un nume frumos.*

6. A întreţine, a susţine; a duce.

$N_1 + V + N_2$

◊ A purta: o discuţie, o conversaţie, război, pistol, o dezbatere.

♦ *Sunt oameni pentru care nu e simplu să menţină contactul vizual atunci când poarta o conversaţie. El își purta toată averea într-un geamantan.*

7. A avea imprimat, gravat un semn distinctiv.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Batista poartă o monogramă. Pachetul poartă adresa.*

A se purta v. pron.

1. A avea o anumită conduită.

N_1 + V + Circ. // + *cu* N_2

◊ A se purta *cu cineva*: bine, rău, urât, frumos, simplu, natural, corect, drăguţ, amabil, galant, cuviincios, ciudat, rece, nesincer, necuviincios, dispreţuitor, grosolan, aspru, sever, obraznic, brutal, despotic, vitejeşte, omeneşte, mişeleşte, ca un apucat, ca un aiurit, ca un terorist, ca un dement, ca un bădăran, ca un şarlatan, ca un nebun, ca un măgar, ca o muiere, ca o babă, cu mănuşi, cu băgare de seamă, fără menajamente, în mod arogant.

♦ *Gazda se poartă atent cu oaspeţii. Profesorul se poartă corect cu elevii săi. Copilul se poartă exemplar cu toată lumea. Nu se cade să te porţi aşa. Nu te mai purta prosteşte! Nu te purta ca un copil! De ce nu te poţi purta ca noi toţi?*

2. A fi la modă.

$N_1 + V$

♦ *Nu se mai poartă asemenea rochii.*

A PUTEA v. tr.

1. A fi în stare.

N_1 + V + V inf.

♦ *Noi vă putem ajuta. Numai el poate rezolva această problemă El nu poate rămâne. Întreprinderea va putea evita falimentul. N-am putut sosi la timp. Nu cred că cineva ar putea face asta. Era prea grăbit pentru a putea sta de vorbă. Dacă aş putea da timpul înapoi. Puteţi veni mâine seară la noi? Putea oare proceda altfel? Cine îmi poate explica aceasta?*

N_1 + V + *să* P

♦ *Următoarea generație va putea să sintetizeze toată această informație. Oricare dintre ei ar putea să o facă. Nu pot să fac nimic. Nu pot să aştept mai mult. Nu pot să înţeleg. Nu mai pot să rezist. N-am putut să refuz. N-a putut să-l convingă.*

2. (În constr. neg.) A fi copleșit.

N_1 + V + Circ.

◊ A nu mai putea: de bucurie, de curiozitate, de frică, de oboseală, de invidie.

3. A fi posibil, a exista posibilitatea ca un lucru să se producă.

N_1 + V + V inf.

♦ *Putea să moară. Preţul acestor vaze ar putea ajunge la 600 de lire*

sterline. Oricare dintre noi doi ar putea câştiga. Ne-am putea îmbolnăvi. Zgomotul putea fi auzit de pretutindeni.

4. A avea voie; a avea dreptul sau permisiunea de a face ceva.

N_1 + V + V inf.

♦ *Dar nu poţi face aşa ceva. Poți rămâne dacă vrei. Puteți veni oricând. Pot intra? V-aş putea oferi un whisky?*

N_1 + V + *să* P

♦ *Poți să pleci acasă. Pot să fumez? Aş putea să vin cu o sugestie?*

A se putea v. pron.

1. A fi posibil.

V + V inf. / + să P

♦ *Aceasta se poate face în două zile. Se poate spune că totul e pierdut. S-ar putea întoarce dintr-o clipă într-alta. S-ar putea să nu plece. S-ar putea să aibă dreptate. S-ar putea să greşesc. Nu se poate să ne învingă.*

2. A fi permis.

V + V inf. / + să P

♦ *Nu se poate intra înarmat în palatul imperial. Se poate intra? Nu se poate să te adresezi cuiva aşa!*

R

A RĂMÂNE v. intr.

1. A nu pleca din locul unde se află.

N_1 + V + Circ.

◊ A rămâne: acasă, în casă, afară, în stradă, pe loc, în același loc, prin apropiere, în oraş, în străinătate / pentru scurt timp, până dimineaţa, peste noapte, pentru iernat.

♦ *El au plecat, iar eu am rămas. Silvia a rămas la noi timp de trei săptămâni. Au rămas trei zile la Braşov. Nu poți rămâne afara noaptea.*

N_1 + V + *la, cu* N_2

♦ *Am rămas la niște prieteni peste noapte. Rămâneți cu noi la masă.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Șoferul a rămas să parcheze mașina. Băiatul a rămas să aibă grijă de casă. Mezinul a rămas să locuiască cu părinții.*

2. A nu fi mutat sau dus din locul unde se găseşte.

N_1 + V + Circ.

♦ *Copia documentului rămâne în arhivă. Cărţile au rămas într-un cufăr prăfuit, în podul casei.*

3. A fi lăsat în urmă.

N_1 + V + Circ.

◊ A rămâne: în urmă la învăţătură, la matematică, la o competiţie.

♦ *A rămas în urma celorlalți. Unii au rămas în urmă la mare distanţă. Satul a rămas la dreapta. El a rămas în urmă de colegii săi la biologie. Ceasul meu rămâne în urmă.*

4. A se menţine într-o anumită stare, sub un anumit aspect.

$N_1 + V + N_2$ (N) / + Circ.

◊ A rămâne: liniștit, calm, sănătos, lucid, treaz, înlemnit, încurcat, nedumerit, neschimbat, neînduplecat, cinstit, credincios unui prieten, repetent, pătat, nemăritată, nedespărţiţi, uniţi.

♦ *Agresorii au rămas liberi. Orașul a rămas neatins. Această plantă rămâne verde pe tot parcursul anului. Situația a rămas dificilă. Relația dintre ei a rămas tensionată. Sentimentele mele au rămas aceleaşi. Toate detaliile vor rămâne secrete. Răspunsurile lui până acum au rămas evazive. E bine că noi rămânem împreună.*

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *Cultura a rămas să fie o cenuşăreasă.*

5. A dăinui.

$N_1 + V +$ Circ.

◊ A rămâne: în amintirea cuiva, în memoria cuiva, în minte, în istorie.

♦ *Ziua aceea mi-a rămas pentru totdeauna în memorie. Vorbele lui au rămas în istorie.*

6. A se alege.

$N_1 + V +$ *cu, fără* N_2

♦ *Satul a rămas cu câţiva locuitori. Mulți dintre locuitorii din împrejurimi au rămas fără adăpost și mâncare. Statul a rămas fără bani de salarii și pensii. Cu ce ai rămas?*

7. A se menţine ca rest din ceva.

$N_1 + V$ // + *din* N_2

♦ *Au mai rămas câteva zile până la vacanță. N-a mai rămas nimic din mâncare. Doar vorbele au rămas din promisiunile lui. În Oceanul mondial nu au mai rămas pești mari.*

$N_1 + V + N_2$ (D)

♦ *Lui Ion i-au rămas puțini bani. Elevului i-au rămas puține teme de făcut.*

8. A stabili, a conveni.

V + *să, că* P

♦ *A rămas să mai vorbim. A rămas să ne vedem joi. A rămas că voi pleca mâine. Cum a rămas?*

A RĂSPUNDE

1. v. intr. / tr. A da răspuns.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A răspunde *cuiva*: cititorilor / la lecţie, la telefon, oral, în scris, afirmativ, negativ, evaziv, precis, cu *da* sau *nu*, la nimereală, pe loc, urgent.

♦ *Elevul răspunde la lecţie uitându-se pe caiet. Vă rog să răspundeţi fără întârziere. Am răspuns imediat la telefon. Nu răspunde nimeni la numărul acela.*

$N_1 + V +$ *la* N_2

◊ A răspunde: la o întrebare, la scrisoare.

♦ *Pot răspunde la întrebările tale. Nu ştiu la care întrebare să răspund mai întâi. Nu este uşor de răspuns la această întrebare. Îi voi răspunde la scrisoare. Am răspuns urgent la mesajul lui. Va putea răspunde tuturor întrebărilor tale. Nu mi-ați răspuns la ultimul mesaj.*

$N_1 + V + N_2$

◊ A răspunde: tema, subiectul, ceva neînţeles.

♦ *N-a răspuns niciun cuvânt.*

N_1 + V + N_2 (D) + *că* P

♦ *Mi-a răspuns că nu ştie nimic despre aceasta. Elevul i-a răspuns profesorului că și-a uitat caietul acasă. Ce ţi-a răspuns la întrebare?*

2. A da o replică, a riposta.

N_1 + V + N_2 (D) + Circ.

◊ A răspunde: politicos, la nimereală, cu aceeaşi monedă.

♦ *Mi-a răspuns cu aceeași monedă. Mi-a răspuns printr-o glumă. Dacă sunt amenințați, oamenii vor răspunde. Mi-a răspuns o prostie.*

3. A da urmare unei cereri, unei chemări.

N_1 + V + *la* N_2 / + N_2 (D)

◊ A răspunde: la o cerere, la o solicitare, la o interpelare, la criticile aduse, la apelul cuiva, la salut.

♦ *Ei au răspuns cu refuz la propunerea noastră. Oamenii nu răspund la dragoste, ei răspund la acțiune. Eu doar am răspuns apelului. Agenția nu a răspuns solicitării de a comenta informaţia.*

4. A da socoteală; a-şi lua răspunderea pentru ceva.

N_1 + V + *pentru, de* N_2

◊ A răspunde *pentru* / *de cineva* / *pentru* / *de ceva*: pentru toţi, pentru faptele sale, pentru consecinţe, pentru pagubele provocate, de organizarea unor întreceri / cu capul, în faţa legii.

♦ *Noi răspundem de băiatul acesta. Răspund de acţiunile mele! El răspunde de disciplină.*

5. A avea comunicaţie cu...

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Camera răspunde cu bucătăria. Uşa răspunde în grădină.*

A REACŢIONA v. intr.

1. A răspunde la o acțiune din afară.

N_1 + V + *la* N_2 / + Circ.

◊ A reacţiona: la o surpriză, la un şoc, la schimbările condiţiilor de piaţă // calm, bine, corect, prompt, selectiv, greșit, negativ, violent, exagerat.

♦ *Autorităţile reacţionează selectiv la cazurile de agresare a jurnaliştilor. El nu reacționează bine la anumite lucruri. Cum au reacționat părinții tăi la scandal? Cum va reacționa el dacă va afla că a fost trădat?*

2. A riposta.

N_1 + V + *contra, împotriva* N_2

♦ *Oficialii au reacţionat contra acestor măsuri. Ziaristul a reacţionat contra ameninţărilor şi nu a cedat fricii. Cei mai mulți au reacţionat contra abuzurilor. Lumea sportului a reacţionat împotriva violențelor.*

A REALIZA v. tr.

1. A face să devină real, a înfăptui.

N_1 + V + N_2

◊ A realiza *ceva*: un proiect, un plan, un program, o intenție, o idee, o hotărâre, o sarcină, o strategie, un ideal, un produs nou, o lucrare, un film, un tablou, o operă de artă, lucruri mari, visul, scopurile // treptat, uşor, repede.

♦ *Împreună, am realizat multe lucruri. Compania a realizat proiecte imobiliare de succes. În această privinţă am realizat pregătirile adecvate.*

2. A obţine, a dobândi ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A realiza *ceva*: o avere, un câștig, un profit, un beneficiu, o performanţă, economii substanţiale, recolte bogate, succese // cu greu, pe căi întortocheate.

♦ *Statele membre au realizat progrese considerabile în îmbunătăţirea calităţii vieţii cetăţenilor. Un mijloc de a realiza fericirea este gândirea pozitivă. Este nevoie de cooperare, dacă ne dorim să realizăm această schimbare.*

3. A reuşi să înţeleagă ceva.

N_1 + V + N_2

◊ A realiza *ceva*: importanţa unei acţiuni.

♦ *Am realizat valoarea acestui lucru când nu l-am mai avut. La început părea inexplicabil, dar apoi am realizat adevărul.*

N_1 + V + *că, cine, ce, cum, unde, când* P

♦ *Acum realizez că depășisem starea de înțelegere conștientă. Apoi au realizat că știau toate secretele lumii. El nu realizează ce spune. Nu realizează ce criminal periculos este. Realizezi în ce încurcătură te-ai vârât? Probabil au realizat cum decurge războiul.*

N_1 + V + *să* P

A se realiza v. pron.

1. A se dezvolta pe deplin.

N_1 + V // + *ca* N_2

♦ *Acest scriitor s-a realizat pe deplin. Are şansa de a se realiza frumos pe plan profesional. El s-a realizat ca poet.*

2. A se împlini, a se îndeplini, a se înfăptui.

♦ *Mi s-a realizat visul. Toate dorinţele i s-au realizat. Previziunile lui nu s-au realizat.*

A RECOMANDA v. tr.

1. A sfătui.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A recomanda *ceva cuiva*: o dietă, o metodă, copiilor mai multă răbdare, unui bolnav odihnă // insistent, călduros.

♦ *Medicul i-a recomandat un tratament / mişcare / băi de mare. În acest caz, specialiștii recomandă verificarea computerului pentru viruși. Nu-ți recomand acest tip de comportament.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să* P

♦ *Îţi recomand să cumperi această carte. V-aş recomanda să vizionaţi acest film. I-am recomandat prietenului meu să fie prudent. Ei ne recomandă să susţinem varianta de compromis. Ne-au recomandat să reducem numărul controalelor.*

2. A semnala atenției cuiva.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D) / + Circ.

◊ A recomanda *ceva / pe cineva cuiva*: un anumit lucru, o casă, un produs, o carte nouă elevilor.

♦ *Vă recomand acest roman. Recomand tuturor acest raport. Recomandăm acest aranjament floral pentru ocaziile festive.*

3. A propune.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D) // + *pentru*

N_3 / + *ca, drept* N_3

◊ A recomanda *pe cineva cuiva*: directorului pe un inginer cu experienţă // pentru un post, pentru o sarcină / fără rezerve.

♦ *O să-ți recomand un chirurg excelent. Ne-am interesat peste tot și toți ne-au recomandat același om. Șefii l-au recomandat pentru decorare cu o medalie. Superiorul lui l-a recomandat ca director de proiect. Recomandați-mi un meșter bun!*

4. A prezenta.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

♦ *Vi-l recomand pe prietenul meu. Permiteţi-mi să vi-l recomand pe colegul meu*

A se recomanda v. pron.

A se prezenta.

N_1 + V // + *ca, drept* N_2

♦ *Daţi-mi voie să mă recomand. S-a recomandat ca reprezentant al firmei. Acest produs se recomandă prin calităţile lui.*

A RECUNOAŞTE v. tr.

1. A identifica.

N_1 + V + N_2 + *după* N_3

◊ A recunoaşte *pe cineva*: un vechi prieten după mers, după, voce, după glas, un scriitor după stil // cu ușurință, de departe, într-o mulţime;

A recunoaşte *ceva*: paşii, scrisul, semnătura cuiva.

♦ *El m-a recunoscut de îndată. Oamenii îl recunosc după musteață. Nu am recunoscut-o: s-a schimbat mult. Când s-a întors de pe front, nu l-a recunoscut mai nimeni. Când s-a întors, nu și-a recunoscut casa. Am recunoscut ușor vocea soțului meu. Membrii echipajului nu recunosc aceste obiecte. S-a făcut că nu mă recunoaşte. Nu mă recunoști?*

2. A admite ca valabil; a declara existent.

N_1 + V + N_2

◊ A recunoaşte *ceva*: un testament, un argument, o probă, o semnătură, veridicitatea unei afirmaţii, superioritatea, valoarea, meritele, realizările, drepturile cuiva, competenţa cuiva într-un anumit domeniu, o calitate a cuiva, un guvern, un stat, granițele unui stat, independența și integritatea teritorială a unui stat.

♦ *Îți recunoaștem contribuția la această colaborare. Părțile recunosc importanța unei concurențe libere în relațiile lor comerciale. Instituțiile europene au recunoscut interesul strategic al extinderii UE în Balcani. Conducerea a recunoscut contribuția echipei noastre la reușita misiunii. Rivalul său și-a recunoscut înfrângerea la alegeri. Mulți experți au recunoscut eficacitatea zmeurei în a ajuta oamenii să piardă în greutate.*

N_1 + V + N_2 + *ca, drept* N_3

♦ *Comitetul Olimpic a recunoscut crichetul ca sport. Credincioșii îl recunosc drept mare făcător de minuni. Comunitatea internaţională l-a recunoscut ca autor al unor importante lucrări științifice.*

3. A mărturisi.

N_1 + V + N_2

◊ A-şi recunoaşte *ceva*: greşelile,

păcatele, vina, vinovăţia, crima, propria slăbiciune, o faptă, o obligaţie, datoriile, totul / în faţa părinţilor // deschis, franc, sincer.

♦ *Îmi recunosc vina.*

N_1 + V + *că* P

◊ A recunoaşte: că are un viciu, că este vinovat, că a comis o crimă.

♦ *Recunosc că am greşit. Recunosc că sunt impresionat. Au recunoscut că au bătut victima. Mi-e rușine să recunosc că te-am abandonat. Era prea mândru, pentru a recunoaşte că nu are dreptate. Ai făcut-o, recunoaşte.*

4. A declara ca legitim.

N_1 + V + N_2+ *ca* N_3

♦ *M-a implorat s-o recunosc ca fiică.*

A se recunoaște v. pron.

1. A-şi descoperi la altul trăsăturile caracteristice.

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Tatăl se recunoaşte în fiul său. Mamă, mă recunosc în tine.*

2. A admite o stare.

N_1 + V + N_2 (N)

◊ A se recunoaşte: vinovat, învins, înfrânt, bătut.

♦ *Hoţul s-a recunoscut vinovat.*

A RECURGE v.intr.

A apela la cineva sau la ceva.

N_1 + V + *la, la ajutorul* N_2 // + Circ.

◊ A recurge *la ceva*: la un arbitru, la măsuri hotărîte / extreme / drastice / nepermise / disperate, la o soluție radicală, la ameninţări, la presiuni, la coonstrângere, la forţă, la violenţă, la represalii, la mijloace tari împotriva cuiva, la proteste în masă, la război, la un vicleșug, la tertipuri, la înşelătorie, la șiretlicuri, la minciuni, la serviciile, la cunostiintele, la experienta, la îndemanarea cuiva, la ultimul argument.

♦ *Agenția poate recurge la experți naționali. Numai făcătorii de rău recurg la forță. Când oamenii simt că nu sunt auziţi sau înţeleşi, recurg la violenţă. Unele state au recurs la practici protecţioniste. Firma a recurs la împrumuturi ruinătoare pentru a intârglia falimentul. Unii pacienti recurg la ajutorul psihologilor. Pentru a investiga acest fenomen, oamenii de știință au recurs la ajutorul unui telescop.*

A REFUZA v. tr.

1. A nu accepta ce ţi se oferă; a nu acorda ceva ce ţi se cere.

N_1 + V + N_2

◊ A refuza *ceva* / *pe cineva*: mâncarea, marfa, o propunere, un post, o invitaţie, un sfat, un cadou, o ofertă, o mită, ospitalitatea cuiva, colaborarea, internarea în spital, extrădarea cuiva // politicos, cu dispreţ, categoric.

♦ *El a refuzat ajutorul nostru. Am refuzat multe oferte de afaceri dubioase. Unii pacienții au refuzat șansa de a primi vaccinul. Am invitat-o în oraș de mai multe ori, dar m-a refuzat. Sper că de data asta n-o să ne refuze. Puteți beneficia de audiențe oricând, nu refuzăm pe nimeni.*

2. A nu consimți, a nu voi să facă ceva.

N_1 + V + *să, ca să* P

◊ A refuza: să muncească, să plătească, să asculte un argument, să sprijine un proiect, să vadă realitatea, să recunoască un lucru evident, să-şi spună obiecţiile, să facă o anumită acţiune considerând-o mai prejos de demnitatea sa.

♦ *Ei refuză să lucreze. El a refuzat să-şi ajute prietenul. Ei refuză să accepte schimbarea puterii politice. Refuz să cred aşa ceva. Refuz să mă conformez acestor măsuri. El refuză să se implice în politică. Medicul a refuzat să-și abandoneze pacienții. Cetăţenii vor refuza să recunoască legitimitatea acestui tratat.*

3. A se priva, a renunţa.

N_1 + V + N_2

♦ *Vedetele nu-şi refuza nicio plăcere. Tânărul nu-şi refuza niciun moft.*

A REGRETA v. tr.

A simţi un regret.

N_1 + V + N_2

◊ A regreta *ceva:* o greşeală, un gest, un cuvânt, o faptă, o hotărâre, un incident, declarațiile făcute, timpul pierdut, tinereţea trecută, dispariţia, moartea cuiva, cele spuse, cele întâmplate // sincer, profund, amarnic, inutil.

♦ *Veți regreta acest lucru mai târziu. Vom regreta plecarea ta. Vor regreta decizia asta. Nu au regretat alegerea făcută. Acum că a plecat, îl regret din tot sufletul. Nu am ce să regret.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Regret că am făcut asta. Regret că am acceptat. Regretă că nu i-a scris. Regret că nu ne-am înţeles.*

A REPARA v. tr.

1. A readuce în stare de funcţionare; a drege.

N_1 + V + N_2

◊ A repara *ceva*: o bicicletă, un ceas, un scaun, un mecanism, un televizor, o maşină, un zid, o clădire, acoperişul, hainele, ghetele, aparatele electrice, drumurile.

♦ *Vor repara nava în câteva zile. Putem repară clădirile. Lăcătușul a reparat încuietoarea. De ani de zile se pregătește să repare coteţul găinilor. Au reparat liftul după cutremur.*

2. A îndrepta, a corecta.

N_1 + V + N_2

◊ A repara *ceva*: o greşeală, o nedreptate, o pagubă, răul făcut.

♦ *El a reparat răul printr-o faptă bună. Ion încearcă să repare relația cu copiii săi. Sper că vor repara ceva din stricăciunea pe care au făcut-o.*

A RESTABILI v.tr.

A stabili din nou; a readuce la starea anterioară.

N_1 + V + N_2

◊ A restabili *ceva*: ordinea, echilibrul, pacea în familie, starea de sănătatea a cuiva, integritatea cuiva, reputaţia cuiva, mersul normal a ceva, lucrurile, relaţiile.

♦ *Vrem să restabilim pacea, legea și ordinea. Specialiștii au restabilit legătură cu satelitul. Este timpul să restabilim tradițiile strămoşeşti. Se pare că am restabilit*

contactul cu reporterul nostru de la fața locului. Scopul lor este să restabilească sistemele de comunicație.

A se restabili v. pron.

A-și reface sănătatea.

N_1 + V + Circ.

◊ A se restabili: după o boală, după accident / treptat, puţin câte puţin.

♦ *Constat că el încă nu s-a restabilit. Funcţiile organismului se restabilesc în timpul odihnei.*

A REUŞI

1. v. tr. A obţine rezultatul dorit, a izbuti.

N_1 + V + N_2

◊ A reuşi *ceva*: un tablou, o prăjitură, o treabă // cu succes, perfect.

♦ *A reuşit multe într-un timp scurt. Ei au reuşit tot ceea ce şi-au propus. Oamenii neinstruiți nu vor reuși nimic în viață. Cum ai reușit aceasta?*

N_1 + V + *să* P

◊ A reuşi: să facă un lucru, să-și realizeze planul, să fugă, să prindă trenul, să ajungă la ţărm, să înţeleagă ceva, să se lase de un viciu, să-şi ia permisul de conducere, să treacă peste un necaz.

♦ *El a reuşit să sosească la timp. Trebuie să reușim să trecem podul. Am reuşit să scriu scrisoarea până la plecarea trenului. Am reușit să distrug schițele. Printr-o minune, am reuşit să evităm accidentul. Nu am reuşit să-l convingem.*

2. v. intr. A fi realizat după plac, a ieși bine.

N_1 + V // + N_2 (D)

♦ *Surpriza a reușit pe deplin. Mi-a reuşit lucrarea. Lui îi reuşesc toate. Seara literară ne-a reuşit. Pictorului i-a reuşit tabloul. Experiența i-a reuşit perfect.*

3. v. intr. A avea succes în ceva, a termina cu bine.

N_1 + V + *la, în* N_2 / + N_2

◊ A reuşi: la un examen, în viaţă, în carieră, în afaceri, într-o încercare, într-o activitate, într-o întreprindere dificilă, într-un jaf // uşor, repede, grozav, perfect, din plin, de minune, din prima, în cele din urmă, în ultima clipă, dând din coate, prin mijloace incorecte, cu puţine şanse de succes.

♦ *A reușit la examen datorită bunei sale pregătiri. Muncind mai mult, el ar fi reuşit la concursul de admitere. Reuşeşte în tot ceea ce face.*

A REZERVA v.tr.

1. A pune la o parte, a reține.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A rezerva *ceva*: o cameră la hotel, un loc în vagon, o masă la restaurant, bilete la un concert, timp pentru pregătire, o sumă de bani pentru cumpărături, un spaţiu pentru un articol.

♦ *Am telefonat ca să rezerv o masă. Aș dori să rezerv un bilet de avion pentru București. Am trimis o telegramă ca să rezerv un apartament într-un hotel frumos. Vom rezerva mijloacele financiare adecvate pentru a se putea răspunde solicitărilor legitime de despăgubire.*

2. A destina.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) / + *pentru* N_3

◊ A rezerva *ceva cuiva*: o marfă.

♦ *Vânzătorul i-a rezervat costumul ales. Această agenţie rezervă locuri pentru călători. Au rezervat un hotel pentru toți artiștii.*

3. (fig.) A hărăzi, a meni.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

♦ *E uimitor câte surprize îți rezervă viața. Nu ştie ce-i rezervă viitorul. Fiecare dintre noi ar dori să știe ce ne rezervă soarta.*

A REZISTA v. intr.

1. A nu se modifica sub acţiunea unor factori externi.

N_1 + V + *la, împotriva* N_2 / + N_2 (D) / + Circ.

◊ A rezista: la frig, la căldură, la temperaturi înalte, la foc, la presiune, la un agent infecţios, la un produs nociv, la spălat, la uzură, la furtună, la trăsnet, la înţepături, la oboseală, la boală, la băutură, la o încercare grea, la proba timpului, la toate / examenului, analizei, timpului, intemperiilor / fiind expus la aer // în timp, cu bine.

♦ *Plantele acestea rezistă la ger / la secetă. Fresca a rezistat la cinci incendii. În testele de laborator, mingea a rezistat la 5000 de lovituri. Materialul nu rezistă la tratament dur. Acoperişul clădirii a rezistat împotriva celor mai puternice forțe ale naturii.*

2. A nu se lăsa învins, a se ține tare, a nu ceda.

N_1 + V + *la, în fața, împotriva* N_2 / + N_2 (D) / + Circ.

◊ A rezista: oboselii, privaţiunilor, suferinţelor, unei critici, unei presiuni, unor ironii, unor greutăţi, unei tentaţii, controlului, concurenței, unui atac al inamicului, unui asediu, rugăminţilor cuiva // o vreme, până la sfârşit, pana la capăt, vitejește, cu vitejie, cu curaj, cu încrâncenare, cu succes, până la ultimul om.

♦ *E greu să rezişti succesului, ispitei. Cred că el nu va putea rezista farmecelor ei. Un muzician nu poate rezista chemării sirenelor. Există oameni care nu pot rezista acestei tentații. N-o să rezistăm mult în fața inamicului. Apărătorii cetății a rezistat împotriva unei armate numeroase a inamicului. Nu poţi rezista în camera asta: e prea cald. Au rezistat timp îndelungat în ploaie, fără mâncare. Tatăl meu nu rezistă mult singur.*

A REZULTA v. intr.

A apărea ca o consecinţă; a se înţelege din...; a reieşi.

N_1 + V + *din, în urma* N_2

♦ *Uneori, din greșeli rezultă lucruri incredibile. Preţurile mai ridicate la produsele agricole au rezultat dintr-o combinaţie de factori. Cele mai multe decese au rezultat din accidente vasculare. În urma negocierilor a rezultat un tratat de pace. În urma impactului va rezulta o distrugere apocaliptică. Nu va rezulta nimic din aceste negocieri.*

V + *din* N_1 + *că* P

♦ *Din raport rezultă că v-au dat destui bani. Din cele prezentate rezultă că veniturile totale au crescut.*

A RIDICA v. tr.

1. A sălta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva* / *pe cineva*: paharul, geamantanul, o ladă, o povară, o greutate, o încărcătură, cortina, geamul, storurile, bariera, un steag, ancora, pânzele // de jos, cu forţă, cu furca, cu cricul, cu macaraua.

♦ *Vântul ridică praful. Nu pot ridica pietroiul, e prea greu. Sportivul a ridicat greutatea deasupra capului.*

2. A îndrepta în sus.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva*: capul, braţul, mâna, pumnul, un deget.

♦ *Elevul a ridicat mâna. A ridicat ochii de pe carte și s-a uitat mirată la mine. Cei care au ridicat capul spre cer au avut parte de o priveliște fantastică.*

3. A îndepărta, a lua de pe ceva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi ridica: pălăria, capacul, receptorul, capota.

♦ *Și-a ridicat pălăria în semn de salut. A ridicat capacul cutiei și a început să caute prin ea.*

4. (fig.) A face să înceteze, a suspenda.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva*: şedinţa, o pedeapsă, o interdicţie, un embargou, blocada, asediul, starea de asediu, restricţiile.

♦ *Să ridicăm şedinţa. Am ridicat ordinul de restricție. Gărzile orașului vor ridica în curând cordonul. Poate autoritățile vor ridica starea de asediu.*

5. A încasa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva*: retribuţia, bagajul, corespondenţa, o scrisoare de la poştă, o sumă de bani de la bancă.

♦ *Câştigătorul premiului şi-a ridicat banii.*

6. A aşeza în poziţie verticală un obiect culcat.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva* / *pe cineva*: un scaun, un stâlp, un gard.

♦ *Câțiva trecători l-au ridicat pe cel căzut.*

7. A zidi, a construi; a crea, a fonda.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva*: o casă, o clădire, o biserică, un pod, o statuie, un monument, un oraş.

♦ *Primăria a ridicat un monument în memoria eroilor căzuți pe câmpul de luptă. Ion și-a ridicat o casă la țară.*

8. A lua pe cineva cu forţa.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *pe cineva*: un hoţ.

♦ *Poliţia l-a ridicat azi-noapte. Au trimis un polițist să-l ridice pe infractor. Dă-ne numele tipului și locul lui, iar oamenii noștri îl vor ridica.*

9. A mări, a spori.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ridica *ceva*: preţul, impozitele, producţia, calificarea muncitorilor, productivitatea muncii, nivelul de cunoştinţe, nivelul vieţii, temperatura, nivelul apei.

♦ *Dorim doar să ridicăm calitatea vieții pentru toate categoriile de cetățeni. Vânzătorul a ridicat prețul. Vestea despre acest raid a ridicat moralul ostașilor.*

10. A înălţa în grad.

N_1 + V + N_2 + *în, la* N_3

◊ A ridica *pe cineva*: în grad, in funcţie / la gradul de colonel, la rangul de cavaler / dintr-un mediu josnic, din noroi, din mocirlă, în slăvi.

♦ *L-au ridicat la gradul de general.*

A se ridica v. pron.

1. A se scula.

N_1 + V + Circ.

◊ A se ridica: în picioare, în vârful picioarelor, de pe scaun, de pe locul său, de la masă, din pat, de jos, după o cădere // cu greu.

♦ *Spectatorii s-au ridicat în picioare și au aplaudat. Cei mulțumiți de sine niciodată nu se vor ridica din scaune.*

2. A se îndrepta în sus; a se înălţa; a se ivi, a răsări.

N_1 + V

♦ *Praful, fumul se ridică. La orizont se ridică nori negri. Pasărea se ridică în văzduh. Avionul s-a ridicat până la înălţimea de trei mii de metri. Soarele se ridică deasupra orizontului. În faţa gării se ridică un hotel. În piaţă se ridică un monument.*

3. A atinge o anumită valoare; a se cifra.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Mercurul termometrului s-a ridicat. Preţurile se ridică. Datoriile se ridică la două sute de mii de lei. Comisia a stabilit că costurile de restructurare se vor ridica la circa 10 milioane. Cheltuielile administrative se vor ridica la aproximativ câteva milioane de euro.*

3. A răsuna, a se auzi cu putere.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Un vuiet se ridică dinspre câmpie.*

4. (fig.) A-şi face o situaţie mai bună.

N_1 + V // + Circ.

◊ A se ridică: prin munca sa, prin forţe proprii, prin cineva, pe umerii cuiva, deasupra altora, deasupra celorlalţi, la înălţimea aşteptărilor, pe o treaptă superioară, în societate.

♦ *Este important să ne ridicăm la înălţimea aşteptărilor cetăţenilor.*

5. A se produce, a se stârni.

N_1 + V

♦ *S-a ridicat un vânt.*

6. A protesta, a se opune.

N_1 + V + *împotriva, contra* N_2 / + Circ.

◊ A se ridica: împotriva unor abuzuri, împotriva asupririi, împotriva ordinii existente, împotriva duşmanului, pentru apărarea Patriei, la luptă, în apărarea cuiva // ca un singur om.

♦ *Întreaga cetate s-a ridicat împotriva duşmanului. Cetățenii se ridică împotriva corupţiei. Cei care sunt asupriți se vor ridica împotrivă.*

A RISCA

1. v. tr. A supune unui risc.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) risca *ceva*: banii, ultimele resurse, ultima şansă, puţin pentru a câştiga mai mult, cinstea, cariera, reputația, pielea, capul, viaţa, foarte mult, totul // pentru cineva.

♦ *Și-au riscat viețile pentru a ne salva pe noi. Nu puteți risca viața acestor copii. Nu riscaţi nimic.*

2. v. tr. A se expune, a fi în primejdie.

N_1 + V + N_2

◊ A risca *ceva*: o observaţie, o situație neplăcută, înfrângerea.

♦ *Ceea ce riscăm e distrugerea civilizației.*

N_1 + V + *să* P

◊ A risca: să piardă ceva, să fie acuzat, să fie criticat, să fie înfrânt, să se infecteze.

♦ *Băiatul riscă să cadă din copac. El riscă să-și piardă credibilitatea. Dacă acționăm acum, riscăm să compromitem operațiunea. Dacă schimbăm ceva, riscăm să-l speriem.*

3. v. intr. A se supune unui risc.

N_1 + V // + *la, în* N_2

◊ A risca: la joc, într-o aventură, în vederea unui câştig.

♦ *Nu credea că vom risca. Cine riscă câştigă. Cine nu riscă, nu are.*

A RUGA v. tr.

1. A cere insistent un serviciu, o favoare.

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A ruga *pe cineva*: să facă ceva, să vină, să-l ia cu maşina // stăruitor, insistent, fierbinte, din tot sufletul, în genunchi.

♦ *L-am rugat să mă ajute. Vă rugăm să răspundeţi. Autoritățile roagă pe oricine are anumite informații să contacteze numărul afișat pe ecran. Vă rugăm să nu fumaţi.*

2. A pofti, a invita.

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A ruga *pe cineva*: să intre, să ia loc.

♦ *Acum doamna vă roagă să mai rămâneți.*

A se ruga v. pron.

A spune o rugăciune.

N_1 + V + N_2 (D) / *la* N_2 + *pentru* N_3 / + *să* P

◊ A se ruga: la / lui Dumnezeu / de iertare, pentru sănătatea sa, pentru familia sa, pentru iertarea păcatelor, în biserică, în fiecare zi.

♦ *Trebuie să ne rugăm Sfintei Fecioare. O mamă se roagă pentru copiii săi. Se roagă pentru luminarea celor care seamănă dezbinare. Bolnavul se roagă să se facă sănătos.*

N_1 + V + *de* N_2 + Circ. / + *să* P

♦ *Acum el se roagă de vecinii săi pentru a face pace. Se roagă de prietenul său să-i cedeze locul. Pacienţii se roagă de autorităţi să aducă în ţară un medicament banal.*

A RUPE v. tr.

1. A desface în bucăţi, a fractura.

N_1 + V + N_2

◊ A rupe *ceva*: o creangă, un băţ, vârful unui creion, o bucăţică de pâine, un colac în două, piciorul unui scaun, oasele cuiva;

A-şi rupe *ceva*: un dinte, un picior, o mână, gâtul, spatele, coastele.

♦ *Furtuna a rupt un copac. Elevul a rupt creionul în două. Copilul și-a rupt un dinte. Dacă te-ar prinde, prietenul ei ți-ar rupe toate oasele. Prizonierul a rupt cu dinţii funiile care îl ţineau legat.*

2. A sfâşia un lucru.

$N_1 + V + N_2$

◊ A rupe *ceva*: o foaie, o scrisoare, o fotografie, o carte, o pagină, o pânză în fâșii înguste // în bucăţi.

♦ *A rupt documentul în bucăţi. Leul a rupt antilopa.*

3. A distruge prin sfărâmare, spargere etc.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Cred că am rupt câteva arcuri. Apa a rupt stăvilarul. Marea a rupt digurile. Valurile au rupt barca în bucăți. Explozia a rupt complet nava.*

4. A distruge prin întrebuinţare.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi rupe *ceva*: cămașa, hainele, ciorapii, pânza.

♦ *Băiatul rupe pantofii repede. Am căzut și mi-am rupt o pereche de pantaloni foarte scumpi. Fata și-a rupt rochia și a început să plângă.*

5. A desprinde, a smulge din locul unde se află; a culege.

$N_1 + V + N_2$

◊ A rupe *ceva*: o filă din calendar, o pagină din carte, o foaie din caiet, timbrul de pe o scrisoare, tabloul de pe perete, flori din grădină.

♦ *Copiii au rupt un buton de la televizor. Am rupt câteva mere din pom.*

6. A pune capăt, a curma, a întrerupe.

$N_1 + V + N_2$

◊ A rupe *ceva*: tăcerea, o logodnă, vraja, relaţiile cu o cunoştinţă, cu un prieten, relaţiile diplomatice cu o ţară agresoare, o coaliție, un acord, un contract pentru nerespectarea termenelor.

♦ *De atunci am rupt orice comunicare cu el. E timpul să rupem tradiția. Dușmanul a rupt armistițiul și a întreprins un atac prin surprindere.*

A SE RUPE v. pron.

1. A se frânge.

$N_1 + V$

♦ *Crengile s-au rupt sub povara zăpezii. S-a rupt un fir electric. S-a rupt o coardă la vioară. Unde e aţa mai subţire, acolo se rupe. Trebuie să coborâm vela sau se va rupe catargul. Materialul s-a rupt la presiune.*

2. A se desface în bucăţi, a se fragmenta.

$N_1 + V$

♦ *La un moment dat lanțul s-a rupt. Gheața s-a rupt și el a căzut în apă. Când a intrat în atmosfera Pământului, asteroidul s-a rupt în bucăți mici.*

3. A se distruge prin întrebuinţare.

$N_1 + V$

♦ *Pantalonii i s-au rupt în genunchi. Cămașa mi s-a rupt la mâneci. Ion poartă hainele până se rup.*

4. A se desprinde, a se depărta.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se rupe *de ceva* / *de cineva*: de grup, de echipă, de tradiţie.

♦ *Un aisberg gigant s-a rupt de Antarctica. Chiar dacă a plecat, el nu s-a rupt cu totul de prieteni. El încearcă să se rupă de trecut, de moștenirea tatălui său. În timpul de la urmă, artistul s-a rupt de lume.*

S

A SALVA v. tr.

A scoate dintr-o încurcătură, dintr-o primejdie.

N_1 + V + N_2 + *din, de, de la* N_3

◊ A salva *pe cineva*: un copil, un bolnav, un accidentat, un om ce se îneacă, naufragiați / dintr-un mare pericol, dintr-o situaţie neplăcută, din foc, din ghearele morţii, de un pericol, de la eşec, de la incendiu, de la inundație, de la dezastru, de la înec, de la moarte, în ultima clipă.

A salva *ceva*: viaţa cuiva, cariera cuiva, onoarea cuiva, reputaţia cuiva, o casă de incendiu, o navă, bunuri.

♦ *Medicul acesta i-a salvat viaţa fratelui meu. Pilotul a folosit paraşuta ca să-şi salveze viaţa. Noi încercăm să salvăm vieți. Nu e prea târziu să salvăm planeta. Împreună, putem salva rasa umană. Numai un miracol îi mai poate salva. Să încercăm să-ți salvăm cariera. Am făcut totul ca să salvez onoarea surorii mele.*

A se salva v. pron.

A se scoate dintr-o încurcătură, dintr-o primejdie.

N_1 + V

◊ A se salva: de la moarte, prin fugă, în ultima clipă.

♦ *Echipajul navei s-a salvat în ultima clipă. Șoferul s-a salvat la timp din mașina cuprinsă de flăcări. Doar câțiva marinari s-au salvat din naufragiu.*

A SĂRI v. intr.

1. A sălta.

N_1 + V + Circ.

◊ A sări: în picioare, într-un picior, în sus, în înălţime, în lungime / cu prăjina / de bucurie.

♦ *Copiii sar în sus de bucurie. Băiatul sare ca o minge. Veveriţa sare din creangă în creangă.*

2. A se deplasa din locul în care se află.

N_1 + V + Circ.

◊ A sări: din pat, de pe scaun, de pe trambulină, de pe acoperiş, de pe cal, din tramvai, din tren, de pe puntea unui vapor în apă, de pe pod / în lături, într-o parte, în groapă, pe mal, într-un tramvai / cu paraşuta.

♦ *Câțiva ostași au sărit din camion. Fugarii au sărit pe geam. Înotătorul a sărit în apă rece ca gheața.*

3. A se deplasa brusc în sus (sub impulsul unei forţe externe).

$N_1 + V$

♦ *Mingea a sărit în sus. Săreau pietrele din urma lor. Dopul de la sticlă a sărit. Așchia nu sare departe de trunchi. Trenul a sărit de pe şine.*

4. v. tr. / intr. A trece printr-o săritură.

$N_1 + V + N_2$

◊ A sări *ceva*: gardul, zidul, un obstacol, un şanţ, o masă, un prag.

♦ *Infractorii au sărit gardul și au intrat pe geam în casă.*

$N_1 + V +$ *peste* N_2

◊ A sări *peste ceva*: peste un pârâu, peste o băltoacă, peste o bârnă, peste gard.

♦ *Calul a sărit peste zid fără să-l atingă.*

5. A interveni prompt într-o acţiune, într-o situaţie; a se arunca.

$N_1 + V +$ *la, în ajutorul, împotriva, asupra* N_2

◊ A sări: la bătaie, în ajutorul cuiva, împotriva cuiva.

♦ *Stăteam liniștiți, iar ei au sărit la noi. Sunt sigur că vom sări în ajutorul vostru. Și apoi ceilalți marinari au sărit asupra lor și a început o bătaie. La această întrebare au sărit cu răspunsul vreo câţiva dintre cei prezenţi.*

$N_1 + V +$ *să* P

♦ *Iedul cel mare a sărit să deschidă uşa. Doi salvamari au sărit să-l ajute pe băiat. Au sărit să ne bată.*

6. A se ivi pe neaşteptate.

$N_1 + V$

♦ *Nu ştii de unde sare iepurele.*

7. v. tr. A omite, a trece cu vederea.

$N_1 + V + N_2$

◊ A sări *ceva*: o literă, un cuvânt, un rând, un capitol, un paragraf, o strofă, câteva pagini, din greşeală o frază la transcriere.

♦ *Elevul a sărit un rând din text.*

8. (fig.) A trece brusc.

$N_1 + V +$ *de la* N_2 + *la* N_3

♦ *El sare de la una la alta / de la un subiect la altul / de la o idee la alta. Raportorul a sărit direct la concluzii. N-are sens să sărim la concluzii.*

A SCĂDEA v. intr.

1. A se micşora, a se reduce, a se scurta.

$N_1 + V$ // + Circ.

◊ A scădea: în greutate, în valoare, în strălucire, din preţ / sub 5 la sută, sub un anumit nivel, sub zero, cu 10 la sută, de la 200 la 50 / temporar, continuu, permanent, treptat, simţitor, brusc, vertiginos.

♦ *Averea sa scade. Volumul producţiei scade. Preţurile la mărfuri au scăzut. Doctorii constată că numărul îmbolnăvirilor scade. Temperatura a scăzut cu mai mult de 7 grade. Ziua scade. Interesul pentru vaccinare scade. Influența lui scade.*

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A-i scădea *cuiva*: febra, puterea, vederea, interesul, forţele.

♦ *Până îți scade febra, vei lua antibiotice.*

2. A-şi coborî nivelul.

N_1 + V

♦ *Apele încep să scadă. În timpul verii nivelul apei în râu scade. Ziua scade. Vocea scade.*

3. A deveni mai dens.

N_1 + V

♦ *Sosul a scăzut.*

4. A slăbi în intensitate, a descreşte.

N_1 + V

♦ *Gerul / Vântul scade. Cu fiecare zi puterile scad. Durerea scade.*

5. v. tr. A micşora, a reduce, a scurta.

N_1 + V + N_2

◊ A scădea *ceva*: cheltuielile, salariile, nota cuiva.

♦ *Am încercat totul să-i scădem febra. În vremuri de recesiune economică, autoritățile încearcă să scadă substanţial cheltuielile publice. În ultimul timp combinatul a scăzut consumul de energie. Au scăzut greutatea la trei tone.*

6. v. tr. A efectua operaţia de scădere.

N_1 + V + N_2+ *din* N_3

◊ A scădea *ceva*: un număr din alt număr, cheltuielile dintr-un total de plată.

♦ *Trebuie să scazi trei din cinci.*

A SCĂPA v. intr.

1. A se elibera, a se salva.

N_1 + V + *de, de la, din* N_2 / + Circ.

◊ A scăpa *de ceva* / *de cineva*: de un pericol, de necaz, de un accident, de o dificultate, de urmăritori, de primejdie, de pedeapsă, de boală, de la moarte, de la înec, din mâinile cuiva, din ghearele cuiva, din lanţ, dintr-un accident, dintr-un bucluc // ieftin, uşor, teafăr, nevătămat, întreg, nepedepsit / cu viaţă, cu zile, cu pielea întreagă, cu obrazul curat, ca prin urechile acului, ca prin minune, printre degete, cu bine, printr-o minciună, cu fuga, fugind.

♦ *Au scăpat din închisoare. De ce se teme omul nu scapă.*

2. A se descotorosi.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A scăpa *de cineva* / *de ceva*: de un oaspete nepoftit, de un concurent, de datorii, de o obligaţie, de o corvoadă, de o povară, de belea, de griji, de remuşcări, de serviciul militar, de sentimente apăsătoare, de sub controlul cuiva, de sub puterea cuiva.

♦ *Ion se bucură că a reușit să scape de un oaspete plicticos și enervant. Acum bărbații au scăpat de corvoada de a bate covoarele în preajma sărbătorilor.*

3. A nu putea sesiza, înţelege, reţine.

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A-i scăpa *ceva*: nuanţa unei chestiuni, esenţialul unei povestiri.

♦ *Numele lui îmi scapă. Băiatului nu-i scăpa nimic din ce se întâmpla în jur.*

4. v. tr. A salva.

N_1 + V + N_2

◊ A scăpa *pe cineva*: de la moarte, de la înec.

♦ *El şi-a scăpat prietenul de la moarte. Ne-a scăpat din încurcătură. Scăpaţi-mă de această neplăcere!*

5. v. tr. A feri de primejdie, de distrugere.

$N_1 + V + N_2 + de, din\ N_3$

◊ A scăpa *pe cineva*: de idei greşite, de o prezenţă neplăcută, de o obligaţie, dintr-o încurcătură, dintr-un necaz.

6. v. tr. A lăsa involuntar să cadă, a pierde de sub control.

$N_1 + V + N_2 + din\ N_3$

◊ A scăpa *ceva / pe cineva*: mingea, lucrurile din mână, ceasul în apă.

♦ *Bătrânul a scăpat cana din mână. Copila a scăpat pasărea din mâini.*

$N_1 + V + N_2$ (D)

♦ *Peștele i-a scăpat pescarului din mână.*

7. v. tr. A lăsa din neatenţie să iasă de sub control.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Băieții au scăpat caii în semănături.*

8. A lăsa neobservat, a pierde din vedere.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A-i scăpa *ceva*: o greşeală, o literă, un secret, un cuvânt.

♦ *Corectorului i-au scăpat mai multe greşeli. Nimic nu-i scapă.*

9. v. tr. A pierde, a nu mai apuca.

$N_1 + V + N_2$

◊ A scăpa *ceva*: trenul, autobuzul, o ocazie, un prilej.

♦ *A lăsat să-i scape momentul favorabil. Nu trebuie să scap această ocazie. Să nu scăpaţi această premieră!*

10. v. tr. A spune sau a face ceva fără voie, din imprudenţă.

$N_1 + V + N_2$ (D)

◊ A scăpa *ceva*: o vorbă, o înjurătură.

♦ *Aceste cuvinte i-au scăpat fără să vrea.*

A SCHIMBA v. tr.

1. A substitui.

$N_1 + V + N_2$

◊ A schimba *pe cineva / ceva*: un jucător, o santinelă, bandajul, cearşafurile, bateriile unui aparat de radio, o piesă uzată, cauciucul, uleiul la mașină, un bec, trenul, viteza, canalele cu telecomanda, timbre, bani, o bancnotă, decorul, subiectul, sensul unei fraze, tactica, legile, o pedeapsă.

A-şi schimba *ceva*: numele, adresa, locuinţa, domiciliul, slujba, locul de muncă, hainele, pieptănătura, ochelarii, dinţii.

♦ *Vrem să schimbăm țevile și cablurile. Durează câteva minute să schimbăm roata. M-am întors și am schimbat etichetele. A sosit timpul să schimbăm vechile obiceiuri. Lupul îşi schimbă părul, dar năravul ba.*

2. A face schimb.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu, pe* N_3

◊ A schimba *ceva / pe cineva*: mărfuri, timbre poştale, cadouri, prizonieri, un automobil vechi cu unul nou, o profesiune cu alta, o locuinţă pe alta, bani mari în bani mărunţi.

♦ *El a schimbat timbrele pe o carte. Dănilă Prepeleac a schimbat o pereche de boi pe o pungă goală. Vom lua căpetenia ostatic și-l schimbăm cu un ostaș de-al nostru.*

3. A transforma, a modifica forma, aspectul.

N_1 + V + N_2

◊ A schimba *ceva*: o compunere, culoarea unei fotografii, distribuţia unui spectacol, ordinea, sensul, o decizie, un program, un proiect de lege, mersul evenimentelor, lucrurile, faţa lumii, destinul, totul // complet, radical, în bine, prin bună înţelegere.

A-și schimba *ceva*: aspectul exterior, glasul, felul de viaţă, convingerile, părerile, poziţia, argumentele, concepţiile, intenţiile, părerea, planurile.

♦ *Această pieptănătură o schimbă. El și-a dorit să schimbe lumea. Știu că putem schimba lucrurile. Nu-i treaba noastră să schimbăm lumea. Nu putem schimba cursul evenimentelor. Nu poți schimba viitorul trăind în trecut. Vântul şi-a schimbat direcţia.*

4. A muta dintr-un loc în altul.

N_1 + V + N_2

◊ A schimba *pe cineva* / *ceva*: un elev în altă bancă.

♦ *Profesorul a schimbat locul elevilor.*

5. A îmbrăca în rufe curate, a pune alte haine.

N_1 + V + N_2

◊ A schimba *ceva* / *pe cineva*: hainele, pantofii, ciorapii, un copil, un bolnav.

♦ *Acum trebuie să-ți schimbi hainele.*

A se schimba v. pron.

1. A se transforma, a se modifica.

N_1 + V

◊ A se schimba: în bine, în rău, brusc.

♦ *S-au schimbat vremurile. Până mâine se mai schimbă lucrurile. Probabil știe că lumea s-a schimbat. De atunci situația s-a schimbat considerabil. Clima pe glob s-a schimbat radical. Viața noastră se va schimba. Totul s-a schimbat într-o clipă.*

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Omida se schimbă în fluture. Ploaia s-a schimbat în lapovița.*

2. A se îmbrăca în haine curate.

N_1 + V

♦ *Ajuns acasă, m-am schimbat în haine curate. Eşti ud, du-te şi te schimbă.*

A SCOATE v. tr.

1. A lua, a extrage dintr-un spaţiu, dintr-un înveliş.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A scoate *ceva*: apă din fântână, pâinea din cuptor, vin din butoi, cartofi din pământ, o batistă din buzunar, hainele din garderobă, un cadou dintr-o cutie, ştecherul din priză, sabia din teacă, calul din grajd, maşina din garaj.

♦ *Am scos mâncarea din frigider. Băiatul și-a scos mâinile din buzunare. Pasagerii își scot lucrurile din vagon. Am deschis plicul și am scos scrisoarea.*

2. A face să iasă afara (cu forţa), desprinzând din locul unde se afla; a smulge, a extirpa.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A scoate *ceva*: un dinte, un spin din picior, glonţul din rană, o schijă din picior, un cui din perete cu cleştele, un copac, o plantă din rădăcină, sâmburele din cireșe, o pată cu benzină, pavajul, cărbune.

♦ *Dentistul mi-a scos dintele cariat. I-am scos ghimpele din deget. Îi voi scoate așchia înainte să i se infecteze rana. Corb la corb nu scoate ochii. Prinde orbul, scoate-i ochii. Imediat ce scoți dopul, vinul începe să-și schimbe gustul. Am scos o pată de pe pantaloni.*

3. A obţine în urma unui proces de prelucrare.

$N_1 + V + N_2 +$ *din* N_3

♦ *Instalația este folosită pentru a scoate ulei din sâmburi de struguri.*

4. (fig.) A obţine ceva printr-o activitate sau prin valorificarea unor bunuri.

$N_1 + V + N_2 +$ *din* N_3

◊ A scoate *ceva*: bani din vânzarea unui produs, un profit.

♦ *Am scos mulţi bani din afacerea aceasta. El știe a scoate câştig din orice. Câți bani ai scos din pariuri?*

5. A da jos.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi scoate *ceva*: mănuşile, haina, cămaşa, cizmele, pantofii din picioare, centura, pălăria, şapca, armura, sabia, botniţa unui animal.

♦ *Și-a scos pălăria și a intrat în biserică. Fata și-a scos ochelarii de soare. Scoate-ţi paltonul!*

6. A înlătura, a da afară dintr-un loc.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A scoate *pe cineva*: din casă, din vizuină, din bârlog.

♦ *Nu mă puteți scoate din casa mea! Dacă va avea un comportament obraznic, îl vom scoate de aici cât ai clipi. Căldura din ultimele zile i-a scos pe urși din bârlog.*

7. A salva dintr-o situaţie primejdioasă.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A scoate *pe cineva*: pe un coleg din nenorocire, pe un prieten din încurcătură, din bucluc, din închisoare.

♦ *El ne-a scos dintr-un mare impas. Ne-a mulțumit că l-am scos din acest bucluc. Vă vom scoate din această situație oribilă.*

8. A conduce într-un anumit loc; a duce până într-un loc.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

♦ *La scurt timp cărarea i-a scos într-un spaţiu deschis. Pădurarul i-a scos la drum pe niște copii rătăciți în pădure.*

9. A destitui, a exclude dintr-o serie, dintr-o listă.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A scoate *pe cineva* / *ceva*: din slujbă, din funcţie, din competiţie.

♦ *Premierul a scos din funcţie câțiva miniștri. Partenerii l-au scos din afaceri. Aceste taxe au scos din business mii de fermieri.*

10. A ridica dintr-un loc.

$N_1 + V + N_2$

◊ A scoate *ceva*: un certificat, un brevet, o copie după un act, o poliţă de asigurare, un pachet, bani din bancă, bani din contul său.

♦ *Ion și-a scos un certificat medico-legal din care reiese că leziunile suferite sunt serioase. Pavel nu știe că am scos banii din cont. Anul trecut am scos un împrumut bancar în valoare de 10.000 de lei de la o bancă.*

11. A obţine cu greutate.

N_1 + V + N_2 + *de la* N_3

◊ A scoate *ceva*: un secret, adevărul de la cineva, informații, declarații, mărturisiri.

♦ *Poliția nu a putut scoate nimic de la el.*

12. A pune la vedere, a expune.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A scoate *ceva*: o marfă la vânzare, o casă la licitaţie, noi mărfuri pe piaţă.

♦ *Fermierii și-au scos marfa la vânzare. Creditorul poate scoate casa la licitație. Trebuie să scoatem produsele pe piață.*

13. A face să nu se mai vadă, să nu se mai cunoască.

N_1 + V + N_2

◊ A scoate *ceva*: cuvinte, fragmente de texte, inscripții, desene.

♦ *Noile autorități au scos inscripția veche de pe clădirea primăriei.*

14. A face să se audă.

N_1 + V + N_2

◊ A scoate *ceva*: un sunet, un geamăt un ţipăt, un oftat, un râgâit, o înjurătură, suspine, strigăte, cuvinte.

♦ *Toată lumea din autocar a scos un oftat de ușurare. De emoție, el nu putea scoate niciun cuvânt.*

15. A tipări, a publica.

N_1 + V + N_2

◊ A scoate *ceva*: un text, o carte, un volum de versuri, un ziar, o revistă.

♦ *Editura a scos o nouă ediție a cărții. Anul trecut el a scos o carte cu un tiraj de trei mii de exemplare.*

A SCRIE

1. v. intr. A reprezenta prin semne grafice convenţionale sunetele vorbirii.

N_1 + V

◊ A scrie: cu creionul, cu cerneală, cu creta, cu condeiul, cu tocul / pe o foaie de hârtie, în caiet, pe tablă / citeţ, neciteţ, îngrijit, caligrafic, desluşit, clar, frumos, corect, greşit, repede, la repezeală, în grabă, în fuga condeiului, pe un ton nepotrivit, după dictare.

♦ *Copilul învaţă să scrie. Credeam că băieţaşul ştie să scrie. Nici măcar nu știm să citim sau să scriem. Îmi place felul lui de a scrie. Stiloul acesta nu scrie.*

N_1 + V + N_2

◊ A scrie: litere, cifre, un cuvânt, o adresă, un bilet, un exerciţiu, o dictare.

♦ *Nu ai scris corect acest cuvânt. Scrie cuvântul cum se pronunţă. Scrie-ţi numele întreg. Ei au scris greșit numele meu.*

2. v. tr. A redacta, compune.

N_1 + V + N_2

◊ A scrie: o scrisoare, o cerere, o

plângere, un text, un articol, o lucrare, un manual, versuri, o poezie, un roman, o recenzie la o carte, un reportaj // bine, acceptabil, convingător, bombastic, prost.

♦ *Intenţionează să scrie un nou volum. Nu pot scrie povești precum maestrul meu. Apoi trebuia să scrie și un discurs. Îşi scrie singur textul şi îşi compune melodia interpretată. Sunt învățat să scriu adevărul.*

N_1 + V + *la* N_2

♦ *El s-a izolat și scrie la o carte.*

N_1 + V + *despre* N_2

♦ *Trebuie să scriem despre tragedia acestor oameni. Ziarele scriu despre ultimele evenimente. Oameni mari vor scrie despre curajul lui. Mulți dintre cei care au scris despre film nu sunt de aceeași părere.*

3. v. tr. A nota, a înregistra, a consemna.

N_1 + V + N_2

◊ A scrie: afirmațiile, spusele cuiva.

♦ *Sunt foarte multe motive pentru a-ţi scrie gândurile. În ultimul timp, s-a apucat să-si scrie amintirile.*

4. v. tr. A expedia cuiva un mesaj.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A scrie *ceva cuiva*: câteva rânduri, o scrisoare scurtă, o ilustrată din concediu, o dedicaţie pe o carte.

♦ *El scrie părinţilor o scrisoare. Scrie-mi câteva rânduri. Înainte el îi scria în fiecare zi. Scrie la minister sau oricui altcuiva. Atunci am scris oficiului din capitală. Voi scrie direct Președintelui.*

N_1 + V + N_2 (D) + *că, să* P

♦ *Mi-a scris că nu poate veni. I-am scris să ne aştepte. Îi voi scrie ca să fie la curent cu planurile noastre.*

A SFÂRŞI

1. v. tr. A duce la capăt; a termina, a încheia.

N_1 + V + N_2

◊ A sfârşi *ceva*: treaba, lucrul, reparaţia, o lucrare, o carte, o scrisoare, o discuție, cearta, lupta, războiul // cu bine.

♦ *Trebuie să sfârşim lucrarea începută. Poate că este timpul să sfârşim ostilitățile. L-a ajutat să sfârşească ceea ce începuse.*

2. v. intr. A ajunge într-o anumită situaţie, a ajunge să...

N_1 + V + Circ.

◊ A sfârşi: într-un accident, în ştreang.

♦ *Dacă va continua să trăiască așa, va sfârşi în închisoare. Multe căsnicii au sfârșit cu divorț. Dacă nu jucăm cum vrea el, o să sfârșim după gratii.*

N_1 + V + *prin* V inf

♦ *Progresul a sfârşit prin a se impune ca o veritabilă religie. A vrut să scape de polițiști, dar a sfârșit prin a le cere ajutorul. Jumătate dintre vecini au sfârșit prin a face toxiinfecție alimentară.*

A se sfârşi v. pron.

1. A se termina, a lua sfârşit.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Războiul s-a sfârșit. S-a sfârșit și vacanța. Spectacolul se sfârşeşte la ora opt. Filmul se sfârşeşte cu bine. Acele vremuri bune s-au sfârşit. Cariera mea se sfârșește. Cred că problemele tale s-au sfârșit. Jocul s-a sfârșit înainte să înceapă. Discursul lui nu se mai sfârşeşte. Drumul se sfârşeşte aici. Călătoria cu automobilul s-a sfârșit tragic.*

2. A nu mai avea putere; a avea o senzație de sfârșeală, de leșin; a fi istovit.

N_1 + V

◊ A se sfârşi: de oboseală, de foame, de sete, de durere, de dorul cuiva.

♦ *Au urmat stări crunte în care simţeam că mă sfârșesc pe zi ce trece.*

3. A muri.

N_1 + V

♦ *Peste câteva zile, bolnavul s-a sfârşit din viaţă. Când mușcați mai mult decât puteți mesteca, s-ar putea să sfârșiți prin sufocare. Zilele lui se sfârşeau în suferinţă. Astea ne arată că viețile noastre s-au sfârșit.*

A SPUNE. v. tr.

1. A exprima prin cuvinte, a pronunţa.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) spune *ceva*: câteva cuvinte, o vorbă, părerea, un gând, o dorință, adevărul, un neadevăr, o minciună, o enormitate, o absurditate, braşoave, prostii, o ghicitoare, cimilituri, o poezie, o anecdotă deocheată.

♦ *Spune aceleaşi glume dintotdeauna. Am intuit că vei spune asta. Chiar asta am vrut să spun. A spus ceva în puţine cuvinte. El a spus acelaşi lucru cu alte cuvinte. El nu ezită niciodată să spună adevărul. Nu a spus nimic deosebit aseară.*

N_1 + V + *că, ce, cum, unde, când* P

♦ *Spune că este bolnav. Nu poţi spune că nu te-am avertizat! Nu puteţi spune că este în afara pericolului.*

2. A aduce la cunoștință prin cuvinte; a expune, a relata, a prezenta; a povesti, a istorisi.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A spune *ceva cuiva*: un secret, adevărul, o poveste, o istorisire // drept, răspicat, cinstit, făţiş, fără echivoc, în șoaptă, pe şoptite, pe un ton ferm, plângăreţ, în glumă, sub formă de glumă, din nou, de formă, indirect, pe ocolișuri, pe departe.

♦ *Mi-a spus vestea. Mi-a spus toate secretele sale. Avem să-ți spunem multe. Îţi voi spune motivul. Apoi mi-a spus niște lucruri groaznice. Trebuie să spunem asta poliției. Bunicul le spune copiilor o poveste. Spune-mi toate noutăţile pe care le ai! Spune-mi tot ce ştii despre asta! Spune-mi adevărul. El nu v-ar spune niciodată aceste lucruri.*

N_1 + V + N_2 (D) + *să, că, ce, cine, unde, când, cum* P

♦ *Spune-i să nu se îngrijoreze. Spune-i să plece. Dacă mă caută cineva, spune-i că am ieşit. Nu-mi spune că plouă iar! Nu-mi spune*

mie că iar ai greșit. Nu-mi spune tu mie ce să fac! Spune-mi cu cine te însoţeşti ca să-ţi spun cine eşti. Spune repede ce ai de spus! Spune-mi unde te afli exact. Spune-mi când să mă opresc. Vreau să vă spun cum stau lucrurile aici. Spune-mi cum s-a întâmplat.

N_1 + V + *despre* N_2 + N_3 (D)

♦ *Voi spune lumii despre realizările tale. Nu-i voi spune nimic despre niciunul din candidați. Ne poți spune mai multe despre asta?*

3. A cuprinde, a scrie, a consemna.

N_1 + V + *că, ce, unde, când* P

♦ *O legendă spune că aici a fost îngropată o comoară. Regulamentul spune că pacientul nu trebuie să fie lăsat singur. Ce spun ziarele?*

4. (fig.) A evoca, a semnifica.

N_1 + V + N_2 // + N_3 (D)

♦ *Asta spune multe. Comportamentul lui ne spune multe despre felul lui de a fi. Modul în care cineva se îmbracă spune multe despre persoana respectivă. Nu-ți spune nimic lucrul acesta?*

5. A numi cu numele pe care-l poartă.

N_1 + V + N_2 (D)+ N_3 (N)

♦ *Toată lumea îi spune moş Vasile. Colegii îi spun Şeful. Spune-i cum vrei.*

6. A se obișnui, a se zice într-un anumit fel.

V + *că* P // + *despre* N_1

♦ *Se spune că este adevărat. Se spune că vrei să devii doctor. Despre el se spune că ar fi foarte bogat.*

A STA v. intr.

1. A se întrerupe dintr-o mişcare, din mers, dintr-o activitate etc.

N_1 + V+ Circ.

◊ A sta: din lucru, din citit / pe loc, în mijlocul drumului, în fața unui magazin.

♦ *Ajungând la marginea unei păduri, drumeții au stat câteva clipe să se odihnească. Stai puţin! Stai pe loc.*

2. A nu mai funcţiona.

N_1 + V

♦ *Ceasul a stat. Motorul a stat. Moara stă de câtva timp.*

3. A înceta, a se opri.

N_1 + V

◊ *Ploaia / Vântul / Ninsoarea a stat.*

4. A rămâne nemişcat într-un loc, a nu pleca, a staţiona.

N_1 + V+ Circ.

♦ *Pot sta numai câteva minute. Voi sta aici încă trei zile. Voi stați aici până vin și ceilalți. Unii șoferi au stat la semafor minute în șir. Trenul stă în stație doar cinci minute.*

4. A fi, a se găsi într-un anumit loc.

N_1 + V + Circ.

◊ A sta: acasă, în casă, închis în casă, la gura sobei, cu copiii, lângă cineva, la căpătâiul unui bolnav, în bătaia soarelui, în umbră, câteva zile într-un oraş, un timp în străinătate, departe de lume.

♦ *A stat câtva timp într-o staţiune balneară. Cartea stă pe masă. Pasărea stă pe o creangă. În vârful*

dealului stă o cetate. Veți sta aici, până se îmbunătățește vremea. Nu sta la soare prea mult timp. Nu sta afară în frig. Fata care stă la celălalt capăt al mesei este sora mea. Staţi aici!

5. A locui.

N_1 + V + Circ.

◊ A sta: la țară, în apartament, cu chirie, la părinți, alături, ușă în ușă, la capătul lumii.

♦ *A stat toată viața la țară. Ei stau prin apropiere. Nu vom mai sta la hotel. Până vă veți găsi un loc de trai, veți sta la noi. Familia lor a hotărât să se mute din casa în care au stat ultimii 10 ani.*

6. A fi aşezat într-un anumit fel, a avea o anumită poziţie, atitudine.

N_1 + V + Circ.

◊ A sta: jos, drept, ţeapăn, în picioare, în vârful picioarelor, în poziţie de drepţi, înfipt pe un scaun, la masă, în genunchi, pe spate, pe burtă, culcat pe o parte, întins pe canapea, cu burta la soare, strâmb, ghemuit, gârbovit, cu braţele încrucişate, cu mâna în buzunar.

♦ *Abia sta în picioare. Unii dintre copii erau prea slabi pentru a sta în picioare. E bolnav, stă în pat. Stai drept!*

7. A fi atârnat sau fixat în ceva.

N_1 + V + Circ.

♦ *Lampa stă deasupra mesei. Tabloul stă pe perete.*

8. A consta în...

N_1 + V + *în* N_2

♦ *Meritul principal al cărţii stă în simplitatea şi autenticitatea subiectului. Fericirea nu stă în bogăţie. În ce stă importanța problemei?*

9. A fi pe punctul să...

V + *să* P

♦ *Stă să ningă. Stă să plouă. Stânca sta să cadă.*

A SUSŢINE v. tr.

1. A servi drept suport; a ajuta, a sprijini.

N_1 + V + N_2

◊ A susţine *ceva* / *pe cineva*: un zid, un tavan, o oglindă, o greutate, acoperișul, pe un bolnav, pe un accidentat.

♦ *Un stâlp susține poarta. Coloanele susţin acoperişul. Cuiul este prea mic pentru a susţine oglinda. Vitaminele susțin viața. Lucrătorul medical îl susţine pe bolnav de subsuori.*

2. A sprijini, a apăra, a ajuta cu mijloace materiale.

N_1 + V + N_2

◊ A(-și) susţine *pe cineva*: familia, un prieten, / la nevoie, într-o încercare, într-o situaţie dificilă, în clipele grele / împotriva duşmanilor săi / sufleteşte, călduros, cu căldură, cu tărie, cu fapte, cu bani, cu un sfat.

♦ *Prietenii l-au susținut mult în viață. El îşi susţine copiii cu bani. Sunt sigur că părinții vă vor susține indiferent de alegerea făcută.*

3. A lua o atitudine favorabilă.

N_1 + V + N_2

◊ A susţine *ceva*: un proiect, o propunere, o inițiativă, un efort, strădaniile cuiva, interesul cuiva,

o cauză, un atac, o luptă, o moţiune, un candidat la alegeri, o coaliţie guvernamentală.

♦ *Ne-am asigurat că deputații vor susține aceste rezoluții. Din aceste motive am susținut propunerea. Susţinem recomandările raportului în această privinţă. În ultimii ani, am susţinut opoziţia în toate modurile.*

4. A afirma cu tărie, a aduce argumente în sprijinul unei idei, al unui principiu.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A susţine *ceva*: o părere, o convingere, o opinie, o teorie, adevărul, o afirmaţie, o idee, un argument, un punct de vedere // sus şi tare, în mod hotărât, cu hotărâre, în mod categoric, cu tărie, cu convingere, cu dovezi, prin argumente.

♦ *Totdeauna și-a susținut temeinic ideile. Sper că aveți dovezi să vă susțineți acuzațiile. El susține o teorie a conspirației dezmințită de specialiști.*

5. A spune, a arăta, a scrie.

N_1 + V + *să* P

♦ *Susţine că acest lucru e imposibil. El susţine că l-a văzut. Martorul a susţinut că victima s-a rănit singură. El susţine că are dreptate.*

6. A se prezenta la un examen sau la un concurs pentru a obține un titlu, un grad sau un post.

N_1 + V + N_2

♦ *Elevii au susţinut examenul de bacalaureat. Anul trecut el a susținut teza de doctorat.*

Ş

A ŞANTAJA v. tr.

A supune unui șantaj.

N_1 + V + N_2 // + *cu* N_3

♦ *Acest detectiv mă șantajează. Prietena ta te șantajează cu chestia asta. Doi indivizi l-au șantajat cu poze compromițătoare. El îi șantajează pe oamenii aceștia pentru bani. Nu șantajam oameni ca să-i forțez să vină la protest. Îl șantajau din cauza unei crime pe care a comis-o. Dacă vei continua să-i plătești te vor șantaja în continuare.*

A ŞEDEA v. intr.

1. A sta jos.

N_1 + V + Circ.

◊ A şedea: jos, pe scaun, pe iarbă, într-un fotoliu, în pat, în bancă, la masă / cu coatele pe masă, picior peste picior, turceşte.

♦ *Copilul ședea pe genunchii mamei. Când profesorul a intrat în clasă, elevii ședeau în bănci. Asta e cea mai tare bancă pe care am șezut vreodată. Au șezut împreună la masă.*

2. A lua loc, a se așeza.

$N_1 + V$

♦ *Stăpânul i-a poftit pe oaspeți să şadă. Au şezut de au mâncat şi au băut amândoi. Domnișoară, vă rog să ședeți. Şezi colea!*

3. A sta, a rămâne câtva timp într-un anumit loc.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A şedea: la gura sobei, la soare, la umbră, acasă, la închisoare, într-un oraş, în țară, în străinătate, pe capul cuiva // un timp, o vreme, mai mult decât e necesar.

♦ *Sita nouă şade în cui. Şezi locului!*

4. A locui, a domicilia.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A şedea: cu chirie, la gazdă, la ţară, la oraş.

♦ *Şade într-un cartier nou. Şade pe strada Academiei. Cine şade în camera asta?*

5. A sta, a rămâne câtva timp într-o anumită poziție.

$N_1 + V + N_2$ (N) /+ Circ.

◊ A ședea: culcat, drept, nemişcat, ţeapăn, impasibil / în picioare, în genunchi, pe spate, pe burtă, pe vine, într-o rână, într-o poziţie comodă, în capul oaselor, cu braţele încrucişate, cu mâinile în buzunar.

♦ *Băiatul ședea în picioare lângă părinții săi.*

6. A sta, a rămâne câtva timp într-o anumită situație.

$N_1 + V + N_2$ (N) /+ Circ.

◊ A şedea: nemâncat, abătut, dus pe gânduri, cu mâinile în sân, ca pe ace, ca pe ghimpi, ca pe jăratec, ca o fată mare, ca o mireasă, ca cioara-n par.

♦ *Şezi binişor / cuminte.*

7. A-şi consacra timpul unei anumite ocupaţii.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A şedea: la sfat, la vorbă, la taifas, la taclale, la o conversaţie cu cineva, la cafea, la cârciumă, la frizer, degeaba.

♦ *Cei doi au stat la sfat toată seara.*

8. A i se potrivi, a-l prinde.

$N_1 + V + N_2$ (D) + Circ.

♦ *Costumul îi şade bine băiatului.*

$V + N_1$ (D) + *în, cu* N_2

♦ *Îi şade bine în rochia asta. Lui Goe i sade bine cu costumul de marinel.*

9. A se cuveni.

V + Circ. + *să* P

♦ *Nu şade bine să faci una ca asta.*

A ŞOCA v. tr.

A contraria.

$N_1 + V + N_2$ // + *cu* N_3

♦ *Veți șoca publicul cu filmul acesta. Figurile voastre ne șochează din nou. Întrebarea aceasta mă șochează. Sper că nu am șocat pe nimeni. Nu vom face acest lucru imediat, ci treptat, pentru a nu vă șoca. Nu trebuie să-l șocăm cu nimic.*

A ŞOPTI v. tr.

1. A comunica ceva vorbind încet.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A-i şopti *ceva cuiva*: la ureche vorbe dulci, o rugăciune.

♦ *O fetiţă îi şoptește ceva bunicului la ureche. Îmi șoptește câteva vorbe. Zguduită de tristeţe, fata*

șoptește câteva cuvinte de rămas bun. Vă rugăm să nu șoptiți nimănui niciun cuvânt.

N_1 + V + N_2 (D) + *că, să* P

♦ *El îmi șoptește că nu vrea să se întoarcă acasă. Maria îi șoptește prietenei sale că e ceva atât de frumos. Îmi şopteşte să privesc în jur. O voce timida îi şoptește să nu se lase bătut. Spiritul meu îmi șoptește că așa-i corect.*

2. v. intr. A vorbi încet.

N_1 + V

◊ A şopti: în barbă, suspinând.

♦ *Copiii şopteau între ei. Uneori aud o voce care șoptește în vânt. Mereu șoptește ca și când ar urma să plângă. De când ești aici, tot ce facem este să șoptim. Dacă șoptiți, nu vă pot auzi. Ce tot șoptiți aici? Despre ce tot șoptiți?*

3. v. intr. (fig.) A murmura, a susura, a fremăta.

N_1 + V // + N_2 (D)

♦ *Frunzele şoptesc. Pomii şoptesc. Izvorul şopteşte pădurii un basm vechi.*

A ŞTERGE v. tr.

1. A freca.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A şterge *pe cineva* / *ceva*: paharele, vesela, vasele, masa, geamurile, mobila, ecranul, tabla, pereţii, podeaua / de praf / murdăria, petele, apa vărsată, praful de pe mobilă / cu cârpa, cu spălătorul, cu buretele, cu peria, cu şerveţele de hârtie, cu o cârpă umedă, cu prosopul, cu buretele, cu o cârpă udă.

A-şi şterge *ceva*: ochii de lacrimi, faţa, fruntea de sudoare, nasul cu batista, mâinile de pantaloni, picioarele, ghetele la răzătoare / lacrimile din ochi, machiajul, crema de pe față, sudoarea, transpiraţia, praful de pe picioare.

♦ *Mama l-a şters pe copil cu prosopul. Femeia și-a şters mâinile de șorț. Mai degrabă mi-aș șterge lacrimile singură. Maria a șters cu cârpa praful de pe mobilă. Nu uitați să ștergeți amprentele de peste tot. Acum pot șterge întradevăr podeaua cu tine.*

2. A face să nu se mai cunoască.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A şterge *ceva*: un cuvânt, un paragraf, un pasaj, o inscripţie, un rând, o propoziţie, tot ce este scris pe tablă, urmele cuiva, trecutul / cu buretele, cu stiloul, cu guma.

♦ *Ar trebui să ștergem acest pasaj. Profesoara a şters cu creionul un alineat din compunerea elevului. Am șters mesajul înainte să-l vadă tata. Cred că au șters înregistrarea după ce au văzut-o. Ei au fost în măsură să șteargă de la distanță informațiile din laptopul lui. Guma mea şterge bine.*

3. A scoate din evidență; a elimina, a distruge, a anihila.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A şterge *pe cineva* / *ceva*: numele cuiva de pe listă, o firmă din registre, dovezile, probele, o pedeapsă, o datorie, o înregistrare de pe banda magnetică, din catastif.

♦ *Au șters toate dovezile. Noi nu am șters înregistrările. Au avut*

grijă să șteargă toate probele.

4. A elimina, a distruge, a anihila, a suprima, a înlătura.

$N_1 + V + N_2$

◊ A şterge *pe cineva* / *ceva*: de pe faţa pământului, urmele unei crime.

♦ *Vânturile deșertului au șters orice urmă a trecerii sale pe aici.*

5. (fig.) A face să dispară din memorie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A şterge *pe cineva* / *ceva*: pe un fost prieten din memorie, certurile, ceva neplăcut.

♦ *Timpul şterge patimile / amintirile. Ne-au șters memoriile și am fost lăsați în libertate.*

6. A fura.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Cineva i-a şters portofelul.*

A se şterge v. pron.

1. A se freca.

$N_1 + V$

◊ A se şterge: la gură, pe mâini, pe frunte, la nas / de transpiraţie / cu un prosop.

♦ *Copilul s-a ridicat de jos și s-a șters de praf.*

2. A-şi pierde strălucirea, a se estompa.

$N_1 + V$

♦ *S-a şters vopseaua de pe pereți. Culorile s-au şters cu timpul. Literele s-au şters. Petele astea de sânge nu se vor șterge niciodată.*

3. (fig.) A dispărea din memorie.

$N_1 + V$

♦ *Cu trecerea anilor amintirile se şterg. Imaginile i s-au şters din minte. Se vor șterge toate umilințele pe care oamenii le-au suferit. Toate acele sentimente se vor șterge. Impresia neplăcută s-a şters. Ideile tale ciudate se vor șterge. Mi-e teamă că amintirile noastre despre masacru nu se vor șterge.*

A ŞTI v. tr.

1. A cunoaște, a avea cunoştinţă; a fi informat.

$N_1 + V + N_2$ // + *despre* N_3

◊ A şti *ceva*: lecţia, tabla înmulţirii, adresa cuiva, ultima noutate, rostul unui lucru, toate dedesubturile, o groază de lucruri, tot ce se poate şti despre ceva // din auzite, din gura cuiva, din sursă sigură, din experienţă / foarte puţin, superficial, mult, destul, precis, exact, temeinic, cu aproximație, cu certitudine, în mod sigur, pe de rost, la perfecţie.

♦ *El ştie bine oraşul şi istoria sa. Ştiu un restaurant foarte bun. Nu te deranja, eu ştiu drumul. Întotdeauna am știut valoarea acestor pietre. Editorii şi scenariştii au ştiut mereu acest lucru. Ştie o mulţime de lucruri. El știe multe detalii despre viaţa artiștilor. El nu ştie absolut nimic.*

$N_1 + V + N_2$ // + *despre* N_3

◊ A şti *pe cineva*: din vedere, doar după nume, personal, ca pe un cal breaz / de mic, de mult.

♦ *Îl știu de la liceu. Fiecare îl știe. El îi știe pe mulți de pe aici. Te știam numai din nume. Nici nu vreau să te știu.*

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N) / + *de* N_3

♦ *Te știam curajos. Îl știam om serios. Îl știu de om cinstit.*

N_1 + V + *că, să* P

♦ *Ştiu că e bine intenţionat. Ştim cu toții că perfecţiunea este aproape imposibil de atins.*

N_1 + V + *cine, ce, cum, unde, când, cât, dacă* P

♦ *Numai aşa vom ști sigur cine face asta. Știu bine ce se petrece acolo. Adulții vor ști ce să facă. El știe bine cum funcţionează un motor. Întotdeauna am știut unde trebuie să ajungem. Ei știu când vor începe reparația. Știu câte parale fac el. Nu știu dacă e viu sau mort. Nu știu dacă șoarecii sunt carnivori sau ierbivori. Nu-l ştiam atât de supărăcios. E tot ce ştiu despre el. Îi ştii numele?*

2. A auzi, a afla, a lua cunoştinţă.

N_1 + V + N_2 // + *despre, de* N_3 / + *de la, din* N_3

◊ A şti *ceva / despre ceva, despre cineva*: adevărul / despre o crimă / din vreme, din timp, prea târziu.

♦ *În câteva momente, vom ști destinația avionului. Vreau să știu adevărul. Ar vrea să ştie mai multe. Ştie totul. Vestea asta o ştiu de la el. Nu mai ştiu demult nimic de el. Pretinde că nu ştie nimic. Ion nu știe nimic despre această întâmplare. Nu știu nimic despre nicio crimă. Nu vrea să ştie de nimic şi de nimeni.*

N_1 + V + *că* P

♦ *Oamenii trebuie să știe că avem asemenea planuri. Nu vreau ca el să știe că suntem aici. Nimeni nu trebuie să știe că ai vorbit cu mine.*

N_1 + V + *cine, ce, cum, unde, când, cât, dacă* P

♦ *Măcar acum știm pe cine căutăm. Știm ce să-i cumpărăm băiatului de Crăciun. Acum știu ce înseamnă asta. Regret, dar nu știu unde e. Voia să știe când aterizează avionul. Ana vrea să știe cât valorează casa. Ei vor să știe dacă pot dezvălui informația. În curând vom ști dacă Marte poate susține viața.*

3. A poseda cunoștințe sistematice într-un domeniu.

N_1 + V + N_2

◊ A şti *ceva*: o limbă străină, lecţia, o meserie, o metodă mai bună // pe de rost, ca pe apă, ca pe degete, pe dinafară, ca pe Tatăl Nostru, la perfecţie.

♦ *El ştie mai multe limbi străine. Ştie franceza / franţuzeşte. Bineînțeles că au știut toate răspunsurile. El nu știe o boabă de matematică.*

4. A avea îndemânarea, abilitatea, a se pricepe; a putea, a fi în stare.

N_1 + V + *să, cum* P

◊ A şti: să scrie, să citească, să gătească, să mânuiască o armă, să vorbească bine, să asculte, să spună o glumă, să se poarte în societate, să se descurce, să se orienteze, să-şi apere punctul de vedere, să se folosească de un prilej favorabil, să-şi promoveze imaginea, să socotească fiecare bănuţ, să piardă.

♦ *Ştie să vorbească. Ştie să conducă maşina. Ştie să înoate. Ştie foarte bine să facă afaceri. E mic,*

dar știe să mintă. El ştie să se prefacă. El nu ştie să facă deosebire între oaie şi berbec. Nu ştie să danseze. Nu ştie să se stăpânească. Nu ştie să aştepte. Vânzătoarea nu ştie cum să se poarte cu clienții.

5. v. intr. A fi informat.

N_1 + V + *de, despre* N_2

♦ *Ştiu de această problemă. Ei au știu de situaţia noastră. Doar unii dinte ei au știut despre transport. Doar câțiva oameni din guvern vor şti despre operațiune.*

A se şti v. pron.

1. A se cunoaşte.

N_1 + V + Circ.

◊ A se şti: de multă vreme.

♦ *Se ştiu de mici. Noi ne știm de zece ani / de o viață. Familiile noastre se știu de generații.*

2. A se socoti.

N_1 + V + N_2 (N)

♦ *Nu mă ştiu vinovat cu nimic. Mă obişnuisem să mă ştiu bolnav. Se ştiu păcătoși / bârfitori.*

T

A TĂCEA v. intr.

1. A nu spune nimic.

N_1 + V

◊ A tăcea: chitic, mâlc, ca un peşte, ca pământul / din politeţe, de frică / întruna.

♦ *Bătrânul tăcea. Am tăcut pentru că îmi era frică. Când vine aici, să tăcem. Când n-ai ce spune, mai bine taci. Ori aduceți dovezi despre fărădelegile lui, ori tăceți! Sau taci, sau spune ceva mai bun decât tăcerea. Închideți-i gura și va tăcea. Vorbește întruna și nu mai tace.*

2. A înceta să vorbească, a se întrerupe din vorbă; a înceta să râdă, să plângă, să cânte; (fig.) a se potoli.

N_1 + V

♦ *Povestitorul a tăcut. În sfârșit, toate vocile au tăcut. La apropierea serii păsările au tăcut. Orchestra tăcuse. Armele au tăcut acum. Vă rog să tăceți. Mai taci odată! Ați promis că tăceți, domnule! Ați putea să tăceți? Vântul, pădurea tace.*

3. A nu mărturisi nimic.

N_1 + V

◊ A tăcea: cu încăpățânare.

♦ *Când trebuie, ştiu să tac. Regret ca am tăcut prea mult timp. Eu nu prea eram de acord cu austeritatea, dar am tăcut și am așteptat. Băiatul tace cu încăpăţânare. Tăcea şi suferea. E spre binele vostru să tăceți.*

A SE TEME v. pron.

1. A fi cuprins de frică.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se teme *de cineva* / *de ceva*:

de câini, de pericole, de un examen, de răceală, de operaţie, de complicaţii, de dificultăţi, de greutăţi, de nereuşită, de răspundere, de urmări, de ce este mai rău / ca de foc.

♦ *Copiii se tem de întuneric. El nu se teme de fantome. Cine se teme de brumă nu pune viţă-de-vie. Nu trebuie să ne temem de nimic.*

N_1 + V + *că, să* P

♦ *Mă tem să nu fie prea târziu. Ion se teme să nu fie demascat. Ei se tem să vorbească deschis cu privire la aceste chestiuni sensibile. El se teme că-i este viaţa în primejdie. Se teme că nu va fi înţeles. Mă tem că s-a întâmplat ceva rău.*

2. A fi îngrijorat, a-şi face griji.

N_1 + V + *pentru* N_2

◊ A se teme *pentru ceva* / *pentru cineva*: pentru viaţa sa, pentru copii, pentru sănătatea părinților.

♦ *Mă tem pentru el. El se ascunde fiindcă se teme pentru viața sa. Politicianul se teme pentru siguranţa sa şi a familiei sale.*

A TERMINA v. tr.

1. A duce o acţiune până la capăt.

N_1 + V + N_2

◊ A termina *ceva*: o muncă, o treabă, şcoala, o lucrare, un proiect, o discuție, un discurs, o şedinţă, lectura unui raport, un meci, o partidă de șah, competiția, cursa, paharul, masa, banii, proviziile, stocurile rămase // primul, cu bine, cu succes, târziu, repede, rapid, printr-un efort perseverent.

♦ *Constructorii aproape au terminat clădirea. El încă nu şi-a terminat romanul. Am terminat cartea pe care mi-ai împrumutat-o Puteți rămâne aici să vă terminați cearta. Cine va termina reparaţia?*

A se termina v. pron.

1. A se încheia, a lua sfârşit.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Durerea / răbdarea / necazurile / grijile / ploaia / vântul / s-a(u) terminat. Toate vacanţele se termină la un moment dat. Aplauzele nu se mai terminau. Toate problemele tale se vor termina. Luptele se vor termina până la Crăciun. Unele aventuri s-au terminat mai bine decât altele. Filmul se termină cu o notă veselă. Negocierile s-au terminat cu un eșec. Cum se va termina totul?*

2. A se epuiza.

N_1 + V

♦ *Proviziile s-au terminat repede. Curând se vor termina și puținii bani pe care îi mai avem.*

A TRAGE v. tr.

1. A face efortul de a mişca ceva pentru a-l da la o parte sau pentru a muta în alt loc.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A trage *ceva*: sertarul, perdelele, draperiile, obloanele, cortina, uşa după sine, spada afara din teaca, pe tata de mânecă / de mână, de păr / în toate părţile, în sus, în jos.

♦ *S-a apropiat de ușă și a tras zăvorul. A tras scaunul mai aproape de masă. Am tras perdeaua la o parte.*

2. A duce, a târî după sine.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A trage *ceva* / *pe cineva*: căruţa, sania, un vagonet, barca la mal, pe copil după sine / înăuntru, în afară, deoparte.

♦ *Caii trag cu greu căruţa. Boii trag carul cu fân. Tractorul trage o remorcă. Locomotiva trage vagoanele.*

3. A pune pe sine sau a scoate de pe sine.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A-şi trage: pantalonii, mănuşile, cămaşa, puloverul, fusta, repede o haină pe sine, cizma pe picior, căciula peste urechi, chipiul pe frunte, pălăria peste faţă, cearşaful peste cap, ciorapii, ghetele, cizmele, ciorapii.

♦ *Bărbatul și-a tras paltonul și a ieșit afară.*

4. A dirija și a opri un vehicul la locul de îmbarcare sau de coborâre.

$N_1 + V + N_2$ + Circ.

◊ A trage: mașina la scară, camionul la rampă, trenul în gară.

♦ *Polițistul a tras mașina pe dreapta.*

5. A-şi însuşi.

$N_1 + V + N_2$

◊ A trage *ceva*: o concluzie, o învăţătură, învăţăminte, folos, foloase.

♦ *Nu noi trebuie să tragem concluziile. Din această întâmplare am tras multe învățăminte.*

6. A trasa, a desena.

$N_1 + V + N_2$

◊ A trage *ceva*: o linie, o perpendiculară.

♦ *El nu ştie nici să tragă o linie dreaptă.*

7. A îndura, a suporta consecinţele unui fapt.

$N_1 + V + N_2$

◊ A trage: o sperietură, o spaimă, ponoasele.

♦ *El a tras multe în viaţa lui. Ea a tras multe de la bărbatul ei.*

$N_1 + V + N_2$

8. A lovi cu putere, a plesni.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A trage: un pumn, o palmă, un picior, un şut, o lovitură, o bătaie, un toc de bătaie, o muştruluială.

♦ *L-au prins și i-au tras o bătaie serioasă. Trage-i o chelfăneală bună!*

9. v. intr. A opri pentru a coborî sau a urca.

N_1 + V + Circ.

◊ A trage: la mal, la umbră, la peron, pe linia a treia.

♦ *Taxiul trage la scară. Maşina a tras pe dreapta.*

10. A introduce în plămâni prin inspiraţie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A trage: aer în piept, un fum din țigară.

♦ *A tras câteva fumuri și a aruncat țigara.*

11. A descărca o armă de foc.

$N_1 + V + N_2$ // + Circ.

◊ A trage: un foc de armă, o rafală / cu arcul, cu o armă, cu

alice, cu gloanțe, cu tunul / asupra cuiva, drept în ţintă, în aer, în avioane / bine, precis, la întâmplare.

♦ *Într-o noapte au venit și au tras câteva focuri. Ordinele sunt să nu tragem decât pentru autoapărare. Dacă cineva încearcă să traverseze, trageți fără avertisment. Doi polițiști au tras simultan spre suspect. Teroriștii au tras asupra unui elicopter. Garda de onoare va trage salve pentru a comemora acest eveniment istoric. Arma trage departe.*

11. v. intr. A mânea.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A trage: la cineva, la un han, la un hotel.

♦ *Eminescu a tras în gazdă la Creangă de multe ori.*

12. v. intr. A tinde spre...

N_1 + V + *la* N_2

◊ A trage la ceva.

♦ *Banul la ban trage.*

13. v. intr. A avea greutatea, a cântări.

N_1 + V + Circ.

♦ *Pepenele trage 4 kilograme. Cât trage un pește?*

14. v. intr. A adia, a bate.

N_1 + V

♦ *Trage un vânt rece.*

N_1 + V + Circ.

15. v. intr. A arde bine.

N_1 + V + Circ.

♦ *Soba nu trage.*

A se trage v. pron.

1. A tinde spre...

N_1 + V + Circ.

◊ A se trage: înapoi, îndărăt, înăuntru / de frica cuiva.

♦ *Pietonul a scăpat ca prin minune, după ce s-a tras brusc înapoi din fața unei mașini. Apărarea se trage din fața atacanților. Planta se trage spre lumină.*

2. A descinde din...; a fi pricinuit de...

N_1 + V + *din* N_2

♦ *Omul se trage din maimuţă. David se trage dintr-o familie de intelectuali. De aici se trage nenorocirea. Multe rele se trag din lăcomie. Puținul ce-l cunosc se trage din povestirile mamei. Din asta i s-a tras moartea.*

A TRANSFORMA v. tr.

A modifica aspectul, forma, caracterul etc.

N_1 + V + N_2 + *în* N_3

◊ A transforma *ceva* / *pe cineva*: apa în vin, apa în gheaţă, plumbul în aur, o substanţă în alta, un ogor în păşune, un teren în parc, curentul alternativ în curent continuu, vorba în faptă, o încercare într-un fapt, îndoiala în certitudine, necesitatea în virtute, înfrângerea în victorie / radical, complet.

♦ *Războiul a transformat oraşul înfloritor într-un morman de ruine. Primăria a transformat clădirea în muzeu. Folosind acest program poți transforma orice fotografie într-o splendidă pictură. Vor transforma acest spital într-o fortăreață. Să nu transformăm acest frumos eveniment*

într-o competiție. Şi-a transformat complet casa. El vrea să transforme lumea.

A se transforma v. pron.

A se modifica.

N_1 + V // + *în* N_2

◊ A se transforma: în altceva, în pulbere, într-un eşec, într-un succes / treptat, gradat.

♦ *Cartierul s-a transformat mult în ultimii ani. Casa s-a transformat într-un palat. La temperatura de 100° C apa se transformă în vapori. Pășunile s-au transformat în deșert. Cearta s-a transformat în bătaie. Norii s-au transformat în ploaie. Toate necazurile mele s-au transformat în bucurie.*

A TRANSMITE v. tr.

1. A face să treacă dintr-un loc în altul, de la o persoană la alta.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A transmite *ceva cuiva*: o scrisoare, un cadou, un pachet printr-un prieten, un bun, o moştenire, torța, făclia, ștafeta, un nume, cunoştinţele, experienţa, o tradiţie, puterea, o boală contagioasă, emoţia sa, copiilor dragostea pentru muncă.

♦ *El ţi-a transmis pachetul acesta. Insectele transmit oamenilor diferite boli. Reprezentantul nu transmite rezultatele activităților sale decât autorităților competente. Societatea menționată transmite rapoarte anuale tuturor participanților. Soarele transmite o anumită cantitate de energie acestei planete.*

2. A comunica.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A transmite *ceva cuiva*: un mesaj, o ştire importantă, o informaţie neoficială, o dispoziţie, un ordin, mulţumiri, salutări, complimente, toate cele bune / din ochi, printr-un microfon, prin semnale, printr-un cifru secret, cu ajutorul aparatului telegrafic, cu ajutorul unui semnal luminos.

♦ *Postul de radio transmite ultimele ştiri. Vei transmite felicitările mele Anei. Transmiteţi complimente doamnei. Transmiteţi-i salutările mele! Transmite-le salutări din partea mea. Transmite salutări fratelui dumitale. Transmite-i respectuoase omagii din partea mea. Am transmis sincere condoleanţe rudelor şi prietenilor celor ce şi-au pierdut viaţa în accident.*

A TRANSPORTA v. tr.

A deplasa.

N_1 + V + N_2+ Circ.

◊ A transporta *pe cineva* / *ceva*: persoane, pacienți, prizonieri, pasageri, mărfuri, buşteni, energia la distanţă // cu un vehicul, cu camionul, cu maşina, cu căruţa, cu trenul, cu pluta, cu barca, cu avionul, cu elicopterul / pe calea ferată, pe calea aerului, pe cale maritimă, pe mare, pe apă, pe cale aeriană, pe altă rută / în vagoane, în furgoane / la spital, în mare grabă, pe ascuns, de urgenţă.

♦ *Camioanele transportă diverse încărcături. Autocarul vă va transporta până la hotel. Pe bol-*

nav l-au transportat la spital. Ascensorul poate transporta 12 persoane. Vrem să transportăm scândura înapoi la depozit. Săptămâna trecută, am transportat cărămizi. Geniștii vor transporta obuzele departe de oraș.

A TRĂI v. intr.

1. A exista.

N_1 + V // + Circ.

◊ A trăi: mult, mai mult decât altcineva, până la venerabila vârstă de..., până la optzeci de ani, până la adânci bătrâneţi // de pomană, în secolul XXI, prin vremuri grele, din venituri dubioase.

♦ *Omul nu poate trăi fără aer. Dacă apucă dimineața, va trăi. Puiul trăiește datorită mamei sale. Vom trăi şi vom vedea. Războinicii trăiesc numai pentru bătălii.*

2. A-şi duce traiul, a-şi petrece viaţa într-un anumit fel.

N_1 + V + Circ.

◊ A trăi: în libertate, în singurătate, în sărăcie, în belşug, în condiţii omeneşti, în desfrâu, în minciună, în lux, în confort, în puf, numai în petreceri / din plin, din învârteli / bine, liber, omeneşte, împărăteşte, regeşte, prost, modest, retras, minunat, foarte cumpătat, fără griji, fără grija zilei de mâine, de pe o zi pe alta, de azi pe mâine, pe picior mare, la voia întâmplării, ca găina la moară, ca un boier, ca un paşă, ca un pustnic, ca vai de lume.

♦ *Jumătate din populaţia Africii trăieşte în sărăcie. Majoritatea persoanelor afectate trăiește încă în corturi. Nu-mi place să trăiesc în necunoscut.*

3. A locui.

N_1 + V + Circ.

◊ A trăi: la ţară, la oraș, la mare, peste hotare, în exil, într-un apartament, într-un cartier periculos, departe de lume, sub cerul liber, într-un loc necunoscut.

♦ *Toată viața am trăit în mahala. Spun că trăim într-un cartier foarte periculos. Infractorul trăiește într-un loc necunoscut. Este limpede că trăim într-un stat oligarhic. Poporul acesta a trăit aici de mii de ani.*

4. A convieţui cu cineva.

N_1 + V + *cu* N_2 // + Circ.

◊ A trăi *cu cineva*: bine, rău, în bună înţelegere, în pace, în armonie, fără probleme, ca câinele cu pisica.

♦ *E greu să trăiești cu el. Înainte de căsătorie, am trăit o vreme cu un artist nebun. Era cu câțiva ani mai mare decât mine, și am trăit împreună într-un cămin.*

5. A se întreţine.

N_1 + V + Circ.

◊ A trăi: din munca sa, din ajutor de şomaj, din mila altora, din ajutoare, din te miri ce, din rezervele acumulate, din economii, pe spatele rudelor, pe socoteala altora, pe spinarea gazdei, pe măsura posibilităţilor, pe datorie, cu ce dă Dumnezeu.

♦ *Din salariul acesta nu poţi trăi. S-a săturat să trăiască de azi pe mâine.*

6. A dăinui.

$N_1 + V$

◊ *Portretul ăsta parcă trăieşte.*

7. v. tr. A-și duce traiul.

$N_1 + V + N_2$

◊ A trăi: o viaţă liniştită, un coșmar, senzaţii tari, o perioadă de euforie.

♦ *Ei trăiesc vieți separate. Seara trecută am trăit un adevărat coșmar. Ei au ajuns să trăiască mărețul vis american.*

8. (fig.) v. tr. A simţi cu intensitate.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Actorul îşi trăieşte rolul.*

A TREBUI v. intr.

1. A avea nevoie de cineva sau ceva.

$N_1 + V + N_2$ (D)

♦ *Manualul acesta îmi trebuie. Îmi trebuie un creion colorat. Îmi trebuiau date exacte. Îi trebuie odihnă. Când îmi trebuie ceva, cer. Asta este exact ce îmi trebuie. El are tot ce-i trebuie. A adus mai mult decât trebuie.*

2. A fi necesar sau obligatoriu.

V + *să* P

♦ *Trebuie să se odihnească. Trebuie să mă ajutaţi. Trebuie să plece. Trebuie să curăţăm terenul. Trebuie să mă grăbesc. Trebuia să te gândeşti bine. Prezenţa mea aici n-ar trebui să te deranjeze. Lucrarea trebuie (să fie) terminată până la 1 noiembrie.*

3. A fi probabil sau posibil.

V + *să* P

♦ *Trebuie să fie cam ora opt. Trebuie să aibă cam 40 de ani. Trebuie să fie bolnav dacă nu a venit. Aceasta trebuie să fie strada pe care o căutam.*

A TRECE v. intr.

1. A merge fără a se opri (printr-un loc sau pe lângă cineva ori ceva).

$N_1 + V$

◊ A trece: în grabă, în goană, ca fulgerul.

♦ *A trecut trenul. Trec oamenii pe drum. Manifestanţii au trecut pe strada principală. Coloana a trecut prin oraş. Trenul trece prin Bucureşti. Armata ar putea trece neobservată.*

2. A merge mai departe, lăsând în urmă.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A trece: pe lângă gară, peste un obstacol.

♦ *El a trecut pe lingă noi. A trecut pe lângă mine fără să mă vadă. Am trecut pe lângă o cofetărie. Glonţul i-a trecut pe lângă ureche.*

3. A se abate.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A trece: pe la un prieten, pe la nişte cunoscuţi, pe la librărie după o carte.

♦ *A trecut astăzi pe aici. Alaltăieri am trecut pe la ei. Va mulțumim pentru ca ați trecut pe aici. Mai treceţi pe la noi!*

4. A se duce dintr-un loc în altul.

$N_1 + V$ + Circ.

◊ A trece: dintr-o cameră în alta,

de la soare la umbră, dintr-o tabără în alta, la locul său, în camera de alături, pe altă linie, pe celălalt mal, în tabăra adversă, într-un alt partid, la inamic, la democraţi, la catolicism, din mână în mână.

♦ *Elevul trece la tablă. Să trecem în sufragerie. Parcă am trecut pe altă planetă. A trecut de partea cealaltă. Treceţi la masă.*

5. A schimba o stare, o situaţie cu alta.

N_1 + V + *la* N_2 // + *de la* N_3

◊ A trece: de la una la alta, de la vorbe la fapte, de la o extremă la alta, la subiect, la amănunte, la lucruri concrete, la acţiune, la treabă, la analiza faptelor.

♦ *Să trecem la treabă până avem mintea limpede. Avem șansa să trecem la nivelul următor. Din jurnalistică am trecut la regie.*

6. A se desfăşura, a se scurge; a lua sfârşit.

N_1 + V

◊ *Timpul trece pe neobservate. Zilele trec repede. Cred că au trecut 10 zile. A mai trecut un an. Pe măsură ce trece timpul, se face tot mai cald.*

7. A dispărea, a pieri; a înceta să mai existe.

N_1 + V

♦ *Furtuna a trecut. Durerea / pofta i-a trecut. Mi-a trecut foamea / setea / oboseala. A trecut primejdia. Trebuie să-l ținem aici până-i trece durerea. Ce era mai greu a trecut. O să treacă!*

8. A depăşi o anumită limită de timp, o anumită vârstă.

N_1 + V + Circ.

◊ *A trecut de 40 de ani. Fata a trecut în clasa a cincea.*

9. A depăşi o anumită cantitate, măsură, valoare.

N_1 + V + Circ.

♦ *Suma trece de o mie de lei. Numărul lor trece de o sută.*

10. A fi considerat drept...

N_1 + V + *drept* N_2

◊ A trece: drept zgârcit, drept om învăţat, drept un om sincer.

♦ *Voi ați avea mare noroc dacă treceți drept ospătari.*

11. (fig.) A trebui să suporte; a fi supus la...

N_1 + V + *prin* N_2

◊ A trece: prin multe în viață, printr-o perioadă dificilă, prin chinurile iadului.

♦ *Toţi trec prin asta. Trebuie să trecem şi prin asta. Trece printr-o criză. Am trecut prin clipe grele. Mulți trec prin încercări grele. Cred că el trece printr-o perioadă dificilă.*

12. v. tr. A traversa.

N_1 + V + N_2

◊ A trece *ceva*: pragul, drumul, strada, o intersecție, bariera, rampa, şanţul, munţii, vadul, râul, marea, linia de sosire, frontiera, graniţa, primejdia rea / înot, cu pluta, pe ascuns, în mod fraudulos, prin contrabandă.

♦ *Am trecut râul înot. Sute de migranți au trecut granița.*

13. v. tr. A promova

N_1 + V + N_2

◊ A trece: un examen, un test, interviul, clasa.

♦ *Am trecut interviul cu succes. Azi am trecut examenul.*

14. v. tr. A transporta dincolo de... sau peste.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A trece *pe cineva* / *ceva*: de pe un mal pe celălalt, o încărcătură peste râu.

♦ *Bărbatul l-a trecut pe copil peste un şanţ.*

15. v. tr. A transfera.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A trece: un funcţionar la alt post, pe un post de mică importanţă.

♦ *Șeful l-a trecut pe un post de muncitor.*

16. v. tr. A înscrie.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A trece *ceva* / *pe cineva*: numele pe o listă, o proprietate pe numele cuiva, un fapt într-un proces-verbal, o localitate pe o hartă, în registru, în testament.

♦ *M-a rugat să-l trec pe lista participanților. El a trecut casa pe numele fiului său mai mic.*

17. v. tr. A năpădi, a podidi.

$N_1 + V + N_2$

◊ *Îl trec sudorile / răcorile / toate nădușelile. M-a trecut un fior rece pe șira spinării.*

A se trece v. pron.

A-şi pierde vigoarea tinereţii, a îmbătrâni, a se ofili.

$N_1 + V$

♦ *Unii oameni se trec repede. Trandafirii s-au trecut. S-a trecut iarba de coasă şi leliţa de frumoasă.*

A TRIMITE v. tr.

1. A dispune sau a ruga ca cineva să plece undeva.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A trimite *pe cineva*: un copil la şcoală, la bunici, la culcare, la plimbare, acasă, studenţii la practică, în recunoaştere, în întâmpinarea unui oaspete, în misiune, în concediu, în vacanţă, în călătorie, în lumea largă / după cumpărături, după apă, după pâine, după doctor, după veşti, după potcoave de cai morţi.

♦ *Profesorul l-a trimis pe elev acasă după caiet. Guvernul a trimis armata la frontieră.*

$N_1 + V + N_2 + să\ P$

♦ A trimite *pe cineva*: să aducă ceva, să-şi caute de treabă.

♦ *L-a trimis să ducă un plic la poștă / să cumpere pâine. L-a trimis să cheme doctorul. Vom trimite o maşină să vă ia. Dacă plec, mă vor trimite să lucrez în rafinărie.*

2. A dispune ca un obiect să fie dus şi predat la o anumită destinaţie.

$N_1 + V + N_2 + N_3\ (D)$

◊ A trimite *ceva cuiva*: marfa, bani, o scrisoare, o telegramă, flori, un cadou, o citaţie, documente, o înştiinţare oficială, un bilet, un mesaj, mingea unui jucător, proiectul comisiei.

♦ *Îmi trimitea scrisori în mod regulat. V-am fi îndatoraţi dacă neaţi trimite amănunte complete.*

Tocmai voiam să-i trimitem răspunsul. Aș dori să-mi trimiteți salariul. Căutam persoana care a trimis această scrisoare.

3. A face ca ceva să ajungă undeva.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

♦ *Agenția a trimis o sonda spaţială pe orbita planetei. El și-a trimis bagajele înainte. Atacantul a trimis mingea în poartă.*

4. A comunica, a transmite veşti, porunci.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D)

◊ A trimite *ceva cuiva*: vorbă, scuze, salutări, felicitări.

♦ *Companiile au trimis informaţiile solicitate către Banca Națională.*

4. A indica cuiva să consulte o lucrare.

$N_1 + V + N_2 + la\ N_3$

◊ A trimite *pe cineva*: la un text, la un autor.

♦ *Asteriscul trimite cititorul la subsolul paginii.*

Ţ

A ŢINE v. tr.

1. A avea în mâini, în braţe etc.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *ceva*: un pahar, un stilou, o carte, un ziar, o floare, o geantă în mână, lingura cu mâna dreaptă, un bebeluş în braţe, o greutate cu amândouă mâinile.

♦ *Mama îşi ţine copilul în braţe. Băiatul ţinea în mână un buchet de flori. Ostașul ținea sabia în mâna stângă. Aligatorul ţine în dinţi o căprioară.*

2. A susţine, a sprijini sau a purta un obiect şi a nu-l lăsa să cadă.

$N_1 + V + N_2$

♦ *El m-a ajutat să ţin scara. Ar fi căzut, dacă nu l-aş fi ţinut eu. Frânghiile ţineau năvodul. Apa ţine lemnul la suprafaţă.*

3. A face să stea într-o anumită poziţie.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N) / + Circ.

◊ A ţine *ceva*: capul drept, plecat, fruntea sus, braţul întins, ochii deschişi, închişi.

♦ *Ţine mâna sus.*

4. A face să stea într-un loc.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A ţine *pe cineva / ceva*: în stradă, în ploaie, la uşă, în picioare o oră întreagă, o garnizoană în oraș.

♦ *Bodyguarzii au ținut presa departe de eveniment. Un cordon de poliţişti ţinea mulţimea departe de intrarea stadionului. Educatoarele i-au ţinut pe copii în clădire. Nimic nu mă poate ține departe de tine.*

5. A nu lăsa să plece, a împiedica, a imobiliza.

$N_1 + V + N_2 + Circ.$

◊ A ţine *pe cineva*: în / pe loc, la serviciu, sub lacăt, sub supraveghere, închis, captiv, în stare de arest, legat de mâini şi de picioare.

♦ *Gripa l-a ţinut mai multe zile la pat. Doctorul m-a ţinut două ore. Ostașii i-au ținut pe atacatori până la sosirea ajutoarelor. Nimeni nu are dreptul să-l țină închis. Poți pleca, nu te ține nimeni.*

6. A menţine într-o anumită stare.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (N) / + Circ.

◊ A tine *pe cineva / ceva*: curat, treaz, ocupat, încurcat, nemişcat, înfometat, ostatec, ascuns, în suspans, în tensiune, în robie, în rezervă, în nesiguranţă, în ignoranţă, în ordine, în bună stare, în stare de supunere, o ţară sub ocupaţie, ușa deschisă, masa întinsă, o mâncare caldă.

♦ *Va trebui să țineți camera curată. Aceste tradiţii au ţinut ţara unită. Pentru mulți ani au ținut secret acest loc. Mulți ani ei au ținut afacerea ascunsă. Trebuie să vă țineți permanent telefoanele deschise. Nu trebuie să mă țineți prizonier. În tot acest timp au ținut muzeul deschis. Pregătirile și repetițiile au ținut pe toată lumea ocupată și foarte entuziastă. Sistemul de sănătate a ținut societatea noastră liberă de multe boli.*

7. A păstra, a conserva.

$N_1 + V + N_2$ + Circ.

◊ A ţine *ceva*: alimentele, laptele la frigider, la rece, o mâncare la cald, mărfurile în depozit, lucrurile în dulap, în ladă, sub cheie, o rezervă pentru mai târziu.

♦ *Copilul își ține creioanele în penar. Nu prea ținem bani în casă. Îşi ţine banii la bancă. Am ţinut acest ceas ca amintire de la bunici.*

8. A opri, a rezerva.

$N_1 + V + N_2 + N_3$ (D) / *pentru* N_3

◊ A ţine *ceva cuiva*: o carte, un loc.

♦ *Sunteţi amabil să-mi ţineţi locul acesta. Am ţinut sticla asta de vin pentru prieteni. Ține cartea pentru tine!*

9. A-şi stăpâni, a-şi domina.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi ţine: respiraţia, firea, lacrimile.

♦ *Făcea eforturi să-şi ţină lacrimile. Un om fără antrenament reușește să își țină respirația sub apă timp de circa două minute.*

10. A urma.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine: drumul, calea, acelaşi curs, dreapta, stânga, urma unui animal.

♦ *Am ţinut calea dreaptă şi am ajuns unde eram așteptați. Într-o curba, a ţinut drumul tot înainte, în loc să vireze la dreapta.*

11. A împlini.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi ţine: cuvântul, promisiunea, un jurământ, o făgăduială.

♦ *Șeful a explicat de ce nu şi-a ţinut promisiunea de a lua măsuri. Au arătat astăzi cum își țin ei cuvântul de politician.*

12. A respecta.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *ceva*: postul, dietă, regim, o sărbătoare, duminica, o datină,

un obicei, ziua de naştere, angajamentele, o lege, o învoială, un secret.

♦ *Ţine regim ca să-şi menţină silueta.*

13. A avea în serviciul său.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *pe cineva*: o fată în casă, slugi, servitori.

♦ *De ce nu poţi tine o menajera în casa?*

14. A stăpâni.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *ceva*: o mică prăvălie, un magazin, un hotel, o moșie.

♦ *Un boier a ținut mulți ani această moşie. Nepoata lor ține un magazin în centru.*

15. A conduce; a administra.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *ceva*: casa, gospodăria, o şcoală, un salon de modă.

♦ *Jupâneasa tine casa.*

16. A suporta cheltuielile.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Fermierul ţine o casă la oraş.*

17. A creşte.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine: animale, păsări, găini, iepuri, vacă, un câine pe lângă casă.

♦ *Nu ne permitem să ținem viței.*

18. A întreţine, a hrăni.

$N_1 + V + N_2 + cu\ N_3$

◊ A ţine *pe cineva* / *ceva*: familia, părinții // cu pâine goală, cu munca de cizmar.

♦ *Artistul își ține familia cu banii câștigați din concerte. Băiatul își ține părinții cu ce câștigă de la o zi la alta.*

19. A face, a organiza.

$N_1 + V + N_2$

◊ A ţine *ceva*: cursuri, o şedinţă, o conferinţă, alegeri libere, un congres, un toast, o prelegere, un referat, un examen, o cuvântare în faţa cetăţenilor, o predică, o întrunire, o dezbatere, discursuri, un examen, un consiliu cu privire la ceva.

♦ *Profesorul îşi ţine lecţia după note. El a ținut o conferință de presă. Cei ce se opun acestui proiect au ținut astăzi un important protest. Un robot a ținut un discurs despre sfârșitul umanității. Ar fi bine să ținem ceremonia la Catedrală. Hotărâsem să ținem festivalul târziu anul acela.*

20. A dori să...

$N_1 + V + să\ P$

♦ *Ţin să realizez acest lucru. Ţin să subliniez că acțiunile noastre sunt legale. El ţine neapărat să fie aici în această zi. Băiatul ține morţiş să plece. Ține foarte mult să i se servească micul dejun la 8 fix.* Părinţii ţin cu tot dinadinsul să respecte o ora fixă de culcare. *Nu ţin să mă ajute.*

21. A ocupa.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Această mobilă ţine mult loc.*

22. v. intr. A dura, a dăinui.

$N_1 + V + Circ.$

♦ *Spectacolul a ţinut două ore. Ploaia a ţinut o săptămână. Furtuna nu va ţine mult. Proviziile ţin pentru o săptămână. Piatra ţine*

mai mult ca lemnul. Prietenia lor nu a ţinut mult. Frumuseţea nu ţine o veşnicie! Tradiţia asta ţine de secole. Atâta ține pacea, până vrea vecinul. Cât o să mai ţină oare frigul acesta?

23. v. intr. A aparţine, a face parte.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A ţine *de ceva*: de sfera preocupărilor sale, de meseria sa, de sfera publică.

♦ *Pământurile acelea ţineau de satul lor. Institutul acesta ţine de ministerul nostru. Studiul dvs. ţine de un alt domeniu. Asta ţine de trecut. Studiază tot ce ţine de muzică. Această problemă chiar nu mai ține de specialitatea mea.*

24. v. intr. A fi legat sufleteşte; a prefera.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A ţine *la cineva* / *la ceva*: la copii, la oraşul natal, la viaţă / sincer, foarte mult, din inimă, ca la ochii din cap.

♦ *El ţine mult la prieteni. Noi ţinem mult la părerea voastră. Au fost momente în care ați ținut una la cealaltă. Nu ţin la asta!*

25. v. intr. A susţine.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *El nu ţine cu noi.*

26. v. intr. A rezista, a suporta bine o încercare.

N_1 + V // + *la* N_2

◊ A ţine: la oboseală, la băutură, la purtat, la tăvăleală.

♦ *Gheaţa ţine. Cuiul ţine bine. Zăvorul nu mai ţinea. El nu ţine la băutură. Maşina asta ţine la drumurile proaste. Faceţi un nod dublu, o să ţină mai bine.*

A se ţine v. pron.

1. A fi fixat.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Tabloul se ţine bine pe perete. Scândura se ţine numai într-un cui. Toată clădirea se ține în picioare doar pe zidurile exterioare. Podul se ţine pe piloni.*

2. A se prinde cu mâinile.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se ţine *de ceva*: de balustradă pentru a coborî scara.

♦ *S-a ţinut de o creangă să nu cadă. Copilul se ţine de fusta mamei.*

3. A merge în urma cuiva, a nu părăsi.

N_1 + V + *după, de* N_2

◊ A se ţine *după cineva* / *de cineva*: pe urmele cuiva, de capul cuiva / ca un căţeluş, pas cu pas, scai de cineva.

♦ *Un câine se ţine de noi. Ţine-te de drumul acesta până la prima răscruce. Ce te ţii de mine?*

4. A se înşirui.

N_1 + V

♦ *Nenorocirile se ţin lanţ. Pe drum trecea o mulţime de oameni care se ţineau unul după altul.*

5. A nu se abate.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se ţine *de ceva*: de instrucţiuni, de recomandări, de anumite circumstanțe, de treabă, de echilibru.

♦ *Ei se ţine de recomandările șefului.*

6. A se menţine.

N_1 + V + Circ.

◊ A se ţine: bine, tare, dârz, mândru, sigur, liniştit, drept, ţeapăn.

♦ *Se ţine bine pentru vârsta lui. Bătrânul se ține tare încă.*

7. A rezista, a se stăpâni.

N_1 + V

♦ *E atât de slab că se ţine cu greu pe picioare. Cu greu se ține să nu zică ceva. Abia se ține să nu răbufnească în plâns.*

8. A se hrăni.

N_1 + V + *cu* N_2

♦ *Bătrânul se ţine numai cu pâine goală. Ea se ţine cu legume.*

9. A-şi vedea de..., a se îndeletnici.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A se ţine *de ceva*: de carte, de meserie, de afaceri, de băutură, de prostii, de escrocherii, numai de rele.

♦ *El de mult se ţine numai de înșelătorii.*

10. A avea loc.

N_1 + V + Circ.

♦ *Prima ședință se va ține diseară la ora 5. În această piaţă se ţine târg de mai multe ori pe săptămână. Acesta este locul unde se ţine bâlciul. În restul lunilor slujba se ţine în prima sâmbătă.*

A ŢIPA v. intr.

1. A striga cu glas tare și ascuțit; a scoate strigăte specifice puternice.

N_1 + V // + Circ.

◊ A ţipa: de frică, de spaimă, de durere / foarte tare, în gura mare, de mama focului, ca din gură de şarpe, cât îl ţine gura, ca bufniţa / îndelung, până răguşeşte, până îşi pierde glasul.

♦ *Pruncul ţipa în leagăn. Copiii ţipă în recreaţie. Toată lumea ţipa. Nu ştie să vorbească fără să ţipe. Când m-am trezit, am țipat vreo nouă minute. O să țipăm până primim mâncare. El a ţipat ceva fără sens. Bufniţa ţipă. Porcii ţipă de foame.*

2. A se răsti.

N_1 + V + *la* N_2

◊ A țipa la cineva. împotriva cuiva

♦ *După asta am țipat la ea. O mamă ţipa la copiii ei. A țipat la mine să-i aduc ceva de mâncare. Nu țipa așa la mine! De ce ţipi aşa?*

3. A fi strident.

N_1 + V

♦ *Culorile acestea ţipă*

U

A UCIDE v. tr.

1. A omorî, a asasina.

N_1 + V + N_2

◊ A ucide *pe cineva*: un om, un adversar, un informator / cu premeditare, mișelește, la duel, în

luptă, în faşă, pe loc, unul după altul, cu arme de foc, cu sabia, cu securea, cu pietre, cu otravă, prin împuşcare, prin strangulare, dintr-un singur foc, cu sânge rece.

♦ *Dar noi nu ucidem oameni nevinovați. Mă vor ucide, dacă nu o fac. Au încercat să ucidă un soldat. Cred că au ucis gardianul pe care l-ai văzut. În război, ucizi pentru a nu fi ucis. O bombă poate ucide mai multe mii de oameni. Am auzit că au ucis cățelușul vecinilor. Nu poți ucide moartea.*

2. (fig.) A distruge, a nimici.

N_1 + V + N_2

◊ A ucide *pe cineva* / *ceva*: viitorul, speranțele cuiva.

♦ *Scările acestea mă ucid. Grosolănia acestor oameni mă ucide. Obişnuinţa ucide pasiunea.*

A UITA v. tr.

1. A nu-şi mai aduce aminte.

N_1 + V + N_2

◊ A uita *ceva* / *pe cineva*: un număr de telefon, titlul unui articol, o regulă, o replică, un vers, trecutul, certurile, pe vechii prieteni, ce a învăţat.

♦ *Multă vreme n-am putut uita ziua aceea. N-am uitat nimic. Sunt gata să uit tot. Asta n-am să ţi-o uit! Nu-ți voi uita sfatul.*

N_1 + V + *că, să, ce, când, unde, cum* P

♦ *Doar relaxează-te și uită că ei sunt aici. Uită ce am spus! Oamenii au uitat ce înseamnă viață. Am uitat unde am pus banii. Probabil că ai uitat cum arată el fără mască.*

2. A nu se mai preocupa, a omite.

N_1 + V + *să, că* P

♦ *A uitat să pună scrisoarea în cutie. Am uitat să închid uşa. Nu uitaţi să aduceţi discurile. Am uitat că trebuie să vină la noi astă seară. Nu uita să citeşti toate detaliile. Nu uita să uzi florile. Nu uita să închizi poarta la plecare.*

3. A lăsa involuntar.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A-şi uita *ceva undeva*: mănuşile, cartea, banii, umbrela în autobuz // acasă, în clasă, undeva

♦ *Elevul și-a uitat caietul de matematică acasă.*

4. v. intr. A scăpa din vedere, a omite.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A uita *de cineva* / *de ceva*: de durere, de supărare, de treburi, de sine.

♦ *S-a luat cu treaba și a uitat de ceas. Când se plimbă prin pădure, uită de treburile pe care le are. Am uitat de greşeala pe care am făcut-o. Orice părinte uita de sine când copilul îi e bolnav. Nu uitați de lucrările pentru săptămâna viitoare.*

A SE UITA v. pron.

A privi, a observa, a cerceta.

N_1 + V + *la, după* N_2 // + Circ.

◊ A se uita *la ceva* / *la cineva*: unul la altul, în oglindă, la ceas, la tablou, la stele, la toţi trecătorii, la preţ, la maşinile dintr-o expoziţie, la televizor, la un film, pe fereastră, pe gaura cheii // cu coada ochiului, cu ochii întredeschişi / insistent, cercetător, lung, ţintă, chiorâş, urât, cu

atenţie, cu dragoste, cu prietenie, cu interes, cu uimire, cu reproş, cu invidie, cu luare aminte, cu ochi buni, răi, pe furiş, în treacăt, peste umăr / în sus, în jos, în pământ, în altă parte, în jurul, în dreapta, în gol, în susul și în josul străzii,

♦ *Se uita la mine, dar părea să nu mă vadă. Am impresia că toată lumea se uită la mine. Când ne uităm noaptea la cer, luna ne nedumerește. Vreau să vă uitați prin telescop. A plecat fără să se uite în urmă. Uită-te drept în ochii mei.*

A UMBLA v. intr.

1. A merge, a se deplasa.

N_1 + V + Circ.

◊ A umbla: repede, alene, agale, pe jos, călare, în vârful picioarelor, în mâini, în patru labe, în baston, în cârje, cu dificultate, cu precauţie, cu paşi mari, târând picioarele, ca melcul, fără rost pe stradă.

♦ *Copilul începe să umble în picioare. Bătrânul umbla cu dificultate. In prima zi de recuperare începeți să umblați. El de-abia umblă. Amândoi umblăm pe același drum.*

2. A străbate un spaţiu; a cutreiera, a colinda.

N_1 + V + Circ.

◊ A umbla: prin magazine, prin munți, prin toată lumea, pe străzi, din casă în casă, de colo până colo / în căutarea norocului, fără scop, fără rost, hoinar // lela, teleleu, creanga, hai-hui, haimana, brambura, cu capu-n traistă.

♦ *Copiii umblă prin pădure singuri. Tatăl meu m-a auzit că umblam prin casă. Am umblat peste tot. A umblat prin tot orașul căutându-te. El umblă din cârciumă în cârciumă. Nu m-am gândit că veți umbla prin țară așa de mult. A umblat prin multe ţări. Norii umblă pe cer.*

3. A frecventa.

N_1 + V + Circ.

◊ A umbla: la școală, la grădiniță, pe la doctori, pe la avocaţi.

♦ *Copilul nu umblă încă la şcoală.*

4. A se îmbrăca într-un anumit fel.

N_1 + V + Circ.

◊ A umbla: desculţ, în / cu picioarele goale, fără mănuşi, în palton, în zdrenţe, îngrijit, frumos îmbrăcat, neglijent îmbrăcat, dezbrăcat.

♦ *Am umblat în picioarele goale prin soarele arzător. Umblă totdeauna bine îmbrăcat. Umblă cu o pălărie cu boruri întoarse. Daca mai umblați îmbrăcați așa, o să vă îmbolnăviți.*

5. A fi în funcţiune.

N_1 + V

♦ *Moara umblă.*

6. A căuta

N_1 + V + *după* N_2

◊ A umbla *după ceva*: după o slujbă, după câştig, după provizii, după vânat, după învârteli, după pradă, după complimente, după onoruri, după glorie, după plăceri.

7. A scotoci.

N_1 + V + *prin* N_2

◊ A umbla *prin ceva*: prin lăzile de gunoi, prin sertare, prin buzunare, în poşeta cuiva, prin lucrurile cuiva.

♦ *Poliţiștii au umblat prin toată casa. Mi-au umblat în sertare.*

8. A intenționa.

N_1 + V + *să* P

♦ *Umblă să scoată un certificat. Umblă să-şi mărite fetele.*

9. A lucra cu..., a se atinge de..., a mânui.

N_1 + V + *cu, la* N_2

◊ A umbla *cu ceva*: cu o armă, cu obiectele altcuiva.

♦ *Ştie să umble cu această armă. Am umblat cu stiloul tău şi nu ştiu unde l-am pus. Amândouă ați umblat cu pozele astea. Bunicul iar a umblat la televizor. Ați umblat iar la capcanele mele?*

10. A se folosi de ...

N_1 + V + *cu* N_2

◊ A umbla *cu ceva*: cu tertipuri, cu jumătăţi de măsură, cu cărţi măsluite, cu pile, cu şicane, cu secrete, cu vicleşuguri, cu şotii, cu ascunzişuri, cu dedesubturi, cu şoşele şi momele, cu ocaua mică, cu cioara vopsită.

♦ *Vă dau cuvântul meu că nu voi umbla cu şiretlicuri.*

11. A avea curs.

N_1 + V

♦ *Banii aceştia nu mai umblă.*

A UMPLE v. tr.

1. A face să fie plin.

N_1 + V + N_2

◊ A(-şi) umple *ceva*: paharul cu vin, o oală cu sarmale, un butoi cu apă, un rezervor cu benzină, un balon cu gaz, un sac cu cartofi, o gaură cu nisip și pietre, o încăpere, burta, punga, buzunarele // cu fel de fel de resturi / până la jumătate, până sus, până la refuz.

♦ *Am nevoie să umpleți aceste pahare. Trebuie să umplem 10 gălеți. Ne-a luat o săptămână să umplem butoiul. Într-o zi, am umplut cadă cu apă călduță. Diseară ne umplem burțile cu ceai.*

2. A face să fie copleşit de un sentiment.

N_1 + V + N_2 + *de* N_3

◊ A umple *pe cineva*: de bucurie, de admiraţie, de lumină, de ruşine, de spaimă, de groază, de presimţiri rele, de dezgust, de bănuieli.

♦ *Vestea asta mă umple de bucurie. Succesul fiului său l-a umplut de mândrie. Chiar şi numai gândul acesta îl umple de dezgust. Când ne-am umplut de frica sa, am încercat să-l prindem. Această noutate mi-a umplut inima de bucurie. Toate acestea ne umplu inimile de speranță.*

3. A introduce un preparat culinar într-un înveliş.

N_1 + V + N_2 + *cu* N_3

♦ *Bucătarul umple vinetele cu tocătură / o gâscă cu mere.*

4. A răspândi un miros, un gaz sau sunete, zgomote într-un spaţiu.

N_1 + V + N_2 // + *de, cu* N_3

◊ A umple *pe cineva / ceva*: o încăpere de un miros plăcut, de duhoare, o haină de transpiraţie.

♦ *Levănţica umplea aerul cu mirosul ei. Fumătorii au umplut casa cu fum de țigară. Strigătele umpleau valea.*

5. A ocupa până la refuz un spaţiu.

$N_1 + V + N_2$

◊ A umple *ceva*: o sală de spectacol, o scenă.

♦ *Spectatorii umpleau sala. Vizitatorii au umplut sălile muzeului. Noi suntem actorii care umplem scena. Piaţa s-a umplut de lume. Orăşenii umpleau plaja. Dulapul umple tot colțul.*

6. A acoperi cu scriere, cu desene etc.

$N_1 + V + N_2$+ de, cu N_3

♦ *De azi dimineaţă am umplut vreo zece pagini. Amănuntele scandalului umpleau coloanele ziarelor. Şi-a umplut articolul de citate. Să umpleți orice spațiu gol cu ce știți despre acest eveniment.*

7. A murdări; (fig.) a contamina, a molipsi.

$N_1 + V + N_2$ + *de* N_3

♦ *Copilul și-a umplut hainele de noroi. Oaia râioasă umple toată turma.*

A se umple v. pron.

1. A se face plin.

$N_1 + V$ + *de, cu* N_2

◊ A se umple *de ceva*: de bani, de lacrimi, de flori, cu apă.

♦ *Pivniţa s-a umplut de / cu apă. I se umplu ochii de lacrimi. Câmpul s-a umplut de flori. Mașina ei s-a umplut cu apă și s-a înecat. Plămânii ți se vor umple încet cu lichid. Ne-am umplut de rușine.*

2. A se murdări, a se contamina.

$N_1 + V$ + *de* N_2

◊ A se umple *de ceva*: de praf, de sânge, de pistrui, de mucegai, de cicatrice.

♦ *Haina i s-a umplut de noroi. Elevul s-a umplut de cerneală. Cine umblă cu fier se umple de rugină. Copiii s-au umplut de bube. Sufletul meu s-a umplut de iubire pentru tine.*

A UNI v.tr.

1. A îmbina ca să fie un tot întreg.

$N_1 + V + N_2$

◊ A uni *ceva*: clasele, două institute, două întreprinderi, mai multe camere între ele, capitalul a două firme, piesele prin sudură, cablurile. A-şi uni forţele, eforturile pentru a face ceva.

♦ *Profesorul i-a unit pe începătorii într-o grupă. Durerea comună i-a unit pe oameni. I-a unit soarta. Linia dreaptă unește două puncte. Mi-ar plăcea să ne unim eforturile și resursele.*

2. A căsători.

$N_1 + V + N_2$

♦ *Ne-am adunat aici să-i unim pe acești tineri frumoși. Căsătoria unește doi oameni pentru viață.*

A se uni v. pron.

A se îmbina ca să fie un tot întreg.

$N_1 + V$ // + *cu* N_2

♦ *Trupele s-au unit. Partidele de opoziţie s-au unit. Să ne unim pentru a ne apară țara. Națiunile lumii s-au unit împreună pentru a construi prima Stație Internațională Spațială. Toate forțele răului*

s-au unit împotriva noastră. Principatul Moldova s-a unit cu Principatul Țării Românești la 1859 și au format România.

2. A încheia o alianță.

N_1 + V + *în* N_2

◊ A se uni: într-o confederaţie, într-o federaţie, într-un trust, într-un sindicat.

♦ *Proprietarii de mașini electrice s-au unit într-un club.*

A URA v. tr.

A exprima o dorinţă de bine la adresa cuiva, a felicita.

N_1 + V + N_2 + N_3 (D)

◊ A-i ura *ceva cuiva*: fericire, succes, sănătate, noroc, bună ziua, bun-venit, drum bun, toate cele bune, sărbători fericite, la mulţi ani.

♦ *Vă urez un An Nou plin de fericire şi linişte sufletească! Îţi urez la mulţi ani. Urăm succes noii conduceri în viitoarele activități. Le urăm mult succes artiștilor în turneul lor Nord-American. Le urăm tuturor celor care au fost răniți însănătoșire grabnică.*

N_1 + V + N_2 + *să* P

◊ A ura cuiva: să aibă o zi bună, să se bucure de ceva sau de cineva.

♦ *Îţi urez să reuşeşti la examen. Vă urăm să fiţi o familie fericită! Vă urăm să aveţi parte de multă sănătate și fericire alături de cei dragi!*

A URCA v. intr.

1. A merge spre un loc mai înalt.

N_1 + V + Circ.

◊ A urca: în pom, în pod, la etaj, pe scară, pe terasă, pe munte, pe vârful muntelui, pe cursul unui râu // uşor, în mare viteză, tot mai sus, din nou, cu liftul.

♦ *Am urcat cu toţii la etaj. Voi urca în vârful acelui deal. Unii chiar au urcat în munți și s-au alăturat partizanilor.*

2. A se înălța.

N_1 + V + Circ.

♦ *Soarele urcă deasupra orizontului. Avionul a urcat până la 6000 de m. Mercurul urcă în termometru. Ei vor urca pe aripi ca vulturii.*

3. A se sui, a se aşeza pe ceva ridicat.

N_1 + V + Circ.

◊ A urca: pe gard, pe scenă, pe baricade, în copac, în turn, în autobuz, în vagoane, la bord.

♦ *Agenții pazei de coastă vor urca la bord pentru inspecție. Agenții de securitate au urcat pe acoperiș. Pasagerii urcă în vagoane. Acum urcă pe scenă și păstrează-ți concentrarea. Nu urca în maşina unor persoane necunoscute.*

4. A fi în pantă, ducând spre un punct mai ridicat.

N_1 + V + Circ.

♦ *Drumul urcă în pantă abruptă. Cărarea urcă şerpuind* printre *stânci. Șoseaua urcă ușor. Scara interioara urcă în spirală până la acoperiş.*

5. A creşte.

N_1 + V

♦ *Preţurile au urcat vertiginos.*

6. v. tr. A sui.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A urca *ceva*: un deal, un munte, o pantă, o scară, o cărare, o stradă, treptele unei scări, treptele unei ierarhii sociale, scara ierarhică // încet, anevoie, cu greu, în fugă, într-un suflet, tropăind, sărind într-un picior, călare, cu bicicleta.

♦ *Maşina nu poate urca dealul. Vreo zece oameni au urcat creasta. Aceste simptome apăreau când făceam menajul şi când urcam scările. Am auzit paşii unui bărbat care urca scările.*

7. v. tr. A duce sus.

N_1 + V + N_2 + Circ.

◊ A urca *ceva undeva*: mobila în apartament, o valiză în pod, geamantanul pe dulap // cu liftul, cu macaraua.

♦ *Pasagerii au nevoie de ajutor pentru a-și urcă bagajele la bord.*

8. v. tr. A ridica, a mări.

N_1 + V + N_2

◊ A urca *ceva*: preţul unei mărfi, impozitele, preţul unei licitaţii.

♦ *Proprietarul iar a urcat chiria.*

A se urca v. pron.

1. A se îndrepta spre un loc mai înalt.

N_1 + V + Circ.

◊ A se urca: pe scară, la etajul trei, pe munte // cu ascensorul.

♦ *Când s-a urcat la tribună, publicul a tăcut. Eu voi urca pe scara din spate.*

2. A se sui, a se aşeza pe ceva mai ridicat.

N_1 + V + Circ.

◊ A se urca: pe un scaun, pe gard, pe acoperiş, pe bicicletă, pe cal, pe tron, în copac, în pat, în şa, în maşină, în tren, în avion.

♦ *Nu toți urșii se pot urca în copaci. Urca-te în maşină. Nu te urca la volan dacă ai consumat băuturi alcoolice.*

3. A creşte, a se ridica.

N_1 + V + N_2 + Circ.

♦ *Bolnavului i s-a urcat temperatura. Simt ca mi se urca sângele la cap. I s-a urcat vinul la cap. Cheltuielile nu s-au urcat peste suma fixată.*

A URÎ v. tr.

A duşmăni.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A urî *pe cineva*: cumplit, din tot sufletul, din adâncul inimii, de moarte.

♦ *Își urăște colegii. Jumătate din popor deja te urăște. Totdeauna am urât aceste locuri. Ion urăște confruntările. Maria urăște deplasările. Urăsc lenea şi nepăsarea.*

A i se urî v. pron.

A se plictisi.

N_1 + V + *cu, de* N_2 // + Circ.

♦ *Acestuia i s-a urât cu viaţa. Mi s-a urât de zgomotul și învălmășeala lumii. I s-a urât de slujba pe care o are. E clar că i s-a urât de mine și nu știe cum să mi-o spună mai frumos. Mi s-a urât de mâncarea mea. Crede-mă, mi s-a urat în străinătate. Te-am așteptat de mi s-a urât.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Mi s-a urât să stau cu tine. I s-a urât să stea singur toată ziua. I s-a urât să mai stea locului.*

A URMA v. tr.

1. A merge în spatele cuiva.

$N_1 + V + N_2$

◊ A urma *pe cineva* / ceva: îndeaproape, orbeşte, supus, ca o umbră, ca un câine, la bine și la rău / într-o călătorie, în plan profesional, în exil.

♦ *Soţia l-a urmat în exil. Ea îşi urmează soţul peste tot. Restul mulțimii îi urmează pe cei doi. Câinele își urmează stăpânul. Dacă sunteți amabili să mă urmați... Îmi permiteți să vă urmez?*

2. A merge după o indicaţie.

$N_1 + V + N_2$

◊ A urma: un drum, traseul.

♦ *Trenul își urmează drumul cu mare viteză.*

3. A se conduce după...

$N_1 + V + N_2$

◊ A urma *ceva*: exemplul cuiva, pilda cuiva, iniţiativa cuiva, sfaturile cuiva, indicaţia cuiva, ordinele, cuvântul cuiva, prescripţiile medicului, un model, tradiţia, un tratament, un regim, programul, regulile, schițele, o linie de conduită, o anumită pistă într-o investigaţie, o politică, o cale proprie, calea propusă, calea cea dreaptă, calea cea mai lungă, calea tuturor muritorilor, o procedură, statutul unei organizaţii // întocmai, cu strictețe.

♦ *Îl urmează întru totul pe tatăl său. Micii acționari le urmează exemplul și inundă piața. Vă recomand să urmați ordinele ca oricine altcineva. Să încercăm să urmăm procedurile normale. Amintește-i că am urmat instrucțiunile șefului. Toate culturile omenirii urmează acest curs.*

3. A frecventa o formă de învăţământ.

$N_1 + V + N_2$

◊ A urma *ceva*: un curs, o şcoală, dreptul, medicina.

♦ *Mulţi studenţi urmează cursurile acestui profesor. La facultate am urmat un curs de limbă latină.*

4. v. intr. A-i succeda cuiva într-o funcţie.

$N_1 + V + N_2$ (D)

♦ *Lui Ștefan cel Mare îi urmează la domnie Bogdan, fiul său legitim.*

5. A continua.

$N_1 + V + N_2$

◊ A-şi urma *ceva*: lectura, studiile, povestirea, călătoria.

♦ *Urmează-ţi călătoria, n-o întrerupe.*

6. v. intr. A avea loc, a se produce.

$N_1 + V$

♦ *Urmează o emisiune cum n-aţi mai văzut. A urmat o urcare de preţuri. Victoria în bătăliile ce vor urma ne umple de speranță. Aceasta e prima întâlnire din multele ce vor urma.*

7. v. intr. A veni, în timp, după cineva sau ceva.

$N_1 + V +$ *după* N_2

♦ *După conferinţă urmează un film. După caniculă urmează furtuna. După vară urmează toamna. După o iarnă grea a urmat o primăvară ploioasă. Una urmează după alta. Ce urmează după asta?*

8. intr. A avea drept consecinţă.

V + *că* P

♦ *De aici urmează că orice ziar poate fi cenzurat. De unde urmează că cele două puncte de vedere se completează de minune.*

9. A trebui.

V + *să* P

♦ *Urmează să nască. Urmează să vină din clipă în clipă. Mâine urmează să mă scol foarte devreme. Urma să plece a doua zi. Urmează să negociem.*

V

A VEDEA v. tr.

1. A percepe cu ajutorul văzului.

N_1 + V + N_2

◊ A vedea *pe cineva* / *ceva*: o casă, un oraş o corabie la orizont, copacii, munţii, marea // de departe, în depărtare, la orizont, cu propriii săi ochi, cu coada ochiului, în treacăt, în fugă.

♦ *Văd copacii din faţa casei. Vedeam o luminiţă în depărtare. Începeam să văd în întuneric obiectele din jurul meu. Nu văd nimic. Ce vezi la orizont?*

2. A avea simțul văzului.

N_1 + V + Circ.

◊ v. intr. A vedea: bine, prost, rău, limpede, departe, ca prin pânză, sită, ciur, ceaţă, cu / fără ochelari.

♦ *Bunica nu vede fără ochelari.*

3. A fi de faţă, a asista.

N_1 + V + N_2

♦ *Am văzut accidentul cu propriii mei ochi. Sperăm să vedem pregătirile pentru festivitate. Ce-mi văzură ochii. Aşa ceva nu am mai văzut.*

N_1 + V + *cum* P

♦ *Am văzut cum a spart geamul.*

4. A descoperi cu privirea, a întâlni.

N_1 + V + N_2

♦ *Mă bucur că vă văd. Am văzut-o pe Maria la teatru. L-am văzut ieșind din casă / plecând. Când veneam, am văzut muncitori lucrând. Indiferent pe unde mergem, ne va vedea. Dacă vede cineva intrarea pe autostradă, anunțați-mă. Dacă vedeți ceva, raportați imediat. Probabil nepoții noștri vor vedea lucruri și mai minunate. Nu-l văd nicăieri. Nu l-am văzut niciodată. Când l-ai văzut ultima dată?*

5. A vizita.

N_1 + V + N_2

◊ A vedea *pe cineva*: prietenii, un bolnav.

♦ *Înainte de plecare el a venit să ne vadă.*

6. A viziona.

N_1 + V + N_2

◊ A vedea *ceva*: un film la televizor, un spectacol, o piesă de teatru, o expoziţie, un apus de soare.

♦ *Zilele astea am văzut un film documentar bun. L-am recunoscut când am văzut știrile.*

7. A observa, a aprecia.

N_1 + V + N_2

◊ A vedea *pe cineva / ceva*: lucrurile aşa cum sunt, lucid situaţia, totul în mod greşit, multe greşeli în manuscrise // în roz, în culori sumbre.

♦ *N-am văzut nicio schimbare. Nu vede decât profitul. Cercetătorul vede niște obiecte ciudate pe ecranele radar. Cred că au văzut ceva supranatural. După cum văd, totul merge bine. Nu așa va vedea juriul lucrurile.*

N_1 + V + *că, să, ce, cum, dacă* P

♦ *Am văzut că era supărat. Ați văzut că ei au avut grijă de noi. Aş vrea să văd ce ar face în locul meu. Apoi vor vedea ce bine ne stă împreună. Vino să vezi ce a ieșit. Ați văzut cum arăta bietul de el. Să vedem cum te descurci acum. Să vedem cum stau lucrurile. Să vedem dacă prindem un tren.*

8. A se convinge de ceva cercetând, examinând; a-şi da seama, a înţelege.

N_1 + V + N_2 // + Circ.

◊ A vedea *ceva*: greşeala, soluția, neajunsurile.

♦ *Noi vedem lucrurile în mod diferit. Fiecare vede situaţia în felul său. Dintr-odată, am văzut soluția corectă. Acum veți vedea avantajele cooperării cu noi. Nu văd motivul. Cum vezi tu realizarea acestui proiect?*

N_1 + V + *că, ce, dacă, cum, unde, când* P

♦ *Văd că aşa este. Văd că nu e prea mulţumit. Văd că în aceste împrejurări nu se mai poate face nimic. Nu văd ce rost are. Nu văd ce e aşa de amuzant. Vezi dacă nu s-a mai scris despre asta. Nu văd cum s-ar putea rezolva această problemă. Văd eu unde vrea să ajungă / unde bate.*

9. A socoti, a considera.

N_1 + V + N_2 + N_3 (N)

♦ *Nu-l vede bun în această funcţie.*

N_1 + V + N_2 + *în* N_3

♦ *Vede în el pe duşmanul lui de moarte. Unii văd în asta un ritual de inițiere. Nu văd în asta o problemă. Nu văd niciun rău în asta.*

10. A avea grijă, a se ocupa.

N_1 + V + *de* N_2

◊ A(-și) vedea: de un bolnav, de copii, de oaspeți, de casă, de treburile casei, de sănătate, de o treabă, numai de propriul interes, de drum.

♦ *Vecinii noștri au văzut de gospodărie cât noi am fost plecați. În ultimii ani, mi-am văzut de casă şi de familie.*

N_1 + V + *să, dacă* P

♦ *Vezi să nu pierzi trenul. Vezi să nu te vadă. Vezi să nu întârzii. Vezi să fie toată lumea mulţumită. Vezi să încui bine uşa.*

11. A căpăta.

N_1 + V + N_2

♦ *Bani n-am mai văzut de mult. Am văzut mult bine de la el. Nu mai vezi nimic de la mine.*

A se vedea v. pron.

1. A se observa pe sine

$N_1 + V // + N_2 (N)$

♦ *Se vede inteligent. El se vede aşa cum este. Tu te-ai văzut în oglindă?*

2. A se afla într-o anumită situaţie.

$N_1 + V + N_2 (N)$

♦ *Se şi vede bătrână şi părăsită de toţi. Nu m-aş vedea niciodată făcând asta.*

3. A părea, a se observa.

V+ *că* P // + *din* N_1

♦ *Se vede că eşti tânăr. Se vede că vorbele lui sunt izvorâte din inimă. Se vede că va fi o petrecere frumoasă. Se vede că ești obligat să furi. Se vedea bine că-i pare rău. Din răspunsul lui se vede că mă înţelege.*

A VENI v. intr.

1. A se apropia, a sosi.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A veni: aici, încoace, înapoi, afară, acasă, la școală, la o întâlnire, în piață, în patrie, de la școală, de la serviciu, de la magazin, din capitală, din străinătate, din toate părțile, într-o localitate de provincie, pe drum, pe un drum ocolit / fuga, agale, în grabă, în fuga mare, în goană mare, în întâmpinare, cu paşi mărunţi, pe neaşteptate / la timp, la ţanc, la spartul târgului, cu întârziere, prea devreme / primul, ultimul / pe jos, cu maşina.

♦ *A venit tata! Trebuie să vină dintr-o clipă într-alta. El veni acasă mai devreme decât îi stătea în obicei. Vor veni cu un alt avion. Am venit până aici degeaba. Am venit să-mi văd fetița. Vin acum. Trenul vine de la Paris. Vin păsările călătoare. Veniţi după mine!*

2. A vizita.

$N_1 + V + Circ.$

◊ A veni *la cineva*: la masă, la o petrecere // nechemat, nepoftit, fără să fie invitat.

♦ *A venit la noi să ne vadă. Va veni doar dacă îl inviţi. Voi veni pe la voi cât mai curând posibil. Nu trebuie decât să mă chemi şi voi veni imediat. Sigur au venit să mă onoreze. Când vii la mine? Îmi puteţi face onoarea de a veni la mine?*

3. A fi adus.

$N_1 + V$

♦ *A venit pachetul. A venit o scrisoare pentru dumneata. De unde vin aceste produse?*

4. A apărea.

$N_1 + V // + Circ.$

◊ A veni: şuvoi, puhoi, în valuri, în mari cantităţi.

♦ *Vine apă mare. Norii vin dinspre nord. Mi-e teamă că vine ploaia.*

5. A ajunge.

$N_1 + V +$ *la* N_2

◊ A veni: la putere, la tron, la conducere, la cârma statului, la cârma ţării.

♦ *Partidul a venit la putere cu promisiunea de a creşte cheltuielile sociale.*

6. A sosi (în succesiune normală).

$N_1 + V$

♦ *După iarnă vine primăvara. Iar vine toamna. Vine noaptea. A venit dimineaţa. Crăciunul vine mai devreme anul ăsta. Vor veni clipe mai grele. A venit momentul să ne*

ocupăm de acest lucru. Va veni ziua când va trebui să dea socoteală. Săptămâna ce vine vom avea examen.

7. A se întâmpla, a se produce.

N_1 + V // + Circ.

♦ *Vine ploaia. Furtuna a venit pe neașteptate.*

8. A străbate până la ...

N_1 + V + Circ.

♦ *Umezeala vine din coridor. Frigul vine de la fereastră. Vine un miros de fân. Mirosul plăcut vine din grădină. Dinspre mare vine un aer umed.*

9. A-i ajunge.

N_1 + V + Circ.

♦ *Apa ne venea până la genunchi. Băiatul îi vine până la umăr. Iarba îi vine până la mijloc.*

10. A fi situat.

N_1 + V + Circ.

♦ *Satul vine pe malul drept al râului. Poşta vine puţin mai departe. Unde vine strada aceasta?*

11. A se potrivi, a fi pe măsură.

N_1 + V + N_2 (D) // + Circ.

◊ A-i veni *cuiva*: bine, rău, tocmai bine, ca turnat, de minune.

♦ *Rochia îţi vine de minune. Sper că mantoul îi vine bine. Cizmele îmi vin pe picior. Pantofii nu-mi vin.*

12. A fi cuprins sau stăpânit de un gând, de o dorinţă, de o senzaţie; a simţi nevoia să...

N_1 + V + N_2 (D)

◊ A-i veni *cuiva*: somnul, greaţă, inima la loc.

♦ *I-a venit amețeala. I-au venit lacrimi în ochi. Apoi îi vine o idee nebunească. Nu știu ce i-a venit așa deodată.*

V + N_1 (D) + *să* P

◊ A-i veni *cuiva*: (uşor, greu) să facă ceva, să se despartă de casă, să plângă, să râdă, să intre în pământ.

♦ *Îmi venea să plâng de necaz. Nu-i venea să se apuce de treabă. Șefului îi vine greu să creadă că noi avem astfel de cunoștințe tehnice.*

13. A proveni, a se trage din...

N_1 + V + *din* N_2 / + Circ.

◊ A veni: de la ţară, din intelectuali.

♦ *El vine din ţărani. Vine dintr-o familie modestă. Venim din lumi diferite. Nu știe de unde îi vine talentul. De unde vine greşeala?*

A VORBI v. intr.

1. A-şi exprima gândurile prin viu grai; a spune, a zice.

N_1 + V + Circ.

◊ A vorbi: încet, în şoaptă, cu voce tare, rar, repede, bine, frumos, clar, încâlcit, strident, mult, nedesluşit, mult şi zgomotos, înţelept, chibzuit, curgător, ca din carte, necugetat, incoerent, fără şir, aiurea, anapoda, deschis, sincer, fără înconjur, pe şleau, răspicat, pe ocolite, pe un ton serios, fără convingere.

♦ *Micuțul nu vorbeşte încă. Copilul învaţă să vorbească. Întotdeauna vorbește calm. Vorbeşte fără să se gândească. De frică nu putea vorbi. Vorbește numai prostii. N-a vorbit un cuvânt.*

2. A conversa.

N_1 + V + *cu* N_2 + *despre, de* N_3

◊ A vorbi *cu cineva despre ceva* / *despre cineva*: cu fratele despre prieteni, cu vecinii despre un lucru, despre haine, despre literatură, despre un subiect delicat, de lucruri diferite // pe nas, dogit, cu voce joasă, în gura mare, până la răguşeală, întruna, în continuu, fără întrerupere, rapid, ca o moară stricată, frumos, politicos, între patru ochi, în mod echivoc, pe ocolite, pe faţă, nesincer, aiurea, alandala, verzi şi uscate, vrute şi nevrute, rezonabil, plin de încredere, cu înflăcărare, cu emfază, moralizator, ironic, depreciativ, pe un ton ritos, pe un ton tăios, violent, în doi peri, în bătaie de joc, singur, urât, de rău pe seama / socoteala cuiva.

♦ *Trebuie să mai vorbesc cu el despre aceasta. Vrem doar să vorbim cu prietenul ei. Aveți cinci minute să vorbiți cu partenerul vostru. Băieții au vorbit cu ceilalți șoferi. Să vorbim despre afacerea dumneavoastră. În scrisoare mi-a vorbit despre succesele sale. Să nu mai vorbim despre asta. N-ai cu cine să vorbeşti.*

3. A face o expunere, a ține un discurs.

N_1 + V + N_2 (D) + *despre, de* N_3

♦ *Le-am vorbit oamenilor despre inițiativa noastră.*

N_1 + V + *despre* N_2 + Circ.

◊ A vorbi *cuiva*: în public, la radio, la televiziune, la o adunare, în faţa unui auditoriu numeros, înaintea oamenilor, în fața poporului / pe înţelesul studenţilor, împotriva cuiva, în favoarea cuiva // cu dispreţ, alături de subiect, în dodii, pe şleau, în pustiu, în batjocură, pe un ton plângăreţ, pe un ton de declamaţie, (ca) pentru sine, fără a fi poftit, nedesluşit, în necunoştinţă de cauză, în zadar, plin de consideraţie.

♦ *Artistul vorbește la radio despre noul său album. Politicianul a vorbit în faţa unui auditoriu format în majoritate din tineri.*

4. v. tr. A discuta.

N_1 + V + *pe* N_2 + Circ.

♦ *Vezi mai întâi gunoiul din ochiul tău și apoi vorbește pe altul de rău. Cine te vorbeşte de rău pe ascuns, se teme de tine.*

5. v. tr. A relata.

N_1 + V + *pe* N_2

♦ *Toate ziarele vor vorbi despre asta mâine. Izvoarele vorbesc despre un popor care a trăit prin aceste locuri sute de ani.*

6. (fig.) A face dovadă, a atesta.

N_1 + V + *despre* N_2

♦ *Totul aici vorbeşte despre trecut. Faptele vorbesc de la sine. Aceste evenimente vorbesc despre multe. Faptele vorbesc despre asta.*

A se vorbi v. pron.

1. A se înțelege.

N_1 + V + *să* P

♦ *S-au vorbit să meargă încolo împreună.*

2. A se afirma, a se spune.

N_1 + V + *de, despre* N_2

♦ *Se vorbește că el ne-a trădat.*

Probabil ai auzit că se vorbește despre disponibilizări. De câţiva ani încoace se vorbește mult despre filmul acesta. Se vorbeşte mult pe socoteala lui.

N_1 + V + *că* P

♦ *Se vorbește că ar fi luat mită. Se vorbește că ei ar fi trădat.*

A VREA v.tr.

1. A dori.

N_1 + V + N_2

♦ *Copilul vrea un măr. Aș mai vrea o felie de tort.*

2. A intenționa.

N_1 + V + *să* P

♦ *El vrea să se facă medic. Aș vrea să-l văd. Vrea să ajungă departe. Vrem să transmitem acest lucru copiilor. Oamenii vor vrea să-și continue munca. Nu am vrut decât să-mi ajut pacienții.*

3. A cere, a pretinde.

N_1 + V + N_2

◊ A vrea *ceva*: bani, o explicație, imposibilul, luna de pe cer // neapărat, cu tot dinadinsul, foarte mult.

♦ *Vreau fapte, nu vorbe. Parlamentarii vor imunitatea. Oamenii vor vrea știrile dacă le prezinți corect. El ştie ce vrea. Iată ce vreau eu de l a voi. Cât vrei pe kilogram.*

N_1 + V + *să* P

♦ *Eu vreau să plece. Vrem să știm ce se întâmplă.*

4. A fi de acord, a consimți.

N_1 + V + *să* P

♦ *El nu mai vrea să fie implicat în aceste afaceri. Nu vrea să asculte de alţii. Nu vrea să fie în centrul atenţiei. Întrucât ceea ce făcea era ilegal, n-a vrut să existe o înregistrare. Doctorul nu vrea să-l opereze. Nimeni nu vrea să lucreze cu el. Caii nu mai vor să meargă. L-am implorat să renunțe, dar n-a vrut. Cine vrea să jucăm un meci de fotbal?*

Z

A ZĂDĂRNICI v.tr.

A face ca ceva să eșueze.

N_1 + V + N_2

◊ A zădărnici *ceva*: un plan, o acțiune, o întrevedere, un zvon, un prilej, un complot, o atrocitate, o tentativă, intenţiile cuiva, strădaniile cuiva, șansele cuiva, ambițiile cuiva, eforturile cuiva, activitatea cuiva.

♦ *Am reușit să-i zădărnicim planul. O să-ți zădărnicim șansele de a obține postul. Nu eu îți zădărnicesc intențiile. De câte ori am încercat să le zădărnicim eforturile, am eșuat. Cetățenii vor fi bucuroși să afle că am zădărnicit o atrocitate. Ai idee cum să zădărnicim planul lui?*

A ZĂRI v. tr.

1. A vedea ceva slab, vag.

N_1 + V + N_2 // Circ.

◊ A zări *ceva* / *pe cineva*: trenul, orașul, oameni // în depărtare, la orizont, cu greutate, ca prin sită.

♦ *Abia dacă zăream muntele în depărtare. Zăresc pe unii din oamenii tăi retrăgându-se din luptă. De abia îl zăream în noapte. N-au putut discuta cu el, doar l-au zărit. Dacă o zărim pe victimă, poate vedem și ucigașul. Zăream doar luminile slabe de pe aripile avionului nostru.*

2. A vedea în treacăt, a observa.

N_1 + V + N_2 // Circ.

◊ A zări *ceva* / *pe cineva*: o navă, o corabie, uscatul, pământul, un pericol, un călăreț // întâmplător, în fugă, prea târziu.

♦ *L-am zărit în mulţime. Pe raft am zărit un volum de poezii. Ieri, când eram acolo sus, am zărit o peșteră. În cele din urmă, marinarii au zărit la orizont pământ. Ar trebui să zărim orașul mâine dimineață. Dacă zărim vreun pericol, te putem semnaliza cu un foc. Mă plimbam când am zărit o mașină apropiindu-se de adăpost.*

A se zări v. pron.

A apărea, a se ivi.

N_1 + V + N_2 // Circ.

♦ *Printre nori se zăreşte soarele. Ţărmul se zăreşte la orizont. Pe cer se zăresc primele stele. Printre copaci se zărește luna. Se pot zări în ceaţă casele satului. Se zăreşte luminiţa de la capătul tunelului. Prietena noastră nu se zărește.*

A ZÂMBI v. intr.

A surâde.

N_1 + V + N_2 (D) // Circ.

◊ A zâmbi *cuiva*: binevoitor, prietenos, blând, frumos, ironic, răutăcios, dispreţuitor, maliţios, compătimitor, fericit, trist, silit, crispat, batjocoritor, prosteşte (cu gura până la urechi), pe sub mustaţă, cu înţeles, cu amabilitate.

♦ *Copilul zâmbea printre lacrimi. Un învăţător blând şi înţelept ar zâmbi la auzul acestor replici. Zâmbi la acest gând. Îmi plac cei care pot zâmbi la necaz. Copilul îi zâmbeşte mamei. Azi mi-a zâmbit. Dacă te întâlnești mâine cu ei, îți vor zâmbi cu amabilitate. Nu mai zâmbeşte la toata lumea, ci devine selectiv. Relaxează-te, zâmbeşte.*

A ZBURA v. intr.

1. A se ridica şi a se deplasa în aer; a pluti în aer, a străbate aerul.

N_1 + V + Circ.

◊ A zbura: cu avionul, cu elicopterul, cu un balon, cu deltaplanul / prin aer, deasupra unei păduri, deasupra munţilor, printre nori, peste case, de pe o creangă pe acoperiş, spre aerodrom, spre ţărm, spre sud, până la București, departe, în jurul Lunii / lin, jos, sus, la mare înălţime, razant cu solul, cu o viteză moderată, mare, la altitudine mică, foarte aproape de pământ, până la zece mii de metri ca o rachetă.

♦ *Avionul zboară deasupra unei păduri. Trebuia să zburăm în jurul lumii împreună. Pilotul a zburat*

trei ore. Avioanele nu zboară din cauza timpului nefavorabil. Rândunelele zboară jos. Fluturii zboară din floare în floare. La apropierea noastră păsările au zburat. Pasărea a zburat în cuib. Frunzele zboară duse de vânt. Hârtiile zboară în vânt. Săgeţile zboară în toate părţile. Piatra a zburat în geam. Mingea zboară spre poartă.

2. (fig.) A merge foarte repede.

N_1 + V

♦ *Trenul zboară spre sud.*

3. (fig.) A cădea, a se prăbuși.

N_1 + V

♦ *Microbuzul a zburat într-un şanţ. Stânca a zburat în prăpastie.*

4. (fig.) A trece foarte repede; a se succeda cu repeziciune.

N_1 + V

♦ *Anii zboară fără să ne dăm seama. Timpul zboară când te distrezi. Orele au zburat. Chiar dacă suntem departe, gândul ne zboară acasă.*

5. v. tr. A smulge.

N_1 + V + N_2

♦ *O rafală de vânt i-a zburat pălăria. Un vânt puternic a zburat acoperişul şcolii.*

A ZDROBI v. tr.

1. A strivi, a sfărâma.

N_1 + V + N_2

◊ A zdrobi *ceva*: un măr, cartofii, strugurii, piperul, alimentele cu dinţii, o insectă, piatra, minereul // sub talpă, prin apăsare, prin presare, cu picioarele, cu târnăcopul.

♦ *Râșnița zdrobește boabele de cafea până la o anumită dimensiune. I-a zdrobit falca dintr-un pumn. Roata dinţată i-a zdrobit braţul. Șenilele tractorului zdrobesc bolovanii.*

2. A nimici, a distruge.

N_1 + V + N_2

◊ A zdrobi *ceva* / *pe cineva*: opoziţia, adversarul, inamicul, duşmanul, o armată, o răscoală rezistenţa duşmanului.

♦ *În această bătălie, turcii au zdrobit armatele Europei. Trupele au zdrobit brutal rebeliunea. Își zdrobește adversarii în ambuscade. Partidul primului ministru a zdrobit opoziția. Și-a zdrobit inamicii odată pentru totdeauna.*

3. A distruge sufleteşte.

N_1 + V + N_2

◊ A zdrobi ceva: voinţa, visele, viețile, cariera, inima. A fi zdrobit de durere, de oboseală.

♦ *Vestea l-a zdrobit. Călătoria aceasta ne-a zdrobit. Aceste locuri îmi zdrobesc sufletul. Frământările războiului au zdrobit viețile a milioane de oameni. Ei au zdrobit o mulțime de vise ale oamenilor.*

A se zdrobi v. pron.

A se distruge.

N_1 + V + *de* N_2

♦ *Avionul s-a zdrobit de pământ. Barca s-a zdrobit de un colţ de stâncă. Nava expediției s-a zdrobit de gheață. Ceva tocmai s-a zdrobit de perete. S-au zdrobit de un zid. Cred că s-a zdrobit în cădere. Valurile se zdrobesc de ţărm.*

A ZICE v. tr.

1. A exprima în cuvinte, a spune.

$N_1 + V + N_2$

◊ A zice *ceva*: da, nu, ba, pas, hăis, cea, hop, un cuvânt, același lucru // din gură, tare, încet, șoptind, în șoaptă, în glumă, din răutate.

♦ *Zice mereu acelaşi lucru. El zice una şi face alta. Unul zice hăis, altul cea. N-a zis un cuvânt. N-aş zice ba. Nu zice hop până n-ai sărit. Toți trebuie să zicem adevărul. El nu zice nimic.*

2. A afirma, a declara, a susține,

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Zice că da. Aş zice că nu. Zice că e grăbit. Zice că s-a întors acasă devreme. Zice că vrea să se înscrie la facultate. Zice că nu-l cunoaşte. Zice că nu e adevărat. Să nu zici că nu ţi-am spus. Lumea zice că va fi bine. Toți au zis că am avut cea mai grozavă demonstrație. Vulpea când nu ajunge la struguri zice că sunt acri. Cum poţi să zici aşa ceva?*

3. A avea sau a-și exprima o părere; a gândi, a crede.

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Eu zic că are dreptate. Ai zice că e nebun. Aș zice că s-a luptat serios. Ai zice că nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase. Ce-ai zice să mergem la teatru? Ce-ai zice dacă am ieși la o plimbare?*

4. A cere cu insistență; a sfătui, a îndemna.

$N_1 + V +$ *să* P // + N_2 (D)

♦ *Ei îmi zic să spun adevărul. Mi-a zis să vin. Parcă am zis să căutați peste tot. A zis să vă întoarceţi repede. Am zis pazei să nu te primească în clădire. Cine ți-a zis să faci asta? Nu-mi zice cum să-mi tratez soția.*

4. A spune; a cuprinde, a relata.

$N_1 + V +$ *că* P

♦ *Legea zice că nu ai voie să treci pe roşu. Previziunea zice că va fi haos pe Pământ. Ce zice în scrisoare?*

5. A chema.

$N_1 + V + N_2$ (D) + N_3 / + Circ.

♦ *Lumea îi zice nea Florică. Domnitorului Ştefan românii îi zic „cel Mare". Să nu-mi zici pe nume, dacă nu e adevărat! Cum îi ziceți la acest loc? Cum îi zice pe româneşte? El îşi zice expert.*

6. (pop.) A cânta din gură sau dintr-un instrument.

$N_1 + V + N_2$ (D) + *din* N_3

◊ A zice *ceva*: un cântec // din gură, din fluier, din vioară.

♦ *Lăutarul ne-a zis din vioară un cântec de te făcea să sari de pe scaun. Ciobanul le-a zis sătenilor o doină din fluier.*

Bun de tipar 08.11.2021. Formatul 70x1001/12.
Coli de tipar 29,2. Comanda 125/21. Tirajul 160 ex.
Centrul Editorial-Poligrafic al USM.
str. Al. Mateevici, 60. Chișinău, MD 2009